

Det norske språk- og litteraturselskap 1978.

Alexander L. Kielland: *Brev 1869–1906*. I. 1869–1883.

Utgave ved Johs. Lunde.

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Brev 1869–1906

1869–1883

Alexander L. Kielland

ALEXANDER L. KIELLAND

BREV 1869—1906

UTVALG, INNLEDNING OG KOMMENTAR
VED
JOHS. LUNDE

GYLDENDAL NORSK FORLAG · OSLO

Beate Ramsland.

Kristiania 9 Okt. 69.

Kjære Beate! jeg har faaet et Anfald af Kjærlighed, der er saa overhændigt, at jeg vil skrive en liden Stump til dig.

Jeg har tænkt saa uhyre alvorlig paa Fremtiden i det Sidste, maa du vide; jeg har nemlig faaet Lyst til paa en eller anden Maade at komme ind i Handelen, for som Sagfører kan jeg ikke rigtig bekvemme mig til at leve, for det Første, fordi

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
man vanskelig kan undgaa at blive en Smule sort paa Fingrene, naar man skal
føre alskens Sager, og for det Andet kan man ikke leve af Sagførsel, naar man
ikke netop vil tage Alt, hvad der forefalder. Naar du tænker dig mig, som i
Grunden har et noksaa godt Hjerte?, være nødt til at kaste Fattigfolk ud af Huset,
forsvare lumpne, ubarmhjertige Kreditorer og alskens Uhumskheder; det er ikke
rigtig hyggeligt synes du vel? Sagfører er altsaa forkastet! Som Fuldmægtig hos
Hofgaard eller en Anden vil jeg (vi) gifte mig (os), men – som du kan indse – jeg
kan ikke leve og dø som en anden Mands Kontorist; derfor har jeg tænkt lidt efter
lidt at anvende saamange Penge, jeg kan, paa at faa Skibsparter og lignende
Handelsforbindelser og saa, naar jeg engang bliver kjed af at være Fuldmægtig,
har jeg tænkt at blive Kjøbmand og – du ser jeg har tænkt grundigt! – se til at
komme i Kompani med Andreas, var ikke det en nydelig Plan! Saa skulde han og
jeg arbeide sammen i en kombineret Handels- og Sagførerforretning, for da
kunde jeg nok være Sagfører, naar det kun var en Biting. Og saa skulde vi have
hver sin Sommer fri til Reiser og saadant og saa skulde Forretningen gaa godt og
saa skulde vi blive rige og du og jeg skulde have det saa uhyre deiligt sammen,
skulde ikke det være charmant? Men nu maa du ikke tro, at jeg bare har siddet og
lavet lyse Billeder, jeg har ogsaa seet de mange Vanskeligheder, der stiller sig
iveien især for mig, der netop har faaet en Opdragelse, der allermindst skulde
gjøre mig til Handelsmand; men jeg antager nok, at naar jeg faar lært Tabellen
og en Del Handelsregning, maa jeg kunne klare mig saa taaligt. I Vinter har jeg
tænkt at tage Timer hos Spørk! ser du det er Alvor. Jeg er saa glad over, at jeg nu
har en nogenlunde fast Plan, at jeg arbeider langt gladere og sik rere end før og
selv om den ikke gaar i Opfyldelse i sin Helhed, er den dog en gavnlig Spore. Alt
dette maa du naturligvis tie aldeles med; det skal være en Hemmelighed til Jul,
som vi to kunne afhandle os imellem. Nu maa jeg slutte, da her kommer Visiter
og dette Brev desuden er et Extrabrev; tænk nu over dette og raad mig, bare du
vil holde rigtig umaadeligt af din egen «Grosserer»

Alex. Kielland.

Hr. stud. jur. Fritz Leffler

Stockholms nation. Upsala.

⚭tak for «blomman og skjortan»! jeg beklager bare at den ulyksalige pakke har voldt dig saameget bryderi, den var – som du havde ventet – aabnet underveis, men kom dog frem i god behold. Isblomman har jeg læst med megen interesse, dens indhold var mig noget uventet; jeg havde nemlig – da jeg saa, at den var af «Upsalastudenter» – ventet en mere kvik og munter tone, jeg blev derfor særdeles overrasket ved at læse næsten bare moralske og alvorlige ja sentimentale stykker, den har imidlertid været mig en kjær anmindelse om dig og skal altid være mig en kjær lektüre, naar jeg vil mindes Upsalas kjække studenter og det gjør jeg ofte. – Jeg har frembragt dit ønske om fotografier til alle dem, du nævner i dit brev, og de have alle lovet at sende snart; men da jeg har liden tillid til den slags løfter, forsømmer jeg aldrig at minde dem derom, naar vi træffes. Thrap har jeg ikke kunnet faa tale med, da hans frue har været syg i længere tid efter en abort – siger man –, men jeg er vis paa, at han mere end gjerne opfylder dit ønske, det er en herlig mand – men du gode gud! hvor styg!

Min boghandler har lovet mig, at han snart vil se til at faa sendt de omtalte fotografier til Upsala; men da han just nu er ifærd med at flytte sit lager, kan han endnu ikke love noget sikkert. – Disse linjer skriver jeg paa kontoret hos Motzfeldt, saaat jeg hvert øieblik bliver afbrudt, undskyld derfor, om sammenhæng og tankegang derfor ikke altid er saa rigtig. Du maa hilse Theodor Westmann, hvis du ser ham, og takke for brevet og fotografiet; da han ingen adresse opgiver kan jeg desværre ikke faa takke ham direkte[;] kjender du en liden anden bas, som heder Jungner og studerer theologien; ham har jeg skrevet til uden at faa svar; skulde du støde paa ham saa spørg, om han har faaet mit brev. Hils forresten alle studenter fra toget: Ossian Anderson, Stuart og alle de andre og modtag du selv en varm og hjertelig hilsen fra din hengivne ven

Alex. Kielland.

Kristiania 5/10 70.

Kjære Beate! det er vanskelig at svare paa et Brev som dit sidste og jeg har ogsaa opsat det til idag – ja formeligt gruet for at læse det igjen; jeg kan jo ikke bebreide dig, at du er saa fortvivlet – jeg har jo selv aldrig været forsøgt i saadan Sorg, jeg kan ikke i et Brev hjælpe dig til et høiere Syn paa Tingene, som kanske kunde lette dig Arbeidet, desuden vilde du vel neppe kunne forstaa Religionens Trøst fra *mig*; men et vil jeg sige dig: mod slige onde Tanker kan man kun værges ved at bede, al anden Trøst som f. Ex. din Kjærlighed til mig hjælper lidet i saadanne Anfægtelser; men prøv at bede ikke «enfoldigen» eller med disse væmmelige Præstetirader som ere Gud en Vederstyggelighed, men med Kraft og i Ydmyghed; han ved, hvilken svag liden Pige du er, han lægger ikke mere paa dig end du *kan* bære; din største Sorg er Misfornøielsen, Uviljen, Trodsigheden og den lægger du selv paa dig. Lad dig ikke forstyrre af al den skrømtede Guds frygt, du ser om dig, eller af pjattende Præster og Kjærringer, det er ikke saadan han vil dyrkes; lad det ikke være dig saa magtpaaliggende at rende i Kirken eller deltage i «stille Timer» – kan du se mig i Øinene og sige, at du nogensinde har været værdig for Gud i en saadan Stund, tvertimod du føler, at der er noget iveien med alt dette vandige Pjat og Pjank, som man tyller os fuld af fra vi blive «afvænte», og det kan du takke Præster og Fruentimmer for, som saalænge have udvandet og bortsnakket det Sande i Kristendommen at vi have faaet dette Barneslikkeri, hvor Alt gaar saa gladelig med Naadegaver og Hopsasa; medens Kristendommens Grundvæsen: Lidelse, gjøres til et smukt melodramatisk Foredrag hvorover man græder en Stund, for at saa Glæden ret skal smage ovenpaa. Kristi Ord om Kors, Lidelse, Kjødets Spægelse det forkynnder nu Præsterne for os – og – latterligt – dette at han led – det leve de af! leve godt, avle en masse Børn, faar Ordenskors – det eneste Kors de ville bære og Gud sidder til Nar! – Nei! gjør dig dette ret klart og nærværende, ikke for at spotte derover – isandhed dertil er det for forfærdeligt – og vælg saa! sig enten oprigtigt – nei det er mig for stridt, eller vælg Lidelsen, men gaa ikke og halt mellem begge Dele, vær ikke lidt af hvert, for at lure Gud; – gaa saa i Stilhed hen til ham, gjør dig liden – ikke i Forhold til «de Andre», glem endelig alle Andre – liden og ulykkelig, frygt ham den Stærke og tænk dig ham ikke som den gamle

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
graaskjæggede snilde Olding, man har lært dig op til at godsnakke for, men tænk dig ham som den strænge Tordengud paa Sinai og lad saa i Sønderknuselsens Øieblik al din Elendighed staa for dig, gjør dig ret ulykkelig og bed da til ham! – sandelig det skal hjælpe dig – jeg har ikke drevet det dertil, men jeg ved, at hvad jeg har sagt er sandt, saa forfærdeligt sandt. Lad det nu tilsidst ikke forstyrre dig, at det er mig, der har talet! –

Din egen *Alexander*.

Beate Ramsland.

Kristiania 10/10 71.

Kjære Beate! – idag har jeg været doven! – jeg kommer nu ligefra generalprøven til Erika Lies' konsert iaften; jeg har siddet dernede alene paa galleriet i halvanden time og hørt den deiligste musik; Wagners' ouverture til Tannhäuser for 8 hænder paa to svære flygeler! det kan du tro lyder; det er noget af det mest storartede, man kan høre. Men allermest glæder jeg mig til at høre cis moll af Beethoven; du husker vist, det var den, jeg altid bad Thekla spille; fr. Lie spillede ikke den iformiddag, saa jeg ved endnu ikke, hvorledes det lyder for hende, men jeg antager, det maa blive endnu deiligere end tantes spil. Du ærgrer dig vist over ikke at faa høre alt dette, men det værste er tilbage, tænk her kommer tre store kunstnere for at give to koncerter – ja du har vel seet det af avisen! og jeg har allerede bestilt billet til begge aftener a 1 spd.(!) stykket! synes du, jeg er ødsel? jeg synes det ikke, for nu kan jeg faa sidde i fred langt fremme og faa høre ordentlig og ikke staa i en frygtelig trængsel for 1/2 spd. og hverken se eller høre bare svede; ja du kan tro, jeg glæder mig – paa lørdag og tirsdag er det. –

[...] Jeg kan ikke nægte, at jeg ogsaa er glad over at være kommen i en ny maaned, men nu snakker man om, at examen skal begynde i begyndelsen af november – hu! Det kan vel ikke nytte længer at ville indprente dig, at jeg *ikke kan faa laud*, men du maa ialfald være mig behjælpelig med at indprente andre det, for det er ingen sag at blive ynket, fordi man har faaet slet karakter, men det er utaaleligt, naar man siger: stakkel! du havde jo ventet laud! ba! hvor sint jeg

Hils Kitty og tak for brevet, men sig, at jeg neppe faar tid til at skrive uden noget særdeles skulde opfordre mig dertil; far maa du bede skrive snart; der gaar altid saadan lang tid hen, før han svarer mig – er han ikke rigtig blid paa mig? tror du, han vil blive meget misfornøiet, naar jeg faar haud? – Nu skal jeg læse af alle kræfter til Jacob kommer fra krigsskolen, saa spiser vi og saa til bogen igjen; jeg er meget bleg og flau om dagen og er lidt øm for brystet af at sidde kroget; men nu er det snart overstridt. Du kan tro, det er løie at være flittig! – nu maa du mærke flittigt, saa vi ikke skal behøve at opsætte brylluppet af den grund

din egen *Alexander*.

Beate Ramsland.

Kristiania 22/10 71.

Kjære Beate! [...] Jeg skriver idag, da jeg ikke vil faa tid senere i ugen og selv idag er min tid saa knap, at du vist ikke faar fuldt brev; men i de følgende tre ugers tid maa du ikke vente ordentlige breve, for nu gaar det i gallop med jussen. [...] Endelig maa jeg da fortælle dig, at hvad din letsindighed angaar, saa er det saa langt fra, at det er en feil hos dig, at det tvertimod er netop din hoveddyd, hvorved du er istand til at holde dig oppe i alle dine plager; der er et langt skridt mellem den letsindige glemsomhed og den freidige kunst at kunne lægge sorgerne paa bunden og gaa smilende gennem verden. Og hvad nu det angaar, at du mener, jeg skulde se dit lette sind med mishag, saa maa du ikke være skarpsynt, hvis du ikke forlængst har opdaget, at mine bestræbelser netop ere gaaede ud paa at opelske den egenskab hos dig, da det er min oprigtige tro at du uden den vilde falde sammen og som du selv siger – «glide ud af tilværelsen». Lad det ikke bedrøve dig at Jane ikke tror, at du kan tage «del i hendes sorger»; isandhed her er hylekvinder og pifteblaasere nok i denne verden; kunsten, som vi to ville lære hinanden og verden, er at gaa med lette skridt henover sorgerne og gemme vore taarer til ensomme timer, thi intet er væmmeligere for uafhængige og oprigtige sjæle, end denne paatrængende pøbelagtige deltagelse, der indfinder sig til gjestebud overalt hvor der er sorg og bliver stødt, naar man ikke vil græde

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
med! Vær du bare rolig min ven! – og tak til, at du er som du er! du er nu engang skabt som en sommerfugl og det er taabeligt at forlange af en sommerfugl, at den skal te sig som en muldvarp og ondskabsfuldt at tage det blanke støv af dens vinger, for at have den glæde, at faa synes synd i den! – Se saa nu fik du jo fuldt brev, men endda er det ikke bleven saa fuldt af kjærlighed, som jeg ønskede det skulde være, thi jeg elsker dig saa uhyre høit – min egen Beate! –

Hils alle fra mig – nu skal jeg skrive til far med det samme

din egen *Alexander*.

Albert Cammermeyer.

Stavanger 8 mars 1873.

Deres Ærede af 28 f. M. er jeg i Besiddelse af, og jeg skal i Henhold dertil med det første sende Dem alle mine Juridica, baade de af Dem opregnede og endnu nogle flere, som jeg haaber, De vil blive henrykt over. Send mig imidlertid strax Spinoza og antegn mig som Subskribent paa Deres «Literære Nyheder».

Der maa bestemt findes et periodisk Skrift om Teglbrænderi i Tydskland, ialfald maa der findes nogen Værker om den Materie; skulde De kunne finde noget Værk efter 1868, saa send mig det. Jeg er ikke synderlig stiv i Engelsk og saadanne Bøger ere saa fulde af tekniske Ord, at det vilde være et Helvedes Arbeide at læse dem; nu kjender jeg de fleste Udtryk paa Tydsk, saa at jeg vil helst have Værker i dette Sprog.

Siden jeg nu engang er ifærd med at bestille Bøger, kan jeg ligesaagodt for en Gangs Skyld være flot, altsaa ønsker jeg straks tilsendt: *Lervognen*, *Æsthetiske Studier*, *Dualismen i vor n. Filosofi*, *Den franske Æsthetik* i v. Dage – af Brandes samt Chr. Darwin: *Naturlivets Grundlove* ved Jacobsen, dersom Værket er fuldstændig udkommet eller i andet Fald saamange Hefter som foreligge. Uagtet det – som sidst bemærket – er min Hensigt at vi skulle likvidere Juridica mod fornuftige Bøger, vil jeg dog gjerne, at De ved hver Forsending lader følge en Nota saaat jeg kan holde Udkig med min Status og ikke forfalde til altfor stor Ubesindighed.

Deres forbundne *Alexander L. Kielland*.

Kan man endnu komme med paa Subskriptionen paa Bjørnsons Værker? saa lad mig komme med.

Oscar Andersen Dietz.

Stavanger den 30te August 1873.

Gode Ven! neppe kommen mig af min glædelige Overraskelse ved at modtage Brev fra en saa gammel Ven, iler jeg – som du ser – med at besvare dine Spørgsmaal saa godt, jeg formaar. – Det fremgaar ikke klart af dit Brev, om du har til Hensigt at anlægge Teglværk efter den gamle hollandske Metode eller efter Hoffmanns nye; i første Tilfælde kan jeg ikke give dig synderlig Oplysning, da min Ovn – cfr. Litografiet ovenover – er af de nye Ringovne; iethvertfald kan Torv anvendes, men paa forskjellig Maade. I de gamle Ovne, hvoraf her er mange i Omegnen, anvendes en Masse Torv; men – saavidt jeg ved – brændes aldrig en Brænding fuldt ud med bare Torv; Kul maa der til for at opnaa den sidste svære «Hitze» – som vi siger. Torv egner sig særdeles ved den suksessive Opvarmning af den indsatte Sten, og jeg tror nok – uagtet jeg ikke har syndeligt Ved paa den Ting – at man maatte kunne brænde forsvarlig Klinker med bare Torv, naar man brugte en uhyre Mængde. Torven anvendes som almindelig Skjæretorv. – Skulde du derimod tænke paa at bygge en Hoffmannsk Ringovn, kan du ikke anvende Skjæretorv; men du maatte i saa Fald knuse eller pulverisere den. Jeg bruger i min Ovn Støvkul saa fint som Salt; men jeg har hørt og tildels seet i Kristiania, at man driver Ringovne med Sagspaa & Kul ja endog bare med Sagspaa. Derfor har jeg altid troet, at med en tilstrækkelig Masse knust Torv maatte man kunne drive en Ringovn, uagtet jeg aldrig har forsøgt det; Torvpriserne her ere langt vanvittigere end Kulpriserne. Forresten faar du langt bedre Besked om disse Ting i et eller andet tysk Værk for Ex. det nye: Entwürfe zum Bau von Kalk-Cement- Gypst und Ziegelbrennereien v. Poul Loeff – Berlin – O. M. Gebhardts Verlag.

Dersom du beslutter at anlægge Teglværk bliver Hovedspørgsmaalet, hvilken Ovn du skal vælge, og da er det mit Raad: byg en «Feldofen» og brænd færdig et

Production, saa er jeg næsten vis paa, at du med knust Torv vil kunne brænde ialfald ligesaa god Sten som den almindelige Fredrikshaldsten. Forresten bør du reise ind til Kristiania; der er – som du ved – mange Ringovne og meget at lære om Brændematerialer; dersom du kunde faa Raad hos Erichsen – Schulzehougen, var det godt, men kanske ser han Konkurrent i dig, mod mig har han været overordentlig velvillig.

Jeg begynder at blive træt; jeg har skrevet Breve i over 2 Timer hvilket jeg synes er enormt. Igaar var min 1ste Søn til Daaben. Jeg lever godt i alle Henseender og glæder det mig, at du ogsaa er tilfreds. Det vil være mig en Glæde at erfare, at mine Oplysninger har været dig til nogen Nytte, ligesom jeg ogsaa til enhver Tid meget gjerne vil svare paa Henvendelser, saavidt min smule Erfaring rækker.

Venskabeligst *Alexander L. Kielland*

Kitty L. Kielland.

Stavanger den 26de Februar 1876.

Kjære Søster – jeg sætter mig hen at besvare dit Brev i en behagelig Sindsstemning og brugende dertil en Eftermiddagstime, der ellers skulde været anvendt til fredelig Læsning; men jeg mærker, at Mangel paa Tiltag staar i Begreb med ganske at henskyde Besvarelsen af din venlige Skrivelse i et uberegneligt Fjerne. Her er idag ualmindeligt festligt i min Stue, da jeg paa Grund af en ubetydelig Snue og lidt imaginær Hovedpine (man fristes virkelig til at tude med de Ulve, man er iblandt) har opnaaet at slippe for en Middag hos Finne hvor alle de andre nu ere; jeg har derfor rodet af Hjertens Lyst: hele Bordet fuldt af Bøger og Lampen tændt Klokken 5. – Jeg gaar nu til at *besvare* dit Brev, idet jeg nemlig virkelig besvarer Breve, medens du derimod kun betragter et modtaget Brev som en Anledning til at skrive til Afsenderen; man kan mærke at du slet ikke har Brevet, der besvares, for dig, naar du skriver, men kun «triver Pennen i Haanden, naar over dig kommer Aanden»; men paa den Maade kan man ikke siges at *korrespondere* – i det høieste at skrive Breve.

Skredsvig(?); vilde nødig se ud som en indfødt Stokfisk og vilde heller ikke vride mig fra Sagen ved at tale om det tvivlsomme Gavn ved saadanne Understøttelser; men jeg kan forsikre dig, at det er aldeles umuligt for mig i min Kreds at opdrive nogen Interesse for en saa fjern Trængende og til min Sorg hører jeg, at det heller ikke er lykkedes Far blant Onklerne. Skulde du heraf føle dig fristet til at tænke mindre godt om dem, idet der jo med tilsyneladende Berettigelse kan siges, at 5 spd. om Maaneden ikke er stort for dem, vil jeg bare sige dig, at Tiderne herhjemme er saadanne, at man nok kan være bange for sine Penge, og de Velgjørenhedskrav, der stilles til os alle ere større end man tror. Ikke engang Andreas kunde jeg formaa til at bestille et Billede af Manden; men dersom du vil sende hans Adresse vil Gabrielsen bestille sit Billede nu. Med hensyn til mig selv kan der ikke være Tale om nogen luxuriøs Expens.

Jeg tror at kjende din Frøken G., et stort lyst Fruentimmer med en vis usund Frodighed i Huden og et noget libidinøst Udtryk – n'est ce pas? Det er Synd for Eder og Synd for hende; thi i Virkeligheden er den Slags Væsen langt uskyldigere end man skulde tro. Men vore eller rettere Østlandets Damer have en forunderlig halvfin commis-voyageur-agtig Forestilling om det saakaldte flotte Liv i Udlandet. Jeg er sikker paa, at Frøken G. ofte siger – «ja hjemme vilde jeg ikke gjøre det, men her hører det netop til». Dertilmed taxerer jeg hende til at have den Feil, hvoraf f. Ex. A. led i sine Pigedage – at hun, naar en Herre kommer med en equivok Hentydning, fniser eller sætter op et Ansigt, som om hun fuldkomment forsto at vurdere Hentydningens Uanstændighed, og dog kan hun være fuldkommen uvidende og uskyldig. Men der gives virkelig mange Damer som tror, at det er fint, at give sig Mine af grundigt at kunne goutere en letfærdig Samtale, og jeg har seet A. f. Ex. fnise og slaa op med Halen ved Ytringer som hun umuligt kan have forstaaet; men da man med Lethed kan se paa en Mand, naar han gjør Exkursioner paa det Gebet, tro nogle, at det er flaut og snerpet at vise en saadan Kavaller tilrette og gaar derfor i sin Naivitet med paa Ting, hvorover de vilde skamme sig tildøde, om de forstod det, og herved bibringe de en stor Mængde taabelige eller fordærvede Mandfolk høist nedsættende, men ogsaa oftest høist uretfærdige Meninger om sig og Damer i almindelighed. (Jeg gad vide, om du ikke synes, mine psykologiske Iagttagelser ere lidt kjedelige? vil

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
du isaafald ikke genere dig for at sige til itide.) Jeg ved slet ikke, hvad man skal
gjøre med den Slags Folk; jeg tror en Skræk vilde være gavnlig, om man truede
med at lade hende bo alene, eller om en Herre lod sig forlede til at være rigtig
nærgaaende mod hende. Kanske kommer hun sig med Tiden; men jeg kan godt
tænke mig, hvorledes hun kan ødelægge meget for Eder; – jeg siger Eder, thi i
dette Spørgsmaal er du jo nøie forbunden med Frøken Backer, som jeg desværre
slet ikke kjender; men som jeg dog sender min ærbødige Kompliment. – Siden
du nævner Heyse! – du har vel læst Im Paradiese; den Bog maa have en ganske
speciel Interesse for dig, da den er tagen lige ud af dine Omgivelser dernede; men
det vil vist saare dig, at han kun et Sted nævner en Landskabsmaler og der
udtaler en souverain Foragt for Landskabsmaleriet. Jeg kan ikke begribe,
hvorfor han gjør det! – jeg skal nemlig i al Fortrolighed sige dig, at blandt de faa
utiltalende og kjedelige Billeder, jeg saa paa min Reise, tæller jeg først og fremst
de store moderne Figurbilleder – Lessing's Luther ikke undtagen –, medens jeg
bliver varm ved at tænke paa Calame, Lessing's Landskaber, Gude o.s.v., for nu
ikke at tale om det smukkeste, jeg tror der findes paa Kloden – der Kalchoven af
Berchem. – Bogen er imidlertid fortrinlig, om den end ikke kommer op imod
Kinder der Welt. – Hvad du siger om, at du anser «dig sikker mod Ungdommens
Anfægtelser og Rørelser» lod mig en Stund tro, at du begyndte at blive forelsket i
en eller anden, allenfals er det et høist mistænkeligt Tegn, naar Damer, der ikke
ere komne længer i Alder end du, føle sig saa forbandet brandfrie: man kan
aldrig paa nogen Dag i Aaret med positiv Sikkerhed indestaa for, at man ikke er
forlibt iovermorgen. – Med Hensyn til at komme hjem til os nærer du den
Følelse, som jeg ventede, og jeg har selv mange Gange tænkt paa, hvorledes det i
Tiden vil gaa dig. Jeg gaar ud fra, at du maa tilstaa dig selv, at du aldrig – det
maatte da være i en meget sildig Alder – for Alvor kan tænke paa at tage fast
Bopæl her, det vilde jeg i dit Sted sige ligeud til Fader og saa heller komme oftere
hjem paa Besøg. Hvad Far selv mener, ved jeg slet ikke; men jeg tror at efterhvert
som Tiden gaar, indser han mere og mere, at du neppe kommer tilbage for godt
– ialfald ikke paa mange Aar.

Paa en liden rød Lap taler du et Par Ord om Faustina Strozzi; du synes mig
ikke at have opfattet Pointet ved denne Bog fra en saadan Forfatter. Medens han
tidligere har skrevet disse Bondenoveller (hvoraf Verden isandhed ikke ønsker

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html eller trænger flere), hvori Hovedmotiver uvægerligen er, at Menneskene gaa og tie og forhærde sig mod hinanden indtil der kommer en Forsoning med den stereotype Finale «at Gud var ataat», – har han i denne Bog virkelig drevet det til en næsten begeistret Kamp for Friheden. Vistnok ere alle Angreb paa vore Brøst maskerede med det fremmede Lands Navne og vort Præstevælde rammes ikke direkte ved Jesuiternes Nederlag; men for den, der med Længsel venter et frisindet Ord ogsaa blandt os, er denne Bog, med al sin Tarvelighed, dog et lille Fremskridt, og jeg tror i den Taushed, hvormed den blev modtagen at se Bevis for, at vore Tartuffer ville iagttage en afventende Holdning ligeoverfor de nye farlige Tendenser hos Hr. Lie.

Jeg har nu gennemgaaet dit Brev og foreslaar, at vi skulle være enige om at skrive paa denne Maade, idet vi derved – omend uenige – faa en interessant Debat, hvilket er at foretrække for de bedste Breve uden bestemte Tilknytningspunkter.

Jeg synes, jeg hørte, at du havde været sammen med Holger Brækvand; han var vel grumme utækkelig? han har til min store Sorg flere Gange leveret Bidrag til det forresten respektable Tidsskrift «det 19. Aarhundrede»; ligervis ser jeg, at du har truffet Dietrichson – han er nu en gammel lebbet Limkoger –, om Ibsen vedlægger jeg nogle Linier, jeg skrev forleden paa Malde. I disse Dage for 2 Aar siden var jeg paa min berømte Reise, og jeg kan ikke nægte, at jeg længes svært ud igjen; men jeg har fortiden mange Bøger og saa tænker jeg, at jo mere man lærer jo mere kan man nyde – og engang kunde jeg jo komme ud igjen.

Jeg tænker, du er mere à jour med Begivenhederne her end jeg selv er; thi Beate paastaar, at jeg bliver menneskesky og jeg opvækker ofte Harme og Forbauselse, ved pludselig at vise mig uvidende om de aller interessanteste Verdensbegivenheder i vor Kreds. Efter Dikkas Sygdom er alt gaaet godt og fredeligt: Beate er som almindeligt, Jens do – daarlig i Øinene –, men mit Navn og jeg selv trives i uforminsket Frodighed.

Jeg sender dig nu Beates og Børnenes Hilsener samt mine egne til dig – – kjære Søster! haabende at du har Lyst til snart at skrive til mig.

Din hengivne Broder *Alexander*.

Beate Kielland.

Stavanger den 20de Juni 1876.

Kjære Kone! – jeg har læst dit Brev med Eftertanke, og jeg forstaar dig godt; men du gjør mig Uret naar du for Alvor tror, at jeg ikke har Sands for dine «smaa» Sorger. Om jeg behandler saadanne Ting med Lethed – ja «haanligt», saa er det, fordi jeg mener, at paa den Maade er det, man gavnligst kan samle sig Trøst eller rettere Modstandskraft; men du ved selv, i hvor høi Grad netop jeg kan lide under en saadan Misstemning ligeoverfor Folk, som man saa inderligt nødig vil ophøre at elske. Og ligesom for ret at lade mig føle dette, har Skjæbnen igjen ført mig i et Misforhold til Far. Denne Gang har jeg ikke engang Ide om, hvilket Ord han har taget mig ilde op: jeg udviklede, at jeg ikke syntes, du behøvede at komme ind for Afskedens Skyld, og fortalte derpaa om mit Møde med Peter Hærem. Om han nu fandt det anstødeligt, at jeg mente, du kunde undlade at sige Farvel til «en Svigerinde» (jeg nævnte ikke Jacob – kanske stikker det deri) eller om mine noget skarpe Udtalelser mot «de hellige Mænd» (jeg fortalte forresten Intet om, at jeg havde bandet) – det ved jeg isandhed ikke; men han behandler mig atter a la Skumpelskud og viser alle de andre fordoblet Velvilje. Jeg kjæmper atter den fortvivlede Kamp mod at lade mit Hjerte forbitres mod ham og har det kanske meget værre end du. – Imidlertid skal jeg ikke lade den første Leilighed til Forklaring gaa hen, da jeg har seet, at Tiden kun gjør Alt værre. – Kjære Beate, det er sandt, at du i høi Grad staar alene; men du kan ikke vide, hvor ensom jeg er; det er sandt, at der er en stor Afstand mellom dig og mig (jeg mener det isandhed ikke hovmodeligen); men der er en langt større Afstand mellem mig og de Andre. Du skal ikke tro, at jeg finder dig, dine Sorger og dine Tanker ubetydeligere end de Andres; men jeg finder dig naturligere og respektablere enn alle Andre. Og er jeg end med mine Anskuelser ensom som en Østers, saa ligne vi dog hinanden i Sensibilitet og vore Sympatiers og Antipatiers' Oprigtighed – ikke sandt? Ikke mener jeg, at vi skulle sætte os hen og mugge, «fordi Verden behandler os slet»; men naar den ene faar et Stød, skal den anden formindske Stødet ved at fremstille det som saa lidet som muligt og ikke – som de fleste Ægtefolk – forstørre det ved strax at se alt med den «anden Halvdels» Øine. Heri ligger min forskjellie Methode, som jeg holder paa, fordi

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Intet er skadeligere for et Menneske end Følelsen af, at man hos en Anden kan være absolut sikker paa det mest ubetingede Medhold. Derfor synes jeg dig udeltagende; medens jeg isandhed kun arbejder paa at være retfærdig, og – idet jeg ved, hvor partiske vi ere for dem, vi elsker – kan jeg stundom synes at forlade dig og gaa over til Fienden. Men et er sandt: saadanne alvorlige Meddelelser, som denne, have vi for sjeldent mellem os – og det er min Skyld, idet jeg kvier mig for al den Misforstaaelse som den udsætter sig for, hvis moralske Begreber udspringe fra Grundsætninger, der ere hans Omgivelser ganske fremmede – ja ligefrem lastværdige; men naar det en enkelt Gang sker, bringes man nærmere sammen – om vi end aldrig blive enige, kunne vi dog oppnaa: ikke at misforstaa hinanden. Her slutter jeg for idag, haabende at kunne tilføie, at jeg atter er kommen iorden med Far.

Om Aftenen: Jeg er nu saameget lettere, at det ovenfor skrevne næsten synes mig for alvorligt; men jeg lader det staa, da det er Udtryk for en virkelig Stemning og maaske vil være dig til Glæde. Da jeg spurte Far, hvormed jeg havde fortørnet ham, svarede han «med Intet». – «Ja men du har dog været vred paa mig siden igaar.» – «Muligens; men saadant kommer ofte over mig.» Derpaa kom Moder til og siden var han som ellers; dette er altsaa overstaaet; men jeg tror, han gaar og grubler og ærgrer sig over alt, til han bliver ganske tumlen. Det hævner sig, aldrig at ville lære noget og dog vide alt bedst selv. – Jeg er nu lettet og det var bare godt at jeg ikke fik tale mere, især hvis han var fortørnet over, hva I kalde min Ugudelighed; thi min Overbevisning er ligesaa stærk som hans og erhvervet med mere Anstrængelse og ærligt Arbeide. Jeg eftertragter intet Martyrium og vil gjerne gaa af Veien for Fanatikerne; men jeg vil heller leve i Fiendskab med alle mine Omgivelser end opgive, hvad jeg har erkjendt for Ret og Sandhed. Nu skal jeg sove godt og tænke paa dig og de søde Smaa.

Din egen A. L. K.

Kitty L. Kielland.

Kristiania [Høsten] 1876.

Kjære Søster! du kan ikke tro, hvor dit Brev var velkomment; jeg har levet en af de ubehageligste Maaneder i mit Liv inden jeg fik Brev hjemmefra og tilslut havde jeg telegraferet idag hvis ikke dit Brev var kommet imorges; jeg haster med at besvare det, dels fordi det er mig en Trang og dels, forat vise, hvor jeg sætter Pris paa selv de aller ubetydeligste Efterretninger fra Eder. Mine Øine se nu ud til at skulle blive gode til Jul, men det har været mange Lidelser og Plager – kan du tro; nu maa jeg gaa i fri Luft og med blaa Briller og ikke være forlænge oppe og helst ikke læse ved Lys, den eneste Fordel har været, at jeg har sluppet en Soiré musicale – hos L's – hvor det var tarveligt med Maden – siger Tante L. – og nu iaften kan jeg «desværre» ikke gaa paa Bal til Onkel K.

Du snakker om Regn og Høstveir! jeg forsikrer dig paa, at Spilene løbe i Vand paa min berømte Paraply ved Tanken om stille og fredeligt Høstregn istedetfor Nordenvind og 15 Grader Kulde og Is paa Ruden hele Dagen, som jeg maa tø op ved at gløde Ildtangen; til og med er her så glat, at jeg har en hel Tricolor paa Halen af at falde paa en Skraaning udenfor Boghandler Cappelen hver Eftermiddag, indtil jeg igaar fik store Isbrodder paa Hælene, hvilket igjen bevirker, at Dørmatten følger mig ned af alle Trapperne til stor Forundring for Banco. – W ser ynkelig ud; forresten lever han meget blandt Skuespillerne og den hele Bjørnsonske Klik, til hvilken han er i den Grad for god, at jeg beklager ham; ikke saa – at jeg antager, at han vilde passe bedre i nogetsomhelst andet Selskab, men det ærgrer mig at se, hvorledes alt ungt og sundt enten blive – eller gjælde for – Filistre eller ogsaa ere nødte til med Hud og Haar at sælge sig til et «Parti». For den, der staar fjernt og ser Raketten gaa tilveirs, er det et skjønt og vækkende Syn, men den Stakkel, der er fordømt til at staa saa nær Fyrværkeriet at han ikke blot ser Raketten, men endogsaa tydeligere «Stokken», der hænger i Halen paa det Store, han forbitres i Nydelsen og har al sin Anstrengelse nødig for ikke at miste Illusionen. Naar jeg derfor ser disse æsthetiske Paddehatte, der gro op overalt, hvor noget Stort viser sig, hvorledes de graadigere end Polyper ligger paa Lur efter «friske Kræfter», hvorledes de – selv uduelige, matte, idéløse Skabninger – suge Blodet af det idealske unge Lys og saa stige tilveirs paa store Ord og intetsigende Interjectioner, hvorledes Feldtraabet gaar fra Høiden ned til «Pakket», som derpaa udspyr det i sin Kreds, saaat naar du kjender en af Klikken, kjender du dem alle, naar man ikke længere er Individ, men ligesom et

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Lem af en Daarekiste, faar et Nummer og en Paaskrift, naar man intet tør mene, sige eller tænke, før det er autoriseret – naar jeg ser dette – da væmmes min Sjæl og jeg kan med infernalsk Glæde fryde mig ved at se «Stokken» falde mat og forbrændt til Jorden, naar Raketten har futtet af.

Du siger, Tiden er rig, Alt stort, Intet smaat, – jeg siger Tiden er fattig, Alt smaat, Intet stort – det er: Individet er væk, Masser, Opinion, Hære, Presse – det er Stikordene: Associationsideen har seiret – ja det ved Guderne den har seiret og alle ere vi blevne en Stump af et – *respectabelt Hele*, men for hvis enkelte Medlemmer vi væmmes. I første Del af Enten-Eller staar:

Lad Andre klage over at Tiden er ond; jeg klager, at den er ussel; thi den er uden Lidenskab. Menneskenes Tanker ere tynde og skrøbelige som Kniplinger, de selv ynkværdige som Kniplingspiger.

Deres Hjertes Tanker ere for usle til at være syndige. For en Orm vilde det maaske kunne anses for Synd at nære saadanne Tanker, ikke for et Menneske, der er skabt i Guds Billede. Deres Lyster ere adstadige og dorske, deres Lidenskaber søvnige! –

Gyldne Ord. –

Kitty L. Kielland.

Stavanger den 21de Februar 1877.

Kjære Søster – Damerne først! – først vil jeg – springende over alle Indledninger – sende dig nogle aabenhjærtige Bemærkninger om dig selv; ikke af den specifik norske Aabenhjærtighed, der er ensbetydende med sursød Ubehagelighed – og som vi ville benævne Tante L –; men af den sympathetiske Utvungenhed, som man føler ligeoverfor en Person, der ved, at Ens Ros ikke er en skjult Daddel, men at Ens Daddel meget mere er en forklædt Ros.

Pro primo tror jeg, at den, der siger, at han befinder sig i et Gjennemgangsstadium, allerede har passeret Krisis; pro secundo tror jeg, at Intet er mere skadeligt end den Formening, at Livet ikke er værd at leve, førend man har erhvervet fuldstændig Sikkerhed for, at nu er man paa en Prik kommen paa den rette Hylde, nu har man løst sin Tilværelses Gaade. Næst efter de

Mennesker, der fare omkring med Ild i Rumben (med b synes jeg godt at Ordet gaar an) søgende høit og lavt *sit Kald*, hvor ret deres kjære «*jeg*» kan pave sig og komme til «fuld Gyldighed», næst efter disse ved jeg Intet kjedsommeligere end de Mennesker, der ere tilfredse med sig selv og alt, der ere komne tilro som Andersens Ællinger under det Kaalblad, hvor de fødtes og udenfor hvilket Verden ophører. De første – de emsige Hastværkere – hvorledes gaar det dem? siger S. Kierkegaard. «Gaar det dem ikke som hin Kone, der i Befippelsen over, at der var Ild i Huset, reddede Ildtangen? Hvad mere redde de vel ud af Livets store Ildebrand?» Og nu de, der have «udstridt», «kastet Anker», «fundet Fred» – og hvad det heder altsammen – ere da de at misunde? Utilfredsheden er Livets Dampkraft, og ligesom man maaler en Maskine efter Hestekræfter, kan man maale et Menneskes indre Værd efter Graden af hans Utilfredshed – eller Utilfredsstillelighed.

Og dog er Lykken vort Maal – og vi kunne naa dette Maal, men kun paa Betingelse af, at vi opgive Haabet om at blive tilfredse. Dette er ikke en Gjentagelse af den flau Hverdagstrøst, at man kan være tilfreds, naar man har gjort, hvad man har formaaet, selv om Resultaterne lidet tilfredsstillende os. Nei det er min Mening – og gid det vilde lykkes mig at faa den klart udtalt baade for din og for min egen Skyld – at den ene eftertragtelige Lykke, der kun naaes af veludrustede Naturer, bestaar i en stadig fremadskridende Udvikling af vor Erkjendelsesevne. At kjende Menneskets Væsen, dets Plads som Led i den Del af Universet, som vi kjende, at føle sin Aand – idet den omspænder Fænomenernes Mylder – overalt at beholde Fodfæste – (thi selv ligeoverfor det Ubekjendte svimler ikke den, der ved, hvad han staar paa) at have eller rettere uafslædig at erhverve en skarp adskillende Sans for, hvad der baade hos En selv og hos Menneskene er Sandhed og hvad der er Løgn eller Fordom, at være sig bevidst ikke blot sin Morals Gavnlighed, men ogsaa dens historiske og psykologiske Baggrund – samt fremforalt at bevare den varme Kjærlighed til Mennesket – dette Smertens Barn – ikke for at inddele det i Faar og Bukke, ikke for at beundre det eller begræde det; men for at forstaa det og efter Evne gjøre det mer skikket til at sætte Pris paa Tilværelsen. Dette er Lykken – og jo nærmere vi naa den, jo mere vi forstaa og overskue af Menneskelivet – jo mere utilfredse blive vi. –

Dersom Guderne havde givet mig en speciel kunstnerisk Begavelse i

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Vuggegave – istedetfor at ryste et Kræmmerhus med «tausend Siebensachen» ud over mig, vilde jeg sige til mig selv; «Først er du Menneske, saa er du Kunstner». – Vel ved jeg, at der siges, at Kunsten skal være Alt for sine Dyrkere, optage dem helt, fylde deres Hoved og Hjærte m. m.; og naar jeg ikkedestomindre paastaar, at Mennesket først skal være Menneske i min Forstand – skal du ikke snurpe Munden og rynke Næsen, men du skal tænke over mine Ord; og du vil maaske føle dig mindre frastødt af dem, naar du betænker, at din nuværende Utilfredshed med dig selv snarere kanske kommer fra en dunkel Fornemmelse af, at du ikke paa de rent men neskellige Feldter har gjort forsvarligt Arbeide end af en virkelig Uværdighedsfølelse ligeoverfor den elskede Kunst. Din Karakter fordrer sit Tyngdepunkt i en solid Livsphilosophi, og hvormeget du end tror at være klar over det Vigtigste, kan jeg dog ikke frigjøre mig for den Tanke, at det Gjennemgangsstadium, hvori du befinder dig, er af mere gjennemgribende Art end artistiske Anfægtelser.

Det er sent paa Natten, og da er man for aabenhjærtig til at tale om sig selv – selv ligeoverfor en elsket Søster. Kun saameget:

Jeg tror neppe at jeg vilde være istand til at faa mine Anskuelser udtalt i Roman- eller Novelleform, da jeg vel besidder mere Kritik end Fantasi; Moralfilosofien – i mit store Ideal – Stuart Mill's – Forbillede tror jeg snarere at kunne behandle mit Erfolg; især forekommer Opdragelses- og Undervisningsreformer mig at være yderst nødvendige.

For at prøve om jeg overhovedet har nogen Stil, har jeg begyndt – ja du vil le! – en Afhandling om Dyrenes Beskyttelse; men – vil du tro det? selv der har jeg rendt mig fast, idet jeg ikke tør tale frit om skadelige Fænomener i Ungdommens Opdragelse. –

Dine literære Bemærkninger have glædet mig meget, og du vil ikke finde mig anmassende, naar jeg siger, at mine Anskuelser overfor de ældre og nyere Romaner have passeret nøiagtig den samme Udvikling; men du overdriver Receptiviteten i Norge, om du tror, at de realistiske Romaner ville finde sit Publikum her. Foreløbig spille de samme Rolle som Paul de Kock's Romaner i Liebibliothekerne og omtales af skikkelige Folk med Afsky, af uskikkelige med et frivolt Smil.

Naar jeg tænker paa mine Forhold her, bliver jeg ikke længer modløs, men

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
sint – bogstavelig talt sint! – at de Gamle ere gamle – nu Herregud! – men
Ungdommen! – Ved du hvad den akademiske Ungdom har gjort? – gaaet op paa
Slottet forat komplimentere Prindsen, fordi denne vilde vise Standen den Ære at
blive Student ved Upsala. Undertiden synes det mig, at noget – noget stort maa
hænde – men jeg holder med Tante Mina, der ved Brandraabene blev siddende
ganske rolig og kun sagde: «Brand – tror I virkelig her er Brand? Nei – her
hænder aldrig noget i Flækkefjord.»

Godnat kjære Søster – det gaar med Livets Sorger som der synges i: Skjære
Havre:

Hver tar sin, saa tar jeg min! – men det er en kjedelig Leg. Takket være
Uforanderligheden lever alle godt.

Beate og Børnene hilse.

Din meget hengivne *Alexander*.

Beate Kielland.

Hamburg d: 11te Mai 78.

Kjære Beate! jeg kom hertil efter en hurtig Reise imorges Klokken halv elleve.
Jeg vilde da reist lige til Paris med Toget Klokken elleve; men blev forsinket og
maa nu vente til iaften kl. 11. Lørdag Aften vil jeg saaledes være i Paris; imorgen
vil jeg telegrafere fra Køln, saa faar du vel Depeschen paa Sølyst.

Paa Reisen havde jeg det yderst kjedeligt og her i Hamburg, som jeg nu aldrig
har kunnet lide, er min Stemning inderlig trist: mit hele Forehavende synes mig
saa taabeligt og eventyrligt, at jeg ikke kan begribe, at I lod mig reise. Jeg lader
det staa til, for nu maa jeg jo fremad. Smaabørn taaler jeg næsten ikke at se;
iformiddags var jeg i den zoologiske Have; men selv ikke det kunde kvikke mig
op. Der var forresten deiligt: alle Trær udsprungne, Sirener og Hyld i fuld Blomst
og saa den store Mængde pragtfulde Fugle og underlige Dyr. Her er Solskin, men
stærk Vind og Støv.

Hvad der trykker mig er formodentlig den altfor pludselige Overgang fra
altfor mange Venner og Bekjendte til den absolutte Ensomhed; jeg vil nu gaa mig

Saasnart jeg er kommen til Ro i Paris, skal jeg telegrafere min Adresse og saa maa du skrive strax baade om dig selv, om Børnene og om Far, hvis du ved Noget. Hils nu de Smaa fra mig og Andreas, Onkel Axel, Axel S. og alle de andre. Du har det vel ogsaa tungt i Begyndelsen; men du tror dog paa mig og det gjør ikke jeg. Men hva der maa til, det maa til og du kan tro, jeg skal ikke give mig over, før alt er forsøgt. Mine Manuskripter fik jeg i Kristiansand og jeg vil strax tage fat paa Proverbet, naar jeg kommer frem. Kjære Kone! farvel saalænge – et er sikkert og det er, at Menneskene bedst kunne udmaale Graden af sin Kjærlighed og Hengivenhed paa Frastand.

Din hengivne *Alexander*.

Jeg glemte at give Andreas Fuldmagt som min Stedfortræder; jeg sender den herved tilligemed mine venskabeligste og taknemligste Hilsener.

Beate Kielland.

Boulevard St. Michel. No. 14. Paris den 16de Mai 1878.

Kjære, kjære Kone! havde jeg vidst, hvad jeg gik imøde, var jeg kanske bleven hjemme; du gjør dig ingen Ide om, hvor elendig, modløs jeg er; men det er nu ikke noget at snakke om: jeg faar arbeide og se, om det ikke bliver bedre. Det er ogsaa ondt at gaa i en saadan Spænding med Hensyn til de første Efterretninger hjemmefra. Jeg skrev fra Hamburg, telegraferede fra Køln og igaar telegraferede jeg herfra; men jeg har ikke faaet Svar – det er nu heller ikke saa lysteligt. Om Reisen og om Paris kan jeg sandelig ikke fortælle dig nu; maaske skriver jeg imorgen en Korrespondence og sender den til Wullum tilligemed Proverbet, som jeg har omarbeidet idag. Hvis min Korrespondence kommer i Dagbladet, kan du kjende den paa, at jeg mærker den med det elskede A. L. K. ikke under Artiklen, men i den første Linie. Hvis ikke Wullum vil have den, beder jeg ham sende den til dig, saa kan du sælge den til Lars Holst eller Onkel Axel eller til hvemsomhelst.

En Brasilianer ved Navn: Don Joseph Francisco de Castro var saa snil at

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
besørge mig i Hotel ved Ankomsten til Paris ellers laa jeg vist nu langt nede i
Seinen. Af Taknemlighed boede jeg tre Dage i et dyrt Hotel og morede mig godt
med min Brasilianer, der var godmodig og ret vakker. Saa opsøgte jeg Fru Rode,
der var meget venlig. Jeg bor nu i samme Hotel som hun; jeg har det godt, og det
er en stor Trøst at kunne gaa opp og tale med Fru Rode, ganske alene tror jeg
ikke jeg holdt ud endda. Forresten reiser hun desværre bort om en 4–5 Uger.
Fritz Thaulow, der bor i Paris med Kone og Svigerinde, ere ogsaa meget venlige
mod mig; men de reiser om 8 Dage. De har et lidet Barn, som er saa ligt Baby, at
jeg næsten ikke taaler at se det for Aske i Næsen.

Jeg har god Ro til at arbeide og saasnart jeg bliver færdig – det er: faar
afsendt Proverbet, vil jeg begynde paa Kongens Foged. Men Haab har jeg ikke!
Jeg synes jeg maa være lidt gal. Nu maa du skrive meget til mig om de Smaa, om
dig selv og hvad du ved om Far og om Stemningen idetheletaget og har du noget
at trøste mig med saa kom med det. Men hvis ogsaa du har det ondt, saa faar vi
give Digteren Paager ivold og begynde – nei nu maa vi fremad, frisk Mod – lille
Kone! bare dø ikke! Hils Andreas og sig ham, at jeg skammer mig hver Dag ved
Tanken om, at han gaar og bærer mine Sorger og bed ham skrive snart til mig.
Indlagte maa du sende til Fruen.

Hils nu alle fra mig og kys Børnene – jeg vil dog haabe, at jeg bliver
fornuftigere om en Tid. Farvel kjære Kone! jeg skal skrive strax jeg faar Brev fra
dig.

Din Susing af en Mand *Alexander*.

[...]

Beate Kielland.

Boulevard St. Michel 14 – Paris 29de Mai 1878.

Kjære Kone! – jeg sidder halvt ude paa Gaden i en Café tæt ved mit Hotel. Her
gaar bare Studenter og deres Damer, der ere meget muntre, meget letsindige;
men de opfører sig altid pent og anstændigt her. – Med Hensyn til «mit
Arbeide», som jeg kalder det, maa du nu vide, at mine Korrespondencer til

Korrespondent». Jeg har hidtil kun skrevet to dels fordi Fru Rode, der er Korrespondent for Dagbladet, ikke lider, at jeg gaar hende iveien, dels fordi jeg ikke er tilfreds med de to, jeg har skrevet. Bätzmänn har sendt mig (han bor i en anden Kant af Byen) Katalogen over det, man kalder Salonen – det er: den aarlige Udstilling af nye Malerier; jeg tror, det er forat jeg skal skrive derom; men Fru Rode sagde ligeud at hun gjorde «Kjærlighedens Ret gjældende» – og at hun vilde sende sin Erik Korrespondencer fra le salon. Saa kan jo ikke jeg gaa hende iveien; men hun reiser om nogle Uger, og saa kan jeg tage fat. Bätzmänn bad om at faa Parabelen til Dagbladet; den kommer derfor kanske der, men du maa ikke tilstaa, at den er af mig. Idag har jeg skrevet en liden Fortælling kaldet: En Middag, som du ogsaa faar holde Udkig efter i Dagbladet. Min første Korrespondence handler om den store Opera, min anden om Jardin des plantes med mere. Jeg arbeider – som du ser – men jeg synes selv aldrig, at jeg gjør nok, her gaar saamegen Tid væk med at se. Igaar fik jeg Telegram fra Far, han lader som ingen Ting, og jeg er inderlig glad, hvis alt kan gaa over i Stilhed; men jeg er dog spændt. Du havde jo tøvet og sagt, han kom en hel Uge før den virkelige Ankomst; jeg har derfor i hele forrige Uge tænkt mig dig paa Nærstrand. Bare ikke dine Breve kommer bort – du skriver vel Adressen nøiagtigt. –

Jeg bor som du ser – paa en Boulevard, det vil sige en meget bred Gade beplantet med store Almetrær paa begge Sider. Her hvor jeg nu sidder og skriver – det er sent paa Natten – gaar der tæt af Mennesker forbi og Vogne i massevis; her er en Latter og Spektakel som paa et Bal af bare This'er; men man vænner sig snart dertil, da ingen ændser én, og jeg skriver ligesaa uforstyrret som i en Stue. Naar jeg gaar i Udstillingen, lader jeg ofte som om jeg viser dig omkring, og da kan du tro, du siger meget dumt i din Forbauselse og Beundring. Kitty og jeg korresponderer om, at hun skal komme indom Paris, naar hun reiser hjem; jeg vilde gjerne se hende; men jeg gruer for den travle Tid: hun kommer rent til at sprænge mig. I Almindelighed gaar jeg alene uden at tale et Ord den hele Dag og det lider jeg bedst; naar jeg maa følge Fru Rode, Frøken Gram og den svenske Frøken Witlock er jeg nærved at brække mig. Jeg begynder at befinde mig bedre; nu vil jeg snart opsøge Ministeren, forat se at komme i fin Omgang, hvilket jeg savner. Hvad du hører eller ser i Aviser, naar mine Produkter kommer frem,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
maa du sende mig; nu haaber jeg snart at faa høre fra dig om Far. Hils nu de
stakkels Smaa fra mig, jeg tænker igrunden altid paa eder og jeg bliver derved et
bedre Menneske. Farvel til næste Gang.

Din inderligt hengivne *Alexander.*

Jeg aabner dette, forat paalægge dig, at du maa bede Andreas om at sende mig
strax 1 hel Pakke Sundhedssalt ellers forgaar jeg af sur Rødvin.

Din *A. L. K.*

Beate Kielland.

Paris 1878

Kjære Beate! Jeg lever noksaa godt; her er et hæsligt Veir ganske som hjemme.
Da Fru Rode nu er ganske alene, maa jeg næsten hver Dag følge hende til Middag
Klokken 7 a 8 og saa blive vi sammen til Aftens. Det gaar mig med hende som du
pleier at sige, at jeg er mod andre Mennesker: jeg bliver saa skrækkelig træt af
hende. Uagtet jeg mangengang føler mig saa alene, er det mig dog saa
ubehageligt at vide, at jeg ogsaa her i min Frihed skal skyldes Hensyn til nogen,
derfor gruer jeg altid for Eftermiddagen, skjønt naar vi først ere komne i Gang,
saa gaar det noksaa godt. Igaar mærkede jeg paa hende, at hun synes, jeg er noget
tvær og stiv af mig. Vi havde nemlig en hel Dag sammen, der var fæl i
Begyndelsen, men som endte saa morsomt. Det er bedst, du faar den at høre
udførligt, forat danne dig et Begreb om dette fremmedartige Liv. Her var stor
Revue eller Mønstring over en Mængde Tropper i Boulogneskoven; dette vilde jeg
absolut se. Nu vidste jeg, at alle Befordringsmidler paa en saadan Dag ere ganske
overfyldte og at Menneskemassen er enorm; derfor vilde jeg lure mig afsted
alene. Men Fruen vilde ogsaa derud og saa maatte jeg da tilbyde Følge. Om
Morgen var jeg da saa lunken som muligt (jeg sagde saagar, at jeg havde ondt i
Maven og sad med Plaidet om mig); Vogn kunde jeg naturligvis ikke opspore;
men det hjalp ikke. Saa gik vi da efter mit Forslag til Dampskibsstationen ved
Floden; der stod vi i queue (i Række bag hverandre) fra Klokken 12 til 3. Da vi
endelig vare komne Skibsbroen saa nær, at vi havde al Udsigt til at komme med

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
det næste Skib, traadte Mængden (hvad der er sjeldent i Frankrig) ud af Rækken og stormede paa, saaledes at Børn næsten knustes, Hatte og Paraplyer forsvandt og nedtraadtes, Kvinder besvimed, og alle skreg som besatte. Vi trængtes forbi Skibsbroen og stod en halv Time i en Trængsel, som du ikke kan tænke dig. Jeg vilde tilbage og opgive Dampskibet; men det blev af de Omstaaende erklæret for umuligt; endelig blev det mig for slemt, jeg tog Fruen og banede mig Vei til Barrieren ved Flodbredden, der fik vi komme igjennem og slap løs. Efter saaledes at være pint i 3 Timer (jeg var naturligvis gennemvaad – du har aldrig seet mig saadan) troede jeg, at alle Tanker om Revuen vare opgivne; men Fruen vilde nu prøve alene med Jernbanen. Jeg syntes da, at jeg maatte følge og vi drog atter afsted efter at jeg havde byttet. Da mærkede hun godt, at jeg var høflighaven (du ved vist, hvordan det er), hvorfor hun foreslog, at jeg skulde spise Middag og drikke Vin. Vi gjorde da det paa Banegaarden, jeg skammede mig lidt og blev noksaa elskværdig. Afsted gik det i en deilig 1ste Klasses Kupé til Auteuil ved Boulogneskoven; Veiret var den Dag straalende og Omegnen var saa mageløs deilig, vi passiarede og tænkte ikke mere paa Revuen. Da begyndte jeg at mærke, at Stationernes Navne paa Baedechers Kort slet ikke vare de, der førte til Auteuil; det viste sig da, at vi vare langt forbi vort Bestemmelsessted. «Lad os gaa med til Versailles!» sagde jeg. – «Ja kom!» sagde Fruen og saa reiste vi videre. I Versailles fik vi se Tropperne, der vendte hjem fra Revuen og saa kom jeg da endelig i den store Have, der altid har været mit Ideal. Jeg blev heller ikke skuffet. Solen gik netop ned bag de store Kastanietrær, og skinnede i det uhyre men lave Slots utallige Vinduer, fra Terrassen saa jeg ud over denne berømte Have, der er saa stor, at man ikke øiner Slutningen. I Forgrunden Trappen, der er saa bred som Torvebakken, med hvide Statuer og klippede Buxbompyramider (det var noget for mig) nedenfor Fontainerne, saa den store firkantede, lange Sø og yderst i Horisonten en bred Allé af kjæmpestore stive Popler – Hækker som en Væg, tætte og glatte i Krumninger og Vinkler – endeløse Alléer – fine brede Grusgange – og saa ikke et Menneske at se. Det var noget andet end en Revue! Nyslaat Hø laa ude. Buxbom og Skovlugt blandede sig med al den Aroma, som den varme Dag efter Regntiden fremkaldte fra hele Haven – det var en Luft, som man ikke kan forestille sig. Klokken 9 reiste vi tilbage og opvakte stor Jubel blandt Jernbanebetjeningen, da vi kom med vore Returbilletter fra Auteuil og

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
sagde at vi havde været i Versailles. Man forlangte ingen Overbetaling, men bad os bare høflig om at passere. Vi spiste da i min Café en Kjødsuppe, hvori findes Brød, Løg og etslags Ost, der opløser sig i lange seige Traade, saa den er vanskelig at faa i sig, men du kan tro den er god. Se det var nu en Dag i Paris.

Var ikke dette et morsomt og langt Brev? Din Bemerkning om de gamle Herrer er sand – det er en Feil! jeg er misfornøiet med mig selv og vil nu tie længe; jeg har debutert som en Hvalp – lad os ikke tale mere derom. Hils Børnene – du maa fortælle mere om dem. – Far har overtaget de 4 000 Franks, som jeg laante i Kreditbanken og ydermere sendt mig 2 500, saa jeg kan blive her længe – et Aar er det mindste, jeg tænker paa nu. Han er bleven saa utaalelig religiøs – ellers er alt godt. – Nu maa du skrive snart igjen og fortælle meget – jeg antager, at vi ere et Par kloge og lykkelige Mennesker, der holder meget af hinanden.

Din inderligt hengivne *Alexander*.

Kitty L. Kielland.

Boulevard St. Michel No. 14 Paris d. 13. Juli 1878

Kjære Søster! – Tak for din Lap. Ogne, hvor du nu vel er, har altid været mit Yndlingssted, siden Andreas og jeg en Dag fandt det, men nu, da jeg er her, staar det for mig som en Extrakt af Himmel og Helvede! ikke sandt – naar du gaar indover med Ryggen mod Havet, saa maa du uvilkaarligt tænke paa, at du nærmer dig Helvede eller at du befinder dig paa Loftet af et stort Theater mellem gamle ubrugelige Kulisser og mislykkede Dekorationer.

Lad mig se, om du kan male Stranden – det vil sige seet fra Havet: med Bagsiden af Bølgerne i Forgrunden, Stranden i Midten og Helvede i Baggrunden. Eller det omvendte: en Smule blaat Hav i Baggrunden, Marehalm i Midten og i Forgrunden et Menneske – skabt i Guds Billede – med Halen tilveirs, rodende ivrigt om i sin Smule Jord, forat se om han kan opnaa den store Lykke at finde to Poteter der, hvor han i Vaarens Haab nedlagde et – eller *en*, – thi Poteten er Fælleskøn ligesom Troen, Ondskaben – og Kjærligheden – Haabet er Intetkøn – trommelommelom!

Hus?

Skriv snart – og lad mig høre hvordan du har det.

Den hengivne Broder *Alexander*.

Beate Kielland.

Boulevard St. Michel No. 14. Paris den 4de August [1878].

Kjæreste Kone! – idag er jeg oplagt til at være snil og desuden har jeg at bede Omforladelse. Jeg har nemlig undladt at svare paa dit Brev af 19de Juli og derfor har jeg nu to Breve at svare paa...Du har vel – a propos – seet den yderst hæderfulde Anmeldelse av Proverbet i Dagbladet? ser du, at jeg, der er en saa stor «Tyran», hilses som en, der vil slaaes for Kvinden? Jeg har været hos Camilla Collett og læst Proverbet for hende; hun var vel fornøiet; men det gaar hende som saamange: de kunde ikke rigtig tro paa mig. Man er saa vant til at se Emancipationens Sag i Hænderne paa gamle skikkelige Nathuer eller svedende Talere med Halstørklædet paa skakke, at man ikke rigtig kan tro, det er Alvor, naar en ung, pen Kavaller med ordentlige Flipper giver sig Mine af at virke for Kvindesagen. Det morede mig hele Tiden at holde den gamle Dame i Uvished, hvorvidt jeg var en Vaabenbroder eller en Laps.

Jeg har mange Gange tænkt paa at fortælle dig, hvorledes jeg tilbringer min Dag. Om Morgenstunden staar jeg op undertiden Klokken 9, undertiden Klokken halv to. Saa drikker jeg undertiden Chocolate her i Hotellet, undertiden Kaffe, undertiden ingenting. Saa spiser jeg undertiden Frokost Klokken elleve, undertiden Klokken halv tre; undertiden spiser jeg Ræddikker, smaa Pølser, Abrikoser og Kaffe-is, undertiden Melon, Hummersalat, Omelette og Rødvin. Undertiden spiser jeg tæt herved, undertiden i Versailles, undertiden i St. Cloud. Saa spiser jeg Middag undertiden Klokken fem, undertiden Klokken halv ni; undertiden spiser jeg her i Hotellet, undertiden mange Mile herfra. Til Middag spiser jeg undertiden Foraarssuppe – fuld af smaahakkede Næber, Gulerødder, Poteter, Kaal, Bønner, Erter, Asparges, Løg, Petersille, Timian og andet Slags Græs – derpaa Ræger, Hønsfrikassé, Blommer og friske Nødder, undertiden

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
spiser jeg Kaalsuppe med Brødkorper, Sardeller, Lax, spækket Kalvekjød med Potetsstappe, Is eller Ferskener. Mellem Maaltiderne gaar jeg undertiden i Louvre, undertiden til Udstillingen, undertiden skriver jeg. Du ser saaledes, at jeg lever som en Hund og jeg forundrer mig undertiden over, at jeg holder det ud.

Med hensyn til Far maa du endelig ikke tro, at jeg er uforsonlig; tvertimod; men jeg ved bare ikke, hvorledes jeg skal tage ham. Gjennem Andreas har jeg hørt, at han klager over sine store Udgifter, over at jeg har stillet mig dumt og ødslet og saa videre. Altsammen Ting, hvori han har Ret; men det giver mig et saa forvirret Billede af ham. Forleden skrev jeg i en meget nedtrykt Stemning nogle faa Ord til ham, hvori jeg saa indstændig bad ham skrive til mig; jeg faar prøve at skrive et ordentlig Brev idag.

Ser du det var Besvarelse af dit første Brev, nu tage vi fat paa det andet. Naar jeg skriver saa ualmindeligt langt, kan jeg aldrig tro andet end at du maa tilgive mig, at du har ventet saalænge paa Brev.

Beate Kielland.

Boulevard St. Michel No. 14 – Paris den 13. Aug. [1878].

Kjæreste Beate! dit Brev af 1ste har ligget flere Dage ubesvaret, da jeg har været syg. Jeg ved ikke, hvad der feiler mig; jeg kan ikke sove og aldeles ikke spise; derimod har jeg den ulideligste Tørst og Kvalme. Det gaar imid lertid nu fremad; et Par Dage laa jeg tilsengs, da fik jeg ret ligge i Fred uden at nogen gik omkring og «irriterede» mig; men – tænk du! det var slet ikke morsomt. Jeg har faaet Medicin af en Doktor fra Kristiania, som jeg kjender; han mente, jeg fik Gulsot, men det ser ikke ud til det heller. Forresten behøver du ikke at ængste dig, jeg ser efter alles Dom ud som Sundheden selv, og igaar, da Axel Horten kom, glemte jeg hele min Sygdom. Sagen er nok den, at jeg sidder formeget inde og grubler uden at arbeide ordentligt, saa jeg tænker, det bliver gavnligt at faa Axel at tale med. Dertilmed begynder jeg at tro, at jeg ikke er synderlig større Helt end den øvrige Familie – men det maa du ikke sige.

Hvis mit næstsidste Brev var af en noget spagfærdig Natur, saa kom det vel af, at jeg idetheletaget er bleven saa forunderlig blød af at være alene; men at jeg

Du har nok Ret, naar du frygter for, at vort Liv Dør om Dør med de Gamle snart vilde komme i det gamle Spor. Men vi maa betænke, at vore Finantser ere aldeles ødelagte. Jeg har allerede besluttet ikke at drive Værket til næste Aar medmindre Tiderne forbedre sig. Men jeg mener, at jeg nu skal have Mod til at fremstille Situationen for Far, saa at han kunde befrie mig fra noget af den værste Gjæld eller ogsaa sælge hele Værket. Da maatte vi flytte bort, men hvorhen? I den Belysning, hvori jeg ser alt i disse Dage, synes vor Stilling yderst trøstesløs; men saa ved jeg, at tilslut pleier alt at gaa godt for os og du taber ikke Modet. – End den Hedningen – Andreas, som reiste til Petersburg; bare han ikke sætter sig fast der, det vilde være det værste, som kunde hænde os.

Du har nogle Spørgsmaal, der maa besvares. Jeg har ingen Penge faaet af Dagbladet og faar vist ingen, jeg forstaar mig ikke paa det hele og trækker mig tilbage fra dem. Fra Lars Holst har jeg ikke hørt et Ord. Slaget ved Waterloo skal forhaabentlig engang komme i et lidet Bind Noveller – kanske til Jul, naar jeg bare faar min Appetit og Arbeidslyst igjen.

Det var en trist Geburtsdagsbeskrivelse, og det værste er, at jeg ikke kan finde noget at sende i et Brev. Du ved, hvilken Tosk jeg er, og nu da jeg til og med er syg, faar du rigtig have mig undskyldt. Jeg har saamænd ikke været i Humør til at lade mig fotografere; men jeg faar vel snart til. Du kan ikke tænke dig, hvor blød og ubehjælpelig jeg er i denne Tid; jeg gider neppe snakke – alt synes mig idel Bræk. Idag vil jeg skrive Breve, jeg har liggende en hel Del ubesvarede, og imorgen vil jeg tvinge mig til at tage fat paa tredie Afsnit af Slaget ved Waterloo. Denne Stemning kan gjøre mig gal, og jeg tror Arbeide er det bedste Lægemiddel.

Det er vel nu snart paa de Tider, da Emilie maa tilbage til Byen. Bliver du der længe efter hende? – naar er det egentlig at du vil reise til Johan? – det har du vist aldrig fortalt mig. Glem nu ikke at sige mig nøiagtig Be sked, før du reiser, om Johans Præstegaards Navn og fulde Adresse; jeg synes du har nævnt noget om Hallingdalen; men lad mig faa det skrevet – og fuldstændigt. Axel er nu ude paa sin første Fodtur i Byen; han vil helst være alene, da han er saa bange for, at vi to ellers skulde tale bare norsk sammen. Han er vist allerede flinkere i fransk end jeg. Jeg vilde saa gjerne beholde ham her i Huset, da Ensomheden virkelig er

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
trykkende. Hvem skulde have troet, at jeg var saadan en Kjærring? Kjære Beate!

nu maa du være glad i mig og saa maa du trive en Pen og skrive mig et
Trøstebrev, for det trænger jeg nok til og fortælle om Børnene og om dig selv.
Næste Brev haaber jeg skal blive af en bedre Farve.

Din inderlig hengivne Mand *Alexander.*

Beate Kielland.

Boulevard St. Michel No. 14 – Paris d. 15de Aug. [1878].

Kjære Kone! jeg faar svare strax paa dit Brev af 8de, siden jeg har været saa i
Uorden en Stund. Men det har ellers været nogle anstrængende Dage de to tre
sidste med Brevskrivning, idet der havde ophobet sig endel at besvare. Til Far
har jeg med faa Dages Mellemrum sendt ikke mindre end 4 Breve. Han var atter
bleven stødt over noget – Gud ved hvad – i et Brev fra mig og derfor skrev han
ikke i to Maaneder. Nu faar jeg se at faa det godt igjen! Med Helbreden er det nu
noksaa godt, kun er det elendigt med Appetiten. Dersom jeg kunde faa Erter og
salt Kjød, tror jeg, at jeg skulde kunne spise godt; men Restaurationsmaden her,
ja bare Lugten i Spisesalen, er bleven mig ganske væmmelig.

Forresten tror jeg, at jeg har forlidet Motion, jeg er bleven saa doven til at
gaa, saa jeg kvier mig for den mindste Udflugt; men nu, da jeg er begyndt at
tænke paa det, skal jeg tage mig nogle gode Spadsereture. Nyttigt Arbejde har jeg
ikke gjort paa langsommelig Tid; thi naar jeg har overvundet mig til at gribe
Pennen, har der altid været et eller andet Brev at besvare og saa gaar Dagen tabt,
før man ved Ord deraf. Axel Horten er kommen; det har opvikket mig meget,
bare han ikke flytter igjen; han er saa urolig og fuld af Planer. Hans Bog læser jeg
nu; Indledningen synes mig meget mislykket og vil sætte adskilligt ondt Blod.
Han har hilset fra dig og bragt mig Manchetknapperne – ja – hvad Tid tror du,
det bliver besørget?

Til Far har jeg sendt et Stykke af mit Sengeomhæng, forat han skal lade
undersøge om der er Arsenik i Farverne. Jeg skulde næsten tro det, for jeg er saa
tung saa tung om Morgen.

Det var rigtig glædeligt, at du endelig fik en smuk Sommer; jeg fornøier mig

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
ved at tænke paa, hvor de Smaa maa trives. Undertiden i min Sygetid havde jeg de skrækkeligste Fantasier om alt det, som kunde tilstøde dem, og det var isandhed næsten det værste ved Sygdommen. I Paris har Sommeren været god forsaavidt som her har været liden Hede megen Vind og Regn. – Her faldt jeg i en blid Søvn med Hovedet paaskakke og nu mærker jeg, at jeg har sovet en halv Time; det er en underlig Døsighed, der er over mig. Det er sikkert, fordi jeg gaar og drar mig uden at bestille andet end at iagttage «Sygdommen». Men nu lover jeg at tage Skeen i den anden eller begge Hænder. Imorgen staar jeg op med Solen og begynder at skrive, er jeg først begyndt, saa skal det nok gaa. Jeg vilde ønske, du maatte faa Glæde af din Reise; men jeg kan ikke nægte, at jeg finder Ideen noget livlig. At reise op i Jotunfjældene senhøstes med en liden Pise af en Gut, synes mig noget, ja noget livligt; men du ved, jeg maa altid sige lidt imod, og naar jeg tænker mig om, saa er jo September endnu etslags Sommer. Husk nu at svare paa mine Spørgsmaal i forrige Brev om, hvorhen du reiser. – Jeg har en Følelse af, at dette er et rigtig kjedeligt Brev, men du – jeg er oprigtig talt saa ludlei af at skrive Breve idag, at du maa lade dig nøie med mine gamle Forsikringer om, at jeg savner dig og længter efter dig og aldrig bliver glad, før jeg er hjemme igjen. Kys de smaa.

Din egen *Alexander*.

Beate Kielland.

Min Adresse er fremdeles Gr. hotel du sénat, rue de Tournon No. 7; men for Øieblikket befinder jeg mig flere Mile fra Paris i den deiligste By, jeg har seet, i et forfærdeligt fint Hotel, som hedder Pavillon de Henri IV. Og hid er jeg flygtet – kjæreste Kone! fordi jeg i mit nye Logis boede ligeover et av de simpleste Restaurationskjøkkener, der begyndte om Morgenens Klokken 9 med stegt Løg. Naar jeg saa lukkede Vinduet op, fik jeg hele Duften fra et Slagteri, og du kan tænke, at det fede Kjød hernede lugter godt i Varmen. Værtinden kunde ikke strax skaffe mig et andet Rum, og saa reiste jeg hid; ja nu ser jeg, at jeg ikke har sagt, i hvilken By jeg er. Det er Saint Germain; her er et slot, en Park og en stor

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Skov. Mit Hotel ligger paa en Terasse, hvorfra jeg ser nedover Seinen og ud i den
skjønneste Egn. Jeg begynder forresten at være bange for at skildre, hvad jeg ser,
da jeg kan forstaa, at Aarsagen, hvorfor du ikke glæder dig saa overvættes til min
Hjemkomst til Jul, er den, at du af et flot Ord i et Brev fra mig har tænkt dig
Muligheden af at faa reise mig imøde. Har jeg Ret? Økonomien er imidlertid en
absolut Hindring, og hvis jeg faar nok Smaafortællinger istand (jeg har 7) og hvis
Bäzmann, som kommer herved igjen, finder, at jeg bør trykke dem, saa maa jeg
til Kjøbenhavn i November forat faa Bogen forlagt. Jeg vilde give meget til, at jeg
ikke havde skrevet hine uoverlagte Ord og til, at du kunde være ligesaa glad som
jeg ved det snare Gjensyn. Misforstaa mig ikke! jeg er ikke vigtig eller ubehagelig.
Men jeg kan tænke mig, hvad selv en saa ubestemt Udsigt til en Reise maa have
været for dig og derfor forstaar jeg saa godt, at Skuffelsen i en vis Grad kan
formørke den Glæde, som jeg ved du føler ved at se mig igjen. Tager jeg Feil heri,
behøver du ikke at sige mig det. Jeg reiste hid med en gammel katolsk Præst, der
var saa hjertens snil og takkelig. Præsterne her have lært Folkeskik, de ere
hverken myndige eller frivole; men de opføre sig som Folk, der bestræbe sig for
at gjøre et daarligt Indtryk godt igjen. Det er Fortiden, som trykker dem. Saavidt
ere vi ikke hjemme, vore Præster have endnu ingen Anelse om, at de en vakker
Dag ville staa som hin Borgerkaptein, der tog Feil af Høire og Venstre og
saaledes marcherede alene ind i en Gade, medens han troede at have hele sit
Korps efter sig. (Du maa ikke blive stødt, om du senere skulde se mig udvikle
denne Tanke andetsteds.) Forleden Dag blev Vreden over vor kirkelige Misere
saa stor i mig, at jeg i et Træk skrev en saare giftig Artikel, som jeg sendte til
Dagbladet. Dersom den bliver optaget, hvad jeg ikke venter, har jeg paalagt
Redaktionen at sende dig et Exemplar til Hakkedalen. Dit Brev fra Kristiania fik
jeg just som jeg kjørte Axel til Udstillingen og mig selv til Banegaarden, forat
reise hid. Alt, hvad du fortalte om Jens var som Manna i Ørkenen, og Bodden og
Baby kommer aldrig ud af mit Liv. Idag har jeg netop her i Byen, hvor man
holder en stor Skovfest, seet en liden tynd Pise som Jens i Tricot og glatsiddende
Bajadsdragt. Han stod alene i en Krog i Gjøglerboden og græd – ja du han græd
som en voxen ulykkelig Mand. Jeg gav ham en Franc; men det trøstede ingen af
os og jeg maatte gaa bag Boderne og græde høit en lang Stund. En Nat drømte
jeg, at Jens faldt i en stor Elv, og jeg besluttede at telegrafere til dig, saasnart det

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
blev lyst, at du maatte passe ham godt. Saa gal er jeg dog ikke om Dagen; men du tror ikke, hvor jeg længter efter Eder. Hils nu Præstens, – og min egen Jensunge og husk paa, hvor meget jeg holder af dig.

Din *Alexander.*

Beate Kielland.

Gr. hotel du sénat, rue de Tournon No. 7. Paris den 15de September 1878.

Kjæreste Beate! jo jeg kommer ganske vist hjem til Jul; thi Pengene svinder sørgeligen ind. Far skjænder ikke, han bare klager saa smaat, og det er næsten værre. Der var en Tid, da jeg længtede saa heftigt, at alt hjemme fik et rosenfarvet Anstrøg. Dette har nu forandret sig lidt; jeg længter nok endnu; men jeg begynder at dele din Ængstelse for de kommende Dage. Der er imidlertid aldeles ingen Ting at gjøre ved den Ting, vi faar prøve at gjøre det saa godt vi kan; et er sikkert: vi lade os ikke en Gang til undertrykke i den Grad som før. Ialfald maa jeg hjem og noget, ja meget forbedret er dog Situationen. Ved du, hvad jeg gruer mest for, naar jeg skal reise herfra? – at finde paa Presenter. Nu skal du høre min Liste: du og de Smaa, Andreas, Axel, Jonas Kielland, Far & L, alle mine Søsken – er det flere? Herregud – kan du ikke hjælpe mig? jeg kommer aldrig til at finde noget til hver. En hel Del billige mauriske og algieriske Smykker og simple Vifter har jeg tænkt; men Andreas –! tror du, han vil «sætte Pris paa» en smuk Ring med en Diamant? find paa noget! find paa meget! find paa alt! Det synes jeg er det mindste du kan gjøre for mig! kom nu ikke med Udflugter! – Ja Fotografi siger du! jeg har ikke andet end et dumt Billede sammen med Salicath, som du bare vil ærgre dig over, og jeg kan ikke fotografere mig nu, da jeg har noget yndigt Skjæg, som er i Opvæxt. – Jeg kan nok tænke mig, at Bätzmann skræmte dig – der er noget halvt Djævel og halvt Abe ved ham; men han har et klart Hoved og er saa respektabel som en gammel Journalist kan være det. Han er menneskefiendsk og farlig at komme nær, det ansees derfor som en Mærkværdighed, at han paa en saa velvillig Maade har sluttet sig til mig. Jeg haaber at du ikke saa altfor forskrækket ud, da han kom; thi han er sig sin Hæslighed bevidst. – Træffer du Schawland, saa sig ham Tak for hans

Du har vel nu faaet min heftige Artikel «Forargelse». Hvad synes du? og hvad siger Johan? Redaktøren for Dagbladet takkede for den i de mest smigrende Udtryk, han mente den vilde gjøre godt. Jeg haaber ogsaa, at den vil vække en og anden. Med Hensyn til Anonymiteten er der vel ingen Tvivl om, at jeg bliver kjendt paa den kierkegaardske Stil, der er saa indgroet hos mig; men du skal ikke netop erklære mig for Forfatter. Regnskab med Dagbladet har jeg ogsaa endelig faaet. Man erkjender at skyldte mig baade Tak og Honorar, hvor stort siges ikke; men Berner – Redaktøren – «ønsker at sætte det saa høit som muligt, om det end ikke kan blive saa meget som ønskeligt kunde være». Dog beder man mig give Henstand med Betalingen, da de slette Tider ogsaa have derangeret Bladets Finantser. Dette synes jeg var en noksaa glædelig Besked. Jeg skriver en trist Historie om to unge Mennesker, der gifte sig i Elskov og uden tilstrækkelige Indtægter, og som derpaa lidt efter lidt gaa tilgrunde i Økonomi og Børneavl. Tror du ikke, at det maa ligge for mig? Det er den 8de lille Historie, jeg har at byde Bätzmann, naar han kommer. Siger han, at jeg ikke bør lade dem komme ud som Samling, vil jeg sælge dem enkeltvis til Tidsskrifter i Danmark og Norge; – men jeg tilstaar for dig alene, at det vil være mig en bitter Skuffelse. Jeg er meget spændt! –

Det er bare godt, at Jens er Mammadalt; skulde Johan eller nogen anden klog Mand mene, at det svækker Karakteren, kan du fortælle, at jeg var akkurat ligedan i min Barndom, og jeg antager, at man finder, at jeg nu er modig nok. Hils forresten Johan i Alvor fra mig og sig ham, at jeg har den Tro til ham, at han vil erkjende Berettigelsen i mine Angreb paa hans Stand; det er en stor Kompliment. Hils ogsaa Fru Kristine og fremfor alt Jensemand. Maren skrev en Dag, at Børnene havde det godt hjemme, men hun bad ogsaa at slippe for at sende flere Breve, da hun skrev saa slet (deri havde hun Ret). Fra Far fik jeg Brev igaar: Baby er saa vilter og fornøiet og Bodden pen og snil – Bodden tænker jeg mig bliver som Onkel Axel – fin og passelig klog.

Der foresvæver mig noget om, at det var paa denne Tid af Aaret vi giftede os; jeg mindes det med Glæde, vort Ægteskab har isandhed været lykkeligt og jeg takker dig – kjæreste Kone.

Farvel for idag – kjære Kone! – altsaa et Brev til sendes til Hakkedalen.

Beate Kielland.

Versailles den 16de Sept. 1878.

Kjæreste Kone! jeg skrev igaar, og derfor er dette bare et Brev, som jeg skriver med etslags Pen, forat volde dig en Extraforføielse. Aarsagen, hvorfor jeg er i Versailles, (hvor jeg har spist Agerhøns med Champagne), er den, at jeg idag har fuldendt den Fortælling, jeg omtalte: om de to, der gik tilgrunde i Økonomi. Den blev baade trist og infam; men jeg tror at gavne – ialfald de unge Piger ved at vise dem, at den romantiske Livsanskuelse, der er saa overroset af vore Fædre, nutildags kan (maa) berede de sørgeligste Skuffelser. Alle ere ikke saa lykkelige som vi! Endvidere glemte jeg igaar, at fortælle dig, at jeg vil skrive et Brev til Tante Lisbeth og Onkel Smith, forat takke dem baade for dit nuværende og tidligere Ophold der. Jeg er glad over at have husket paa dette og du synes vist ogsaa, det er godt.

Naar jeg nu bare vidste vor Bryllupsdag! – jeg spaaer, at det er den 18! – Jeg faar vist gaa til Ministeren og spørge, hvilken Dag Kong Karl den 15. døde. Jaja – vi ere alligevel solid og godt gifte det vil sige: jeg synes, at jeg er godt gift – nu er her mørkt.

Godnat, *din Alexander.*

Jeg forudser, at du til evig Tid vil paastaa, at dette er et Champagnebrev, men det er det ikke; thi mit gode Humør skriver sig fra en lang ny Frak, jeg har kjøbt.

Gr. hotel du sénat. Rue de Tournon No. 7, Paris.

Saaledes skrives Adressen; du maa ikke skrive alle Ordene med store Bogstaver.

Beate Kielland.

Paris den 18. Sept. 1878.

Kjære Beate! det glæder mig, at du synes, jeg er flittig til at skrive Breve, og du vil vist fremdeles være fornøiet med mig; thi jeg skrev baade den 15de, 16de og nu igjen den 18de. Det er jo altfor meget, men jeg maa dog skrive idag, da jeg aldrig fraviger den Regel: at svare strax paa et modtaget Brev. – Endnu ved jeg slet ikke, naar jeg kommer hjem, ialfald tvivler jeg paa, at der kan blive nogen Anledning til at reise mig imøde. Det er imidlertid langt frem, og jeg kommer ialfald til at opholde mig en Tid i Kjøbenhavn. – Disse Dage ere ikke meget behagelige; efterat have fulført min sidste lille Fortælling, har jeg slet ikke havt nogen ny Ide. Og dette ængster mig, thi jeg gaar bestandig i en Angst for, at denne pludselige Frugtbarhed skal forsvinde ligesaa pludseligt som den er kommen. Vistnok har jeg liggende nogle halvfærdige Arbeider; men dem har jeg ingen Lyst paa. 12 Smaastykker vilde jeg plent have; men nu staar jeg ved 8. – Først idag vil jeg gjøre et Forsøg paa at finde min Ven fra Leipzig. Spørger du, hvorfor jeg ikke har gjort det for længe siden, saa kan jeg kun svare, at det formodentlig er af Dovenskab og fordi, det syntes mig saa haabløst at finde ham i den samme Bopæl efter 5 Aars Forløb. Men nu har jeg truffet paa hans Familienavn Riggs i Adressebogen og Axel, der holder min Energi nogenlunde iaande, har nu gnaalet saalænge, at idag skal jeg da prøve at finde ham. Hvis han har et fint Hjem, vilde det være en overordentlig Glæde og Fordel for mig at blive optaget der, da jeg har et stort Savn efter Mennesker paa samme Trin som jeg selv. Thi de, man som Fremmed har Adgang til at stifte Bekjendtskab med her, ere i Almindelighed i ingen Henseende mine Ligemænd. I næste Brev faar du vide, om min Expedition lykkedes eller om jeg kom hjem igjen til min simple Gade uden at have faaet Foden ind i den fine Verden. – Du har gjort Ret i ikke at vise Johan Opsatsen i Dagbladet; thi netop nu, da jo han selv i al Verdslighed er optaget af at indrette sig paa det komfortableste som Christi Efterfølger i denne Jammerdal, vilde hverken du eller jeg belønne ham for hans Elskværdighed mod os ved at skræmme Livet af ham med haarde Ord. Proverbet forstaar han kanske også lidet af; man maa være inde i Literaturen, forat forstaa, hvad vi Unge kaver med. Han har vel ingen Greie paa Emancipationens Stilling nutildags, og kan maaske derfor heller ikke se andet i Stykket end Angreb paa Præstestanden eller Religionen. Spørg derfor ikke mere; hvis jeg fik tale med ham tror jeg, at han skulde sande adskilligt, thi han er i Virkeligheden liberalere end de fleste; men

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
jeg kan godt tænke mig, at nu har han andet at tænke paa. Jeg faar vist skrive et Brev til Fru Kristine baade forat takke og for om muligt at komme lidt op igjen i hendes Gunst. Hils hende og Johan paa det hjerteligste.

Der er en Ting ved din Skrivning, som jeg maa gjøre opmærksom paa i Farten. Du dypper aldrig Pennen, før du har skrevet saalænge, at der næsten ikke findes det allermindste Blæk i den. Følgen heraf er, at hver ottende Linie er næsten ulæselig – dyp lidt oftere – er du snil! – Jacob E. Dybwad, min Fætter og Bankier var her nogle Dage med sin Kone; de vare yderst venlige mod mig; vi bleve rigtig gode Venner alle tre og havde det morsomt sammen. Hvis du faar saamegen Tid tilovers paa din Hjemreise, skulde du opsøge dem i Kristiania. Med dine Efterretninger om Jens er jeg saare vel tilfreds; du maa hilse ham og sige, at det slet ikke er farligt at være Mammadalt, alle Mennesker vilde være lidt bedre, om de vare Mammadalter istedetfor smaa Paver. – Axel sidder og venter paa mig, han beder hilse. Jeg har faaet en skrækkelig Feber – efter Agerhøns og Champagne, som jeg kjæmper tappert imod – saadant noget kan du ikke tænke dig. Farvel for idag kjæreste Kone, jeg længter heftigt efter dig – din hengivne

Alexander.

Kitty L. Kielland.

Fontainebleau den 28de September 1878.

Kjære Søster! jeg vidste slet ikke, at Korrespondencen stod fast hos mig. Ellers har jeg den priselige Vane at skrive strax ved Modtagelsen af et Brev; men du maa vel vide det bedst. [...]

Du skal altsaa have mange Tak for dit Brev og dobbelt siden jeg fik det uforskyldt. Lad mig begynde med det ubehageligste; du træffer ikke mig i Paris; det er afgjort, at jeg maa hjem før Jul – væsentlig af økonomiske Grunde. Jeg kunde nok kanske have godt af at være her længer; men det er altfor galt med Pengene, – ja lad os nu ikke tale mere om den Ting. Det gjør mig meget ondt for dig; du kunde havt Nytte af mig og begge kunde vi havt Glæde af hinanden. Men jeg er saa glad ved at tænke paa, at du har Lundes og Fr. Backer. Atter en Ubehagelighed! – jeg har ikke været hos Herman Lunde – hvorfor? – spørg

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Vinden, spørg Katten, spørg dig selv – alle vide det bedre end jeg selv. Det er mig med andre Ord ubegribeligt at jeg ikke forlængst har været der, om ikke for andet, saa for at berolige min onde Samvittighed. Men jeg skal dog gaa did, før jeg reiser herfra, hvilket vel bliver i Slutten af næste Maaned. Som du ser, befinder jeg mig i Fontainebleau. Det er mit Yndlingssted, som jeg tager Afsked med, formodentlig for bestandigt. Det er den skønneste Plet, jeg har seet af Jorden. Om et Par Timer reiser jeg tilbage til Paris, som i Virkeligheden begynder at trætte mig. Aa du Nar! som synes, det er beklemmende naar det pisker paa Ruderne. Vidste du bare, hvor jeg længes efter en vaad Storm af frisk Havluft, istedetfor denne evige Pariservind, der ligger paa Lur bag alle Hjørner, forat kaste mig en Pose Støv i Næsen. – Ja ikke sandt! Ogne er et Pragtsted, især nordenfor Elven. Men saa skulde du ogsaa – blandt meget andet – have seet Sirevaag. Man gaar mellem Fjelde og Sand, indtil man pludselig kommer i en grøn Kløft, hvor Fiskerne bor. At du gruer for Malerne til næste Aar, finder jeg troligt nok; og vilde anse det som et overordentlig Fremskridt ved dig, om du indsaa, at I – Malerstanden – er det mest uvidende Krapyle som findes «under Kloden» – som Andreas siger.

Du vil kanske svare, at jeg kjender ikke dem, som du kjender. Hertil gjensvarer jeg, at jeg kjender nok af dem; og saalenge I holder Eder i Flok enten i smaalig Kappestrid og lumpen Bagvaskelse eller i vanlige Klumper af gjensidig Beundring, saa blir der aldrig andet af Eder end det Skrab, vi ser i Udstillingen. Saa kommer der nogle Pattebørn fra Kjøbenhavn eller Kristiania med en Del rosende Adjektiver, som de medbringer hjemmefra – expres forat hænge dem paa den hjemlige Kunst og Pressen fyldes af Idiotsnak, som Franskmændene vilde le sig krylrygget af, om de vidste det. Eller en gammel Kjærring som Prof. Monrad eller Forgyldersvenden Dietrichson, der forlængst ere faldne af Tidens Vogn og som nu sidde i Grøften og vente paa, at den gode gamle Reisevogn, skal komme tilbage og tage dem op – de se i den skandinaviske Kunst alle de kjære gamle Feil, og saa gaa de hen i den franske Afdeling og udfinde det vanvittigste Smøreri de kunne opdage (thi der findes saadant) og hjertelig glade istemme de Lovsangen. Nu er Sagen klar – Billederne sælges altsaa hjem. Jeg føler, at der koger sig sammen en stærk Indignation hos mig mod dette Malerslæng og vor Beundring for dem, og da ved jeg, at det ender med en eller anden literær

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Produktion, hvor I alle skulle faa Eders varme Mad – vogt dig nu! Tro I kanske, at det var ved at snuse om i Atelieerne, eller ved at gaa i Gallerierne og sige Ah! eller ved at ligge op til en stor Professors Bryst og stjæle Skitser at de franske Malere ere blevne store? Jeg skal i Hemmelighed sige dig hvad de have gjort, de have læst og lært. – Jeg agter at blive en Tid i Kjøbenhavn – ak ja! det er sandt; nu har jeg bedet – jeg synes det er tyve Gange – alle til hvem jeg har skrevet om at faa Karstens Adresse. Kan ikke du sende mig den. Vil du sige til Far, at i Regard af, at han har saamange at skrive til, vil jeg om et Par Dage skrive ham endnu et Brev og ikke – som jeg pleier – vente til jeg faar Svar. – For Fru Collett læste jeg mit Proverbe; men jeg havde hele Tiden en Følelse af, at hun kun troede mig halvt. Jeg formoder, at hun blev forvirret ved det uvante i at se en fin Kavaller lidt lapset (hun traf mig første Gang i Bal-humør & -dragt) paa sit Parti. Desuden er hun besat af sin Ide og af sin indbildte Forfulgthed, saaat hun syntes mig at nærme sig den Periode, hvori Lyset minker og Lampen begynder at ose. – Jeg maa slutte, da jeg endnu engang maa gaa rundt mit kjære Slot og give de gamle hæderlige Hof-karper et Afskedsbrød. Hils Fader og alle andre, mine smaa «Forladte» ogsaa.

Din hengivne *Alexander.*

Chr. H. Holfeldt.

Gr. hotel du sénat, rue de Tournon No. 7, Paris den 29de September 1878.

Kjære Ven! – indlagt sender jeg dig en liden ubetydelig Skitse til Gjennemsyn. Du vil se, at Sujettet er taget fra vore Guttedage; men det faldt mig ind, at du muligens ikke syntes om, at jeg saadan anvender vore fælles Minder. Vær saa snild at svare mig herpaa, idet du sender Manuskriptet tilbage; vil du, at jeg skal forandre det og gjøre Figurerne mindre kjendelige, eller vil du, at jeg ganske skal lade det hele fare? Fra min Side ved Du, at det er en godslig Spas; men Du vil kanske finde Skitsen altfor ubetydelig til at benyttes. Imidlertid skal du vide, at jeg maaske vil faa Brug for den indimellem mere alvorlige Novelletter til Afvexling. Du læste kanske min Examenserindring, som jeg haaber morede dig; senere har jeg lavet sammen endel lignende Smaating, som jeg muligens engang

– Du blev vel forbauset, da du hørte, at jeg var reist herved, forat forsøge min Lykke som Forfatter. Jeg mindes saa godt, hvor det gjorde mig ondt og hvor fremmedartigt det var, at jeg Intet kunde sige til dig om min Beslutning, da vi tog Afsked med hinanden i Vaar. Det var nede i Provstebakken udenfor Schreiners Butik – husker du det? Jeg vilde løbe efter dig og fortælle det; men jeg lod det dog være, da jeg havde bestemt mig til at holde Sagen hemmelig, indtil jeg havde faaet alt arrangeret til Afreisen. Hervede havde jeg tænkt at blive et Aars Tid; men jeg har desværre brugt saa mange Penge, at jeg vil hjem til Jul – uagtet Far har været saa overordentlig snil at betale mit Ophold her. Den Smule, jeg har offentliggjort, har du vel seet. Mit lille Proverb er bleven ret fordelagtig bedømt fra de Personer, med hvem jeg staar i Forbindelse; derimod har jeg intet hørt fra de andre Leire. Antageligvis gaar det mere upaagtet forbi blandt dem, der ikke kjende mig personlig. Ellers har jeg det – som du kan vide – godt her i Paris; men det bliver neppe let for mig at fortsætte nogen literær Virksomhed i de hjemlige Forholde.

Naar du skriver til mig – som snart maa ske – maa du fortælle lidt om, hvad du egentlig synes om denne Galskab af din gamle Ven. Jeg er nemlig ganske uden Ide om, hvad Indtryk mit Opbrud hjemmefra gjør paa dem, der kjende mig som du fra Ungdommen.

Axel Fætter sidder og venter paa mig, vi ville reise ud i Omegnen, da her er et deiligt Veir – ja man har det igrunden saa godt her – og dog er Paris – det er en Erfaring, jeg begynder at gjøre – et Sted, som man længes ligesaa meget til som fra. Træffer du nogen af mine Venner, saa hils fra mig, og lad mig snart se din kjære gamle Haandskrift, som jeg i dette Øieblik husker saa tydeligt fra dine sirlige Glose- og Oversættelsesbøger.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jeg vil haabe, du kan læse vedlagte; det er skrevet i en Fart en Aften i Fontainebleau.

Gr. hotel du sénat, rue de Tournon No. 7. Paris den 2ode Oktober 1878.

Kjære Beate! – nu er du da vel hjemme; det var sandelig en lang Reise. Jeg skriver idag blot nogle Linier, forat holde Korrespondencen iorden; men jeg er optaget paa to Maader, saa jeg har ikke Ro til at skrive meget. Vil du derfor sige til Far og Andreas og hvem Andre, jeg maatte skylde Brev, at jeg skal skrive om tre, fire Dage.

For det første har jeg nemlig travelt ianledning af, at man – formodentlig fra Ministeren – har sendt mig Invitation til Bal imorgen hos Agerdyrkningsministeren i Paris og til det store Bal, som iovermorgen gives i Versailles's Slot. Axel havde underrettet mig om, at jeg maatte bede Generalkonsul Christoffersen om Billetter, men da alle de, der have nogen Befatning med Udstillingen, har behandlet mig slet, holdt jeg mig stiv og vilde ikke bede. Nu er jeg glad ved at have faaet Revanche.

Men det andet, som sætter mig i en ganske andenslags Uro, er, at jeg er paa Høidepunktet af Tvivlraadighed med Hensyn til mig selv. Bjørnson er her, og jeg skulde allerede have søgt ham eller Bätzmann, forat lade dem se, hvad jeg har skrevet; men endnu har jeg ikke fundet dem. Nu kommer disse Festdage, saa gaar der igjen en Tid, men før jeg faar talt med en af dem, kan jeg hverken skrive til nogen eller fatte nogen Beslutning. Jeg maa vel herfra om 3 Ugers Tid – ja – ja! nu faar vi se til. Undskyld mig kjæreste Kone, men jeg kan ikke skrive mere. Saasnart jeg kommer tilro enten det saa bliver Skidt eller Canel, skal du høre ordentlig fra mig. Hils de kjære smaa.

Din inderlig hengivne *Alexander.*

Kitty L. Kielland.

Kjære Søster! jeg finder din Skitse saa fortræffelig, at jeg vil gennemgaa den strængt som et Udkast af mig selv, som jeg var meget fornøiet med.

Du bør ikke bruge Præsens i alle de beskrivende Sætninger; enkeltvis er det

Natten, men Præsens i en hel Historie er klodset og kjedeligt.

Samtalen gjennemgaaende god; men du bør give ham lidt mere Varme. Jo elskværdigere du gjør ham, desto mere Baggrund faar du for hendes storslaaede Sikkerhed. Som han nu er, er han ikke fristende nok til at Afkaldet faar den Glands, du ønsker at give det. Du maa gjennemgaa hans Repliker, gjøre dem farverigere – om muligt aandrige, men fremfor alt varmere. Hans store Replik om Beskyttelsessystemet, som er Historiens Vende- og Hovedpunkt, er god som den er. Men lad os se, at det smerter ham, hvad hun siden siger – smerter ham og irriterer ham.

Jeg vil raade dig til at holde Christendommen ude, for ikke at overlæsse Situationen. Thi er hun en virkelig ivrig Christen, saa er det allerede nok til ganske at skille dem. Men lad det nu være med de to Momenter: hans lave Mening om Kvinder og hans plettede Liv. «Christendommen udsletter o.s.v.» foreslaar jeg forandret til: «Min Tro udsletter o.s.v.» Derved berøres deres religiøse Uoverensstemmelse tilstrækkeligt og Hovedvægten bliver der, hvor du vil have den.

«Hun hører Dampskibsklokken» o. s. v. Hører du ikke dette kjedelige Præsens, der kun er istand til at holde en kort Situation levende; men bliver død lam i en hel Fortælling.

«I den stille Aften lød den lange triste Piben fra et Dampskib inde i Byen; hun for op; men sank saa paa Knæ foran Sofaen og brast i Graad – eller saa omtrent.

Han kom netop tidsnok – synes du ikke det er meget bedre end han kommer?

Naar du nu skriver det om og gjør talrige «nye Linier», forandrer Præsens og giver lidt mere Naturbeskrivelse, saa er det en «Novellette», som kan forsvare sin Plads hvorsomhelst, og jeg skal med Fornøjelse sende den til Ude og hjemme for dig.

Din hengivne A. L. K.

Edvard Brandes.

Kjære Herre! modtag mine beste Nytaarsønsker for Dem og Deres Familie, og min Tak for de Timer, jeg tilbragte sammen med Dem og Deres Frue.

Jeg har nu været en Maaned herhjemme, og al den Glands, som Gjensynet og Julefesten kastede over den første Tid, er allerede grundigen afslidt. Jeg er ikke tilfreds med mig selv, og alle de andre – undtagen min Kone – ere høist misfornøiede med mig. Her ligger nogle halvfærdige Arbeider omkring mig; men jeg har ingen Tillid til dem, og saa bliver de liggende, indtil jeg brækker mig af dem.

Derfor har jeg nu taget mig sammen og arbeidet i flere Dage(!), forat samle og ordne et lidet Bind Smaahistorier, som jeg da er fast bestemt paa at udgive. Det kommer til at indeholde de Stykker, jeg havde den Fornøielse at læse for Dem og et Par nye. Bogen bliver liden og ikke meget betydelig; men jeg forsikrer Dem, at disse Smaanoveller formelig ligge mig iveien; jeg faar intet udrettet, før jeg bliver dem kvit.

Hvis nu Gyldendal tager dem, skal jeg da sige Tak, eller skal jeg være paa min høie Hest og begjære et Honorar? Jeg er saa aldeles grøn i disse Ting, at jeg vilde være Dem overmaade forbunden for et Vink i saa Henseende.

I Midten af Februar haaber jeg at have Samlingen færdig, saa kan vel Bogen blive trykket før den døde Sommersaison?

Kan De høre, at jeg gaar ligesom Katten omkring den varme Grød?

Ja – det er nemlig det, jeg vil bede Dem om, at De tillader, at jeg sender Dem Manuskriptet. Det er ikke for at bebyrde Dem med Rettelser og Forbedringer – jeg har nu gjort det saa godt, jeg formaar paa mit nuværende Standpunkt og stilistiske Mangler og Ubehjælpeligheder faar staa for min egen Regning –; men jeg har undertiden med Skræk lagt Mærke til, at det kan arrivere mig, at jeg skriver noget ligefrem Jux! og det er jeg saa bange for. Derfor er det, jeg saa meget ønskede, at De skulde se igjennem Manuskriptet, forat gjøre mig opmærksom, om jeg skulde have tilladt mig en eller anden overordentlig Dumhed.

De viste mig saa megen Velvilje, at jeg tror, De paatager Dem dette kjedelige Arbeide; men De vilde endogsaa – haaber jeg – gjør det med Glæde, om De vidste, hvormegen Pris jeg sætter paa Deres Bekjendtskab og i hvor høi Grad, jeg

– «Uden Midtpunkt», som De anbefaler mig at læse, har jeg fundet meget god idetheletaget, især fordi der siges mange gode Ting i den. Der gaar gennem Bogen nogle underlige Nachklänge fra Problematiske Naturer – sletikke Efterligninger, snarere en halvbevidst Persiflage, som gjorde mig dobbelt godt, da jeg i sin Tid lærte mange Unoder af Spielhagens Romaner.

Deres Broders Bog har jeg læst med ublandet Glæde og Beundring. For det første beundrer jeg atter og atter hans Stil (noget man først ret lægger Mærke til, naar man selv arbejder paa at skaffe sig en); dernæst beundrer jeg den utrættelige Flid og den uopslidelige Sympathi, hvormed han gider (undskyld et daarligt Ord) følge denne tvivlsomme Gentleman gennem tykt og tyndt. Jeg havde aldrig troet, at jeg, der er saa lidet energisk og saameget petitmaitre, skulde kunne fatte en saa stor Interesse for den engelske Statsmand og jeg var vel heller ikke kommen dertil, om ikke den rolige Objektivitet, hvormed Deres Broder skriver, havde givet mig den Forvisning, at ingen af Mandens Feil bleve mig skjulte.

«Rolig» Objektivitet – var forresten et dumt Udtryk; thi jeg har aldrig i nogen af G. Brandes's Skrifter mærket en saa stærk Understrøm af Lidenskab som i denne. – Men da den Varme, hvormed Bogen er skrevet, ikke gjælder den skildrede Person, har den efter min Formening ikke skadet Fremstillingens Objektivitet, men givet Værket en Farve og en Fart – som naar de første varme Storme kommer til os heroppe om Vaaren, man vender sig mod Syd, tager Hatten af og indaander den bløde frugtbare Luft i dybe Drag. Thi hvad der for mig har været Hovednydelsen ved Læsningen af Deres Broders sidste Bog, er den kjække, uforbeholdne Jødiskhed, der er den egentlige Dampkraft i Værket. Det synes mig at være første Gang i Literaturen, jeg hører en rigtig fuldblods Jøde, der ikke giver en Smule af sin Værdighed, hverken af Feighed eller forat paradere med østerlandske Snurrepiberier; men som rolig og sikkert viser os andre et Aristokrati, der synes udødeligt og uovervindeligt blandt Menneskene. Endnu har jeg ikke seet nogen Anmeldelse af «Benjamin Disraeli»; men vel kan jeg tænke mig, at vi faar høre megen aandrig Tale om den moderne Jødedoms Overmod og omsiggribende Indflydelse. Bogen inviterer dertil, og jeg har endogsaa sat mig i Hovedet, at De selv ventede et Uveir efter den. Thi da De omtalte Værket for mig,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
ytrede De nogle dunkle Ord – ikke af ligefrem Misbilligelse, men dog i en Tone, som bragte mig til at beslutte, at jeg ved Læsningen skulde søge at udfinde, hvad De kunde have at indvende. Og nu har jeg altsaa sat mig det i Hovedet, at De finder Deres Broders Uforbeholdenhed for stor især i Forhold til den danske Stemning. Jeg gad vide, om jeg har Ret deri –; men saa gad jeg rigtignok ogsaa vide, om alt dette interesserer Dem!

Lad mig ialfald haabe, at jeg har en Ansættelse med Udsigt til Avancement i Deres Bekjendtskab og bed ogsaa Deres Frue bevare mig i venlig Erindring. Mangengang hører jeg hendes underlige varmbloedige Spil, herhjemme hører jeg ingenting eller det som værre er, og da glæder jeg mig meget til igjen at besøge Dem. Hils ogsaa de unge, frodige Frøkner!

Deres meget hengivne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Stavanger den 5te Febr. 1879.

Kjære Hr. Brandes. Mange tak for Deres Brev, som kom – De kan ikke tænke Dem – hvor beleiligt. Thi jeg har gennemlevet en trist Tid. Mine Finantser have været i en betænkelig Uorden, indtil jeg nu har faaet Hjælp af Far, som anser mig for at være dygtigere som Teglbrænder end som Forfatter. Jeg var derfor kommen saa langt bort fra literære Tanker og Forhaabninger, at Deres Brev – som min Kone siger – ganske har omskabt mig. – Det tager sig altid ilde ud, naar en vil forsvare sig mod Mistanke for at være «ømtaalig» (forresten et stygt svensk Ord), og jo mere man forsvarer sig desto sikrere kan man være paa, at fornuftige Mennesker i sit stille Sind tænke: «Hm»!

Men lad mig alligevel forsikre Dem om, at hvis nogen af de to prægtige Aftner, jeg tilbragte hos Dem og Deres Frue bærer Prisen fremfor den anden, saa var det isandhed den sidste. De kritiserer mig aldeles ikke, De giver mig gode og sikre Raad, som jeg minsæl! er stolt over at modtage.

Det er – haaber jeg ialfald – ikke saa meget Ros, jeg trænger til; men Raad og Anregungen; det vilde De ogsaa forstaa, om De kunde vide i hvilket Menageri, jeg lever, hvorledes man behandler mig, hvorledes man tænker og taler om mig.

Lad nu det være godt; heller ikke har jeg Tid til at tale om min Ven Daudet idag, da jeg er saa opfyldt af den Tanke, at jeg nu endelig skal blive mine Historier kvit. Men – her er desværre et men, og det er min mislykkede Historie: Erotik og Idyl.

Ja – for den er nok meget kjedelig; det var den Bjørnson var saa misfornøiet med i Paris. Dengang var den jo meget værre end den er; men den er slem nok. Synes De nu, at denne Historie, der ender som en kjedelig Præken, er saa slet, at den ganske skjæmmer Bogen ud, saa faar De sige mig det og saa faar Manuskriptet ligge hos Dem; thi jeg vil ikke se det for mine Øine mere. De bedre Smaastykker kunde da kanske finde Anvendelse i det paatænkte Tidsskrift. Der er meget i den omtalte Fortælling, som er min oprigtige Mening; men jeg er faldet opi en umulig Form, saaat det hele er mislykkedes; min Indignation (over den letsindige Børneavl) er løbet af med mig, saaat jeg er blevet klodset. Ja nu faar De dømme; jeg giver Afkald paa den store Glæde, det vilde være for mig, at se den lille Bog til Vaaren, hvis De finder, at dette Stykke maa stryges; thi da blev det altforlidet til et Bind.

Derimod venter jeg Ros for mine to Venner, som jeg ikke har forandret i Planen. Men jeg har til Ære for Dem placeret et Bekjendtskab fra Paris i Caféen som dame du comptoir. Stilen er jeg selv fornøiet med, kanske er den lidt koket paa enkelte Steder; synes De om, at den fine Mand slaar Cigarasken bort fra Gulvet, før han tager Giften? eller er det for – ja – hvad skal jeg kalde det?

Vedlagt sender jeg min Skrivelse til Hegel, og har jeg, som De vil bemærke (hører De Handelsmanden?) ladet aaben Plads for den Tid, inden hvilken han skal faa Manuskriptet. Meningen var da at bede Dem sætte den belibige Datum til, da jeg hverken ved, hvor fort Posten gaar eller naar De faar endt Gjennemsynet.

Den Maade, hvorpaa De har opfattet min Bøn om Deres Bistand, kunde ikke været elskværdigere eller mere stemmende med mit Ønske, og jeg takker Dem hjerteligt.

Faar jeg sendt et Tryk herop til Korrektur? – ved De! jeg glæder mig som en Gut til at se mine Ord trykte. De ser, at De maa være skaansom mod den Mislykkede.

Bogen bliver liden, det er vist. Efter en noksaa kyndig Mands Dom vil den neppe naa 10 Ark. Dette siger jeg ogsaa til Hegel. Men jeg for min Del har ikke saameget imod at begynde med en liden Bog, ja – oprigtig talt – tror jeg aldrig, jeg kommer til at skrive tykke Bøger. Naar nu bare ikke Gyldendal synes, den er for liden.

Grand seigneur! – nei jeg er saamænd ikke i Humør til at spille grandseigneur. Jeg er glad bare Hegel tager mig, og om der bliver Tale om et saa stort Honorar, som De antyder, vil jeg være lyksalig. Jeg omtaler – som De ser – ikke engang Udstyret i Hegels Brev, som dog ligger mig saameget paa Hjerte.

Jeg vilde saa gjerne have tykt gulagtigt Papir, brede Margina og rummeligt Tryk. Men det er vel ikke værdt at være saa fordringsfuld. Dog vil jeg næste Gang, jeg skriver til Gyldendal, insistere paa, at Titelbladet arrangeres som i de franske Bøger: Forfatterens Navn øverst med smaa Typer og en Streg under og Titelen midt paa Siden. Jeg kan ikke fordrage dette tossede «af»; som for Exempel: Smaastykker af Bjørnson, Prøvebilleder af Alexander L. Kielland! Ja det er sandt! saa var det Titelen, De skulde plages lidt med.

Jeg finder nemlig, at «Prosa» er af de Titler, der ere pretentiøse i sin Tarvelighed. «Stilprøver» er misvisende for det kjøbende Publikum; men hvad siger De om «Prøvebilleder»? Det synes mig en noksaa træffende Titel, og da er det ikke saa farligt om et enkelt er mislykket. Det overlades herved – bliv nu ikke kjed af mig! – til Dem at vælge og stryge af Titelbladet den Titel, De forkaster.

– Naar jeg nu faar sendt Manuskriptet idag, vil jeg drage en lang Pust, og saa vil jeg gaa i stor Spænding, indtil jeg hører fra Dem igjen. Men skriver De da, at «den Mislykkede» kan passere, vil jeg lade somom Teglbrænderen gjør en Forretningsreise, men i Virkeligheden vil jeg begive mig ud til en gammel Jomfru, der laver god Mad, og som bor i et gammeldags Hus mellem nogle Stene lige ved Havet ude paa Jæderen. Der vil jeg da – foreløbig til Deres og min egen Opbyggelse – skrive et Lystspil; jeg maa dog prøve, om jeg kan. Naar man længe har været nedtrykt, og saa bliver lettet, synes man, at man kan magte alverden – *wenn dem Esel wohl ist, will er auf'm Eis tanzen.*

Læs nu altsaa – ialfald – den Mislykkede, før De lader Hegel faa Brevet og saa hører jeg fra Dem; husk paa, hvor jeg trænger til Opstivere.

fotografere og sende Eder mit Billede, saa faar jeg kanske Fruens og Deres igjen, hvilket vilde være mig meget kjær. – Farvel saalænge!

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Kitty L. Kielland.

Stavanger den 20de Febr. 1879.

Kjære Søster! jeg iler med at svare paa det triste Brev til Beate, thi trist var det, og jeg maatte tænke, at du dog igrunden har det værst af os alle. Mon der aldrig vil oprinde en Hævnens Dag i god Forstand – mener jeg – saaat det kan vise sig, hvor de gode og ærlige Hjerter vare, og hvor Ondskaben holdt Hus. Jeg har intet Haab; men jeg kaver videre – lader os holde sammen.

Mine Noveller ere afgaaede til Kjøbenhavn; men jeg har endnu ikke hørt noget fra Edvard Brandes, der vilde læse dem gjennem. En Smule Frygt har jeg, for der er en, som er mislykket. Derimod har jeg netop endt anden Akt af et Treaktsstykke, som jeg morer mig kosteligt over; men det bliver ikke et Lystspil som jeg tænkte. Jeg har megen Fart i mig nu og godt Haab – det vil sige udenlands; thi herhjemme ved jeg lidet, om jeg fletter min Krands.

Du spørger efter Proverbet; jeg har et eneste Exemplar af det paagjældende Hefte, som jeg ikke vil sende bort. Men jeg skal spørge Floor, om der kan opdrives flere.

[...]

– Jeg er oprørsk og bliver mere og mere umulig herhjemme – skjønt – oprigtig talt – det gaar bedre nu; man er en liden Smule ræd mig, saa man spytter ikke paa mig, naar jeg ser det.

Jeg kan ikke fortælle dig andet her hjemmefra end at vi holde meget af dig – og vente paa bedre Tider. Nu maa du lære meget og være flittig – a poprop! – kan du huske en liden af mine Historier: Visne Blade. Den Maler Mr. Everton Sainsbury bor i Paris; du vil finde hans Adresse i Salonkatalogen for 78; Billedet hed une brouille. Kunde du skaffe mig om saa bare et Fotografi deraf – det har besat mig. Kommer du til at se det, vil du kanske sige – var det ikke andet? –

men der er noget deri. – Træffer du nogensinde Bätzmann, maa du ikke lade dig skræmme af hans Ydre; men bide dig fast i ham. Poulsen maa du hilse og sige: saa! saa! saa! – har du lagt mærke til, at det er hans Mundheld. – Farvel for idag kjære Søster, lad os nu komme i Gang med at skrive.

Din hengivne Broder *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

Stavanger den 21de Febr. 1879.

Kjære Hr. Brandes! Jeg er meget rørt over Dem og takker gjentagende. Det var mig en Lettelse at høre, at De havde ladet den mislykkede passere, uagtet det jo igunden er Skam at lade noget gaa fra sig ud i Verden, som man selv ser, er saa ufuldkomment. At De har skaffet mig brede Margina og gult Papir, skal jeg aldrig glemme Dem.

Da jeg læste de strænge Ord: «Det er ærgerligt at De ikke gjør Dem mere Flid» – tænkte jeg: han skulde bare vide, hvad jeg nu har gjort. Thi Deres Brev kom bogstaveligt talt netop som jeg sluttede sidste – 3die – Akt i det Stykke, jeg i mit sidste Brev omtalte. Jeg skrev det i otte Dage, og det er heller ikke langt; men Ideen havde jeg dog havt i Hovedet et Aars Tid, og jeg havde prøvet at skrive et Par Scener i Paris. Men dengang troede jeg aldeles ikke, at jeg kunde, og mine Raadgivere der: Bätzmann paa den ene Side og Fru Rode Lehman Vullum paa den anden, vare ikke saa opmuntrende.

Nu kunde jeg dog skrive det let og fort; men jeg vil ikke fortælle Noget derom, kun saameget, at det nok ikke kan bære Titelen Lystspil.

Har man taget Fanden paa Nakken, faar man bære ham frem. Vær derfor forberedt paa et nyt Manuskript, naar jeg faar renskrevet og affilet Komedien. Jeg skal gjøre mig al mulig Flid og jeg er meget nysgjerrig efter at høre, hvorledes det vil tage sig ud i Deres Øine. Jeg er saa hakkende gal paa vort gamle Embedskrapyle, og det gaar da Stykket ud paa; men jeg er saa bange for at slaa for haardt – paa den ene Side – og paa den anden Side hører jeg Dem sige: en vis nærgaaende Voldsomhed maa der til – ja nu faar vi sé! – Jeg er saa optaget af

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
«Kongens Foged» – det nye Skuespil –, at Smaahistorierne synes mig som noget gammelt, kjedeligt noget, som jeg har lidt ond Samvittighed over. Ikke heller skulde jeg kunne finde nogen bedre Titel, om det gjalt Livet; men jeg synes ikke, den er saa ilde endda.

– Det faldt mig ind idag – mon man vil finde det pretentiøst af en begyndende Forfatter at sætte sit Navn øverst paa Titelbladet? Jeg for mit Vedkommende synes, at naar det er mit eget Titelblad, kan jeg faa staa, hvor jeg vil paa det, og al denne Godtkjøbsbeskedenhed er mig grundigen imod. Men skulde De tro, at det virkelig i Publikum skulde mistydes og vække Afsmag, saa kunde jeg jo gjerne opgive det – det er jo igrunden en Ting af saare liden Vigtighed.

– Atter kommer jeg tilbage til det, jeg ikke vilde snakke om. De sagde engang, at det var beklageligt, at Penge og især Mangel paa Penge spillede en saa stor Rolle i de nyere norske Skuespil. Jeg ved ikke, om jeg svarede; men jeg tænkte ialfald, at det dog igrunden er baade naturligt og billigt, Livet er ikke anderledes. Saaledes spiller en Kassemangel Hovedrollen i min «Foged» og der snakkes kanske vel tørt og svært lidet erotisk – og dog er der to Forlovelser! Nei nu begynder jeg at fortælle; det er godt, at Papiret tager Ende; – og dog vilde jeg give meget for at kunne forelæse Dem mit Udkast. Imidlertid har jeg lovet mig selv, at hvis De siger, at det er Hastværksarbeide, som maa gjøres om igjen, vil jeg overvinde min Blødagtighed og tage fat paa en Omarbeidelse.

Med mine venligste Hilsener til Fru Brandes – sender jeg til Dem min Tak og Forsikringen om min Hengivenhed.

Deres *A. L. Kielland.*

Nu er jeg tredive Aar!

Edvard Brandes.

Stavanger den 3die Marts 79.

Kjære Hr. Brandes! idag sender jeg Dem min Foged. Jeg var saa fornøiet med den, mens jeg skrev; men saa læste jeg den for et Par Venner, og de fandt den – saavidt jeg kunde skjønne – meget middelmaadig: Nu har jeg jo vistnok ingen

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
overdreven Tillid til disses Dom; men det har ialfald gjort mig meget beskeden i mine Forventninger, og det kan ikke skade.

Jeg venter nu Deres Dom og er forberedt paa at faa Stykket tilbage til ny Gjennemarbeidelse, – at det skulde være ligefrem værdiløst – har jeg – som De kan tænke – svært for at tro – men Kjære! – læg endelig ikke Fingeren imellem!

Et Par Figurer f. Ex. Emilie Alster og tildels Sivertsen ere ordinære eller derunder. Men jeg er fornøiet med Fogden, Frøknen og tildels med Ross. Uhrmageren kunde kanske være en Rolle for E. Poulsen, og ved Fogden har jeg hele Tiden tænkt paa Johannes Bruun i Kristiania.

Frøken Jacobsen er af de Damer, som jeg synes om. Imidlertid maa jeg dog sige om hende, hvad en af mine Studentervenner sagde om Glasæblerne. «Den eneste Frugt», sagde Ivar Blix, «som er værdt at spise, er disse rigtige fine Glasæbler, hvor man ligesom skimter Kjærnerne gennem det klare, saftige Kjød; men –» tilføiede han med et Suk, «saadanne har jeg aldrig smagt!»

Selve Ideen synes mig ret modig – men er det morsomt? – er det et Lystspil – ? – kan jeg overhovedet skrive for Scenen? – Kjære Ven – jeg er spændt – meget spændt paa Deres Svar. Skulde – ja jeg kan jo ligesaagodt tilstaa det for Dem, at jeg har høitflyvende Drømme – skulde der være Tale om at faa Stykket opført, vilde jeg bede om Manuskriptet, forat lade det afskrive i flere Exemplarer. Dersom da Posten til den Tid er kommen iorden igjen, kunde det kanske naa frem i Kristiania eller Kjøbenhavn endnu i denne Saison. Se saa – nu er det sagt; og dermed vil jeg slutte. Jeg vil nu engang for alle sige Dem, at naar jeg ikke længer taler om, hvormegen Tak jeg skylder Dem og hvad De er for en Grundpille for mig, saa er det, fordi De kunde blive kjed deraf. Altsaa kun Farvel saalænge! min uforanderlige Hilsen til Fru Brandes.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Stavanger d. 27de Marts 1879.

Kjære Brandes! Igaar modtog jeg Deres Brev af 20de dns.; jeg har tænkt nøie derover, og idag svarer jeg med et formodentlig forskrækkeligt langt Brev. Jeg

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
havde skrevet Dem til, forat takke for Deres Afhandling om Ushas; men Brevet var ikke afsendt. Jeg gjentager nu min Tak for Bogen; jeg læste den med en Andagt, som vel var større end Udbyttet; men saameget forstod jeg dog, at det maa være en stor Lykke at være saaledes fuldkommen Herre over et Stykke Menneskeviden, og jeg beklagede som saa ofte, at jeg ingenting lærte i min Ungdom. Samtidig var det ogsaa Mening at sende Dem et nyt lidet Stykke, som jeg har færdigt; men se det bliver der nu foreløbig ikke noget af. Jeg vil sætte min Skrivelyst under Administration.

Det er derfor ingenlunde nogen Art af Surmuleri, som bevæger mig til at lade mit nyeste Produkt ligge; heller ikke er jeg forsagt eller modløs efter Deres Brev; hvad jeg har tabt, er en overmodig Selvtillid, som jeg havde lagt mig til – væsentlig fordi Udarbeidelsen var mig saa overordentlig let. Jeg begynder at forstaa per ardua ad astra; jeg vil begynde at gaa paa mine Ben istedetfor at slaa med Vingerne, og jeg takker Dem oprigtigt og uden Bagtanke, fordi De saa greit og klart henviser mig til grundigt Arbeide.

Ja gid jeg sad paa den grønne Chaiselongue, saaat De kunde høre min Stemme og se mit Ansigt, saa vilde vi forstaa hinanden. Imidlertid vil jeg forsøge, hvad sorte Blækstreger formaa.

Først og fremst – oprigtig! – Jeg blev skuffet, jeg nægter det ikke. Jeg indbildte mig, at mit Stykke var bedre – meget bedre end jeg nu tror, og den Skamfuldhed, som følger paa en saadan Overvurdering af sig selv, har været mig en bedsk Drik. Men naar man kun faar Medicinen ind forbi Smagsorganerne, saa varmer den i Maven og gjør godt. Det er mig allerede en Lettelse at have sagt Dem dette, uagtet jeg intet Øieblik tænkte paa at skjule det for Dem. Thi jeg tror, at De vil sætte mere Pris paa at se mig i min Nøgenhed end om jeg havde prøvet at skjule min Skuffelse under en flot Mine. Derfor vil jeg svare punktvis paa Deres Brev, det lærerigste, jeg har faaet, bekjæmpe Dem saa godt jeg kan, hvor jeg synes, De har Uret, og med Taknemlighed benytte alle Deres gode Vink. Jeg er overbevist om, at De ikke ønsker Buk og Komplimenter – isaafald havde De ikke givet Dem saameget af med mig –; heller ikke skal De til Tak for al Uleilighed have den Tort at se mig med sure Miner eller med et smørret Smil. «De Braves Kjærlighed er sær, de tugte mest, hvem de har kjær». – Ikke at De har tugtet mig formeget; men allerede det, at De overhovedet gider paatage Dem

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
det sikkert oftest utaknemlige Arbeide at sige Sandheden, synes mig et glædeligt Tegn paa, at De – nuvel! – at vi holde en Smule af hinanden. – Se nu var det dog heldigt, at jeg ikke sad paa den grønne Chaise longue; thi saadanne Ord lade sig ikke sige mandimellem – skrevne gaa de dog bedre an.

Altsaa til Sagen! – I Spørgsmaalet om Usandsynligheden baade den praktiske og den psykologiske er jeg uenig med Dem; det vil sige: hvis Usandsynligheden fremtræder i Stykket, er det en Feil, som kan rettes – selve Tingen tror jeg ikke er usandsynlig.

Med Hensyn til det usandsynlige i, at en Foged gaar over til *Snekker* (synes De, det gaar an, at udelade d?), saa skyder jeg mig ind under den af Dem anviste Undskyldning: det er jo paa Komedien! – men at hans Snekkervirksomhed er praktisk usandsynlig og endnu mere, at Passionen er psykologisk usandsynlig, det vil jeg kjæmpe imod saameget desto drabeligere som det er det eneste Punkt, hvor jeg ikke føler Sandheden i Deres Kritik.

«Til en Sofa hører en Sadelmager». Dersom jeg ikke havde arbeidet med dette Satans Hastværk, skulde der have staaet et Par Vink om, at Sivertsen i sine yngre Dage var saa flink i Snekkerværkstedet, indtil han blev saa fin paa det, at Fogden ikke mere turde bede ham. Nu maa han nøies med Kornelius. Men Hjælp maa Manden have – det er klart; ved Gjennemarbeidelsen skal jeg prøve at klare dette, skjønt jeg er bange for at overlæsse med trivielle Snekkerdetails. Jeg har tænkt at lade gamle Sivertsen være en halvfordrukken Fyr, som hjælper Fogden med at sage til Stolben, Bordplader og saadanne grovere Underlag for Snekkerarbeidet. Endvidere er det klart, at Jacobsen som enhver Møbelsnekker arbeider sammen med Glasmageren, Smeden, Laasesmeden, Maleren, han, som gjør Haandtag og Trindser under Stolben, Sadelmageren og andre. Jeg tilstaar, at jeg ikke i min Tanke havde afgjort, om Fogden selv havde stoppet sin Sofa eller om han havde ladet det gjøre af Sadelmageren. Jeg har vel nærmest tænkt, at han gjorde det selv, siden Arbeidet dreves halvt i Smug. Og i den Anledning skal jeg fortælle Dem følgende.

Min Fader er en meget nethændt Mand. Han skjærer ualmindelig smukt i Elfenben og Træ, alting kan han sætte istand, alting kan han arbeide – han maler forresten ogsaa nogle afskyelige Landskabsbilleder. En Gang fik en af vore Omgangsfamilier et Par stoppede Stole fra Hamburg, som vakte megen

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Beundring. Far tog strax fat og vilde gjøre dem efter. Og i nogle Dage arbeidede han fra Morgen til Aften, satte Træværket sammen, stoppede, syede, satte Fjærene i Sædet og betrak det hele med rødt Tøi – jeg tror saagar, han selv «trak over» de Knapper, han brugte. Til Hjælp havde han vor Kusk, som forresten – det maa jeg tilstaa – var udlært Tømmermand og ret duelig som grovere Snekker; Stolen blev jo heller ikke ganske som de hamburgiske; men det var jo ogsaa bare et Forsøg. Dersom han i 20–30 Aar havde gaaet og putlet med saadanne Ting som min Foged, tvivler jeg ikke paa at han havde drevet det ligesaavidt. Min Far er gaaet saa ganske op i forskelligartede Smaating; hos Jacobsen har jeg centraliseret Arbeidslysten mere omkring Snekkeriet.

Og nu det psykologiske. Atter tager jeg Far, han har – som De ser – næsten været Model for min Foged.

Herre Jemini! for et langt Brev, dette bliver!

Da min Far er strængt orthodox-reaktionær, var jeg bange for, at min Behandling af Embedsmændene skulde støde ham, om det nogensinde kom ham for Øre. Derfor valgte jeg at lade ham læse Stykket strax. Da han bragte mig Bogen tilbage, roste han mig for første Gang – ellers ere mine Tanker ham en Vederstyggelighed –; han var ligefrem greben. Faa Dage efter kom der Bud efter mig fra Far. Jeg fandt ham i Vognskuret, hvor han arbeidede med en ny Bredslæde, vi havde faaet, og hvis Bagsæde jeg engang havde sagt burde forandres for mine lange Bens Skyld. Nu havde Far iværksat Forandringen og jeg var tilkaldt, forat bedømme. Der laa nu den gamle Mand – 63 Aar – Konsul Jens Z. Kielland – Bankdirektør m. m. en af Byens fremragende Borgere og krøb omkring paa Gulvet, støvet og skidden med Munden fuld af Smaaspiger. Døren til Gaden stod saameget aaben, at han fik Lys til sit Arbeide, men saameget lukket, at de Forbigaaende ikke lettelig vilde mærke ham.

«Se! hvilke Klodrianer af Haandværkere vi har,» skjændte han. Smeden havde sendt ham nogle Jern, der vare for svære og klumpede; men Fars Arbeide var sandelig saa sirligt og pent, at det var en Fornøjelse.

«Du skulde været Haandværker – du Far!» vovede jeg.

Dertil svarede han saa høit og haardt, at jeg blev halvred: «Ja!» – Dermed endte den Samtale; men jeg tænkte, hvormeget lykkeligere han var bleven, om han ikke havde været nødt til at være saa rig og fin paa det i Livet, og jeg er vis

paa, at han følte, hvor forfeilet hans Liv var. – En saadan virkelig stærk, vulgær Trang til at røre Lemmerne, hænge i haardt Arbeide den lange Dag var det jeg vilde, skulde bryde gjennem hos Fogden; er det ikke lykkedes saa er Feilen min; men psykologisk usandt er det ikke. Derfor forvirres jeg ganske, naar De siger, at Fogdens Passion er vel symbolsk – – den er Fanden heller! – De roser delvis anden Akt; men De siger ikke noget om første. Jeg har med hemmelig Gru læst gjennem Scenen mellem de Elskende; vistnok er den første Kladder, som jeg har her, ufuldstændig; men efterat De har skræmt Livet af mig med de mange «trivielle Mundfulde», syntes den hele Scene mig grusom. Men jeg beder Dem – sæt mange Streger og endnu bedre – skriv smaa Vink i Margen. Jeg vil da gjøre det om og se at rense saa godt jeg formaar. – Ak – hvad skal jeg dog finde paa, naar De stryger næsten hele Slutningen af 3die Akt! – Synes De, at Samtalen ved Theen om Arbeidets Rang kan passere? – ere Forlovelserne altfor klodsede? – Kjærlighed er ikke mit Fag.

De to Embedsmænd Tamp & Ross. Med dem har det sig saaledes. Jeg var engang saa heldig i to paa hinanden følgende Selskaber at høre Ord til andet de to Samtaler, som mine Samfundsstøtter holde. Det vil da sige: jeg har tilspidset Modsigelsen og det er klodset gjort, det er vist! Men baade den Herre, der fortalte mig om sine Kanonbaade og den anden – en Broder af Statsminister Stang – der opfordrede min Onkel til at protegere en fin Fyr i Decadence, er netop Folk, som ellers tale i de høieste Toner om vor mageløse Embedsstand. Jeg tænkte, at de to Samtaler kunde passere i et Lystspil og for i en Fart at karakterisere de to Herrer og forberede det kommende. Ross er jo kjendt før, saa hans Samtale kunde formildes? – kan da Kanonbaadene passere? – de ere mine Yndlinge – disse Kanonbaade. Kasse-mangelen og hvad derom siges, er meget lokalt; her har i de sidste Aar været en Række saadanne Historier hos os, som ikke engang Pressen har rørt ved; Visitationen af Kassen tror jeg er nogenlunde korrekt efter norsk Skik.

Skab Dem en selvstændig Form! *Deri* ligger det – sagde Præsten, da han slap Barnet i Døbefonten. Jeg var engang saa uheldig at sige til Bjørnson: «Jeg vil ikke være Digter!» – Det lød jo forbandet flot, og De kan tro, han lod mig ikke heller dø i Synden! Men nu kommer jeg igjen tilbage til det; jeg har neppe nogen oprindelig Evne; min Indignation, min Lyst til at klare for andre, hvad jeg selv

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
har klart, driver mig frem, og jeg gyder min Vin i de Flasker, Menneskene kjende og pleie at drikke af. Mere tør vi ikke vente af mig; men da er det kanske en Forsyndelse at gribe til den dramatiske Form, og jeg tror selv ikke, at jeg har fundet min Stil. Noget af det, som jeg er mest tilfreds med af mit eget, er et hidsigt Angreb paa det høiere Skolevæsen i Foredragsform; hvis jeg havde et bedre Organ, tror jeg, at jeg burde holde Prækener. Ikke at jeg vil opgive, hvad jeg har begyndt, jeg føler mig for og flytter allerede Foden meget sikrere nu, da jeg har faaet Tag i Deres Skulder.

Fogdens bureaukratiske Opstød i første Akt bør komme oftere igjen – ikke sandt? – jeg synes, det giver mere Farve. *Margrethe* havde jeg ventet mere om – det var en af mine Skuffelser; men derved er der nu intet at gjøre. Forat De kan se, hvormeget ekstraordinært jeg finder ved hende, vil jeg tilstaa, at jeg efter de Forhold, hvorunder vi her leve finder hendes Opførsel baade mod Elskeren og især mod Faderen saa dristig og respektstridig, at jeg havde ventet – ikke fra Dem – men fra vort dydige Publikum heftige Klager over Mangel paa Kvindelighed og Pietet – og det tror jeg endnu, at jeg faar – med Tiden.

Uhrmagerens og *Alsters* Scene har De bedømt saa sikkert og klart, at jeg næsten har faaet Modbydelighed for den. Alligevel bliver det haardt at stryge den, baade fordi den indeholder alt, hvad vi vide om Alster og fordi der uden den ikke bliver andet tilovers af 3die Akt end en Kop The. Jeg vil heller gjøre Alster lidt dybere end lidt fladere; derved vil man ogsaa bedre forstaa, at han som Gentleman ikke strax har Lyst til at hjælpe til ved at skjule en Mislighed i Pengesager.

Emilie er et Drog – hvad skal jeg gjøre!

Sivertsen! mit Smertens Barn! Vil De tro, at jeg hele Tiden har sagt til mig selv: Gjør ham nu endelig ikke lig Lister! – og for mig staar han helt ulig. Han er ikke smygende og rødhaaret; men stærkbygget, mørk med et energisk Ansigt. Men hvem Fanden kan vide det? – jeg forstaar nu saa godt, at for Dem er han næsten Kopi. Han maa gjøres om; men tror De ikke, at det kan lykkes at faa det, jeg kalder Hævnen motiveret? Naar han ser, at han ikke kan tiltvinge sig Frøknen, saa vil han dog af Ondskab gjøre det værste, han kan finde paa: plyndre Kassen og løbe bort. Og det gaar hertillands for sig med en Lethed, som nok kan faa Folk til at haabe, at de slipper fra baade Skam og Tugthus. Hvis han nu faar

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
en Far, saa kunde det kanske – som De siger – lade sig forklare. Nogen god Figur
bliver han aldrig, men kan jeg undvære ham?

Det var et komisk Træf med Navneligheden! – men det kan jo ændres.

Det værste er, at jeg skal miste min Titel – (jeg har Uheld med Titler) og min Slutningsreplik. Kan det slet ikke gaa an at give de Danske Fanden med Fedt paa, og skrive ensidig norsk, uden at kjende Eders Embedsnavne; saa faar I komme tilrette dermed, saa godt I kan. Det synes mig en ægte norsk Tanke; hvad mener De? hvis det er umuligt, maa De sandelig hjælpe mig ogsaa med denne Titel. –

Hegel skrev endelig til mig og jeg svarede strax – det er vel en Maaned siden; men Posterne have været ravgale heroppe. Han bød mig 40 Kroner pr. Ark og 15 Exemplarer frit, hvortil jeg svarede Tak. Endvidere «bad han om Lov» til at foreslaa en anden Titel, hvortil jeg svarede Mange Tak. Det er det hele, og jeg har længe undret mig over, at det ikke blev til mere.

Mange Tak for Deres Titelforslag; jeg er tilfreds med Novelletter; Omrids og Udkast især Udkast synes jeg mindre om. Løse Blade foreslaar min Kone; men det er saa fruentimmeragtigt. Konturer er fremmed, Smaastumper er stygt, Prøvebilleder er ikke dumt, Tilløb – nu er jeg saa træt, saa træt – og De vist ogsaa.

Farvel saalænge! – jeg venter nu Manuskriptet tilbage med mange Blyantstreger og Deres velvillige Tilkjendegivelse af, at mit lange Brev dog ikke helt har taget Livet af Dem.

Deres meget hengivne *Alexander L. Kielland.*

Tillykke med 5te April.

Edvard Brandes.

Stavanger den 2den April 79.

Kjære Brandes! jeg har faaet Deres venlige Linier af 25de dns. [...] Med Hensyn til de i Deres sidste Brev indeholdte Rettelsesforslag har jeg at svare:

noget, meningsløs var kanske bedre (dump synes jeg ikke om); bedst var det kanske uden Adjektiv.

ad II & III – S 12 & 14. Holke er svært norsk og betyder – som De naturturligvis ved – en Is, som fryser af Vand, der rinder smaat og jævnt over frossen Jord – for Exempel af en Rendesten.

Trive (triver, trev, har trevet) betyder at gribe i Hast og til rette Tid – for Exempel: Han trev Barnet just som det skulde til at falde i Vandet. – Jeg vilde ikke have vovet det, uagtet det – efter min Formening – er et ypperligt gammelt vestlandsk Ord, om ikke Bjørnson et Par Steder (jeg husker ikke hvor) havde anvendt det. Hvad angaar saadanne Forklaringer over norske Ord, som findes ofte helst hos Jonas Lie, saa finder jeg dem saare ubehagelige – saa ubehagelige, at jeg heller vil renoncere paa Ordene end komme med disse kjedelige Stjerner *). Jeg skriver ikke meget «norskt» – gjør jeg vel? men lidt synes mig gjør godt, naar det falder naturligt. Og desuden – nu maa De ikke tro, at jeg vil være vigtig! – i Schandorphs: Uden Midtpunkt var der sikkert tyve Ord, som jeg ikke forstod. Jeg indrømmer villigt, at det vilde være latterligt, om vi heroppe vilde fordre Ord forklaringer i danske Bøger; men paa den anden Side er der virkelig saamegen Eiendommelighed ved det norske Dansk, at en maadeholden Brug af vore Ord synes mig at være tilladelig uden Stjerner, for disse Stjerner skræmmer mig langt mere end et Ord, jeg ikke rigtig forstaar.

Den Andersenske Slutningsreplik har jeg altid været bange for; den bør nok rettes som De foreslaar.

Side 20 – 1 L. Jeg mindes ikke Stedet og har ikke nogen ordentlig Kladde herhjemme. Vi sige Vandet øger, min Utaalmodighed øger, Lokomotivføreren øger Farten; men gaar ikke det an paa Dansk?

Nu har De vel mit lange Brev; jeg venter Deres Svar før jeg tager Fogden under Behandling. Haaber snart at høre fra Dem. Mine venligste Hilsener til Fru Brandes.

Jeg maa lette mit Hjerte ved at fortælle Dem, at jeg lever et fortvivlet Liv i Pengesorger og Forretningsmisere. [...] Dette tærer saa paa mig, at jeg ustandselig skriver – som andre drikker; nu skriver jeg en Novelle med Naturbeskrivelse i; det har jeg ikke prøvet før. Det bliver svært Andersensk. –

Jeg har faaet Manuskriptet tilbage og har mærket mig Blyantstregerne; men jeg er bange for, at der er for faa.

Edvard Brandes.

Stavanger den 21de April 79.

Kjære Ven! – Deres lange Brev gjorde godt – kan De tro. Det har ligget ubesvaret nogle Dage, da min lille Datter har været syg. Det er en fortvivlet Situation at sidde saa struttende fuld af Sundhed, at man har nok for tre Mennesker at leve af, og saa ikke kunne hjælpe saadan en liden alenlang Pusling, der ligger med matte Øine og hede Kinder og ser paa En somom hun vilde sige: «Hvorfor lader du mig ligge her og lide – det er dog din Skyld altsammen». – Nu er hun bedre og min Samvittighed lettere.

Saasnart jeg bliver lidt mindre tung tilsinds vil jeg tage fat paa Hans Majestæts Foged – en fortræffelig Titel – mange Tak!, og da vil jeg ogsaa lade mig fotografere. Thi nu er jeg virkelig ikke i Humør til at vise Dem og Deres Frue et saa venskabeligt og freidigt Ansigt som I fortjene det; – desuden er vor dygtigste Fotograf død – han efterlod sig forresten 9 Børn! Imidlertid har jeg foretaget en razzia i en Bunke gamle Fotografier og sender herved tre Prøver – til min Kones store Forfærdelse. Kunde jeg herved og ved Løfte om det første ordentlige Billede, jeg lader tage, lokke Dem til at sende mig Deres – og om jeg turde gaa saa langt – ogsaa Deres Frues, da vilde dette mere end noget andet være mig en Støtte og Opmuntring i mine Trængsler.

Da De siger: Send mig uden videre Snak Deres Stykke, tog jeg det frem igjen, og uagtet det jo ikke er saamange Uger siden jeg skrev det, var Stemningen mig dog allerede saa fremmed, at jeg bare maatte le – især naar jeg saa gjentog Deres

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Ord: Det skal ikke undre mig, om det er et Mesterværk! – det bliver nok helst en
Spas mellem os to. Imidlertid skal De dog have det, om jeg end generer mig lidt.

Det var vel dumt af mig at tro, at der var nogen Mulighed for min sidste
Novelles Optagen i Samlingen? – Jeg saa Dagen efter hos Boghandleren
Circulaire fra Hegel, hvori Bogens Pris og Indholdsfortegnelsen opgaves, altsaa
kan der jo ikke nu forandres. Jeg vil haabe, at Hegel ikke synes, jeg er vrøvlet
eller fordringsfuld; ialfald gjorde jeg mig Flid for, at han skulde forstaa, at jeg
henstillede alt til hans Afgjørelse og kun fremkom med beskedent Forslag. Har
De seet Præstegaarden? De maa fortælle mig, hvad De synes om den. Jeg skrev
den to Gange i 4 eller 5 Formiddage, saa jeg er bange for, at den er temmelig løs.
Det gaar saa rykvis med mig – nu bestiller jeg ingenting og skriver ikke andet end
Vexler! Herre Jemini! Jeg læser ikke danske Aviser og slipper saaledes for meget
Snavs (a propos! – turde jeg bede Dem sende mig nogle Udklip, naar Novellerne
komme?) men derimod har jeg med Glæde og Interesse læst Gertrude
Colbjørnsen; den synes mig meget god. Efterat jeg selv er begyndt at skrive, har
jeg en anden Maade at dømme paa end før – saadan lidt i Retning af: Kunde du
gøre det? Det hele kunde jeg ikke gøre; men enkelte Ting kunde jeg gøre bedre
og finere. Jeg vilde ønske, at det snart maatte forundes mig at faa et langt Sujet i
Hovedet – det kommer over mig i Klattevis – som naar Metallerne ikke
forekomme i Aarer men i Nyrer. – Med blandede Følelser har jeg læst
Drachmanns Ranker og Roser. Jeg er en stor Beundrer af hans Lyrik og en Gjæk
efter smukke Vers. Der er nogle saadanne, et meget smukt – «Kom hid, I Mænd»
– og mange middelmaadige. Dyveke fik jeg ingen Greie paa; men paa Slutten!
først blev jeg sint, men saa maatte jeg le – skjønt det var ingen god Latter. «Jeg
sidder som jeg altid sad, jeg sidder høit tilskrævs», «Paa ædel Stok, gror ædel
Vin!» – og naar han saa faar sit gamle fillede Hjerter flikket og ferniseret skal det
minsæl atter paa Presenterbrettet og lægges «for Fod af en ung og uskyldig
Kvinde». Velbekomme!

Først i Rækken af alt det, som De skal have Tak for, staar den hjertelige Tone
i Deres sidste Brev. Jeg er saa glad ved at føle, hvor vi rykke hinanden nærmere
paa Livet – saameget mere som ingen af os gaar omkring med sit Venskab paa et
Præsenterbret. – Ak – har jeg nogensinde drømt om en Sommerreise? – nu da
faar heller De komme til mig; vi har en interessant Omegn og jeg skal lære Dem

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stavanger den 9. Mai 1879.

Kjære Mester! – hermed følger min første Bog. Den uheldige Historie har voldt mig megen Sorg, og den er tarvelig nok; men den maatte med forat fylde ud.

Jeg har været saa misfornøiet med mig selv fra vort Møde i Paris. Situationen voxede mig over Hovedet, og jeg var ikke mig selv. Jeg havde en Følelse som de unge Fugle, der staa paa Redekanten og slaar med de halvfærdige Vinger: «mon det virkeligt er sandt, at jeg kan flyve?» – og Intet kan være mere holdningsløst end Fugleunger. Siden har jeg troet kjende Vingerne voxe saa smaat; kanske faar De næste Gang vi mødes et mindre spraglet Indtryk.

Jeg kaver mig frem mellem Vexler, Mursten og Pengesorger, og al min Indignation er indestængt og vel forvaret. Men naar jeg tænker paa Dem og paa den Varme, hvormed De tog imod mig, føler jeg, at jeg har Redningsbøie om Livet, og jeg skal ikke gaa tilbunds – selv ikke herhjemme.

Fortiden skriver jeg et Lystspil til Ære for Embedspakket – maatte det blive saa bittert som det er ment!

Modtag mine hjerteligste Hilsener.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Erik Vullum.

Stavanger den 9de Mai 1879.

Kjære Ven! – samtidigt hermed sender jeg Dig min lille nye Bog – den er liden, og du vil kanske finde den noget mat. Idetheletaget har jeg ligeoverfor Dig en Fornemmelse af, at jeg har skuffet Dig. Lad mig søge at forklare dette. Jeg skulde

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
forlængst have gjort det; men jeg vilde vente til jeg havde udrettet noget – vistnok er det lidet; men det er i det Smaa, jeg skal hjælpe.

Thi jeg er ingen drabelig Kjæmpe; du vil aldrig komme til at se mig svingende et Sværd i Spidsen for nogetsomhelst. Jeg ligner mest de blødagtige Marquier i de franske Romaner, om hvem kun deres nærmeste Ven ner vide, at de føre en sikker og smidig Kaarde, naar det kniber. Kaarden er mit Vaaben, og med den pirker jeg – i de store buldrende Kampe er jeg ganske tilovers.

Lad os ikke strides om, hvad der er størst – det minste er stort nok naar det bare hjælper. Men jeg vil ikke skjule, at efter min Opfatning kan et lidet hvast Stik anbragt med en behændig Haand, i sin Virkning æquivalere med et drabeligt Dommedagsslag.

Smaa Stik strør jeg i hvad jeg skriver – du vil mærke dem og – jeg haaber – glæde dig. Der kommer snart mere; jeg er i Farten, og det synes at gaa let.

Maatte da min Conto hos Dig atter bringes til at ballancere – ja endog udvise en liden Saldo i min Favør, naar vi næste Gang gjør op.

Jeg beder Dig bringe Fru Rode min allervenskabeligste Hilsen, og selv maa Du se Dig om i dit Redaktionsbureau – kanske finder du i en Krog en liden, skjævt Lap gult Papir med fillede Kanter. Krads noget paa den, saa vil jeg tage mig en Fridag til at gjætte, hvad det betyder.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

Stavanger den 23de Mai 79.

Kjære Ven! – da jeg modtog Deres Brev af 30te April – strax efter Deres Hjemkomst fra Rom, var jeg ganske skamfuld over, hvorledes jeg bombarderer Dem med Skrivelser, og saa tænkte jeg, at det var bedst at holde Mund lidt. Men idag skulde De havt et Brev – selv om Brevkortet ikke just var kommet – thi længer kan jeg ikke tie ad Gangen. Jeg tænkte næsten, det var Dem, der holdt mig over Daaben i Dansk Morgenblad; men Avisen kom mig i Hænde konvolutteret fra Hegel (?) saa jeg var ikke ganske sikker. De skal have mange Tak ogsaa for

Idetheletaget har jeg faaet meget mere Ros end jeg havde ventet og derfor er jeg som De kan tænke Dem vel tilfreds og haabefuld. Novelletten «Præstegaarden» fik jeg tilbage fra Hegel, uagtet jeg bad ham sende Dem den –. I ere nok Perlevenner! Nu ligger den her som det vi kalder Redeæg – det Æg, man lader ligge, forat lokke Hønen til at værpe mere. Jeg skulde nemlig gjerne se at samle et lidet nyt Bind til Jul – maaske samtidigt med den forbedrede Foged. Jeg kaver med ham lidt hver Dag; men han begynder desværre at kjede mig, og saa har jeg saa korte Tider. Naar man mindst hver halve Time skal tale med Fragtemænd og Murmestere, saa er det s'gu ikke saa godt at slaa Guldharpen! – de longue haleine! ja hvad Tid mon det bliver af!

Jeg tænker slet ikke paa, at lade Proverbet trykke nogetsteds. Synes De, at det er værd en Omarbeidelse, saa vilde jeg takke Dem for ethvert Vink. Citaterne vidste jeg, at jeg skulde have Skjænd for; men de skal nu staa.

Det var ikke jeg, som vilde i Kast med literære Styverfængere, det var jo lille Jacob Gyldendal, som lokkede mig. Jeg kjender virkelig ikke de danske Tidsskrifter, men Delbanco tiltalte mig, fordi han havde saadan ren Skjorte og var saa glat barberet. Er han en snu «Præstedeie»? – eller hvad staar der? og i Brevkortet – hvad er det Dagbladet gjør? æsler det sig? Hvis De mener, at det fordummes og forslyngler sig, saa er jeg enig, og jeg tror, jeg spaaede for Dem, at det vilde gaa den Vei med Wullum.

Poul og Virginie har glædet mig, men hvor han er skjødesløs og hvor han skriver fort. Men han har Raad dertil – en Stund ialfald. Hr. Fallesen har gjort sig udødelig ved at nægte Leonarda paa Scenen – ikke sandt?

Min Datter er frisk, men svag. Beate – det er min Kone vil reise ind i Fjordene med hende i Sommer; saa bliver jeg alene her i Byen. Det er min Sommer; men jeg beklager mig slet ikke, tvertimod jeg trives bedst ganske alene i det laasede Hus – for en Tid.

Jeg beder Dem hilse Deres Frue og skriv nu snart igjen – men ikke Brevkort, for jeg tør bande paa, at hele Postbetjeningen her læser dem, og det er saagodt som om det stod i Avisen.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Jeg vilde sendt Deres Broder et Exemplar af Novellerne gennem Dem; men da jeg skulde til, syntes jeg det var saa forbandet pretentiøst. Hvis De tror, han vilde sætte nogen Pris derpaa og ikke opfatte mig som vigtig eller paatrængende, vilde jeg bede om hans Adresse.

Jeg fik Lyst til at sende Dem Præstegaarden. Den følger i to Konvolutter, da jeg ikke har større.

Georg Brandes.

Stavanger den 22. Juni 79.

Kjære Herre! Gjennem Deres Broder har jeg faaet Deres Adresse, og samtidigt hermed sender jeg Dem et Exemplar af mine Noveller. Jeg vil gjøre det, fordi jeg altid har vidst, hvormeget jeg skylder Dem, og jeg gjør det, fordi Deres Broder har sagt, at De ikke vil finde mig vigtig, om jeg gjør det.

Dersom De finder at jeg arbejder i en rigtig Retning, vil De glæde Dem – det er jeg vis paa – siden De omfatter den «rigtige Retning» med en saa smittende Sympati; og dersom De vidste, i hvilken Grad De har Part i min langsomme Udvikling, vilde De glæde Dem – om ikke mere saa dog paa en anden, mere krydret Maade – eftersom det er en sjelden Glæde for en Stridens Mand – tænker jeg mig – at faa Takken udbetalt kontant. – De ser, jeg forudsætter næsten, at De skal blive fornøiet med min Bog – det er Deres Broders Skyld, som har forkjælet mig. Føi derfor den Tjeneste til de mange, De har gjort mig, uden at kjende mig, at De uden Hensyn – det er: paa Deres egen Maade viser mig mine Feil – det vil sige: de af dem, der kunde rettes paa – nu, da jeg haaber, at vort Bekjendtskab er indledet og grundet –.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Georg Brandes.

Stavanger den 1ode Juli 79.

Kjære Hr. Doktor! Mange Tak for Deres elskværdige Brev af 28de f. M. Jeg er ganske skamfuld over alt det Bryderi, jeg har voldt Dem; men De maa ogsaa være forvisset om, at Deres Ord ikke ere spildte – ialfald ville de i høi Grad forøge min Taknemlighedsgjæld til Dem.

Jeg er ogsaa glad ved at høre, at De drager til Kjøbenhavn. Derved vil jeg spares for det vanskelige Hverv at skrive om mig selv. Deres Hr. Broder har nemlig – haaber jeg – et nogenlunde fuldstændigt Indtryk af mig, og da vi ere saa gode Venner, vil han vist være saa snil at give en liden Skildring. Gift er jeg siden 7 Aar – jeg er 30 Aar gammel – med en klog, munter og modig Dame. Vi har tre Børn, lever i en fin Smaabyfamilie, der er temmeligt rig og som har aristokratiske Opstød. Paa Kant med alle i Henseende til Meninger klarer jeg mig ved altid at være glad og glat som en nymalet Væg, dertil er jeg stor og stærk, af en eventyrlig Sundhed og et godt Ydre. Min Forretning har jeg netop skildret for Deres Broder; hvis jeg kunde tjene tilstrækkeligt ved den, har jeg Intet mod den – tværtimod den passer for mig: megen Motion og lidet Arbeide og ingen Fusk. – Jeg har læst temmeligt flittigt siden jeg blev voxen – det er: siden jeg blev gift. Det har koft indeni mig i flere Aar; men først ifjor gjorde jeg endelig det lille Hop og reiste halvt i Fortvivelse til Paris. Den Befrielse fra det store Tryk af mine Omgivelser, jeg søgte, fandt jeg tildels; men nu siger min Kone, at jeg er paa Vei til at blive en Kjærring igjen – (jeg skal nok være lidt feig – siges der).

Se nu skriver jeg jo flydende om mig selv, det var meget morsomt! altsaa fortsætter jeg.

Energi og hensynsløst Mod er det jeg savner: jeg er for fin paa det! Derfor skyder jeg Spurve; men jeg ved ogsaa om det selv. Men ikke kan jeg forklare Dem, hvorfor det maa forblive saa; da maatte De have seet min Opvæxt, se det Liv, jeg lever opi. Forlade det! – ja, men det værste er jo, at det kan jeg ikke, fordi jeg kan ikke leve andetsteds. Jeg længter strax efter alle mine hjemlige Ærgrelser. Enten det nu er, fordi jeg er vaagnet for sent eller om min Natur er for ur-blød, nok om det: jeg kommer neppe til at levere nogen stor, stærk Kamp, men halvt i Skjul faar jeg staa og pirke med min Kaarde. – Nu har De kastet en Brand i min Sjæl – en Roman! en virkelig Roman, tror De, at jeg kan? – Opgaver – siger De – det er igrunden Synd, at jeg ikke har mere Mod; men jeg tror dog, det skal gaa bedre, naar jeg faar mere Fodfæste i Literaturen. At min første Bog

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
blev læst, var et umaadeligt Held: det er bedre – mener jeg – at en stor Mængde
Mennesker faar smuglet i sig noget nyttigt end at nogle faa Udvalgte nyde en
Kraftessents – det er bedre for Menneskene, men det er ikke nogen stor Opgave
for Forfatteren at opspæde og fortynde Dosisen.

Imidlertid er jeg ved godt Mod – noget jeg i høi Grad kan takke Dem for; et
saadant Brev som Deres sidste lever jeg længe af.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Beate Kielland.

Stavanger Lørdag den 12te Juli 79.

Kjære Beate! nu har rigtigt Veiret været noksaa godt herhjemme og jeg vil da
haabe, at der ogsaa i din Regnhaale har været taaleligt. Mit Humør er ikke godt;
jeg gaar med en dunkel Utilfredshed formodentlig med mig selv. Noget
ordentligt har jeg endnu ikke begyndt paa og det, jeg udtænker synes mig for
sentimentalt. Jeg maa prøve at gjenfinde den tørre precise Tone fra mit første
Proverbe; «visne Blade» og meget af det andet er for blødt, vinder formeget
Bifald hos Mennesker, hvis Bifald jeg skammer mig ved at vinde. I «Ude og
hjemme», som jeg sender dig, er Præstegaarden begyndt. Den lider utroligt ved
at deles, desuden er ogsaa den for blød. Jeg har liggende for mig en Anmodning
fra Amtstidenden om at faa Ret til at trykke Præstegaarden som Feuilleton; men
jeg svarer vist nei. Imidlertid kan jeg ikke absolut forbyde det, saa de tager den
kanske uden Lov.

Paa Mandag kommer jeg ikke, derimod tænker jeg at reise ud og se paa
Obrestadfyren. Den Tanke at trække mig tilbage i Ensomhed med dig og Børnene
ialfald for nogle Aar, beskjæftiger mig igrunden mere end du tror. Her er ikke
Plads for mig, min Tid falder i Smaapluk ligesom Sahara.

Igaar var vi i det almindelige Selskab hos Magda. Jeg kom for sent til
Middagen, da jeg havde gjort en fortryllende Tur over en stor del af Hafs fjorden
tilfods og tilbaads. Det er den samme Følelse, som var saa henrivende i Paris –
denne at være ganske uden Baand og Forpligtelser en hel Dag; rigtignok skulde
jeg jo været ved Visiten; men det er som jeg tør tillade mig en Smule Excentrisitet

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
nu, efterat jeg er bleven Forfatter. Det er yderst kildrende; men jeg føler, at jeg begynder at blive udskjemt. Bare jeg ikke bliver en Nar som saa mange andre Forfattere. Jeg finder mig selv saa væmmelig nu om Dagen, at jeg gjerne skulde spytte mig selv i Ansigtet; de flaueste Komplimenter begynder jeg at taale. Du bør nok være om mig og holde mig lidt nede. Selv har jeg dog ialfald nu faaet lidt Skræk i mig.

Lev nu vel og vær glad, hvis jeg læser ud Turgeniows Bog idag og imorgen, skal du faa den med i Kassen, den er saa god, at jeg ærgrer og skammeg mig.

Din egen *Alexander*.

Georg Brandes.

Stavanger den 9de August 79.

Kjære Hr. Doctor! Efterretningen om Deres Svigerindes Død gjorde et stærkere Indtryk paa mig end De maaske kunde tænke. Vistnok saa jeg hende kun tre Gange; men jeg beholdt et Billede af hende saa forunderligt stærkt og klart. Jeg, som glemmer saa let, kan, naar jeg vil, se hende lyslevende for mig, skøn, smilende, med nogle ejendommelige, fine Rynker ved Øinene, naar jeg fik hende til at le; – og saadan som hun spillede! – i mine Fremtidsfantasier var det altid Fru Brandes, som skulde møde mig i Kjøbenhavn, naar jeg igjen skulde nedover Evropa, og nu er hun død. Jeg kunde ikke lade være at skrive et Par Ord til Deres Broder den samme Aften, jeg fik Deres Brev (tusind Tak for Deres Velvilje og ubetalelige Raad!) – men da jeg er ganske uden Begreb om hans Sindstilstand, om Maaden, hvorpaa han tager sin Sorg, har jeg saa vanskeligt, for at gjenoptage Korrespondencen med ham. Derfor vilde jeg bede Dem fortælle mig lidt om ham; jeg har aldrig haft nogen stor Sorg, siden min Moder døde, og da var jeg en Gutunge; jeg ved slet ikke, hvorledes jeg vilde bære et saadant Tab, om jeg vilde bede mine Venner tale og skrive til mig, eller om jeg vilde bede dem gaa Fanden ivold. Derfor maa De være saa snil at fortælle mig lidt om ham – underhaanden. Jeg priser mig meget lykkelig ved at være traadt i Forbindelse ogsaa med Dem, og jeg er saare taknemmelig for Deres Breve, der stive mig op indvendig og beklippe mig udvendig. Bare De ikke bliver træt af mig. Foged-Dramaet har

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
vundet i mine Øine, siden De sagde, at det vil gjøre Virkning paa Scenen. Jeg var – rent ud sagt – halvt fortvivlet efter den sidste Omarbeidelse, især efterat Professor Skavlan fra Kristiania (som i Parenthes sagt gifter sig med min yngste Søster paa Thorsdag) – mente, at jeg burde lade det hele ligge. Det syntes jeg, var altfor ærgerligt, og efter Deres Brev, har jeg sendt det til Kristiania Theater – og har jeg nu – ogsaa opflammet af Dem – besluttet at skrive en stor Roman! Det koger mig i Hovedet; men det vil ikke hænge sammen. Allerede længe har jeg talt med Deres Broder om, hvor gjerne jeg vilde skrive en lang Ting; men det syntes mig saa umuligt. Det falder saa gjerne i Smaapluk for mig. Saaledes har jeg to – tre af de sidste Kapitler saa færdige i Hovedet, at jeg gjerne kunde sætte mig hen og skrive dem ned strax; – derimod har jeg ikke Greie paa, hvorledes «Romanen» skal se ud paa Midten. Jeg har saa mange Folk og alle ville de spille Hovedrollen – hvad skal jeg gjør ved det?

Vil De være saa snil at fortsætte med at give mig Raad, naar De har Tid og saa endnu et: vær saa snil at anvise mig Læsning, jeg er saa afstængt og ensom her.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Georg Brandes.

Malde pr. Stavanger den 26. August 1879.

Kjære Hr. Doktor! Efter Deres venlige Brev af 20. dns. har jeg skrevet til Deres Broder, idet jeg efter bedste Evne har søgt at følge Deres Anvisning. Jeg synes saa bitterlig Synd i ham, baade fordi han fik denne store Sorg, og fordi han har saa tungt et Sind. Jeg skrev let, om mine egne Ting og bad ham tilslut om at komme herop til mig. Jeg bor paa Landet nu, for ret at tage fat paa «Romanen», og jeg tror at denne ensomme Egn vilde gjøre ham godt. Jeg bad ham tage sit Arbeide med, saa kunde vi arbeide omkap, han paa sine gamle Sprog, jeg paa denne meget omtalte Roman. Det er vel knaptnok han kommer.

Hvergang jeg faar Brev fra Dem, maa jeg undre mig over, hvor klart De ser paa Frastand. Tror De kanske ikke, at det netop er faldet mig ind, at jeg kunde gaa i Hundene ad den Vei, De antyder. Ser jeg ikke Folk, som jeg næsten var bange for vilde lægge mig i Had for et og andet Hib i Novelletterne, komme halvt

Hvad Fanden skal jeg gjøre? – jeg vil ikke blive Æresspidsborger, og dog – er det mig, som er forfængeligere end en Skjøge eller er det en almindelig Skjæbne? – og dog kan jeg staa og tage imod de taabeligste Komplimenter af de taabeligste Mennesker uden at føle Væmmelse – ialfald ikke i nogen tilstrækkelig Grad. Hvad skal jeg gjøre! – anvende skarpere Lud, tage dybere Spørgsmaal? Jeg kommer nu til at skrive om Fædre og Sønner, om Præster – gamle og mætte, unge og ivrige; om megen Trang til at forandre, til at udrette noget, men – ja jeg kan ikke hjælpe det! der udrettes Intet. Religion, Autoritet lægger sig som Meldug over Slutningen af Bogen, og Kun to Mennesker slipper fra det med Ære. De sagde engang: vis de levedygtige Spirer i Deres Samfund – eller noget lignende – her er saa faa, eller jeg ser dem ikke. At være frisk mellem syge er igrunden et trist Forspring, derfor driver jeg det bare til at være misfornøiet og medlidende; men jeg vilde lyve, om jeg sagde, at jeg saa noget nært Haab. Bogen skal hedde: De Misfornøiede. Titelen lyder godt, hvis den ellers kommer til at passe.

Det er ikke af Trods, jeg ikke vil følge Deres Anvisning til at udarbeide en Bog; men jeg er overbevist om, at den Methode, De foreslaar, er absolut umulig for mig. Hvis jeg vilde skrive, hvad jeg har fuldt færdigt, altsaa Brændpunkterne om ikke Glandspunkterne, vilde jeg faa Ulyst til de vanskeligere, mindre interessante Dele, og Arbeidet kunde resikere at ligge hen halvgjort. Jeg maa skrive fra Begyndelsen og ikke tillade mig selv at lade noget henstaa halvt udarbeidet til næste Gang; derfor har jeg ogsaa saa svært for at rette det skrevne. Naar jeg derimod gaar og fortæller mig selv en Historie mange Gange, saa filer jeg med stor Omhu, og jeg ved aldrig, at jeg har glemt et eneste Ord, som jeg var tilfreds med. Naar jeg saa under Skrivningen kommer til et af disse Punkter, som jeg kan udenad, saa gaar det som Røg, og saa glæder jeg mig til det næste. Saaledes maa jeg arbejde – tror jeg.

Jeg har faaet meget Skjænd af min Kone, fordi jeg glemte sidste Gang at takke Dem for Deres Hilsen og sende hendes venskabelige Gjenhilsen.

Tak for Anvisningen af Lektüre; – og glem mig ikke, naar De har en Stund tilovers.

Deres *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

Malde den 8de September 1879.

Kjære Ven! Mange Tak for Deres Brev; jeg er saa glad ved, at vi ere iorden igjen. At De ikke kunde komme herop, var jo leit; men det var mig dog en stor Trøst at høre, at De er optaget af ivrige Arbeidsplaner. Kun synes jeg – undskyld! – at De har vel mange af dem. Jeg skal imidlertid ikke sige noget om den Ting, eftersom jeg altid selv har været et Drog, som ikke har vidst, hvad det er at arbeide; derfor er det meget muligt, at en Mand, som forstaar Kunsten, kan faa udrettet, hvad der for mig synes Umuligheder. [...] Lad mig nu bare se, at De er flittig! – jeg er nemlig saa stolt over mig selv, som arbeider paa min Roman hver Formiddag tre fire Timer. Mere kan jeg ikke; den øvrige Dag læser jeg eller skriver Breve. Nu har jeg de tre første Kapitler færdige, det vil sige skrevne som de skulle trykkes; jeg retter enkelte Smaating, naar jeg tilslut skriver det hele en Gang om igjen. Det kan ikke nytte for mig at sidde og file og stryge, mens jeg skriver. Naar et Ark er blevet saa fuldt af Rettelser, at de springe i øinene, naar jeg ser paa Papiret, synes jeg det er saa stygt, at jeg maa overvinde mig selv til at skrive videre. Derfor maa alt være saa brændende færdigt i Hovedet, at jeg kan skrive flydende uden at se op somom jeg dikterede mig selv efter en Bog. Arbeidet gaar saaledes kanske langsomt for mig; men saa er det ogsaa med en Gang saa godt gjort som jeg formaar det – eller ialfald omtrent saa godt; jeg vil ikke sige imod, at jo en Gjennemarbeidelse kan forbedre (især naar man i Mellemtiden har hørt andres Dom cfr. H. M. Foged) men det staar sikkert for mig, at lykkes det ikke for mig ved første Greb, saa kan jeg gjerne lægge det hele tilside. Min Bog hedder: De Misfornøiede, synes De om Lyden? Jeg er bange for, at den bliver stor; jeg er naaet frem til Fortællingens Begyndelse, men der er mange Personer, og de ville fremdeles allesammen spille Hovedroller. Derfor har jeg ingenting til Jul, det er rent galt, og bliver nu ikke Fogden antaget, saa mister jeg kanske mit lille Fodfæste i Publikum. En Stund nærede jeg den forfængelige Tanke, at Justitsraaden vilde trykke 2det Oplag af Noveller. Jeg vilde da strøget «En Middag» og istedet indført «Præstegaarden», «Folkefest» og «En god Samvittighed» – de to sidste ere gode – har De lyst til at se dem? Men det er vel

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
bare en Drøm, at der skulde behøves et nyt Oplag og jeg generer mig for at lade
Hegel ane, at jeg har drømt den. Mange Tak for Deres Uleilighed med
Indleveringen af Fogden, jeg er – oprigtigt talt – spændt. Faar De en god
Efterretning – saa telegrafer, kjære Ven, og le ikke formeget af mig; husk paa, jeg
er ensom blandt Mennesker, som have liden Tillid til mig og unde mig
Ydmygelse.

Deres *Alexander L. K.*

Direksjonen for Christiania Theater.

Malde pr. Stavanger den 15de Sept. 79.

Direktionens ærede Skrivelse af 11te dns. tilligemed mit Manuskript har jeg
modtaget, ligesom jeg har gjort mig bekendt med den artistiske Konsulents
Betænkning, og maa jeg – hvormeget jeg end erkjender Stykkets Svagheder –
beklage, at jeg ikke kan foretage nogen Revision.

Skulde imidlertid Stykkets Antagelse være avhængig af den ene Forandring,
at Samtalerne fra Pag. 130–136 (de af den artistiske Konsulent indcirklede
Sider) bortfalder, er jeg villig til at stryge disse, – skjønt de ere ordret afskrevne
efter Virkeligheden i 1877, og skjønt jeg ikke selv anser dem overflødige eller
overdrevne.

Ærbødigst *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Malde pr. Stavanger d. 25. Sept. 1879.

[...]

Det var ikke saameget, fordi jeg ventede, at De skulde kunne give mig nogen
Efterretning om Fogden, som snarere et Udtryk for min Ængstelse, naar jeg
spurgte om Nyt fra Deres Haand. Jeg havde nemlig faaet Manuskriptet tilbage
fra Kristiania med en hel Del – forresten vel begrundede – Betænkninger og
Ændringsforslag. Jeg gav – som De vel kan tænke – Fanden i hele Fogden, jeg

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
har klattet nok med den og er saa hjertens kjed af den, at om man sagde mig, at den var under al Kritik, vilde jeg af Hjertet svare Amen. Jeg gav derfor et trodsigt Svar og slog den Tand ud. Idag har jeg imidlertid faaet den Tand indsat igjen, idet Christiania Theater har beklaget, at jeg ikke kunde føie det, men ikke destomindre vil opføre Stykket og byder mig 400 Kr. Det glæder mig forsaavidt, at jeg derved holdes i Publikums Erindring. Desuden er Johannes Brun en saa – efter min Formening – saa uovertræffelig Komiker, at det vel kunde hænde, han redder Stykket – ligesom min Fætters «Vaarløft», – saa De, at Brun valgte at spille «Vaarløft» ved en af sine Beneficer?

Med min Roman gaar det – synes jeg – godt. Jeg har nu 28 saadanne Ark som dette færdige, hvilket udgjør 5 Kapitler. Men nu er jeg netop kommen til den lange kjedelige Slette, hvor Personerne, der netop ere stegne op af Bakken, vise sig i Flok paa Veien, og nu skulle de føres fornuftigere fremad, indtil de dumper ned af de sidste Skraaninger i Slutningskapitlerne, der ere færdige – i Hovedet. Jeg lover mig meget af en Begravelse, jeg har.

Naar jeg kommer saa langt, at jeg kan skrive Bogen for anden Gang, vil jeg se, om jeg kan faa fat paa noget, som heder – ja hvad Fanden er det nu? – en Indretning, hvormed man kan tage Kopier af skrevne Ark. Saa skal De faa et Manuskript, før det trykkes. Jeg har desuden den Plan, at læse Bogen høit i Bergen, forat tjene Penge. Bare mit Organ slaar til. De har hørt mig læse – vil De være saa god at give mig nogle Vink. Det vanskeligste for mig vil blive at fremhæve det humoristiske (hvoraf der er meget), idet jeg aldrig er sikker paa, at det virker – og naar det ikke virker – huh! At jeg læser ualmindeligt slet i den Forstand eller efter den Maalestok, man er vant til overfor «Oplæsninger», generer mig lidet, eftersom jeg har fundet alle Oplæsere affekterede. Kan jeg bare faa hvert Ord til at lyde klart og koldt, er jeg tilfreds. Der er faa Ting, jeg har saa liden Forstand paa som Skuespillkunst, og jeg undrer mig ofte over Deres Passion for den. Det er imidlertid ikke at undres over for mit Vedkommende; jeg har altid levet fjernt fra al Anledning til at se den Kunst uden i de sørgeligste ambu lerende Karikaturer – eller muligens ligger der noget tørt paa Bunden hos mig, der forspilder mig Illusionen.

Jeg skulde have Moro af at se Striden – hvis der blir nogen – mellem Drachmann og Molbech; hvilke er Aviserne? Opfat nu – jeg beder Dem! – ikke

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
dette som en fin Anmodning om at sende mig de paagjældende Nummere; men sig mig en Avis – for Ex. nu den, hvori D. har skrevet – saa vil jeg endelig lade det blive Alvor med at holde en dansk Avis, noget jeg bestandig føler, jeg bør. Nu havde jeg nær glemt «Søgte Mænd». Mange Tak, fordi De sendte mig Bogen, som jeg har moret mig over, saaledes som man morer sig over det, man mere føler er godt og skarpt end egentlig forstaar tilbunds. Thi De maa vide, jeg kjender kun Lygtemænd fra den Avisstrid, der førtes for nogle Aar siden; er den trykt? – min Boghandler ved aldrig noget, men han har skrevet. Personerne kjender jeg heller ikke – ialfald ikke alle – min Ven Kaufmann kan jeg kontrollere, han er Portrait.

– Mine Noveller sender jeg Dem; her var Tale om et Kunstneralbum i Christiania, som bad om en; kanske faar De en Dag Ilbud, om at sende dem didop. I «En god Samvittighed» har jeg forandret Navnene, forat rykke Situationen nærmere ind paa Livet af os heroppe. Dersom De siger et ondt Ord om Folkefesten, blive vi fnysende Uvenner, den er min Stolthed. Min Kone takker Dem hjerteligt for Deres Hilsen og beklager bare, at hun ikke fik se Dem hos os.

Se det var en lang Historie.

Deres «H. C.» Kielland.

Christiania Theater.

Malde pr. Stavanger den 25de Septemb. 79.

Direktionens ærede Tilbud i Skrivelse af 22de dns.: at opføre mit Stykke trods min ringe Imødekommenhed, modtager jeg med Taknemlighed; – saameget mere som jeg ved nøiere Gjennemsyn af 3die Akt fandt, at Bortskjæringen af den omtalte Samtale vilde nødvendiggjøre en hel Omkalfatring.

Dersom jeg tør opfatte de tilbudte Betingelser – hvormed jeg er meget vel tilfreds – saaledes, at mit personlige Ønske har nogen Indflydelse ved Valget af Alternativerne, vælger jeg dette: «Kr. 300,00 efter Opførelsen og den samme Sum efter 8de do.»

Manuskriptet sendes samtidig hermed.

Ærbødigt *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Malde pr. Stavanger 25. Sept. 79.

Hrr. F. Hegel & Søn,
Gyldendalske Boghandel, Kjøbenhavn.

Ærede Herre! gennem Hr. Dr: Georg Brandes har jeg hørt, at De har været saa venlig at overlevere et Lystspil af mig til det kongelige Theater. Jeg aflægger Dem herved min Tak for dette fornyede Bevis paa Deres Velvilje overfor mig.

Uagtet jeg ikke lover mig meget af Stykket, vilde det dog være mig meget kjært, om det blev spillet, især fordi det ialfald vilde bidrage til at holde mig i Publikums Erindring, og jeg er saa bange for at miste den Smule Fodfæste, jeg vandt ved «Novelletter». (Christiania Theater har optaget Stykket til Opførelse.)

Thi jeg har Intet at trykke til Jul, og det er rent galt. Oprindeligt havde jeg den Plan at samle et nyt Bind Novelletter og jeg har tre liggende – inclusive «Præstegaarden».

Men saa opgav jeg alt andet, for at skrive en Roman, noget jeg havde stor Lyst til, og hvortil jeg fik Mod ved Opfordring fra Brødrene Brandes. Nu er jeg ifærd med Arbeidet; men jeg maa være glad, om jeg kan blive færdig til Foraaret. Da vil jeg atter melde mig hos Dem, idet jeg haaber paa Deres fortsatte Redebondhed til at tage Dem af mig, især da jeg nu har fattet den Beslutning at trække mig ud af min Forretning og forsøge at leve som Forfatter.

Modtag Forsikringen om min taknemlige Høiagtelse.

Deres *Alexander L. Kielland.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Malde pr. Stavanger den 4. Okt. 79.

Kjære Herre og Ven! – saaledes tør jeg vel kalde Dem, siden De fra første Møde har vist mig saa meget Vennesind. Hvorfor jeg skriver idag, skal komme frem,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
mens jeg skriver; først dette: Hjertelig Tak for Ordene i Dagbladet – baade for den store Anerkjendelse og for den mægtige Hjælp – en saadan Haandsrækning er et halvt Levebrød.

Saa var det det, at jeg fik ond Samvittighed forleden, da det randt mig iminde, at jeg i mit Brev til Dem omtalte en Komædie, jeg just da skrev. Saavidt jeg husker, udtalte jeg mig temmeligt haabefuldt om Arbeidet – især om al den Ondskab, jeg haabede at faa puttet ind. Ser De! – det har jeg ond Samvittighed for; thi Arbeidet mislykkedes for mig, og nu var jeg bange, at De skulde tro, at jeg selv var tilfreds med det. Stykket er nemlig antaget til Opførelse i Kristiania, og jeg lover mig liden Glæde deraf. Mit Haab er, at Johannes Brun skal redde det, og min Overbevisning er, at jeg ikke vil ud paa den Galei mere.

For Leonarda har jeg en speciel Tak at bringe Dem. Den faldt som Dug paa min noget tørre Indignation. Jeg lever et underligt Liv fortiden. Indestængt i et lidet Bondehus – eller saa omtrent – med min Kone og mine 3 Smaabørn, i et Veir som vexler mellem Storm og Orkan, med et Øsregn, som vi kun har det her, flade Lyngvidder omkring, Havet brølende strax udenfor, Torvstakker saa sorte som Præster, misstemte Familieforhold, slet Økonomi, fine Vaner og saadant mere. Derfor skriver jeg en humoristisk Roman, som jeg absolut vil have sørgelig; men Fanden staar i det, ialfald til Dato, jeg faar ikke den rette Ondskab frem der heller – min Kone tror, at jeg er for fed. Men Leonarda har frisket mig, idet den har ærgret mig – ærgret mig, fordi den ligger saa langt tilfjelds for mine fine Balsko. Jeg har tænkt meget over den Ærgrelse. Det skulde dog være forbandet skidt, om det var det, man kalder Misundelse. Mon det ikke er muligt, at det, jeg kalder Ærgrelse, i Virkeligheden er den store negative Drivkraft (den eneste effektive): Misfornøielsen – Misfornøielsen med sig selv, der skjærpet ved Afstanden mest overfalder os, naar vi ser det Uopnaaelige høit oppe paa Bakken –, men paa denne Vei, vi føle, at vi maa vandre. Derfor læser jeg atter Leonarda og ærgrer mig, og i min Misfornøielse skriver jeg min Roman, som skulde hede de Misfornøiede – og saa er de Satans Mennesker saa kistefornøiede, at det er til at græde over. Men jeg skal nok gjøre dem det hedt paa Slutten.

Saa var det tilslut det vigtigste; De kommer vist til at døie et Halvark til.

Som Overskrift over, hvad jeg nu sandsynligvis kommer til at sige, maatte jeg sætte: Find mig ikke vigtig! Jeg vil nemlig tale om den Del af Deres nye

Kristendommen.

Naar jeg ser, hvormeget Arbeide og Studium, De har anvendt i Deres fremadskridende Kamp mod det Standpunkt, De nu indtager, maa jeg atter og atter forundre mig over den i mine Øine saa besynderlige Vei, De er gaaet. Jeg vil slet ikke give mig af med at bedømme, hvilken Vei, der er den bedste; men De kan ikke tænke Dem – nei jeg tror ikke De kan tænke Dem, hvor besynderligt det ser ud for mig, naar De slaar Deres store, stærke Dommedagsslag mod Porte og Stængsler, der synes mig sprængte og nedrevne for længe siden. Hvad Magt ligger der – find mig ikke vigtig – paa Theologernes Slægtsregistre? Er det ikke at slaa paa Skaglerne, naar man menere Hesten? Hvem gider – f. m. i. v. – stikke sin Haand i dette Hvæpsbøle af Dogmatik og Djævelskab! Nei – stik din Haand i Naglegabene – i de gabende Saar, som denne Kristendom har slaaet i de elendige Millioner. La os vise Menneskene, hvad det vejer – dette Kjærringsnak – at Skylden falder ikke paa dig og mig, men paa en hæderlig ung Jøde! Jeg tror ikke – nei jeg tror ikke – det nytter stort at kjæmpe i Haandgemæng med Præster; man maa gaa dem forbi, finde Ansvarsfølelsen hos Individerne bag de gode Borgere og Kristne. Det kan aldrig være klog Taktik at dræbe Aal med Kanoner – Aalene blir vi aldrig kvit, men lad os gjøre Jordbunden tør, klar og sandig, saa kan de ikke krybe saa fort omkring. Dette er egentlig Kjærnepunktet og Grunden til, at jeg skrev dette: Jeg skammer mig – så liden jeg er – at jeg ikke er med Dem i Kampen. Det staar nemlig for mig, at jeg her har noget at sige. Min Sjæl er fyldt ikke blot med Indignation og Medlidenhed; men lange Nætters Læsning har ogsaa givet mig et Fodfæste, som er ialfald respektabelt. Og dog – er det Klogskab eller Feighed? – jeg gruer for at tage fat. Ikke saameget for den Forkjættelse, som følger; men hvad der for mig er det værste – som rentudsagt vilde tage Livet af mig – det er den overlegne Overseen, som uvægerlig møder den unge og ukjendte, der tager fat paa alvorlige Emner blandt os. Derfor trøster jeg mig selv – naar den onde Samvittighed kommer over mig – med, at jeg nok vil tage min Del af Arbeidet, naar jeg bare faar erhvervet mig en fast Position i Publikum, saa at jeg ikke kan affeies med et Skuldertræk. Og det er jeg paavei til – haaber jeg –; mit Lystspil vil ikke hjælpe mig; men jeg har godt Haab til Romanen. Naar jeg saa synes mig stærk nok, vil jeg begynde med den lærde

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Undervisning – i Foredragsform havde jeg tænkt – og saa gaa løs paa Præsterne bagfra. Maatte jeg bare ikke blive for fed og feig. Alt dette har jeg skrevet om mig selv, for at berolige min Samvittighed, og for at prøve paa, om jeg kunde lokke Dem til at svare. Stundom faar jeg saadan lammende Følelse af min store Ensomhed herborte, sa jeg maa strække Haanden ud og famle efter Forståelse, hvor jeg haaber at finde den.

De faar formodentlig Aar om andet mange lange Breve, derfor er De vist en taalmodig Mand – det gjør jeg ialfald Regning paa – og lidt til.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Hartvig Lassen.

Malde pr. Stavanger d: 9de Oct. 79.

Hr. Hartvig Lassen,
Direktionen for Christiania Theater, Christiania.

Ærede Herre! – der er fra min Side i Grunden Intet iveien for at Tamps Samtale stryges, uagtet jeg har en liden faible for hans Kanonbaade. Om Stykket opnaaede at blive spillet saa ofte, at det gik rigtig glat (ja fort maa det ihvertfald gaa, ellers bliver det utaaleligt!) saa kunde man muligens en Gang faa smuglet mine kjære Kanonbaade ind igjen? Men lad dem kun stryge, de er jo svært kjedsommelige der de staa.

Jeg vilde saa inderligt gjerne gjøre noget for det Drog – Emilie. Men – bedste Herre! hvad skulde vel det være? Hun kom egentlig med, forat Margrete ikke skulde gaa saa alene mellem alle de Mandfolk; men det blev mig en dyr Spas. Hun har voldt mig mer Sorg end alle de andre tilsammen, og jeg synes allerede, jeg ser DHrr. Kritici ride hende gennem Spalterne – ventre à terre. Disse Sportsmen faar vist idetheletaget en travel Dag Dagen derpaa; og jeg er glad, jeg er langt borte, og saa dybt inde i et andet Arbeide – *udramatisk* –, at jeg kan taale en god Overhaling. Imidlertid tror jeg ikke, Stykket netop vil skade mig, og da jeg ikke har noget at trykke til Jul, kan det være godt til at holde mig i Publikums Erindring. Men – ærligt talt! – jeg har taget mig Vand over Hovedet

Som De bemærker er Brun mit Haab, mit Saligheds Horn, min Tilflugt! – og Rollen er ligefrem skrevet for ham. Jeg er ham allerede forpligtet paa Forhaand, og jeg tror ogsaa, han bliver glad i Rollen. De andre arme Mennesker ere kjedelige, og jeg vilde bevidne den Dame, der skal tilbringe sin Aften som Emilie, min oprigtige Medfølelse, og bede hende opfatte 3die Akt som en dybsindig Studie over «det stumme Spil». Men jeg kan ikke – nei jeg *kan* ikke gjøre noget for hende.

Jeg havde netop tænkt paa Fru Juell og Reimers, det glædede mig, at De ogsaa vilde foreslaa dem. Der er for mig formeligt noget rørende i den Tanke, at disse Damer og Herrer nu skulle give sig ifærd med at lære mine Repliker udenad, og de ere dog mange af dem (jeg mener Replikerne) guddommeligt trivielle.

En liden Forandring falder mig ind. Naar Fogden kaster Paryken, skal han sige: «Her er Haar nok til en Snedker!» – det lyder lidt bedre end: Jeg har o.s.v. Har ikke Brun et Par Haarfliser fremme paa Hovedet?

Naar jeg læser mit Brev igjennem, bliver jeg helt overrasket over den Tone, jeg er kommen til at skrive i. Det kommer vist af, at jeg staar i den Formening, at jeg i sin Tid stod i et omend fjernt Bekjendtskabsforhold til Dem. Hvis De har beholdt nogen Erindring om mig, beder jeg Dem modtage en venskabelig-ærbødig Hilsen.

fra Deres *Alexander L. Kielland*.

Lad endelig ikke Sivertsen jun. komme smygende som Lister i Inden Døre; han maa være stærk og energisk med tæt sort Kindskjæg – lidt seminaristisk, men ikke krybende – ikke engang i sidste Akts første Halvdel. Gamle Sivertsen maa være skjorteærmet og have gultærnede Buxer.

Jacob B. Bull.

Malde pr. Stavanger 13de Oct. 1879.

Redaktør af «Dagen», Christiania.

I anledning af Deres ærede Skrivelse af 10/10 79 vil jeg ikke undlade at udtale min Forbindlighed for den Vægt De synes at lægge paa min Medvirken i Deres Foretagende.

Ligesom jeg imidlertid afholdt mig fra Deltagelse deri af Ubekjendtskab med Sagen, saaledes kan jeg ikke andet end glæde mig over, at jeg ikke har bidraget til dens Fremme nu, efterat «Tendensen» er blevet mig klar.

Det er nemlig min Hensigt fremdeles at sælge mine Bøger – om jeg udgiver flere – til Gyldendal –, selv om «Hovedstadens Boghandlere i egen velforstaaede O.S.V.»

Ærbødigst *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Malde pr. Stavanger den 28de Oct. 1879.

Kjære Ven! Jeg sagde vistnok, at De kun skulde skrive, naar De havde Lyst: men Død og Snyde! der er Maade med! – der er gaaet en Maaned siden jeg hørte fra Dem, og de øvrige faa Korrespondenter, jeg har, ere ligesaa tause. Tilslut troede jeg, at Posten var ophævet. Men saa fik jeg da et Brev fra Bjørnson – c'est un étourdi! – kan De begribe, hvorfor han – naar han nu først giver sig i Kast med Præsterne – vil anfælde dem paa et saa fernblaues Pünktlein som det gamle Testamentes Stamtavler!

Fra Hendriksen – Ude og Hjemme – fik jeg da ogsaa Brev, han takker for Præstegaarden og spørger, om jeg har noget andet til ham, idet han foreslaar Illustrationer af Werenskjold. Vil De være saa snil at give ham: En god Samvittighed; den egner sig efter min Formening slet ikke til Illustration; men vil Kunstneren prøve, saa gjerne for mig. Til Ude og Hj. sendte jeg for en Tid siden en Tegning af min Søster, hvortil jeg havde skrevet en Hastværkstext. Jeg gad vide, hvorledes det gaar med den. Søster Kitty er efter min Dom ret dygtig; men hun synes slet ikke at kunne komme i Skud herhjemme. Den indsendte Tegning duer ikke stort; men hun har flere større Billeder fra Myrene og Stranden her

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
vestpaa, som ere triste og tunge, men meget sande og oprigtige. – Min store Roman er varm nu – kan De tro; jeg er saa fornøiet med den. Vistnok ser jeg allerede, at jeg under Arbeidet ikke faar realiseret Tendentsen saa knap og skarp som jeg tænkte (om den første Titel er der ikke længer Tale!) men til Gjengjæld tror jeg at have fundet en heldig humoristisk Tone, og saa smaa skarpe Hug indimellem. Det hele har imidlertid den Feil, som jeg haaber skal blive mindre fremtrædende næste Gang, at de enkelte Skildringer falde lidt fra hinanden; der er ikke meget af sammenbindende Intrige og faa eller ingen store Begivenheder – heller ingen Skurke.

Nu skal Bogen hedde: Garmann & Kruse. Efter en løs Skitse, jeg har gjort, vil der blive 27 Kapitler. 10 – ti – Kapitler ere færdige; hvert er saa stort som 7 saadanne Ark som detteher – det var smukt Sprog! – De forstaar, at Gjennemsnittsstørrelsen for Kapitlerne bliver 7 Ark Brevpapir som dette; dog tror jeg, det bliver nærmere 8 naar jeg skriver omigjen. Jeg bliver endnu to Maaneder herude, og i den Tid skal jeg være færdig med den første Skrivning. Det vil gaa fortere mod Slutten, da jeg som sædvanligt har det sidste færdigt i Hovedet. Den anden Skrivning skal foregaa Januar, Februar og Marts og til Mai skal Bogen udkomme.

Men – men – men jeg har nogle store Planer, som jeg nu vil skrifte for Dem.

Selv om Gyldendal byder mig dobbelt saa stor Betaling som sidst pr. Ark (40 Kr.), og selv om jeg faar 30 Ark, saa er det alligevel ikke nok for det Aar, som er gaaet siden Novelletterne. Jeg maa have Penge – mange Penge! – Efterhvert som jeg bliver færdig, vil jeg sende Kapitel for Kapitel til Dem, og De skal afgjøre, om det er værdt at oversætte Bogen – vil De? – jeg har nemlig den Tro, at baade i Sverige og i Tyskland kunde man tjene paa en god Roman – he? – Endvidere tænkte jeg paa at forelæse Bogen oppe i Bergen, mens den var under Trykning – hvad?

Ved De, hvor jeg har alt dette fra? – fra Forsters: Dickens's Levnet, som min Kone læser for mig om Aftenen. Nu maa De ikke le af mig – aa jo – det maa De gjerne, bare svar – svar – svar – svar –

Deres *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

Malde pr. Stavanger d. 29de October 1879.

Kjære Ven! Jeg tænkte det nok igaar, da jeg skrev til Dem, at Brevene vilde krydse hinanden; men jeg vilde ikke længer opsætte at skjænde paa Dem, og iaften skriver jeg igjen, forat være mit Korrespondenceprincip tro: at svare strax.

Først maa jeg bede Dem undskylde, at jeg vist plager Dem to og tre Gange med de samme Spørgsmaal og Meddelelser; men det har De, fordi De holder Dem saalænge taus. Min Hukommelse, som før var daarlig nok, er – efterat jeg har givet mig Forfatteriet ivold – bleven ganske ubrugelig. Alligevel skal jeg dog strax forklare Dem «H. C.» Kielland; – hvad det dog er trist at maatte forklare sine Bonmots! Det Brev, jeg underskrev H. C. maa slutte omtrent saaledes: se det var jo en hel Historie – eller noget lignende; dertilmed har De flere Gange sagt, at jeg maatte vogte mig for noget H. C. Andersensk, jeg syntes ogsaa, der var lidt af det i Folkefest (som er glimrende!) – og alt dette henspillede jeg da saa let og morsomt paa i min Underskrift. At denne udsøgte Vittighed har været for fin for Dem, gjør mig bitterligt ondt. En skrækkelig Tanke falder mig ind! – om De skulde være saa erkenedrig, at De godt har forstaaet det hele, men har villet give mig en liden Finte for Kjældermanden i det tilsyneladende saa uskyldige: Hedder De ogsaa det? – isaafald vil jeg ikke pille mine Tær, før jeg har hævnnet mig!

Altsaa – De mener, at jeg vil kunne læse min Roman; det glæder mig oprigtigt. Det værste bliver, at jeg har saa let for at blive rørt, naar jeg læser de sentimentale Steder. –

Det er ganske sikkert, at De har Ret, naar De siger, at man er kritikløs overfor det, man selv skriver, men hvad Ondt har jeg dog gjort Dem, at De kan have Hjerte til at kalde mig Poet?! men hvad De saa siger, saa er Skildringen af Gutten, som græder, det bedste, jeg har skrevet. Jeg har selv staaet i Mørke mellem Træerne og seet ham græde og selv grædt omkap med ham, og det, man selv har seet saa intenst, maa blive godt skrevet. En god Samvittighed kan være vel nok; men jeg holder paa Min Bajads! En Tjeneste maa De gjøre mig; de Navneforandringer, jeg foretog, angre mig saa bitterligt. Steen og Berg ere Novellenavne, som jeg aldrig havde grebet til, uden i Hastværk. Lad heller Advokatfruen hedde Abel, saa kan vi kalde Grossererens Frue: Kahrs, (Holm),

Munthe – Fanden i disse Navne! Warden er godt, der er en solid, rolig Velstand i Lyden, og det lyder bekjendt fra Dickens. Kjære Ven! De hjalp mig med H. M. Foged, kan De ikke døbe disse Damer for mig; men lad dem endelig ikke løbe med Steen og Bergh. – Hvorledes gaar det Dem, som ikke ynder symbolske Fugle, med min Torvmyr?

Fra Hegel har jeg intet hørt om Fogden, og jeg opgiver Haabet. Kjære – sig mig endeligt: er Hegel Justitsraad eller er det bare et Øgenavn, De giver ham? Jeg ved aldrig, hvad jeg skal kalde ham. Honoraret fra Kristiania var som jeg kunde vente det; men 90 Kroner fra Ude og hj. syntes jeg var overraskende meget; de skal saamænd faa, hvad jeg skriver af Smaating; men bistaa mig af alle Kræfter, saa jeg kan slippe den nederdanske Ortografi, de bruge i Bladet. – Hils Deres Broder, naar De ser ham og sig, at jeg sidder med Pennen færdig, forat svare ham, naar han bare vil skrive til mig. Jeg begyndte paa disse smaa Linjer, fordi der var noget, jeg vilde tale om; men nu har jeg glemt det; jeg vil røge en Cigarette. Jo – jo – jo! mødes i Norge! – ja for Vaaren har jeg store Planer. Faar jeg bare et godt Honorar hos Hegel (lad mig ikke glemme at kalde ham Justitsraad), saa vil jeg komme til Dem, hvor det saa bliver. Det er ganske umuligt at være her længe ad Gangen. O Moses! mens jeg røg min Cigarette, læste jeg et Referat af Deres Broders Anmeldelse af Hellenbachs Bog i norskt «Morgenbladet»; han faar da sin varme Mad! – er de danske Aviser endnu værre, saa vil jeg følge Deres Raad og leve uden dem. Idag har jeg skrevet den sidste Halvdel af 10de Kapitel, og jeg tænker at dele Romanen i to Dele – kanske har jeg ogsaa fortalt Dem det før? Se saa! – triv nu Deres Pen og sæt Dem hen og svar

Deres *Alexander L. Kielland*.

Min Kone beder mig hilse Dem paa det venskabeligste. Hun siger, at jeg altid er snillere og mere medgjørlig, naar jeg har faaet Brev fra Dem.

Johan Bøgh.

Malde pr. Stavanger den 31te Oktober 1879.

Kjære Ven – eller for at vende tilbage til den eneste sande, gamle Ortografi, som «Fædrene» savne saa dybt: Kiæhre Hvend! – ditt Breff komb huel tilpatz, efftersomb hjeg war paa Nippett till att bliffue fornærmett, offuerweyendes, att Affuiser och Journaler allerede kolporterede mitt Styckes Annammelse (her mangler vist et b) inden hjeg deromb war kommuniseret. – Det er smukt – og giver Læsningen saavelsom Skrivningen noget solid og velovervejet; men det er lidt besværligt for Nutidens enerverede Slægt. Imidlertid gik Fornærmelsen – eller rettere Fornærmetheden af mig, mens jeg skrev, og jeg takker for Brevet. Jeg havde ikke ventet højere Honorar, baade fordi jeg ved, at I ikke er rige, og fordi Stykket – mellem os sagt – ikke er meget værdt.

[...] Det er klart, at baade Fogden og jeg selv, vilde have godt af at se hinanden i Ansigtet; men jeg kan ikke komme herfra. Der er mange andre Grunde; men «causa sufficiens» er den, at jeg ikke tør afbryde mit glovarme Arbejde med min Roman, der skal være skreven 1 – en – Gang før Jul.

Desuden er jeg saa erke-lud-krud-lei af hele Fogden, at jeg ikke vilde taale at se den. Er der noget, I vilde have forandret, saa bare skriv, gener Jer ikke! – jeg skal stryge og hugge, hvor I ville – kun maa I lade mig beholde mine Kanonbaade! Hartvig Lassen har faaet Dispensation for dem i Kristiania, fordi jeg er saa tosegod af mig, men I deroppe skal beholde dem – Død og Snyde! Er der ellers noget, I ville gnaale om? Emilie er et Drog! – ja Tak! jeg ved det. I faar give hende nogle Ah! – Ah! O! og lignende Opstød i 3die Akt.

Gamle Sivertsen maa have gultærnede Buxer, det er det eneste gode i Rollen. Sivertsen jnr. maa for alt i Verden ikke komme aalende som Lister i «Inden Døre»; han maa være energisk, kraftig bygget, lidt Seminarist af de Nymodens kraftige og saa maa han svede stærkt.

Jeg har saa liden Tillid til det hele som vel muligt, og jeg er glad ved at være langt borte. Dog skulde jeg have glædet mig ved et Samvær med dig og de andre deroppe – som Teglværksejer for Exempel – men som Forfatter af H.M.F.! – næ!!

Kjære Ven! Ja hvem skulde nu kunnet ane, at De vilde begaa den Uregelmæssighed at svare strax paa mit første Brev. Hvis nu De atter svarer mig, før De faar dette, saa vil der opstaa en skjøn Forvirring; men jeg stoler paa, at dette naar Dem forinden; jeg maa nemlig svare strax, da det er mit Princip.

Min Søster Kitty har malet flere Aar hos Gude i Karlsruhe; derpaa i München et Par Aar paa egen Haand og nu tilslut i Paris. Hun har ikke «ofret» stort for Kunsten, eftersom hun synes prædestineret til at forblive ikke alene ugift, men i høi Grad ugift; dertilmed har hun jo god Raad, saa hendes Kunstnerliv mest har faaet Udseende af et Liebhaberi for en styg og velstaaende Dame. Dette er imidlertid efter min Formening at gjøre hende Uret. Personlig saa fiendsk som vel muligt mod alt dette Snak om «Kald» og Kunstnerkald og «Opofrelse» og «hellige sig» og «Gnisten» og alt det andet Snøvl! – har jeg dog faaet megen Respekt for hendes Flid og hendes ubøielige Energi; – havde jeg bare noget af den, saa skulde hun faa lidt Elegance af mig; thi det er det, hun mangler, og det ved hun. Siden jeg nu engang er kommen til at tale saameget om hende, vedlægger jeg et Fotografi, som staar lige for mig paa Bordet; De kan se paa det og sende det tilbage; det er ypperligt, men meget flatterende. Kitty er en interessant Person; men paa Grund af sin overdrevne Kydskhed og paa Grund af DHrr. Malerdrenges Labanagtighed er der store Stykker af den almindelige menneskelige Kundskab, der er hende fremmed. Hun fortjener Anerkjendelse, fordi hun er uafhængig, modig til Overmaal, aldrig malende for Salg; men i et slags Halstarrighed gaaende sin egen Vei i Valg af Stemning og Sujet, uagtet hun ved, at hun ikke kan andet end støde Publikum fra sig. Tør er hun – men lad det være nok! «Tørvebunkerne»! – nei om De kunde ane, i hvilken Grad et saadant Ord synes os bagvent, blødagtigt – jeg ved ikke hvad! – Torvstakker! siger vi – o Skræk! – om nu Hendriksen trykker Tørvebunker i min Ravn – som De formodentlig ikke kan lide, siden De saa fint springer over den. – Tørvebunkerne – altsaa, ere ikke for store efter Skikken her, men hun har tegnet selve de Torvstykker, hvoraf «Bunken»! bestaar altfor skjødesløst og insignifiant. Det sagde jeg ogsaa, hvortil hun svarede – «n-e-i»! Jeg sidder og ser paa dette Spørgsmaal: Er Deres Søster Kunstnerinde af Fag eller af Lyst? – det ved jeg Bitterdød ikke at svare paa; – af Fag? – eller af Lyst? – nei, forklar! –

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
begriveligvis har hun Lyst, – af Fag – ja jeg giver Dem mit Ord paa, at det
forstaar jeg ikke – det er ikke, forat vrænge Ord! Min lille Datter sidder her ved
Siden og synger Bjørnsons Fædrelandssang paa følgende Maade:

Ja vi elsker dette Landet

Jamen gjør vi saa!

Den, som siger noget andet

Han skal Juling faa.

Ja hun har ikke fundet paa det selv – forstaar De. Juling betyder Bank. Jeg tænker at anvende dette Vers i Romanen. Den skrider jævnt fremad og *den skal beholde Sin Titel!* Hvor jeg er gal paa Dem, hvergang De klager over mine Titler! – men det er ogsaa et svært Punkt. Naar De har læst Manuskriptet, faar De tænke Dem om; jeg har en ubegrændset Tillid til Dem, siden De fandt paa Hans Majestæts Foged. Ja De ved kanske, at den er refuseret ved det kongelige Theater. Jeg kan med Sandhed og Oprigtighed sige, at det ikke overraskede mig. Stykket er slet ikke over det Middelmaadige og jeg undrer mig ikke over, at man har Betæneligheder ved at tage det. Det værste var, at jeg nu gaar glip af Asperges og Champagne, som jeg havde lovet mig selv, hvis det blev optaget – ja og saa af de mange Penge. De skal ikke ængste Dem formeget, om jeg synes lidt grisk efter Skillinger; det er snarest en Vane, jeg har lagt mig til i det sidste. Jeg har igrunden ikke Næringssorg og skal ikke komme i Lommen paa Hegel; finder De, at det han byder mig, naar saa langt kommer, er for lidet, skal jeg ikke være bange for at gaa til en anden. Naar jeg tænker paa mange Penge, saa mener jeg saadan med Heste og Villa ved Comosøen og en Laxeelv for mig selv oppe i Nordlandene – og det er dog uskyldige Drømme. – Jeg vil ikke bede Bjørnson om nogen Anbefaling til en svensk Boghandler – ialfald nødig; og jeg vil her – mellem os – i al Hemmelighed betro Dem som en paalidelig Ven, at jeg aldeles ikke tror paa Bjørnson. Hvis han for Exempel faar en lang Rygmarvshistorie à la Heine, saa forraader han os alle «den gode Sag» og hele Sulamitten, og med alle sine største Ord og alle sine Sandhedsbrøl kan han ligge overende i Præsternes Arme, før vi ved Ord af det. Jeg er bange for den Slags Skuffelser blandt mine Venner, og det ved jeg, De også er; derfor er jeg saa ræd for, at nogen – jeg ikke har Tillid til – skal have noget tilgode hos mig; – det er ligesom med

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Endossements – og hvem vil paastaa, at Bjørnson er «solid»? – De synes vist, jeg er lidt vigtig, som i min Alder og i mine første Forsøg holder saa stræng Dom over en Veteran; men vi ere jo mellem os, og jeg kan ikke nægte, at jeg i mange af de Ting, som Bjørnson nu indbilder sig at opdage for os alle, er ham overlegen, og at jeg for saavidt har havt en lykkeligere Udvikling som jeg er langt mere paalidelig. Nu nok om det! han har været altfor elskværdig mod mig, jeg skammer mig halvt ved at snakke saaledes om ham, men det er min Mening.

Hvad er et Udhængsark?

Om Deres Virksomhed i Dagbladet og især om den i «Ude & hj.» kommer jeg aldrig til at tale, eftersom jeg faar Aviserne saa længe efter deres Dato. Ristori glædede jeg mig meget ved, skjønt jeg har saa liden Forstand paa de Ting; men om Molbechs Ring har jeg ingenting set i U. & h. Hvem var det, som skrev forleden i Dagbladet og blottede endel af Molbechs smaa Jammerligheder – om Fru Heiberg og A. Munch o.s.v.?

A propos! er det en Feil ved en Roman, at der er liden Samtale og megen roligt fremskridende Fortælling? – det falder mig ikke let at skrive Samtaler og der er vist for faa hos mig.

Lyriske Indskud – jeg mener Vers og Sange, som Heltene hos de danske Forfattere improvisere «i Baaden» eller «ved Natlampen» har jeg ikke; baade fordi det er mig en unaturlig Ting, og fordi det er et Helvedes Arbeide for mig at lave Vers.

Saavidt jeg forstaar, er jo Deres Broder nu i Kjøbenhavn? vil De hilse ham fra mig og minde ham om, at det er hos ham Korrespondencen er blevet stikkende fast.

Selv maa De skrive jo før jo heller.

Deres *Alexander L. K.*

Olaf Skavlan.

Malde pr. Stavanger den 9. November 1879.

Kjære Ven! Uagtet det er Søndag, ere vi dog paa Malde, da Veiret er saa stygt, at

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Far ikke har sendt os Vognen ud i Dag. Det kunde være vel nok, naar vi bare ikke havde været saa listige at sende begge vore Piger til Byen; – som det nu er, har vi vel megen Plage af Børnene.

Men om Veiret gjør du dig ingen Idé. Igaar – ude paa Ogne, hvor jeg laa et Par Dage for at komme over et fortrædeligt Sted i Romanen, – skrev jeg en lang og nøiagtig Beskrivelse af Høstregnet med Storm paa Vestkysten, og det vilde være Skam, om det ikke lykkedes for mig.

Det er en blandet Glæde at skrive den Bog: jeg tager mig altfor nær af mine ulykkelige Figurer. Det humoristiske falder ikke altid naturligt nok; og dog maa jeg have en hel Del deraf, da der ellers er en tung Tone.

Enkelte Skildringer – tror jeg, man vil finde endogsaa meget gode; men jeg er ikke istand til at afgjøre, om den hele Historie er godt bygget. En Feil ser jeg allerede; men jeg skal rette paa den, naar jeg skriver omigjen: der er for lidet af Samtale og for meget af malende Beskrivelse, – det bliver let monotont. Lyriske Indskud à la Drachmann har jeg ganske forsaget, uagtet jeg havde nogle ret gode Vers liggende; men jeg liger ikke den Maner.

Tretten Kapitler ere skrevne; og der vil efter det opgjorte Skelet blive c. 26 Kapitler – altsaa halvveis!

– Jeg gjør ingen Undskyldning, fordi jeg saa længe underholder dig med at fortælle om mig selv og mit Arbeide; thi jeg vidste jo, at det interesserer dig – selv om du ikke saa venskabeligt havde forsikret mig derom i dit kjære Brev af 30. October, for hvilket jeg takker dig – en passant; thi jeg er ikke endnu færdig med mig selv.

«Hans Majestæts Foged» blev refuseret i Kjøbenhavn, og det siger jeg i Grunden ikke noget om.

Det er dog du, som har Ret – jeg ser det nu; Stykket har ingen Chance for Succes undtagen netop i Christiania baaret af Brun.

Maatte nu bare dette Afslag gaa af i al Stilhed her og i Kjøbenhavn, at ikke en eller anden triver ogsaa dette Kastevaaben mod Molbechs ulykkelige Digterhoved og derved gjør mig latterlig.

Thi i en Strid som denne Leonarda-Strid kan man aldrig vide, hvad de smaa Bladlus kunne finde paa at gjøre Kapital af; og Intet vilde være mere ubehageligt

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
for mig, end om nogen skulde tro, at jeg – endog i den fjerneste Bagtanke – følte mig forurettet ved Afslaget. Jeg var bleven meget overrasket, om det var taget; men jeg blev ikke skuffet, da det kom tilbage.

Her er lidet Papir tilovers, efterat jeg har talt om mig selv; og jeg har den Specialitet, at jeg paa Forhaand afgjør, hvor langt et Brev skal blive. Dette er bestemt til et firesides Brev og dermed maa det have sit Forblivende; du faar heller se, om Du kunde afse lidt mere Tid til vor Korrespondance og svare strax, det gjør jeg *altid*. En Professor, som har travlt –!!

Bjørnstjerne Bjørnson.

Malde pr. Stavanger den 19de November 1879.

Kjære Ven! egentlig vilde jeg ventet med at skrive, til du kom hjem fra Udlandet; men iaften staar det saa klart for mig, hvad jeg vilde svare paa dit Brev, for hvilket jeg takker dig hjerteligt.

Da jeg læste din «Anbefaling» i Dagbladet, forsto jeg saa omtrent Meningen. Tro derfor ikke, at jeg et Øieblik følte andet end Glæde og Stolt hed over dine Ord; thi jeg er ikke *bange* for at «hænges op» blandt de forhadte. Men jeg vil ikke hænges op – det er Tingen, og derfor hør nu:

Hvis man overhovedet skal have nogen Glæde af Had – eller af Kjærlighed – saa maa man have fortjent baade det ene og det andet. Det at rives med ind blandt forhadte, er ikke noget for mig. I hvad jeg hidtil har sagt offentligt, ligger der ingen Adkomst til et ordentligt Had, og det Had, som falder af, fordi man nu engang «hænger med» de forhadte, er ikke noget for mig. Det er nemlig vel nok at være forhadt hertilands; men der er noget, som er bedre, og det er at være frygtet. Og Respekten, som skjærper Hadet, den maa man erhverve sig selv. Du kan være sikker paa – jeg føler det allerede selv saa tydeligt – at jeg nok vil faa min Portion af Hadet. Derfor skal du aldrig tænke paa, at jeg kunde «løbe væk». Mit Hoved er koldt, hvilket maa til, naar man skal haandtere et indskrænket Talent som mit saaledes, at det virker. Vent derfor aldrig, at jeg «toner Flag» paa den Maade, at Folk staar og maaber op i Luften – allermindst gjør jeg det paa Opfordring! Men blandt de seige absolut paalidelige Stridsmænd vil jeg altid

tilfredsstillende, ligesom jeg aldrig heltud er fornøiet med din. Min Ærgjærrighed er at gjøre et sammenhængende Arbeide i Livet, baaret af den store Indignation og den store Medlidenhed, jeg føler; men hele min Natur, alle mine Omgivelser har givet mig et Præg af Forsigtighed, der stundom faar et gulagtig Skjær af Feighed – naar det sees paa nært Hold. Paa Frastand og i Sammenhæng skal det blive bedre – haaber jeg.

Nu vil du sige et af to – enten: Hør mig den glatte Satan, hvor han vil glide mig ud af Fingrene! – eller: Mon den Laps alligevel er en Vaabenbroder? og mon jeg skal lade ham blive gaaende saa fin og elegant og pirke med sin Paradekaarde?

Jeg vil foreslaa, at du efter nøie Overveielse vælger at sige det sidste, og lade mig pirke paa min Maner. Ser du mig falde fra, saa maa du gjerne knuse mig!

Min Roman er over halvveis; men jeg vil skrive den helt ud to Gange, saa den bliver ikke færdig før til Vaaren. Komedien – Hans Majestæts Foged – tog man ikke i Kjøbenhavn, og det var ikke at undres over. Med Johannes Bruun kan Stykket kanske klare sig, men det er ogsaa alt. Jeg har læst det nye System, og jeg vil udtrykke min Beundring ved aldrig mere at skrive nogen Komédie.

Min Kone sender sin bedste Tak for din Hilsen, og begge sende vi vore venskabeligste Gjenhilsener til dig og din Hustru, som vi inderligen misunde Turen til Wien. Jeg saa, at du var i München og samtidig, at Kongen havde beskyldt dig for at have «begjæret din Næstes Asen» og for meget andet stygt. Det er en munter Kavaller!

At mødes med dig! – ja det har lange Udsigter. Naar jeg bare kunde tjene lidt paa min Roman; du maa opmuntre Hegel til at betale mig godt! – Skriv snart lidt til mig; det er en sand Fest for mig og den varer saa meget desto længer, som det tager flere Dage at læse din saakaldte Haandskrift.

Din hengivne Ven *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Kjære Ven! Deres to Breve af 4de November kastede mig til Jorden. Først idag er jeg kommen mig af min Overraskelse og iler med at forøge Forvirringen i vor Korrespondence.

Jeg tror Dem ikke! – nej – jeg tror Dem ikke, naar De siger, at De har glemte min Gut, som græder i «Folkefest». Og der er ingen Tvivl om, at naar Deres kloge Broder – som forresten gjerne kunde skrive til mig – faar se selve Historien, vil han skjænde alvorligt paa Dem for den Fremstilling, De har givet. Saaledes er det gaaet for sig:

Edvard:

Ser du! – det hele er et Sensationsstykke med Rette og Vrange: Boderne er saa glimrende paa Forsiden og saa smudsige paa Bagsiden. Bajadserne ere mavre og Fruentimmerne pyntede udvendigt og lastefulde invendig – og saa har han en Fugl –

Georg:

Naa saaledes! – aa jo, vi kænner dem; disse melodramatiske Skabninger! – kan den tale?

Edvard:

Ja næsten! ialfald gestikulere. Og saa er det altsammen lagt tilrette – forstaar du! forat gode Mennesker ret kan faa en Sjat Vand i Øinene ved Uligheden her i Verden, hvor nogle Mennesker maa gøre sig til Nar for andre – bare for disse lumpne Skillingers Skyld – forresten er der ingen mer gal efter Skillingerne end netop min Kælland – kort sagt: det er noget –

Georg:

Snøvl

Begge:

noget Snøvl!

Saaledes og ikke anderledes gik det til hin Eftermiddag, da De fortalte min Folkefest. Men bare vent! – naar De ser min Gut igjen trykket, saa skal De nok sande mine Ord: han er den bedste, jeg har til Dato! –

– Med Damenavnene? – jeg tror skinbarligt, at jeg beholder dem begge baade Abel og Warden – ialfald Abel. Kan De ikke finde noget mere hjemligt, saa

Og giv mig saa endnu et godt Raad: I et af de sidste Kapitler har jeg to Personer, som træffes i Paris og ønske at gifte sig strax; men Præsten vil ikke, da de hverken har Daabsattester eller Kongebrev; de give da Præsten en god Dag og gifte sig paa egen Haand: une chambre à deux lits. Nu er der en norsk Præst i Paris, som jeg kjender – ansat – forstaar De – som Præst for de norske og danske i Paris. Skal jeg nu gjøre min Præst saa ulig den virkelige (som jeg sletikke vil tillivs!) men bibeholde ham som norsk; eller skal jeg lade optræde en dansk Præst, som der ikke findes? Den svenske Præst vil jeg nødig lade min Helt henvende sig til af politiske Grunde. Opgive det hele kan jeg ikke. Vil De give mig et Raad?

– Med mine Reiseplaner gaar det op og ned. Nufortiden ere de saaledes: Saasnart jeg er færdig med «den anden Skrivning», reiser jeg til Bergen og læser. Gaar det mig da godt deroppe, tænker jeg – med min Kone – paa at drage helt til Trondhjem. Derfra gaar der nu Jernbane til Christiania og saa skulle vi træffe Dem der – hvad behager? Hvis jeg saa har Raad, saa tager vi os en Tur sammen – ligegyldigt hvorhen. Saavidt jeg nu kan beregne vil jeg være færdig til at reise til Bergen i Slutten af Februar; altsaa mødes engang i Marts i Christiania. De finder det tidligt? – ja jeg skal sige Dem, at enten jeg nu sælger Teglværket eller beholder det, maa jeg være herhjemme i April, naar Driften skal sættets igang – derfor er det.

Hvorfra jeg faar Lyst til at skrive? – ja De kan ikke tro, hvor det igrunden morer mig. Naar jeg begynder et Kapitel, som jeg har rigtigt varmt i Hovedet, er det saa morsomt – ja jeg vil ikke paastaa, at det er fuldt saa morsomt som at have en Lax paa Stangen, men ialfald som en stor Ørret. Imorgen begynder jeg det 2ode Kapitel, mine Venner begynde at dø, og jeg er allerede tilmode som Værten, der gaar omkring og blæser ud Lysene i Salen, mens Gjæsterne rulle bort en for en nede i Gaarden. Jeg ved aldeles ingen Ting at sige om Bogen; stundom tilfreds og stundom høist misfornøiet; men saaledes gaar det vist altid; den er lidt for kort til de mange Skjæbner, – men De skal faa se den!

Der var bestemt noget, jeg skulde have spurgt om.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

Malde pr. Stavanger den 25de November 1879 – le soir.

Kjære Ven! Nu har jeg ogsaa Deres Brev af 19de – hvori Kitty's Fotografi – og jeg er henrykt over Dem. Men jeg tænker mig, at naar De nu faar mit sidste, saa vil De udmattet afvente dette, og vi saaledes begge to komme iorden igjen.

Mine dyrebare Dialektord! – Hendriksen vil behandle mig som en Syg! Torvstakker skulde ikke lyde bedre – mere malende – end Tørve-bunker! – min Mani! – dersom ikke den hele Formastelse havde havt Sukker i Enden: iøvrigt synes jeg rigtig godt om «Ravnen» – saa, ja saa var jeg vel blevet endnu vredere end jeg er. Men jeg er virkelig saa glad over, at Ravnen duede, at jeg tilgiver Dem det andet; jeg havde en Fornemmelse af, at den var noget rent forfeilet noget, siden den blev skrevet en Formiddag og sendt strax uden videre Overtanke.

[...] Forleden Aften skrev jeg en fulminant Artikel for Dagbladet – som jeg ofte gjør – og om Morgen lagde jeg den tilside i Pulten – som jeg altid gjør – naar jeg har udøst min Galde direkte. Tror De, at jeg gjør Ret i at holde mig paa denne aristokratiske Distance for Dagens Kamp? dersom De mener, at man burde tage fat for Exempel i Dagspressen, vil jeg svare Dem, at jeg ialfald ikke gjør det, før jeg har faaet mere Fodfæste, mere Respekt – og selv da! – mon det virkelig skulde være en fornuftig Vei? Mangengang – som nu i min Roman – tænker jeg under Arbeidet: hvorfor Fanden gjøre denne Omvei gennem Billedet – gennem Digtningen, hvorfor ikke slaa lige løs med direkte Ord paa det, som man dog vil ramme. Da trøster jeg mig med saadant som: Sandheden maa smugles ind i Menneskene, Mistroen til det Bestaaende, til de indgroede Fordomme maa lures ad Bagveie ind i de firkantede Hoveder – og alligevel! det var dog saa meget bekvemmere at slaa løs, gaa lige paa Tingen i Afhandlingsform – som Prædiken eller direkte Angreb. – Naar jeg har disse Anfald, synes jeg min Stræben er feig – idetheletaget er jeg træt af at skrive denne Roman, den er flau! – Tro ikke, at jeg giver det op; men nu har jeg skrevet i tre samfulde Maaneder – jeg har 115 Ark som dette – og det er formeget for mig. Stilen er bleven saa forbandet ensformig; to eller tre Vendinger eller Konstruktionsmetoder komme igjen i hver Sætning, forliden Samtale, forliden

kanske rettes paa meget af det. Imorgen skal jeg begynde paa mit
Yndlingskapitel som jeg kan udenad. Det er en rig og en fattig Begravelse –
Retten og Vragen – der har De en ny Eftermiddagstur med Deres kloge Broder
– som jeg ønsker alt Held af mit ganske Hjerter –; faar jeg det til, saa skulde det
blive *une danse macabre en plein soleil – nous verrons!*

Vil De nævne mig et Par Steder i les rois en exil, som De finder fortræffelige;
jeg skal nemlig betro Dem, at min Ven Alphonse begynder at dale for mig.

Vil De hilse Deres Broder venskabeligst-ærbødigst fra mig, og sige ham,
hvormeget jeg tager Del i det Haab, hans Venner knytte til hans Forelæsninger,
og at jeg vist skriver til ham en af Dagene.

De selv skal skrive til mig strax, enten kort eller langt, enten tungt eller let,
mig gjør det godt og det vil ikke skade Dem – og De ved, at De kan stole paa mig.

Deres hengivne Ven *Alexander L. K.*

Hjalmar H. Boyesen.

Stavanger 1/12 1879.

Mr. Hjalmar Boyesen

Professor at the University of Cornell Newyork Co., U.S., Amerika.

Kjære Ven! – jeg gad vide, om du endnu har beholdt mig i din Erindring? – men
vi vare dog virkeligt gode Venner i 1869? Ialfald har jeg mange Gange tænkt paa
dig, naar jeg stødvis saa dit Navn i Aviserne –, hvorledes du derover i det store
saa lidet kjendte og forstaaede Land brød dig Vei – en Vei, du kanske havde
maattet renoncere paa i dette gamle Enbedsbøle. Jeg har havt en anden
Udvikling – indsnevret i en fin, stokkonservativ Familie; men tilslut har jeg brudt
igjennem, jeg er bleven Forfatter – liberal – eller som det kaldes her hjemme:
radikal – vantro. Endnu er jeg forsigtig, forat vinde Fodfæste; men jeg har
vundet adskillig Anerkjendelse, og derfor har jeg nu taget Skridtet fuldt ud og vil
forsøge at leve som Forfatter. Min Forretning – et Teglværk – vil jeg skille mig
ved til Vaaren, og siden gjælder det at faa et Navn og Penge – Penge – Penge! Du

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
maa ikke misforstaa mig; jeg er ikke fattig, og har en ret anseelig Arv ivente, men jeg er af de Mennesker, der maa leve «rommeligt», forat udvikle sin fulde Kraft. Ser du – hertil skal du hjælpe mig.

Jeg sender dig samtidig hermed min første Bog; min næste – en større Roman – kommer til Vaaren. Finder du nu at der er noget ved disse smaa Billeder fra den gamle Verdens Misère, saa var det min Tanke at bede dig overveie, om der skulde være nogen Udsigt til en Success for mig i Amerika.

Oversættes paa engelsk maatte de naturligvis – kunde du have Lyst til at prøve? Eller lad dem oversætte og saa sælg det til en Boghandler – eller hvorledes du bedst vil ordne det. Du forstaar dig naturligvis langt bedre pa slige Ting end jeg og kunde der resultere nogen pekuniær Fordel deraf, maatte vi dele den saaledes, som du vilde foreslaa.

Lad mig vide – min Adresse er bare Stavanger Norway – hvad du synes om dette Forslag – aabent og uden Forbehold. Er det hele en Idé, der bør opgives, beder jeg dig modtage min Bog som en venskabelig Erindring om en gammel Ven.

Fortiden læser jeg en Novelle af dig i Stav. Amtstidende betitlet GlimreBrita. Dette har atter vakt Mindet om dig, og jeg følger med Interesse Historiens Udvikling. Iethvertfald haaber jeg, du vil glæde dig ved denne Hilsen fra en Ven, som du – det haaber jeg – har sat Pris paa og ikke helt forglemt. Din hengivne

Alexander L. Kielland.

Jeg vedlægger et Portrait, som nogenlunde viser, hvorledes jeg saa ud for 5 Aar siden. Min Kone – jeg har tre Børn – sidder her og skjænder, fordi jeg lader dig faa et saa slet Billede af mig, og min ældste Søn paastaar, at han aldrig vilde kunne kjendt mig efter dette Fotografi – men jeg har ikke noget andet ved Haanden og det vil ialfald minde dig om, hvem jeg er.

Din ALK.

Kitty L. Kielland.

Malde pr. Stavanger den 1ste December 1879.

Kjære Søster! – jeg skriver nogle Linjer iaften, for at lykønske os begge med det smukke Udfald i «Ude og Hjemme» – kun var jeg ikke ret tilfreds med den Plads, man havde givet os. Du har vel faaet Nummeret? – Jeg har givet Ordre til at sende det under din Adresse i rue condamine. Har du ikke faaet det, saa skriv strax til Redaktionen for «Ude og Hjemme» – Tordenskjolds Gade No. 21 – Kjøbenhavn. Baade Redaktøren og min Ven Edvard Brandes have udtalt sig meget anerkjendende om Tegningen; det skulde være morsomt at prøve det igjen. Men jeg har fortiden ingen brugbar Ide, og jeg opfatter det – er det Hovmod? – som det naturligste, at jeg skriver først og beder dig tegne det Skrevne. Jeg synes, at Text til Tegning ialmindelighed synker svært lavt under et nogenlunde literært Niveau; – men kanske synes du, at Tegning til Text synker ned til Illustration? Et sideordnet Arbeide maa dog her være muligt, og da forekommer det mig – naar jeg stiller mig saa objektiv, som jeg kan – at det falder naturligst saaledes: den mest direkte Udtryksmaade – Ordet – kommer først og gjør Sit, og den indirekte – det Billeddannende – kommer efterpaa (last not least – er der ikke noget, som heder noget lignende paa engelsk?) – uddybende, forklarende – fæstende Stemningen eller Tanken med et Billedes Magt. – Hvad mener du?

Min Roman, der skal bære Navnet Garman & Kruse, skal blive færdig i denne Uge; det vil sige: den første Gangs Skrivning. Saa skriver jeg det hele om igjen i Byen – vi flytter til Jul – og Bogen kommer i Mai. Det gaar mig ellers godt, og jeg avancerer Jævnt mod mit Maal; og naar jeg har vundet Fodfæste i Publikum og Litteraturen skal jeg slaa kraftigere til. Johannes Brun er ifølge et Brev fra Tycho saa fornøiet med sin Rolle i «Hans Majestæts Foged», om Romanen har jeg godt Haab, og jeg føler selv, at jeg gaar fremad.

Hvad du siger om X forundrer mig ikke. Folk, der saa længe have levet som Journalister ere ikke finere paa det, og naar han sagde, at Fru Gundersen vilde sætte mere Pris paa en Silkekjole end paa en Buste, saa troede han det, ifølge sit Kjendskab til Menneskene bag Kulisserne. Manden var et Vrag af Mistro og Menneskeforagt, men han har omsat sin Fortvivelse i Causeristilen og er derfor mange Gange plat: – men han ved det selv, og han foragter sig selv for det.

Jeg er endnu ikke rigtig kommen mig af min – hvad skal jeg kalde det? over din store Gave af dit store skønne Maleri; men naar jeg kommer til mig selv

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
igjen, skal jeg sætte Ramme paa det; min Taknemmelighed vil forblive uden
Ramme – det skal betyde – ubegrændset.

[...] skriv snart til

Din hengivne Broder *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

Malde pr. Stavanger den 12te December 1879.

Kjære Ven! Nu er der atter gaaet en Tid uden Brev fra Dem. Men idet jeg skriver idag, er jeg vis paa, at der er Brev fra Dem underveis; for nu ikke at geraade i en ny Konfusion, maa De betragte dette som et Extrabrev, paa hvilket der ikke skal svares, og oppebie (min Yndlingsform!) mit næste.

Hvorfor jeg skriver idag? – fordi jeg igaar *endte* min Roman – 25 Kapitler – 130 saadanne Ark som dette. Lad mig saa en Gang for alle sige, hvad jeg synes om den selv: Gode Enkeltheder; let Stil – men lidt ensformig; altfor svag Tendens; Mangel paa skarp Psychologi; Hverdagsmennesker; svag – alt i alt svag – kjære Ven! – det skal blive bedre næste Gang. Da vil jeg tage et Par Personer ordentlig for mig og føre dem omhyggeligt ud, hvis jeg kan. Hvad jeg har gjort var – eller er bleven – snarere som et Slags Prøve: om jeg overhovedet kunde.

Jeg regner ikke paa, at faa Renskrivningen og Omarbejdelsen rigtig igang før over Nytaar, da vi i vor Familie æde og drikke os halvt ihjel ianledning af Deres lille Landsmands Fødsel. Men saa skal det gaa som en Røg, og De skal læse det efterhvert og afgjøre, om det kan «læses» som det er, eller om jeg maatte foretage et Arrangement, forat faa Bogen i Oplæsningsform. Det vil De jo – ikke sandt?

Idag gaar nok min Foged for første Gang i Christiania. Jeg maa vist have et fornuftig koldt Blod; thi jeg er ganske rolig, ja ligegyldig. – Dagbladet har ikke nævnt mit Navn i et halvt Aar; min Kone mener, at jeg paa en eller anden Maade maa have fortørnet «Herren» eller «Fruen». Ikke engang «Ude og hj.»s Indholdsfortegnelse optages i Dagbladet, naar jeg findes der – dette er vel Indbildning; men komisk nok er det. – Med Kittys Tegning var jeg saare fornøiet. Min Text var ogsaa fin, kun vilde jeg saa nødig have det væmmelige set for séét,

let for léét – ellers var der en priselig Hensynsfuldhed for min «Mani»!! Kommer ikke Samvittigheden snart?

De bad mig sidst sige min Dom om den unge Karl Borel; – vil De tro, at det smigrede mig? – ikke fordi, jeg indbilder mig, at De skulde lægge nogen særdeles Vægt paa min Dom; men alligevel! Nu har jeg været saalænge herhjemme, at – ja at det smigrede mig – eller rettere, at det glædede mig.

Jeg fandt i hans Vers – jeg har dem ikke for mig – virkeligt en ny Klang og det er efter min Forstand – alt. Hvis der nogetsteds behøves nye Former, saa er det i Versepoesien. Der var lidt nyt; men der var ogsaa meget gammelt. For Exempel det ellers gode Digt «Møde». Husker De et Vers hos Heine, som jeg har glemt? et Vers med Solskin og saa et Paralelvers med Graaveir:

Die Sonne grüsste verdriesslichen Blicks

... Dann knickstest du deinen höflichsten Knicks

– eller noget sligt.

Silkekjolen var tildels god; Katten og Hunden ligesaa, men ikke rigtig klar nok. Han har en stærk Smag for Kontrasterne Ansigt til Ansigt (det har jeg ogsaa – ved De) for Ex. i «Møde». Forat vise, at jeg har fundet Smag i ham, har jeg prøvet at efterligne ham, hvilket er det høieste, jeg kan drive det til i Lyriken. Hør om det ligner:

Solen skinned den Dag saa lang,

Hvert et Kryb under Himlen sang,

Lo og hilste saa jubelglad

Sommerdagens lange Rad –

og saa var det den sidste!

Ja – var d'ikke det, jeg vidste!

Hele Stuen af Venner fuld

Varme Hjerter saa tro som Guld;

Smil og Haandtryk, der gik og kom,

Bløde Arme var slynget om –

– Og saa altsammen miste!

Ja – var d'ikke det, jeg vidste!

Livet løb som en lystig Fest

Bedre og bedre – tilslutten bedst!

Udenfor kom der stærke Trin

Otte Mænd gik i Stuen ind,

Satte paa Gulvet en Kiste –

Ja – var d'ikke det, jeg vidste!

Her kommer en Vogn med Gjæster fra Byen – Farvel!

Deres *Alexander L. K.*

Georg Brandes.

Malde pr. Stavanger den 15de December 1879.

Kjære Hr. Doctor! Deres Brev ar 6te Dec. kom just som jeg gik og tænkte paa at skrive Dem til i Kjøbenhavn. Jeg kunde gerne have skrevet før, da jeg har Tid nok om Aftenen – især efterat jeg har endt første Gangs Skrivning af min Roman – (hvorom mere siden); men da jeg følger den Skik at besvare Breve strax og ellers ikke skrive, saa faldt det sig saa forkjert, jeg kom ind i Opsættelserne og saa videre. Jeg misunder Dem Deres Tilværelses Bevægelighed – nu er De igjen i Berlin. Om jeg snart «kommer ud» igjen? – det kan jeg aldrig tro. Men lige stor Tak skal De have, fordi De vilde ønske, at se os i Berlin – min Kone og mig selv; – vi tillade os at hilse Dem og Deres Frue forbindtligst. Mr. Hitherto (a hitherto unknown author) – kalder min Kone mig siden igaar, da jeg endelig fik det Nummer af «the academy», hvori Deres Artikel om den danske og norske Literatur. Min første Tanke var at takke Dem ogsaa for dette; men saa har jeg udfundet, at det jo ikke er at takke for. Forstaa mig ret: jeg mener, at enten De har Ret eller Uret i Deres store Forventninger til mig, saa er det jo ikke noget at «takke» Dem for; thi det er jo Deres Overbevisning. At De udtaler den glæder mig, gavner mig, smigrer mig – ja tilslut kommer jeg atter tilbage til dette med Taknemligheden, – jo vist er det Taknemlighed! jeg skylder Dem Tak, fordi De

Literatur, slet ikke forat hjælpe mig frem – altsaa ikke noget at takke for. Dette Kredsløb bliver lidt kjedeligt, naar det skrives, og jeg kunde have tænkt Tingen igjennem, før jeg skrev. Imidlertid vil De forstaa, hvilket Rygstød jeg har i Deres Omdømme – ikke saameget overfor mine Omgivelser, for hvem Dr. Brandes er en Skræk, men hos mig selv, – et Rygstød, der kan trænges just nu. Thi man begynder at spaa mig en haard Medfart fra Christiania for min Foged, der gik i fredags. Jeg har aldrig faaet paa Pukkelen i Aviser; men jeg siger med Madam Køhler – en Dame af mit Bekjendtskab – «hvad der maa til, det maa til»!

Fra Kjøbenhavn har jeg ikke hørt paa en Stund. Stakkels Deres Broder! – han har det vist ikke godt. Mangengang synes jeg næsten det er Synd at plage ham med min lette Korrespondence; men saa tænker jeg dog, at det tilslut kan være ham til lidt Opmuntring. Derfor har jeg slet ikke hørt noget om Deres Forelæsninger. Men De kan vel tænke Dem, at jeg omfatter Deres Arbeide med Interesse og glæder mig til at læse dem. De trykker vel disse Forelæsninger? – det er saalænge siden jeg fik direkte literær Belærelse fra Dem – Disraeli var med alle sine gode Sider ikke saameget for mig som for Exempel Hovedstrømninger og Søren Kierkegaard. A propos om ham! – det har altid været en Yndlingside hos mig at se en Folkeud gave af Øieblikket tilligemed det nærmeste i den Forbindelse. Eier Reitzel Kierkegaard? En Folkeudgave til 1 Krone for Exempel – lidebittegran simplificeret i Stilen hist og her af en varsom Haand, med en orienterende Fortale af Dem – uden Deres afskræmmende Navn! – det vilde falde i Hovedet paa vort Præsteskab, der nu er myndigere – ja jeg forsikrer Dem! – meget myndigere end i 1600 og den Tid! I min roman har jeg fat i et Par Nutidspræster – glatte, velvillige, seigt udholdende. Den skulde hedt – som jeg vist har sagt Dem – «De Misfornøiede»; men det mislykkedes ganske for mig. Nu hedder den bare: Garmann & Kruse og er altfor tam; jeg ved ikke hvorledes det gik, men jeg fik den ikke saa bitter som den skulde været; næste Gang skal det blive bedre. Jeg har en stor og en liden Plan til ny Produktion; men jeg tør ikke hænge efter nogen av dem, før jeg har omskrevet og skjærpet G. & K. – til Vaaren.

Modtag mine bedste Hilsener

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Stavanger den 20de December 1879.

Kjære Ven! Som De ser er jeg flyttet ind til Byen. Deres Brev imorges er det eneste glædelige som er mødt mig, siden jeg forlod Malde; vi havde vænnet os til det lille ensomme Hus derude – midt paa en flad Exerцерplads, hvor der var 7 Rognbærtræer, og hvor jeg gik frem og tilbage som et Locomotiv og lavede «Romanen». Nuvel! skrive den om, kan jeg vel altid her. La mig ligesaa godt fortælle Dem i denne Forbindelse, at jeg hverken faar Brug for en norsk eller dansk Præst i Paris. Jeg fandt nemlig, da jeg kom til Stedet, at Romanen paa det Punkt er saa langt fremskreden, Slutten ligger saa nær i Luften, at der ikke bør være mere end to Slutningskapitler efterpaa. Men skulde jeg gjøre noget af Mødet i Paris, maatte jeg have en aaben Plads paa mindst et Kapitel til. Og derved vilde Bogen blive et saadant Rumpetrold som «Adam Schrader» (den var «svag»!) – jeg mener saaledes, at der hænger en Hale af Kapitler, efterat Bogen i Virkeligheden er sluttet. Naar De faar Manuskriptet og ser, hvor Pariser-ægteskabet skulde været indflettet, vil De give mig Ret. Ideen var god og jeg opgav den modstræbende. Men det var mig ikke muligt at tage den med, jeg havde en saa bestemt Følelse af at det rent vilde skade Romanens Bygning.

Som De kan vide var jeg over Forventning tilfreds med Udfaldet af HMFoged; men jeg maatte le, da De spurgte om Publikums Dom. Hvordan skulde jeg vide den endnu? Jeg er sikker paa, at De i Kjøbenhavn har læst Kritiker over Stykket, som ikke komme hertil paa en Uge endnu – her er en Post, som!!! Et Brev har jeg vistnok faaet fra min Svoger Prof. Skavlan; men han skriver i en Stil fra 1850 og med en Haandskrift fra 1750 og i en Elskovsrus af 1879, hvilket alt gjør, at hans Skrivelse er dunkel. Faktum er, at Brun har reddet det og mig med.

– Hvor er det, De vil blæse i Trompet henne? – i Ude og Hjemme? – jeg er saa spændt, jeg vilde saa gjerne være berømt i en Fart, forat kunne slaa kraftigere til. Ved De, hvad jeg vil skrive i Sommer? Vers – Far! Jeg føler, det vil herud – gennem Sidebenene – min Tilstaaelse til Dem, om hvad jeg agter at skrive, skønt jeg saa vist havde besluttet, at Ingen skulde vide det, men det er saa morsomt, og

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
De maa være discret! Tænk Dem! jeg vil skrive en Operatext for Joh. Svendsen – som jeg har megen Tillid til. Handlingen foregaar her i Stavanger Domkirke og Omegn i 1600 og den Tid og Operaen hedder: Ecclesia triumphans, den er i tre Akter og der er en Linie færdig, en Linie, som egentlig er den Pølsepinde, hvorpaa det hele skal koges. Det er Præsternes Jubelchor i tredie Akt, da Helten er besnæret og forlokket til aabenbar Gudsbespottelse og denne Pragtlinie lyder saaledes med Basuner til:

«Han er fordømt – Halleluja!» – det lyder allerede for mig i fuldt Orkester.

Jeg har skrevet om de to første Kapitler af «Garman & Kruse» og strøget meget. Bogen bliver for liden til alle de Mennesker; den er ikke god.

Forleden blev jeg saa sint, at jeg sendte en halvgal Artikel til Dagbladet; jeg har ikke seet den endnu, men jeg haaber, De kjender den, naar den kommer.

Forleden fik jeg Brev fra Deres Broder in den Zelten og skrev strax. Det var glædeligt at høre, at han ialfald var i godt Humør; men hvad skal jeg dog gjøre med Dem – stakkels Ven! det bedste bliver, at vi mødes til Vaaren; thi jeg synes nu at være sikker paa, at vi ikke ville skuffe hinanden. Min Kone, der altid søger at opsnuse, hvad der staar i Deres Breve, hilser Dem paa det venskabeligste.

Det er slet ingen daarlig Ide, at komme herop i den fæleste Vintertid, saa skal jeg vise Dem det styggeste Sted paa Jorden indimellem nogle Fjelde her ved Kysten, hvor min næste Roman skal begynde.

Glædelig Jul – kjære Ven! – saa glædelig som mulig.

Deres *Alexander L. K.*

Hans Schröder.

Stavanger den 20de December 1879.

Hr. Theaterchef Schröder
Kristiania.

Efter saavel private som offentlige Efterretninger om min Komædie vilde jeg

Hvis det overhovedet lønner Umagen at stille mere med Stykket, vilde jeg foreslaa at stryge Gamle Sivertsens Gjenkomst i 3die Akt og kun lade Fogden mindes ham i en liden velvillig Replik – for Exempel saaledes: Pag 165 i manuser.

Fogden: Tak – kjære Ven – men naar jeg tænker at Sivertsen –

Margrete: Tro mig Far! Sivertsen var intet godt Menneske.

Fogden (afsides i Tanker) – og saa den gamle. Stakkels Mester! det vil gjøre ham ondt. Vi faar finde paa noget at trøste ham med, – ja – nu ved jeg det! han skal forestaa Dreierbænken i mit nye Værksted – det store med de to Vinduer – hi hi hi.

Margrete: Nu er du fri Fader – o.s.v.

Det vil kanske lette en Smule. I Replikerne mellem Ross og Alster om Grosserer Wahl kunde der ogsaa hugges lidt ind, hvis nogen vil have den Uleilighed.

Det gjør mig ondt at høre, at Reimers – Reynholdt ikke er pen nok. Han maatte dog forstaa – synes jeg – at en Uhrmager, som kommer fra Paris, i høi Grad maa overstraale disse Smaabyembedsmænd i Elegance og Væsen. Han maa være en haut med Alster og fremfor alt ikke bære et løst Halstørklæde! – det kunde gaa an for Grossereren; men Reynholdt skulde jo være den solide fine Mand.

Jeg er naturligvis saare tilfreds med Rollebesætningen; men jeg beklager bare at Ross – som jeg havde lovet mig lidt af – har maattet gives Hr. H. Brun. At gamle Sivertsen er saa kjedelig, skriver jeg for en Del paa Skuespillerens Regning. Efter hvad jeg hører, taler han langsomt og drævende. Han skulde være jovial med et lidet halvtforsuffent Minde om sin fordums Drikfældighed, – jeg vil haabe, at han har gultærnede Benklæder?

Forøvrigt griber jeg Anledningen til at takke den ærede Theaterdirektion og specielt Dem – Hr. Theaterchef! for den gennemgaaende Velvilje, hvormed De har modtaget min Debut.

Deres ærbødige forbundne *Alexander L. Kielland.*

Holger Drachmann.

Stavanger 1ste Juledag 1879.

Høistærede! – jeg maa fortælle Dem et snurrigt Træf, som forresten er slemt nok for mig.

Efter at have læst nogle af Deres pragtfulde Vers i den nye Samling sad jeg i Tanker og betragtede Bogens Omslag. Da fandt mine Øine følgende: Lars Kruse! De vil forstaa min Bevægelse, naar De hører at Lars Kruse er Navnet paa min Helt – i den Roman, jeg netop nu har færdig til Omskrivning. Det er dog virkelig latterligt nok, at vi have stillet begge disse Navne sammen, og kanske holder De ligesaa meget af Kombinationen som jeg.

Hvis De nu vilde været meget venlig mod mig, saa skrev De mig nogle Linier om, hvorvidt Familienavnet Kruse bliver meget anvendt i Deres Bog; jeg har nemlig flere Kruse'r. Kanske kunde jeg da beholde Familienavnet for en og anden Person. Det bliver dog vel bedst, at jeg helt forandrer Navnene, og forsaavidt var det meget heldigt, at jeg itide fik se Deres Bog averteret. Men snurrigt er og blir det dog, at man i en saa liden Literatur som den dansknorske skal løbe Panderne saaledes mod hinanden.

– Fra min afsides Krog heroppe speider jeg som en Røskat udover Bogverdenen, og hvergang jeg ser et nyt Bind fra Dem, er jeg færdig til at falde under Bordet af Forskrækkelse over, hvad De kan udrette. Da bliver jeg selv meget mismodig, meget liden og meget ensom. Til Vaaren maa jeg vist ud og lufte mig lidt igjen, og kjært vilde det da være mig, om jeg kunde mødes med Dem, og fæstne et Bekjendtskab, der kun halvt er gjort.

Deres Alexander L. Kielland.

Direksjonen for Christiania Theater.

Stavanger den 30te December 1879.

Samtidigt hermed sender jeg et lidet Proverbe – «Det hele er Ingenting», som jeg tilbyder til Opførelse.

Det er en Studie efter Musset – det vil da sige i hans Maner saa god. som jeg har formaaet det.

Den Scene, hvor der citeres Vers, vil man formentlig have mest at indvende mod, og vil jeg ligesaagodt paa Forhaand tilstaa, at jeg ikke kan forandre den.

Dersom det derimod skulde være en væsentlig Hindring for Antagelsen, at Ferdinand synger, vilde jeg prøve at undgaa denne Sang.

Imødeseende den ærede Directions nærmere Meddelelse forbliver jeg med særdeles Høiagtelse

Deres *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Stavanger den 31. December 1879.

Hrr. F. Hegel & Søn.

Gyldendalske Boghandel. Kjøbenhavn.

Jeg tillader mig herved at underrette Hr. Justitsraaden om, at jeg nu er saa langt paa vei med min Roman, at jeg kunde begynde at indsende Manuskript strax. Bogen bliver – saavidt jeg kan bedømme det – paa nogle og tyve Ark – neppe over 25.

Dersom De skulde være villig til at overtage Forlaget, turde jeg bede Dem meddele mig de Betingelser, De vilde kunne byde mig, – forsaavidt som dette lader sig gjøre, førend De har seet Manuskriptet. Men da det er mig saare magtpaaliggende, at Bogen trykkes strax, efterhvert som jeg skriver, – og ihukommende Deres Velvilje ved min første Bog's Udgivelse, vover jeg at bede Dem pr. omgaaende – thi Vinterposten heroppe er saa langsom – at underrette mig om, hvilket Honorar jeg tør gjøre Regning paa.

Dersom vi kommer til at afslutte Forretningen – hvad jeg jo haaber –, var det min Mening at bede Dem oversende mig *to* Exemplarer i Korrekturark –, det ene at returnere til Dem i korrigeret Stand, det andet vilde jeg selv beholde til Brug ved et Par Oplæsninger.

– kanske i Trondhjem, men ikke i Hovedstaden –, medens den er under Trykning.

Tiden har jeg beregnet saaledes: hele Manuskriptet indleveret til Forlæggeren medio Februar; Korrektur Exemplaret komplet i mine Hænder først i Marts; jeg reiser da paa mine Oplæsninger, og naar jeg kommer hjem over Midten af Marts, foreligger Bogen færdig i Boghandelen. – Saa fort kommer det vel kanske ikke til at gaa; men jeg maa skynde mig af al Magt, da min Forretning – som Teglblænder – lægger Beslag paa mig, naar det lider længer frem paa Vaaren.

Med hensyn til Bogens Udstyr vil jeg foreløbigt intet sige, – jeg kjender jo desuden Hr. Justitsraadens Liberalitet i saa Henseende; men da jeg selv synes, at Romanen er ret morsom, og da den er fuldstændigt fri for det, man herhjemme er saa snar til at kalde «Uanstændighed», saa har jeg godt Haab baade til Oplæsningerne og til Bogsalget – saa godt, at jeg endog tænker mig Muligheden af nyt Oplag.

Jeg gjentager min Anmodning om Deres hurtigst mulige Meddelelse og beder Dem modtage min ærbødige Nytaarshilsen.

Med særdeles Agtelse *Alexander L. Kielland.*

Bogens Navn er: «Garman & Worse».

Lorentz Dietrichson.

Da jeg for akkurat 3 – tre – Maaneder siden besørgede Dem tilsendt min lille Historie «Folkefest», gjorde jeg dette i en stor Fart, der skulde bøde paa min Forsømmelse overfor Deres første Skrivelse af 4de Juli. Siden den Tid har der raadet en overordentlig Taushed; jeg har intet fornummet hverken offentlig eller privat om noget literært Foretagende for «Kunstnerforeningen», og tilslut har jeg faaet en beklemmende Følelse af, at jeg har kastet min kjæreste Skildring i en Brønd. –

Vil De straffe mig, fordi jeg lod Dem vente saalænge første Gang? – eller er min Fortælling ikke kommet Dem ihænde? – eller bliver der ikke noget af det

Modtag mine venskabeligste og ærbødige Hilsener og Nytaarsønsker.

Deres *Alexander L. Kielland*.

Georg Brandes.

Stavanger den 2den Januar 1880.

Kjære Hr. Doktor! Jeg har desværre ingen Kopi af mit Brev til Dem og kan heller ikke huske, om det var mer end almindeligt feigt. Men jeg tror det saa gjerne, jeg har stygge Anfald af Feighed, om de end – haaber jeg – blive sjeldnere efterhvert. Jeg vil slet ikke underholde Dem eller undskylde mig selv med en Skildring af mine Omgivelser og det Tryk, de alle – med Undtagelse af min Kone – øver paa mig; men jeg kan med Sandhed forsikre Dem, at jeg benytter hvert Trin, jeg vinder opad i Anerkjendelse, til at stille mig altid mer og mer i Opposition, og jeg tror, at hvad jeg skriver, skal blive skarpere med Aarene. Det er sandt, at min Roman blev mere tam end jeg selv havde tænkt; men jeg tilskriver det for en Del den Omstændighed, at Tanker der fra først af ere tænkte ganske nøgne – i Form af Tendens, altid ville tabe i sin oprindelige Skarphed, naar de iklædes Personer og udvikles gennem Begivenheder og Karakterudvikling. Jeg ved ikke om jeg fik klart udtalt min Mening? – jeg mener, at naar jeg i mit stille Sind holdt mine Taler for mig selv mod de Feilsyn og Mangler i Livsopfatningen, som jeg var mest indigneret over, saa lød mine Ord meget skarpere end nu i den indirekte Form udtalte i en Række Karakterer og Skjæbner, der kun bæres af Tendensen som en Understrøm. De Emner, jeg i Bogen er inde paa, er den bløde, glatte Præstemaner, der forfusker Karaktererne og bryder alle Spidser af, forat det hele kan gaa regelmæssigt og lydløst – jeg har noget, som hedder: «Biskop Sparres Patentfilt» – en ung Pige, der forgjæves søger at sætte Mands-Mod i Mændene og tilslut lærer, at hun selv er den stærkeste; en anden ung Pige, der gaar tilgrunde af Naivitet og saa nogle humoristiske Figurer og et par gode Beskrivelser. Men jeg har ingenting af den Art, der saavidt jeg forstaar blandt endel yngre danske Romanforfattere ansees som stort Bevis paa Mod for Exempel: Ragazzo o Ragazza – i den ellers saa

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
fortræffelige Bog: Det unge Danmark. Jeg er mig ikke bevidst at have bøiet af paa noget Punkt af Frygt; men det kan nok være, at jeg har holdt Tonen noget lettere end oprindeligt bestemt. Dette har sin Grund i, at jeg har tænkt at læse Bogen offentligt for Penge, og da troede jeg, det vilde gavne, at lade Stilen blive saa løbende som muligt.

De ser, jeg forsvarer mig; De ved altsaa, at jeg føler mig truffen ved Deres Skjænd. Jeg siger «Skjænd» – i god Forstand, saaledes som det gives af Velvilje og modtages med Taknemlighed. Det er sikkert, at jeg trænger til et Rap nu og da, og De har netop «Ret til at prædike»; saasom De haver begyndt den gode Gjerning i mig, bør De ogsaa fuldkomme den, indtil De en Dag kan have rigtig Glæde af mig.

Et komisk Træf maa jeg fortælle Dem. Helten i min Bog hedder Lars Kruse, og saa kommer mig Drachmann og bebuder en ny Bog (han er en ren Skrivekugle!), der bærer netop mit Navn Lars Kruse! – nu maa jeg forandre baade Bogens Titel og mange Navne. Jeg har valgt «Garman & Worse» og Jacob Worse.

– En Uret gjør De mig dog, naar De synes at tro, at jeg skulde være bange for at staa som «Øieblikkets» Udgiver. Det var en Ære, jeg vilde atraa med Begeistring, hvilket er meget sjeldent hos mig, og naar jeg ikke har vovet selv at gjøre det, saa er det først og fremst, fordi jeg lever saa alene heroppe uden nogen Maalestok for, hvad jeg overhovedet tør tillade mig. Dernæst tvivler jeg paa, at jeg kunde skrive Fortalen; – og jeg føler at der maa en god orienterende Fortale til. Men siden De nu virkelig synes at tænke Dem det som en Mulighed, at jeg kunde faa slaa Følge med den Forfatter, jeg mest har elsket – det er et sjeldent Ord i min Pen –, saa vil jeg sandelig prøve at sætte sammen en Fortale. Den skal have Næb og Klør og ikke være grundig, men folkelig – og De skal korrigere den!

Jeg kjendte ikke til Udfaldet af Rigsdagens Forhandlinger om Deres Docentpost; men Deres Broder havde forberedt mig paa, at D'Hr Politikere vare lidet at stole paa. Det bedrøver mig, fordi De nu engang vilde tage det Kors paa Dem: at stride com[m]inus (det skal betyde: «i Haandgemæng» – eh?) med Deres sorte Fiender, og det oprører mig som alt, hvad jeg hører fra Danmark. Men saa maa jeg rigtignok sige, at det synes mig en langt skjønnere Lod at kunne skrive for Evropa. For mit eget Vedkommende vilde jeg aldrig – tror jeg – sætte

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
stor Pris paa mine Landsmænds – ikke engang paa Deres Landsmænds Øren,
men kunde Menneskene i de folkerige Samfund finde Mon i at høre paa mig,
vilde jeg føle mig meget lykkelig. Derimod bindes jeg med en underlig Magt til
Stedet, ikke til Folkene. Jeg har ikke vidst det før, men efter mit Ophold i Paris,
og efterat jeg har begyndt at skrive, er det gaaet op for mig, at dette Kystlandskab
saa stygt, sa vildt, saa uheldelig mismodigt er mig saa kjær, at det er mig
nødvendigt. Driver jeg det nogen Tid saa vidt i pekuniær Retning, at jeg kan give
min Tilværelse nogen Bevægelse, vil jeg dog altid have en Retræt her, for at
nyde Høststormene og Regnskyllene og Havet, som knurrer udfor Døren.

Men De bryder Dem jo ikke om Kjøbenhavn – ellers var De jo Mand for at
sige «skidt paa mit Land og dets Aarbøger!» thi De kunde naturligvis tjene Penge
nok ved private Forelæsninger uden at behøve denne lumpige Statstjenergage.
Hvorom alting er, saa tilhører De os – den lille Flok Evropæere – «under nordlig
Bredde» – som Skrivekuglen vilde sige – ja – finder ikke De ogsaa, at det er
temmeligt tyndt at sætte en Tankestreg i en Titel: «En Skildring fra
Virkelighedens og – Sandets Regioner» – somom han vilde raabe – hør! hør!
allerede i Titelen er der noget ret sindrigt at beundre! «Ungdom i Digt og Sange»
– har jeg læst med den Nydelse, som jeg altid har af gode Vers; men Personen
bliver mig mere væmmelig – og det er Skade. Jeg begriber ikke at et voxent
Mandfolk ikke skammer sig for at staa saaledes foran Speilet og skabe sig.

[...]

Nu tænker jeg, De kan have nok af mig for idag. Mange Tak for alt i det gamle
Aar, og vore bedste Ønsker for det nye til Dem og Deres.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Stavanger den 8de Januar 1880.

Slette Menneske! Saaledes at mystificere sine Venner! – saaledes at tage mig
ved Næsen! lade mig i al Troskyldighed kritisere en ung Digter og saa staa bag og
le! men det værste kommer tilslut: – De siger, at efter mine Ord skulde De
næsten tro, at jeg havde gennemskuet Pseudonymet; bare jeg havde mit Brev her

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
igjen, der stod vist nogle gruværdige Dumheder? Thi jeg havde sat mig det saa fast i Hovedet, at jeg havde med en ganske ung Lyriker at gjøre – og saa er det en gammel Filur! Og saa – tænke sig Topmaalet af Slethed, Fordærvelse og Frækhed! – efter at have narret mig op i Stry kalder De mig «en stor Diplomat»! – og «Poet»!!! – Faar jeg nogensinde Fingre i Dem, vil jeg knibe Dem i Øret for dette Puds. Og dertilmed er jeg ved denne Opdagelse bleven ganske desorienteret over Dem. At De havde skrevet Novelle og det en god, fandt jeg i sin Orden og det – og mere til kunde passe. Men Vers! – Vers med rim og Dikedarer og Kunst og alle disse Fandens Pillerier, som skal til – nei! det havde jeg aldrig troet om Dem. Og saa har han en hel Bunke af saadant noget! Jeg er slet ikke endnu kommen til mig selv igjen, og jeg har en Følelse, som næsten har en Smag af Ærgrelse, indtil jeg faar tænkt Dem ind i denne Deres nye Bestemmelse – eller faar denne til at passe ind i Dem, som jeg mener at kjende Dem. Ved den Ting – at gjøre Vers – er der for mig noget, som jeg ikke kan udtrykke paa anden Maade end saaledes, at jeg generer mig for at skrive Vers. Misforstaa mig ikke! – jeg indbilder mig saagu' ikke, at jeg kan; men jeg har en saa stor Sky for, at Læseren skal mærke Arbeidet – Strævet med det tekniske (man sieht die Absicht und wird verstimmt); og dertilmed finder jeg noget – ja næsten noget ydmygende i den Omstændighed (som jeg ikke tror, de største Mestere ganske kunne undgaa) – at den, der skriver Vers – af Hensyn til Rim, Rytme og anden Ørenslust er nødt til at vælge i Ordforraadet det Udtryk, Verset kræver, selv om han har et andet ved Haanden, der bedre dækker Tanken og stærkere, præcisere vilde bringe den frem for Læserens Sjæl. Det er dette, jeg ikke kan lide, at Tanken ydmygt skal aale sig frem gennem Sproget, istedetfor souveraint at gribe i Dyngen og tage, hvad den just behøver. Men saa er der ogsaa en yndig Leg med Ord og Lyd og Takt, skjønnere end Musik i de gode Vers, hvor Mesteren spiller med de blanke Terninger for Spillet mere end for Gevinstens Skyld. Thi en Tanke, som vil noget – en Tendens – skal have vanskeligt for at komme gennem Versesproget uden at have lidt noget. Hvorfor jeg fortæller Dem dette? – som De ved før? – ja det er ikke godt at sige; det staar i Forbindelse med min Forbauselse over i Dem at træffe en Digter – en Digter, som skriver Vers. Og jeg har læst Deres Vers omigjen – de vare mig ganske ny nu med Deres Billede i Baggrunden, og jeg beder om Undskyldning, hvis jeg var vigtig i min Kritik. Versene ere saa gode –

«Trivialitet» – histogher; det er paa en Prik, hvad der rammer mig, naar jeg vover mig ud paa den Galei, og Drachmanns «Ungdom» er fuld deraf. Den Samling skuffede mig. De satiriske Digte synes jeg ikke staa saa høit (nævn mig et Par, De liger); Beskrivelse og sublim Ordleg er hans Domæne; men jeg er saa gal paa ham for – idag faar De vist døie et langt Brev! – fordi han er saa uefterrettelig – det er hans «herskende Evne» – i Fruentimmervejen. [...]

Og saa har Skjæbnen spillet mig det Puds, at jeg just for nogle Dage siden (før jeg kom til Pag. 320) skrev et venligt Brev til Drachmann ianledning af den mærkelige Tildragelse, at hans «Lars Kruse» netop er Navnet paa Helten i min Roman. Ogsaa Titelen har jeg maattet forandre og Bogen kommer til at hedde «Garman & Worse» – jeg har ikke Held med mine Titler!

– Jovist skal De læse Bogen først, – baade fordi jeg tror, De kunde synes, det var morsomt, og fordi jeg vil have Deres Dom i Omrids, før jeg drager paa Oplæsningerne.

Ja – det er jo sandt! her er meget at sige idag.

Jeg har skrevet til Hegel og budt ham Bogen, forlangt at høre hans Tilbud og bedt om at faa to Exemplarer Korrekturark, saa vil jeg «læse» efter det ene. Manuskript vil jeg sende strax i smaa Portioner og gennem Dem (jeg nævnte Dem ikke) og alt skulde være inde medio Februar, Korrektur trykt og læst i Marts, og jeg paa Oplæsninger i Slutten af Marts. Saasnart jeg faar Svar fra Justitsraaden, vil jeg underrette Dem, forat konferere, om Tilbudet er antageligt. Ikke sandt? De vil fremdeles bistaa mig med gode Raad og uforandret Taalmodighed?

Fra Deres Broder i Berlin har jeg havt et venligt Brev; han er meget forstemt – som vi alle. Jeg blev ikke overrasket; Danmark er virkelig et lidet Filleland og Kjøbenhavn er Hovedstaden. Hvad vil han der? – ja hjemme er jo hjemme, og da jeg hører, at I ere saa lykkelige at have Forældre, kan jeg jo godt forstaa det. Men jeg forstaar ikke rigtig, hvad han vilde med den Smule Statsansættelse. Kan han ikke give baade Ministeren og Bispen og Universitetet Fanden med Fedt paa og stifte sit eget Universitet. Eller var det for Revanchens Skyld?

– Jeg kan ikke rigtig læse, hvad De skriver om Drachmann; er han «forbrugt» – udslidt – træt? – og er han virkelig paa «Melkekur»? fik han ikke

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
sælge «Ungdom» – og var det – tror De – for de satiriske Vers' Skyld? Han skriver sig ganske op, og jeg var saa vittig – i et Brev til Deres Broder – at kalde ham Skrivekuglen. Hvad er Lars Kruse for noget?

Ja – ikke sandt! et Dukkehjem er dog ret en Forfriskelse – saa simpelt og knapt som en Statue; man hører formeligt, hvor det rasler nedover den slanke Skikkelse efter de ubarmhjertige Hug, hvormed Mesteren nu i to – tre Aar har hugget væk alt overflødig. Jeg ved intet saa fuldendt.

Vore – min Kones og mine – venskabeligste Nytaarsønsker.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Frederik Hegel.

Stavanger den 10de Januar 1880.

Hrr. F. Hegel & Søn

Gyldendalske Boghandel Kjøbenhavn.

Høistærede Hr. Justitsraad! – Deres meget venlige Skrivelse af 6te Jan. har jeg modtaget idag, og jeg iler med min Besvarelse og min Tak.

Jeg bøier mig selvfølgelig for Deres Raad, at vente med Trykning til det hele Manuskript er færdigt. Derfor skynder jeg mig nu af alle Kræfter, og dersom De kunde faa Bogen ihænde medio Februarii, vilde jeg altsaa have mit Korrektur Exemplar her medio Martis. – Det er virkelig min Mening at læse den hele Bog i fire Aftener. Er Ideen meget dristig? – det var vel kanske bedre at foretage en Omarbeidelse for Oplæsningerne; men jeg kan ikke; og den Indtægt, jeg haaber paa, er af Vigtighed i disse flaue Forretningstider; men jeg gruer!

Deres meget rundhaandede Tilbud om 2det Oplag af «Novelletter» modtager jeg med Taknemmelighed. Men jeg vil tillade mig at foreslaa følgende Forandringer: «En Middag» – er ikke god nok længer; den bør udelades. Derimod vilde jeg optage «Præstegaarden», som stod i «Ude og Hjemme», og to andre nye Historier: «Folkefest» og «En god Samvittighed», der efter mit Skjøn ere de bedste, jeg har gjort. «En god Samvittighed» bliver vistnok med det første

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
trykt i «Ude og Hjemme», hvis det ikke allerede er skeet; men det kan jo ikke
skade saameget i et 2det Oplag og slet ikke for Norge – ialfald.

«Folkefesten» har Professor Dietrichson i Kristiania narret fra mig som
Present til «Kunstvennerne» eller nogle lignende «Venner». Men da hverken
Professoren eller hans Venner, synes at være Venner af Hurtighed i Handling,
agter jeg at skrive ham til, at nu kommer Historien i mit 2det Oplag, saa han
maa skynde sig, hvis han vil bruge den; det er fire Maaneder siden han fik den.

Hvis De altsaa synes om en saadan Forsøgelse af Samlingen, vil jeg sende
Dem Manuskript til de nye Historier; medmindre de til den Tid ere udkomne og
man saaledes kunde bruge det trykte.

Dette er vel fuldkommen fair play? Jeg maa jo have Lov til at samle mit, selv
om jeg har solgt eller foræret det bort til første Gangs Tryk? Jeg er saa lidet
bevandret i disse Ting, at min moralske Følelse kanske ikke er nogen fuldstændig
paalidelig Rettesnor. Vilde De være af den Godhed at sige mig, om der er noget til
Hinder for et saadant Arrangement, hvis dette – Arrangementet – ellers gefalder
Dem.

Og nu gaar jeg til at tilstaa Dem en ærgjerrig Drøm, jeg har, idet jeg beder
Dem – Hr. Justitsraad! om at le en Smule af mig, hvis jeg forekommeg Dem
altfor storartet. Jeg har faaet Mani for Illustrationer! – Folk synes mig mer og
mer at trænge haandgribelige Billeder, og E. Wærenskjold i München er en
dygtig Tegner. Saa har jeg ogsaa en Søster – Frøken Kitty L. Kielland, der som
Kunstnerinde har arbeidet i flere – jeg tror snart ti – Aar i Udlandet, og hende
vilde jeg bede tegne endel Billeder, som hun kan magte – f. Ex. «Præstegaarden»
.

Dette er min Drøm: at se smaa fine Træsnit paa det henrivende gule
chinesiske Papir, og jeg tror – eller er det Indbildskhed? – at de korte, tilspidsede
Situationer ville egne sig for billedlig Fremstilling. Det hele med Fordelingen
mellem Tegnerne og alt saadant forbigaar jeg, indtil jeg hører fra Dem – om der
er nogen Ræson i dette, eller om det helst er noget Nonsens.

Imødeseende Deres behagelige Meddelelse forbliver jeg

med største Høiagtelse *Alexander L. Kielland.*

Olaf Skavlan.

Stavanger den 10. Januar 1880.

Kjære Svoger! Mit Princip tro svarer jeg strax paa dit Brev af 12., som jeg just fik. Men det bliver ellers hverken langt eller godt, hvad jeg skriver; thi jeg har en af mine «Rissedage» – som min Kone siger, – (risser, rissede, har risset – betyder at løbe ud og ind i Dørene som en Professor, der mener at have noget at bestille). Paa Mandag giver jeg Byen og alle mine Kjære Fanden og reiser til Frøken Hiorth paa Ogne; der vil jeg ligge i 3 Uger og renskriver min Roman pleiet af min jomfruelige Veninde, velforvaret og adskilt fra Verden.

Det overraskede mig, at man vil spille mit Proverbe. Kjære! har du nogen Indflydelse, saa sørg for, at jeg faar en lidt manerlig Elsker. Jeg synes, jeg ser en Barbersvend komme farende ind med blaat Halstørklæde, løbe 3 Gange rundt Scenen stirrende i sin Hat, og saa tilslut kaste Hanskerne ned i Bunden paa denne usalige Hat med dette flotte Theaterklask – du ved. Lad ham ikke faa løbe – det Svin! men gjør ham stiv, træt, blaseret og ikke for ung, – saadan omkring 30 Aar maa de være begge. Fru Juel har jeg tænkt paa, men Herren! Herren?

Direksjonen for Christiania Theater.

Stavanger den 18de Januar 1880.

Den ærede Directions behagelige Skrivelse af 13de dns. er kommen mig ihænde, og modtager jeg Tilbudet om Honorar 150 Kr. for det lille Proverbe.

Hoslagt følger nogle Repliker at indskyde der, hvor Sangen falder bort.

De gjentagne Beviser paa Imødekommenhed fra den ærede Directions Side giver mig Mod til at frembyde mit første Proverbe: «Paa Hjemvejen» til Opførelse. Et Exemplar af det paagjældende Nummer af «Nyt Tidsskrift» vil blive Directionen overrakt af min Broder; – ligesom jeg ogsaa ved min Broder vil tillade mig at hæve mit hidtil optjente Honorar hos Theatercassereren. Er H. M. Foged henlagt?

Med særdeles Høiagtelse *Alexander L. Kielland.*

J. E. Sars.

Stavanger den 18. Januar 1880.

Kjære Hr. Professor! min hjerteligste Tak for Deres overordentlig velvillige Brev af 16. Januar. Den Ide – at opfordre den vildtfremmede, ældre Mand til et Møde – syntes mig bagefter saa dristig, at Deres Svar satte mig i den største Henrykkelse. Thi De kan vel tænke Dem – eller rettere – De kan aldeles ikke tænke Dem, hvilke Overraskelser, jeg – der saalænge var en indestængt forbitret Aandslaps – som min Kone siger – nu daglig møder i Retning af Forstaaelse og Anerkjendelse blandt Mænd, som jeg før ikke troede, jeg skulde kunne naa til Støvleskafte. Og er jeg end ikke skudt saa forbandet iveiret, saa er jeg dog kommen paa det Niveau, hvor der ikke rangeres saa haarfint efter Alder og Examina, og hvor vi forsaavidt ere lige, som vi alle ønske at være det. Derfor begynder jeg at faa den Fornemmelse i Benene, som Archimedes aldrig fik, og det klør mig i Fingrene efter at bevæge Verden. – Ja – tro nu bare ikke, at jeg gaar med store Drømme og er saa kistefornøiet med mig selv. Men jeg er i den Periode, da længe indestængte Evner bryde ud, og da har Deres kun altfor anerkjendende Brev gjort mig baade glad og modig.

Og jeg tror Dem paa Deres Ord, at De ønsker at træffe mig, og jeg glæder mig saa meget dertil. Alle Mennesker har i et Aar sagt til mig: «Ja De kjender Professor Sars? ikke? aa det er Skade! det er en Mand – osv.» Derfor har jeg en ganske speciel Forfatterplan, som De skal hjælpe mig med! De er jo Historiker, De kan fortælle mig noget om de katolske her i Stavanger før Reformationen; jeg vil skrive noget snurrigt Djævelskab, som skal bide Præsteskabet i Halen; men dette er en Hemmelighed mellem os to. For Øieblikket skriver jeg – ja se nu vilde jeg fortalt op og ned om mig selv (noget jeg er bleven Fandens genegen til!) men det faar jo være til vi træffes, da faar De vist døje en hel Del af det. Og nu om selve «Træfningen»! – Enten er jeg i de følgende to tre Uger i mit Hus – «Forberedelsen» – i Stavanger, eller jeg er hos en gammel Jomfru paa Ogne nede ved Kysten. Iethvertfald er jeg let at finde – enten De vil skrive eller telegrafere, naar De gaar fra Bergen, saa skal jeg møde Dem i Stavanger; eller De vil besøge mig paa det over al Beskrivelse interessante Ogne, der er den sidste

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
(næstsidste) Jernbanestation før Egersund. De bør iethvertfald stige af i Stavanger og følge Jernbanen over Jæderen – især hvis De ikke kjender Ruten; vi ville reise sammen.

De kan ikke tro, hvormeget jeg savner et Tidsskrift som «19de Aarh.» eller «Nyt N. Tidsskr.» – helst som det første – baade forat læse det, og forat faa et anstændigt Skrivested. En Avis er og bliver en Avis. Jeg indbilder mig nemlig, at min egentlige Stil er Afhandlingsstilen – den smidige, polemiske Stil. Men i – hvad man kalder – Skjønlitteraturen maa den Mand have Fodfæste, som vil sige noget til dette Folk, der kun læser Digt og ikke taaler Diskussion, Afhandling eller Filosofi. Men naar jeg har faaet Fodfæste, saa har jeg saa megen herlig Ondskab paa Lager – ja se der kan De selv se! jeg snakker dog op og ned om mig selv, og derfor er det godt, at Papiret gaar tilende.

Altsaa venter jeg Deres betimelige Meddelelse, og saa skulde det dog være løje, om vi ikke traf hinanden og endnu løjnere, om et saa gjensidigt ønsket Bekjendtskab skulde skuffe. Indtil vi sees er jeg ialfald Deres ærbødigt hengivne

Alexander L. Kielland.

Frederik Hegel.

Stavanger den 26de Januar 1880.

Hrr. F. Hegel & Søn
Gyldendalske Boghandel Kjøbenhavn.

Høistærede Hr. Justitsraad! – Deres Brev af 20. fik jeg netop, og jeg takker Dem for Deres gode og venlige Raad.

Med Hensyn til det nye Oplag af «Novelletter» gaar jeg ganske over til Deres Mening og beder Dem trykke saa fort som De vil og uden nogen Forandring. «En Middag» vil jeg ikke stryge – Bogen er tynd nok før –, og jeg kan ikke omarbeide den. Nogen Titelvignet bryder jeg mig ikke om; men jeg er Dem meget taknemmelig for Tilbudet.

Saasnart jeg faar min Roman fra Haanden, vil jeg begynde at samle til et nyt

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Bind «Novelletter», og det skulde være mig meget kjært, om jeg allerede til Høsten kunde have et færdigt. Efterat jeg altsaa nu ved, hvorledes det hænger sammen med de Ting, der trykkes første Gang i Blade og Tidsskrifter, skal jeg herefter passe mig bedre. Jeg vilde selvfølgelig ikke for nogen Pris handle mod den literære Moral, og det var i den pureste Uvidenhed, naar jeg foreslog at trykke op igjen inden Aarsfrist.

Jeg begynder ogsaa at faa Betænkeligheder ved Oplæsningen af den lange Bog; det er udelukkende det pekuniære Udbytte, som frister mig. Foreløbigt vil jeg holde en enkelt Prøveoplæsning, og naar det er gjort, vil jeg tage min Bestemmelse, og uopholdeligt underrette Dem derom.

Jeg beder Dem modtage Forsikringen om min Høiagtelse.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Stavanger den 26de Januar 1880.

Kjære Ven! Nei nu lader De mig vente forlænge – altsaa et Extrabrev.

Fortalte jeg Dem sidst, at Hegel havde budt mig 50 Kr. pr. Ark for 2det Oplag af «Novelletter»? – for 1ste fik jeg 40 Kr. Jeg svarede, at jeg vilde forøge Bogen med «Præstegaarden», «En god Samvittighed» og «Folkefest»; jeg ymtede endogsaa om Illustrationer. Men idag fik jeg det Svar, at om Illustrationer kan der ikke være Tale, og han vil helst trykke Bogen som den er. Dertil gav jeg naturligvis mit Minde, saameget mere som Justitsraaden forklarer mig – hvad jeg sletikke vidste –, at det ikke gaar an anstændigvis at trykke op igjen Ting, der have staaet i Blade eller Tidsskrifter, inden et Aar er omme.

Et Brev, jeg for nogen Tid siden skrev til Hr. Redaktør Hendriksen, om strax at sende «En god Samvittighed» – i Manuskript – til Hegel, er altsaa forsaavidt overflødig som Historien ikke kommer med i Bogen. Derimod skulde jeg ikke have noget imod at erholde Manuskriptet tilbage fra «Ude og hj.», eftersom jeg er fornærmet, fordi Tidsskriftet lader et Bidrag fra mig ligge og vente og vente fra Uge til Uge. Nu ler De vist godt af mig? – men ligemeget! jeg vil behandles fint og ønsker itide at vise en Smule Tænder. Folk af Sværtefaget faa en forbandet

Saa vil jeg ikke tale et Ord mere om mig selv idag; men takke Dem hjerteligt for Deres Betragtninger over «et Dukkehjem», som jeg læste igaar. Jeg har det ikke med Komplimenter, og jeg antager, De ved, hvormeget jeg beundrer Deres klare Stil med dens brudte Klang hist og her af haabløst Vemod; men jeg vil takke Dem – ogsaa paa Beates Vegne for den Sætning: hvad der mangler i dette Ægteskab er Venskabet. Det var en hel Hjertestyrkning at faa denne Tankehjælp fra Dem; især for mig, der gaar og vader i al denne Snak om, at det egentlig var Kristendommen, som manglede. Nu – ved dette ene Ord – ligger det klarere, bedre forskanset i mig; og det berører desuden min Yndlingside – den om Venskabet contra Elskoven. Det er Synd, at jeg bor her og ikke kan faa se Skuespil; paa denne Maade lærer jeg neppe nogensinde at skrive for Scenen, og nu har jeg dog Lyst igjen. Det lille Proverbe «Det hele er ingenting», som De har læst, skal spilles i Kristiania. Jeg holdt trodsigt paa mine Vers, men strøg hans Sang – dog De husker det vel neppe saa nøie længer.

[...]

Jeg tror ikke, De har skrevet til mig siden ifjor Vinter! fy!

Deres *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

Stavanger den 28de Januar 1880.

Kjære Ven! Det var et afskyeligt Brev, De nu endeligt sendte mig! – jeg er uenig med Dem i hver Linie. Lad mig begynde paa Begyndelsen og faa Ende paa saa meget som muligt, for jeg skal reise om et Par Timer – ud til min gamle Jomfru, forat faa sluttet den Helvedes Roman, som plager Livet af mig.

Fordi De beder mig, vil jeg skrive noget for Ude og hj. (skulle vi ikke være enige om at sløife den lange Titel og kalde Bladet: □ – efter Titelvignetten). Det skal hedde: «Løverne i Fontainebleau» og ligne Heines Reisebilleder saameget og saa lidt som muligt. Men jeg maa absolut have en Tegning af disse Løve. Det er to chinesiske Fabeldyr – halvt Løve halvt Frosk – som staar i Gaarden foran

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Karpedammen – «cour d'Odyssevs» – hedder den vist. Er der ikke en dansk Tegner i Paris, som kunde skaffe en Tegning? – den vil være af Vigtighed for Texten. *Men* at «En god Samvittighed» er for trist! – jeg synes bitterligt Synd i Hr. Hendriksens gode Penge; men endmere maa jeg beklage os alle, at det staar saa skidt til med os. Kjære! kan vi ikke faa gjenopvakt «19de Aarh.» – eller noget sligt. Jeg for min Part skal være en ivrig Medarbejder. (Min Artikel til Dagbl. – som jeg vist nævnte engang – blev aldrig optaget; den var god, men den var bedsk). Mit Manuskript til «Samvittigheden» vilde jeg gjerne have tilbage – siden De er saa snil at tilbyde Deres Tjeneste.

Alt hvad De siger om Versedigtningen anser jeg som splittergalt! for hvert lykkeligt Greb i Versepoesien er der ti Linier Konsessioner mod Sproget, og de Emner, der *bedst* behandles i Verseform ere efter min Formening meget indskrænkede. [...]

«Lars Kruse» er fortræffelig. En saadan Strand kan jeg misunde ham – det er en hel Digtergage! og den Skagens Beskrivelse er et Pragtstykke. Det med «Ordenen» er svagt og «Bille» forstod jeg ikke. Islandsfærden var ogsaa saa fuld af Danske, jeg ikke kjendte, at jeg først begyndte at følge med i Slutningstableauet; men jeg skal læse det igjen.

Derimod har jeg den Fornøielse at kjende et Par af disse «Fiskere, der redde Menneskeliv med lige saa stor Lethed som vi andre spiser Østers»; og det er stor Skade for Dem, at De ikke er i det Tilfælde. Til Gjengjeld kan De formodentlig med stor Lethed spise Østers, medens jeg har en uovervindelig Afsky for dem. Men det kan jeg forsikre Dem, at i alt hvad Dr. har skrevet – saa «realistisk» som han skaber sig – er der ikke et Ord, der har slaaet mig saaledes med Virkelighedens Magt som denne Strand og disse Fiskere – *især Stranden*.

[...]

Jeg er utilfreds med Tonen i mit brev. Tag mig den ikke ilde op. Jeg er jo alligevel

Deres hjerteligt hengivne *Alexander L. K.*

Stavanger den 9de Februar 1880.

Kjære Ven! Jeg sendte Manuskriptet igaar og samtidigt nogle faa Ord, der – det mindes jeg – indeholdt en meget flot henkastet Anmodning til Dem. Tag mig det ikke ilde op, jeg var saa optaget.

Men Meningen var at bede Dem læse Bogen, fordi endnu ingen Dødelig har læst den uden Forfatteren, og han har aldeles mistet Evnen til at have nogen Dom om den. I fem Maaneder og 9 Dage har disse Mennesker vandret om i min Hjerne, og tilslut var jeg saa træt af dem, at jeg ikke kunde skjelne ondt fra godt. Skriv mig et Brev, naar De har læst; og hvis De vil sende mig et Telegram efter den opgivne Formel, vil De i høi Grad glæde mig. Thi jeg gaar jo i Spænding, indtil jeg faar vide, om det er Skidt eller Kanel – eller hvad der er mest af.

I denne eller næste Uge reiser jeg til Bergen med tre «Novelletter» – De kjender dem alle –, forat holde en Prøveoplæsning. Thi sæt nu, det viser sig, at jeg ikke kan læse, saa er det saa flaut at have begyndt paa den lange Bog med Forpligtelse til at fortsætte.

Synes De, jeg maa omarbeide Bogen for Oplæsningen? eller kan jeg læse den hel som den er? bør noget udgaa paa Grund af Kjedsomhed? eller fordi det er for skarpt?

Jeg venter et Brev fra Dem saa udførligt som Deres Venskab vil diktere det, og saa strængt i Bedømmelsen som Bogen paa nogen Made kan taale. Jeg tænker på den med Ængstelse: Stilen blev monoton, forliden Samtale, de humoristiske Partier tildels mislykkede – jeg kan slet ikke være saa morsom, naar jeg skriver, – og ellers kan jeg dog godt mærke, at Menneskene finde, at jeg mangengang er morsom, naar jeg snakker. Og saa! – hvorledes er den bygget? – jeg er bange hel slet – og jeg faar flyde paa Enkeltskildringerne; der er nogle, som ganske vist ere gode. Bagefter skal jeg sige, hvilke jeg selv sætter høiest.

Naar jeg kommer fra Bergen, vil jeg tage fat paa Fogden, vrænge ham rundt og begynde med Sivertsens Flugt, saa er vi kvit ham, og saa kan det kanske blive et muntert Toaktsstykke. «Fogden», «Paa Hjemveien» og «Det hele er ingenting –» kunde saa kanske blive et Bind til Høsten under den horrible Titel: «Tre Theaterstykker»! – kan De finde en bedre saa Skaal for den!

Ja – nu vil jeg skrive et Par Linier til Justitsraaden og saa sætter jeg mig hen

Deres meget hengivne Ven *Alexander L. K.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stavanger den 12. februar 1880.

Bliv ikke forskrækket – ærede Ven! – det er bare, fordi jeg har en indgroet Vane – næsten saa stærk som et Princip – til at besvare mine Breve strax. Min Korrespondence er meget liden, og jeg skriver Breve med Lyst og Fornøielse. Men det skal ikke forpligte dig i nogen Maade; har du engang et Ord at slænge vestover, saa ved du, det er velkomment, og jeg skriver, ligesom man aarelader sig i Varmen.

Jeg har det varmt og er flittig. Sars var her og gav mig et stort Puf. Jeg har endnu ikke orienteret mig i min nye Forfatterbolig; men naar der kommer en lærd Mand med hvidt Skjæg og siger, at Huset virkeligt er mit, at jeg hører til i Tranedansen, saa kan du begribe, at det er et stort Puf. Det var nu ogsaa en Perlemand; men jeg vil ikke sige mere om ham, da jeg ved, I ere saa nære Venner.

Paa Mandag reiser jeg til Bergen, forat «læse» nogle nye bedske Novelletter (en er saa bedsk, at «Ude og Hjemme» ikke tør trykke den – var ikke det lovende?) –; men der er ikke nogen, som formaar at skildre, hvor jeg gruer! Det er for Pengenes Skyld –; thi Penge maa jeg ganske vist have, med Ordenerne er det ikke saa farligt.

Og mange Tak – kjære Ven! for Anbefalingen til Hedlund. Jeg ved, at du gjør intet halvt, og har du først bestemt dig til at tage mig op i dit Venskab, saa ved jeg ogsaa, at du taler for mig, skriver for mig – slaar for mig, om det kniber.

Maatte jeg ialfald gjøre dig den Glæde igjen, at du fandt mig «uforsigtig» nok! Sars mente, der laa mange Djævl bundne i min Roman og spaaede mig, at nu først skulde jeg tjene Hadets Sporer. Saa vil du ogsaa glæde dig og fatte mere Lid til «Lapsen», og det skulde da være min Tak.

Jeg tager – kan du vide –, hvad Hedlund byder, og jeg var da dolhusgal, om

jeg vragede Vilkaar, som du tager, om de bødes mig. Men jeg tager overhovedet alt! – til Dato har jeg fortjent som Forfatter 940 Kroner, og naar nu Teglværket staar fast paa Grund af Overproduktion og et presset Marked, saa kan du selv begribe! Jeg vil holde Oplæsninger i Kostume eller staaende paa et Ben, forat trække Folk; noget maa saagu gøres, forat komme ud af dette Uføre i denne fine, forædte Familie. Amen.

Naar jeg er saa djærv efter Skillingen, saa er det sandelig ikke, fordi jeg tænker at indrette mit Liv i en luxuriøs Fjernhed fra Dagens Kamp. Men der er i det daglige Tryk af økonomisk Misère noget, der matter, noget der ikke opildner til Modtryk; men noget, der ligger fast og tungt som en Sandsæk. Men det er ikke noget at tale om, jeg lider ingen Nød; i værste Fald har jeg en rig Far, – men det er netop det værste!

Lad mig tilslut spørge dig – og alligevel! – jeg er saa modig, at jeg spørger dig ikke, om du vilde tillade min Kone og mig at besøge dig. Min «store Plan» – jeg gaar altid nu med «en stor Plan» – er at «læse» Romanen, mens den trykkes, i Bergen og saa i Throndhjem, og derfra vilde jeg gaa med en Jernbane, der skal være, og saa tror jeg, at vi kommer tæt ved der, hvor du bor. Se – Planen er stor; men alt vil afhænge af, om jeg *kan* «læse», og det vil da vise sig i næste Uge. Du faar vist et Brev fra mig, naar det er prøvet. Iallefald kjære, store Ven! modtag min Hilsen og Tak.

Din *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Stavanger den 16de Febr. 1880.

Kjære Ven – mit Princip tro svarer jeg strax, skjønt jeg reiser til Bergen iaften, og Hjertet sidder mig i Halsen.

Jeg har leet en hel Stund af Deres prægtige Ord om Snot og Knebelsbarter, som forsonede mig med Deres lange Skjændebrev. Naar jeg ikke straks møder i Pantser og Plade, forat forsvare mig, saa er det hverken af Mangel paa Tid eller Lyst; men jeg har – efterat have krympet mig lidt – tilstaaet for mig selv – og nu

Om vi havde *talt* med Munden om Spørgsmaalet, vilde det ikke være skeet; men jeg løb fast, da jeg sad og skrev alene. Thi der er noget, jeg har at sige om den Ting, hvori De ogsaa vil være uenig; men jeg tror, jeg vil opsætte det, til vi træffes. Saa skal vi slaa et lidet Slag om Poesi og Moral.

– Saa maa jeg takke Dem for Deres Telegram, som satte mig i stille Henrykkelse. Thi at De siger, min Karaktertegning er svag, føler jeg Sandheden af i høi Grad; men jeg mener, at jeg kan komme mig i den Retning, naar jeg først ved med mig selv, at jeg er nogenlunde Herre over det ydre Apparat. Derfor er «god Komposition» det Ord, der mest har glædet mig. Nu kan jeg altsaa trygt lægge Planen til en ny Bog; og naar jeg da skriver fri for den Ængstelse, som hidtil fulgte mig: at det hele ikke hang godt sammen –, saa mener jeg, at der ogsaa vil være mere Tid, mere Sindsro til at uddybe Karaktererne? Eller skal jeg tro, at min Evne i den Retning er stærkt begrænset?

Jeg glæder mig saa til et Brev fra Dem med nærmere Efterretninger om Bogen – kan den bære Navnet Roman? – og forat erfare, om De synes, jeg var meget plagsom, der forlangte etslags Dom i Telegram.

Forøvrigt kan De tro, at Deres Telegram kom vel med. Thi den samme Dag fik jeg Efterretning om, at «Det hele er ingenting» – var gaaet over Scenen med *maadelig* Lykke. Man havde givet det til daarlige Skuespillere. Nuvel – Scenen er kanske ikke for mig – ialfald ikke endnu.

Maatte nu Fader Hegel betale mig godt! – Ved De, hvad jeg fik for Proverbet i Kristiania? – 150 Kr.!

– Det var netop *det* jeg mest beundrede og glædede mig ved i «Dukkehjem», at Ibsen havde taget Mod til sig og slaaet fuldt ud. Jeg faar tænke over hvad De siger i Brevet; men Artikelen i, *er god! den er god!*

Fordi De har havt den Uleilighed at indføre mig i, og fordi De flere Gange har ytret Interesse for Udgiveren og Bladet; men ikke fordi jeg troede, De havde Aktier – kom jeg til at skrive det usalige «for Deres Skyld»; – det var ogsaa en Spøg af Dem – det med Aktierne?

Det skulde gjøre mig ondt, om «En god Samvittighed» nu blev trykket i; efterat Borchsenius er begyndt at bukke til alle Sider og «Gud blæser Harmoni i

De kan vel tænke Dem, hvor jeg, som er saa tærtefin, gruer for at vise mig for Penge i Bergen. Jeg hjælper mig med List og Svig overfor mig selv, saaledes at jeg aldrig kommer ret til at tænke over det. Bare ikke det hele kommer over mig, naar jeg stiger frem! Men det er jo noget Tøv at være ræd! De skal se, jeg klarer det nok. Naar jeg kommer tilbage, venter jeg at finde Brev fra Dem og saa skal De høre hvorledes det gik mig deroppe.

Deres hengivne Ven *Alexander L. Kielland.*

Olaf Skavlan.

Stavanger den 21. Februar 1880.

Kjære Svoger og Ven! Mange Tak for dit orienterende Brev. Jeg ved, – naar det er gennemstavet – paa en Prik, hvorledes det er gaaet, og jeg er meget fornøiet med dig. Bare det ikke er altfor kjedeligt for dig at være en saadan Referent.

Jeg skalv for mit lille Yndlingsstykke, da jeg saa Besætningen; men nu lader det jo, til at jeg maa være fornøiet – «efter Omstændighederne» –, det er som ved en Barselseng.

Jeg har atter den Lykke, at jeg allerede forlængst er inde i nye Fore tagender, hvis Skjæbne i Øieblikket interesserer mig endnu mere. Og vil det da glæde dig, at Edvard Brandes har givet mig god Karakter for Romanen. Her kommer nu ingen Post mere til Vestlandet, før det holder op at blæse, ellers havde jeg vel hørt fra Hegel; men det kommer nok.

Dersom det ikke var saa, at jeg idag besvarer en Bunke Breve, skulde du faa vide, hvorledes det gik mig i Bergen. Nu faar du nøie dig med, at det overhovedet gik blandet – lidt Skidt og lidt Kanel, – mest af det første. Jeg kunde naturligvis ikke læse.

Alligevel er dette et Brev, som fordrer at tælles med i Correspondancen saaledes, at Svarbyrden nu er væltet over paa dig; og skriver jeg en Dag et Par Ord extra, saa er det af idel Naade og uforskyldt.

Til Sars vil jeg skrive imorgen. Du kan vel tænke dig, at jeg fraadsede i ham,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
den Stund, han var her. Ensomheden trykker mig og depraverer mig; jeg bliver
smaaforfængelig og glemmer at sætte Maalene høit nok. Et saadant Møde som
med Sars sætter igjen Liv i mig, – det er som en stor Dram, naar man er træt. Ja
– saa var det slut; jeg har skrevet sex Breve i en Time – dette er det syvende, –
ingenlunde er det af Skjødesløshed mod min Svoger og Ven; men af Princip. Thi
jeg svarer *strax* og det falder undertiden travelt nok. Hilsen o. s. v.

Otto Borchsenius.

Stavanger den 22de Februar 1880.

Hr. Otto Borchsenius.

Amaliegade No. 5. Kjøbenhavn.

Deres meget venlige Brev af 11te dns. takker jeg Dem for, og det er mig kjært at
fornye mit Bekjendtskab med Dem.

De studser over «fornye» – ikke sandt? Det er ogsaa kun for Spøg, at jeg
bruger det. Thi noget Bekjendtskab stiftede vi vel egentlig ikke en Nat – eller
rettere en Morgen hos Professor Bang under Studentertoget i Kristiania 1868 .
Og dog staar det mig fast i Hovedet, at De var med der; jeg har glemt Deres
Ansigt, men jeg mindes tydeligt, hvor De sad ved Bordet. – Tager jeg feil? var De
der?

Med Hensyn til Deres for mig saa smigrende Ønske om fremtidige «Bidrag»
fra min Haand til «Ude og hjemme», vil jeg ligefrem sige Dem, at De ikke maa
gjøre synderlig Regning paa mig. Vistnok skrev jeg engang til Dr. E. Brandes, at
jeg kanske kunde faa Lyst til at skrive et lidet Billede fra Frankrige; men bestemt
lovet Tidsskriftet noget – det har jeg ikke. Desuden har Professor Sars hvervet
mig for et muligens udkommende Tids skrift – omtrent i Stil med «det 19de
Aarhundrede». Og kunde vi faa et saadant Organ gjenoplivet, vilde jeg langt
foretrække det for et illustreret Blad, som nødvendigvis maa tage Hensyn til et
Publikum, om hvilket et filosofisk-literært Tidsskrift ikke behøver at bekymre sig
det ringeste.

Iethvertfald er jeg netop nu stærkt optaget med nogle Oplæsninger, jeg agter

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
at prøve, ligesom jeg ogsaa skulde se til at faa ordnet et lidet Bind dramatiske
Arbeider.

Bjørnson har jeg kun truffet ganske flygtigt i Paris. Hans Liv inden Døre kan derfor ingen være mere uvidende om end jeg, saaat jeg allerede af den Grund ikke kunde imødekomme Deres ønske om at skildre ham i Skjorteærmerne.

De gjør Dem overhodet neppe nogen Ide om, hvor ensomt jeg lever herhjemme. I Danmark lagde jeg Mærke til, at mange havde den Forestilling, at de faa Mennesker, der findes i Norge, bo omtrent Dør om Dør. Det kommer ganske vist deraf, at vort Smule aandelig Liv samler sig mest om Hovedstaden. Men nu er jeg i det snurrige Tilfælde at leve i en liden afsides Fiskeby paa Vestkysten, jeg taler ikke ét fornuftigt Ord om Ugen – undtagen i min Forretning, som er Teglbrænderi.

Derfor ere Breve mig saa kjærkomne, og da jeg altid svarer strax, skulde De af og til unde mig et Ord.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

J. E. Sars.

Stavanger den 22de Februar 1880.

Kjære Hr. Professor! – efterat De reiste, har jeg iværksat den store Plan: jeg har været i Bergen, jeg har læst, og jeg er kommen tilbage igjen.

Der var omtrent 400 Mennesker, hvoraf desværre nogle ikke hørte noget af den første Historie. Men senere fik jeg Kraft paa, saa de nok hørte alle.

Aldrig havde jeg troet, at det var saa stor en Kunst. Min hovmodige Tro: at jeg vel altid maatte kunne læse – fik en durabel Knæk; og mens jeg stod der og hørte min tørre, monotone Stemme hakke i Væggene, følte jeg Medlidenhed først med de gode Historier, saa med Publikum og saa med Oplæseren. Læres kan det vel, og jeg har ikke tabt Modet ganske. Men saameget forstaar jeg dog allerede, at det – at læse en hel Roman – er det skjære Pølsesnak. I en Time fik jeg ikke læst mere end Halvparten af, hvad jeg havde tænkt – og endda gik det altfor fort. Det bliver altsaa nødvendigt at tage Uddrag af Romanen, og det staar for mig som et

Naar nu De skriver til mig – kjære Professor! – og det maa ske snart – saa maa De først og fremst fortælle mig, hvorledes det gaar og om det overhovedet gaar med Planen for det nye Tidsskrift. Hvad skal det hedde?

Der er intet, jeg mere har Skræk for end Forpligtelser, og naar jeg tænker paa, at det skulde komme dertil, at jeg maatte føle mig forpligtet til at pine mig for Bidrag til nogetsomhelst i Verden, saa gyser jeg. Og dog har jeg saadan Trang til at aarelade mig for meget ondt, sort Blod, at jeg tænker, jeg skulde kunne sende Eder adskilligt Djævleri. Med «Ude og hjemme» holder jeg vist ikke længe ud.

Edvard Brandes, som har læst Romanen i sin Helhed, telegraferer til mig, at den er «underholdende og dygtig» – «dygtig» er et Modeord i Kjøbenhavn, saavidt jeg forstaar –; maatte nu bare den Helvedes Justitsraaden betale mig godt. Ellers kommer jeg ikke af Flækken, men maa slide mig igjennem endnu en hel Sommer – halb Dichter halb Bauer; og nu vilde jeg dog saa gjerne været ude at lufte mig lidt. – Har De seet mit nye Proverbe? – det skulde være morsomt at høre, hvad De synes om det.

[...]

Som De havde spaaet mig, traf jeg endel halvunge Radikalere i Bergen. Men jeg blev skuffet. Det er mig ikke muligt at sige hvorfor – eller rettere – jeg tør ikke sige hvorfor, thi det vil lyde saa forbandet hovent. Alligevel vil jeg betro Dem det *unter uns!*

Ser De! – disse Mennesker ere meget stærke i Principerne, meget overbeviste, frygtløse, vidtgaaende; men meget tilbøielige til at være vigtige overfor sig selv, til at overvurdere Smaating, og de synes mig gennemgaaende at savne det vidtstrakte Overblik og den Underbund af Indignation og Medlidenhed, der for mig staar som den eneste paalidelige Borgen for, at saadanne modige Ynglinge ikke i Tidens Løb forsluge sig paa sit eget Mod og blive staaende tilslut – forvandlede uden at vide det til selvgode Reaktionærer à la Ploug. Jeg tror dem ikke. Hvem? – spørger De. Navnene har jeg glemt, det er kun et Gjennemsnitsindtryk.

Her faar jeg finde en liden Plads til at forsikre Dem om mit ærbødige Venskab.

Edvard Brandes.

Stavanger den 25de Februar 1880.

Kjære Ven! For Deres Brev af 14de Febr. – indeholdende den første «varme» Kritik over Romanen – skal De mer end nogensinde have Tak. Ikke saa, at jeg bortsilede Daddelen og nedsvælgede Rosen; men jeg fik Ros, hvor jeg ikke ventede det og Daddelen var paa ethvert Punkt fortjent – dels saaledes, at jeg paa Forhaand ventede den netop *der*, dels saaledes, at jeg blev opmærksom og erkjendte den. Men bedst af alt var den faste Klang af Forstaaelse og Venskab, der gik mig til Hjerte og gjorde mig glad og stolt.

Jacob og Rachel (tænk jeg har ikke før lagt Mærke til den bibelske Konstellation!) – deres Møde i Paris var, som De ved, i den første Plan. Det var uden Tvivl blevet bedre end det, som nu staar (især er Gildet i Kjøbenhavn et af Bogens svageste Punkter); men – som jeg ogsaa sagde Dem den Gang – skulde Mødet i Paris blevet efter Planen, saa var det for tungt, for indholdsrigt til at hænges saa langt i Halen af Bogen; det vilde – det er jeg endnu vis paa – have skadet Bogens Façon. Og det er jeg saa glad over, at De siger, den er velskabt, – især at De roser min «Ramme», som i Virkeligheden er min Stolthed.

Et Sted, hvor jeg ventede Daddel er: hvorfor tager ikke Rachel sig af sin Kusine?

Der følte jeg klart, at faar Rachel Haand i Hanke, saa faar jeg ikke den stakkels Madeleine ødelagt, og det skulde hun nu. Og da jeg hele Tiden havde saadan Hast, saadan ond Samvittighed for alle disse Personer, jeg havde paataget mig at være Formynder for, og da jeg tilslut har en saa stor Skræk, forat blive kjedelig, – saa gav jeg mig ikke Tid til at klare det Punkt, men fortalte kort og godt, at de to Kusiner aldrig kom sammen i Fortrolighed.

Jeg var mig Mangelen bevidst baade der og mange andre Steder, men mest der. Og næste Gang skal jeg give mig mere Tid; jeg har været for ødsel – paa en vis Maade denne Gang, og omvendt sparet, hvor det skulde været rigeligere. Men

At Handelshuset er godt, kommer af, at det er seet. Det er – det kan jeg forsikre – ikke engelsk, men ligefrem Jacob Kielland & Søn, omdigtet og forvrænget efter bedste Evne. Men alligevel vil det indbringe mig hjemlige Ubehageligheder. De to Brødre have ikke existeret saaledes. Legationssekretæren var Carl Johans Kammerherre og skjød sig tilslut af Kjedsomhed nede i Torvmyren. Intet ligner i andet end Tonen, Sandsgaard er opfundet, vi har boet i over hundrede Aar og bor endnu i Husene omkring Torvet.

Men at De roser Ingeniøren! – ved De, jeg var paa Nippet til at stryge ham, netop fordi jeg tænkte: dette er paa Randen af en Forfatterbemærkning; disse gjenvendende «som Ingeniører pleie» – smager formeget af personlig Uvilje, det gjennembryder for stærkt den upartiske Stil. Mon jeg har fortjent Ros der? At det er godt og en sikker Iagttagelse, som jeg indestaar for, – ja det kan saa være; men – alligevel! – det er udenfor den gode Stil! –? Madam Rasmussen og Paryken derimod skal jeg bede om en Kompliment for.

Alt i alt skal jeg altsaa være glad og tilfreds, og jeg arbejder flittigt videre. I Bergen ved min Prøvelæsning gik det mig nokså godt. Jeg læste middelmaadigt og – eller rettere *men* – tjente 240 Kroner. Jeg beder Dem lægge Mærke til min Underskrift idag.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*;

jeg har nemlig faaet en Streg i mit Alderstal efter Navnet: XXXI = 31 Aar, som jeg fyldte den 18de Februar.

Min Kone beder hilse!

Frederik Hegel.

Stavanger den 29de Febr. 1880.

Gyldendalske Boghandels Forlag
Hrr. F. Hegel & Søn Kjøbenhavn.

Deres ærede af 25de Febr. modtog jeg igaar, og afsendte jeg strax saadant

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Telegram: «Jeg modtager Deres Tilbud, som forresten har skuffet mig, og beder Trykningen fremmet hurtigst.»

At jeg følte mig skuffet ved Deres Dom om min Bog og ved Tilbudet, tager jeg saa meget mindre i Betragtning at tilstaa Dem, som jeg kan tænke mig, at De – Hr. Justitsraad! ikke er uvant til at høre unge Forfattere overvurdere sig selv og sine Arbeider.

Men naar jeg idag ret betænker mig, saa kommer jeg til det Resultat, at jeg kanske helst burde tiet med min Skuffelse.

Thi da jeg lever her i en absolut literær Ensomhed – uden nogen at konferere med, uden nogen at sammenligne mig med, kan jeg jo igrunden slet ikke have nogen paalidelig Dom om, hvad jeg overhovedet kan vente af mit Forfatteri. Og saa kan Deres Tilbud maaske, naar alt kommer til alt, være meget godt.

Tag mig derfor ikke ilde op, at jeg saa aabent har tilstaaet min Skuffelse, men vær heller – jeg beder Dem – saa venlig at vise mig tilrette, paa det at jeg for Fremtiden kan slippe for Skuffelser og for at synes fordringsfuld og utaknemlig overfor Dem.

Nu ved jeg heller ikke hvormange Ark Bogen kommer til at udgjøre; bliver det nogle og tyve, saa er jeg vel fornøiet med Udbyttet; men naar den ikke tyve Ark, saa – ja saa er jeg – om med Rette eller med Urette? – skuffet. –

Jeg skriver idag til Brandes, forat bede ham læse den sidste Korrektur; hvis han samtykker, skal jeg strax underrette Dem; – hvis ikke, maatte jeg faa Adgang til selv at gjøre det; – men bare den sidste Overlæsning; selve Korrekturarbeidet beder jeg Dem lade udføre for min Regning.

Og saa var det mit Ønske, at De – saa hurtigt som muligt – vilde oversende mig et komplet Korrektur Exemplar, hvorefter jeg da vilde holde et Par Oplæsninger. – Min oprindelige Plan – at læse hele Bogen, har jeg – efter en Prøve i Bergen, selvfølgelig opgivet, og agter at følge Deres Raad: kun at læse udvalgte Partier.

Det har gjort mig ondt, at De finder min Bog altfor «bred», saameget mere som jeg mest af alt frygter for at blive lang og kjedsommelig; og jeg indbildte mig, at det var lykkedes mig at bringe en vis Fart i Stilen ved en vexlende Række af stærkt farvede Skildringer. Imidlertid vilde jeg nu nødig foretage nogen

De synes heller ikke at billige min Benævnelse «Roman», idet De kalder Bogen «en større Fortælling». Jeg skulde imidlertid gjerne ville beholde Roman, idet – efter min Formening – «Fortælling» mere hidfører Forestillingen om en nøiagtig Udvikling af en enkelt eller et Par Skjæbner, medens min Bog med Vilje savner Hovedpersoner, «Helt og Heltinde» – og nærmest gaar ud paa at kaste klare Lys over en tilfældig Slump Hverdagsmennesker, der passere forbi os i Livets Procession.

Ja – saa var der endnu noget, jeg vilde plage Dem med – Hr. Justitsraad! – og det var om Udstyret af de indbundne Exemplarer, som – det maa jeg tilstaa – i Danmark (for nu ikke at nævne Norge) synes mig over al Beskrivelse horribelt. Men jeg er virkelig bange for, at De skal finde mig altfor ubehagelig, og det var dog – det beder jeg Dem være forvissat om! – meget langt fra min Hensigt.

Derfor vil jeg vente, til jeg hører fra Dem, at De ikke misforstaar eller fortørnes over min store Aabenhjertethed og min Fordringsfuldhed.

Og det venter eller ialfald haaber jeg at faa høre i Tillid til Deres Velvilje og i Bevidstheden om den Oprigtighed, hvormed jeg ønsker at bevare Deres gode Omdømme. –

Deres meget ærbødige og forbundne *Alexander L. Kielland*.

Er 2det Oplag af Novelletter under Trykning?

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stavanger den 6te Marts 1880.

Jo – saa Skam kommer vi – det er temmeligt sikkert! – kjære Ven! – og vi modtog med stor Tak din uforbeholdne Velkomst. Men hvad Pokker skal jeg i Hr. Konow's Ægteseng? Hvile mig? : – Herre! hvor bor du? Mon i en snever Dal stængt af Fjelde? – skulle vi kløves over Bjergene? – Ser du, jeg ved ikke – og det er den nøgne Sandhed uden Skaberi! – mere om Geografien paa dine Kanter end Katten; og derfor havde jeg forestillet mig Sagen simpelthen saaledes: Jernbanen holder for din Dør, jeg stiger ud og gaar ind. Nuvel – det er altsaa ikke saaledes,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
og jeg giver mig i din Vold – overbevist om, at naar Du sender mig til Hr. Konow, saa er det til mit sande Bedste, og han maa vel formodentlig være saa glad i dig, at han glad modtager den, du sender ham.

Derfor har jeg udspekuleret følgende: i Hotellet i Throndhjem lader jeg Portieren skrive op paa et stykke Papir: hvad Tid jeg skal reise, hvor jeg skal spise, sove, gaa paa Do, stige ud, stige ind o.s.v. Den Opskrift skal jeg sende dig itide, vil saa du korrigere den efter din Smag, saa skal jeg komme som en Pakke tilligemed min Kone. Du kan ikke tænke dig, hvor jeg glæder mig til at bevæge mig lidt! Landet er mig aldeles fremmed; Tiden bliver den allertidligste Vaar – April – Mai –, jeg kjender det krible i mig af Versestumper, Musik og alslags sligt, som lidet sømmer sig for en korrekt Gentleman med fine Instinkter og dadelfri Flip.

I Bergen gik det bedre end jeg selv vidste. Jeg var saa misfornøiet selv om Aftenen – det var bare en enkelt Oplæsning, for at prøve mig –, at jeg kom her hjem med det faste Forsæt aldrig mere at vove den Ting. Men saa kommer man og fortæller mig, at det ikke var saa ilde, og nu har jeg faaet Mod igjen.

Saa tager jeg udvalgte Stykker af Romanen til to Aftener og læser i Bergen og Throndhjem.

Gyldendal bød mig 70 Kr. pr. Ark for 1500 Exemplarer. Jeg havde sat mig i Hovedet, at jeg skulde faa 80 Kr., saa blev det netop 400 Spd. for 20 Ark. Derfor blev jeg skuffet, og det sagde jeg ligeud til Hegel. Men nu angrer jeg paa det, skjönt Hegel er lige blid; thi jeg forstaar mig jo sletikke paa de Ting, og saaledes kan det jo godt hænde, at Tilbudet virkelig er godt. Det er *det*, at jeg er ældre i Hovedet end almindeligvis Begyndere i Literaturen, derfor er jeg vel for fordringsfuld.

Fra Hedlund har jeg endnu ikke faaet nogen Meddelelse; men nu er Bogen under Trykning, og jeg ejer ikke noget andet Exemplar. Kunde det nytte – hvis nu Hedlund gjør mig et Tilbud – at telegrafere til Hegel og bede ham sende Korrekturark til Sverige?

Du skal høre fra mig før jeg reiser afsted – selv om du ikke svarer paa dette, – hvilket du dog burde i Betragtning af hvormegen Glæde du derved gjør mig.

Min Kone sender sine venligste Hilsener til din og dig, og vi glæde os begge overmaade til Mødet.

Din hengivne *Alexander L. Kielland*.

Frederik Hegel.

Stavanger den 6te Marts 1880.

Gyldendalske Boghandels Forlag.

F. Hegel & Søn Kjøbenhavn.

Deres meget venlige Brev af 29de Februar har forsaavidt beroliget mig, som jeg ser, De ikke har taget mig min Skuffelse ilde op; jeg begynder at indse, at jeg bør være fornøiet, og jeg er det ogsaa.

Fra Dr. Brandes har jeg endnu ikke kunnet faa Svar, og kan derfor ikke med Bestemthed tilsige, om han vil læse den sidste Korrektur. Men jeg tror nok, han vil, da han altid har været saa snil mod mig.

Nu vil jeg haabe, at der bliver saa stort Mellemrum af Tid mellem Afsendelsen af Korrektur eksemparet til mig og den færdige Bogs Ankomst til Norge, at jeg kan faa Tid til at læse et Par Aftener i Bergen og kanske i Trondhjem. Saa er det min Plan at reise med Jernbanen nedover til Kristiania – indom til Bjørnson –, og, hvis jeg synes, jeg har Raad, en liden Tur til Kjøbenhavn. Der er faa Ting, jeg længes saa meget til som en Gang at se Danmarks Bøgeskove om Vaaren, – det har jeg aldrig seet; og jeg begynder at føle, hvorledes en saadan afsides Strandbo, som jeg, trænger til lysere Billeder end Sand, Lyng, Stene og Hav.

Men lad mig ligesaa godt tilstaa det; – det er Penge, jeg mangler. Før jeg tiltræder min Oplæsningsreise – ja ærligt talt jo før jo heller – maatte jeg bede Dem sende mig Honorar for 2det Oplag af Noveller, hvis det – som jeg formoder – er under Trykning og – hvis det ikke er altfor paagaaende – ialfald noget af mit Honorar for Romanen. Saaledes vilde jeg ordne mine Forhold herhjemme, før jeg drog afsted; Oplæsningsreisen skulde jo forhaabentlig betale sig selv; men til en Kjøbenhavnertur bliver der vist ikke meget tilovers, hvis jeg kjender mig selv ret. Thi jeg er en af de mindst begavede under Solen i Retning af

Mit Haab staar til et lidet Bind – – antagelig henimod 10 Ark –, som ligger her ganske færdigt i Manuskript. Det indeholder: 1) «Paa Hjemveien» – mit Debutarbeide, trykt i 1878 i Nyt norsk Tidsskrift; 2) Hans Majestæts Foged – omarbeidet til et to–akts Stykke og 3) Det hele er ingenting, som fortiden opføres med Bifald i Kristiania. Skulde De ville forlægge denne lille Samling under en Titel som f. Ex. For Scenen, tre Smaastykker? Dersom De har Lyst til at se Manuskriptet, skal jeg sende Dem det; og kunde jeg vente et Honorar for det, vilde jeg paa de Penge reise til Danmark. Se – det er mine høitflyvende Planer for Vaaren, – men jeg er vant til at slaa af paa mine Drømme.

Kunde De være saa venlig at opgive mig – tilnærmelsesvis – *naar* jeg kan vente mit Exemplar, og *naar* saa selve Bogen bliver sendt til Norge; jeg maa absolut faa et Forspring.

Med Tak for Deres vedvarende Velvilje forbliver jeg

Deres ærbødige og forbundne *Alexander L. Kielland.*

Georg Brandes.

Stavanger den 9de Marts 1880.

Kjære Hr. Doctor! Jeg tænkte hele Tiden, at det var vel de Forelæsninger, hvorom jeg har læst i Aviserne, der forsinkede Deres Brevvexling. Men jeg gjør sandelig ikke Fordring paa, at De, der har det travelt, skal svare med min Ilfærdighed; jeg er bare saa glad ved, at De bestandig har mig i Erindring – i venskabelig Erindring, naar De faar lidt Tid tilovers.

Forresten har jeg heller ikke været ørkesløs; foruden mangfoldige Breve – efterat jeg har fundet Mennesker at skrive til, begynder Brevskrivning at blive en Yndlingssyssel og min jævnlige Rekreation hver Søndagsmorgen; «Rekreation» er et dumt Ord her; thi hele mit Arbeide med Pennen er endnu Rekreation efter den døde Tid, da jeg var en malkontent, tvivlesyg Teglblænder. Det kjære Teglværk skal jeg forresten sælge i disse Dage; det gjør mig saa ondt at skilles ved de lange symmetriske Rækker vaade Murstensemnar, Vandhjulets Klapren, den ejendommelige Metallugt af den friske Lær, og alle de fillede, udklunte Folk, som

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
syntes jeg var en saa godmodig Herre. Det vil da sige: jeg haaber, de syntes det; thi det er min faste Overbevisning – erhvervet i 8 Aar –, at disse Folk – de fattige, de som slider for os – de narrer os altid; – enten med Vilje eller af Vane, af indgroet Mistillid til de «Fine» ere de aldrig fuldstændigt aabne mod os. Om jeg i Uforstand har givet de ravgaleste Ordre, saa lystre de – ja hvad mere er! de lader, somom det er Visdommens Ord, jeg taler; men bagefter tror jeg rigtignok ogsaa, de ler overordentligt hjerteligt. Dette Salg er forresten ikke let at faa istand; da jeg er cand. jur., kan jeg ikke anstændigvis (jeg tør heller ikke for Far) overlade det hele til en Sagfører; og saa skal jeg nu tage fat paa en Mængde Dokumenter, gamle Kontrakter, Assurance- og Taxtforretninger, Vandafgifter og Lerafgifter, Veirettigheder, Strandrettigheder og meget mere, for af det hele at udkoge et lokkende Prospektus. Jeg har en god Kjøber i Kikkerten, som jeg hver Dag pirker lidt i paa Børsen. Kunde jeg blive alle mine Vexler og «løbende» Papirer kvit, tror jeg, at jeg vilde skrive en Høisang næsten saa god som Salomos, – ialfald noget lignende.

Men ogsaa Forfatteren i mig har været letvint. Romanen trykkes nu af al Kraft hos Hegel; han gav mig 70 Kr. pr. Ark for 1500 Exemplarer, med hvilket Tilbud jeg tillod mig at være misfornøiet. Det var vist meget paa agtigt af mig; men jeg havde nu sat mig i Hovedet, at jeg vilde have 80 Kr.

Saa har jeg 4 Noveller færdige – tildels trykte i Ude og hjemme – og to i Hovedet. Sammesteds har jeg en stor Roman: «Arbeidsfolk», der skal skrives til Vinteren.

Saa har jeg færdigt liggende til Trykning: «For Scenen»; tre Smaastykker; – nemlig: Paa Hjemveien; H. Majestæts Foged (omarbejdet til to Akter) og: Det hele er ingenting.

Det skal Hegel faa at trykke, naar Garman & Worse har begyndt at gjøre Lykke! – Rim! – idag er jeg ret paa min Skrivekugle! De faar vist døie et Ark til?

Endvidere har jeg holdt en Oplæsning af et Par nye Noveller i Bergen, hvor det gik mig over al Fortjeneste godt. Over Paaske reiser vi – min Kone med – til Bergen og Trondhjem, hvor jeg vil læse udvalgte Stykker af Romanen, før den naar op til Norge. Saa gaar det sydover – indom til Bjørnson, til Kristiania og kanske til Kjøbenhavn.

Da jeg nu er begyndt med at snakke saa forskrækkeligt meget om mig selv, maa jeg bringe Dem rigtigt a jour med mit Forfatterskabs Væxt. Deres Broder har sagt, at Garman & Worse er dygtig; jeg kan være vel fornøiet med den; og det er jeg da ogsaa saamegetmere som jeg tilslut hverken vidste op eller ned. At den er velskabt, er min store Trøst; dens værste Mangler havde jeg en Anelse om; men det skal kanske blive bedre med Tiden. Ialfald har jeg faaet et ubændigt Mod.

Bjørnson har skaffet mig til Forlægger i Sverige Albert Bonnier i Stockholm. Naar Bjørnson først lægger sin Elsk paa nogen, saa er det ikke med Maade; og mig har han nu taget saaledes ind i sit Venskab, at jeg næsten skammer mig, naar jeg tænker paa, hvormeget der igrunden er indeni mig som forholder sig absolut usympatetisk til Bjørnson. At jeg er taknemlig, kan De vide; at jeg føler mig hædret o.s.v. det er altsammen godt nok; – men – ja hvorfor fortæller jeg Dem det egentlig? – det er somom jeg overfor ham ikke ret faar den Fornemmelse, denne velgjørende Fornemmelse af gentlemanmæssig Broderlighed som f. Ex. overfor Deres Broder og – tillad mig! – overfor Dem Hr. Doctor! – og det er ikke, fordi Bjørnson imponerer mig formeget. Men – ja det er et Ord, som spøger i Blækhuset; jeg vilde saa nødigt synes vigtig, endnu nødigere misundelig; men Ordet, som spøger, Tvivlen overfor Manden – er Paalideligheden. Han er mig for meget Digter; – det hjælper ikke, at dette er slidte Ord, jeg maa sige det. Det staar i mit personlige Forhold til ham som en Sky mellem os, og hvergang jeg modtager et nyt Bevis paa hans Venskab, stikker det mig i Brystet, at jeg ikke holder saa meget af den Mand, som han har Grund til at tro, – Ret til at vente. Jeg ved ikke, om dette er synderligt klart; paa mig har det ialfald virket lettende som etslags Skrifte.

Nu skulde det dog være komisk, om Bjørnson sagde noget lignende om mig! – og det kunde hænde! Thi han skriver altid til mig: Kære vän vær ænnelig tro! – ja ja! – nu faar vi se, hvem der holder ud.

Da jeg skulde til at fare nedover denne Side ogsaa, læste jeg atter Deres Brev gjennem, og blues over mig selv, saaledes som jeg kan sidde og skrible om mig selv, medens De er saa ultrabeskeden, at De gjør en lille Undskyldning, fordi De forklarer mig de personlige Grunde, hvorfor De kunde ønske at leve i Kjøbenhavn. Jeg forstaar Dem nu meget bedre, og jeg takker for Deres Svar paa

Hule end mit Bärenzwinger af et Fædreland.

Om Drachmann tør jeg ikke tale paa lang Tid; thi Deres Broder har saaledes taget mig afdage i den Anledning, at jeg maa vente, til jeg faar samlet noget rigtigt godt, bittert at sige om ham, thi det er sandt – jeg er gal paa det Menneske! – Hvorledes vi lever i Stavanger, skal jeg fortælle Dem en anden Gang; det vil blive morsomt for os begge. Hvis De i Deres Svar herpaa, vilde minde mig om det, var det saameget desto bedre, thi naar jeg har forseglet mit Brev, er det næsten glemt med det samme.

Miss Jane Mulley er vist ikke meget brugelig; hun synes at opfatte Norsk som en Art Plattysk; jeg tror slet ikke, hun kan vort Sprog. I Amerika derimod har jeg en Ungdomsven, som naturligvis er Professor, han vil tage sig af mit transatlantiske Ry.

Min Kone lader hilse paa det venligste. Hun siger ellers, at det er vel nok dette: at jeg yder hende Retfærdighed i Omtale; men hun vilde dog foretrække, om jeg var lidt manerligere i Hjemmet; thi jeg er et Drog – siger hun.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Johan Bøgh.

Ogne den 16. Marts 1880.

[...]

Saa der er «fin Poesi» i det? Tos'k! – synes du ikke ogsaa, at der er Idealitet, Stemning, Farve og Kanel i det? – Stykket er simpeltvæk en praktisk Haandsrækning til Fruentimmerne, paa det at de kunne være paa sin Post mod saadanne aandrige Drog som du og jeg, – la os saa være færdig engang med disse Satans gamle slidte Kaloscher – som Poe – jeg kan ikke skrive Ordet!

Du skal ellers have Tak for den fornuftigere Del af dit Brev. Ikkedestomindre følger jeg ikke dit venlige Raad. Jeg kan ikke henvende mig til Elster; han er uden Tvil ældre end jeg – ialfald ældre Forfatter, han er en større Augur end jeg, og det vilde være mig umuligt at være saa paatrængende. Thi det er ikke bare Snak, naar seg ogsaa overfor dig synes, det er Skam, hvorledes jeg volder Bryderi; men

det faar da gaa an, siden vi to nu ere Venner og sætte Pris paa hinanden.

Men en vildt fremmed Mand! – sæt at han ikke ligte mig! – eller (og det er saagu det værste!) sæt at jeg ikke ligte ham! eller at han for Eksempel ser sulten ud! eller at han smiler! – eller har Flipper med fillede Kanter! – eller hvidt Halstørklæde med Broderi i Enden.

Ja – saa stod vi der! – eller rettere: jeg løb min Vej til Vadsø eller en anden By i Omegnen.

Nej lad os ikke friste Gud, han kan være vrang nok!

[...]

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stavanger den 22de Marts 1880.

Kjære Ven! – dit Brevkort fik jeg igaar; men det kom forsaavidt for sent som jeg allerede har ordnet mig med Alb. Bonnier, og Hegel har lovet at sende Bogen arkvis til ham, eftersom den trykkes. Derved er altsaa ikke noget at gjøre.

Men det var alligevel leit, at du saa bestemt fraraadet mig Bonnier; – hvorfor? – er det ikke et godt Navn?

Han refererede til din og til «sin Ven Hedlunds» Anbefaling, og da troede jeg, at jeg maatte slaa til strax, telegraferede til Hegel og ordnede alt samme Dag.

Dit gaadefulde Brevkort om den Beskjed, der venter mig hos en – Præst!?! i Trondhjem sætter mig i Spænding og feberagtig Uro! – men nu er det jo for sent.

Romanen trykkes i Kjøbenhavn, og saasnart jeg faar mit Korrektur Exemplar komplet, skal jeg sætte mig til at ordne det sammen til to eller tre Foredrag, og saa reiser jeg. Du kan ikke tro, hvor jeg glæder mig til at forlade Trondhjem, thi selve Læsningen er noget Fandens Skrab! –

A propos! – jeg kan ikke skrive Vers; – det vil sige, det former sig sjeldent for mig i Verseform. Naar det hænder en enkelt Gang, er jeg aldrig sikker paa min egen Dom – min Prosastil derimod forstaar jeg bedre at kritisere. Vil du sige mig din Dom om det Digt paa næste Side, som jeg skrev i Sinne en Aften. – Mine venskabeligste Hilsener.

Fattigmandsbarn

Alt er saa skjønt, alt er saa ligt,
Alt er saa saare godt gjort.
Livet er krydret af Duft og af Digt,
Usleste Liv er paa Skjønhed saa rigt,
– bare du øiner itide din Pligt –
– Pligten at tro! – og den er dog saa grei!
– tro, at du vandrer paa Forsynets Vei,
tro, at din Smerte, din Jammer, din Nød,
Maven som knurrer, og Taaren som flød –
– alt er saa sikkert, saa forud bestemt,
hverken er du eller Spurve glømt.
Der vaager et Øie for smaat som for stort,
– Alt er saa saare godt gjort!

Og Loppen hopped, og Lusen bed,
Og Frosten skaged, og Sulten sled,
Og ensomt var der, – men tæt af Nød –
Da nasked Haanden et Stykke Brød.
Og tre Betjente slog i en Port,
Og Alt var saa saare godt gjort!

Frederik Hegel.

Stavanger den 22de Marts 80.

Høistærede Hr. Justitsraad – for Deres meget venlige Skrivelse af 11te Marts med indlagte 1000 Kr. takker jeg Dem forbindtligst. Og det ene med det andet har nu saa grundigen kureret mig for min «Skuffelse», at jeg herved beder Dem

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
modtage en oprigtig Undskyldning for min lidet begrundede Misstemning. Jeg
lover Dem at være fornuftigere en anden Gang og saa ville vi – med Deres
gunstige Tilladelse – slaa en tyk Streg over alt det med «Skuffelsen» og ikke tale
mere om den Ting.

For Deres store Imødekommenhed med Hensyn til den svenske Udgave maa
jeg gjentagende takke Dem. Det var Bjørnson, der skaffede mig Bonnier (– det er
jo et respektabelt Navn?); men saa fik jeg forleden Dag et Brevkort fra Bjørnson,
hvori han siger, at jeg ikke maa modtage noget Tilbud fra Bonnier.

Hvad han mener med det, kan jeg ikke vide; iethvertfald er jeg bunden; jeg
har givet mit Ord til Bonnier, og han maa faa Bogen.

Jeg kan tænke mig, at det Tab, De lider, ved at miste ialfald en Del af det
svenske Publikum, er temmeligt betydeligt. Og jeg skulde ikke finde det
urimeligt, om De af den Grund foreslog et Afdrag i Honoraret. Naar jeg ikke fra
først af nævnte noget om en svensk Udgave, var det fordi den dristige Tanke ikke
faldt mig ind. Men da Bjørnson tog sig af mig (– og han gjør nu alting fuldt ud),
syntes jeg, det var herligt ogsaa at udkomme i fremmed Sprog; og for Fremtiden
kunde det vel ogsaa blive mig til Nytte.

Men «horribelt»! – det holder jeg paa! Det er mit ramme Alvor, at jeg finder
dem stygge og de indbundne Bøger – ildrøde – græsgrønne, himmelblaa –
fortvilet violette – med tykke Guldklatter – som en Række udmaiede Bondepiger
en Søndagsformiddag. En fin Bog maa være simpel og solid som en engelsk
Kuffert. Vedlagt sender jeg, hvad vor Bogbinderkunst har at byde i den Retning;
det grønne synes jeg er ret pent. Naar der nu trykkes paa Bindet en tynd Streg af
Guld som en Ramme omkring, og saa Forfatterens Navn mellem to fine Linier
øverst oppe; Bogens Titel midtpaa f. Ex. skrevet med Rundskrift, – altsammen i
Guld – men ikke tykt – og saa endelig det Gyldendalske Mærke i *Guld* bagpaa (en
Bog skal være lige pen for og bag) – saa har De en Bog efter mit Sind! – en Bog
som kan ligge med Anstand hvorsomhelst i en komfortabel Salon, som De kan
tage med Dem paa Gaden, eller paa en Reise; istedetfor disse spraglede,
skrigende Tingester, der ikke passe nogetsteds og som en velklædt Gentleman vil
undse sig for at bære paa Gaden. Ja – se det er nu min Mening! – De beder om at
faa høre den, saa faar De ogsaa døie mine «stærke Udtryk», men jeg haaber, at
De værner Dem lidt til mig efterhaanden; – jeg ser ialfald med levende Glæde af

Hvis jeg kommer til Bjørnson, skal det være mig en Fornøielse at overbringe
Deres Hilsener.

Deres ærbødige og forbundne *Alexander L. Kielland*.

Hjalmar H. Boyesen.

[23/3 1880].

Kjære Ven. Dit kjære Brev af 2den dns. fik jeg just, og jeg iler med at svare forat
vor Korrespondence dog ikke skal blive altfor hullet.

Samtidigt fik jeg ogsaa din Bog Falconberg, som du selv skal have mange Tak
for. Hidtil har jeg kun glædet mig over dens smukke Ydre, men jeg glæder mig til
at læse den – skjønt jeg er en stor Stymper i Engelsk.

At du ikke strax finder Plads i et betalende Tidsskrift for mine Novelletter,
finder jeg rimeligt. Vi maa vist fra først af tage tiltakke med saare ringe Udbytte
– bare vi kunne faa mig til at trænge igjennem. Nu er andet Oplag af Novellettene
udkommet og om en Maaned eller før kommer min nye Roman Garman & Worse
– samtidigt paa Dansk og Svensk. Mit Navn øger nu hurtigt; et Par Komedier,
opførte i Kristiania have gjort Lykke, og hidtil har jeg skjult mine farlige –
antichristelige – samfundsopløsende Tendenser saa godt under min Elegance, at
Hadet fra de gammelkonservative – Morgenbladet – endnu ikke har ytret sig.

Men man spaar mig, at det vil bryde løs efter Romanen, og det tror jeg ogsaa.
Det kan ikke være anderledes; men jeg nærer ikke Spor af Frygt nu, da jeg ved,
hvad jeg formaar, og naar man har fyldt sine Lunger med Tidens friske Luft, saa
bør man ikke ræddes for en Kamp med de gamle blodløse Skygger.

Saasnart jeg faar Korrektur-exemplaret herop fra Kjøbenhavn er det min Plan
at oplæse Uddrag af Bogen i Bergen og Trondhjem. Et Exemplar skal blive sendt
dig saasnart som muligt. Ikke fordi jeg venter, at du skal oversætte det (det maa
du kun gjøre, hvis du har Lyst og Haab om Succes), – men du skal have Bogen
som en Venskabspresent. Du siger, at din Falconberg er rettet mod
Præstevældet, – det er min Bog ogsaa, den vil derfor forhaabentlig interessere
dig.

Dit Trompetstød i the «Nation» læste jeg med Velbehag. Kun skammer jeg mig over, at jeg ikke kan blæse et Stykke for dig herhjemme. Dersom en dygtig Fyr vilde oversætte din Falconberg – saa havde du vel ikke noget imod det?

Dersom vi skulde rangere Zola og Daudet er jeg uenig med dig. Du holder paa Daudet; jeg paa Zola. Daudet er for fin paa det, han er for meget beskjæftiget med sig selv – med sin Stil, fuld af pikant Ynde; men han er ikke – som min Ven Dr. E. Brandes siger – ikke voldsom nok. Zola derimod er ikke bange for noget; i det rædselsfulde Hospital – som Livet er for ham – gaar han fra Seng til Seng, ikke hærdet og ufølsom ved Vanen, men med de mest udviklede Sandser – baade for det hæslige Syn, de vilde Skrig, den onde Lugt – alt føler han hver Dag lige stærkt, – men alligevel blir han ved at gaa fra Elendighed til Elendighed – han tager os ved Haanden og vi følger ham uden at se ham. Daudet staar derimod i Fløielsjakke ved Siden af sit Værk – gjemt i den store Flok Beundrere, selv den største Beundrer af sig selv. Jeg ligner Daudet og vilde dog saa gjerne ligne Zola!

Hils din Kone paa det venskabeligste. Mon vi nogensinde træffes? Det lader ikke til, at du stunder mod Norge. Derimod tænker jeg mangen Gang paa at besøge Amerika. Reisen er jo nutildags ikke noget at snakke om. Og siden jeg har hørt om Chr. Jansons Besøg, har ogsaa jeg tænkt, at kanske – om jeg bliver mere berømt – kunde ogsaa jeg med fare til Amerika for at prædike for Aanderne, som der ere i Forvaring. Dette er dog kun en flygtig Drøm, som min Kone ler hjærteligt af; hun beder mig hilse Eder!

Din hengivne Ven *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Stavanger den 27de Marts 1880.

De ti første Ark af min Bog ere komne mig ihænde.

For Titelvignetten skulde jeg vel takke Dem, da saadant jo smykker en Bog. Men jeg synes dog, at den ærede Hr. Tegner gjerne kunde gjort sig den Uleilighed at læse det, han agtede at illustrere.

Vedlagte lille Skitse er slet nok, men den viser Stedet efter min Beskrivelse

«Selve Fyrtaarnet, der ikke var høiere end Huset» – og saa sætte mig sligt et Skabilken af et Romantaarn paa en Klippe a la Eddystone – naturligvis med den obligate Dødsseiler, der styrer Fanden ivold mod Fjeldene.

Ja – De ler vist af mig Hr. Justitsraad! – men jeg forsikrer Dem, jeg bliver ganske syg, naar jeg ser paa denne Tegning – saa falsk – saa opstyltet – saa helt ude af Sammenhæng med Stemningen. Dersom der endnu er Tid, saa skaan mig for den! –

Naar De sender mig Resten af Bogen, vil De da samtidigt underrette mig om, hvad Tid den færdige Bog bliver expederet til de norske Boghandlere, forat jeg kan beregne, hvad Forspring jeg har og derefter indrette min Reise.

Jeg er nok en uhelbredelig Misfornøiet – Hr. Justitsraad! – og jeg er bange, De faar megen Plage af mig.

Deres ærbødige forbundne *Alexander L. Kielland.*

Just Ebbesen.

Stavanger den 5te April 1880.

Høistærede Hr. Pastor! – for Deres venlige Brev af 24de f.M. takker jeg Dem forbindtligst.

Gjennem et Brevkort fra Bjørnson havde jeg faaet en dunkel Antydning: at en Præst i Trondhjem skulde sige mig Besked om min nye Romans apparance i Sverige. Men baade Antydningen og Deres Brev kom forsaavidt for sent, – som jeg allerede har arrangeret mig med Alb. Bonnier i Stockholm, og Oversætningen er forhaabentlig nu igang. Det vilde jo være trist, om Hr. Bonnier viser sig at være en elegant Snyder; men der er nu engang ikke mere at gjøre ved den Sag. Han refererede til Bjørnson og Hedlund i sit Tilbud til mig, og jeg slog til uden Betænkning.

Jeg føler mig smigret ved Deres gjentagne Udtalelse af den Glæde De føler ved Udsigten til at gjøre mit Bekjendtskab. Paa min Side er jeg ogsaa spændt paa at lære Dem at kjende; De maa jo være en høist eiendommelig Præst, som holder

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Venskab med Bjørnson – den Frafaldne, og som hilser min Smule Optræden med Glæde og Tak. Nu maa De ikke tro, at jeg ved at nævne Bjørnsons og mit Navn i Sammenhæng trækker en hovmodig Parallel mellem det meget store og det meget lille; men De ved, at man herhjemme ikke kan sige ret mange Ord, før alverden strax er paa det rene med, om man hører til «paa Retten» eller «paa Vrangen»; – og saaledes mente jeg, at allerede den Begyndelse, jeg har gjort, maatte gjøre det lidet sandsynligt, at jeg skulde finde Venner paa Præstesiden, – ligesom jeg ogsaa haaber, at mit Bekjendtskab med Tiden skal blive mere og mere kompromitterende for en Statspræst.

De maa imidlertid være forberedt paa, at jeg opsøger Dem i Trondhjem. Min Ankomst er endnu helt afhængig af, *naar* jeg faar min Bog fuldstændig fra København. Men fra Bergen vil jeg sende Avertissementer til Bladene i Trondhjem.

[...]

I mine Studenterdage var der en Student fra – jeg tror – 1866 –, som hed Just Ebbesen; han havde pragtfuldt krøllet rødt Haar og var genegen til at spille Komedie; – det skulde vel ikke være Dem?

Kan De ikke i saafald huske en lang Fyr fra Stavanger, som efterhaanden blev meget tyk og altid fulgtes med Georg Jensen? – ja for det er mig – ser De!

Men enten det nu er os eller det ikke er os, saa glæder jeg mig meget til at se, hvem De er.

Deres ærbødige forbundne *Alexander L. Kielland*.

Kitty L. Kielland.

Stavanger den 5te April 1880.

Kjære Søster! med Hensyn til din Brevskrivning er der to Ting, jeg maa bebreide dig. For det første, at du aldrig daterer dine Skrivelser, og for det andet, at selve Brevskrivningen synes dig en altfor anstrængende og alvorlig Beskjæftigelse. Hvorledes skulde jeg tænke mig Muligheden af at skrive to Breve og ødelægge dem, forat tage fat paa det tredie! Dersom du, naar du faar Brev, satte dig hen – som jeg gjør – og svarede, somom du var bleven tiltalt, saa vilde det blive let og

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
morsomt for dig og mere svarende til selve den skriftlige Underholdnings Ide.

Du vil kanske svare mig, at det kan du ikke, for du har ikke altid Tid. Saa vil jeg svare, at du ikke bør læse dine Breve, før du faar Tid til at besvare dem. Prøv tre Gange dette Experiment, saa vædder jeg, at du gaar over til min Mening. Vistnok gives der Breve – f. Ex. Frierbreve –, der ere saa indholdstunge, at de fordre flere Dages Betænkning. Men ialmindelighed bør – efter min Mening – den skriftlige Underholdning føres varm, om den skal blive ret behagelig for begge Parter, korte lette, men hyppige Breve give tilslut et ganske andet fyldigt Udbytte end nu og da en enorm Udgydelse – som de Breve paa 28 Sider, som Bernt Lange med Aars Mellemrum vexler med Tante Dora.

Jeg indrømmer, at denne Udvikling af mine Theorier om «Brevskrivningen» tager sig meget ilde ud i Anledning af dit lange Brev, der lod saa længe vente paa sig. Du maa opfatte det bare som en Ytring af min bekjendte Trang til at holde Udviklinger og være overbevist om, at netop det, at dine Breve ere lange, er det eneste, som kan forsone mig med, at de ere saa overordentligt lidet hyppige.

– Var det ikke i Hotel Retiro, at Mad. Collett boede? – er hun i Paris, saa prøv at hilse hende fra mig. Det gjorde mig altid saa ondt, at hun ikke ret kunde fatte Tillid til mig; – jeg var hende for lapset.

Du synes mig at have stillet dig paa et meget fornuftigt Punkt med Hensyn til dine Billeders Skjæbne i Salonen; men saa maa du Skam ogsaa være stiv i Ryggen, om du skulde skuffes. Mange løine Ting kunne hænde i Verden, og Skuffelserne kunne gro op paa en Nat og voxe meget tæt.

Dit Portrait af Fr. Backer glæder jeg mig uhyre til. Og dersom jeg bare ikke var saa ludfattig, skulde hun faa male hele mit Hus. Beate var ikke saa gal at male – tror jeg, – for nu ikke at tale om Troldeungerne i Bryllupsklæderne i en grøn Sofa. Jeg selv er derimod lidt for fed og rødmusset til at være interessant; men jeg maa tilstaa, at to store Billeder af Beate og mig, – som Onkel Gabriels – er min Drøm. – Det er vel skrækkeligt dyrt?

Du spørger om vore Planer for Sommeren – les voici!

Naar jeg faar min Bog: Garman & Worse i Korrekturark herop (jeg har faaet de 10 første Ark), reiser vi – B og jeg – til Bergen, Trondhjem (hvor jeg læser), siden til Bjørnson og til Kristiania og derpaa hjem. Hjem kommer vi antagelig i

Exercitien er over – flytter vi vist til Malde. Jeg vil skrive en Bog i Vinter ogsaa, og da maa jeg være paa Landet. Det vil vel give lidt Kamp at sætte dette igjennem; thi saadan Bevægelighed er jo ikke netop Økonomi, og al Bevægelighed, al selvstændig Indretten af sit Liv er ikke vel seet af det gamle Parti. Men det gaar forresten saa godt nu. Jeg bliver lidt modigere, efterhvert som jeg ser, at jeg formaar at tjene Penge paa min nye Vei; og det er det vel ogsaa tilslut, som har tiltvunget mig et Skjær af Agtelse dernede.

Din lille Tur til Auteuil bragte mig næsten til at græde. Men mit Maal var altid St. Cloud. Hvormange lyse Sommeraftener og mørke Høstaftener har jeg ikke siddet paa et af de smaa Dampskibe og gjort den eventyrlige Flodreise. Men jeg var altid alene; jeg morede mig egentlig aldrig; det var en underlig, hemmelighedsfuld Tid, hvori jeg udviklede mig invendigt i den Ensomhed, jeg saa høilig trængte til. Nu staar jeg i fuldt Dagslys; alle Mennesker ser mig, og – hvad der er det værste! – jeg begynder at se mig selv. Vist har jeg vundet meget, jeg har vundet Bevidstheden om at kunne udrette noget; men den henrivende ansvarsløse Rullen med de store Tanker, den forelskede Syslen med de fineste Tankespind – den har jeg mistet; der strækker sig Klør ud efter mig; – man begynder at fordre noget af mig; min Uskyld – havde jeg nær sagt – er Pokker ivold og jeg kjender, at jeg bliver ærgjerrig. Derfor mindes jeg med dybt Vemod min frugtbare Ørkesløshed paa Seinen – «da jeg var Engel i Paris» – som Beate siger. Kjære Søster! den værste Fare for mig er desværre ikke den, at mit Sind skal blive for bittert af at gaa herhjemme; men Faren er, at jeg skal tages til Indtægt af Spidsborgeriet – tænk bare paa, at jeg har en af mine ivrigste Beundrere i Assa! Derfor maatte jeg bort, forat styrkes i min Indignation; thi herhjemme (i Norge) taaler de formeget af mig, fordi jeg gjør det saa fint, og istedetfor at stene mig, klappe de og sige: Hvor han er skarp – den søde Satan! Ser du – det kan fordærve en stærkere end din blødagtige Broder, det er dog godt, at jeg ser Faren. Kanske kan ogsaa min Roman være saa bidsk, at jeg faar Hadets første Tribut; – jeg forsikrer dig, at jeg føler Tørst efter det!

Lad mig nu se, du ikke tager mig mine «Theorier» ilde op; men tvertimod antager dem og svarer baade strax og langt. Beate hilser. Baby har lidt ondt i Maven, men er ellers aldeles tout a fait som en Engel. Gutterne ere ogsaa noksaa

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
snille; men de begynder jo at lugte Guttelugt, og her er kun daarlig Omgang for
dem; – om jeg boede paa Landet.

Din hengivne Broder *Alexander*.

Edvard Brandes.

Stavanger den 8de April 1880.

Kjære Ven! Deres meget prompte Brev skal De have Ros for, og det er mig en sand Fornøielse strax at svare paa Deres mange Spørgsmaal. Jeg er i Perlehumør idag, for jeg har faaet nye Klær fra Hamburg – wie gegossen!

Nu har jeg for flere Dage siden sluttet «Nana», og det stærke Indtryk af Ækelhed har tabt sig noget. Det er en Pragtbog – det er sikkert; men det er *formeget*, – for stærkt understreget. Liderlig er Bogen slet ikke; men den er lidt væmmelig. Jeg er enig med Dem i at Muffat's Ruin mere ligner et afskrækkende Exempel end et paalideligt Stykke Liv. Alt i alt sætter jeg l'assommoir høiere, men begge to staar temmelig høit over alt andet, jeg har læst.

Hvorfor jeg ikke strax begynder at læse op? – Sagen er jo den, at jeg ikke har noget Secunda-manuskript herhjemme; og derfor kan jeg ingen Vei komme, før jeg faar alle Arkene. Hvis Indbindingen gaar saa fort som De siger, er jeg rent om en Hals. Nu har jeg netop telegraferet til Hegel, forat faa vide paa Dagen, hvad Tid Bogen expederes til de norske Boghandlere.

Fortællingen fra Fontainebleau? – jeg har rent ud sagt været doven. Naar man gaar saadan og venter paa noget, arbejder man ikke godt. Imidlertid tror jeg, at jeg samler Stof til en større Roman for Vinteren; jeg har gjort et Par morsomme Ture nede mellem de værste Fjeldene ved Kysten – De burde virkelig komme herop en Svip isommer.

Men det var Fontainebleau! – jeg kunde godt skrive noget ret morsomt i Avisstil, naar jeg satte mig hen. *Svar mig*, om De tror, det var heldigt at vælge et Brev til min Kone? – begynde med: Kjære Beate! og slutte: din Alexander?

Operatexten har jeg lagt hen af Mangel – tror jeg – paa musikalske Anregungen; her er et aldeles uddøet Hul i saa Henseende og Klaverspil gider jeg ikke længer høre. Men jeg tænker paa et Proverbe: «Naar han blir voxen» – hvor

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
et af mine «retfærdige» Fruentimmer rider en Fætter Hans tilvands og saa er der nok en gammel Onkel.

Om Sars's Tidsskrift ved jeg kun, at han selv haaber at faa det igang til Høsten. Tænk! – jeg har en næsten barnagtig Lyst til at skrive tørre Avhandlinger, jeg har en færdig om Dyrplageri! – De kan tro, den er snurrig i min Mund. Vil ikke De ogsaa være med i det nye Tidsskrift?

Jeg vidste ikke engang, at der stod det famøse «hu' sige!» Det er et Raab, som er uadskilleligt forbundet med et Skibs Afløbning herhjemme. Jeg skrev det til min egen Fornøielse, fordi det hørte til; men jeg husker, at det var min Tanke at stryge det. Thi det vil ikke forstaaes overalt i Norge engang; det er vestlandsk – ja kanske stavangersk. Det betyder: hun glider! – kommer af Verbet: sige, seg, har seget = at glide langsomt. Hu sige(r); – r– i Præsens bortkastes af Almuen – ja saagar af temmeligt fine Folk her i Byen f. Ex. «sige (af siger, sagde, sagt) du det?» udtales: «sie du de?» – Men hvad Pokker bryder De Dem om dette! – undskyld min Snakkesalighed.

Det var dog altfor skidt, om vi ikke skulde træffes isommer. Hvis jeg tjener godt paa min Reise, kommer jeg kanske til Taarbæk; men det er dog saare uvist. Derimod er det ingenting for Dem at svippe herop engang i Laxesaisonen Juni –September; De kan tro, her er en morsom Natur, og Reisen er en Spas, – en ren Spas! – direkte Dampskib! Jernbane over Jæderen; hvis De ikke liger Søen kunne vi mødes i Kristiansand og kjøre Landveien hertil – udmærket Vei, Karioler og smaa raggede Heste, Skydsskifter med Fleskepandekager og sur Melk, – etsteds har jeg saagar en Broder at byde Dem paa, han er vistnok Præst, mais bon zig tout de même! Byen her er forfærdelig! men vi kunde jo holde os for os selv – bare et Par Dage! – prøv dog! De var snil, om De vilde adressere Deres næste Brev til Professor O. Skavlan, Holbergspads, Kristiania; – thi hvis De ikke svarer uhyre prompte, naar Deres Brev mig ikke her.

Deres hengivne Ven *Alexander L. K.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stavanger den 15de April 1880.

Kjære Ven! – som du ser, er jeg endnu her; men nu reiser jeg paa Søndag den 18de. Saa kommer jeg vel nedover til dig i de første Dage af Mai. Fra Trondhjem telegraferer jeg; *der* vil jeg ikke læse af Romanen; thi den expederes allerede den 24 fra Kjøbenhavn, og naar saaledes Trondhjem før jeg. Det skulde ogsaa være mig kjærnt om den var kommen dig ihænde, før vi mødes; thi jeg er meget begjærlig efter at høre din Dom.

Jeg skal altsaa virkelig uden videre henvende mig til Hr. Konow og sige, at jeg vil overnatte hos ham? – det synes mig en dristig Spas; men du tager Skylden paa dig.

– Ja det er jo sandt! – du kan tro jeg følte mig stor ved at modtage dine Vers! – tænke sig, at jeg sender Vers til Bjørnson og modtager Gjengave af Vers fra ham! – Det slog mig, hvad der dog er for en Forskjel mellem den, der kan skrive Vers og den der ikke kan. Men lad mig da ogsaa være «stor» fuldtud og kritisere dig: det er uheldigt, at der *maa* staa: «kun han blev saa forbandet *lille*»; thi det heder *liden* paa norsk. Derfor er efter min Formening Versekunst noget Fandens Magt; der er et Kav og et Slid med disse Rim, saamange Kryberier, Omsvøb og Konsessioner overfor det gjenstridige Sprog, at Tanken enten blir sint og slaar Formen i Filler, eller ogsaa kommer frem bunket og fortrykket og skjæv. Ja det er nu min Erfaring; men jeg ved, at jeg ikke kan skrive Vers.

Jeg har ligget saalænge og fitlet med denne Oplæsningsreise, at jeg snart brækker mig af det hele. Det gjør jeg vist aldrig mere. Desuden ser det ud, somom jeg har givet slet Exempel. Frøken Emilie Schøien er her, forat læse iaften; derpaa farer hun nordover foran mig. Det er ikke det mindste morsomt for mig – det kan du vel tænke! – at konkurrere med Kollegaer; og var jeg ikke saa langt kommen, – ja var det ikke for Beates Skyld, der glæder sig saameget til Turen, saa gav jeg Fanden i det hele.

Jeg er saa sint – ja jeg er saa indsint idag, at jeg bare vil slutte. Naar vi mødes, har jeg en Masse Ondskab at give af mig, det skal blive en Lettelse at faa snakke ud. Vi hilse og takke paa Forhaand for Eders venlige Gjæstfrihed.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Georg Brandes.

Stavanger den 15de April 80.

Vi gratulerer med Deres nye lille Datter og sender vore Lykønskninger til Deres Frue.

Men ellers vil jeg ikke svare for, hvad der kommer til at staa i dette Brev; thi jeg er meget optaget idag. Nu skal nemlig først denne Fandens Oplæsningsreise begynde; der har været utallige Forhindringer, og jeg har baaret mig dumt ad; men det blev altfor langt at forklare Dem i hvilken Grad.

Derfor kan der ikke være Tale om at levere nogen Skildring af mit Liv herhjemme; – ja – oprigtig talt! af en anden Grund ogsaa. Jeg mindes nemlig med den Tydelighed, som er ejendommelig for en slet Hukommelse, der lunefuldt og uberegnelig fastholder en Ubetydelighed og overgiver alt andet til ubarmhjertig Forglemmelse, – saaledes husker jeg, at jeg har lovet Dem en Skildring herfra, ja jeg er endogsaa vis paa, at jeg lod falde et overmodigt Løfte om, at det skulde blive morsomt for os begge. Og nu er Sagen – kjære Doctor! – et saadant Drog er jeg, at dette lille Løfte giver mig en saadan Skræk og Afsmag for denne Skildring, at om jeg prøvede, blev det elendigt; men vær tryk, jeg vil ikke prøve; De faar aldrig nogen Besked om Stavangertiden af mig – ialfald ikke nogen morsom.

Har jeg kanske ikke ogsaa i et Brev til Deres Broder halvveis lovet – eller noget lignende – at skrive noget om Fontainebleau for «Ude og hjemme». Ja – Fontainebleau var det deiligste, jeg kjendte i Verden, og nu taaler jeg lidet at tænke paa det.

Item: Professor Sars har talt om et nyt ugudeligt Tidsskrift. Jeg – fuld af Glæde og Forventning – lover mit Bidrag, flittigt Bidrag – sagde jeg vist. – Ja! – jeg er allerede vis paa, at det Tidsskrift vil koste mig en hel Dot af mine sparsomme Haar. Thi alle mine Hovedhaar ere snart talte, jeg begynder at blive skaldet – 31 Aar gammel!, og er et af de forfængeligste Mandfolk, jeg kjender.

Med Teglværket fik De ganske Ret; det blev ikke til noget. Saa beholder jeg det ialfald et Aar til og sælger af de store Beholdninger. Det er ogsaa etslags Levevei – for en Tid. Senere skulde jeg prøve, at leve af Literaturen, og hvad min Fader efterlader mig, c. 50,000 Kr. eller lidt til. Jeg fik 1600 Kr. for Garman &

Jeg læste den igjennem iformiddags; – mon det ikke er en god Bog?

Den er ikke bidsk nok, det skjønner jeg godt; men sig mig dog, naar De har læst den, om den ikke er lidt bidskere end de smaa Naalestik i «Novelletter». Det er nemlig min Ærgjerrighed, at jeg skal sees at gaa frem i Ondskab, og rykke Fienden paa Livet – fint og forsigtigt, men dog stadigt nærmere. Jeg vilde jo gjerne, at Bogen skulde «gjøre Lykke»; men jeg vilde dog heller faa en ordentlig Paapakning af de Christne og saa lidt Ros af Jøder og Hedninger.

Se saa! nu fik jeg ikke takket Dem for Merimée i «Deutsche Rundschau» –, og det var dog bestemt til at udgjøre Hovedindholdet af dette Brev, som er lidt usammenhængende – frygter jeg. Send mig nu nogle Alvorsord, naar De har læst min Bog.

Deres *Alexander L. K.*

Hjalmar H. Boyesen.

[24/5 1880].

Kjære Ven! – Tak for dit Brev af 23de April og for dit prægtige Fotografi. Saa godt et Billede kan ikke opdrives i Norge; altsaa sendte jeg forleden Dag min nye Roman! Den er vistnok intet tro Billede af hele min Person; men lidt af mig er der i den. Kun mangler den Ondskaben; den blev altfor glat og morsom: min Plan var at gaa langt voldsommere tilværks. Men under Arbeidet gik det som det pleier at gaa mig: jeg sigter mod Zola og naar bare opimod Daudet!

Kritiken har enstemmig rost mig, og jeg er nolens volens placeret paa Jonas Lie's Plads, idet han har forspildt sit gode Navn ved nogle kjedelige Romaner – Thomas Ross & Adam Schrader. Nu har jeg, hvad jeg søgte: Fodfæste, og saa listigt er jeg steget op, at selv de, der helst burde hade mig, have ladt sig narre af min glatte Stil og mine fine Manerer. Kun i Præsternes Leir siges der at trække Skyer sammen over mit Hoved. Men nu har jeg Paraply!

Hegel – det er i Gyldendalske Boghandel – logrer allerede for mig og trykker 2det Oplag. Ser du – det er en betydelig Lykke: 2 Oplag i 4–5 Uger! – Nu vil jeg da ogsaa haabe, at du finder Bogen god. Dr. Georg Brandes roser den meget. Vi

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
traf ham i Xania – min Kone og jeg –, og saa fulgte han med os hertil paa sin
Reise til Bergen, hvor han holder Forelæsninger. Hos Bjørnson var vi 5–6 Dage
og glædede os i hinanden.

Men det var egentlig dig og din Roman jeg skulde tale om, – tilgiv at jeg er
saa optaget af mig selv. Jeg har her en Veninde, der paa min Opfordring er gaaet
igang med at oversætte din Falconberg. Hvis det bliver til noget, og hvis jeg kan
faa lidt Skik paa Sproget, havde jeg tænkt at spørge dig, om du havde noget imod,
at din Bog udkom i Norge. I Kristiania talte jeg med Cammermeyer; han var
slet ikke uvillig; men du ved, hvor lusede de ere herhjemme med Honorarer. Hvis
du altsaa tillod Oversættelsen, maatte det være mere af Interesse for dine
forhenværende Landsmænd end i Haab om nogen stor Indtægt. Svar mig herpaa.
Bogen kunde forhaabentlig være færdig til Jul. Kunde du sende os de prægtige
Billeder? – hvad Fanden er det man kalder saadanne Plader til Trykning av
Billeder – Clicheer? hæ?

Det er ganske rørende at se, med hvilket Alvor du har opfattet en henkastet
Ytring, om at komme til Amerika. Det er en av mine aller blaaeste Drømme og vil
sandsynligvis blive altid blaaere og blaaere. Og desuden – du har ganske Ret! –
hvad skulde jeg blandt Bønderne; ikke forstaar jeg dem, ikke forstaar de mig, og
jeg vilde synes dem en fremmed Laps, i hvem der ikke fandtes en norsk Trevl.

Skriv nu strax igjen naar du faar læst Bogen; og hils din Kone paa det
venskabeligste fra mig –

Din hengivne Ven *Alexander L. Kielland.*

J. O. Lange.

Stavanger 6te Juni 1880.

Kjære Onkel! – jeg blev saa rørt over dit Brev, at jeg næsten var paa Graaden.
Men du roser mig altfor meget; jeg har desværre ikke væltet nogen stor Sten bort,
og Bogen blev slet ikke, hvad den skulde og burde blevet. Thi jeg er – mellem os
sagt – lidt feig. Næste Gang skal jeg prøve at slaa drøiere til.

Men naar du siger, at ærlige Mænd og Kvinder føler Bogen som et Pust af

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
friere Luft, saa træffer du mig midt i Hjertet; thi det var just Tanken: at rydde
tilside lidt af alt dette forbandede lavstammede Krat, som det officielle Hykleri
lader gro op om os, – paadet at Menneskene kunde faa se den store Skov – de
høistammede, ædle, frie Tanker, der hvælver sig over Slægten. Se – det har ingen
sagt mig før du; Kritikere og andre kloge Høns af Faget have galet i hyt og veir;
men du skal have Takken, fordi du saa min Grundtanke.

Du ved kanske neppe, hvor nær det var blevet til et Besøg hos Eder, da Beate
og jeg nyligt vare i Kristiania. Kongsbergturen var bestemt; men den blev umulig
paa Grund af de mange nye Venner, jeg har erhvervet mig i det sidste; der var
saamange Selskaber, saamegen Snakken, Drikken og Spisen, at vi ilede med at
komme hjem iro fra det hele Røre. Nu angrer vi – Beate paalægger mig at sige, at
især hun aldrig kan tilgive sig selv, at hun ikke drev Kongsbergturen igjennem.
Imidlertid – siger jeg – vi kommer snart derind igjen, og da kommer vi til Eder.
Hils Tante fra mig og Elisabeth – og fra Beate – og fra Jens.

Din hengivne Nevø og Ven *Alexander L. Kielland.*

Olaf Skavlan.

Stavanger den 6. Juni 1880.

Kjære Ven! dit Brev gjorde mig meget glad. At Hans Majestæts Foged var bleven
i den Grad forbedret, troede jeg ikke, ligesom din Formening, at hele Bogen vil
tage sig godt ud, er mig høist overraskende.

Dr. Brandes mente nemlig, at jeg maatte være forberedt paa et meget
tarveligt Udfald, og Hegel har svaret lunkent og forbeholdent paa mit Tilbud.
Derfor var det ikke egentlig Meningen, at Manuskriptet skulde gaa lige fra dig til
ham, – misforstaa mig ikke! – jeg mindes godt vor Aftale, og du har handlet
fuldkommen korrekt. Men jeg havde *siden* tænkt at være lidt vigtig overfor Hegel;
for efter hans Udtryk var det næsten som en Naade, om han tog Bogen; – og det
kan du vide ærgrede den lille Pave.

Imidlertid er det godt, som det er; igrunden er jeg glad over, at Manuskriptet
kom afsted; for egentlig vilde jeg jo slet ikke brouillere mig med Justitsraaden,
bare pave mig lidt, og det skal man helst lade være.

Her er saa mange Breve idag, at det faar gaa ud over mine *bedste* Venner – det er sadanne, som ikke tager mig det ilde op, at jeg stundom skriver et forjasket rumpeløst Brev. Hils Dagmar og Tak for din altid beredvillige Kritik, – jeg gjør ogsaa bestandig ny Regning paa den.

Edvard Brandes.

Stavanger den 8de Juni 1880.

Kjære Ven! – nu er det længe siden jeg skrev til Dem; men endnu længer – tror jeg – siden De skrev til mig. I Mellemtiden har jeg været optaget af mangt og meget; det samme har været Tilfælde med Dem; og først gjennem Rygtet, saa gjennem Deres Broder har jeg erfaret, at De staar i Begreb med at gifte Dem. De ved, at det er mit oprigtige Ønske, at De maa have det godt og være lykkelig – saa lykkelig som De kan være; men De har vist et tungt Sind. Kunde jeg bare faa noget af mit lette Blod over i Dem! – At det aldrig falder Dem ind at komme herop til mig! Nu har De været en Svip i Paris – hører jeg; hvorfor ikke heller vandre paa Jæderens flade Sand og se Solen gaa ned bagom England – enten alene eller vi to sammen. Det synes mig umuligt andet, end at jeg maatte kunne friske Dem lidt op, og De kan ikke tænke Dem, hvormeget jeg længter efter at se Dem igjen.

Bekjendtskabet med Deres Broder var mig ogsaa til stor Glæde. Han er saa uhyre klog. Vi kom godt overens – haaber jeg – alle tre, – min Kone var med; og han kan altsaa fortælle Dem om den underlige Krog af Verden, hvor jeg lever. De skulde dog tænke paa at komme herop.

Med «G. & W.» gik det som De spaaede – godt. Jeg har alt faaet mit Honorar for 2det Oplag – ligesaastort som for 1ste. Saa det regner jeg som en udmærket Forretning. Derimod optager Hegel med stor Kulde mit Forslag om at samle mine tre dramatiske Arbejder i en Bog. Deres Broder mente ogsaa, at det var Ting, som ikke vilde gaa.

Imidlertid har Skjæbnen føiet det saa, at Manuskriptet nu formodentlig allerede er i Hænderne paa Hegel. Jeg sendte det nemlig til min Svoger Professor Skavlan, da han ønsket at se min Omarbeidelse af H.M.Foged. Og saa sender han

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
det direkte til Gyldendal – refererende sig til en gammel Aftale os imellem;
medens jeg i Mellemtiden havde skiftet Sind og ikke var tilbøielig til at bede
Hegel om Forlag, naar det skulde være etslags Naade. Nu er det imidlertid skeet,
og jeg beklager igrunden mest, at jeg derved gaar glip af Deres Gjennemlæsning
(thi det er nu Deres uundgaaelige Skjæbne at læse mine Manuskripter) – især for
«Fogdens» Vedkommende.

For Deres store, prægtige Bog, som De sendte mig, takker jeg hjerteligst. Den
glæder mig meget, ligesom jeg ogsaa glæder mig over at se det store Arbeide, De
har fuldbragt.

Nu maa De strax gribe Deres bedste Pen og skrive til mig, saa vi kunne
komme igang igjen. Jeg bliver nu her helt til Vaaren, og er jeg da færdig med min
nye store Roman: Arbeidsfolk, saa vil jeg tage mig en Tur til Kjøbenhavn. – Ved
De, at mine Oplæsninger i Bergen og Trondhjem skuffede mig blodigt; der kom
næsten ingen Mennesker! – det gjør jeg nu ikke opigjen.

Min Kone sender sin venskabelige Hilsen, og jeg gentager, at nu maa De
endelig skrive strax.

Deres hengivne Ven *Alexander L. K.*

Frederik Hegel.

Stavanger den 13de Juni 1880.

Hrr. F. Hegel & Søn.

Gyldendalske Boghandel. Kjøbenhavn.

Høistærede Hr. Justitsraad! – jeg har at erkjende Modtagelsen af D/. æ/. af
2den Juni med indlagt Kr. 1518, hvorfor herved kvitteres.

Ligervis har jeg modtaget et Exemplar af min Bog i 2det Oplag.

For Tegningen takker jeg forbindtligst; men jeg har følt mig i allerhøieste
Grad pinligt berørt ved disse Ordforklaringer, der uden mit Vidende ere anbragte
i min Bog.

Jeg indrømmer, at De – Hr. Justitsraad! – ikke kunde vide, i hvor høi Grad

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
jeg finder min Bog vansiret og hvor meget jeg føler mig personligt saaret, – thi mellem os er der aldrig talt om saadanne Ordforklaringer. Heller ikke vil jeg udvikle mine Anskuelser i den Retning, for ikke at blive hidsig og sige, hvad jeg kunde fortryde; men jeg vil dog udtrykkeligt bemærke en Gang for alle, at det maa være en absolut Betingelse for fortsat Samarbejde mellem os, at Ingen faar sætte sin Finger paa mine Arbejder uden mit Vidende. Skulde jeg opleve et 3die Oplag af «G. & W.», vil jeg bestemt forlange, at disse Ordforklaringer stryges.

Imødeseende Deres nærmere forbliver jeg

Deres meget ærbødige og forbundne *Alexander L. Kielland.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stavanger 20/6 1880.

Kjære Ven! – ja du kan vel begribe, at naar en saa ceremoniel Person som jeg lige til idag har opsat at skrive til dig, saa maa der foreligge Grunde. Det gjør der ogsaa, men ikke saa stærke, at jeg jo godt i al denne Tid kunde have faaet Anledning til at skrive til dig; derfor maa jeg bede om Undskyldning. Men jeg har været saa opskjørtet af Smaating, Forretningen kræver ogsaa meget Arbejde om Sommeren – jeg er hver Dag paa Børsen og har solgt over 50,000 Tag- & Mursten siden jeg kom hjem –, og nu tilslut er Beate bleven syg. – Vistnok er hun i rask Bedring; men det var en Snev af Bronchitis og det er vi altid saa ræd for med hendes skrøbelige Bryst. Hun ligger paa Landet – inde i Fjordene med Børnene, og jeg besøger hende to Gange om Ugen. Hun taler ofte om Eder deroppe, og jeg tror, at de Dage ogsaa for hende staar i et straalende Lys. Jeg for min Del kan nu aldrig glemme de Dage – og jeg er dog en Glemmefant –, men det var somom jeg lærte saa utroligt meget; naar man rives mod en stor Aand, slaar man selv Gnister, og jeg kjendte hvorledes jeg udviklede mig og sugede Mod af den store Kjæmpe. Nu er jeg saa Fandens modig – maa du tro; bare vi havde «B.B.» igang! – Brandes interesserer sig varmt for Tidsskriftet; men jeg for min Del tror ikke paa det. Der synes mig hos de ledende Mænd i Kristiania at ulme et gammelt Danskehad; der var en hektisk gammeljomfruagtig Kjærlighed til dette Spædbarn: den *norske* Literatur, der i sin bornerede Skinsyge ikke taalte en

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
fremmed Bleie paa det deilige Barn. Men det er jo noget Vrøvl! Der er faktisk ingen Forlægger i Xania, som har Mod og Penge, – og desuden! Jeg forstaar ikke – nei saa minsæl om jeg gjør! – jeg forstaar ikke hvorfor vi heller skulde ville arbeide sammen med en norsk Mand end med en dansk, – naar vi ellers var enige. De Mennesker, et saadant Tidsskrift henvender sig til, findes spredt i Folkene – oppe og nede – skjult og aabenlyst – og den ene kjender ikke den anden. Tidsskriftet skulde da binde dem sammen, binde alle de lyssøgende Sjæle, hvorsomhelst de fandtes, henvendende sig saalidt som muligt til det nationale; thi paa et specifikt norsk Tidsskrift for Vantro og Indignation tror jeg ikke. Dertil er Landet for vedskræmt af Præsterne, og selve de ledende Mænd – undtagen Bjørnstjerne Bjørnson – altfor forsigtige, for ikke at sige mere. Hvad tror du for Ex. min lille fine, kritiske Svoger vilde vove sammen med Bogjøden Cammermeyer; selv Sars er ikke modig nok. Nei – der maa virkelige Jøder til, – foretagsomme, hensynsløse Jøder, der have en nedarvet Vane til at blive hudflettede. Kan du sletikke forsone dig med Tanken om Edv. Brandes til Redaktør? – har du lest hans nye Bog? – allerede den – synes jeg – maatte forsone dig med ham; thi der er – ikke blot saamange Komplimenter til dig, men en saa fornuftig Værdsættelse af dit Arbeide, som man sjelden ser – synes jeg. Og desuden er han en av vore i allerhøieste Grad, og han er flink – meget flinkere end nogen i Xania til at være Redaktør.

Og saa Udstyret! – ja le du bare! men er der noget, jeg endnu tror paa, saa er det paa tykt gult chinesisk Papir. Hvorledes kan det 19de Aarhundredes Mænd og Kvinder fatte Lid til noget, der er trykket paa Karduspapir og lugter lang Vei af Parafin – som Dagbladet – derfor sygner det hen. Men nu nok om det! – lader os gaa til Hegel, faa et stort, elegant europæisk Tidsskrift, og saa fylde det med Radicalisme saa rød som Blod, – thi da først gjør Radicalismen det rette Indtryk, naar den sees i «Rammen af Komfort» og med gode Manerer. Den Tid er forbi, da det revolutionære maatte komme i Pjalter, forat virke; det, der nu skal gjøre Indtryk, maa i det Ydre være aldeles paa Høide med det fineste, Modparten kan byde, og saa indvendig saa hensynsløst og «grovt» som muligt! Se det er nu min lille beskedne Mening – i ubeskedne Ord.

Saa sender jeg da min Kones og min Hilsen til det ganske Hus og først og sidst til Fru Bjørnson. Vi modtog den behageligste Fornemmelse, man kan

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
modtage fra et nyt Bekjendtskab, – den, at vi fire passede sammen. Gid vi havde
efterladt det samme Indtryk, og gid vi maatte mødes igjen!

Ja – du ved, jeg er altid henrykt, naar du skriver til mig.

Din *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

Ogne den 25de Juni 1880.

Kjære Ven! Det var rigtig saa morsomt at se Deres Haandskrift igjen og at faa begyndt den gamle Forbindelse paany. Men allermest glædede det mig at se, med hvormegen Interesse De synes at omfatte Tanken om et nyt ugudeligt Tidsskrift. Da jeg var i Kjøbenhavn – og senere, syntes De mig fast bestemt paa ikke at ville være med. Bare det nu ikke strander paa de norske Stivnakker! Jeg arbeider det lille, jeg kan for Danmark – dansk Forlægger etc.; men de ledende Mænd i Kristiania ere saa stive paa det, forstaa sig igrunden tror nu jeg – saa lidet paa, hvad der kræves af et moderne Tidsskrift, at de let blive aldeles uregjerlige. Isaafald – hvis de skaber sig ganske gal og ikke vil være med – saa burde vi faa istand et helt dansk Tidsskrift med norske Bidrag; thi noget maa Bitterdød gøres!

Men om det gik iorden, skulde det være en Fest. Det forekommer mig, somom Tidspunktet er gunstigt; her høres jo ikke en frisindet Lyd i hele Fælleslitteraturen; medens det dog er aabenbart, at vi i Stilhed har et stort Parti, der sidder og venter paa forløsende Ord. Med begge Landes Kræfter synes det mig ogsaa, somom Skriftet maatte blive let at fylde og fylde respektabelt. –

– De taler om min Satire over Kong Oscar; i «Novelletterne» vil jeg ikke have den, – dertil er den ikke god nok som Novelle betragtet; derimod kunde den kanske egne sig for det nye Tidsskrift?

[...]

Deres hengivne Ven *Alexander L. K.*

Ogne 25de Juni 1880.

Kjære Doktor! – mange Tak for Deres venlige Brev af 10de dns, som jeg – underligt nok – først besvarer idag. Thi ellers er jeg virkelig en prompte Brevskriver. Men jeg har været meget optaget af Forretningen, og desuden i tungt Humør. Det vil bedrøve Dem at erfare, at min Kone har været syg. Nu er hun jo bedre, men det var en Bronchitis – den høire Lungespids angreben –, og da er det paatide at være ængstelig for hende. Jeg ved ikke, om jeg har fortalt Dem, at alle hendes Slægtninge – Moder og Søsken – ere døde af Tæring, derfor maa alle, som holde af hende, være forberedte paa at miste hende for tidligt. Hun bor med Børnene paa Landet – inde i Fjordene; og da her er et Sommergeir, hvis Mage jeg aldrig har seet herhjemme, kommer hun hurtigt til Kræfter igjen. To Gange om Ugen kan jeg besøge hende, og sidste Gang, jeg var der, havde hun gjenvundet sit Humør, og det hjælper hende over alle Lidelser; hun kan som alle, der have wenig Fleisch und viel Gemüth ikke leve uden Solskin og Latter. Deres Hilsener til hende foraarsagede hende en barnagtig Glæde, og De maa aldrig glemme i Breve til mig at indflette nogle Ord til hende, – hvis De ikke endogsaa vilde glæde hende med et lidet Brev engang.

Jeg er flygtet herud – vi passerede Stedet med Jernbanen –, fordi der er en Prins i Byen. Tænke Dem! – en svensk Fregat med en svensk Løitnant Bernadotte – og saa hele Byen paa Benene! – Embedsmændene med Guldbuxer, Borgervæbningen en haye, Bal, hvidklædte Piger med Blomster; en hel Befolkning trykker sig om dette lille Skidt af en Kongehvalp. Jeg holdt ud i to Dage, fordi jeg ville ærgre mig; men saa blev det mig for stridt; thi hele min fine Familie er Rollehavende, og jeg var nær bleven Uvenner med Far, fordi jeg ikke vilde gaa paa «Borgerbal». Og den samme By – Stavanger – vælger liberalt! – kan nogen forklare mig det?

Siden De gjør mig den Ære at tro, at min Smule Stemme skulde have nogen Vægt i Spørgsmaalet om Tidsskriftet, har jeg skrevet til Bjørnson og skal jeg paa Søndag skrive til Sars & Skavlan. Men ikke tror jeg, det nytter, hvad jeg saa siger. Det er imidlertid min faste Beslutning at gaa med Dem, og det vil jeg sige de andre.

[...]

Vil De være saa snil at hilse Deres Frue fra mig. Vel synes jeg nok, hun gjerne kunde have staaet «i én Fryd»; men jeg skal dog nøie mig med mere moderat Bifald, siden De har fortalt mig, at Fruen er en forstandig Dame og ikke saadan en Blæsebælg som han oppe i Gausdal. Er han saa nødvendig paa Titelbladet?

Beate bad mig hilse, naar jeg skrev, Gutterne takke for Frimærkerne og jeg for mit. – Kjære – tag tiltakke med dette daarlige Brev, jeg er ikke rigtig i Humør nu om Dagen.

Deres *Alexander L. K.*

Georg Brandes.

Stavanger den 6te Juli 1880.

Kjære Doktor! – De overvælder mig ganske med al Deres Venlighed. De kan ikke tænke Dem, hvor underligt det kjendes for mig, naar jeg mindes de Tider – for en 3–4 Aar siden – da jeg sad herhjemme og læste Dr. Brandes's Bøger. Allerede da var det min faste Beslutning, om jeg nogensinde traf Dem, at gaa lige paa Dem og yde Dem min Tak for alt det, jeg havde lært hos Dem. Jeg kunde da sidde og memorere den Tale, jeg vilde holde til Dem, derpaa svarede De koldt og forbindtligt, og længer kom jeg ikke. Og se nu – hvor langt jeg er kommen! – og hvor meget mere jeg har at takke for. Men hvorledes skal jeg nogensinde – hm! jeg synes, Tonen bliver noget melodramatisk; det kommer vist af, at jeg er i en blød Stemning nu om Dagen. Beate kommer sig, men langsomt; jeg har været en Tid hos hende; hun ser meget svag ud. Deres Brev kommer til at fryde hende overmaade; jeg sender det imorgen – Tak for det ogsaa. – Undskyld mig et Øieblik, jeg maa paa Børsen, forat formaa en Debitor til at give mig Accept for en stor Ladning Mursten til Rusland. – Høres ikke det storartet? – Jeg fik Løfte om prompte Accept og har allerede udskre vet Vexelen. – Min allerærgjerrigste Drøm har været at komme i Deutsche Rundschau, og nu kommer jeg der kanske! Jeg kjender ikke – saavidt jeg ved – Frøken Ottesen; men jeg er hende allerede paa Forhaand særdeles forbunden.

Da jeg først læste Deres Forslag (Brevkortet er kommet; min Kusine beder mig takke Dem) – ved Deres Forslag om den vexelvisse Udkommen af

Tidsskriftet, tænkte jeg strax: hoho! – nu beregner den listige Doctor, at de norske Hefter skulle blive saa morderligt kjedsommelige, at det hele snart gaar over til Danmark. Gjør jeg den Listige Uret, saa tilgiv. Forresten forstaar jeg mig ikke et Snus paa Sagen; gaar det an, saa gjerne for mig; jeg skal ærligt dele min Medvirkning. Fra Bjørnson havde jeg Brev igaar; men jeg ved endnu ikke, hvad der staar i det; thi det tager mig altid en otte Dage at opløse hans «saakaldte Haandskrift». Saameget ser jeg, at det gaar paa Melodien Sars, der staar s'gu noget om «Voltaires pæn» – ogsaa! Et dansk Tidsskrift forhaaner han som en «Udstilling af fine Sager», medens han for sig selv forlanger Plads for «en fagmæssig Kamp mod Theologerne» i et *norskt* Tidsskrift. Jeg fortvivler; thi jeg er en Høne. –

Næste Gang vil jeg tale om Deres Broders Bog. Hils ham fra mig; hils ogsaa Deres Hustru paa det venskabeligste; bare jeg snart blev saa rig, at jeg kunde komme sydover!

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Frederik Hegel.

Stavanger den 28de Juli 1880.

Høistærede Hr. Justitsraad! – jeg har idag at besvare tre Breve fra Dem resp. af 21. Juni, af 25de og 22. Juli.

I Besvarelse af D. æ. af 21de f.M. skal jeg – forat spare os begge en ubehagelig Korrespondence – indskrænke mig til nogle faa Bemærkninger. Og jeg knytter disse Bemærkninger til følgende Sted i Deres Brev: «da nu godt og vel Halvdelen af de Kjøbere af Deres Bog, hvem o. s. v. er dansk, ansaa jeg det blot for Høflighed og ikke andet end simpel Skyldighed o. s. v.» Jeg hæfter mig ved Ordet «Høflighed», idet jeg udtrykkeligt gjør opmærksom paa, at det er Dem – Hr. Justitsraad! – ikke mig, der har indført dette Ord i Diskussionen.

Men naar vi nu netop skulle tale om Høflighed, saa er det mig umuligt at indse, hvorfor jeg skulde have mindre Krav paa samme end den danske Halvdel af mine Læsere. Og naar min Bog uden mit Samtykke, uden mit Vidende

Jeg kan ikke vide, hvorledes De bedømmer Deres Forhold overfor de Forfattere, hvis Værker De forlægger. Men jeg for min Del maa be dømme mit Forhold til Dem i Analogi med, hvad der ellers har mødt mig som Forretningsmand – dels som Sælger dels som Kjøber – kort sagt: i Forhold af absolut Sideordnethed.

Og fra dette Standpunkt er det, jeg finder, at der i dette Tilfælde ikke er vist mig den Hensynsfuldhed, jeg kræver af dem, med hvem jeg staar i Forbindelse, – og som jeg selv udviser. Derfor havde det jo været mig kjærest, om De ganske ligefrem havde erkjendt, at simpel «Høflighed» krævede, at jeg selvfølgelig var bleven adspurgt – om saa pr. Telegraf; men jeg vil, forat spare os begge en ubehagelig Korrespondence, slaa mig tilro med Deres Løfte om, at der for Fremtiden vil blive taget mere Hensyn til mig. [...] m. H. t. Deres æ. af 22de ds. maa det være mig tilladt at ytre følgende:

Den lille Bog «For Scenen» – har jeg solgt til Deres Forlag for 56 Kr. pr. Ark med et Exemplartal af 1250 – Deres eget Tilbud.

Til denne Kontrakt holder jeg mig.

Naar De i D. æ. af 22de ds. siger, at De «*har bestemt Dem til at lade trykke 1500 Exemplarer*», saa forstaar jeg ligefrem ikke dette. Thi efter min Opfatning kan den ene Kontrahent ikke ensidigen «*bestemme sig til*» at forandre en Kontrakt.

For de tilsendte Kritiker takker jeg forbindtligst.

Deres ærbødigt forbundne *Alexander L. Kielland.*

Georg Brandes.

Stavanger den 15de August 1880.

Kjære Ven! Thi naar De siger, at De er min Ven, ved jeg, at det har noget at betyde. Men netop derfor lever jeg nu om Dagen i megen Tvivl. Der bliver nemlig 2 Tidsskrifter – ser det ud til –, et norskt og et danskt. Hvor skal jeg nu hen? De er den, jeg har lært mest af – mere end af nogen Landsmand; til Dem og Deres Broder føler jeg mig ganske anderledes knyttet end til nogen herhjemme; jeg er stolt af at føle mig i Aandsslægtskab med Eder, medens det ikke er frit for, at jeg

stundom maa le lidt af mine Landsmænd – selv af de «største» blandt dem. Men hvis jeg nu gaar med de Danske, vil Bjørnson rive Hovedet af mig, og der vil styrte en Skylregn af Ubehageligheder over mit skikkelige Hoved. Gaar jeg derimod med de Norske, vil I være høflige nok til at sige: Ja han kunde vel ikke gjøre andet, han maatte vel følge sine Landsmænd. Men det vil gjøre mig ondt; min Plads er blandt Jer Evropæere, ikke blandt disse «Norges Kjæmper». Udvendigt slipper jeg bedst fra det med at gaa med mine, men indvendigt vil jeg altid ærgre mig over – ja bebreide mig at jeg ikke er med Eder. (Der som De finder, at jeg lægger en ubeskeden stor Vægt paa, hvilket Parti jeg vælger, saa er De selv den, der har sat mig i Hovedet, at jeg kan blive en Allerhovedeskarl). Hvis jeg bare var produktiv nok, kunde jeg dele mig; – iethvertfald vilde jeg af og til sende noget til det danske Blad.

En Mand der kom fra Bjørnson var inde hos mig igaar og fortalte, at Tidsskriftet: «Det frie Ord» var besluttet. Det skulde komme til Nytaar, uden Redaktion paa Titelbladet, med den smukke fru Müller til Secretair (hende, for hvis Mand De interesserede Dem saa levende hos Vullums), en ny Roman af Bjørnson skulde være Trækplaster (om en Præst, der bliver omvendt til Vantro), B. B. regner endnu paa Brandes og de Danske, og har ment at faa 800 Abonnenter; ingen Penge har man, ingen Forlægger, – knapt nok, om de finder saa modig en Bogtrykker!

Jeg haaber, at Deres Ophold i Danmark vil sætte Liv i Vennerne der; kan De umuligt redigere fra Berlin? To Tidsskrifter anser jeg som en Ulykke; men – det være sagt sub rosa – det norske vil neppe leve længe.

Strindbergs Roman har jeg for længe siden bestilt; men De kan tro, vor Boghandel er en Prøvelse! Selv skal jeg begynde paa min Bog iovermorgen; vi flytter til Malde, hvor vi boede ifjor, imorgen. Beate er ganske frisk, og jeg fed og fuld af Arbeidslyst. Vi tænke at kjøbe et lidet Hus paa en Sten ude i Søen – til Vaaren. Min Kone hilser Dem paa det venskabeligste og vi bede begge, at De frembringer vor Kompliment for Deres Frue.

De skriver vel snart igjen; jeg har været doven isommer, men det skal komme sig.

Deres A. L. K.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Malde pr. Stavanger den 17de August 1880.

Kjære B. Bjørnson! – jeg venter Brev fra dig, men maa alligevel strax skrive dig nogle Ubehageligheder ianledning af Tidsskriftet. Fra Brandes'erne hører jeg, at Udsigten til en Samvirken af Norske og Danske forminskes, om den ikke helt er fordunstet. Af Adjunkt Mohn, som bragte mig – eller rettere – os Hilsener fra Eder – hvorfor takkes – hørte jeg, at Tidsskriftet ikkedestomindre skal gaa igang fra Nytaar. Det var nu vel nok; kanhænde vi holdt Liv i det en Stund med bare norske Kræfter; men jeg for mit Vedkommende synes Udsigterne synker naar de Danske gaar bort. Jeg kan imidlertid tænke mig, at baade du og de andre anse det som givet, at jeg iethvertfald gaar med Eder. Derfor vil jeg paa Forhaand sige et Par Ord. Ikke at jeg anser mig selv saa forbandet uundværlig; men jeg ved jo, vi ere ikke mange, og jeg har ingen Sans for Beskedenhed.

Altsaa: er dette sandt, at Tidsskriftet udkommer uden Redaktører, styret af en Comitte, uden Reservefond af Penge, uden Forlægger, med Fru Müller til Sekretær, – kort sagt uden materielle Garantier og forretningsdygtig Ledelse, saa siger jeg dig rent ud, at Foretagendet for mig – som Handelsmand ikke er stort bedre end en høiere Art af Svindel. Hensigten er god nok, gode Ting kom kanske i Skriftet, ja – jeg skulde endog sé bort fra Udstyret; men uden Penge og vante Forretningsfolk, der vide, hvorledes den Ting skal drives, bliver det ikke andet af det hele end et Vrag, som vor Literatur har saamange af, der ikke indbringer Rhederiet andet end Spot og Spe og ubetalte Regninger.

Jeg sætter ikke mit Navn overdrevent høit – haaber jeg; men det har en stor Fordel: det er flunkende nyt, og jeg vilde saare nødigt knytte det til et Foretagende – der (hvis det forholder sig som jeg tror) bærer alle Mærker paa et kort Liv og en forsmædelig Død.

Paa den anden Side kan jeg heller ikke gaa med de Danske, hvis de nu paa sin Side opretter et Tidsskrift. Og dog er jeg saalidet Patriot, og saameget føler jeg mig i aandeligt Slægtskab med Brandes'erne, at et Samarbeide med dem er mig fuldt saa tiltalende som med Eder; der er ikke meget norskt ved mig, og et

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Arbeide med Særsknit over «vort Folk» bliver neppe nogensinde min Sag. Jeg havde glædet mig – kanske mere end nogen – til dette Organ for min Ondskab, og nu ser det ud til, at jeg bare faar Fortræd. Men det er min faste Beslutning, at jeg ikke vil gaa med paa noget Foretagende hvis Plan jeg ikke billiger, og som ikke synes mig saaledes funderet, at jeg ser Syn paa at komme fra det med Ære.

Ærlige Ord tager du ikke ilde op!

Vil du saa give mig Besked?

Din *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Malde pr. Stavanger den 17de Aug. 1880.

Motto: Ak! hvilken rædsom Kval! Mit Hjerte splittes ad!

Kjære Ven! Thi hvad skal jeg gjøre? jeg har saameget at sige, at jeg vil fatte mig i yderste Korthed. De ved, jeg hendrages meget mere til Dem end til de norske. Deres Forslag huer mig i høi Grad; kun synes jeg, det er lidt flaut at staa som Redaktør, naar jeg ikke gjør nogen Nytte; skulde jeg kanske ogsaa have Betaling for det?

Alt, hvad jeg hører om B. B.'s Foretagende, er jo dummere end latterligt. Jeg oprøres som Forretningsmand mod den Slags Svindel. Saa har jeg da besluttet for det første at sige ham det rent ud; – forklare ham, at jeg har Mistillid til det hele og ikke vil laane mit gode nye Navn til det Foretagende, der maa ende med Spot og Spe. Sammen med Dem er jeg dog sikker paa en god Holdning i Liv og Død og et redeligt liqvideret Regnskab. Saa faar vi se, hvad den store Bjørn svarer mig. Jeg er glad ved at se, at De ogsaa har en Følelse af, at min Stilling er precair; thi saa vil De forstaa mine Bevæggrunde, naar jeg ikke strax modtager Deres Tilbud, men beder Dem vente til Forholdene antage fastere Form. –

[...] Heller ikke paa Dem er jeg muggen, skjønt De er saa himmelraabende uretfærdig mod mit lille «fine» Stykke. Saa det er bare Citater og et Chokoladeindfald! – og hvad Fanden skulde der være iveien for at citere paa

Theater; men nu skal det ikke indleveres, saa kan De have det saa godt!

Derimod tror jeg, De har ganske Ret m. H. t. «Fogden», ligesom jeg – unter uns – er *lidt* enig i Deres Dom om Artikelen: Musset & George Sand af G. B.

Tror De ikke, jeg har tænkt paa at dramatisere G. & W.? Men jeg faar det ikke til. Naar vi to vare sammen om det, skulde det kanske blive til noget; men jeg tør ikke engang tænke paa det nu, for ikke at distraheres fra min Roman. Dog et maa være iorden, før jeg begynder paa den. Jeg vil have et Novellebind til Jul, forat faa Skillinger. Hør nu, hvad jeg har: 1) Torvmyren, 2) Folkefest, 3) En god Samvittighed, 4) Præstegaarden, 5) Siesta (som De ikke behøver at fortælle mig noget om; jeg ved, den er *maadelig*), 6) En Examenserindring (hvis De synes, den gaar an), 7) Et Brev (fra Fontainebleau, som jeg vil skrive imorgen). «En Debat» er vel aldeles umulig? Synes De ikke, at jeg skulde udgive en saadan Samling? Svar mig saa aabent som muligt, og tænk aldrig, at jeg kan tage Dem noget ilde op – i den Vei. Hils Deres Broder og Sarah Bernhardt.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Georg Brandes.

Malde pr. Stavanger den 28de Aug. 80.

Kjære Ven! – naar «Edvard» meddeler Dem, at jeg ingen Lyst har til at alliere mig med ham, saa refererer «den ulykkelige Edvard» yderst uefterretteligt. Eller mon han virkelig er mistænksom nok til at tro, at det er *Ulyst*, der skjuler sig bag mine Betæneligheder? Isaafald gjør han mig Uret. Thi Lyst har jeg – god Lyst; men – ja derom har jeg skrevet min Hjertens Mening til Deres Broder, og han skylder at oplyse Dem om den. Jeg nærer ingen Tvivl om, at I beggeto ville forstaa, hvor slemt jeg sidder i det, og jeg kan kun overfor Dem – som overfor Deres Broder – udtale det hemmelige Haab, at det norske Foretagende maa mislykkes

Jeg kan vente Bjørnson hver Dag, og jeg nægter ikke, at jeg skjælver lidt; han er saagu ikke god at fægte med i Haandgemæng; thi han fører en grov Kølle mod min lille Kaarde. Men jeg er nu saa forhakkende gal paa hele hans Tidsskriftplan

Jeg ser godt, at «For Scenen» er saare tarvelig, og «H. M. Foged» er kanske altfor afsnubbet. Da jeg fik den tynde Bog i Haanden, angrede jeg; men nu er det bagefter og saa faar det staa til.

Jeg ventede mig et Uveir for Citaterne; men jeg er forberedt til Forsvar. Voila: Versene ere maaske mindre godt valgte, Scenen for lang, og desuden er det aldeles ravruskende uheldigt, at Versene ere tyske. Men at plapre Heine er i den Grad nødvendigt for en Fløs som Ferdinand, at det vilde være en følelig Mangel ved Figuren, om han ikke gjorde det. At saa hun faar den Ide at svare med et Vers, hun synes godt om, er efter min Formening aldeles ikke saa umaadeligt dumt. Hvad vil det sige, at det er utilladeligt at citere paa Scenen? – Dersom Situationen er til det, saa er vel et Citat ligesaameget paa sin Plads paa Scenen som i Livet; *naar jeg behøver et Citat, saa er det selvfølgelig tilladeligt*. Ikke tror jeg, at hin Scene er saa forbandet god; jeg skulde uden Suk stryge den, og det vilde være let gjort. Men jeg skammer mig overfor mig selv ved at foretage en Forandring, om hvis Nødvendighed jeg ikke er overbevist, bare fordi jeg bliver tilraadet af en, hvis Dom jeg stoler paa.

Thi misforstaa mig ikke! – De ved, jeg sætter Deres literære Skjøn uendeligt høit over mit eget. Har jeg ikke lært, hvad jeg ved i saa Maade, af Dem? Fra det første jeg begyndte at læse Dem, fulgte jeg med Henrykkelse, gennem kjendt og ukjendt altid belært, sandende Deres klare Domme – og en enkelt Gang uenig med Dem. Dette med Citaterne er et af disse uhyre sjeldne Tilfælde, hvor jeg ikke faar Deres Dom ind i min Overbevisning.

Paa Deres smertelige Spørgsmaal: «Hvorfor vil De ikke tro mig?» – kan jeg kun svare: Vilde De synes bedre om mig – ja vilde De endog være tjent med, at jeg troede Dem i den Forstand, at min «Tro» skulde tage min selvstændige Opfatning fangen under Troens Lydighed? Ingenlunde! – hører jeg Dem svare over det speilblanke Hav (har De seet en saadan Sommer!); thi det, der skal forsone en Mand med det utaknemlige Hverv: at give gode Raad, er ikke den absolutte Adlydelse; men det er Følelsen af, at Modtageren annammer Raadet med taknemligt Sind, dreier og vender paa det, forat passe det ind i sin Overbevisning – samt ærligt melder tilbage, om dette er lykkedes eller ikke. Derfor er De aldeles ikke «lidt ærgerlig», og De vil sletikke ophøre at være «den,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
der giver gode Raad» (hvilket jeg herved beslutter at kalde paa Græsk) (læg
Mærke til Accenterne); men De vil sige til Dem selv: Jeg vil ikke vredes paa denne
stridige Person, men fremdeles holde min Hand over ham! Amen!

Jeg er nu midt i «Röda rummet». Jeg ligner ham paafaldende; men han er
min Overmand i den hvasse Satire. Derimod synes jeg ikke, han gjør et saa
tilforladeligt Indtryk som jeg: han overdriver; hvis Livet var saa grelt farvet, var
det lettere at leve og Hykleriet skulde ikke trives saa godt som det gjør. Imidlertid
er jeg ikke færdig med Bogen endnu; desuden kan det ogsaa hænde, at disse
forkomne Mennesker, der uafladeligt tænke paa at pantsætte sine Buxer, i og for
sig er mig saa fjernt, at jeg ikke faar det stærke Virkelighedsindtryk. Iethvertfald
er det en prægtig Bog, som jeg lærer meget af. Fra Jens skal jeg sende en rørt
Taksigelse for det sjeldne Frimærke; har De ogsaa en Sjæl i Forvaring i
Argentina? – vore venligste Hilsener.

Deres *Alexander L. K.*

Kan De ikke give mig en Skub i Halen; jeg er saa doven, her er formeget Sol.

Olaf Skavlan.

Malde pr. Stavanger den 25. August 1880.

Kjære Svoger! Dette Tidsskrift sætter mig Lus i Maven! Nu var Bjørnson her
forleden Dag. Han blev næsten vred paa mig, fordi jeg ikke var begeistret for
dette specifict *norske* Organ, han og I vil faa istand. Bjørnson kan ikke tænke sig
andet, – og deri kan jeg ikke fortænke ham – end at naar han har taget sig saa
varmt af en saadan ung Person som jeg, saa maa den unge Person være
kisteglad, bare han overhovedet faar være med der, hvor B. B. gaar i Spidsen. Og
naar han saa i mig træffer en tør, skeptisk Person, der er uden Spor af
Begeistring og fuld af Tvivl, saa siger han lige frem: det ær en Forræder!

Det er naturligtvis noget, jeg ikke bryder mig saa meget om; thi jeg er aldri
gaaet ind i noget Kompagniskab. Ingenting kan være mig modbydeligere end
saaledes at maatte slaa af paa sine Fordringer i den ene og den anden Retning
bare for overhovedet at faa noget istand. Dersom dette literære Foretagende

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
grundes saaledes, som jeg nu har hørt Planen: uden danske Kræfter, uden
Forlægger, uden Penge, med et dertil svarende Udstyr, med Bjørnsons Polemik
mod Kong David og Fru Müller som Forretningsfører, – ja saa er Tidsskriftet
ikke bedre i mine Øine end saamangen literær Svindel hos os, der begynder med
store norske Ord og ender med Spot og Spe, Preferenceaktier og ubetalte
Regninger.

Baade Bjørnson og Sars – ja, hvem du vil har mere Erfaring i disse Ting end
jeg; men intet af alle de Navne, jeg har hørt nævne, synes mig smykket med den
Art Erfaring, der giver Haab om bedre Lykke næste Gang. Jeg for min Del har
ikke andet end en europæisk Tæft, der med usvigelig Sikkerhed siger mig, at et
Tidsskrift af vor Art i *norsk* – ægte norsk Dragt – er det himmelraabende
Nonsens.

Jeg skriver dette til dig, fordi jeg ved, du er af en anden Mening; og derfor
beder jeg dig for vort Venskabs Skyld give mig saa fordelagtige Oplysninger om
Forehavendet som muligt. Thi er Planen som ovenfor skildret, gaar jeg aldrig i
Evighed med som officiel Medarbejder.

Le ikke – somom jeg lægger utilbørlig Vægt paa mit Navn –, jeg ved godt, at
Sagen staar eller falder uberørt af den Beslutning, jeg fatter for mig. Men jeg ved
ogsaa, at vi er ikke mange, og at man har gjort sikker Regning paa mig.

Jeg nævner, at jeg har Tilbud fra Danmark, forat du ikke skal tro, jeg stikker
noget under Stolen. Men jeg har svaret, at jeg maatte vente og se den norske
Plans Udvikling; og om jeg end ikke gaar med Eder, gaar jeg dog heller ikke med
de Danske – af den Feighed, man kalder Patriotisme.

Hils Dagmar og svar snart, thi mit Hjerte sønderrives ved Tanken om dette
Tidsskrift, hvoraf jeg lovede mig saa meget, og hvoraf der nu synes at spire Torne
og Tidsler – fra din

Alexander L. K.

Edvard Brandes.

Malde den 27de August 1880.

Kjære Ven! Idag for et Aar siden skrev jeg de første Linier af «G & W»; de første Linier af min nye Bog ere vistnok ogsaa skrevne; men jeg er ikke fornøiet med dem. Jeg skal fortælle Dem noget: jeg er modløs og doven.

Planen til den nye Bog ligner formeget den første; her har jeg atter en «Madeleine», der kommer fra Landet og gaar tilgrunde i Byen; og saa skal hun plent faa Syphilis, og det gruer jeg for. Saa skal Scenen være Kristiania, hvor jeg ikke længer er rigtig kjendt – og Departementerne, hvor jeg aldrig selv har gjort Tjeneste. Slutningskapitlerne ere gode; men hvad der skal staa i Midten af Bogen, det begriber jeg ikke! Kommer De til Kristiania ihøst, saa telegrafer efter mig, hvis De har Lyst; kanske kommer jeg da. Jeg raader Dem til at tage Victoria Hotel – ikke Grand Hotel. Tak for Deres Brev med de retournerede Manuskripter. De vil nok ærte mig ved at underkjende alle mine Domme om mig selv. Siesta er – som jeg sagde Dem – skidt, – baade fordi den er en Variation over mit gamle Thema, men helst fordi den er lapset i Stilen; det er en væmmelig Historie, som jeg ærgrer mig over. Der skulde egentlig have været en Explosion i en Kulgrube; men det fik jeg ikke til.

Det glæder mig – thi jeg har saa faa –, at De finder «Abekatten» god nok; hvad De siger om «Debat» er som talt ud af mit eget Hjerte; og andet har jeg ikke fra Paris. Der var et Par Korrespondencer; men de kunne slet ikke bruges, selv om jeg havde dem. Men sig mig dog, om et Brev fra Fontainebleau kan passere i «Novelletter». Stilen skulde være i Smag af: «Madame! – ich habe Sie belogen; ich bin nicht am Ganges geboren, sondern an der Dussel u. s. w.» Forleden Nat drømte jeg en Novellette og var saa sjæleglad; men den har jeg glemt sporløst. Jeg siger Dem det for tyvende Gang: Historien om Skibet passer ikke i Samlingen. Den er aldeles tosset som Novellette og som ren politisk Satire hører den ikke hjemme i den Bog.

Ja hvis De vilde nedlade Dem til at arrangere min Roman for Scenen, vilde jeg være glad; skjønt jeg slet ikke tror, jeg fik det til alligevel. Jeg har aldeles ikke nogen dramatisk Evne; det kan jeg blandt andet vide deraf, at jeg ikke har nogen sikker Dom i de Ting, medens jeg smigrer mig med at forstaa mig godt paa Fortællestilen. Endelig har jeg faaet «Röda rummet». Jeg læste et Kapitel igaaftes. Noget saa ligt mig selv har jeg aldrig seet; – Sætningsbygningen, den Maade, hvorpaa han ordner Naturbeskrivelsen, de Spurve, som fandt alverdens

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Ting under Bænkene – det er saa slaaende ligt mig, at jeg er glad over, at Ingen kan sigte mig for Efterligneri. Naar jeg har læst Bogen, vil jeg – medmindre den skuffer mig i Enden – sporenstregs skrive til Manden; jeg er nysgjerrig efter hans Bekjendtskab. Ved De hvad? – jeg tror, vi staa ved Indgangen til lysere, literære Dage for Skandinavien. Synes De ikke ogsaa, at det dages lidt?

Bjørnson var her forleden paa Gjennemreise til Bergen. Han vilde op og tale ved Ole Bulls Grav. Gud ved, hvad han har sagt der for Ungeheuerlichkeiten. Ole Bull var nemlig – efter de Norskes Mening – ikke blot en Spillemand, men ogsaa en stor «Personlighed»; jeg tror, han var et Stykke af en Nar. Nuvel! – Bjørnson havde ikke faaet det Brev, jeg skrev samtidigt med mit sidste til Dem. Altsaa maatte jeg personlig sige ham mange Ubehageligheder om Tidsskriftet. Nu skal De ikke tro denne Gang, at jeg var feig; thi jeg har min paalidelige Kones Vidnesbyrd for, at jeg var modig og sagde min Mening rent ud. Han er nemlig ikke god at modsige – især for mig. Bjørnson kan nemlig – og hvem vil fortænke ham i det? – ikke tænke sig andet, end at jeg selvfølgelig er henrykt, smigret, stolt ved at faa følge ham. Han kan jo ikke forstaa, at jeg (vi ere jo alene) er ham overlegen i alt, hvad der sorterer under evropæisk Tæft. Han tror – denne store Gut! at dette klippefaste Norge formaar at frembringe og holde Liv i et literært Foretagende af den Art, hvorom her er Tale! Ja vi to behøver jo ikke at tale mere om den Ting: det er Tøv fra Begyndelsen af og kommer til at ligne Svindel paa Slutten. Dette sagde jeg ham, og han reiste misstemt mod mig. Han kommer kanske tilbage og besøger mig. Jeg staar fast paa dette Punkt: Førend jeg ser en holdbar Plan, et garanteret Budget, tillidvækkende Navne i denne «Redaktionskommitte»! – før jeg er sikker paa anstændigt Selskab og anstændigt Lokale, gaar jeg ikke paa Ballet, og jeg tillader ikke, at mit Navn nævnes mellem Medarbejderne.

Men til Dem tør jeg heller ikke komme af den Feighed, man kalder Patriotisme. Mine Landsmænd vilde ikke lade mig i Fred, og deres Raahed ligger under tynd Fernis. De Derimod – med Deres diskrete og hensynsfulde Tænkemaade vil undskylde mig, om jeg ikke følger min Lyst og gaar sammen med Dem. Men derved faar De ikke realiseret en Plan, De maaske satte Pris paa. Ja – saaledes – kjære Ven! – gaar det med os fine Mennesker! – det er Skraalerne, man er bange for og de beholde Valpladsen! – Valpladsen! – ja mon

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
ikke hele det norske Tidsskrift bliver en kort Dødskamp; saa kan vi komme
efterpaa; vi ere jo unge, og jeg ialfald har til Hensigt at leve meget længe.

Dette Brev er Dem vist lidt for langt? – men svar dog strax.

Deres *Alexander L. K.*

Er Deres Bror reist?

August Strindberg.

Malde pr. Stavanger d. 31. Aug. 80.

Jeg har netop læst «Röda rummet» og giver nu efter for min Lyst til at skrive til Dem. Endnu ganske opfyldt af al den Elendighed, De skildrer med saa sikre Træk, maa jeg takke Dem for den friske Smerte, Deres Bog volder; – der er ikke et Ord af «Forsoning», ingen feige Figenblad, Virkeligheden med sine grelle Farver og sit Smuds.

Og bag det hele, men forsigtigt – jeg kunde sige blufærdigt skjult, banker denne Verdensmedlidenhed, – og det er den, som drager mig til Dem. Denne hemmelige Hulken i den «hjerteløse» Stil er som et Frimurertegn, hvorpaa vi kjende hinanden: de Indignerede, de stille Rasende, de Misfornøiede, der ikke have Haab! Jeg venter ikke, at De kjender mit Navn; thi det er endnu ganske nyt; men jeg har hidtil havt Lykken med mig og haaber, at jeg skal faa tilraabe Pakket endnu mangt et Alvorsord, før jeg gaar tilbunds. – I saa Henseende har jeg lært meget af Dem. De fører langt, langt vældigere Vaaben end jeg magter; men alligevel lærer jeg meget af Deres Methode.

Brødrene Brandes – som beundrer Dem – skrev gjentagende: Skaf Dem dog «Röda rummet»! – det er et Talent, hvormed De er i Slægtskab!

Tag mig ikke ilde op, at jeg paatvinger Dem dette Slægtskab – gode Herre! og find mig ikke altfor ubeskeden, naar jeg tilstaar, at jeg ogsaa selv fandt Lighedspunkter mellem os – især i den beskrivende Stil.

Forat De selv kan dømme herom, har jeg samtidigt hermed skrevet til min Forlægger i Stockholm og paalagt ham uopholdeligt at sende Dem et svenskt Exemplar af min Roman «Garman & Worse».

Hvis nu min Bog og denne uceremonielle Henvendelse giver Dem Lyst til at gjøre mit Bekjendtskab, saa skriver De til mig, hvorover jeg skulde være meget lykkelig. Jeg lever her i en forhyklet, reaktionær Smaaby, i en fin Familie, hvor vi lide af aristokratiske Opstød, er 32 Aar, veier 216 **l**, frisk, stærk, gift. Derfor lever jeg en god Del af mit indre Liv i Korrespondence, og derfor strækker jeg som en Polyp mine Arme ud i Verden, forat omklamre, hvad jeg opdager af «mit».

La Dem altsaa omklamre; vi er s'gu saa faa – vi ærlige!

Hvis De skriver – og De maa skrive! – fortæl mig da lidt om Dem selv; jeg vil haabe, at De ikke er meget ældre end jeg; thi isaafald vil jeg skamme mig over dette Brev; men jeg har sat mig i Hovedet, at De skal være 34 Aar; – De maa ikke være ældre! – Fortæl mig ogsaa – er De snil, hvem og hvad Slags Mand er min Forlægger Albert Bonnier?

Modtag Forsikringen om min særdeles Høiagtelse.

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Malde pr. Stavanger d. 6te Sept. 1880.

Kjære Ven! Tak for Deres prompte Svar. Tingene ere indtraadte i en ny Fase, efterat det rygtes, at Bjørnson reiser til Amerika. Hvis saa er, falder vel hele den norske Plan til Jorden, og da kunde der igjen blive Tale om at realisere Deres. Men mon De er tjent med mig som eneste Medudgiver? Ja – det maa De jo bedst dømme om selv; men synes De, jeg allerede er kjendt nok? – og saa dertil min politiske Umulighed! Nu kommer jo rigtignok – som De kanske har hørt hos Deres Broder – den politiske Parabel i de nye Novelletter; men det sker nødtvungent af Mangel paa Stof. Og i et Tidsskrift af politisk-agitatorisk Art vilde jeg være – ialfald overflødig. Men saa kunde jo jeg representere andre Sider af den gode Sag. Det skulde ikke genere mig stort, hvad der stod i Skriftet af politisk Radikalisme; jeg ved ikke, hvad der skulde være for radikalt for mig; men jeg kan slet ikke opdrive nogen Interesse for selve de politiske Fægtninger. Nuvel – Ære være de, der ville paatage sig dette i mine Øine mindre – undskyld! – renslige Arbeide; hvad der vil falde af for mig af personlig Ubehagelighed i min Omgang

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
og i den hjemlige Presse, skal jeg bære uden Knur. Tjen mig i at udvikle Deres Plan for mig; hvad De venter af mig, hvilke Bidrag, hvilket Arbeide overhovedet. Om et Par Dage faar jeg sikker Underretning om Bjørnsons Reise, og da skal jeg skrive til Dem.

«Les soirées de Medan» – har jeg just læst (glem ikke *hyppigt* at give mig Vink om de Bøger, jeg bør læse; herhjemme sidder jeg med en Potte over Hovedet, ser og hører ingenting). Talgklumpen var en mageløs Historie. «Röda rummet» var en gribende Bog, sund og sand og sikker, men ikke fuldt behændig nok for min Smag. Min Behændighed er netop mit skjæbnesvangre Fortrin for ham, der gjør, at jeg saa ofte forspilder Slagets Virkning; han er saameget djærvere og større; jeg synes, han maler grellere end Virkeligheden; men derfor skinner det vel ogsaa i Læserens Erindring, længe efterat Bogen er lukket. Jeg er meget – meget stolt over, at jeg ligner ham; thi det ser jeg, at jeg gjør.

– «hvis jeg kan faa pint noget ud af min kraftløse Hjerne» – hvad tænker De paa? – Mand! – og De vil udgive et Tidsskrift sammen med mig – den upaalideligste af alle Arbeidere. Tænk Dem! – jeg kan ikke faa mig overtalt til at begynde den nye Bog. Jeg lægger Papiret for mig, dypper Pennen, jeg ved Ord til andet, hvad der skal staa – og alligevel ser jeg ud af Vinduet, indtil jeg faar Lyst til at reise ud og fiske, jeg steiler som en Hest foran Læsset; hvad ialverden skal jeg dog gjøre? –

Alle mine Børn staa omkring mig; her skal være «Lakforestilling» – som de kaldte det; d. v. s. jeg skal forsegle mine Breve, hvilket forresten er en stor Fornøielse for mig ogsaa.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Min Kone sender sin Hilsen.

Georg Brandes.

Malde pr. Stavanger den 13de September 1880.

Haardtprøvede Ven! Her er atter noget, De maa være saa snil at læse. Far, som lærte perfekt Tydsk i Lübeck anno 43 er ikke tilfreds; han siger, det lyder oversat

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
og har langtfra den korrekte Klang, han elsker. Hvad De skal sige mig er, om det lyder som Tysk? – om De tror, jeg med Flid og Lexicon (jeg har bare et halvt, gammelt danskt herude) kan oversætte for tyske Blade? Ja – De maa gjerne le af mig; jeg venter ikke Ros; men det har moret mig at oversætte; thi – tænk Dem! endnu har jeg ikke skrevet et helt Kapitel af Bogen! Jeg er aldeles fortvivlet og tænker paa at reise ud paa Jæderen og fiske Lax.

Jeg fik netop Deres Brev med Portraitet; Beate er meget taknemmelig. Til næste Gang skal jeg samle en Blumenlese af Billeder til Dem; min Kones Portraiter ere gode; men jeg har bare nogle skrækkelige af mig selv; – imidlertid skal De faa, hvad Huset formaar; – her ude – paa Malde – har vi nok ingen. Saa maa De ogsaa sende os Deres Portrait – og Deres Frues, hvis De – som jeg haaber – haver indplantet hende noget af den Sympati, hvormed vi føle os omfattede af Dem. Jeg maa ellers idag fatte mig i al Korthed, da Mølleren, som er mit Postbud, skal kjøre om en liden Stund.

Jo saa pitlamen er Bjørnson reist! Han passerede herforbi til England med Domino i Thorsdags. Jeg kom beklageligvis for sent til at hilse paa ham, skjønt han laa ved Bryggen i flere Timer. Det var saameget ærgerligere som han til min Fætter Andreas Sømme havde betroet, at han var ynkeligen tilmode ved at skulle skilles saa længe (8 Maaneder) fra sit Land, sit Folk og – ja det skrev han ogsaa til mig – fra sin Karoline!

For at sige min Mening: han har uendeligt godt af dette – især ÷ Karoline. Han er en stor Hjemfødning, og alle Indtryk, han kan faa udenfra, ere værdifulde. Vistnok træffer han derover mange norske Kaalhoveder; men jeg har dog en stor Tro til Amerikas Luft; selv har jeg altid længtet didover.

Ogsaa for hans Stilling herhjemme er det godt at Vaabnene hvile lidt. Jeg tror, han var indvendigt saa gal, saa ophakket af alle de daglige Smaahug, han fik, at han var farligere for Venner end for Fiender – som en overladet Kanon.

Det er dog forskrækkeligt, hvad jeg kan rable iveri, naar jeg skriver Breve! – dette skulde jo være en kort Lap. – Om Tidsskriftet er det min usvigelige Formening, at det dør. B. B. mente, han skulde virke for og i det endnu kraftigere(!) fra Amerika!!! Men «Hans Forsigtighed» – Svoger Skavlan forsikrer mig, at Intet – aldeles *Intet* er afgjort – specielt slet ikke Fru Müller. Kort at fortælle – det er noget almindeligt norsk Vrøvl: store Ord om «Samhold» –

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
«gjensidig Forpligtelse» – og saa Uenighed og Vranghed og Feighed paa alle
Kanter – vi ere etslags graafarvede Polakker uden Fjerbusk. *Kommer De til at
sætte Dem i Spidsen for et Tidsskrift, saa byder jeg herved min Tjeneste*; indtil
De har bestemt Dem, vil jeg holde mig flot og vente. Mange Tak for Deres
Gjennemlæsning af Manuskriptet – fik Hegel det? *Beate hilser.*

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Der for Mølleren!

Efterskrift.

Jeg maatte aabne mit Brev forat «modificere» – som det diplomatisk vist
hedder – mit *Tilbud* med Streg under. Thi jeg fik et Brev fra Skavlan, efter
hvilket jeg kan udmaale den Elendighed, som vilde ramme mig, om jeg [sveg»
den norske Sag.

Imidlertid modificerer jeg kun Tilbudet saaledes: Hvis De – og jeg
forudsætter Deres Broder er med – oprettter et Tidsskrift, kan De gjøre Regning
paa Bidrag fra mig.

Herved vilde jeg da udtrykke, at jeg ikke ønskede allerede nu at binde mig fast
som «Medarbeider», før jeg ser, hvorledes det gaar med den norske Plan.

Deres *A. L. K.*

Olaf Skavlan.

Malde pr. Stavanger den 13. Septbr. 1880.

Kjære Ven! Det glædede mig at høre, at Intetsomhelst endnu er afgjort. Thi jeg
var aldeles forskrækket over Bjørnsons Plan. Nu er han reist; hvorledes gaar det
nu med vore Udsigter?

Kan man ikke faa en Sammensmeltning istand med de Danske? Georg
Brandes talte i et Brev idag endog om at komme til Kjøbenhavn og sætte et
Tidsskrift igang. *Der* vilde jeg allerhelst være med. Iethvertfald vil jeg indtil
videre holde mig fri for enhver Forpligtelse. Jeg har nemlig ikke – som du – den
stærke Følelse af Pligt til overhovedet at være med; men jeg har en stærk Følelse

af Medansvarlighed, naar jeg først er gaaet med. Og Brandes er i mine Øine – mer end i dine – tror jeg – en Høvidsmand af særegen Paalidelighed. Men nok om det; jeg vil se Tiden an; kanske bliver der hverken et eller to Tidsskrifter; og den trykkende Taushed vil endnu vedvare, indtil «den Rette» kommer.

Vi lever godt; kun er jeg ganske umanerlig doven; jeg begriber ikke, hvad der gaar af mig, jeg hader næsten min nye Bog og taaler ikke at tænke paa den. Det er naturligvis noget forbandet Vas, som kan overvindes ved en Viljesakt, den jeg vil sætte i Værk iovermorgen – eller en af Dagene.

Jeg skulde gjerne ville komme ind til Christiania til Høsten; min nye Bog foregaar tildels derinde, og jeg trænger høilig til stedlige Iagttagelser. Men jeg er fattig, saa jeg faar holde mig hjemme. Den Fattige er meget at beklage.

Fredriksminde paa Skudesnæs, som vi vilde kjøpt for 1600 Kroner, blev solgt for 2,800 Kroner. Den fattige kommer altid tilkort.

Din gode Dom om «Hans Majestæts Foged» er desværre ikke bleven istemt af Brandeserne. Det undrede mig; jeg var selv saa fornøiet. Men den Fattige har altid Uret.

Nu faar vi se, om Christiania Theater tager Stykket op igjen; Theaterchef Schrøder passerede her; jeg telegraferede til ham i Bergen forat aftale Møde med ham, naar han reiste sydover igjen; men da var han allerede forbi. Jeg skulde meget ønske at se lidt Skuespil – og faa snakke lidt mere; herhjemme er jeg altfor ensom. Thi den Fattige er altid forladt.

Hils min Søster og mine Venner, – Professor Sars ikke at forglemme.

Frederik Hegel.

Malde pr. Stavanger den 15de Sept. 1880.

Hrr. F. Hegel & Søn.

Gyldendalske Boghandel. Kjøbenhavn.

Høistærede Hr. Justitsraad! – da jeg har Grund til at formode, at det omtalte Manuskript til «Nye Noveller» allerede er Dem ihændekommet gjennnem Hr.

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Dr. Georg Brandes, vil jeg herved omtale hvert av de 7 smaa Stykker, hvoraf
Bogen bestaar.

No. 1. Torvmyr er skrevet til en Tegning af min Søster Malerinden Kitty L. Kielland og stod i Ude og hjemme – jeg husker ikke bestemt naar. Denne Tegning vilde jeg gjerne have optaget i Bogen. Kan Træsnittet i Ude & hj. bruges? og er det fair play at benytte det? – eller skal jeg skrive til min Søster og bede om en ny Tegning?

No. 2. Siesta har været trykt som Feuilleton i Bergens Tidende.

No. 3. En Skipperhistorie er ny. Forat det ikke – om der skulde blive noget Spektakel om den Historie – skal synes somom jeg paa nogen Maade har villet skjule noget for Dem, vil jeg herved i al Hemmelighed tilstaa Dem, at Stykket lettelig kan og sandsynligvis vil blive opfattet som en politisk Satire over norske Forholde. Jeg beder Dem udtale Deres Mening herom.

No. 4. En god Samvittighed (Det er muligt, at jeg har taget feil af den Orden, hvori Fortællingerne findes opførte i Manuskriptet. Isaafald beder jeg Dem ikke tage noget Hensyn hertil, men bibeholde den i Manuskriptet angivne Rækkefølge.) En god Samvittighed har været trykt i Ude og hj.

No. 5. En Abekat stod i 1878 – da jeg var i Paris – i norsk Dagblad.

No. 6. Folkefest forærede jeg ifjor paa disse Tider til Hr. Prof. L. Dietrichson, der vilde anvende den i et «Album», der skulde udgives til Fordel for – jeg tror – «Kunstnerne». Disse «Kunstnere» har imidlertid endnu ikke faaet dette Album udgivet, og jeg har tilkjendegivet Professoren, at jeg nu selv agter at bruge Fortællingen, hvormed han har erklæret sig fuldstændig einverstanden. Skulde dette famøse Album – jeg har faaet et Exemplar som Forfatter i graat Karduspapir med Parafintryk – komme til Jul, vil det vist ikke skade stort, da neppe ti Exemplarer deraf vilde naa Danmark – efter mit Skjøn. Og den lille Historie er altfor god til at slippe sig af Hænderne.

No. 7. Præstegaarden stod ifjor Høst i Ude og hj.

Dersom De ikke anser det absolut nødvendigt, vilde jeg helst udelade enhver Anmærkning om, at nogle af Stykkerne har været publicerede andetsteds før; saadanne Anmærkninger ere vansirende, og Kritiken vil desuden tilstrækkeligt oplyse derom. Det er jo ligefrem «gefundenes Fressen» for en Kritikus at kunne

En Kritikers Hverv er surt nok; lader os lette hinanden Byrden.

Og vor store fælles Ven, som er reist til Amerika!

De besøgte os, da de reiste nordover til Bulls Jordefærd; og jeg talte da meget med Bjørnson om et nyt «ugudeligt» Tidsskrift, som laa ham meget paa Hjerte. Nu da han er borte, falder det vel til Jorden. Sandt at sige tror jeg, han har godt af at komme ud af det daglige Avisskraal for en Stund; og saa haaber jeg, at han vil fortjene mange – rigtig mange Penge!

Da han passerede Stavanger med det engelske Dampskib, traf jeg ham desværre ikke. Han skildres som meget nedtrykt. Fra Fru Bjørnson havde jeg Telegram igaar; hun er reist hjemover Landveien og kommer saaledes ikke indom os. Maatte nu ogsaa Følgen af hans Reise blive en gennemslaaende literær Triumf, det vilde gjøre ham selv godt.

Undskyld dette lange Brev, som jeg skriver paa Teglværkskontoret og paa Forretningspapiret.

Deres ærbødigt forbundne *Alexander L. Kielland.*

Johan Bøgh.

Malde pr. Stavanger den 22. Septbr. 80.

[...]

Bjørnsons Reise glædede mig paa en ganske særegen Maade. Først fordi jeg haaber, han faar mange Skillinger, dernæst fordi han faar puste ud efter den daglige Elendighed herhjemme, og tilsidst fordi ved hans Reise falder formodentlig det paatænkte Tidsskrift for Ugudelighed til Jorden. Ikke saa, at jeg glæder mig paa Vorherres Vegne; men jeg syntes, Planen var saa dum og slet funderet, Redaktionen saa blandet, og desuden havde jeg saa meget bedre Lyst til at være med de Danske. Nu gaar Edvard Brandes hen og stiller sig som Valgkandidat paa Langeland! – hans Skjæbne afgjøres just idag – jeg har leet, siden jeg hørte hans Plan. Folkethingsmand! – E. Brandes valgt af danske Bønder! – hør kjære Ven! intet i Verden er dog saa radbrækkende latterligt som Politikken.

Gud bevare Kongens Forstand, Enkedronningen tillands og vands! – blandt mine nye Novelletter – som er gamle – og som kommer til Jul, er der en, der vil skaffe mig almindelig Fangekost. Jeg er frisk, fed og over modig som en blond Gris, og Tingene synes mig i Norge at gaa lige lux ad Helvede til, hvilket er underholdende, opbyggende og delvis spændende. Som Tegn paa mit Venskab for dig holder jeg Bergens Tidende – som ikke er ilde –. Dagbladet læser jeg af Pligt – det kommer sig forresten –; men Morgenbladet er dog min aandelige Føde. Uden det gik jeg kanske hen og indbildte mig, at det stod vel til med den gode Sag. For at tilstaa Sandheden: jeg er rasende, stille rasende, og min Bog skal blive nederdrægtig som bare Fanden.

Et saa forvirret Brev maa du sætte Pris paa!

Edvard Brandes.

Malde pr. Stavanger den 30te Sept. 80.

Kjære Ven! Jeg har sunget den skjønnne Sang om Danskenes Sejer med stor Jubel og læst Deres Brev med stor Fornøjelse. Det var et mærkeligt Brev ogsaa af den Grund, at det kom hid imorges og er dateret 27de; – formodentlig er det galt dateret, da De vel gaar i Ørskenen efter saamegen politisk Henrykkelse.

Ja – Ære være Bønderne – ikke sandt? men om de ere paalidelige, nederdrægtige, havesyge eller ædelmodige – det ved hverken De eller jeg; thi vi kjender dem ikke, og vi lærer dem aldrig at kjende. At Bønderne in casu har fundet sig tjent med Deres Valg er klart; men kun fordi de endnu en Stund har Brug for de fine Folk til at rage Kastanierne af Ilden. Men naar de faar afluret os vore Kneb, vil det komme frem, at de hader os med et velfunderet, historisk Had, som vi saa inderligt vel have fortjent alle Mand. Jeg siger dette om Bonden som en stor Ros; thi Resultatet af mit Kjendskab til ham er, at han er mig uendeligt overlegen i Klogskab, i at skjule sine Tanker; at han kan snakke mig efter Munden uden at jeg mærker det, at han altid er paa sin Post mod mig, altid narrer mig og i sit Hjerte nærer en uudslukkelig Mistro mod alt, hvad der hører mig til. Men et er sikkert: Bondestanden er – ialfald i dette Land – den mest velopdragne. Og kan det lykkes – jeg siger ikke: at vinde hans Tillid; thi det kan vi

ikke –, men bare berolige hans værste Mistro, saa ere Bønderne – det vil da sige: de ved Havet – saare behagelige Mennesker at omgaaes. Fornuftige, velbetænkte, frihedselskende og videbegjerlige indtil det rørende.

Jeg er just i det morsomme Tilfælde at høre en Række Præster (jeg har en Bror blandt dem), der alle variere dette Thema: Jeg kjender Bonden, – jeg har kanske mer end de fleste – saaatsige levet med Bonden, sat mig ind i hans Stel, hans Sorger og Glæder – o.s.v. – det allerkosteligste Tøv! Der er ingen, Bonden lyver mere for end for Præsten; jeg kan kon trollere det paa hundrede Punkter; de juridiske Embedsmænd staa ham forholdsvis nærmere; dem hader han mere aabenbart.

Alt dette er jeg kommen til at skrive, fordi det just er derom jeg skriver i min Roman; den skal blive politisk – det lover jeg; det skal blive mig kjær at se, hvem af os to, der gjør det skarpest. Det bliver vel Dem, og da skal jeg være lærvillig for næste Gang; bare at se Dem – *Dem* opildnet – handlelysten – nær havde jeg drevet det saa vidt at sige: forhaabningsfuld –, det er en hel Fest for mig. Saa skulde da jeg ogsaa have en Glæde af den Satans Politik! Kjære Ven – lad nu ikke den Onde tage Dem; men lad mig se, De beholder rene Manchetter. Siden jeg ikke kan møde Dem i Kristiania, thi det kan jeg ikke af Økonomi, sender jeg herved mit sidste Billede som Bidrag til Deres Galleri.

Nu *skal* De – enten De vil eller ei opgive mig to danske Blade – et hvori De vil blive rost og et hvori De vil blive udskældt paa Thinget; hvad Tid begynder Komedien? for hvor lang Tid er De valgt?

Deres A. L. K.

Frederik Hegel.

Malde pr. Stavanger den 1ste Octob. 80.

Hrr. F. Hegel & Søn

Gyldendalske Boghandel Kjøbenhavn.

Høistærede Hr. Justitsraad! – jeg har idag at besvare og takke for en hel Række

[...]

At jeg lod Deres Brev af 16de f.M. ligge ubesvaret kom af, at jeg vilde give Dem Anledning til at udtale Dem om (de nye) Novellerne efter mine Oplysninger – specielt om Skipperhistorien. Da jeg nu ser, at De ingensomhelst Betæneligheder nærer, modtager jeg med Glæde Deres Tilbud.

Med Hensyn til Torvmyrbilledet frafalder jeg mit Ønske; det vilde kanske bare se besynderligt ud med ét Billede, og Fortællingen kan jo nok staa alene. Nogen titelvignet kan det lidet nytte at bede Kitty om, for det første, fordi jeg ved, at hun har travelt, og for det andet, fordi jeg ikke ved, hvor hun for Øieblikket opholder sig. Det samme gjælder for Fru Collett, saa derved er ikke mere at gjøre. Hovedsagen er, at jeg for Tilfælde med god Samvittighed kan paastaa, at Bogen er sendt.

Jeg er saa bange for at de nye «Noveller» kommer til at udgjøre et altfor tyndt Bind. Jeg generer mig næsten over «For Scenen» – den ser ganske mager ud i Ryggen.

Det glæder mig at se, at det var det Skovgaard, jeg mente, som er kommet i Deres Besiddelse, – ligesom jeg skal tillade mig at gjøre Brug af Deres elskværdige Indbydelse, om jeg nogensinde kommer til Kjøbenhavn. Det har for mig en vemodig Interesse, hvad der vedrører Margrethe Rode; thi jeg tror – mellem os – at hun nu ikke er meget lykkelig.

Med min nye «store» Roman «Arbeidsfolk» gaar det nu fremad. Den skal efter Bestemmelsen komme til Vaaren. Jeg haaber, min Forlægger ikke finder, at jeg er af de altfor produktive Forfattere, der ødelægge sig i en Fart ved Vielschreiberei? – det synes at være min Natur; desuden har jeg ikke Raad til at arbeide saa langsomt som f. Ex. Ibsen.

Hvis jeg i Tiden før Jul behøver Penge – hvad nok kan hænde – tør jeg da bede Dem om en Del af Honoraret for de nye Noveller?

Modtag – Hr. Justitsraad! mine ærbødige Hilsener.

Deres forbundne *Alexander L. Kielland.*

Georg Brandes.

Malde pr. Stavanger d. 3die October 80.

Kjære Ven! Det ante mig – sa' Manden, han blev kastet ud –, at det stod galt til med mit Tysk! – allerede nu er jeg saa langt borte fra hin Stemning, hvori jeg foretog det Arbeide, at jeg næsten ikke begriber, hvor jeg kunde være saa dum – for det første at prøve og dernæst at tro, det kunde lykkes. Thi nu har jeg det godt igjen; min Modløshed var bare vulgær Dovenskab; da jeg endelig tog fat, var alt iorden. Jeg har nu tre Kapitler – gode – det forsikrer jeg: Beate har selv sagt det! – Her er yndig Søndagssol; Høsten er begyndt; det er uden Sammenligning den skønneste Aarstid. I 1878 saa jeg Haverne i Fontainebleau gradvis falme og slippe Bladene. Noget af det behageligste, jeg ved, er at gaa i en Alle og slæbe Fødderne i et tykt Lag af visne Blade, med Blade strøet udover Dammen, en mat stille Høstluft og Kraager, som flyve over Træerne og sige Kræhkræh-kræh! Jeg bor nu paa en Exercereplads; nede paa Moen foran mit Vindu have Børnene hver sin Flagstang; de løbe dernede med røde Pinhuer – rigtige Sansculottehuer; Vandet i Mellemgrunden er blankt mellem Sivene, og Toppene af de fjerne Fjelde ere mørkeblaa; vi venter Sne paa de høieste og imorges var her hvidt af Rimfrost. Ak! – den som havde sig et komfortabelt Hus her eller ude paa Jædderen! – jeg ønsker visselig ikke, at Far skal dø, men jeg længes efter Penge.

Hvis De virkeligt vil være saa snil at levere en Note til «Rundschau», saa er jeg født den 18de Februar 1849. Sub rosa vil jeg gjøre Dem opmærksom paa, at da jeg engang var saa nærgaaende mod mine Forældre at tælle baglængs paa Fingrene, fandt jeg ud, at jeg undfangedes Natten efter den 17de Mai – vor Frihedsdag i det bevægede Aar 1848 – deraf mit i Familien uhørte Oprørerblod.

Min Moder mistede jeg, da jeg var Gut; hun var en klog, fin Dame – munter og djerv. Hendes Far – Provst Alexander Lange – var en af Landets fremragende Geistlige, – en herskesyg Satan – mellem os. Men Kiellands have altid været fyrstelige Folk, der have elsket sig selv over alt; de spise godt, drikke godt og dø af Sten. Ved mig, og min Skjæbne findes der ikke Spor af mærkværdigt; jeg var Korrektheden selv, indtil 1878, da jeg reiste til Paris og begyndte at skrive.

Jeg faldt næsten af Pinden, da jeg hørte om Edvard. Tænke sig den fine Edvard paa Langeland – bondevalgt – repræsenterende Bønder! – der er dog

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
intet i Verden saa radbrækkende komisk som Politiken! For ham var det en sand Velsignelse, at han blev valgt; for Partiet og for os alle var det til stor Gavn, ja – selv Langelænderne ville vist være vel tjente med ham, – men komisk for mig er og bliver det, og jeg *maa* le, hvergang jeg tænker paa det. Jeg har ogsaa leet af ham, og han har taget mig det op i Venlighed. Jeg maa vist være en sjelden politisk Umulighed. –

Min Kone og jeg selv sende vore Hilsener til den Zelten; de Smaa takke for Frimærkerne.

Deres hengivne Ven *Alexander L. Kielland*.

De Portraiter, jeg sender, udgjør beklageligvis kun en liden Del af det Menageri, jeg havde tiltænkt Dem; men jeg maa have mistet en hel Bunke gamle Skræmmebilleder.

Jeg bryder mig Pokker om Deres etrusiske Gedebuk; mit Signet har hængt under min Oldefars Mave ved mangen munter Leilighed – han var ogsaa en etrusisk Gedebuk – og derfor skal De idag have tre Segl deraf.

Karoline Bjørnson.

Malde pr. Stavanger den 6te October 80.

Kjære Fru Bjørnson! – det var en stor Skuffelse for os, at De reiste Landveien fra Bergen. Det faldt saameget desto uhyggeligere for os som vi ikke engang fik se Bjørnson, som dog laa ved Bryggen her flere Timer. Jeg har ærgret mig saameget herover, at jeg slet ikke vil snakke mere derom.

At De sendte ham afsted – saaledes fremstiller han selv Sagen – var efter min Formening ikke blot kjækt, men ogsaa klogt af Dem. Dersom jeg faar Lov til at fremture i mit frie Sprog, vil jeg sige, at det havde den store Mand uendeligt godt af. Thi ligesom alle hans Dimensioner ere for store for os – som Gulliver blandt Lilleputterne, saaledes er det for begge Parter en Gevinst at se hinanden paa Afstand.

Dersom De nu vil være rigtig klog (tilgiv mig atter, at jeg fremdeles gjør mig vigtig og taler mit frie Sprog), saa skal De prøve at sælge Aulestad, finde en *liden*

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Gaard ved Drammenshavnen og vente ham der med høist 6 Kjør og ikke mere end en Hingst. Thi (oh! lad det blive mellem os!) han er ikke flink i Forretninger, og (oh! forraad mig ikke!) der er intet, han heller vil, end være fri for Byrder af den Art. Naar han kommer hjem, har han mange Penge – det skal være Reisepenge: *han maa ikke være hjemme forlænge ad Gangen.*

Jeg forekommer mig selv umaadeligt komisk ved denne Raadgivertone. Men Deres Mand er vist af dem, der indbyde til «gode Raad»; og jeg kan ialfald indvortes forsvare mig med et hjerteligt Venskab for ham og Dem. Nu vil jeg snart igjen skrive til ham; jeg er sikker paa, det frisker ham at faa Breve hjemmefra, og De maa paa det venligste hilse ham fra Beate og mig, naar De skriver.

Deres Stilling – Frue! tænker jeg mig ikke som meget straalende for Tiden. De har en lang Vinter for Dem, meget Kav og – efter min Forstand – ikke de mest opmuntrende Omgivelser. Thi naar jeg undtager Jansons og Bøs, har De vel liden Glæde af de andre. Skjældsordene mod Deres Mand haaber jeg, De bryder Dem Pokker om; men det kan dog blive kreperligt nok i Længden. – Maatte det da være Dem til nogen Opmuntring eller Tilfredsstillelse, at De i min Kone og i mig har oprigtige Venner.

Vil De hilse Deres Børn, Reimers's, Konow's, Mejdell's, og den snille Mand fra Lillehammer, hvor vi vare, men hvis Navn jeg har glemt. Og modtag selv vore bedste Hilsener

[...]

Deres *Alexander L. Kielland.*

August Strindberg.

Malde pr. Stavanger den 6te October, 1880.

Mange Tak for Deres venlige Brev af 6te Sept. og for det indlagte Portrait. Det glædede mig specielt at se, at De var saa ung; – saa ville vi bestemme os til at leve saa længe, at vore Fiender skulle faa Gulsot af Ærgrelse.

Mit Billede, som vedlægges, skal være ret godt; selv er jeg forskrækket over min Korpulence. Jeg lever nemlig endnu i den Indbildning, at jeg er en slank

Mens jeg just i disse Dage kjæmper med de første Kapitler til min nye Roman, tænker jeg paa den souveraine Foragt, hvormed De ogsaa bekjæmper «det Officielle» i «Röda rummet». Jeg har her at behandle Raaddenskabene i vore Departementer – (Regjeringskontorer); det hele System af hovmodige, dovne Embedsmænd med denne fremmede halvt svenske – halvt franske – helt farlige Konge i Spidsen. Deres Meninger om vor «fælles» Ven – Oscar II kjender jeg jo ikke; muligens kunne Svenskerne være tjent med ham; men for os er han en umulig Kavaller.

Hvorledes gaar det Dem i Deres officielle Stilling? – De er jo «kongelig Secretær» –; er en Mand af Deres Slag ikke ialfald mistænkelig?

Der er faa Lande i Europa jeg kjender saa lidet til som Sverige; dobbelt glad er jeg derfor ved Udsigten til et fortsat Bekjendtskab med Dem og Deres Værker; thi – sandt at sige – har jeg hidtil seet paa den svenske Nutidslitteratur med mindre ærbødige Øine. Sverige har – ta mig det ikke ilde op – staaet for mig som et Land fuldt af Ceremonier, hvor Menneskene vare ualmindeligt rangerede og sorterede og hvor man drak lidt mere end nødvendigt. Men jeg har aldrig været der, og kjender neppe ti Svenske, saa min Dom er ikke meget at agte paa.

En glædelig Begivenhed i Norden er Dr. Edvard Brandes's Valg til Rigsdagsmand. Er De politisk anlagt? – jeg er en absolut politisk Umulighed; det hele er for mig den allerlatterligste Komædie.

Dersom De er saa snild at svare mig prompte, skal jeg ogsaa for Fremtiden være mere precis end denne Gang. Jeg beder Dem undskylde, at jeg saa længe lod Deres Brev ligge ubesvaret. Min ærbødige Kompliment til Fruen og Frøkenen.

Deres ærbødigst forbundne *Alexander L. Kielland.*

Kitty L. Kielland.

Malde pr. Stavanger d. 9de Oct. 1880.

Kjære Søster! jeg huskede ikke din Geburtsdag igaar, – det tager du mig ikke

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
ilde op. Thi det vigtigste er, at jeg meget ofte tænker paa dig. Forleden sendte jeg dig «For Scenen»; du kjender vel det meste før, men du vil alligevel tage den som en kjær Hilsen? Bogen duer ikke stort – undtagen «Paa Hjemveien», som i al sin Klodsethed er et Kraftstykke, til hvilket jeg ikke længer kan gjøre Magen.

Til Jul kommer et *lidet* Bind Nye Noveller, som du ogsaa kjender – undtagen en liden Historie, der vil blive opfattet som en Satire over Kong Oscar II og hans Ministerium. Far vil blive rasende, og jeg faar vist høre meget ilde fra de fine «Bagstrævere»; men jeg har gjort mig selv det Løfte, at vedstaa min Radikalisme, naar jeg fik fast Fodfæste. Og det har jeg nu; jeg har voxet uhyre fort, og man tør ikke længer behandle mig nedladende som en haabefuld Yngling, der behøver Beskyttelse.

Den Roman, jeg nu skriver, skal være et Slag saa haardt, jeg kan føre det, mod Juristeriet herhjemme, mod denne hovmodige Embedsstand, vi slider med.

Du ønsker, at du kunde sælge og tjene Penge, – nu begynder jeg at tjene; men jeg har saamegen Gjæld og denslags Elendighed, at jeg maa arbeide længe, før det moner.

Jeg ser med Længsel efter dit Navn, naar Kunsthandlerne i Kristiania avertere; – nu maa du snart komme! Hvem er «mine malere»? –, der synes at have givet dig et eller andet Raad om et eller andet. Jeg udtaler mig ikke bestemt; thi hør følgende Passus ordret afskrevet af dit Brev:

«Saa har jeg to strandstudier *et* i solskin og *en* i graaveir; *den* sidste er som billede, jeg havde tænkt at sende den til Christiania nu, men saa synes dine malere(!?), at jeg endelig derefter» (oh – hør dette gaadefulde derefter!) «burde male mit ene salonbillede, blot gjøre endnu nogle tegninger og detailstudier, saa jeg beholder *den*» (!!!) Denne Stil er ikke at anbefale, – specielt gaar det ud over den arme Artikels Kjøen med en Hensynsløshed, som jeg finder overdreven. Det samme finder jeg med Hensyn til dit Had til Mændenes Kjøen – ja snart sagt til Menneskenes Kjøen overhovedet – «überhaave» – som Fru Berner siger paa tysk. Det er sikkert, at de bedste Anskuelser ere de, der deles af faa; men ligesaa vist er det, at naar den Gruppe af Meninger, der udgjør vor Livsanskuelse, gestalter sig saaledes, at vi selv føle os i Verden som Robinson paa sin Ø, da bør vi begynde at blive ængstelige for os selv; thi da ere vi paa Vei til at miste Evnen til Retfærdighed og vore kjæreste Tanker, der skulde omspænde vor Tilværelse som

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
et Styrkebelte, krystallisere sig til en fix Ide, paa hvilken vi stirre os blinde, indtil vi væmmes ved Livet og forspilder vort Arbeide.

Jeg ved, du er for klog til at tro, at Raaheden hos Folket og Liderligheden hos de fine er større i Frankrige end her. Med Hensyn til Raaheden, saa «pines Kattene» fuldt saa lystigt hos os (Kaptein Hjelm som blev gift med Kämner Pettersens Datter tog sin Kones Yndlingskat – forat ærte hende – forstaar du! – og holdt den med en Ildtang ind i Ovn!) – altsaa Raaheden mener du ikke er større der, hvor du er – end her; heller ikke Liderligheden – det kan jeg fortælle dig; men det ved du ikke noget om, herhjemme gaar det lunere, – en Dame især faar aldeles Intet vide; men det findes der, det kan du stole paa. Jeg forudsætter altsaa, at du ikke opfatter «Elendigheden» som specifik *fransk*. Men du sørger – ja du opirres til Raseri ved Verdenselendigheden überhaave. Ser du! – ikke vil jeg trøste dig; thi hvis der er en livskraftig Flamme i mig saa er det jo netop dette stille Raseri –, men jeg vil prøve at afholde dig fra at reise til Robinsons Ø – Kolumbus's Æg – vilde Andreas sagt.

Du skal lægge Mærke til, at du er blandt «les enfants perdus» – de Soldater der bliver kommanderede først i Breschen. Du tager Stød for tusinde Kvinder; din Stilling er udsat som en Flagstang – udsat for det værste Skyts – Spot og Overseelse. Thi nu ere Mændene netop komne saa vidt, at de begynde at genere sig for at hævde sin Overhøihed ved at vise frem sine Muskler. Kamppladsen flyttes med et Skin af Generøsitet fra Næverne op i Hovedet. Men her staa de ogsaa fast og ville længe blive staaende. Den, der i intellektuel Henseende vil hævde Kvindens Ligestilling er gal – den mandlige Form – eller latterlig – den kvindelige.

Og nu i Brændpunkterne: Literatur – (sætter jeg først, fordi det er almenest) Kunst, Videnskab – eller sligt, – ser du ikke, at den Kvinde, som vil frem her, er prædestineret til at se og møde alle det civiliserede Samfunds Rædsler i den atroceste Form. Dette skal du lægge Mærke til, – ikke forat undskylde eller dække over, men for ikke at blive uretfærdig. Dernæst skal du læse *hele* Stuart Mill, paa det at din Verdensærgrelse maa gjære ud og blive den Verdensmedlidenhed, der giver Lyst til at leve saa skidt som det er.

Alex.

Christoph Heinr. Holfeldt.

Malde pr. Stavanger den 1ode Oct. 1880.

Kjære Ven! – kan følgende være muligt i Kristiania?

En Statsraad har en Maitresse, som han gaar til visse Dage. Hun koster ham meget og er kun tro disse visse Dage; ellers slipper en og anden «ind». Saa lader jeg tilslut Statsraaden faa Slag i hendes Seng.

Sig mig, om dette er altfor evropæisk for vor Hovedstad, eller om vi alt er komne saa langt. Om det just er en «Statsraad» i et saadant Tilfælde, bryder jeg mig ikke om – forstaar du; det var endogsaa bedst, om de alle elleve vare Dydsmønstre, saa anfalder jeg ingen Person. Men jeg mener, om du ved, at andre gamle Hæderspaschaer – enten høie Embedsmænd eller Rigmænd – ere nogle Svin paa Bagsiden. Er Maitressevæsenet saa udviklet, at jeg kan lade hende bo forholdsvis elegant? – med Piano?

Kjære giv mig nogle Vink herom.

Din hengivne Ven *Alexander L. Kielland.*

Hvis du svarer pent, skal du faa et ordentlig Brev; men idag har jeg saa travelt.

Frederik Hegel.

Malde pr. Stavanger den 30te Oct. 1880.

Det maa idag være mig tilladt at stille en Anmodning til Dem, som i høi Grad tiltrænger den Velvilje, De altid har vist mig. Som De af mit Telegram har erfaret ønsker jeg at «Nye Noveller» ikke udkommer for det første. Sagen er kortelig denne: Jeg har en Fader, som i saagodtsom enhver Henseende er en komplet Kontrast til sin Søn. Han er devot og ultrareaktionær, og min Radikalisme er en af Sorgerne i hans Liv. Nu er han syg – den stakkels Mand; – han har sandsynligvis en Kræftskade, der piner ham usigeligt og vil ende med at tage Livet af ham. Jeg talte igaar med Lægen, og han regnede Faders Levetid efter Maaneder.

Om nu end min Skipperhistorie ikke ligefrem foranledigede

Majestætsforbrydelsestiltale (skjønt ingen kan vide, hvad denne Konge kan finde paa) – saa vil den dog ganske vist fremkalde Mudder i Leiren. Dette er jeg vis paa alene af den Grund, at Historien er kjendt fra tidligere af de ledende Mænd i den radikale Presse, og bare et uforsigtigt Ord fra dem vil skaffe mig hele det reaktionære Kobbelt paa Halsen, – og de forstaa at gøre – de Hunde, det maa man lade dem.

Men dette vilde i Faders Øine være den største sorg og Skjændsel, der kunde overgaa ham, og jeg *kan* ikke gaa hen og gjøre hans sidste Dage tungere end de ere. Derfor beder jeg Dem – Hr. Justitsraad! – lade de Nye Noveller ligge indtil videre; han kan desværre ikke leve længe.

At jeg allerede har hævet 1000 Kroner, tror jeg efter mit Kjendskab til Dem – er en Omstændighed, som lidet eller slet ikke har noget at sige i Deres Øine. Ja jeg tillader mig endog herved at forespørge, om der er noget iveien for, at jeg hæver ca. 500 Kr. endyderligere hos Dem inden Jul, hvis jeg behøver det.

Værre er det derimod, om Expeditionen af Bogen allerede er saa langt fremskreden, at den kun med Opofrelse kan stanses. Isaafald er jeg villig til at bære enhver Udgift; thi nu er det mig meget magtpaaliggende, at den ikke kommer, før Fader er gaaet bort.

Saa tænker jeg ogsaa paa Capt. Sarauw. Men det kan vel ikke genere stort, om et Par af Novellerne kom i Westermannsche Monatsz. før Bogen?

Jeg beder Dem være overbevist om, at jeg kun meget nødig forvolder Dem dette Bryderi; men jeg haaber ogsaa paa den anden Side, at De vil sympatisere med mine Bevæggrunde.

Ligeoverfor Fader og andre vil jeg til Forklaring af den bebudede Bogs Forsinkelse debitere den uskyldige Løgn, at jeg fandt Bogen saa tynd, at jeg gjerne vilde se, om jeg ikke kunde faa skrevet endnu en liden Historie, forat gjøre den mere reputerlig.

Det vil være mig en Beroligelse i denne saa triste Tid at erfare, at De har imødekommet mit Ønske, ligesom jeg forsikrer Dem om min særdeles Taknemmelighed.

Deres særdeles forbundne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Malde pr. Stavanger d: 8de Nov. 1880.

Kjære Ven! – jeg ser med Skræk, at Deres sidste ubesvarede! Brev bærer Datoen 18de Oct. Jeg lagde det hen, fordi De skulde til Paris en Trip, og siden har jeg havt saa mange Ubehageligheder.

Tænk Dem, jeg havde en Ven – det vil sige saadan en Omgangsven, en Husven, som kom og spiste med os og legte med vore Børn. Vi vare Artiumskammerater; senere var han i Vestindien 5 Aar; men nu var han kommen til Stavanger, var introduceret – tildels gennem mig – hos Far og ellers i Familien. Og saa løber han bort, efterat have bestjaalet sin Principal (han var Fuldmægtig hos Sorenskriveren) for 12 000 Kr. som han i to Aar har stjaalet i smaa Portioner – 150 a 200 Kr. ad Gangen!

Saa er Far bleven syg; han har nok Kræft i Underlivet. Det er ogsaa meget trist. Desuden har jeg havt ond Samvittighed for «Skipperhistorien»; thi det vil tage Livet af ham, om der blev skrevet Skjældsord mod mig af de konservative, til hvilke han hører med alle sine Fibre.

Saa sidder jeg fast misfornøiet midt i min Roman. Paa Slutten har jeg de herligste Ting, som vinker mig; men jeg kan ikke komme over det Satans Midtparti. Det er saa kjedeligt – det, jeg skriver nu om Dagen, at jeg maa tvinge mig til hver Linie. Ak den, der havde en sort Slave, som kunde skrive Midtpartierne! – Begyndelsen er interessant, Slutningen en Fest; men Midten, naar alle Folk ere opfundne og gaar der og væver – det er et Helvedes Arbeide!

Jeg læser Deres Brev igjennem. Deres Dom om Theatret tiltræder jeg, do. om Pressen, do. om Dagmar, do. med Akklamation om Fru Ingeborg. Men Frøken Nini har intet Indtryk gjort paa mig. Jeg mindes hende som et stort, bart Ansigt, hun snøvler og snakker med Spyt i Mundvigerne.

Fritz! Fritz!! – jeg og Fritz! Fritz og jeg! – kan De tænke Dem, at jeg skulde sympatisere med saadan en Gris! en Vrøvlekop som sin Far – det er han, og jeg kan ærgre mig grøn, naar jeg tænker paa, hvilken Kone han har.

Jeg er saa sint idag. Tag dette for et Brev og skriv snart igjen.

Hvor er Deres Broder? han svarer ikke paa mit Brev!

Georg Brandes.

Malde pr. Stavanger den 24de Nov. 1880.

Kjære Ven! Det var da rigtig godt, der endelig kom en Lyd fra Dem; jeg glemte at telegrafere til Dem sidst jeg var i Byen; men det var min Agt. Imidlertid maa De ikke tro, at jeg er en saa fordringsfuld Korrespondent; men det er De selv, som har forvænnet mig. Jeg kunde jo godt have skrevet Dem nok et Brev, og det vil jeg gjøre næste Gang, naar det varer mig for længe; – men det maa det ikke!

De er da ogsaa et Helvedes Menneske til at have travelt; jeg tænker helst, De gaar paa Rangel om Aftenen, sidder og snadrer aandrigt bag en Mængde Skjorter, saa De er øm i Mundvigerne, naar De lægger Dem. Stundom kommer der en Længsel over mig efter saadant et Liv som Deres, og jeg maa da føre en liden Kamp med mig selv, forat resignere i denne mer end halvt spidsborgerlige Tilværelse, hvor jeg staar op Kl. halv 8! og gaar tilsengs halv elleve! – taler med min Kone og mine Børn og ellers skriver om Formiddagen og læser om Eftermiddagen. Men saa trøster jeg mig med, at jeg duer dog ikke i Salonen; jeg er altfor svær og fed, vælter Stole og smaa Borde og knuser Tabouetterne, naar jeg sætter mig – og desuden – jeg sveder! – med Aandrigheden er det bedre bevendt – synes jeg i min Beskedenhed – og det er virkeligt et stort Savn, at jeg saa sjeldent faar Anledning til at føre en interessant fin Samtale.

Ærligt talt! – Deres Russerinder gaar mig i Hovedet! – det maatte være forskrækkeligt morsomt at faa saadan en Djævel til at elske eller hade sig.

De kan ikke tænke Dem, hvor det glæder mig, at man begynder at skjønne paa Dem dernede; thi jeg kan tænke mig, at det ikke er nogen let Sag at gjøre sig gjældende i et overfyldt Samfund for en Fremmed. Men De er mig for nervøs; De ter Dem op; jeg er saa ræd, at De en Dag falder sammen – fortæret indvendig fra af Deres egen Ild. Naar De havde lidt af mit tykke Blod!

Jeg synes Synd i Edvard, som skal have alt det Tracasseri med sin Ed; paa

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
samme Tid som selve Spøragsmaalet ikke staar for mig i den Klarhed, at jeg bestemt kunde sige, hvad jeg in casu vilde gjort. Forsaavidt klart staar det, at jeg i min «absolute Forholdsløshed» aldeles ikke vilde havt noget med det hele, men om jeg nu havde stærk politisk Interesse og altsaa vilde ind i Rigsdagen – vilde jeg saa aflægge Ed? Som Jurist – jeg veed ikke om Hr. Doctoren mindes, at jeg er docteur en droit –, fra juridisk Standpunkt har jeg altid forment, at Eden – al Ed – kan ophæves (at den bør ophæves er klart); men min Betænkelighed vilde kun være den ubehagelige Fornemmelse – som da uden Tvivl ogsaa Deres Broder har havt – at jeg er paa Randen af at deltage i en Ceremoni, som kan krænke to eller tre Gentlemen i Landet, – jeg regner ikke Krapylet som skraaler. Og denne Krænkelse er alvorlig; derfor synes jeg Synd i dem, der gaa i Breschen. Som De ved, har han underskrevet og givet en grei, krigersk Besked.

Forholdene herhjemme er muntre – kan De tro! Regjeringen bliver hver Dag mere forstokket, og Kongen synes at lide af blød Hjerne. Af Aviserne ser De vel de mange Majestætsforbrydelser, en Raptus, som dog nu formodentlig har kulmineret. Deraf tager min Roman Farve, og jeg smører tykt paa. Men saa ler jeg ogsaa af mig selv; thi altid synes jeg, at jeg er saa forbandet skarp og modig, og naar det saa kommer til Stykket, saa er det dog ikke andet end Sukkerbrød! – Min Far er syg, og han maa nok dø. – Min Onkel – nuvel! det er ogsaa en sørgelig Historie.

– En af mine Venner er løbet bort med Penge og siges nu død i NewYork.

Her er trist nok i vor Afkrog; men vi – min lille Husstand – har det dog godt. Beate hilser paa det venskabeligste; hun har meget Stræv med mig – siger hun, idet hun paastaar, at jeg i det sidste er umulig at leve med. Jeg er nok lidt sær –; men det er s'gu ikke saa godt, naar man har en hel brændende Roman i Hovedet!

Om 14 Dage er «Arbeidsfolk» færdig – d. e. første Skrivning. Den bliver paa en Prik saa stor som «G & W», men ikke saa morsom. Mange Penge venter jeg for den. Ved De, at i 1880 har jeg tjent ved literært Arbeide over 6,000 Kr. – var ikke det godt i det første Aar?

Af de nye danske Bøger har jeg kun faaet «Smaafolk». Det er en udmærket god Bog – jævn, sikker, følt og meget lærerig. Er Schandorph en godmodig formløs Person, som jeg f. Ex. turde skrive til, om jeg fik Lyst?

Af de andre glæder jeg mig jo mest til Jacobsens; men det tager Tid til

Kjære Ven! hils Deres Frue fra os paa det ubekjendtvenligste

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Malde pr. Stavanger d. 26de Nov. 1880.

Kjære Ven! [...] Jeg læser de danske Aviser, De gav mig Anslag paa, og jeg vil ikke med et Ord plage Dem mere med denne Ed. Jeg synes i høi Grad Synd i Dem, og naar jeg tænker paa alt det, De vader i, siger jeg til mig selv: han havde bedre Støvler end jeg troede.

Far er desværre saa daarlig, at han lidet agter paa, hvad der foregaar; hvis der bliver noget Vrøvl, tænker jeg, at jeg skal kunne holde ham udenfor. Derfor har jeg for længe siden skrevet til Hegel, at han kunde lade Bogen komme; men jeg har endnu ikke seet den. Skulde den endnu ved dette Brevs Ankomst ikke være fuldt udsprungen, maa De gaa til Hegel for mig – eller ialfald telegrafere til mig strax; thi da maa mit Brev være forkommet.

Jeg vilde saa gjerne talt med Dem om min nye Roman; men det bliver for langt at skrive. Jeg har nu kun to eller kanske tre smaa Kapitler igjen; men – vil De tænke Dem! – jeg som er saa stærk og tykblodet – jeg er bleven nervøs; naar jeg har skrevet mine Formiddagstimer er jeg halvt syg om Eftermiddagen, og jeg tror, at naar jeg faar læsset af mig Slutningen, faar jeg hvile mit Hoved lidt. Det er høist besynderligt, at jeg mod min Vilje tvinges til at tænke paa min næste Bog – en liden Julefortælling som skal flaa «Godgjørenheden» og hedder «Loppen». Jeg er bange for, at jeg har overanstrengt mig og skrevet altfor fort disse to Aar; hvis jeg faar Raad, maa jeg se til at komme ud at reise til Vaaren.

Ja – det var denne Roman! – jeg formoder, at den er meget god; men den er bleven næsten vel politisk; jeg bliver vist hængt for den. Forresten maa jeg – som jeg ogsaa skrev forleden til Deres Broder – le af mig selv; thi altid fortæller jeg paa Forhaand, at jeg er saa skrækkelig voldsom, og naar det saa kommer, saa er det jo ingenting. Jaja! nu skal I se!

til det er trykt? – i Midten af Februar skal det sendes – efter min Plan.

Synes De, at det ser stygt eller søgt ud, om jeg anvender følgende Vittighed, jeg har hørt fra min Barndom: Den *fine* Embedsmand: «Hvorledes faar de arme Fiskere Natteløgis?» Lodsoldermanden: «Aa – det er s'gu skidt nok. De fleste lægger sig paa Maven og breder Rumpen over sig saa godt de kan.» Historien er altfor god til ikke at anvendes – ikke sandt?

Paa Størrelse bliver Bogen netop som Garman & Worse, og jeg haaber paa mange Penge. Titelen «Arbeidsfolk» falder lidt klodset. Det skal være ironisk, idet «Arbeidsfolkene» ere Departements- og Embedsdrog; men De ved Titler!

Lad mig snart høre fra Dem igjen.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Christoph Heinr. Holfeldt.

Stavanger d. 26de Nov. 1880.

Kjære Ven! – jeg har siddet og betragtet din Haandskrift, – den er akkurat som dengang du skrev Borchs berømte Oversættelse af Philoctet; min har derimod forandret og forbedret sig – finder du ikke det? Naar jeg er ferdig med den nuværende Roman – i April –, skal jeg skrive en mindre Fortælling til næste Jul; men saa begynder jeg en stor Bog igjen mod Skolevæsenet og den saakaldte lærde Uddannelse. Da tænker jeg at faa Brug for Borch og Philoctet og dit gamle Værelse og meget andet, som du maa hjælpe mig med.

Idag maa du give mig lidt Besked om min stakkels Syphilispatient. Det er Konen til et velstaaende Departementsbud, og en Doktor tager sig specielt af hende. Derfor tænkte jeg, hun kunde slippe Fila, – jeg ved desværre ikke, hvorledes der ser ud –; kunde det ikke tænkes, at en Læge kunde skaffe hende et smukt lyst Værelse paa det nye Rigshospital? – hun har ikke mange Dage at leve i; men ikkedestomindre var Tilfældet saa «interessant», at Professoren – da han fikk høre derom – tog sine Disciple og gik op paa Hospitalet og demonstrerede paa hende der. – Gaar det an?

Der skydes jo 21 Skud, naar Kongen kommer? – og naar han reiser?

's Affære gik mig ogsaa mere til Hjertet end jeg ialmindelighed vil tilstaa; Skuffelsen var saa umaadelig, hans Forbrydelse saa lang og onskabsfuld, at jeg begynder at tro, at blandt det almindelige Menneskepak er der kun faa, som ikke stjæle.

Hvis du faar vide, hvorledes han døde, maa du fortælle mig det.

Du spørger, om jeg tror, Manden er bedre end Kvinden. Kjære Ven! Spørgsmaalet er ikke klogt – synes jeg. Sandsynligheden er dog for, at de ere lige gode; thi efter min Forstand maa det i moralsk og i intellektuel Henseende være svimlende ligegyldigt, hvorledes et Menneske er indrettet mellem Benene. Men naar det forekommer dig – og specielt dig, somom Ulykkens Kilder saa ofte vise tilbage til Kvinden, saa er det først, fordi du som Politimand og som født Pessimist ser livets Vrange – og ser det paa saa nært Hold, at du taber Lidt af Oversigten.

Betragt et Øieblik Kvinden, som hun er, og tænk paa, hvorledes hun er bleven det. Først har Jøderne fundet op den nederdrægtige Myte om Æblet; denne har saa Kristendommen tærpet ind i os alle. Tænk saa, hvad enhver Mand ved: i hvilken Grad hun bliver eftertragtet *før*, hvor hun bliver forgudet *medens*, og hvor uendeligt dybt hun foragtes *efterpaa*. Du vil kanske mene, at dette er talt om de faldne Kvinder, – ingenlunde. Der ligger dybt i Mandens Selvgodhed en Foragt for Kvinden *efterpaa*, – du kan se det – ja jeg vover at paastaa det! – du kan se det i ethvert Ægteskab – glimtvis. Naar du tænker dig Forhold af denne Art efterlade sit lille Mærke fra Slægt til Slægt, maa du ikke undre dig saameget over, at Kvinden saa lidet opfylder «sine Pligter». Jeg tænker, hun har taalt saa vrang en Behandling som Mænd aldrig vilde have baaret uden deraf at blive nedværdigede og slette i langt høiere Grad. Det fremgaar herav, at hvis jeg overhovedet tror, at der i et af Kjønnene er en større Disposition for det gode [og] en seigere Modstandsevne mod det Onde, saa findes dette paa Spindesiden. Naar store Samlinger af Mennesker – enten hele Folkeslag – eller Arbeidsfolk – eller en Arme – eller «Kvinden» opfører sig slet, er det altid Følgen af slet (det vil sige dum) Behandling – enten for streng eller for mild – eller som ved «Kvinden» en feil Blanding af begge Dele.

[...]

Byen – kan du tro.

Kjære Ven! – lad mig se, at du holder Liv i denne Korrespondance; mig morer den i høi Grad.

Din *Alexander L. Kielland.*

[...]

Edvard Brandes.

Stavanger d. 12te Decemb. 1880.

Kjære Ven! – altid skal jeg da have Plage med disse Titler, og altid skal De være Plagefogden! Lidt af det, De siger bryder jeg mig ikke om, – det nemlig, at Schandorph's sidste Titler ligne min; thi det er en ephemer Grund, som har ingen Vægt, hvis bare Titlen var træffende. Men der er det, det kniber. De har nemlig saa svinagtigt Ret i det, De siger om de ironiske Titler; jeg har kun altfor vel følt det selv. Ser De, saaledes ser Bogen ud: paa den ene Side skikkelige Bønder og dumme jævne Mennesker, der slide sig ud i vore ufrugtbare Forhold og overalt tørner mod det officielle, de med Guldsnorer paa, de fine, de regjerende. Tilslut chikaneres mine simple Venner ud af alle sine Positioner og gaar ombord paa et Udvandringsskib. Paa den anden Side har jeg et godt Galleri Embedsfæ, der uafladeligt snakker om, at de *arbejder*, medens de driver det skrækkeligste Spilfægteri med Retspleien og med alt, hvori det juridiske Støv er indblandet. Havde jeg kaldt G. & W. for «Filt», saa kunde jeg kaldt denne for «Støv».

Jeg bevæger mig helt op i de høieste Cirkler i Hovedstaden blandt Statsraader og svensksindede Embedsmænd. Mens det er paa det allersørgeligste med mine Venner, slutter Bogen med Kongens glimrende Indtog og en Opsats i «Folkets sande Ven», hvori Oppositionen faar en Strøm af Skjældsord. Den sidste Sætning efterat Avisen er læst høit i Departementet – er saaledes: «Redaktør Mortensen havde læst med sit sædvanlige tvetydige Smil – halvt ironisk halvt høitideligt. Men der var ingen, som lo; i dette Øieblik følte de alle, at Mortensen havde Ret.»

—

ikke kunne udholde de indsnævrede Forhold hjemme; og agterud paa første Plads har jeg en brav Broder og Søster (Børn af Statsraaden) samt det almindelige fine Krapyl som «Familien» sender over til den anden Verden. I Byen er der Fest efter Indtoget; man ser af og til en Raket thi: «Kongen havde i Vinterens Løb havt en Halsbyld; derfor gjorde Studen terne Fakkeltog til Slottet, hvor de sang: Hør os Svea, – Moder åt os *alla!* – I samme Anledning var der også stor Folkefest i Tivoli med Deklamation og Fyrværkeri.»

Der er utvivlsomt meget godt i denne Bog; den er skrevet ud af min Sjæls Harmen og med al den Ondskab og Kløgt, jeg har kunnet opdrive. Men Titlen! – ja den faar staa! –

At jeg har været «nervøs og overanstrengt» er glemt sporløst. En trediepart af Romanen er allerede ganske færdig omtrent til Trykning, og jeg avancerer hver Dag et langt Stykke.

Med Far gaar det jævnt nedad. Jeg har den Plan at komme til Kjøbenhavn til Vaaren og se efter et Landhus, hvor jeg kunde bo med Familie f. Ex. et Aars Tid. Er det dyrt? Naar jeg havde c. 8 a 10,000 Kr. om Aaret, kunde jeg ikke da leve godt? – Min Kone hilser og glæder sig «skrækkeligt» til Kjøbenhavn.

Deres A. L. K.

«Loppen» er da en god Titel – for Fanden! – det havde jeg glemt! – ja, De forstaar, det er min næste Bog; har jeg ikke fortalt om den?

Frederik Hegel.

Stavanger d: 25de Dec. 1880.

[...]

I de første Dage af Februar kan jeg sende Dem den nye Roman «Arbeidsfolk», til hvilken jeg har stort Haab. Naar jeg da selv vil læse Korrektur, saa kan Bogen vel neppe udkomme før April?

Min stakkels Fader har det saa ondt; han synes desværre endnu at have en lang Lidelse ivente. Vor Jul har derfor – som De kan tænke Dem – været trist

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
nok, og da Situationen er aldeles haabløs, have vi kun det Ønske, at han maa faa
dø snart. Om mine nye Noveller bekymrer han sig slet ikke, og det ser ogsaa
ud, som ingen Hund gider gjø ad dem. Jeg beder Dem modtage mine bedste
Ønsker for det kommende Aar og min Tak for det forløbne.

Deres ærbødigst forbundne *Alex. L. Kielland.*

Georg Brandes.

Stavanger d: 26de Dec. 1880.

Kjære Doctor! – det vilde fordre altfor meget Plads, om jeg vilde forklare Dem,
at naar jeg ikke sendte Dem de nye Noveller, som for Dem vare gamle nok, saa
var det af den allerfineste Beskedenhed; derfor vil jeg kortelig sende Dem et
Exemplar imorgen.

Ligeledes skulde jeg vist gjerne skrive Dem et Julebrev; men Humøret er ikke
dertil: Min Far gaar paa sit yderste – lidende af Kræft i aorta
(Blærehalskjertelen), hvilket forvolder ham de største Pinsler. Da Søster Kitty og
jeg ere de eneste Børn hjemme nu, falder der meget paa mig – baade med at
sidde hos ham og med at arrangere hans Anliggender. Manden er efter norske
Forhold rig; men til vor ubehagelige Overraskelse har han givet sin halve Formue
til sin anden Kone, med hvem han blev gift som gammel Mand, – dog saaledes,
at naar hun engang dør, skal Pengene vende tilbage til os sex Børn. Jeg faar
saaledes lidet eller ingenting ved den første Deling, skjønt Far har vist sig
overordentlig gavmild og generøs (som han da ogsaa altid har været) mod mig
ved at stryge store Gjeldsposter, der datere sig fra min mindre heldige Karriere
som Fabrikejer – mon hvorfor jeg fortæller alt dette, som De jo bare maa kjede
Dem ved? Hvad jeg vilde fortalt var kun dette, at Tiden er trist herhjemme, og at
jeg desværre ikke arbejder saa godt som ellers. Desuden vilde jeg ogsaa gjøre
Dem bekjendt med, at naar Far er død, – det kan ikke vare mange Uger – vil jeg
reise til Danmark og søge mig ud et Sted, hvor vi kunde bo f. Ex. et Aarstid.
Stedet maatte ligge ved Søen, med flad Strand, Bøgeskov bag, nær Kongens
Nytorv, men langt fra København. Hvorfor jeg gjerne vil afsted strax er, at vi ikke
taaler at se det gamle fædrene – og ikke mindst min Moders gamle Hjem i

Desuden kunde specielt jeg have godt af at komme ud af denne Rede; Beate har altid Lyst til Forandring, og Børnene – ja værre end her kan de ikke faa det. Hvad synes De om denne Plan?

Der kommer Bud efter mig fra Far; et glædeligt Nytaar for Dem og Deres fra os her og Tak for det gamle Aar.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

Stavanger d. 3die Jan. 1881.

Kjære Ven! jeg ved ikke, om jeg har fortalt Dem hele min Fars Elendighed. Det optager alle mine Tanker og Størsteparten af min Tid, og der er vist endnu Uger igjen, inden han faar dø. Det er en høist sørgelig Tid.

Glædeligt Nytaar forresten! –

Mine Flytteplaner – ja alle mine Planer maa skyves tilside nu en Tid; men jeg tror dog, at jeg kan komme til Kjøbenhavn til Vaaren. Vi – det vil sige – Jacob Kielland & Søns Arvinger – ejer en Eiendom ved (i?) Kjøbenhavn, som hedder Rolighedsdal; – ved De, hvad det er?

Naar jeg har Tid for Far, læser jeg – nei det gjør jeg jo netop ikke! – jeg skriver – vilde jeg sagt – paa min Roman, og derfor faar jeg kun lidet læst. Desuden læser jeg mindst ved Juletider, for da læser Alverden; og saa er det saa uhyre bekvemt til al den taabelige Snak at kunne svare med Sandhed: den har jeg ikke læst. Imidlertid har jeg dog seet saameget i «Niels Lyhne», at jeg bøier mig dybt; – han er egentlig – mellem os – den eneste Prosafortæller nutildags i vort Sprog, som jeg bøier mig rigtigt dybt for. Er jeg vigtig? Jeg ser nok, at baade Schandorph, Lie og andre kan gjøre mange Ting, som jeg ikke formaar; men saa er jeg dem overlegen i andre ligesaa væsentlige Ting. Jacobsen derimod kan gjøre alt, hvad jeg kan og tyve andre Ting, som jeg ikke evner. Dog har han store Feil! – Fantasteriet og en utækkelig Fylde af Ord; desuden ere hans Personer altfor mærkværdige f. Ex. Huslæreren; hvad skal det til?

tænke Dem, hvor ondt han har det.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

Søndag Aften – jeg tror den 24de Jan. 81.

Kjære Ven! Om jeg kunde skrive Dem til i en Fart, hvad jeg har sagt mig selv, mens jeg nu har vandret op og ned i min nydelige lillebitte Storstue, saa vilde det lette mig meget, og kanske kunde De finde et godt Ord for mig. Ialfald maa jeg springe over den lange, onde Tid, jeg har levet nu, hvor Far langsomt pintes ihel og døde som en indbarket Kristen – uden Tanke for andet end lempeligt at smyge gjennem det vanskelige Naaleøie, dernæst i en Mylder af Smaating ved Skiftet og Delingen af Formuen, Salg af Papir og faste Eiendomme, mit Teglværk f. Ex., og saa denne fordømte Roman, som jeg nu har endt – den er fuldtfærdig til Trykning. Ser De – kjære Ven! jeg er bestemt syg; jeg har noget ondt, som sidder mig i Nakken og gaar op i Baghovedet. Doktoren siger, det er Overanstængelse ved Nattevaagen og Sindsbevægelse; men i grunden er der ingen, som ved, hvorledes jeg har det. Det ligner den Følelse, hvormed jeg første Gang brød min korrekte Existens og løb til Paris; men dette er værre. Og det samler sig alt i den mest uretfærdige, ufordragelige Kjedsommelighed, jeg føler ved alt og alle; jeg plager Livet af min Kone og mine Børn; jeg er misfornøiet – aa det forslaaer ikke! – jeg er saa rasende, at jeg undertiden, naar jeg er alene, tror at jeg er lidt gal. For mig selv ser det ud, somom jeg skammer mig over mit Arbeide. Det ser saaledes ud:

Før jeg begyndte at skrive, var der en Magt i mig, en Indignationens Glød, som jeg virkelig selv følte som min Styrke og som en stor Styrke. Nu – ja nu ligger jeg doven og beskuer mig selv – ikke saameget i Forfængelighed, men med en Følelse af, at nu har jeg faaet Luft, nu har jeg gjort mit – nu er der ikke mere!

Og hvad er det saa, jeg har gjort! – ingenting – aldeles ingenting! Thi hvorledes skulde *alle* kunne rose den, som virkelig havde gjort noget? og de roser mig jo alle, – der er ikke en, som under mig Æren af et hadefuldt Ord. Deraf kan

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
jeg vide, at jeg er paa gal Vei. – Saa læste jeg i denne Stemning Deres Broders første «Indledningsforedrag»: «Thi saasnart en Skribent ikke naar ned til det Væsentlige i Menneskesjælen o. s. v.» og efter den Tid er min onde Samvittighed over mig som en Høg. Ikke at jeg krymper mig ved at tage Plads mellem de underordnede Talenter, hvis Værker ere kolde Lig efter en Menneskealder; thi var jeg bare vis paa, at *der* er min Plads, skulde jeg vel vide uden et Suk at sætte mig ned. Men Tingen er, at jeg har en Mistanke til mig selv. Forkjælet og ødselt udrustet (vi ere unter uns) med et sundt og smukt Legeme, kvikt Hoved og et godmodigt Humør, har jeg alle Dage faaet Livet i Present; jeg har aldrig anstrængt mig, og hvad jeg har villet gribe, er faldet mig i Skjødet – kort sagt – som Deres Broder siger – jeg er «en Tilhænger af Alladdin».

Men derfor er jeg ogsaa saa doven, tager mig det hele saa let, at mit Arbejde umuligt kan være godt – d. v. s. saa godt som jeg burde og kunde gjøre det. Fra Skolen hører jeg endnu denne Tale, som har fulgt mig: Ja – det er ret godt; men du – Kielland! – burde kunne gjøre det langt bedre!

Dette er mit Onde i Nakken – tror jeg. Se nu den nye Roman! – overfladisk vil jeg saa nødig kalde den; thi den er dog kommen op dybt nedefra i mit Sind; men den er kommen altfor let; den har taget forliden op med sig; – den er gjort i en Haandevending – klar, grei, flydende, kanske delvis glimrende, – men let – let – saa forbandet let som jeg selv!

Er nu dette min Grændse? – eller er jeg en Laps, der ikke vil lægge Skulderen ærligt til? – Ja De skal ikke svare, forstaar De; men hvis nu min nye Bog virkelig er let Gods, saa maa De tage mig alvorligt fat og hjælpe mig. En hel ny Plan har jeg i Hovedet – fix og færdig! – samme Slags! – en Mængde Skikkelser, der skulle illustrere Hulheden i det, vi kalde «christelig Godgjørenhed». Men hvad er det saa mere? – Folk vil mere sig; de vil beundre min Behændighed, bukke og sige: De er en skarp Satan! – og saa er den Historie ude. En Ting er sikker: nu maa jeg bort herfra en Stund; dette holder jeg ikke ud, der er noget galt i Hovedet.

Jeg har læst Deres Lægemedler; jeg har beundret Deres sikre, rolige Haand, Deres Nøgternhed og den Dybde, De har naaet med saa simple, klare Midler. Og atter er jeg faret op i Skræk over mig selv, somom jeg var den letfærdigste Charlatan under Solen. Nu faar jeg ondt i Nakken; Doktoren har forbudt mig at

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Frederik Hegel.

Stavanger den 24de Januar 1881.

Jeg har havt den Fornøielse at modtage Deres ærede Skrivelse af 4de Januar, som jeg imidlertid ikke har havt Tid til at besvare før paa Grund af min Faders Død.

Romanen foreligger nu ganske færdig fra mig, og jeg venter bare paa, at Afskriveren skal komme til Ende med den Kopi, jeg forsøgsvis agter at sende til Amerika. Hvad derimod angaar den tyske Oversættelse maa jeg, – da De saa bestemt fraraader mig at give Sarauw Manuskript – spørge Dem, om jeg, ved alligevel at give ham et – forringer det Honorar, jeg kan gjøre Regning paa hos Dem?

For mig stiller det sig saa, at Afsætningen af den dansk-norske Udgave vanskelig kunde lide ved en samtidig eller endogsaa nogle Dage tidligere tysk Udgave. Og skal Manden have nogen Fordel fremfor de andre Rovoversættere (hvoraf jeg allerede har flere), saa, synes jeg, han maa faa Manuskriptet. Derved opnaar vi ogsaa ganske vist bedre Honorar hos den tyske Forlægger, og jeg har Kontrakt med Sarauw, at Halvdelen skal jeg have.

Jeg beder Dem altsaa meddele mig, om mit Honorar hos Dem vil formindskes og i hvilken Grad, om Sarauw faar Manuskriptet, saaat jeg derefter kan beregne, hvad jeg staar mig bedst paa. Thi jeg tilstaar, at jeg har en overordentlig Lyst til at trænge igjennem i et af de større Lande, hvor Arbeidet lønner sig saa ulige bedre end hos os.

Foruden de svenske (og finske) Udgaver og de «frivillige» tyske Oversættelser har jeg nu faaet Adgang til «Deutsche Rundschau» og «Scribners Monthly» i New-Yorch [!]. I England har jeg to Damer, der anstrænge sig, og min «Garman & Worse» er ifærd med at udkomme paa hollandsk.

Jeg gjør derfor alt, hvad jeg kan, for at udvide mit Marked, og jeg er saa lidet Patriot, at jeg vilde skrive for Hottentotterne, hvis de var de fleste.

Den nye Bog skal hede «Arbeidsfolk». Det er en daarlig Titel; men jeg er nu engang uheldig med Titler. Størrelsen bliver formodentlig c 25 Ark, saa vidt jeg kan forstaa. Den er større end G. & W. – 145 saadanne Brevark som dette.

Udstyret beder jeg om at faa som G & W, kun vilde jeg saa gjerne ved mine fremtidige Arbeider beholde det røde Snit, hvis der ikke er noget iveien.

I Slutten af denne Maaned eller først i næste vil jeg sende Dem Manuskriptet – ialfald en Del deraf.

Til Vaaren haaber jeg at have den Fornøielse at hilse personligt paa Dem.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

August Strindberg.

Stockholm – nei Stavanger 25/1 81.

Ærede Ven! Mange Tak for Deres Brev af 19de og for «Vaarbrytningen», som jeg – skammeligt nok – nu først takker for. Jeg har med megen Interesse læst disse Arbeider, i hvilke jeg har gjenfundet Deres beundringsværdige Stil og Deres «upassende» Sympati for dem der lide. I hvilken Alder optraadte De som Forfatter? Jeg for min del har ingen Ungdomsarbeider; jeg skrev ikke et Ord, vidste heller ikke, at jeg kunde skrive, kunde formodentlig heller ikke skrive, før jeg var 30 Aar.

Om De maa oversætte eller lade oversætte: For Scenen? – Ja isandhed! Det maa De saa inderligt gjerne! Men hvad Fanden vil De med det Skrab? Det eneste som duer: «Paa Hjemveien» – lader sig ikke spille; «Fogden» er til at sove af paa Scenen, – det forsikrer alle, som har seet Stykket, og «det Hele er ingenting», – ja – hvis der var et par Skuespillere, der ret vilde interessere sig for Stykket, saa var det kanske ikke saa ilde. Jeg har seet det i Bergen og i Kristiania, og jeg har aldrig været saa skamfuld i mit Liv. Derimod har jeg selv personlig indstuderet det med et Par omreisende Aktører her i Byen; – kan De tænke Dem mig i en Hotelsal arrangeret som Theater, med en Scene saa stor som et Bogskab! – og det allermest kompromitterende: da var jeg fornøiet med Stykket!

Men – som sagt! – kan De gjøre noget ud af den ubekvemme Materie, saa

Men det er sandt! – det maa jeg kanske fortælle Dem. Da For Scenen udkom, sendte jeg et Exemplar til Theaterdirektør Josephson ved «Mindre theatern» – eller hvad det hedder. Det har jeg aldrig faaet noget Svar paa, og desuden forekommer det mig, at jeg har hørt, at Josephson er død, – eller gjør jeg den brave Mand Uret? Iethvertfald kan der vist ikke være [noget] iveien for, at vi sætter os ud over mit gamle Tilbud, og at De saaledes herved meddeles min værdifulde Autorisation!

Deres «Solrök» har jeg ikke seet endnu, men jeg faar den snart. Og saa spørger De mig om min Mening om «Lægemidler». Jeg skulde meget ønske, at jeg var kommen Dem i Forkjøbet med det Spørgsmaal; thi det er forbandet vanskeligt at svare paa. Enten det nu er, fordi jeg herhjemme er saa absolut alene, saa jeg ikke faar Anledning til at gnide min Dom mod Andres, eller det er fordi jeg havde ventet mig noget andet af Brandes, – nok er det! jeg er ligesom lidt skuffet. Jeg havde ventet noget rigtig Allerhelvedes noget! – en Stridens Brand kastet ind blandt Filisterne; og saa kommer dette simple, fredelige, slebne Stykke! – ja – jeg er lidt skuffet, lidt desorienteret over Personen. Men jeg tror, at det er ualmindeligt godt gjort som Konversationsstykke, og det er vist af den franske Art, som først kommer for Lyset bag Lamperne; – jeg skal nu helst holde min Mund i dramatiske Spørgsmaal, for det forstaar jeg ikke.

Fortæl mig dog lidt mere om Deres Arbeide nu om Dagen; – De skriver saa kort – se paa mig! – min nye Roman: «Arbeidsfolk» er færdig og kommer i April.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Saa skulde jeg ogsaa underrette Dem om, at min Fader er død. Hans Død var en Løsning fra svære Lidelser, og hans lange Sygdom var pinlig og lærerig. Han havde aldrig rigtig forstaaet mig, der var saa mange Ting iveien; nu paa Slutten kom vi hinanden nærmere end nogensinde.

Nu er det vor Plan at flytte til Udlandet – foreløbig Danmark.

Jeg havde nær glemt at ønske Dem et godt Nytaar – rigt paa Laurbær og endnu rigere paa *Skillinger*, jeg er som en Hund efter Mynt! – En ærbødig Hilsen til Deres Frue.

C. Hostrup.

Stavanger den 2. Februar 1881.

Jeg ved meget godt, at naar man er meget begeistret for noget, bør man forsigtigvis vente til Morgenrøden, inden man slipper sig løs. Men saa ved jeg ogsaa, hvor ofte vi sove os kolde, og hvormeget af den følte, redelige Beundring, der gaar tabt, naar vi forsigtigvis vente med at udtale os, indtil vi faar betænkt os rigtig grundigt.

Lad mig derfor være saa uforsigtig i denne selvsamme Aftenstund, da jeg har læst Deres «Eva» – at yde Dem den Tak, for hvis Ringhed man slet ikke behøver at gjøre nogen Undskyldning, naar man ærligt fremtræder for Dem.

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Georg Brandes.

Stavanger den 3die Februar 1881.

Kjære Doctor! Jeg burde egentlig ikke skrive til Dem idag, thi jeg er træt efterat have skrevet otte Breve. Og et Brev til Dem bør være et ordentligt Brev; men imorgen vil jeg reise ud til en af de yderste Øer i Havet og ligge der nogle Dage, derfor maa jeg skrive nu. Romanen sendte jeg allerede igaar til Hegel. Deres Plan om Offentliggjørelsen i Bladene er saaledes umulig; men den tiltaler mig heller ikke. Skal man lade sine Værker paa den Maade smaahakke og maltraktere, maa man ialfald have en Masse Penge for det. Men her tænker jeg, det blev Tab, selv om de Danske betalte godt; thi norsk Dagblad betaler – som bekjendt – ikke.

Jeg tror nok, at jeg holder Deres og Deres Broders Personer klart ud fra hinanden i min Hjerne; men Georg og Edvard er for mig hip som hap; disse Navne er af de slidte, der ikke have den Evne at klæbe ved Bæreren, saaat de forbindes uløseligt for Erindringen. Derfor maa jeg altid betænke mig, naar jeg skriver *udenpaa* et Brev til en af Eder, men inde i Brevet ved jeg, hvem jeg har for mig. Har jeg været haard mod Ziegler? – jeg har desværre ingen Kopi af mit

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Brev; men jeg var kanske lidt ærgerlig, hvad jeg da ogsaa havde god Grund til.

Synes De kanske, det er noget morsomt at betale Penge ud igjen, De har troet at have fortjent? – eller at en frivillig Kavaller exploiterer mig, mens jeg underhandler med skikkelige Folk om Retten til at oversætte? «Arbeidsfolk» skal Capitaine Sarauw faa i Manuskript at udgive i Leipzig mod, at jeg faar halvt Honorar.

Efter at have læst Deres «Indledningsforedrag» – især den Passus om de overfladiske Forfattere, der gjøre Lykke i Tiden, men hvis Værker ere kolde Lig – o. s. v. skrev jeg i en trist Stund til Deres Broder. Og jeg har i lang Tid virkelig lidt af «découragement» – helst fordi jeg synes, jeg producerer for let og allerede begynder at gjentage mig selv. Saa vækker det ogsaa min Mistanke, at alverden roser mig; der er ikke en, som giver Kjæft. Og derfor maatte jeg rigtig le, da Herman Bang en Dag slog mig ganske ihjel i Dagstelegrafen (?)

Det var slet ikke ilde, hvad han sagde; jeg kan saa godt forstaa, at man med én Gang kan faa Væmmelse for mine «Novelletter» – jeg er selv nær det Point –; men Manden var sint, og saa sagde han en hel Del som han ikke mente.

Lægemidler har jeg læst med stor Fornøielse; jeg bundrer mest af alt hans Maadehold og hans simple Midler. «Eva» er jeg ogsaa glad i; jeg finder Hostrup værd den høieste Beundring; at han er en gammel Præst! – det er næsten ærgerligt for en Præstehader.

Jeg følger med etslags Stolthed hvert Tegn paa Anerkjendelse, De vinder; gid vi kunne træffes ad Aare – hvad betyder forresten ad Aare? – iaar? – eller næste Aar?

Min Kone er frisk og glæder sig til at komme herfra, jeg ogsaa. I Marts reiser jeg ned forat leie Hus.

Deres *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

Stavanger d. 1ode Februar 1881.

Kjære Ven! tusinde Tak for Deres Trøstebrev! – som jeg trængte til. Det er daarligt med mig. Ikke legemligen, men aandeligen. Jeg trænger til Stivere. Mit

Hoved er som Værelserne, naar et stort Selskab er gaaet om Aftenen:
nedbrændte Lys, tyk Menneskeluft, som har været nede i mangfoldige Lunger,
Møblerne i Uorden, Albumer og Bøger, hvorover Gjæsterne have kjedet sig, – og
ikke kan man invitere nyt Selskab, før der blir udluftet. Saa har jeg drukket –
rent ud sagt Rum og koldt Vand! – og saa tilslut er det værste hændt mig!

Sonne, Mond und Sterne lachen

Und ich lache mit – und sterbe!

Nei – det gjør jeg ikke; men jeg skammer mig og ærgrer mig frygteligt.

Vil De saa til alt dette lægge en citrongul Filipens paa Næsen saa stor som
saa: O – omgiven af et livligt Violet, saa haaber jeg, De tror mig paa mit Ord at
jeg er elendig.

Saasnart jeg bare anstændigvis kan komme fra denne Skiftekommers, vil jeg
ile til Dem og faa den lange Passiar; thi jeg tør ikke slippe mig løs paa Papiret: De
kunde dø, Brevet findes og saa stod jeg der! Men snakke vil jeg – aa hvor jeg
kommer til at snakke. – I Marts kan jeg nok være færdig. Dette Skifte er dobbelt
kjedeligt, fordi jeg arver saagodtsom ingenting; men det skal jeg forklare Dem en
anden Gang. – Kjære – jeg gruer saa frygteligt for at leie Hus o.s.v. – er ikke De
en praktisk Mand?

Mit Onde i Nakken kjender jeg idag igjen; men Lægen – som er doven – tror
det er Forkjølelse. Kan nok være; men der maa være lidt Skidt i Hjernen.

– Deres trøsterige Forklaring af det beskæmmende Faktum, at alle roser
mig, gjorde mig godt; skjønt jeg ikke fuldt ud tror, De har Ret. Ellers har dog en
undt mig et hadskt Anfald. Jeg læste i en Bergensavis, som blev mig sendt, en
pragtfuld Artikel, som skulde være af Herman Bang – fra Dagstelegrafen? – tror
jeg. Er det saa? – og hvad har isaafald jeg arme Neger gjort, at saa den hvide
Mand ham hader? Jeg tænker helst, det er, fordi De har kaldt ham for Topsøes
bedste Kylling; nu vil han hævne sig paa Deres Kylling. Men det var en grundig
Artikel, og jeg tror, den var en Lækkerbidsken for mange af mine kjære Venner.
Forresten har han Ret i meget – specielt forstaar jeg saa godt at man med en
Gang kan blive kjed af Novelletterne; men det er da ikke noget at blive saa sint
for?

Jeg har intet imod at komme i *Krig*, heller ikke imod Krig sammen med *Dem*,

men dette *sammen* med hvemsomhelst bringer mig til at steile. Det er dette sammen, som gjør mig til en umulig Ægtemand, til en umulig Soldat eller – endnu galere – Anfører, ja – det synes mig endog, at mit Venskab bliver upaalideligt, fordi jeg ikke kan tænke mig, at jeg skulde ville bøie min Tanke eller mine Handler eller min lille Finger et Haarsbred af Hensyn til at jeg hang «sammen» med nogen eller nogetsomhelst i denne Verden. Jaja – det faar vi nu tale om. Jeg kommer i Marts, men skriv dog strax igjen.

Deres hengivne *Alexander.*

Frederik Hegel.

Stavanger den 1ode Februar 1881.

[...] For Niels Lyhne takker jeg Dem hjerteligt. Den Bog er den største, som er kommen i min Tid – synes jeg, og der er uendeligt meget at lære og beundre. Bor Jacobsen i Thisted? – jeg vilde saa gjerne træffe ham, naar jeg nu kommer til Danmark; thi jeg kommer alt i Marts foreløbig for at leie Hus og arrangere mig, da det er vor Hensigt at flytte til Kjøbenhavn for længere Tid – et Aar eller kanske mere. Da jeg er en meget upraktisk Skabning i saadanne Ting, kommer jeg vist til at behøve mange gode Raad af mine Venner og Bekjendte – ja jeg er bange for, at selv Hr. Justitsraaden kan blive plaget med at give mig Oplysninger og Vink.

Naar jeg kommer saa tidligt som i Marts, er Bogen altsaa under Trykning da; men hav alligevel den Godhed at sende Korrekturarkene herop, – ialfald indtil jeg telegraferer min Afreise herfra.

Jeg venter nu med en vis Spænding Deres Dom om Arbeidsfolk; men under de fortvivlede Postforhold maa man have Taalmodighed –

Deres særdels forbundne *Alex. L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Stavanger d. 19de Febr. 1881.

Jeg har at besvare Deres to Skrivelser af resp. 11 & 12 Februar. Deres Tilbud modtager jeg, skjønt jeg synes, det er nedslaaende Udsigter, naar jeg fra «Garman & Worse» til nu ikke er avanceret i Værd mere end 5 Kr. pr. Ark. Dertilmed gaar jeg glip af den Fornøielse og Anbefaling at faa andet Oplag snart.

Hvis De derfor ikke har noget imod det, vilde jeg helst modtage Tilbudet saaledes: 75 Kr. for 1500 Exempl.

Eller om der kunde trykkes «1ste Tusinde», «2det Tusinde» o.s.v. Thi paa denne Maade med 3,000 vil det faa Udseende af, at mine første Bøger læses mest, medens de senere ikke opnaa mere end det første Oplag.

Med Udstyr som «G. & W» er jeg meget fornøiet; rødt Snit af det tagstensrøde. Vil De være saa snil at underrette mig om Bogens sandsynlige Omfang.

Vilde det se uforholdsmæssigt vigtigt ud, om jeg lod trykke foran i Bogen: «Oversættelsesretten for Sverige, Tyskland og Amerika er solgt.» Hvis De ikke finder det lapset eller reklamemæssigt, vilde jeg gjerne have det, – baade fordi det jo er sandt og fordi det vilde spare mig Korrespondence med Tilbydere.

Jo fortere det gaar med Trykningen desto bedre. Jeg venter Korrekturark.

Deres ærbødigst forbundne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Stavanger d. 26d Febr. 1881.

Kjære Ven! siden Deres venlige Brev af 18d – min 32te Fødselsdag – har De faaet et Telegram fra mig. Jeg er nemlig sint paa Hegel igjen. Er der nogen Mening i slig Behandling: G & W udkom, da jeg var en Begynder, altsaa Resico for Hegel. Arbeidsfolk medfører ikke stor Resico – vel? Hvad gjør saa det lille Justitssvin? Han trykker 3000 – og tjener derved selv store Penge uden Resico, og saa giver han mig til Tak, fordi jeg nu er saapas Mand, at man intet resikerer ved at trykke mig, – mig giver han 5 – fem Kroner pr. Ark i Belønning! Thi saaledes er det: 150 Kr. for 3000 svarer til 75 for 1500; – og saa faar jeg ikke engang 2d Oplag! – Jeg maatte være en Hønerumpe for Guds Aasyn, om jeg tog

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
imod sligt uden ialdfald at give lidt Kjæft. Det har jeg ogsaa gjort; men ikke sint.

Jeg skrev i en trist, onskabsfuld Tone om de nedslaaende Udsigter, naar jeg fra «G & W» til nu ikke var steget mere end 5 Kr. pr. Ark. Forresten er det nok paatide, at jeg kommer ned til Eder og faar orienteret mig. Kanske er jeg en storsnudet og fordringsfuld Person – he?

Deres Brev maa jeg denne Gang fare hen over med en usømmelig Skjø desløshed; men De vil indrømme, at ellers og ialmindelighed svarer jeg ordentlig: at svare paa et Brev er en langt større Kunst end at skrive et. Jeg har ligget – tænk jeg! ligget 4 Dage – 4 Dage og en halv i Sengen for Bronchit!

Og skulde jeg beskrive Dem, hvorledes jeg nu har det? Forretningssorger, der grænse til Næringssorger, ond Samvittighed, god Lykke, stor Resico, halvt fortunlet med Sejeren i Haanden, paa Randen af jeg ved ikke hvad, færdig til at reise uden at komme afsted staar jeg ein Narr des Glückes og siger til mig selv: Allik! – dette gaar aldrig godt!

Saasnart der gaar Skib til Kjøbenhavn, kommer jeg

Deres hengivne *Alexander L. K.*

August Strindberg.

Stavanger d. 26de Febr. 1881.

Kjære Ven! Tak for Deres sirlige Brev af 2ode og de to nye Hefter. Mäster Olof har jeg læst strax efterat jeg havde gjort Deres Bekjendtskab gjennem Röda Rummet. De er en Satans flink Fyr og saa lærd, at det svimler for mig. Jeg for min Part kunde ikke skrive ti Linier «historisk», om det gjalt Livet.

Dernæst er De en saare aktiv og entreprenant Ven. Vil virkelig afdøde Hr. Josephson spille Kongens Foged? Maatte det bekomme ham vel og maatte det bare ikke grundlægge Forfatterens Ry for Kjedsommelighed!

Saa jeg trænger ikke til Honorar? hvoraf ved Høistærede det? – jo jeg er netop en Hund efter Skillinger. Men noget bestemt Honorar kan jeg ikke kræve. Først fordi jeg ikke har nogen Forstand paa det, dernæst fordi jeg isandhed ikke tør bebyrde Dem med endyderligere Uleilighed, og endelig fordi jeg, som for længe siden skrev til afdøde Josephson, da han endnu var ilive, umuligt kan stille ham

et Forslag nu, da han er død, uden at jeg ser sort paa hvidt for, at der virkelig mod al Formodning endnu er Liv i Manden.

Oversættelsesretten til mine samtlige Noveller er kjøbt og betalt med 20 Kr. pr. Ark (beregnet efter Hegels Tryk) af Alb. Bonnier. Er det liden Betaling? Men hvorfor de endnu ikke ere udkomne, ved jeg ikke.

Hegel har modsat sig en samtidig svensk Udgave af Arbeidsfolk. Men Stock. Dagbladet har bedet om Ret for Feuilletonspalten en Maaned efter den danske Udgave. Min Plan var nu: først at lade Stock. Dagbladet faa den og saa lade Bonnier trykke den som Bog. Men er ikke St. Dagblad et allerhelvedes Hofblad? Jeg har længe svaret nei; men Redaktøren Hr. Wall dén har været saa elskværdig, at jeg har lovet ham, at han skulde faa se «Arbeidsfolk» i Korrektur, og *turde* han saa trykke den, skulde han faa Lov. Var det dumt?

Hvis Kongen har en Finger med i det «Kungl. Theater» – (og det vilde ligne ham, Bjørnson har engang sagt, at han vilde skrive et Digt, der skulde begynde saaledes: «Lykkeligt det Folk, som har en Regisseur paa Thronen»!) *saa* faar De – trods al Deres venskabelige Iver ikke mine Smaastykker op der. Thi Majestæten har med allerhøieste Mishag seet mit Proverbe i Kristiania. Men De er forresten en saa grei og ivrig Person, at ingen kan vide, hvad De faar istand. Brandes's Lægemidler vinder ved nærmere Bekjendtskab. Til næste Maaned reiser jeg til Kjøbenhavn.

Lad mig nu snart igjen høre nogle venlige Ord fra Dem.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Vilhelm Andreas Mejdell.

Stavanger d. 7d Marts 81.

Jeg har saa mange Gange tænkt paa at skrive til Dem, – lad det blive iaften –, forat gjøre Afbigt.

De husker, hvor sikker jeg var i min Sag ved Bordet hos vor fælles Ven i Lillehammer (hvis Navn jeg desværre har mistet i min Hukommelses Pulterkammer) – da vi talte om Doktor Armauer Hansens Samvittighedsløshed

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
overfor hin spedalske Pige i Bergen. Eller husker De det ikke? Sagen bliver for lang til at rekapitulere (et charmant juridisk Udtryk!); men jeg ved ialfald, at Dommen, som faldt, var bygget paa Deres Anskuelse af Sagen og ingenlunde paa min.

Nu har jeg vistnok ikke den mindste Tillid til de Domme, vore Jurister nutildags fælde; ei heller tror jeg at Sørenskriver Meidell i mindste Maade behøver at lade sig afficere af cand. jur. Kiellands dissenterende Votum; men jeg vil alligevel gjøre Afbigt, fordi jeg var saa forbandet sikker i min Sag, og fordi det for min skrøbelige Hukommelse staar, somom jeg ved at tale uhyre meget og uhyre fort gav min Mening en ufortjent Glans i de Uindviedes Omdømme.

Lad imidlertid det være som det vil og modtag min juridiske Kompliment og samtidig – hvad jeg haaber har mere Værd for Dem – min ærbødige og venskabelige Hilsen og Tak for Deres uforlignelige Historier, som jeg endnu gjør Lykke med (skjønt jeg kun svagt formaar at efterbrøle Deres «Boston!») – samt en Tak for det aabne, imødekommende – ja jeg vover at sige Venskab, hvormed De – den Ældre mødte den Unge, – noget der i Norge er endnu sjeldnere end Ananas og Bananer.

Jeg beder Dem hilse Deres Frue og Døtre fra min Kone og mig, samt min uforglemmelige Ven og Vært, hvis Navn jeg har glemt, men hvis Hus, Hustru og Elskværdighed jeg bestandig vil mindes med glad Taknemlighed.

Vi flytter nu snart til Udlandet; men De skal alligevel ikke faa glemme mig; thi jeg er mere end nogensinde opsat paa at være ubehagelig for mine kjære Landsmænd.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland*.

Georg Brandes.

Stavanger den 15d Marts 81.

Kjære Doktor! Tak for Deres Linier fra Posen. Rundschau faar jeg saa sent heroppe; men saasnart Isen gaar op – hvad den forresten ikke synes at ville – reiser jeg til Kjøbenhavn. Saa kan jeg jo prøve derfra at rette min Protest; det var vel bedst i pyntelige og giftige Ord at vende sig lige til Redaktionen?

Har jeg fortalt – ja det har jeg da vel, at vi flytter til Kjøbenhavn? – jeg gruer skrækkeligt for Bryderiet; men jeg længes efter at komme herfra. Min Roman trykkes; men jeg er sint paa Hegel; han betaler mig ikke nok! jeg skal smile lidt for ham paa min utækkeligste Maade, naar jeg kommer ned; enten tror han, jeg er et Fæ eller rig. Ak desværre! – jeg er ingen af Delene. Jeg skulde gjerne være en liden Smule Fæ, naar jeg havde mange Skillinger; men lader os være Skjalde! – foragte Pengesækken og spille Harpe.

De kan tro, jeg sad med Livet i Næverne, da jeg læste Deres Proces, Dom og Henrettelse af de norske Anmeldere. Thi skjønt jeg havde læst det hele som jeg pleier at læse de anonyme Kavallerer herhjemme, kunde jeg dog huske, at en af dem havde holdt mig frem mod «de danske Tæringskræmmere» – eller noget sligt. Nu – tænkte jeg – slaar han Hovedet ganske af dig! Men se – De var saa venlig at stige over mig, skjønt den Anonyme havde lagt mig paatværs midt foran Deres gode Sværd. Tak skal De have for hele Artikelen. Bare vi ikke nu skal have Svar og Tilsvær og Replik og Gjensvar og Berigtigelse og Imødegaaelse og alle disse Elendigheder. Ser jeg ikke idag i Dagb. noget saadant «af en Dansk»!

Jeg beundrer Dem, at De har Interesse nok til at holde Øie med vor saakaldte Kritik og at De gider øve den uvurderlige Polititjeneste af og til at tage en Razzia. De sidder som en Edderkop – et smukt og smigrende Bil lede? – midt i det literære Væv og holder Øie med os alle – baade Sommerfuglene – det er os Skjalde –, og Spyfluerne – det er de andre, og før nogen ved af det, er De her og der og allevegne. Naar jeg skriver, tænker jeg – det er da ialfald lidet – ikke paa Publikum; men det er ikke frit for, at jeg skjeler til Berlin. De er som etslags Samvittighed for Deres Disciple, og jeg faar ikke Ro, før De har sagt, at «Arbeidsfolk» er et Fremskridt. Skriv altsaa *strax*, De har læst den.

Nu haaber jeg, De bliver fornøiet med Deres Tur til Posen, ligesom jeg med Glæde ser den Anerkjendelse, De trinvis vinder – forsaavidt som den ytrer sig i ydre Hædersbevisninger. Jeg trænger nu mere end nogensinde til Dem, tom som jeg er, paa mange Maader – ulykkelig tør jeg ikke skrive, for jeg ved, De bare vilde le i vilden Sky over denne store, fede, sunde Fyr, som skaber sig og vil give sig Interesse ved at drapere sig med Kvaler, han aldrig har følt; – ja jeg ler da forresten ogsaa selv. Beate hilser Dem og Deres; jeg ogsaa.

Deres hengivne A. L. K.

Siden De en Gang tillod Dem at kritisere mit Signet, skal De nu til Straf
gjennemgaa alle de Signeter, jeg tog efter Far. Idag sender jeg et smukt skaaret
Hoved af Frederik den Store? – er det ikke ham?

Frederik Hegel.

Stavanger d: 16d Marts 1881.

Høistærede Hr. Justitsraad Hegel! jeg har idag afsendt følgende Telegram til
Dem: G. B. Lad Korrektur læse for min Regning i største Hast. Jeg har bare læst
sex Ark. K.

Det gik altfor sent under de fortvivlede Postforholde; thi De kan tænke Dem,
at naar Posten endelig har gravet sig gennem Sverige, hele Østlandet og frem til
Vestlandet, saa staar den fast i hushøie Snefaner midt paa mit elskede Jæderen,
hvor vi ellers i aarevis ikke ser sex Tommer Sne. Det er en forskrækkelig Vinter,
og det ser galt ud for mig, som skulde være tidligt i Kjøbenhavn, forat leie Hus.
Man har forresten sagt mig, at Leietiden er 20d April? Vort Ønske er en møbleret
Leilighed lidt udenfor Byen ved Kysten. Bare jeg nu ikke kommer saa sent, at alle
gode Bekvemmeligheder der ere optagne.

Jeg vedlægger en Rettelse, som jeg beder Dem sende til Bogtrykkeren; ellers
faar det gaa som det kan med Korrekturen. Kanske kan jeg faa fare Bogen
igjennem, før den trykkes færdig; – skjønt jeg har Telegram idag, at Isforholdene
ere værre end før.

Forresten maa ikke jeg klage, naar jeg tænker paa al den virkelige Nød, som
følger med denne Indespærring.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Kristian Elster.

Stavanger 4de februar (eg. april) 1881.

Kjære Ven! – paa hvem jeg har ventet en hel Dag og siden mange Dage, – tak for Deres Visit. Jeg kommer lige fra Kjøbenhavn, hvor jeg har leiet Hus for et Aar, og jeg kan hilse Dem fra vor fælles Ven Justitsraad Hegel. Han var meget henrykt over Deres Bog, gned sig i Hænderne og sagde, at den var skarp og infam. Jeg kunde bare glæde mig ved den prægtige Titel – Titler er nemlig min svage Side – d. v. s.: jeg finder aldrig paa gode for mig selv. Men disse to ff-er i «Farlige Folk» er ligesom et Varsko – et aufgepasst! man løfter uvilkaarligt Øinene, følede, at nu kommer der et Slag. «Arbeidsfolk» er derimod en meget tam Titel; men jeg vil dog i det længste haabe, at Folk vil finde den farlig og Justitsraaden infam.

Naar jeg nu flytter til Kjøbenhavn føler jeg mere enn nogensinde, hvor meget jeg trænger til at bevare mine Rødder i Fædrelandet. Thi det er først i de senere Aar, at jeg er bleven en brav Patriot; mit Væsen og hele min Tankegang har et kosmopolitisk, lapset Sving, som ligger mig for dybt i Blodet til at kunne udryddes. Derfor føler jeg nu en bestemt Trang til at bevare i mig, hvad der er af norskt og derfor vil jeg tage saameget som muligt af Fædrelandet med mig. Vil nu De ogsaa tillade mig at have en Rod i Dem? – vil De gaa ind paa en venskabelig Korrespondence? Jeg for min Part svarer strax paa Breve og skriver gjerne; hvis De – som saa mange – hader Brevskrivning, lader jeg det afhænge af Dem, hvor ivrigt vi skulle drive vor Underholdning.

Men om et vil jeg bede Dem strax, og det er om Deres Venskab – saaledes som Mennesker give det til Ligesindede, for hvem de nære Agtelse og Sympathie. De staar for mig som en Gentleman, hvis Bekjendtskab jeg vilde være lykkelig ved at kunne nyde i Omgang.

Vil De hilse Deres Frue paa det venskabeligste fra Beate og fra mig, ligesaa vore elskværdige fælles Venner Ebbesens – og Lyngs. Sig specielt Ebbesen, at en Dag faar han Brev fra mig; han skulde havt det for længe siden.

Her bliver jeg til midten af Mai; siden er min Adresse Øresundsgade no. 34 – Kjøbenhavn. Lad mig nu snart høre fra Dem.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Stavanger d. 4de April 1881.

Høistærede Hr. Justitsraad Hegel! jeg ved slet ikke, hvor jeg skal begynde blandt Taksigelserne, naar jeg nu skriver til Dem; men modtag med Deres Familie min varmeste Tak for Altsammen. Blandt de mange fremmede og nye Indtryk, jeg modtog under mit interessante Ophold, staar intet for mig saa hjemligt, saa passende for mit eget Væsen som Deres Hus og Deres Familie. Dersom jeg turde haabe, at denne Følelse ikke har været udelukkende paa min Side, vilde jeg med mindre Ængstelse forlade alle de tilvante Forhold herhjemme af gammel solid Velstand og udviklet smukt Familieliv. Thi hverken min Kone eller jeg selv vil kunne finde os tilrette blandt den Klasse Mennesker, jeg for Kortheds Skyld vil kalde «Skjaldene»! – saameget forstaar jeg allerede; og netop derfor er jeg saa glad over og har saa stort Haab til Deres Hus og Deres Kreds. Tillad mig at sige dette – Hr. Justitsraad! baade som en Tak for vort Bekjendtskabs Begyndelse og som et Ønske om dets Udvikling og Trivsel.

[...] Min Kone beder mig sende sine varmeste Hilsener til Dem og Deres Hus.

Deres oprigtigt hengivne *Alexander L. Kielland.*

Georg Brandes.

Stavanger 6te April 1881.

Kjære Hr. Doktor! Netop den 22de Marts, da De skrev til mig, spiste jeg Middag hos Deres elskværdige Moder paa hendes Fødselsdag. Det var for mig lærerige og interessante Dage – Opholdet i Kjøbenhavn –; jeg bestræbte mig for at orientere mig i de nye Omgivelser, jeg gaar at prøve; – og alt i alt maa jeg sige, at jeg væsentlig reiser til Kjøbenhavn, forat komme bort fra Stavanger. Thi naar jeg undtager Edvard og to eller tre af hans nærmeste, saa er jeg mig – rent ud sagt – bevidst, at Mesteparten af dem, der ellers ere mine Aandsfæller – over- eller underlegne, – de tiltalte mig *ikke!* – nei de tiltalte mig aldeles Pinedød ikke!

Derfor er jeg saa glad, fordi jeg skal bo i Øresundsgade No. 34 – langt ude paa Strandvejen. Der vil jeg være flittig – d. e. læse. Skrive er vel nok; men i Længden duer det ikke for en, der ved saa lidet som jeg. En liden Bog skal jeg

være færdig med til Høsten, og saa vil jeg samle mange, nye Kræfter til en stor Bog om Opdragelsen – ja det bliver i Romanform.

Slaget ved Waterloo – var ikke saa slemt som jeg havde ventet. De havde talt saa heftigt derom, at jeg ventede mig noget meget værre. Jeg gjør derfor ingenting ved det; men jeg har bedet Sarauw sende Rodenberg en Novellette.

Der er Haab om en Forlægger i Leipzig.

Det er sent paa Aftenen – godnat! kjære Ven! min Kone hilser, skjønt hun vist sover for længe siden. Nu venter jeg at høre næste Gang, om De synes, jeg er gaaet fremad i «Arbeidsfolk».

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Kitty L. Kielland.

Stavanger d. 7de April 1881.

Kjære Søster! Tak for dit Brev. Netop nu har jeg konvoluteret din Spadseretur og sendt den til Ude og hjemme under Mærket L. Jeg satte en ramme omkring Bogstaven, hvilket symbolisk skulde udtrykke, at du er Maler. Skitsen er god, især Dialogen. Men jeg er nysgjerrig efter at høre andres Dom. Man vil – tror jeg – hæfte sig ved den formelle Lighed med mig, uden at man paa noget Punkt kan paavise Efterligning. Thi det har sig som du siger: Ingen kan bestemt sige, hvor langt han er original og hvor det begynder, som han har lært, – af Livet, af Andre, af Fuglene eller Vinden. Hvad har du, som du ikke haver anammet. Derfor er denne de smaa Kritikers vilde Jagt efter Ligheder og Efterligninger saa ørkesløs og modbydelig. Oprindelige Tanker og original Anskuelse har du, – det er Hovedsagen. Jeg havde foruden det ogsaa det eventyrlige Held strax at finde mig en original Form, som alle maa lade mig beholde, som i Literaturhistorien vil være knyttet til mit Navn. Men derfor kan jo denne tilspidsede Novelletteform ogsaa anvendes af andre; det er kun Overfladiskheden som ser noget Efterligneri i dette. Alligevel forstaar du godt: besser ist besser – du vilde være endnu mere beundringsværdig, om du kunde frigjøre dig ganske fra min Form og finde dig en ny; din Stil synes mig original, men ikke endnu paa

Jeg har været i Kjøbenhavn og leiet os en elegant og smuk Leilighed langt ude paa Strandveien: Øresundsgade No. 34, med Veranda og Altan mod Sundet med de obligate «Sailere»; midt i en stor Have med gamle Trær. Stor Plads og leiet fint Møblement, altsammen for 1000 Kr. om Aaret. Og alt dette har jeg gjort! er du ikke rørt? Ja der var jo nogle, som hjalp mig. Nu flytter vi i Førstningen af Mai.

Men det allerbedste er, at jeg tjener saa mange Penge. Hegel bar mig – paa Hænderne? – nei paa Sølvbræt! – nye Oplag af gamle Noveller, af nye Noveller, af Garman & Worse, og sandsynligvis snart af Arbeidsfolk. Jeg er med en Gang bleven en Allerhelvedeskar.

Jeg skulde være ung forleden Aften i et Selskab hos Lille-Anna og saa gjorde jeg nogle pas d'elephant, hvorved jeg forvred min Fod. Jeg sidder derfor med Isomslag. Men naar det er over, skal jeg redde din Stol. Her er alt ved det gamle. Alle hilse. Baby er netop kommen fra Pauselen, hvor hun har købt en ny Pertent-Sæbegriffel for 3 Øre.

Din hengivne Broder.

[...]

Edvard Brandes.

Stavanger d. 8d April 1881.

Kjære Ven! Jeg vil skrive dig et Par Linier, forat sætte Maskinen i Gang igjen, og forat takke dig hjerteligt for al din Venlighed. Naar dette Brev kommer til dig, har du vel læst min Bog tilende, og jeg er spændt paa din Dom. En Ting, vi talte om, har jeg tænkt paa siden. Du sagde omtrent saa: Ja – se nu denne Kristine! hvem er hun! hvad er der i hende; vi faar ikke vide nok om hende – o.s.v.

Herimod har jeg at svare: Dersom hun var gjort dybere, interessantere, betydeligere, saa vilde jeg have forfeilet min Hensigt. Thi jeg vilde ikke have et usædvanligt Bondefruentimmer og jeg vidste, at jeg ikke fuldt ud kunde skildre et typisk Bondefruentimmer; men jeg vilde netop prøve at faa hele vor fulde

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Sympati og Forstaaelse over paa et ganske almindeligt, tarveligt, insignifiant, lidt grovt Væsen, – saaledes som jeg tror, de fleste ere. Dersom det er lykkedes mig, føler jeg mig gladere end om jeg ved at «skabe» en central Figur havde opnaaet større Virkning paa Virkelighedens Bekostning. Og desuden gjør jeg mere Nytte paa denne Maade. Thi – (jeg forudsætter, at det er lykkedes mig) – naar man maa følge denne arme, ubetydelige Pige med hele sin Medlidenhed, aabnes vore Hjerter nedover langt mere end om hun ved sjeldne, mærkelige Egenskaber eller særdeles Dybde i Karakteren var rykket ud af den graa Almindelighed, hvori de mindre Dannedes Verden staar for os. Og at være en ærlig Tilhænger af Nyttepoesien er min Stolthed, – det maa du endelig slaa fast, hvis du vil skrive noget om mig, – samt endelig ikke glemme at paapege, hvor Dyrenes lystige Brylluper «staar godt mod» Menneskenes væmmelige Parringer.

Forøvrigt har jeg det godt. Hils dine Smaa og mine Venner – specielt Danmarks Riges og Hendriksen.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Ludvig Josephson.

Stavanger den 8de April 81.

Hr. Theaterdirektør Ludvig Josephson
Nya Teatern, Stockholm.

Ærede Herre! – jeg er meget glad ved at erfare, at De ikke er død, – skjønt jeg jo har hørt, at en Theaterdirektørs Liv skal være etslags Helvede; men – hvorom allting er: der gror vel hist og her totre Jordbær for en Theaterdirektør ogsaa, – derfor er jeg glad over, at De er ilive.

Men jeg er rørt over, at De finder Behag i mine Stykker; jeg for min Part finder «Fogden» udsøgt kjedsommelig.

Honorarspørgsmaalet *skal De afgjøre*; – hvis De ingen Glæde har af Opførelsen, vil jeg intet have; gaar det godt, skal De sende mig en pourboire beregnet efter Deres Samvittighed.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Just Ebbesen.

Stavanger d: 18d April 1881.

Kjære Præst! Efterretningen om Kristian Elsters Død har smertet mig, somom han havde været en mangeaarig Ven. Og dog skulde netop vort Venskab nu begynde. Alle har tabt ved dette Dødsfald. Frihedens uforfærdede Venner ere faa blandt os, han stod i forreste Række og der er et stort Hul efter ham.

Ubegribeligt – siger De – hvorfor han ikke fik leve.

Saadanne Tanker falder nu aldrig mig ind: det gaar som det kan, og det er i Almindelighed skidt nok. Naar jeg derfor faar en Sorg, lader jeg den grave sig rigtig godt og dybt ind i mig; jeg ved intet væmmeligere end det, man kalder Trøst. Det er, naar Sorgen bliver saa indædt, at den faar en Bismag af Ærgrelse, at den bliver en Drivkraft for en Mand, tvinger ham ud i Handling. Men det eneste man opnaar ved Trøst, er at faa sove om Natten.

Ubegribeligt – siger De – at han ikke fik leve længer.

Sig mig – kjære Ven! synes De i Almindelighed, at Livet gaar hensynsfuldt tilværks, siden De falder i Forbauselse naar noget kommer paatværs? De maa være en overmaade lykkelig Mand!

Det var dog en altfor sørgelig Anledning dette – til at De fik Brev fra mig. Jeg har dog saa længe skyldt Dem og Deres Frue Tak for vort Ophold i Trondhjem. Modtag den da nu.

Til Hegel skal jeg strax skrive om Elster; – ikke at jeg lægger nogen synderlig Betydning i min Anbefaling; thi for det første er Justitsraad Hegel en saa fin og human Gentleman, at han vist mere end nogen anden vil af egen Drift være paa Enkens Bedste; dernæst ved jeg, at han sætter stor Pris paa den Afdødes Talent. Men jeg vil dog i varme Ord gjøre ham opmærksom paa, at der maa og bør gjøres alt forat faa Elster fuldstændig trykket – baade af Hensyn til hans literaturhistoriske Stilling og af Hensyn til hans Efterladte. Man kunde foreslaa en Samling Bladartikler, Smaafortællinger etc. med Forfatterens Portrait? Iethvertfald formoder jeg, at hans nye Bog vil gjøre megen Lykke; Hegel roste

Nu maa De hilse Fru Elster fra mig og sige hende – ja hvad ialverden skal man sige til et Menneske, der har Sorg? – thi jeg kan dog ikke sige, hvad jeg mener: gid hun aldrig maatte blive trøstet. Men sig hende dog, at saa glad som jeg ser ud, saa meget jeg end synes at vandre paa Solsiden, saa er jeg dog et hemmeligt Medlem af Sorgens Frimureri, og jeg sender hende en broderlig Hilsen.

Hils nu ogsaa Deres kjære Frue fra Beate og mig – og Lyngs. Nu sees vi vel neppe saa snart, – skjønt det ved vi intet om; thi saa vilkaarligt som Livet skalter og valter med os, kan det utroligste hændes.

Kjære Ven! – bevar De mig ogsaa i venskabelig Erindring, saaledes som jeg isandhed holder af Dem.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Frederik Hegel.

Stavanger den 18. April 1881.

Kjære Hr. Justitsraad! Jeg skriver et Par Linier under det smertelige Indtryk af Efterretningen om Kristian Elsters Død. Det var et stort Tab for Literaturen og den gode Sag.

Fra en, der stod ham meget nær – Præsten Just Ebbesen i Trondhjem, har jeg hørt, at det bliver smaat for Enken.

Han – Præsten – spørger mig, om jeg tror, at Justitsraaden vilde forlægge en Samling af Elsters tidligere Smaaarbejder, der findes spredte i Tidsskrifter og Aviser; – ja han beder mig saagar anbefale dette.

Jeg svarede ham tilbage, at Justitsraad Hegel visselig var den Mand, som af egen Drift vilde strække sig saa langt som muligt i en Anledning som denne ved en Forfatters Død, der fortjente Agtelse og Sympathi. Men den Anbefaling, som kunde ligge i min Hengivenhed og Beundring for den Afdøde, den skulde jeg gjerne yde af fuldeste Hjerte.

Forhaabentlig gaar hans nye Bog godt – kanske ikke mindst, fordi For

Samlingsbind – f. Ex. med Forfatterens Portrait. [...]

Deres meget hengivne *Alexander L. Kielland*.

J. O. Lange.

Stavanger den 20de April 1881.

Kjære Onkel! [...] Det var ellers morsomt, at jeg ved denne Foranledning kom til at skrive til dig; thi – som du kanske kan have hørt: vi flytter snart af Landet. Saasnart vi blive færdige med Skarlagensfeberen – om 3–4 Uger, reiser vi til Kjøbenhavn, hvor jeg har leiet en smuk Villabekvemmelighed ved Sundet – Øresundsgade No. 34 – mærk dig Adressen, om du nogensinde skulde faa isinde at sige os noget. Der er det vor Tanke at bo – ialfald for et Aar, saa faar vi se, hvad vi synes. Beate er især glad over at komme herfra og faa et Hus med Sol og nye Med-Mennesker.

Jeg for min Del har jo flere Slægtninge end hun og flere Traditioner, saaat jeg ikke netop glæder mig ublandet. Dog er her, især efter Fars Død – i mange Henseender ikke saa lysteligt, og desuden kan jeg have godt af at komme ud i rummeligere Forhold. Men efter Jæderen og Sjøen og Torvmyren og Taren vil jeg længes, hvor i Verden jeg saa kommer.

Nu gad jeg vide, hvorledes det gaar dig – kjære Onkel! med min næste Bog, – den kommer ud i Kjøbenhavn paa Fredag den 22d. Denne Gang er jeg bange for, at jeg bliver dig for grov i min Radikalisme, og jeg er bange for, at jeg fra nu af mister baade dig og mange brave Læsere, i hvis Gunst jeg lempeligen havde listet mig ind paa Kattefødder. Men det faar ikke hjælpe; nu skal Klørene frem, og jeg har nogle skarpe, deilige smaa Klør, som jeg selv er saa glad i. Imidlertid kan du ikke blive saa sint paa mig, at du skulde ville fornægte din Nevø og Ven, saa jeg haaber, du skriver mig et Par Linier, naar du har læst Bogen, – selv om du kun kan skjænde paa mig.

Beate hilser Tante og Elisabeth og dig paa det allerhærteligste. Vi har begge overfor Eder en Følelse af gjensidig Forstaaelse og Hengivenhed, som det gjør godt at tænke venligen paa nu, naar vi gaar at skilles ved endnu længere

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Afstande. La os være enige om at bevare hinanden i de samme Følelser og tænke
paa hinanden og glæde os – hver paa sin Kant over, at der er nogle kjære
Mennesker, der tænke venligen paa os.

Jensemand har hellerikke glemt Eder, og han fortæller endnu med funklende
Øine om det Søl, han fik Lov til at foranstalte med Potetesskiver og Penneposer.

Altsaa Farvel saalænge alle tre.

Eders hengivne Nevø, Fætter og Ven *Alexander L. Kielland*.

Georg Brandes.

Stavanger d. 22. April 81.

Kjære Doctor! Mange Tak for Deres gode, lange Brev fra Kjøbenhavn. Deres
«Indvendinger» har jeg læst med stor Interesse og Taknemlighed; og jeg er glad
ved at kunne sige, at jeg i et og alt giver Dem Ret. Det bliver mig mere og mere
klart, at jeg ikke burde skrive flere Bøger af den Art. Men De kan ikke tænke
Dem, hvor fristende det er for mig at lade Personerne myldre frem, bare forat
tjene «Tendensen»; der er saa meget, jeg er sint over, saamegen Ondskab, jeg
plent maa faa give af mig, at jeg ikke gider stanse ved de Enkelte.

– Vi to – kjære Ven! vide, at naar Alexander Kielland siger «gider» saa burde
han sige «kan»; thi jeg kan slet ikke skildre et Menneske nøiagtigt – ikke endnu!
Nu vilde jeg netop næste Gang prøve dette: tage et Fruentimmer fra Barn og lade
hende langsomt gaa tilgrunde, og saa skulde der foruden hende bare være
Madame Späckbom og en Søster og Broder fremme i Forgrunden. Men vil De
tro, at jeg har min allerstørste Møie med at holde en Mylder af snurrige Folk ude
af min Plan, der er en saadan Mængde, som vil være med, og alle – synes jeg –
har Ret til at faa Plads. Det er som naar Beate skal ud at kjøre, saa inviterer hun i
sit Hjertes Godhed de 6 første, hun træffer og bliver altid lige overrasket, naar
hun ser, at en Vogn kun rummer 4.

Det skal blive en Julefortælling og det sidste Kapitel – som jeg allerede kan
ordret – skal blive et non plus ultra af Ondskab og «Tendens».

Jeg formoder, at jeg i mit forrige Brev bad Dem sige mig, om jeg har gjort

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
«Fremskridt» fra «G. & W.». Derved mente jeg, om mine Fortrin fremtræde stærkere, skarpere i «Arbeidsfolk». Det tror jeg nu selv, de gjør. Men jeg indser, at alle mine Mangler ogsaa er her – kanske endmere iøinespringende end forrige Gang. Naar jeg stundom ærgrer mig over, hvor de to Bøger ligne hinanden, har jeg kun den Trøst, at de ialfald ere mine egne og ikke ligne nogen andens.

Det slog mig, hvad De siger om min «Tekniks» engelske Sving. Jeg vilde ogsaa ti Gange heller bære franske Vaaben; jeg har selv saa mange Gange følt engelsk Lyd i det, jeg skriver – især i det humoristiske, men jeg synes aldeles ikke om det – det lyder gammelt og «ungdommeligt».

Jeg har læst Deres Brev igjen. Det skulde dog været morsomt at faa tale sammen halvanden Time; men saa gjerne som jeg skriver Breve, indser jeg dog, at jeg maa afholde mig fra punktvis at gjennemgaa Deres Brev. Alt, hvad De siger om Bogen, synes mig sandt og godt og velvilligt og jeg er taknemlig mod Dem og fornøiet med mig selv. Æqva mente imødeser jeg nu den saakaldte Kritik, – Bogen udkommer idag – De tror, jeg faar Vaps, det tror jeg ogsaa; jeg tør ikke sige Dem, at jeg glæder mig til det; thi De vilde mistænke mig for Skaberi.

Kristian Elsters Død har gjort et dybt Indtryk paa mig; det var en Hædersmand paa den rette Side, og vi har ikke Raad til at miste nogen.

Vi hilse Dem og Deres paa det venskabeligste.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Just Ebbesen.

Stavanger 28d April 1881.

Kjære Præst! – Tak for Deres Foredrag! – bare De havde været endnu modigere. Det er umaadeligt kjedeligt at læse om «Menigheden i Antiochia» og Polykarp i Syrakus eller hvor han nu var, og alt det gamle Væv af Blod og Spidsfindighed er mig uendeligt fjernt. Men De dvæler altfor længe ved dette fjerne, og der, hvor De applicerer Fortiden paa vort Aandstyranni – eller rettere Eders – der slaar De ikke paa langt nær skarpt nok. Alligevel forstaar jeg godt, at for en Statskirkepræst er Deres Foredrag frit indtil Dristighed, og jeg er meget tilfreds med Dem. Maatte De bare ikke blive gammel.

Vedlagt sender jeg et Brev fra Justitsraaden.

De – eller tillad mig at sige du maatte naturligvis gjøre Udvalget og skrive Biografien – kort sagt have hele Uleiligheden; og hvis da Hegel tror, at mit Navn kunde gavne, maatte du finde dig i at træde i Skyggen og lade mig sætte mit Navn under dit Arbeide.

Denne lille Lumpenhed tænker jeg imidlertid baade du og jeg tør paatage os for vor afdøde Vens Skyld.

Jeg haaber at Fru Elster ikke tager mig det ilde op, at jeg til Hegel havde omtalt, at hendes Økonomi ikke var glimrende?

Skriv snart og fortæl, hvad du synes om Hegels Forslag.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Wilh. Walldén.

Stavanger d: 30te April 1881.

Jeg tænkte nok, at vi ikke kunde arbeide sammen, skjønt jeg jo ikke troede, at vi skulde skilles for de totre Linier om Liget. Imidlertid er jeg noksaa glad; thi paa anden Haand har jeg hørt – jeg læser nemlig ikke Aviser –, at Deres Blad ikke undser sig for at bruge Skjældsord mod Bjørnson.

Om en Sang eller to «dør bort paa svenska Läppar» – er mig knusende ligegyldigt; men at vor Embedsstand er servil og amalgamistisk er en Sandhed, som skal noteres, og Studenterne ere sine Fædres Sønner.

Med Tak for Deres velvillige Dom om min Bog forbliver jeg

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

J. E. Sars.

Stavanger den 7de Mai 1881.

Kjære Professor! – det var da svært, hvor De er begeistret! De skal have mange Tak for Deres venlige Ord og træffende Bemærkninger.

Jeg kunde nok tænke mig, at der vilde blive lidt Hyl; men nu har jeg saalænge sløret for laber Kuling, at jeg længes efter at krydse mod en frisk Storm. Og desuden! – jeg staar sgu saa tryk paa mit gode Skib, at jeg tør spytte over Rælingen til begge Sider. Og ved De, hvorfor jeg er saa tryk? – fordi jeg er alene. Nu er jeg saa himleglad over, at vort Tidsskrift ikke kom istand. Aldrig skal jeg arbeide sammen med noget Menneske – det være svoret!

Men der kommer vel mere fra Morgenbladet? – den lille Syphilis var jo en lind Spas; – somom Morgenbladet skulde bryde sig om en Smule Hudsygdhed! Dersom jeg ikke faar en grundigere Behandling, vil jeg tro, at jeg ikke har truffet godt nok. Det er, som naar Svend Foyn har skudt paa en Hval: er Dyret roligt, saa bander han og lader paanyt; men boltrer Kolossen sig, saa Skummet staar tilveirs, da tager han sig en Dram, – det vil jeg da haabe, han gjør, for det gjør jeg.

Bjørnson var hos mig igaaraftes – kampberedt, rolig, bred som en Sneploug og vældig som en Løve. Det bliver en lystig Dag; men jeg er glad, jeg er her. Thi ved saadanne Leiligheder er jeg sørgeligen tilovers. Mange Mennesker leder uvilkaarlig min Tanke henimod Ceremoni, Komædie og Tøv; desuden er det mig personligt modbydeligt at staa i Flok og bytte Lopper med vildtfremmede Mennesker.

Som De kanske ved, flytter vi nu snart – den 25. til Danmark for et Aar – eller kanske mere. Hvis jeg «mod al Formodning» bliver rig, vil jeg bygge et Slot paa Jæderen og ride i Carriere over Sandsletterne, og min Hest skal hedde Asrak. Men indtil den Tid kommer jeg vist til at bo i Udlandet. Derfor føler jeg, hvor vigtigt det er for mig at beholde mange Rødder herhjemme. De – Hr. Professor! skal være en, og er De end en sam vittighedsløs Korrespondent, saa haaber jeg dog, at jeg skal faa lidt Lyd af Dem, naar der er noget paafærde hjemme. Vil De være en saadan Rod?

Det falder mig ind, at den samme Bøn rettede jeg just til Kr. Elster, og saa døde han, før Brevet naaede ham. Det var et stort Tab.

En Mand paa den rette Side, i hvem der ikke var Svik. Hans nye Bog skal være skarp og udmærket god, og saa ligger den Armingen deroppe og raadner! Ja – nu maa ikke De ogsaa finde paa at dø; lad os leve og trives, saaat de Andre faa Gulsot af det!

Vil De nu hilse Deres Fru Moder fra mig – hvad synes hun om «den syphilistiske Roman»? – og Deres Søster Frøken Mally.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Georg Brandes.

Stavanger d. 21de Mai 1881.

Kjære Ven! Paa Grund af mange Forhindringer kommer vi først afsted den 1ste Juni. Det er fortrædeligt; først fordi det er trættende at gaa og hænge i saadanne lange Venteperioder, hvori man dog ingenting kan foretage sig; dernæst fordi Afskeden mister sin Festivitas og bliver smerteligere for hver Dag, som gaar. Thi nu er her endelig bleven Vaar. Idag sad Gjøgen og gol over mit syndige Hoved ude paa Malde, der var grønnere end jeg nogensinde har seet det, Havet var saa blankt som jeg er vis paa, at Sundet aldrig er, og min gamle Yndlingsgaas havde ti deilige, gule Unger. Jeg ved ikke, hvorledes det skal gaa mig: jeg hænger saa fast ved denne friske Strand. Forresten fik jeg solgt Teglværket og har nu ordnet mine Affærer saavidt, at jeg beholdt en liden Klat af min Arv efter Far, og naar hans Enke dør, faar jeg en pen Klat til. Mine Søkende og Venner have sammensvoret sig mod mig og sat mig i etslags Umyndighedstilstand, i hvilken jeg befinder mig uhyre vel; og da jeg tjener mange Penge hos Hegel, er mit Hjerte lettere end det har været i flere Aar.

Fordi De ringede mig ind i Tyskland, vil jeg være Dem evig taknemmelig. Forat spare os alle for Ærgrelse af de frivillige Oversættere, har jeg nu sluttet Kontrakt med Capitaine C. v. Sarauw og han har truffet Aftale med Gebrüder Paetel. Samme Sarauw har for «Arbeidsfolks» Vedkommende taget tiltakke med Forlæggeren Auerbach; Bogen kommer i næste Maaned.

17de Mai er vel overstaaet og gik med Glands. Jeg var ganske nervøs hele Dagen, forestillede mig Pøbelen trækkende om med Bjørnsons Lig og mig selv talende fra hans Grav over Texten: Vi vide, hvem der dræbte ham! Nu maa jeg le, at jeg endnu en Gang har ladet mig narre: her foregaar jo aldrig noget herhjemme; Taler, Fester, Aviskjævl er det eneste, som kan trives blandt Norges Fjelde.

Ikke at jeg beklager, at de ikke rev Hovedet af Bjørnson – forstaar De! det var jo godt, det gik som det gik; – men alligevel –

22 Mai.

Jeg drømte meget om Deres Hustru inat. Det var en meget smuk Dame med sorte Øine; men hun var desværre paafaldende uvenlig mod mig. Spørg hende dog, hvad det skal betyde? Beate er desværre forkjølet; jeg er saa bange for yderligere Opsættelser af denne Reise.

Naar De fortæller, at Deres Bøger ikke gaar i Danmark, bliver jeg ganske skamfuld ved Tanken om, at 3000 Arbeidsfolk gik i et Par Uger og nyt Oplag paa 2000 er under Pressen! Jeg tænker mig altid, at Deres Tid maa komme; De har et altfor stort Forsprang. Vi, som har lært saameget af Dem, ere etslags Tyveknegte, der trives i Skyggen af alt det Bank, De har faaet. Men vi vide det og ere taknemlige.

Deres *Alexander L. K.*

Wenche Nilsen.

Stavanger d. 23 Mai 1881.

Kjære Frøken Nilsen! – De gjorde Ret i at nære Mistro til min Hukommelse; thi den er i Virkeligheden over al Beskrivelse slet og lunefuld. Men jeg sendte Dem ikke, hvad der er udkommet mellem «G & W» og «Arbeidsfolk», fordi det ikke var godt nok til Dem. Er jeg nemlig Deres Digter par excellence, saa har De ogsaa en meget høi Stjerne hos mig. Derfor har jeg siden bestandig beklaget, at vi – dels ved min egen ubegribelige Klodsethed, dels ved vore fælles Veninders Udelikatesse – ikke kom hinanden nærmere. Fruentimmer, der ere fornuftige – raisonnable i en ung Alder, er i Norge en større Sjældenhed end sorte Øine.

Ikke at jeg finder, at De netop mest staar for mig i Kategorien: fornuftig; thi jeg husker Dem helst talende halvt til mig halvt til Vorherre – med bortvendt Aasyn – ud i Luften, og da jeg en enkelt Gang fik høre Dem spille, var De ogsaa meget ung; men alligevel: jeg havde og har en Fornemmelse af, at det var et Tab

Deres Brev har derfor interesseret mig i høi Grad, og jeg vil herved bede Dem skrive igjen til mig. Hvad jeg ønsker af Dem, er rent ud sagt – Deres Mening om den væmmelige Historie med Kristines Sygdom. Det vilde være mig kjært at have en ung Dames Mening om det Punkt, – om hvorvidt det er altfor ækelt til at vides, eller om det bør nævnes paa en ren og alvorlig Maade. Jeg kan tænke mig, at netop dette kan falde Dem vanskeligt, da vi jo ere baade fremmede og unge; men isaafald – spring over det og giv mig en Smule Kritik om andre Punkter.

Jeg for min Part skriver gjerne Breve og er diskret som Døden; og nu – da jeg skal reise – føler jeg dobbelt Trang til Forbindelser hjemme. Har De leilighedsvis Lyst til at sende mig lidt Ros eller lidt Skjænd eller bare et venskabeligt Ord, vil jeg altid være glad og beredt til at svare.

Deres lidt irriterede Tone overfor Bjørnson forbauser mig. De ser dog ganske vist den Nytte, han gjør os alle. Specielt vi Forfattere paa «den gale Side» gro jo alle op i Ly af de Prygl, han har faaet, faar og vil faa saalænge der er Pak i Norge. Men ogsaa De – Frøken Nilsen – skal forstaa og glæde Dem over, hvad han netop nu er for os alle, og De bør ikke lade noget af den Uvilje, De føler mod Drabanterne, falde paa ham. Drabanterne hader jeg ogsaa, og jeg haaber, at jeg aldrig skal gjøre Dem den Sorg at optræde med Hale.

Den 1ste Juni flytter vi til Kjøbenhavn og min Adresse der bliver:
Øresundsgade No. 34; jeg venter at høre fra Dem enten her eller der.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Jacob Kielland.

Stavanger d: 24de Mai 81.

Kjære Broder! Tak for dit Brev med Pengene i. Vi gratulere med Barnet; men jeg synes ikke, du skulde give det mit Navn. Thi der er Udsigt til, at mit Navn vil blive et Krigsnavn – bespottet og forrost – kort sagt: det bliver for indholdstungt til at man tør læsse det paa et lidet uskyldigt Pigebarn, der skal til at vandre Livets vanskelige Vei.

Desuden er et Liv som mit ikke at stole paa; Ingen kan vide, hvad jeg kan

komme opi, hvor og hvorledes jeg kan ende. Og om end din Broderkjærlighed kunde overstaa meget, vilde det dog være blodig Synd for Barnet, om det ved sit Navn skulde vække Minder, som helst burde sove.

Derimod er jeg meget glad – ja stolt over, at du tænkte paa det. Naar Menneskene herefter med et smørret Smil spørger: Hvad synes Deres Broder Præsten om Dem og Deres Værker? – saa vil jeg have et ypperligt Svar: Min Broder Præsten vilde opkaldt sit Barn efter mig – efter Arbeidsfolk. Menneskene: Det maa være en ualmindelig Præst.

Jeg: Ja – det er det ogsaa! –

Madlin synes jeg er smukt, ikke Bodil.

Nei at du ikke er rensligere, end at du skriver i Amtstidenden. Jeg sendte Bud efter det Nummer, hvori du havde skrevet, og jeg har nu læst Artikelen. Den var altfor god baade for Bladet og for Bugge. Du skulde slet ikke røre ved den Mand.

Det er ikke muligt, at det Slags Gemenhed kan paavirkes af Gentlemen eller Gentlemens Anskuelse og Argumenter; lad ham heller gro til Glæde for dem, der hade Præsteskabet. –

Jeg skriver i disse Dage ofte i Breve til mine Venner om denne «Overdrivelse». Lad mig ogsaa til dig sige et Par Ord: Naar Folk sover tungt, hvisker man dem ikke i Øret: Staa dog op og tag fat paa alle dine Stræv; men man raaber: Brand! og naar de saa faar gnedet Søvn og Sinnet af sig, takker de ham, som raabte, at de kom tidligt paa Benene og kunde begynde Dagens Værk. Den, som vil vække, maa overdrive. Der er et herligt Ord af Søren Kierkegaard: Lægemidlerne er ikke det vigtigste, hvad det gjælder om er: ret tilgavns at blive syg.

Dette siger han om Anbringelsen af Kristendom; men det gjælder overalt, hvor der er Dødkjød i Sindene. At jeg har overdrevet er vist og bevidst, efterdi det er gjort med Ensidighedens Kraft; det Kanelvand med surt og sødt i, som man kalder objektiv – upartisk Skildring, er Tøv og Barnemad. Jonas Lie har jeg skrevet det samme til; han fortalte mig en rørende Historie om sin Far, der stod op om Natten af ædle Bevæggrunde, og han var dog «en af Landets første Jurister!»

Jeg spurgte Holfeldt, før jeg gav Statsraaden en Maitresse; og han svarede, at

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
det var fuldstændig i sin Orden, uden at han just i Øieblikket vilde paastaa, at han kjendte en *Statsraad*, som havde en. Men det var i Stilen – sagde han. Jeg maa skrive lidt til.

Tænk dig et Øieblik, at jeg skulde have skildret «Arbeidshestene» i Departementet. Hvad var der saa igjen af den hele Bog? Skulde den, der vil et Samfundsonde tillivs, holde sin Haand tilbage af en vemodig Erindring om Jonas Lies Fader, af Tanken om en hæderlig Undtagelse hist og her, af personlige Baand i Kjærlighed og Agtelse – isandhed en saadan Mand var værdig de høieste Dekorationer og Æresbevisninger; men han lettede ikke et Fnug af den Byrde, der hviler paa et Folk, som styres i Hovmod og Uforstand.

Der hører Selvfornægtelse og Mod – at jeg selv skal sige det – til den Hensynsløshed, hvormed man kaster alt i den flammende Ild, hvormed man hader det, man dybt har erkjendt for et Onde.

Bliv mig fra Livet med Eders evindelige Mæglinger, Retfærdighed, Upartiskhed, Seen fra begge Sider – og alt dette Snøvl, der omhyller og afstumper den hellige Indignation. «En Mands Vrede udretter ikke det, som er Ret for Gud» – siger du; det var rare Erter det! end Moses! – hvad slog han Tavlerne istykker i? – i sin Vrede, – og Profeterne! tror du Filtmændene udrette det, som et Ret for Gud?

Fordi du hverken var varm eller kold, vil jeg udspyte dig af min Mund – siger Herren.

Nei – lad dem vise mig, at *Skildringen* ikke er korrekt; men lad ingen bebreide mig det Raseri, som giver det hele sin Glød; thi det er min Gave, min Gnist, mit store Patent!

Det er Samtalen fra Kupeen – hører du. Det er mærkeligt, hvorledes det Skjænd, jeg nu om Dagen faar, falder forfriskende paa mig. Jeg mener ikke, at du har «skjændt» – forstaar du; men næsten alle mine Venner ere denne Gang mindre sikre i sin Ros end før. Og det gjør mig godt; jeg føler mine Kræfter vaagne, og idet jeg nødes til at forsvare mine Anskuelser, blive disse derved saa blinkende klare, at de staa inde i mig som et Rustkammer fuldt af blanke, stærke Vaaben. Jeg formoder, at jeg gaar mod værre og værre Kampe.

Kittys Adresse: *Rue de l'université 19.*

Hils Dikkerikke og de Smaa – helt ned til min nye Veninde –

Din hengivne Broder *ALK*

Andreas Sømme.

Øresundsgade No. 34 d. 7de Juni 81.

Kjære Ven! [...]

Vi havde en deilig Reise og kom i deilige Værelser i Kongen af Danmark. Men saa var det ogsaa forbi med Deiligheden; thi Ordningen af Huset var aldeles forfærdelig. Beate tabte Modet, saa du kan selv vide. Nu klager hun bare over Mangel paa Sol, og det har hun – ærligt talt – Ret til. Køkken, Spisestue og Dore er rigeligt bestraalede; men selve Dagligværelserne vende – det lader sig ikke nægte – haardnakket mod Nord og Nordost. Det er godt nu, mens her er saa varmt; men jeg gruer for Høsten. Idetheletaget har jeg ikke meget Mod, skjønt jeg lader saa, forat holde os oppe.

Imidlertid har Situationen bare i disse faa Dage betydeligt forbedret sig, og naar jeg nu bare kan faa Gutterne i Skole, saa kan jeg laase min Dør og tage fat paa at skrive. Som det nu gaar, er jeg fuldt optaget med Husstel og sligt.

Du ved, jeg var altid saa haabefuld og sikker paa, at det ikke skulde skade mig, hvad der blev talt og skrevet mod «Arbeidsfolk». Nu har imidlertid Hegel sagt mig, at Salget af 2det Oplag gaar trægt, fordi Pressen har kastet sig over Hudsygdommen. Gamle Ploug skal forberede en skrækkelig Henrettelse i sit Blad: «Fædrelandet» – Onkel Axel har det, du maa læse det, naar det kommer. Derimod hjælper det mig kun lidt, at de Radikales Blad: Morgenbladet roser mig 1ste Pintsedag; det var af Edvard Brandes.

Jeg faar altsaa prøve at lægge lidt Baand paa mig i min Julefortælling; skjønt Guderne skal vide: jeg er ikke i Stemning til at være mild og aimable. Men jeg forstaar dog godt, at det vilde være altfor uklogt yderligere at udfordre Stemningen og sætte hele min gode Stilling paa Spil. Du skal nemlig vide, at jeg nu er kommen saa langt, at Justitsraaden sagde, jeg var den populæreste Forfatter i Skandinavien. Det er derfor virkelig min Hensigt, at være «pyntelig»

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
til Jul; maatte jeg nu bare ikke blive altfor sint, mens jeg skriver!

Beate hilser paa det venligste til dig og Maren; jeg ogsaa. Skriv nu snart, saaat vi kan komme i god Gang.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Chr. von Sarauw.

Hjortevang d. 8de Juni 1881.

Kjære Hr. Capitaine! Det var en Pokkers Nysgjerrighed! – altsaa

ad 1.

Jacob Kielland & Søn er et gammelt og godt Hus i Stavanger; nu er det ophævet. Familien har boet i et Par Aarhundreder i Stavanger og været rig – efter vore Forhold. Min Fars Moders Far var Jens Zetlitz. NB: min Søster er Malerinden Kitty L. Kielland i Paris.

ad 2.

Jeg har gennemgaaet Stavanger Skole, som var meget slet. Doven var jeg, og det var ved Held og kortere Anfald af Flid, at jeg slæbte mig frem til Examen artium.

ad 3.

Mine tre Examina har jeg absolveret ved Kristiania Universitet – samtlige med haud illaudabilis.

ad 4.

Efter Examen giftede jeg mig.

ad 5.

Jeg har aldrig haft offentlig Ansættelse.

ad 6.

Jeg købte Teglværket i 1872 og solgte det i 1881.

ad 7.

Jeg har aldrig skrevet i Aviser undtagen 2 eller 3 Korrespondencer til Dagbladet – norsk – fra Paris 1878. Mit *første* Arbejde – Paa Hjemvejen stod i et nu utdød Tidsskrift i Norge. Jeg har ikke læst megen fremmed

ad 8.

I 1874 rejste jeg i Tyskland i to Maaneder. I 1878 rejste jeg til Paris og blev der
6–7 Maaneder.

ad 9.

I Paris skrev jeg 1ste Bind med Undtagelse af To Venner, som jeg skrev senere
hjemme i Stavanger.

ad 8

NB. cfr. ad 7. Resten hos Hegel.

ad 9

NB. «Novelletter» (3 Oplag) – 1879 om Vaaren. «Garman & Worse» (2 Oplag)
– 1880 – Vaaren. «For Scenen» (2 Oplag) – 1880 – Sommeren. «Nye
Novelletter» (2 Oplag?) 1880 – Juletider. «Arbeidsfolk» (2 Oplag) – 1881 –
Vaaren.

Samtlige ere senere komne paa Svensk, men ellers har kun enkelte af
Novelletterne fundet Plads hist og her i tyske Blade.

ad 10.

Deutsche Rundschau var ikke først. Jeg tror en Fyr i Flensburg – Ziegler –
allerede før havde taget noget af mig for Neue freie Presse (?) i Wien.

Lad mig dog se, hvad De brygger sammen, hvis der er Tid. Smør ialfald ikke
altfor tykt paa – er De snil.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Georg Brandes.

Kjøbenhavn Ø. d. 15de Juni 1881.

Kjære Doctor! Jeg skulde just idag eller imorgen skrive til Dem, skjønt det jo var
Deres Tur. Desto gladere var jeg ved at se Deres kjære Flueben imorges, – thi
Deres Haandskrift forbedrer sig ikke i Udlandet, og der er mange Ord, som jeg
først forstaar ved «tredie Læsning» – som vi Politikere sige. Deres Portrait var

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
udmærket godt, og vi takker begge, idet Beate synes at mene, at hun ejer den største Halvdel deri.

Feldmarschallen maa indtil videre opføre mig i Rullerne som surnumerær – eller hvad det nu heder, naar man nok vil bibeholde sin Rang, men ikke ønsker at gjøre Tjeneste. Der er mange Smaating iveien med mig, jeg behøver Tid til at overvinde noget, og Tid til at tage nye Interesser. Men jeg vil hverken nu eller nogensinde skrive i Morgenbladet eller nogen anden Avis. Det er meget muligt, at jeg i Tidens Løb har sagt mange Dumheder om *Isolation* og Samarbeide; men jeg synes dog at mærke paa mig selv, at jeg mere og mere nærmer mig det *første*. De – kjære Ven! – er ialfald for klog til at opfatte dette som Hovmod, snarere vil De tænke paa Feighed. Dersom De nu var i Marstrandsvei 4, hvor De burde være, saa vilde jeg forklare Dem, at intet Menneske kunde holde ud at arbeide sammen med mig i 8 Dage, thi jeg er stridig og stædig som et Æsel, og Beate siger, at jeg er bleven lidt gal i det sidste. Jeg forstaar hvad hun mener. Efterat Far døde, føler jeg en Glæde ved ingen at have over mig, der nærmer sig Begeistring; jeg har alle Dage været – ialfald troet, at jeg var en blød, doven Person, som lod de andre raade, og specielt har jeg aldrig gjort noget uden at tænke paa Far. Men nu er jeg som beruset ved Tanken om at staa ansvarsløs opover, saa bare Tanken om, at jeg skulde faa den mindste Traad af fremmed Vilje ind i min egen Væv, bringer mig til at steile som en vrang Hest. Derfor vil jeg arbeide alene – haabende, at det, jeg udretter, maa gavne paa den «rette Side» og ikke vise mindre Mod end om jeg stod in Reih' und Glied. – Frère et cochon – siger De, nuvel – det ogsaa! – det er sandelig ingen overflødig Frygt – det ved De meget godt selv. Hvilken Grund er nu Hovedgrunden? – ja hver faar tro som han vil om det.

Broder Edvard er bleven en Kjæmpe – slagfærdig og virksom, elskværdig og snil mod sine Venner. Vi sees ofte, og jeg tror, baade han og min Kone gjensidig finde Behag i hinanden. Saaledes lover jeg mig megen G]æde af ham, medens jeg nok tror, at han er fortvivlet over mig mangengang, naar han ikke kan faa mig til at interessere mig for alle de politiske og literære Kampe, der optager ham. Men det vil snart give sig – tænker jeg, naar han først ser, hvor absolut umulig jeg er. Idem velle idem nolle er lykkeligvis ikke Betingelsen for firma amicitia, og jeg haaber, at baade Edvard og de andre brave hernede vil vænne sig til at overse det

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
grossereragtige og lapsede ved mig, som nu engang er nedarvet i mig og tage mig som jeg er, – hvad jeg da ogsaa selv gjør med dem. Om Jacobsen ved jeg endnu ikke meget; men det, jeg har seet af ham, har gjort et stærkt og sympatetisk Indtryk. Jeg vilde anse det som en stor Lykke, om han kunde komme til at holde af mig; men De ved, han er saa taus og tilbageholden; naar da jeg snakker og snakker, og jeg saa ser denne Jammerskikkelse foran mig, saa tænker jeg: hvad han dog maa finde dig utaalelig med din vulgære Sundhed; og jeg kunde sætte mig til at græde, naar han hoster, saaat Knoklerne ryste om hinanden som i en lang Sæk. Der er noget lumpent ved at være slig en Fyr som jeg. Der er mer end for et Menneske af Kraft og Sundhed i mig, og saa skal man ørkesløs gaa og se paa et Menneske som Jacobsen fortæres og slukkes ud og gaa sin Vei, men selv sidde igjen og drikke Burgunder – revnefærdig af Sundhed. Vi lever godt nu, efterat Beate har forvundet alle Flytningens og Ordningens Besvær og Fortvivlelser. Desværre er her ikke Sol nok, men Værelserne ere forresten lyse og smukke. Jeg ser baade det kjære Hav og det forhadte Sverige; her er ensomme Spadsergange, Nattergal – à propos! den har skuffet mig. Jeg havde aldrig hørt den før undtagen i Buch der Lieder, og nu finder jeg, at den ikke er saa bedaarende – eller er det, fordi jeg ikke er forelsket?

Hver Morgen skriver jeg paa min nye Bog: En Julefortælling. Den bliver kort og staar endnu uklart for mig i Midten. Vil De hilse Fru Marchallinden ærbødigst fra mig, jeg har ikke senere tilladt mig at drømme om hende. Beate raaber herind at jeg maa sige, at det var «*skrækkeligt kjedeligt*», at De ikke kom herop isommer.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Georg Brandes.

Kjøbenhavn Ø. d. 11. Juli 1881.

Kjære Doctor! Jeg har ikke behøvet at ransage mit Hjerte saa særdeles nøie, forat give Dem Ret i, at det rammer mig, hvad De siger om den falske Fornemhed; og at denne – den falske Fornemhed – ikke sømmer sig for «de virkelige Sandhedsvidner» –, det er jeg ogsaa overbevist om. Men hvad jeg slet

Arbeidsfolk, og at jeg istedet skrev en ganske tendensløs Artikel i Morgenbladet. Hvor ialverden kan De dog sige sligt – Doctor! lad Arbeidsfolk have, hvad Feil den vil, men den er dog et ærligt, patriotisk Arbeide, fremgaaet af stærke lange Indtryk lige fra min Barndom; jeg er født blandt disse «Arbeidere» – jeg kjender og hader dem. Desuden er Bogen forsaavidt modig som jeg var mig bevidst, at jeg ved den satte mit fornemme – hidtil farveløse Navn paa Spil; jeg vidste, at jeg brød med en Mængde kjære Forudsætninger i mit Liv, som De ikke kjender; men jeg troede ogsaa, at jeg var ualmindeligt heldigt stillet hjemme netop i Retning af at gjøre et saadant Arbeide. Og naar jeg saa kommer fra et saadant Arbeide – selv om der er blevet formegen Tendens i det, saa skal jeg høre af den gamle Feldmarschall, at det var bedre, jeg havde skrevet hvadsomhelst i en *dansk* – i en fremmed Avis! Men saa sig mig dog – i Fandens Skind og Ben! – hvad er dette Morgenblad? Er jeg et Fæ – er jeg splitter gal, naar jeg tror, at det er et ganske almindeligt politisk Blad for dansk Politik? et Blad, hvori – det har jeg hørt med egne Øren – hvori man ikke *tør* tage anerkjendte glimrende Ting af Frygt for den eller hin Abonnent; hvis tre Redaktører jeg selv har seet sammen – halvveis Fiender, halvveis Skuespillere, – uden Forstaaelse, den ene foragtende den anden, – kort sagt: et Blad som ethvert andet politisk Blad – kanske noget bedre redigeret. Eller skulde denne danske Avis virkelig være et Fænomen i min Tid, i hvis Spalter der skulde være mere Nytte at gjøre end om jeg paa egen Haand gjennemroder det Samfund, jeg kjender, og hvor der ialfald findes Feldter, som jeg kjender bedre end nogen anden. Nei Doctor! – her maa De tage Feil! – og naar De netop i samme Forbindelse siger, at det har kostet Dem meget at «nedlade» – Dem til at skrive i Blade, saa er det noget, jeg saa uendeligt godt kan forstaa. Thi der er faa Ting saa pinlige for mig som at se Dr. Georg Brandes «nedlade» sig til at skrive sig op i Smaastumper for et Blad, som er idag og imorgen kastes i Ovn. Det er nu min Mening, og tag mig det ikke ilde op, at jeg – nei hvorfor skulde jeg gjøre en taabelig Undskyldning? – det vilde jo være, somom De nogensinde var en trykkende Feldmarschall. – De danske Forfattere gaar det allerede meget bedre med; jeg lærer at sætte Pris paa dem efterhvert, – dog tror jeg fremdeles, de fleste af dem kunde have godt af lidt af min falske Fornemhed uden at de derved tog Skade som virkelige Sandhedsvidner. Denne

Min Kone hilser paa det venskabeligste.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Georg Brandes.

Kjøbenhavn Ø. d. 18de Juli 1881.

Kjære doctor! Mange Tak og hjertelig Tak for Deres smukke, fine Brev, som jeg blev ganske forskrækket over at modtage saa snart; jeg er ikke vant til at bo paa Kontinentet, hvor Posten gaar saa fort.

Med Hensyn til Elsters literære Efterladenskab, staar Sagen saa, at Hegel har bedet mig være Udgiver. Denne for mig fuldstændig nye Rolle ængster mig jo lidt; men jeg vil gjøre mig al mulig Flid, og jeg er selvfølgelig glad og taknemlig for ethvert Vink eller Ord fra Dem. Endnu venter jeg paa, at hans Ven – Pastor Just Ebbesen i Trondhjem skal samle Tingene og de biografiske Noter; thi jeg kjendte igrunden ikke Manden og har aldrig læst andet af ham end de to sidste Bøger.

Det er Synd, at Farlige Folk slet ikke synes mig at vække Opsigt nok; Aarstiden er jo uheldig. Jeg vilde saa inderligt gjerne, at det norske Morgenblad skulde skjælde ham ud, saaat jeg kunde faa Anledning til en skarp Fortale. Var ikke De tilfreds med Bogen? – det er bare Synd, at han ikke har havt nogen ved Siden, som kunde befriet ham for hin skrækkelige Kvinde fra Indianien. –

Vore Venner her gaa omkring med et lidet Smil ianledning af Redaktør Topsøes Død. Men Edvard og jeg ere blevne enige om, at man aabent tør glæde sig ved en Fiendes Død; naar vi alle byde Døden den samme Chanse, kan vi jo uden Samvittighed glæde os over, at det blinde Træf rammer efter vor Smag.

Jeg for min Part kjendte kun Manden som Forfatter og som saadan havde jeg store Tanker om ham; jeg satte ham næst Jacobsen – det vil sige: jeg lod der være et stort Mellemrum, hvor der ingen kom, og saa kom Forfatteren til hin Reise paa Donauen, Musikanten og Damen, som laa i sin Lænestol, og som nok syntes, hun kjendte disse Toner og at de underligen bevægede hende; men hun reiste sig ikke op, forat se ned i Slotsgaarden. Det er det, jeg beundrer i den

Novelle, at hun ikke reiste sig. Det er den Overlegenhed, der nægter sig hele den Hverdagseffekt, som her ligger lige for Haanden; det, at Forfatteren har Hjerte til at lade hende blive liggende, at lade dem saaledes gaa hinanden forbi i Mørke – det synes jeg er et sik kert Tegn paa, at han var en Kunstner af Rang.

Drachmann har nok skrevet Vers over Topsøe, og Fredsmægleren Borchsenius optager dem næste Søndag i Ude og hj. Han forklarede mig omstændeligt, at dette gjorde Alles Hjertelag Ære; men jeg tilstaar, at jeg ikke var saa inde i Forholdene, at jeg forstod det; der var nemlig noget om Drachmanns Koner med i det, og da gaar det altid rundt for mig.

De kunde ikke engang komme hertil, om saa alt ellers var iorden, for denne stygge Epidemi; den nærmer sig nok ogsaa til os nu – hører jeg. Men det som er værre end Epidemien og alt andet – det er, at det ser saa daarligt ud med Jacobsen. Vistnok siger man mig, at han har været ligesaa daarlig før; men jeg kan dog ikke faa det af Hovedet, at det gaar altfor fort nedad med ham. Jeg ved aldrig, jeg saa hurtigt er kommen til at holde af nogen Mand som Jacobsen, og jeg ved slet ikke, hvad jeg skal gjøre, hvis han nu dør. Min Kone hilser Dem venskabeligst; vor Hilsen til Fru Brandes.

Deres hengivne Ven *Alex. L. K.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Kjøbenhavn Ø. d. 19de Juli 1881.

Kjære Mester og Ven! – hvorfor hører jeg aldrig et Ord fra dig? – har du saa travelt? eller er du ikke fornøiet med mig? Ad Omveje – over Bergen – er det løseligen kommet mig for Øre, at du ikke liger Arbeidsfolk. Det kan jeg ikke begribe. Da jeg fortalte dig Bogen hjemme paa Aulestad, mente du dog, den kunde blive god; og jeg synes, at den er udført efter min oprindelige Plan. Vær saa snil at fortælle mig, om der er noget i hint Rygte og hvormeget. Du kan vide, jeg kan ikke andet end med Spænding imødesee din Dom saavel af mangfoldige andre Grunde, som fordi jeg jo altid føler Forpligtelsen overfor dig; thi i Skyggen af de Slag, du har slaaet og faaet, er det vi andre gro op.

Indtil jeg altsaa hører, hvorledes det hænger sammen med den Ting, ville vi

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
tale om andet, og har jeg da en Høne at plukke med dig for et Ord i din Tale de
fraudatoribus d: e: Svenskerne. Du siger: «det er latterligt at hade et Folk»!

Først syntes jeg, det var sandt; men saa gik det op for mig, at det slet ikke var
sandt, og hør nu i Taalmodighed, hvorledes jeg fik det til:

At hade eller elske en stor Samling Individuer – et Parti, en Klasse, et Folk –
det er saa langt fra at være latterligt, at det er det eneste, hvori der er Mening. Thi
at elske eller hade en Enkelt – det kan vel være den lat terligste Tilfældighed (f.
Ex. hos Kierkegaard omtrent saa: En Mand gaar længe om blandt
Fruentimmerne, og man mærker ingenting. Men en Dag raaber han: Juliane! Er
hun da skjønnere end de andre? Han svarer: Juliane! Er hun klogere? Han
sukker: Juliane. Men for Satan! hvorfor just hende? – raaber du, og han vil svare
dig med et saligt Smil: Juliane! – se dette er latterligt –) men kan jeg elske et
Folk f. Ex. helt og grændseløst uden Hensyn til de mange Drog der er, den lange
Række af opadstigende Kaalhoder, som fører til Toppen, eller kan jeg hade en
Stand grundigt og ubarmhjertigt uden at forstyrres af, at jeg har en elsket Broder
eller dyrebar Ven i Standen, – da er jeg saa langt fra at være latterlig, at jeg
tvertimod er vis. Thi saaledes, og kun saaledes kan man hade eller elske
Principerne, de Grundegenskaber som karakterisere den hadede eller elskede
Flok. Derfor hader jeg Sverige – uden at forstyrres af mine Venskaber
endmindre ved Tanken om de mangfoldige Venner, jeg vilde finde der, om jeg
var bedre kjendt; men jeg hader de Egenskaber, der for mig er den svenske
Nations herskende Evner: gammel, raadden Storsnudethed, en forloren
Salonsving, sød og lumsk som den Punsch, de vælter i sig! Har jeg Ret – ikke i
Hadet, det kan man jo være uenig om, men jeg mener om du synes min
Begrundelse for Kjærlighed og Had er raisonnable eller paradox?

Vi har det godt, bor saagodtsom paa Landet med Sundet for os. Jeg er flittig;
Beate og Børnene trives godt, og hun beder mig hilse Eder alle paa det
venskabeligste. Ogsaa jeg sender mine bedste Hilsener og fornyer min Bøn: at du
snart maa sige mig Besked.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Kjøbenhavn Ø. d. 9. August 1881.

Kjære Bjørnson! – du var god, da du endelig kom og mange Tak for dit Brev, som baade var i og for sig godt og dernæst et kalligrafisk Mesterværk. Det varede neppe otte Dage, inden det blev mig klart, hvad du mente med de allerfleste Tegn, og findes der endnu fremdeles hist og her noget, som ser saaledes ud, saa tror jeg dog, at jeg baade har forstaaet dit hjærtelige Sindelag og din Filosofi.

Jeg var saa glad, fordi du ikke havde andet mod Bogen, end at jeg havde overdrevet; thi det er jeg selv saa fnysende sikker paa, at jeg ikke har gjort. Da jeg fortalte dig Historien – husker du: vi gik forbi det Stabur, som vilde falde over os – da var den meget, meget værre. Men mens jeg skrev, blev Far syg, og det var mig saa pinligt, at jeg skrev, hvad jeg vidste, vilde bedrøve og opirre ham saa meget; – du kan selv vide, hvor stærk den Følelse var hos mig, naar du hører, at jeg telegrafisk stansede Udgivelsen af Novellerne, bare fordi Far engang havde sagt – eller bedt mig om aldrig at lade «Skipperhistorien» trykke. Derfor er jeg mig bevidst, at jeg paa alle Punkter formildede min Plan – saavidt som jeg kunde det for min Samvittighed, og det var og er min Mening, at Bogen er tam i Forhold til mit Raseri.

Vist vilde jeg «gjøre noget i Retning af Knald»; det var jo ikke andet end min forbandede Pligt. Havde jeg ikke lumskelig listet mig ind i Salonen med Hansker paa og naaet deres Øren, som jeg netop vilde brøle i.

Du maa tro, jeg følte det godt som en Skam, naar Morgenbladet bukkede for mig efter Garman & Worse, men jeg trøstede mig med, at jeg vidste, hvad jeg gjorde, og at de skulde faa svie for det bagefter. Og dog – jeg gjentager det – jeg lagde Baand paa mig, jeg dæmpede baade hist og her; thi havde jeg sluppet hele min Vrede ud i min oprindelige Plan, saa var Staburet ganske vist faldet ned.

Altsaa er jeg glad, at det ikke var andet, du havde mod Bogen; gid du vilde lige min Julefortælling; thi du behøver ikke at tvivle – og du gør det heller ikke – om at jeg skeler efter din Dom, hvergang jeg er færdig. Men til Jul venter jeg ikke Ros for andet end Enkeltheder og den store Finale. Selve Historien er gaaet istykker for mig; der er ikke en stor, sikker Vrede i den, – bare Ondskab og Mismod.

nedenunder og skulde dø, betænkte sig, da han hørte Bülow's Orkester og siges nu at ville gaa til Baletten i Wien. Baade Beate og jeg var saa glade baade ved at se ham, og fordi han kunde bringe Eder Bud, at vi havde det godt og tænkte paa Eder.

Jeg imødeser med Spænding og store Forventninger dit nye Drama og dit Tordenslag mod Bibelen; hvad er det for en ulykkelig Patriknark, som skal slagtes? – jeg skjælver for min Yndling Habakuk.

Det var rigtigt morsomt, at Chr. Bruun kommer til dig; vil du hilse ham fra mig. Hvad er det for en utækkelig Tone, Dagbladet tager mod ham. Lad nu ikke det ogsaa begynde at spytte paa det store, naar det kommer paatvers. Beate hilser din Kone og dig – jeg ogsaa. Rist snart nogle Runer til mig

din *Alexander L. Kielland*.

Du har vel læst Farlige Folk? – patent!

Holger Drachmann.

Kjøbenhavn Ø 9/8 1881.

Kjære Ven! dette gaar ikke an, saa kunde vi jo ligesaagjerne blevet i Norge for den Sags Skyld. Hvorfor kommer du ikke med din Frue og Frøken Svigerinde?

Det falder mig noget ind: du tænker kanske – der gaar nu saameget Rod gennem din Skalle – du indbilder dig kanske, at jeg kan finde frem til dig? Kjære – hvorledes skulde det gaa til? Naar jeg reiser til Kongen sit Nytorv – som Baby siger –, forat lade mig barbere, tager det mig en god halv Dag, og jeg er glad, naar jeg finder hjem igjen og meget udmattet. Men Vedbæk – Kjære! – det er efter min Formening langt forbi Slukefter, og længer er jeg ikke kjendt. Du vil sige, jeg var i Rungsted? – kun tilsyneladende; i Virkeligheden kjørte jeg kun i Drosche herfra og ned til et Dampskib, og derefter lod jeg mig forsende som Pakke af Hegel – Tur og Retur uden at sanse.

Men lad mig ialfald høre, hvorledes det er, du mener; thi dette gaar jo ikke an.

Din hengivne *Alexander L. Kielland*.

Wenche Nilsen.

Kjøbenhavn Ø. d. 15 August 1881.

Kjære Frøken! just i disse Dage er jeg bleven færdig med min Julefortælling, – det vil sige: nu er den skrevet én Gang, jeg skriver altid to; – og jeg vil haabe, at den er god. Ialfald venter jeg, ikke at tabe noget hos mine Venner, om jeg end atter sætter noget af min Popularitet overstyr. Thi det er en meget mørk og meget bitter Bog, og det uagtet jeg opmuntrede mig selv til at være moderat og elskværdig denne Gang. Men det ser ikke ud til, at det vil lykkes mig, og det er dog forunderligt saa sund og glad som jeg er – og saa overordentlig, forekommende som Vorherre behandler mig.

Det var igrunden dumt af mig, at jeg lod Deres Brev ligge saa længe; thi jeg svarer ellers strax. Men – saavidt jeg husker – tænkte jeg, det var ikke værdt at forcere vor Korrespondence, men heller prøve at faa den i et rimeligt Spor, der kunde holde længe ud.

Nu har jeg imidlertid ventet altfor længe, og De maa slet ikke lade halvt saa lang Tid hengaa – altsammen under Forudsætning af, at De har Lyst til at fortsætte Underholdningen. Jeg har.

Det er ikke at vente, at De endnu husker Deres Brev fra Juni; men der siger De, at De generer Dem. Det gjør mig ondt at høre, thi det viser, at De endnu ikke har tilegnet Dem den Foragt for Menneskene, som er Tilværelsens eneste og egentlige Bouquet. Og denne Foragt kjøbes – ligesom de sibyllinske Bøger – bestandigt dyrere jo længer det varer; nogle faa den tidligt næsten i Present; men de, der som voxne skulle købe den, maa mangengang betale med Blod, og vindes maa den – denne Foragt, hvis man i Livet vil være noget andet end en Tærning, som de andre spiller med.

Og De skal ikke være Tærning – Frøken! – skynd Dem altsaa at opleve noget. Saa vil De ikke mere genere Dem blandt Menneskene – undtagen, fordi De selv er et. Og saa vil De ogsaa komme til at spille. Hvis jeg har tilladt mig at sige, at

De var noget ung, da De spillede paa Sølyst, saa mente jeg netop dette; man kunde høre, at De ikke var overlegen nok – ikke hovmodig nok. Ser De: – den dumme Art Hovmod indbilder sig, at den taxerer de andre meget lavt. Men det gjør den ikke, tvertimod den lever af at sætte Menneskene umaadeligt høit – og sig selv endnu et Trin høiere. Men det overlegne Hovmod reducerer Mennesket og sig selv ned til det Dyr, det er, og lægger det hele saa lavt, at Rangforordningen bliver en ligegyldig Latterlighed. Saa er der to Veje: enten spille Komedien med eller ærgre sig ihjel. Ja der er ogsaa andre Veje, men nu bliver jeg saa aandrig, *at jeg generer mig!*

Altsaa – har De lyst, saa svarer De snart!

Deres meget hengivne *Alexander L. Kielland.*

Georg Brandes.

Kjøbenhavn Ø. d. 21de August 1881.

Kjære Ven! Det kan nok være, at der er dem blandt Deres Venner, som ikke svarer ordentlig paa Deres Breve, – Folk er ubegribeligt træge til at korrespondere –; men jeg kan dog glæde Dem med den Forsikring – og det maa glæde Dem, at alle som en i disse Dage sige: Nei den Georg Brandes er dog en herlig Mand! Og det er, fordi De slog til Lyd for Elster. Allesammen har paany faaet Følelsen af, at De vaager over os som et Forsyn, og De gjør mig ganske flau, naar De siger, at det var igjen en af de Avisartikler, som jeg saa nødtigt ser af Dem.

Endnu har jeg ikke faaet Elsters Papirer, og jeg vilde gjerne have dem snart nu. Thi min Julefortælling bliver ganske færdig – to Gange skrevet – om fire Dage; og saa vil jeg til Jylland.

Deres Broder har jeg seet skammeligt sjældent; han har været saa optaget med Flytninger og Rigsdagen, og jeg kommer ikke saa ofte til Kongens Nytorv, efterat jeg har lært at barbære mig selv. Imidlertid er han nu kommen iro, og jeg vil gaa til ham imorgen; han har flere Gange talt om, at han skulde have Lyst til at prøve, om vi to – han og jeg – kunde faa Garman & Worse omskaaret til en Komedie; det skulde være morsomt; nu har jeg Tid nok.

Om min nye Fortælling er der ikke stort at sige; jeg er bange, den er ikke meget betydelig. Sarauw oversætter den nu; han siger, han har Rodenbergs Ord for, at den skal komme i D. R.; – bare den ikke bliver for ufin for disse tærtefine Tyskere. Jeg læste nylig en Artikel om Reformationen af Zola, som har gjort et stærkt Indtryk paa mig; jeg er bleven bange for, at Snerperiet skal snerpe sig ganske sammen om os, saa vi tilslut ikke taaler andet end Sukkervand i Literaturen. Og i Tyskland og England er det jo endnu værre end hos os? Da jeg var hjemme i Stavanger, syntes jeg, vi i Norge var de største Høns under Solen; nu begynder jeg at finde, at der er adskilligt af respektabel Alvor blandt os. Saa er der rigtignok lige ved Siden deraf en Bornethed uden Lige; men man tør virkelig der sige sin Mening friere end i Kjøbenhavn – ialfald.

Det er en ren Misforstaaelse, som jeg maa prøve en Gang for alle at faa udryddet hos Dem – denne: at jeg skulde mene, De «skrev Dem op» i Smaaartikler – i den Forstand, at De skulde forsømme Deres større literære Virksomhed. Det mener jeg jo ikke; jeg ved jo, De er en ren Djævel til at arbeide og jeg, som dovner mig saa godt, skulde nu sidst komme med sligt. Nei – jeg mener bare, at det er Synd, at De behøver det, det er Synd for Dem som det er Synd for en Ridehest at anvendes til Pløining. Det var ellers et yderst daarligt Billede, eftersom det var det bedste, Ridehestene kunde tage sig for: at pløie; men De forstaar Meningen.

Vi har det alle godt, og haaber, at Deres Smaa ere friske igjen. Har man Kighoste om Sommeren? Beate sender sin Hilsen til Dem og Fru Brandes – jeg ogsaa.

Deres *Alexander L. K.*

Sanna Elster.

Kjøbenhavn Ø. d. 22d August 1881.

Kjære Fru Elster! – vil De ikke være saa snil at give mig nogle Meddelelser om Deres afdøde Mand. Biografiske Notiser: Alder, Levnedsløb, hvad han tjente, hvormange Børn o.s.v. – alt vil jeg takke for.

hvoraf vi haabede, der vilde flyde nogen Fordel for Dem.

Et Portrait af den Afdøde vilde vi ogsaa gjerne have, samt, hvad De maatte ville give af hans efterladte Papirer. Men det maa gaa fort, saa vi faar benyttet den gode Tid.

Mine ærbødige Hilsener
Deres *Alexander L. Kielland*.

Olaf Skavlan.

Kjøbenhavn Ø. d. 30. Aug. 1881.

Kjære Svoger og Ven! Dagmar skriver til Beate, at Olaf venter Brev fra Alexander; men Alexander vilde netop bede Beate skrive til Dagmar, at Alexander venter Brev fra Olaf. Ialfald har jeg den Tro, at jeg skrev sidst; og den Tro har jeg, fordi jeg lader mine ubesvarede Breve ligge paa et vist Sted, og der ligger intet saadant fra dig.

Men det skal vist ikke staa paa mig! Jeg skriver saa gjerne, thi Blækket gjør fro, og jeg har just idag en SkrIVERaptus.

Desuden er jeg ganske færdig med min Julefortælling, som jeg skrev to Gange i elleve Uger. Deraf maa du ikke slutte andet, end at den er kort og at jeg er flittig.

Den er i Virkeligheden sørgeligt kort; ja den er forresten baade sørgelig og kort; den naar neppe 9 à 10 Ark. Nu har jo vistnok Justitsraaden budt mig sit tykkeste Papir og selv foreslaaet at lade Trykningen foregaa med alskens Kneb, forat tvære Stoffet udover Siderne.

Da nu Isen er brudt, og alle brave smaa Bladlus trygt tør nisse paa mig, saa venter jeg mig ikke noget godt af denne lille Historie, der er pigget som et Pindsvin med en Patentpig i Enden.

Men jeg maa formode, at jeg har medbragt til min Kamp en ualmindeligt tyk Dyrehud; thi naar jeg hører Folk – enten medlidende eller skadefro eller blandet – beklage, at jeg har faaet saa haard Medfart i Pressen, saa er jeg oprigtig forbauset. Jeg havde slet ikke ventet det bedre. Og hvem i Alverden kan huske

Værre er den pecuniaire Side. Hegel solgte strax 3000; men saa kom de Dydiges Raab, og af de næste 2000, som tryktes, er der vist ikke gaaet meget.

Den eneste, som har fornærmet mig saaledes, at jeg følte det som en smertelig Forurettelse, er den Hr. Jæger, som jeg traf hos dig.

Jeg regner ikke, at han har berøvet mig mange Penge og tilintetgjort to brave engelske Damers Bestræbelser ved at skrive noget i en engelsk Avis, som Oversætteren tilogmed forværrede; men hvad jeg har Lyst til at banke ham for, er at han altid smiler og bukker, naar han fremstiller mig for et æret Publikum og aldrig bliver træt af at forsikre: det hele med Kielland er kun en godmodig Spas; vistnok lader Hr. Kielland somom det er Alvor med hans Syn paa Livet; men det er bare, fordi han ved, det er literairt moderne; denne Hr. Kielland er i Virkeligheden en uskadelig Bonvivant, Publikum maa ikke lade sig vildlede! Det kan jeg ikke tilgive ham, – og saa de Tænder han har – det Asen!

Dersom jeg havde vidst Fru Sars's Fødselsdag, vilde jeg have tilskrevet hende et frivolt Brev – kan du hilse og sige. Hils ogsaa Professoren og fortæl mig lidt fra Hovedstadens høiere Luftlag.

Georg Brandes.

Kjøbenhavn Ø. d. 1ode Sept. 1881.

Kjære Doctor! – da jeg fik Deres Brev af 8de, kom jeg just fra Hegel, hvem jeg havde foreslaaet at overlade Udgivelsen af Elster til en anden, der var mere vant til sligt. Justitsraaden mente imidlertid, at, naar vi fik Materialet samlet, var Kunsten ikke saa stor, og han fandt, at jeg som Elsters Landsmand uden at være ubeskeden nok kunde gjøre det.

Jeg har imidlertid selv faaet Betænkeligheder, eftersom der lader til at være formeget Stof. Thi foruden de af Dem omtalte Ting: En Korsgang – fra «Ide og Virkeligh.», Solskyer – fra «For Ungdommen» – hvilke begge allerede ere ordnede til Trykning – er der: Trodals-Rakel fra Norsk Folkeblad, Hr. Kristjern fra Liebleins «Norden» – og desuden Bidrag til Aftenbladet.

Ja der er kanske endnu mere, men det faar jeg da at vide om faa Dage

Hvad angaar den af Dem nævnte Sammenligning mellem Øst og VestNorge, saa har jeg foreløbig lagt den tilside, da den med alle sine Fortrin er lidt kjedelig, og da der jo er Stof nok. Hegel havde ogsaa mest Lyst paa en mindre Bog – c. 20 Ark – et Udvalg altsaa.

Fortællingen i Bergensposten har jeg bedet dem skynde sig med, forat vi kunde faa bringe den; ligesom jeg har henstillet til dansk Nationaltidende at undlade at optage den efter Bergensposten, (hvilket jeg fik høre var Hensigten); men hvad det frugter, ved jeg ikke.

Til Enken har jeg skrevet efter Biografi og agter snart at telegrafere.

Men alligevel kan det knibe om der bliver Mulighed for, at faa Bogen ud til Jul. Jeg reiser imidlertid ikke til Jylland, før den Ting er iorden.

Efterladte Papirer og Breve har jeg – Skam at sige – sletikke tænkt paa. Den Opfordring, jeg oprindelig fik fra hin dovne Præst paa Fruens Vegne, omfattede bare forhen trykte Ting, der kunde samles og kanske bringe Enken en liden Indtægt. Men bedre var jo bedre, og kan jeg bare faa Enkens Tilladelse og Hjælp, vil jeg gjøre mig den største Flid for at faa ogsaa de Ting med; i hvilket Tilfælde jeg gjør Regning paa Deres varme Interesse.

Jeg glæder mig meget til Deres Bøger og ønsker, at min ikke maa skuffe Dem; thi jeg haaber altid, at De venter – ialfald respektabelt Arbeide fra mig. Men nu er det allerede saa længe siden, den forlod mit Hoved, at den forekommer mig helt kold og fremmed, naar jeg tænker paa den. Og hvad værre er: jeg har ikke faaet noget nyt i Hovedet. Dette plager og ængster mig i en utrolig Grad. Jeg har det for godt, jeg ærgrer mig ikke saameget hernede, – og det, jeg her ærgrer mig over, kommer mig ikke ved. Jeg maa hjem igjen – det er klart. – Nu var netop Nationaltidendens Redaktionssekretær herude, forat forklare mig, at de har betalt Enken og har Tilladelse til at eftertrykke «En fremmed Fugl» efter Bergensposten. Den Ting er altsaa iorden, og det vil vel heller ikke skade Bogen stort.

Vi har det alle godt og Beate trives meget godt – tror jeg. Men jeg længter som en Nar efter alt – alt uden Undtagelse derhjemme.

Deres hengivne *Alex. L. Kielland.*

J. O. Lange.

Kjøbenhavn d. 14de Septemb. 1881.

Kjære Onkel! – ja nu tror jeg, at jeg har en fast Kunde i dig, siden du saa godt har overstaaet og forstaaet «Arbeidsfolk». Jeg kunde falde dig om Halsen for din Theori om, at Overdrivelsen er nødvendig.

Det er jo netop den, jeg nu har præket, siden Bogen kom. Det er noget Helvedes Sludder dette: at man skal se begge Sider og skildre upartisk. Nei, Sagen er netop den: at have Mod til bare at se en Side og slet ikke lade sig forvirre af, at der muligens findes Undtagelser. Da er det Kunsten at dygne en Masse ovenpaa hinanden af denne guddommelige Ensidighed; og naar der saa raabes: Overdrivelse! – saa er det saa godt som tordnende Bifald; thi det viser, at Hensigten er naaet, Tanken skinner klar og ensidig gennem Stoffet, Tendensen er kommen frem.

Naar en Præst vilde give sin Menighed Afsky for Utroskab mellem Ægtefolk, mon han ikke da vilde anstrænge sig, forat vise det moralsk lave i at være utro, det urene i selve Synden, dens onde Følger og visse Straf; – jo visselig! Men hvorledes skulde han faa en rystende Præken istand, naar han skulde være saa upartisk at se begge Sider, saa nøiagtig vogte sig for Overdrivelse, at han følte sig forpligtet til at medtage i sin Tale hin mærkelige Scene, hvor Mesteren frifinder Kvinden, som var greben i Hor. Da tænker jeg, Menigheden – og helst Synderne i samme – vilde føle sig lidet rystede, og Præsten vilde være en Nar. En anden Ting er det, at det er saadanne Narre, man i almindelighed helst ønsker paa Stolen og i Literaturen; men jeg kan ikke være til Tjeneste paa den Maade.

Til Jul kommer der bare en liden Fortælling: Else, som jeg er færdig med. Og nu gaar jeg og venter paa en ny Ærgrelse at skrive om.

Vi har det alle overmaade godt her og trives vel. Men jeg længter efter Vestkysten og Sjøen og skjønner godt, at jeg maa hjem igjen snart.

Hils Tante og Kusine Elisabeth fra mig og tak dem for deres Hilsen og Venskab. Kan, hvad jeg skriver, skaffe Tante en liten Glæde, saa er det kun Afbetaling paa al den Glæde og Nydelse, jeg har havt af hendes Spil, som jeg

Beate beder mig hilse Eder alle paa det hjerteligste. Hun er saa frisk og bliver saa fed – skulde jeg sige.

Om du ikke skriver før – kjære Onkel! maa du ialfald skrive, naar du har læst Else, – jeg er begjærligere efter din Dom end efter syv Avisers.

Din inderligt hengivne *Alexander L. Kielland*.

Andreas Sømme.

Kjøbenhavn Ø. d. 18de September 1881.

Kjære Ven! forat du ikke skal indbilde dig, at det er du, som skrev sidst, og vor Korrespondence derved lide Afbræk, vil jeg lade, somom dit Smule Memorandum var et ordentligt Brev og svare paa samme med et Par Linier paa denne min 9de Bryllupsdag. Vi skal have dr. Brandes og I. P. Jacobsen til Festmiddag med Champagne. Du ser, jeg holder min gamle Fane høit: flot til det sidste! – jeg er paa Bunden af min Saldo hos Hegel; men det er mig saa underligt ligegyldigt ligesom overhovedet alt. Det gaar nok, naar man bare giver Tid. Desværre gjør vi nok ingen «Eremiter» med Deutsche Rundschau; thi allerede andet Kapitel af «Else» synes Rodenberg var for stivt – bare fordi der nævnes en Forening for faldne Kvinder af St. Petri Menighed; hvad maa han saa ikke synes om Resten! Det er idetheletaget mærkeligt, hvor uendeligt snerpet og borneret Tyskland er, som jeg dog troede var et alvorligt Land.

I Wien kan de ikke forstaa det mindste af Dukkehjem, de ler – som du vist har seet – naar Nora vil gaa fra Manden. Vi saa Fru Hennings forleden som Nora. Det var gribende og fuldendt.

Jacobsen og jeg pleier at opmuntre hinanden med at rive ned paa den dramatiske Kunst; men den Aften betroede vi hinanden, at Rognbærrene vare sure. Han arbejder forresten med et Drama; jeg saa der laa nogle Linier paa hans ellers tomme Skrivebord forleden; men han er saa svag, at det gaar smaat for ham. I et Brev fra Magda, som Beate netop fik, stod der noget om, at man hjemme i Stavanger havde udfundet, at Jacobsen havde ødelagt sin Helbred ved Fruentimmer eller hvad det var. Sig hende, hvis du husker det, at det er

Ondskab. Jacobsen er født brystsvag, hans Søster er død af Tæring; og han selv har forsaauidt Skyld som han var en ivrig Botaniker, der i Kulde og Væde søgte efter Slimplanter og Mose og Skidt, – han har Universitetets Guldmedalje for et Arbeide –; men jeg tror aldrig, han har bemænget sig med Fruentimmer, – og det tror da heller ingen, som bare har seet og hørt ham en Gang. Men han er Fritænker – deraf Rygtet.

Nei! – jeg synes aldeles ikke om, at Fruentimmerne besøger vore Steder paa Jæderen – ikke engang, naar det er Snuppen! – Kan du ikke fortælle mig, hvorledes Replikerne falde, naar du kjægler med din elskelige Svigerfader? – jeg kan sletikke tænke mig det. Men vel kan jeg tænke mig, at den Gamle maa steile overfor et saa eftergivende og føieligt Fænomen som du! Hils Maren.

I Hast.

Din *Alexander*.

Jacob Kielland.

Kjøbenhavn Ø. d. 24 Sept. 1881.

Kjære Broder! – Tak for det gode lange Brev af 9de Sept; skriv nu snart igjen. Du har forhaabentlig faaet et Fotografi af os og vor Altan? – den fremmede Potifnask er vor Konsul – Lorch, som just var herude paa Visit og spiste Frokost med os. Jeg formoder, det morer Eder at se, hvorledes vi har det i godt Veir. Men det har vi ikke – jeg mener godt Veir; for her regner og blæser med en Ufortrødenhed, somom vi havde ført vort Klima med os. Jeg ved ikke, hvor mange Millioner, det er man regner i Tab for Danmark af denne Høst. Men de kan bære det – de Flæskerygge! – du Skræk for et fint Land!

Med Fader gaar det mig noget anderledes, end dig. Siden jeg fik hans smukke Dødsmaske over mit Skrivebord ved siden af Moders Billede, er mit Sind formildet; thi det var haardere end jeg vilde tilstaa nogen. Det var – eller blev en snever Mand uden Sands for Retfærdighed. Men nu, da hans Magt er brudt, vaagne Minder fra de Tider, da jeg ikke forstod ham, og han endnu ikke var begyndt at misforstaa mig; og alle de herlige spredte Anlæg i hans Hænder, i hans Hoved, i hans Hjerte, som den usalige Rigdom først og de slette

Paavirkninger sidst saa ynkeligen forvrængte og forkrøblede – de gjør ham til en af de vemodigste Skikkelser, jeg kjender. – Men – jeg siger det rent ud til dig – for mig er det en Lettelse, at han er gaaet bort.

Jeg springer over den huslige Misère. Men nu først forstaar jeg min langsomme, bitre Udvikling under denne evige Misfornøielse, med den stadige Bevidsthed: hvad du saa gjør, saa er det galt; han laa over mig som en rugende, sort Sky; mine Planer faldt matte til Jorden; min Uafhængighedsfølelse, som desuden var bunden ved min egen slette Økonomi og den deraf flydende Afhængighed, er først nu sprungen iveiret; jeg, som var indolent og ligeglad, er bleven modig, uafhængig, saa de ler af mig; og der er ikke den Magt eller det Hensyn, som nu kan bøie mig et Haarsbred fra det, som jeg vil og føler som Ret og Pligt.

Faders Orm var hans Lediggang; derfor ligte han principielt ikke, at nogen overhovedet foretog sig nogetsomhelst. Deraf hans ubarmhjertige Kritik.

Men i alt, hvad du siger om Stedslængselen, kan jeg være enig. Tilbage vil og maa jeg; jeg holder ikke ud hernede mere end et Aar. Hvis jeg havde Raad, skulde jeg gjerne tage Huset, – at sige, naar der forsvarligen var røget med Ener, Beg, Svovelblom og Kamfer, men helst vil jeg have Madam Nielsens lille Hus paa Malde. Der har jeg havt mine bedste Stunder, og jeg er vis paa, at sad jeg nu i Lyngen ved Hafs fjord, saa var jeg ikke saa fattig paa Stof og Ideer som jeg nu er.

Jeg ser i dit Brev, der er endnu meget at svare paa: altsaa kort, smaat og tæt! Der kunde ikke være Tale om at bo i Enkehuset; Hensyn, som før var Pietet, er nu det feigeste Hykleri. Hun spurgte ikke Carsten med *et Ord* efter os, saa hun er selv orienteret. Jeg liger dig ikke, naar du fremhæver os og vort Hus. Sagen er, at alle de andre har fundet os alle uhyre vigtige og ikke lette at omgaaes, og – jeg tror – med rette. Kiellandsblod er allerede selvgodt; men Langeblod er det hovmodigste, jeg har kjendt. Alligevel siger jeg som du: det Blod, det Blod! men jeg strækker det længer end til Søsken. Det er sikkert, at «Familien» er med alle sine Feil et fint Blod, der naar det krydses heldigt, kan frembringe gode Resultater. Jeg har ikke fundet Gentlemen som mellem os. Mine hilser, hils dine.

Din hengivne Broder *Alexander L. K.*

August Strindberg.

Kjøbenhavn Ø. d. 27de Sept. 1881.

Kjære Ven! det er nok mig som denne Gang har ladet vor Correspondence gaa istaa. Det bliver heller ikke noget ordentligt Brev idag; jeg vilde bare spørge Dem, om De kan forklare mig, hvorledes jeg egentlig har det med Nya Theatern og Hr. Josephson.

De har saa velvilligen taget Dem af mine svage dramatiske Skabninger, at jeg tænkte, De kunde vide nogen Besked. Thi har jeg vidst noget, saa har jeg grundigen glemt det.

Sagen er, at De kongl. Theatrerna har spurgt om alle tre Stykkene i For Scenen ere solgte til Josephson; ved De det? – næste Gang skal jeg skrive ordentligt.

Giv mig Deres Adresse.

Alexander L. Kielland.

Karl Warburg.

Kjøbenhavn Ø. d. 27de Sept. 1881.

Göteborgs Handels & Sjöfartstidn. Göteborg.

Gode Herre! jeg modtager den Del af Deres Tilbud: 20 Kroner Arket for Indtagelsen i Bladet og Prænumerant-exemplarerne.

Udgivelsen i Bogform vil jeg disponere over til andre.

De maa desværre ikke gjøre Regning paa Else for Octobr. Thi Bogen kommer neppe før November, – det er en Julefortælling, og jeg vil have den læst midt i Festen; desuden ved De – som jeg skrev i mit første Brev, at Gyldendal forlanger, at der hengaar en Maaned mellem Trykningen her og Trykningen i Sverige. Deres Blad kan saaledes neppe faa benytte Bogen før i Begyndelsen af December. Manuskript eller Correcturark skal jeg sende i god Tid.

Men hvis denne Forsinkelse er upaaregnet af Dem, eller om det skulde befindes, at Bogen indeholder «farliga saker för det ömtaaliga publikum», saa vil

Det skal være mig en Fornøielse at hilse Borchsenius fra Dem; han besøger os ofte. Men i «Bogstaveligheden» kommer jeg ikke, da jeg har en uovervindelig Afsky for *Foreninger* af hvad Navn nævnes kan.

Deres ærbødigt forbundne *Alexander L. Kielland*.

Georg Brandes.

Kjøbenhavn Ø. d. 29 September 1881.

Kjære Doctor! De er rigtig snil, som skriver saa jævnt til mig, uagtet jeg ser, Deres Humør er alt andet end jævnt. Alligevel er jeg ikke langt fra at misunde Dem Deres Ærgrelser; thi – tænk Dem! jeg gaar endnu omkring uden nogen ny Ide i mit syndige Hoved. Det nytter slet ikke, at De beroliger mig eller giver gode Raad; jeg maa hjem. Foreløbig reiser jeg til Jylland. Jeg tænker De – som alle mine Venner – er kjed af denne Reise allerede paa Forhaand. Men jeg glæder mig hver dag som til Juleferierne fordum. Hvorfor Fanden jeg ikke er reist for længe siden?

Jo – først er der nu dette med Elster. Jeg venter paa, at «En fremmed Fugl» skal blive færdig i Bergensposten. En Fortale havde jeg gjort, som Deres Broder og Jacobsen har gjort saa forskrækkeligt Nar af. Det, som stod i den, skulde udelades; og det, som var udeladt, skulde staaet der; Stilen var som den Berlinske Tidende.

Til trods for min sædvanlige Trodsighed, og siden det jo bare gjaldt Enken Elster og ikke mig, har jeg indrømmet Rigtigheden heraf. Nu skriver jeg da en ny kort simpel Biografi og siger, at Meningen med Bogen er bare at skaffe et Julebind til Fordel for Enken, og Meningen med Biografien er, at skaffe en Smule Underretning for de mange, der nu interessere sig for Elster uden at kjende noget til hans Person.

Det er klart, at jeg ikke formaar at give nogen literær Kritik, noget jeg da heller ikke mente. Samlingen skal hede: *Solskyer* og omfatte de fire Fortællinger: *Solskyer*, *En Korsgang*, *En fremmed Fugl* og *Kjeld Horge* (Manuskript).

– Min Længsel er ikke af den Art, der lader sig tale tilrette med: «Dort, wo du nicht bist, dort wohnt das Glück!» – thi jeg ved meget vel, at det ikke er Lykken, som venter mig, jeg søger heller ikke efter den. Men jeg tror, det er det gamle Familieblod, – Trangen til at træde paa sin egen Jord, til at være der, hvor jeg hører til, hvor der staar en Plads aaben for mig. Vel ejer jeg ikke stort; men det kan være ganske det samme; saasnart jeg er paa Hjemmets Grund, ejer jeg hver Sten; og jeg hænger ved tusinde smaa Klør fast i det hele. Her er jeg aldeles paa Vildspor; det er værre end i Paris, for der var jeg absolut ukjendt og levede som en Prinds incognito. Her er jeg halvvejs kjendt, men meget mere fremmed end i Paris. Det er det latterligste og pinligste jeg kan tænke mig, naar jeg anskues som Digter! – jeg er ti Gange mere Teglbrænder.

Jeg deler Deres Glæde over Bjørnson. Nu er han ogsaa fornøiet selv, og han passer nu for Norge som det er. Men De – kjære Ven! passer ikke for Danmark som det er, hvilket er saare uheldigt for Eder begge; det er ondt for Dem, men værst for Danmark.

Beate hilser.

Deres *Alexander L. K.*

Frederik Hegel.

Kjøbenhavn Ø. d. 12 October 1881.

Kjære Hr. Justitsraad! – det vil kanske forbause Dem, at jeg finder Jansons Hosianna tiltalende.

Vel forstaar jeg, at det er gefundenes Fressen for dem, der ligge færdige, forat gjøre Nar af ham; men paa mig gjør denne Begeistring et tilforladeligt Indtryk; det synes mig ikke at være hule Ord i Jansons Bind.

Og det har Værd for mig.

Jeg vilde ønske, der gaves noget under Himmelen, som jeg gad være saa begeistret for.

Men som literær Forretningsmand maa jeg jo rigtignok tilstaa, at Udgivelsen

Deres meget hengivne *Alexander L. Kielland*.

Beate Kielland.

Bjergets Kro: Onsdag [26/10 81].

Kjære Beate! jeg vil rigtig haabe, at du og de smaa har det godt; jeg kan mærke, det er længe siden, jeg var ude alene; for jeg forstyrres saa ofte af alskens Bekymringer for Eder. Det maa for en troende Kristen være en velsignet Ting at slaa sig tilro med dette: Ja Vorherre tager sig jo af dem. Ikke at jeg ønsker, jeg var Kristen, men jeg ønsker at jeg var en omhyggeligere Familiefader naar jeg er nærværende og mindre ængstelig, naar jeg er fraværende. Du hører, hvor godt jeg allerede har havt af Ensomheden paa min alvorlige, tilforladelige Tone – haaber jeg? ialfald føler jeg selv, hvorledes jeg forbedrer mig; Stormandsgalskaben kan jeg kun forvinde ved at leve alene i en Natur, som jeg forstaar.

Og her er efter mit Hjerte – kan du tro. Hør nu Reisen og gjem Brevene til Støtte for min Hukommelse. Natten ombord paa «Prior» var som almindelig: de andre brækkede sig og jeg snorkede. I Aalborg gik jeg hele Dagen omkring og talte ikke et Ord. Om Aftenen Klokken elleve satte jeg mig i Postvognen – der var naturligvis Ugrie med Fjorddampskibene – i en virkelig gul, gammel Postvogn, med en rød Postillon, som blæste! Saaledes har jeg kjørt i hele Nat indtil Klokken ni imorges, da jeg ankom hid. Naar vi hvilede og byttede Heste i den begmørge Nat, blæste Postillonen – som et Svin forresten, men det var glimrende, saadant noget troede jeg sletikke man kunde opleve mere i Europa. Du kan vel tænke dig, at din ver densberømte Sovekunstner oversnorkede sig selv; de andre – der var fire en Stund i Vognen – sov vistnok ogsaa; men jeg tog dog Broderparten. Alligevel er jeg træt; thi da jeg kom hid var Kroen fuld af Sorpe og Glastøi, da her havde været Dansebal inat. Det var en ækel Morgenstund; men jeg fik dog den halvdrukne Kromand til at kjøre mig ud til Bulbjerg i en uendelig høi, urgammel Trille, hvori jeg maatte klatre op med to Mand i Rumpen – som Dr. Brandes

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
vilde sagt – og saa i susende Trav over Tuer og Klitter og Sand og Marehalm – ja jeg maatte holde fast baade paa Trillen og mit faste Princip, for ikke at blande mig i Kuskens Forretning; du havde kastet ham af strax. Derfor altsaa er jeg træt. Men du kan ikke tænke dig noget saa deiligt som Bulbjerg: Obrestad maa give sig! Her er aldeles som Jæderen, bare Husene ere gale, fæle og gale. Men Jordbunden, Lyngen, Græsset, Sauene – ja indtil Torvflugt, min Stemning er haarsk, og Pigen her i Huset er en liden Gnom som Bertha og har akkurat den samme grønne Kjole. Kun Skade, at vi ikke forstaar et Ord af hinanden, hvilket gjør Kurtisen saa besværlig.

Nu venter jeg paa Andesteg. Imorgen gaar jeg atter med Postvogn til Thisted, hvorfra du skal faa Brev.

Hils de Smaa og pas godt paa allesammen.

Din hengivne *Alexander*.

Beate Kielland.

Hanstholm d. 30te Oct. Søndag [1881].

Kjære Beate! jeg skriver hver Dag, eftersom jeg er din veloplærte Abekat; men jeg skammer mig jo. Igaar var jeg nok lidt uhøflig, som ikke svarede ordentligt paa dit kjære kjære Brev!! men jeg husker, at jeg var svært vittig.

Idetheletaget synes jeg ikke, at Kjøbenhavn tager sig godt ud paa Frastand. Jeg – eller vi er dog trods alle gode Forsætter kommen formeget opi det med ensfarvede Literater. Det er klart, at min Uafhængighed lider; jeg maa passe mig, være mere stridig og mere norsk – «o dyrebare Fædreland!» – som Aasland vilde sige.

Nu har jeg siddet og hængt en halv Time over den bare Side, saa jeg har mistet Lysten til at skrive. Her er vidunderligt deiligt – som Bernt vilde sige. Folkene ere lidt paatrængende i al Venskabelighed. Iformiddags var jeg i Kirken, – det var ganske som paa Aarre. Der traf jeg en Mand, som havde været hos Bestefar med en Ladning Korn. Mange her har været i Stavanger, og jeg maa holde lange Samtaler om det samme. Folk snakker her formeget. Fyrmesteren har indbudt mig til imorgen. Her er nemlig en liden taabelig Avis, som fortæller

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
om den norske Digters Reise ved Vesterhavet. Den literære Røverhule –
Kjøbenhavn – har i Tidernes Løb besmittet det ganske Land. Hvad vilde Thore
Aarre bryde sig om Alverdens Digtere og Skribenter!

Naar du faar dette Brev, kan det ikke nytte dig at skrive mere til Thisted. Jeg
passerer derigjennem paa Onsdag; men jeg ved ikke endnu, hvor jeg gaar hen;
det skal du da faa vide. Hjem kommer jeg i næste Uge – Ugen efter den, som
begynder idag, altsaa ikke fuldt 3 Uger. Det faar være nok, da her er saa koldt, og
da de lyse Dage ere saa korte.

Fra Thisted telegraferede jeg til Exellencen: om han tillod, at jeg dedicerede
Else til ham. Han svarede idag ja, og jeg har givet Hegel Ordre, hvis det bare ikke
er for sent. Jeg fik saadan Lyst til at gjøre det, og jeg haaber, han sætter Pris paa
det. Men tal ikke om det; kanske er det for sent i Trykningen, og ialfald vil jeg, det
skal være en Overraskelse for Venner og Fiender.

Din yndige *Alexander*.

Frederik Hegel.

Thisted – Aalborgs Hotel. Onsdag d. 2. Okt.

Kjære Hr. Justitsraad! Først iaften ved min Tilbagekomst fra Hanstholm og
Klitmøller har jeg faaet D. m. æ. af 28de f. M. – og jeg er halvveis glad over, at
det nu er for sent at forandre det omskrevne Sted.

Thi meget gjerne og beredvilligen vilde jeg i fælles Interesse profitere af Deres
Vink, – medens paa den anden Side min stridige Natur har – jeg kan ikke nægte
det – en stor Forkærlighed for Pontii Pilati: «hvad jeg skrev, det skrev jeg».

Omstændighederne – fatum – have taget Ansvaret paa sig og lagt det paa
mig.

Venskabeligste Hilsener til Dem og Huset.

Deres *Alexander L. K.*

Vestervig Kro Fredag d. 3de Nov. [1881].

Kjære Beate! nu er jeg kommen hid i forrygende Storm og Slud; men det er desværre bare Østenvind, som ikke sætter nogen Sø. Eftersom Dampski bene gaa, kan jeg neppe være hjemme før Søndag Morgen tidligt. Jeg kunde vel komme Torsdag Morgen; men jeg har det saa godt, og saa vilde jeg gjerne lade endnu en Lørdag gaa hen uden at se mine Venner. Hvis jeg altsaa ikke forandrer min Bestemmelse, kommer jeg Søndag, saa skal vi have en hyggelig Dag med Exellencen; jeg skal skrive ham til; men skriv ogsaa du for Sikkerheds Skyld en Indbydelse.

Imorgen – eller lad mig begynde med igaar – var Jacobsens Broder hos mig i Hotellet; jeg kunde ikke komme til ham, fordi gamle Jacobsen laa syg efter et Fald i Kjælderen, hvor han brak nogle Ribben. Det er nogle underlige Folk, som jeg skal fortælle dig om. Her bliver jeg vist nogle Dage. Præsten har indbudt mig; jeg vil høre ham præke Søndag, – her er en gammel mærkværdig Kirke –, og saa vil jeg besøge ham om Eftermiddagen. Mandag og Tirsdag vil jeg tilbringe ude ved Kysten – ved Ager Kanal – se Kortet, hvor der skal være nogle interessante Bolværker mod Havet. Resten af Ugen vil jeg reise henimod Aarhus og gaa derfra Lørdag Aften til Kjøbenhavn Søndag Morgen. Forstaar? Jeg er meget lykkelig idag; thi jeg begynder at skimte Omridsene af min nye Bog. At jeg skrev lidt til dig om den igaar satte mig i Fart. Jacobsen maatte høre en Del om den, jeg var saa opfyldt; og nu er jeg alt saa vidt, at jeg undrer mig over, at dette ikke er faldt mig ind før. Saaledes er jeg altsaa over det værste, og Fabriken igang igjen. Du glæder dig vel ogsaa? Men den burde skrives i Stavanger. Tante Hanna og Onkel Axel – og helst Far burde jeg havt at spørge. Vanskeligheden bliver at komme godt bagom Garman & Worse og at vælge et bestemt Aarstal. Hans Nielsen Hauge maa jeg læse om. Din Far maa være med, men ukjendelig – kan du vide.

Dette er jo det vigtigste og skal forsone dig med, at jeg bliver saa længe borte – hele 3 Uger. Imorgen vil jeg telegrafere til dig, forat høre, hvorledes du har det. Hilse de deilige Smaa! – og dig selv.

Din knusende *Alexander.*

Beate Kielland.

Agger Kro – Mandag d. 7de Nov. 81.

Kjære Beate! jeg tog igaaraftes det Parti at kjøre herud Kl. 11 efter et løierligt Selskab hos Herredsfogden. Thi i min Kro kom der Gøglere, der spillede og gjorde Kunster Væg i Væg med mit Kammer og om Natten skulde der være Dans til Kl. 3. En Ingeniør – Poulsen – som bor her i Kroen, kjørte med mig, og idag har han vist mig de storartede Arbeider, han bestyrer ved Kysten. Det er Carl Groves Ingeniørarbeider mod Vesterhavets Oversvømmelser.

Her er aller allerdeiligst, og herfra vil jeg tage bent til Aarhus paa Torsdag eller Fredag. – a propos! – jeg er saa glad i min nye Bog – end du? At jeg fandt paa noget, var paa høie Tid, men alligevel vil jeg næste Gang ikke være saa ængstelig, – jeg var virkelig lidt ængstelig – og du vist endnu mere? Men jeg tvivler paa, at jeg kan blive færdig til Vaaren. Jeg maa læse en Del og spørge mig for hist og her. Bare jeg havde slaaet fast, hvilket Aarstal jeg vil vælge.

Din *Alexander.*

John Paulsen.

[København] 15de November 1881.

Kjære Ven! Tak for Deres Bog og for Deres Brev. Takken kommer saa sent, fordi jeg har reist 3 Uger i Jylland – langs Vesterhavet. Der læste jeg Deres Bog med Glæde og Interesse. Jeg er overbevist om, at der i denne Bog er mere sikkert og sandt end i f. Ex. Marguerita – tilgiv mig: men jeg tror aldrig ret paa Nordlændingers Skildringer af Sydlandets Folk –; dernæst føler jeg en sterk Localduft fra Bergen. Nu kjender jeg jo ikke saa svært meget til Deres Fødeby; men allerede jeg synes at skimte Portraitfigurer. I Bergen finder man vel Modeller til alle Deres Personer, – saaledes gaar det ialfald altid mig hjemme – det er jo noget som ikke kan undgaaes i snevre Forhold. Men hvis jeg har fundet Deres Modeller til et Par af Figurerne bare efter de ydre Kjendetegn, saa maa jeg dadle Dem. Ikke fordi jeg elsker disse Personer; men fordi jeg mener, vor Kunst er for fin til sligt. Har jeg en Model for Øie, anser jeg det først og fremst for min

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Pligt baade som Kunstner og som Gentleman at udslette Portraitligheden ved alle ydre Midler. Alligevel lykkes det ikke altid at skjule Modellen i vore smaa Samfundsforhold; men da mener jeg at være angerløs, og naar jeg i mit stille Sind maa give Publikum Ret i dets Paavisning af Modellen, saa trøster jeg mig med, at vedkommende Person altsaa indeholder saa meget af det typiske, jeg netop havde Brug for, at Ligheden skinner igjennem trods mine Bestræbelser forat omklæde ham i det Ydre; og da er det ikke min Skyld, men hans, som er saa forbandet typisk. Men ved Lighed i Livsvilkaar eller i det Ydre at *ville* fremmane en Skikkelse – kjendt af den intimere Læsekreds, anser jeg som aldeles forkasteligt: det er s'gu ingen Kunst og det er heller ikke ganske fair play. – Undskyld! – undskyld at jeg bliver saa veltalende og saa nærgaaende; men jeg har i den senere Tid kjægllet med de Danske om det samme ianledning af «Thomas Fris», og Tingen ligger mig meget paa Hjerte. Tænk derover uden Vrede og lad mig høre, hvad De har at svare. – Censor ved Theatret? – jo det skal jeg for tælle Dem; det er den gamle Parykblok, som kaldes Erik Bøgh. Ligner det ikke Kjøbenhavn?

Molbechs nye Stykke bliver besejret af «vore» – d. v. s. de saakaldte venstre.

I næste Uge sender jeg Dem Else. Jeg vilde saa gjerne havt den ud i denne Uge, forat den skulde faa Tid til at bide sig fast, før Ibsens Gjengangere kommer og overskyller os alle.

Lad mig snart igjen høre fra Dem; mødes gjør vi vel neppe da De længter til Italien og jeg længter til Jæderen som en Nar.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

August Strindberg.

Kjøbenhavn Ø. d. 15e November 1881.

Kjære Ven! – da jeg kom hjem fra Jylland, fandt jeg Deres Brev af 8de og sendte strax et Brevkort, som jeg haaber har truffet Dem. – Først Tak for Deres Interesse for mine Affærer. Josephson har erklæret at ville betale mig for alle Stykkerne underét, naar han faar opført dem alle. Ellers er jeg i denne Tid knusende gal tilhøre og tilvenstre – mest tilvenstre, saa det ret var mig en frisk

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
god Mundfuld at læse den sidste Halvdel (den første har jeg ikke faaet) af en Artikel af Hr. af og paa Wirsén mod mig og andre Ligesindede. Det var ærligt ment og sagt uden Skaansel eller Forbehold og gjorde paa mig et godt og oprigtigt Indtryk. Pinligt var det derimod at læse Dr. Warburgs Lovtaler paa samme Tid som han privat skriver mig til, at hans *frisindede* Blad ikke tør optage min nye Julefortælling. Den er god – Gudbevares! han selv synes o. s. v. men Publikum! – dette Publikum, som Journalisterne foragte med Munden og klø med Pennen. Ak – kjære Ven! – Høire – de Reaktionære, de gamle Stivstikkere og Parykker – Ære være dem; thi de ere fuldblods – i sit Had, i sin Ondskab, i sit Hovmod, – ja lige ind i sit sorteste Hykleri er de fuldblods. Derfor er de noget, man kan hade. Men dette Venstre! dette forsultne Krapyl, som kun venter paa Magt, forat fornegte sig selv! Ikke mine Ord igjen, men min Sjæl er fuld af Væmmelse for «*mit eget Parti*»! – et skrækkeligt Ord! – tænk at tilhøre et Parti!

Nuvel! – saa vidt er det dog ikke kommet med mig. Jeg holder mig endnu ensom; men med store Anstrængelser. Utallige smaa Leiligheder komme frem af sig selv og lokker en ind i Randen af den Hvirvel, der hedder «vi», «Partiet» – ud af hvilken man saa ikke kan slippe uden at medbringe Brændemærket for «Forræderi» og andet af det Slag.

Det aner mig, at De ogsaa staar ensom, – ja De siger det jo selv med Klage. – Glæd Dem – bolde Ven! og misund aldrig den, der lever blandt Ligesindede. Det er behageligt, men skrækkeligt depraverende.

De spørger, om det ikke vilde være vanskeligt at bo hjemme i Stavanger blandt hele mit Menageri? – nei ikke saameget. Det kommer mig der tilgode, at vor Familie er en sluttet Falanx, inden hvilken jeg befinder mig vel; medens Udenverdenen ikke ret tør røre os. Desuden er jeg saa godmodig og saa henrivende elskværdig, at man ikke gaar mig for nær to Gange. Nei – hjem vilde jeg nok gjerne; men det har lange Udsigter.

Næste Uge altsaa faar De Else; jeg er vis paa, at De vil glæde Dem over meget i den; selv er jeg glad i den, saa jeg næsten føler Medlidenhed med den, naar den nu skal sønderrives af mine blodige Fiender og – værre endda! – soutineres af feige Venner.

Deres *Alexander L. Klld.*

Jacob Kielland.

Kjøbenhavn Ø. d. 16d Novemb. 1881.

Kjære Broder! – ved Hjemkomsten fra Jylland, hvor jeg har reist langs Vesterhavet i 3 Uger, fandt jeg saa mange Breve, saa megen Korrektur (Elsters Bog) og saa mange Ærgrelser af literær Art, at jeg strax forstod, der blev liden Tid til at svare ordentlig paa mine Privatbreve – der var 20 saadanne! Derfor maa du nøie dig med nogle Ord idag; i næste Uges Slut sender jeg dig Else, der – det haaber jeg – vil vække megen dydig Harm og gavnlig Misstemning blandt mine Medmennesker. Den – Bogen – faar du da regne for et langt oprigtigt Brev om Ting, som længe har gjæret hos mig. Helt ud tilfreds med den er jeg ikke; den er ikke fuldt saa klar som jeg kunde ønsket det.

Fotografiet til dig stansede i Onkel Axels Malerstrøm; men nu tænker jeg, du faar det. Faar du det ikke, saa lad det hente ved et betroet Bud.

Har du Lyst paa Høiland? – det er da ikke rigtig Jæder. Sandnæs med Omegn er en Seminarist; det er netop det utækkelige første Stadium af Udviklingen – Aufkömlinge – som du hader. Nei – Snot for sig og Knebelsbarter for sig! – enten By eller helt Land.

Kittys Adresse ved jeg selv ikke nu. Saavidt jeg kan skjønne er det ikke – selv i Frankrige – muligt at ligge paa landet i November; og er hun i Paris, maa vel Adressen være rue de l'université No 19 – ikke to – som du siger; det har jeg ialfald aldrig hørt.

Mere kan jeg ikke afse af min Tid til den ene af de 20, men «Else» skal altsaa være mit næste Brev.

Beate hilser Dikka og dig og alle. Vore Børn ere alle i Skolen langt inde i Byen – saa langt som fra Fars Hus og til Lindals Hillevaag – og det er dog ikke Tredieparten af vor Afstand fra Kongen sit Nytorv – som Baby siger; endvidere siger hun: lille Viben sit Hus; der træffer hun ofte lille Viben sjel og lille Madam Viben. (Du kjender vel Lille-Vibenshus?)

Din hengivne Broder *Alexander L. Kielland.*

Jonas Collin.

Kjøbenhavn Ø. 26d Nov. 1881.

Kjære Hr. Collin! Herved sender jeg Dem efter Aftale Manuskriptet til «Else», som det er mig en Fornøielse at tilbyde Deres Hr. Fader.

[...]

Det overstregede Halvark, jeg lader følge, indbildte jeg mig kunde være af Interesse; fordi det er Skelettet af Bogen, som jeg opstiller og afdeler i Kapitler, naar jeg begynder at skrive. Efterhvert som jeg da er færdig med et Kapitel overstryger jeg Skelettet, hvilket er en overvættes stor Fornøielse.

Jeg beder Dem sige Deres Hr. Fader, at jeg er meget stolt over at optages i Samlingen.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Wilh. Walldén.

Efter en 3 Ugers Reise har jeg først idag faaet Deres Brev af 29 Oct., og er der i den hele Skrivelse kun en Ting, som støder mig – nemlig at De synes at tænke Dem Muligheden af, at jeg herefter vil træde i nogen Forbindelse med Dem eller Deres Blad.

De skal ikke have nogen yderligere Uleilighed af mit Forhold til Hr Alb. Bonnier og Manuskriptet vil De behage at sende til mig.

Om jeg itide havde givet Svenskerne det, De ved!

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Sanna Elster.

Kjøbenhavn den 1ste December 1881.

Kjære Fru Elster! – idag sender jeg Dem Deres Mands Manuskripter tilbage med Tak for Laanet. I den lange, rullede Pakke ligger: «En fremmed Fugl», som

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
jeg paa egen Haand tillod mig at rekvirere fra Bergensposten. Kanske
Manuskriptet er Bergenspostens Eiendom? – jeg sender det ialfald til Dem.

Bogen er færdig og kommer om faa Dage; og Honorar faar De strax; jeg er vis
paa, at Justitsraad Hegel vil beregne det høit – baade fordi han er en pyntelig
Mand, og fordi selve Bogen virkelig er saa god.

Vistnok tilhøre flere af Fortællingerne en tidligere Periode, og Deres Mand
skrev jo altid bedre og bedre, tilslutten bedst; men der er alligevel saameget
Alvor, saamegen Mandskraft i dem, at jeg for min Del synes, det maa friske op at
læse dem midt i alt dette bløde, danske Julebrød, der nu bages.

Hvad mit Arbeide angår, så har det ikke været stort; og det er vel kanske et
Spørgsmaal, om det ikke var temmeligt letsindigt af mig at paatage mig det – og
af Dem at betro mig det. Thi der er dog vist mange, der har kjendt Deres Mand i
Ungdommen og som saaledes baade ved Valget af Fortællingerne og ved den
biografiske Skitse havde kunnet levere et bedre og mere karakteristisk Billede af
Kristian Elster, end jeg har formaaet, der kun har holdt af ham paa Frastand.

Men nu er det gjort, saa det nytter ikke at træge, – og det haaber jeg, De
heller ikke skal komme til. Og selv om mine elskelige Venner i Kristiania skulde
kaste sig over mig og dadle mit Udgiverarbeide, vil dog De – kjære Frue!
undskylde det meste af Manglerne med min gode Vilje.

Jeg har skrevet to Fortaler; den første var mere udførlig og mere krigersk
mod Deres Mands Modstandere hjemme. Men literære Venner her, som forstaar
disse Ting bedre end jeg, raadede mig bestemt til at kassere den voldsomme og
skrive en ny. Derfor vil den Fortale, som nu følger Bogen, kanske forekomme
Dem noget mat, – ialfald tilfredsstillende den ikke min Beundring for den Afdøde;
men det kan nok være, at det er det gavnligste for Bogen.

Navnet: «Solskyer» har jeg valgt, fordi det så nogenlunde ialfald kunde passe
til alle – mindst til: En Korsgang –; men det er desuden nutildags høist moderne
i den europæiske Literatur at tage en af Smaastykkernes Titel og gjøre den til
Fællestitel for hele Samlingen.

I «Kjeld Horge» vil De se, at jeg har tilladt mig at stryge nogle Sætninger paa
Slutten, da Fortællingen var for langstrakt og tung i Enden. Dette vil De ikke tage
mig ilde op, og jeg tror, Deres Mand vilde givet mig Ret.

Ja – saa tror jeg, at jeg var færdig. Jeg ønsker Dem en glædelig Jul –, saa glædelig som De kan faa den; vil De også hilse Deres Børn fra en god Ven af deres Far, og være overbevist om – kjære Frue! at jeg vil være meget glad, om De vil anse mig som Deres meget gode Ven

Alexander L. Kielland.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Kjøbenhavn den 8. December 1881.

Kjære Ven! – jeg er baade stolt og rørt over din Varme. Du ved selv, hvad det vil sige at møde saadan Forstaaelse.

I dit Brevkort klager du over Frøken Falbes Tale. – Ja du maa tro, den har været mig en sur Gevæxt. Lige fra jeg lagde Planen til Bogen, havde jeg en Anelse om, at etsteds maatte jeg selv holde en Tale, for dog at vise, hvad der egentlig efter min Mening er Nerven i «Velgjørenhed». Og da jeg saa endelig kom til det fatale Punkt, sled jeg mig gjennem overbevist om, at det maatte blive et svagt Punkt, hvilket det da ogsaa er blevet.

Men jeg kan ikke forandre, det har jeg aldrig kunnet. Fra den danske Kritik – (siden du nævner, at jeg vil faa Modbør) har jeg bare faaet naadige Haandklap; det norske Dagblad syntes jeg derimod var lidt bidskt og temmelig dumt. Forretningsmæssigt seet gaar det altsaa godt. Et nyt Oplag (5te Tusinde) kommer i næste Uge.

Men hvad Bogen vil virke mellem Menneskene, er en anden Sag, – at den paa en vis Maade vil virke synes jeg, jeg tør haabe. Saa spørger jeg mig selv: vil den gjøre Hjerterne blødere? eller vil den bringe nogen til at tænke: Pokker være med paa «Velgjørenhed», naar det skal være Takken.

Det er en Bog, som er voxet mig adskilligt over Hovedet; naar jeg ser paa den, spørger jeg mig selv: er det virkelig du, som har rullet denne tunge Sten udfor – og hvor vil den rulle hen? – bare den bliver forstaaet og ikke vrængt om i Ondskab.

Om Henrik Ibsens nye Stykke gaar her underlige Rygter. Jeg ved saameget, at jeg kan spaa en forfærdelig Storm mod ham – værre end nogen, der i min Tid

har faret gennem Skoven. Jeg er nervøs af Nysgjerrighed, for du kan tro, det er en mærkelig Bog. Godt var det for mig, at min lille Bog fik Tid til at fæste sig, inden han kom frem.

Vil du hilse din Kone og alle dine fra os. Vi har det godt; men jeg længter saa hjem. Jeg vilde saa gjerne skrevet langt til dig; men jeg kan ikke; der er noget tungt i mig, som øger med Aarene, hvad der jo ikke er saa sjældent med gamle Lapse; og netop i denne Tid har jeg det ikke godt. Her er en Skidt vinter! – dødsstille – Sørpe – Taage – Væde uden Regn – Mennesker uden Rygrad. Glædelig Jul!

Din *Alexander L. Kielland*.

Frederik Hegel.

Kjøbenhavn Ø. d. 8d Decemb. 1881.

Kjære Hr. Justitsraad Hegel! Flere Gange har De med Deres store Venlighed tilbudt mig Bøger og mange har jeg faaet. Derfor generer jeg mig, forat gjøre for stort Brug af Deres Venlighed. Imidlertid er der flere Ting i Juleliteraturen, jeg nok gad læse, men ikke købe, og især er der et Værk, jeg gjerne vilde se nemlig Barth's: Norske Fugle – eller hvad det hedder. Og fremfor alt! saasnart Ibsens Bog er heftet, maa jeg faa den? – jeg lover ubrødelig Diskretion, hvis jeg faar den et Par Dage før de andre – og jeg kvæles af Nysgjerrighed.

Deres hengivne *Alex. L. Kielland*.

J. B. Halvorsen.

Kjøbenhavn Ø. d. 14d December 1881.

Kjære Hr. J. B. Halvorsen! – det falder mig netop ind, – vi sidder her min Søster og jeg – og taler om Far, at naar De kommer til K, maa De ikke glemme ham. Han er Forfatter af noget om en Lods, som han lod trykke i Winter-Hjelms illustrerede Tidende, – jeg husker ikke hvad den hedder. Det var til en Tegning, som Far selv havde gjort efter et Billede af Fritz Thaulow.

Om han har skrevet noget før, ved jeg ikke; men Bror Jacob ved det vist.

Som De vil have seet lod jeg Elsters Bog gaa uden at forsøge nogen komplet Samling; literært var det kanske dumt; men forretningsmæssigt haaber jeg, det var klogt for Enken. Tak for Deres Hjælp.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Olaf Skavlan.

Kjøbenhavn Ø. d. 19d December 1881.

Kjære Svoger og Ven! – mange Tak for dit Brev, som jeg skulde besvare; men det kan jeg ikke, for det ligger inde i mit Værelse, og der sidder netop I. P. Jacobsen og skriver paa en liden Fortælling til «Ude og hjemme». Han bor herude i Julen. [...]

Indlagt sender jeg en liden Fortælling, som jeg har skrevet expres for Deutsche Rundschau. Hvis den bliver antaget der (de turde ikke tage Else), kommer den sandsynligvis i Februarheftet.

Nu var det Meningen, at tilbyde dig og Sars den for det nye Tidsskrift; men da den ikke paa nogen Maade maa være trykt, før Deuts. Rundschau har havt den, maa du vente, til du hører nærmere fra mig. Jeg sender den som en Anerkjendelse af den Delicatesse, I have udvist ved ikke at opfordre mig til et Medarbejde, hvortil I noksom vidste, at jeg vilde være lidet tilbøielig.

Endvidere skal Fortællingen være Hilsen og Julepresent til dig og Dagmar. Alle her hilser Eder paa det hjerteligste en glædelig Jul! – vi ville gjensidig tænke paa hinanden!

Eders inderligt hengivne *Alexander.*

Georg Brandes.

Kjøbenhavn, Ø. d. 12te Januar 1882.

Kjære Ven! Tak for Deres Brevkort. Glædeligt Nytaar for Dem og Deres.

Mens jeg husker det, maa jeg dog spørge, hvad De synes om, at Ibsen har skrevet Takkebreve til Winkel-Hornet og Erik Bøgh for Anmeldelser, som jeg tilogmed hører vare tvivlsomme nok? Det er dog meget besynderligt. Endvidere har han spurgt Hegel, om den haarde Medfart i Bladene havde skadet Afsætningen. Den gamle Heire vred sig og snoede Benene om hinanden – ja spurgte endogsaa mig tilraads, om han turde svare Ibsen, at Afsætningen virkelig havde lidt; fra Cammermeyer i Kristiania var der f. Ex. kommet 500 Exemplarer tilbage – hele Commissionslageret – ja C. bad endog Hegel ogsaa tage noget af «den faste Regning» tilbage! Jeg mente naturligvis, at Ibsen maatte være gammel nok til at taale Svar paa et Spørgsmaal.

Om jeg hører til dem, Gjengangere har gjort et dybt Indtryk paa? – ja! men mere som et Billede af Ibsen end af Livet. Jeg ved aldrig, at jeg saa stærkt og vedholdende har henført et literært Arbeide til Forfatteren; naar jeg tænker paa Gjengangere, tænker jeg hverken paa Fædre, Mødre, Sønner, Ludere eller Præster, men bare paa Ibsen. Denne Ophobning af Rædsler interesserer mig – rent ud sagt – mindre for sin egen Skyld end for det Indblik det giver mig i denne fine, forsigtige, dekorerede, lidt snobbete Person, der ligesom Nora altid har gaaet med en hemmelig Lyst til at sige «Pinedød» midt opi al Finheden, – og som nu har faaet Mod – Gud ved hvorfra til pludseligt at skaffe sig Luft i et vildt Anfald. Thi i selve Anfaldet er der mere Vildhed end egentlig Kraft – synes nu jeg.

Dernæst tænker jeg meget paa, hvad literær Virkning denne Bog vil have. Først vil den være en Lynafleder for os alle, og gjøre os det muligt at gaa langt videre end vi før kunde. Dernæst vil den være en Fristelse for smaa Hoveder, der af den ville fange Mod til at stable store Rædsler op i bitte smaa Dynger. Den har givet «vore Fiender» Vand paa Møllen, den har skræmt «vore Venner» og vore Halvvenner; men ved at ligge til den opvoxende Slægt, vil den styrke de kommende Slægter i Rygraden, og give dem ganske anderledes Føde for Livet end det Slik, hvormed vi opfødtes. Deres Anmeldelse læste jeg med Interesse, skjønt jeg nok syntes, De gik lidt udenom; Polemiken ved De, jeg ikke forstaar.

– I Julen havde vi det morsomt – mit Hindernissen. Thi Kitty blev just i de Dage opereret (min Søster, som kom helt fra Paris, forat opereres i Næsen) og det faldt jo lidt ubekvem i Huset, hvor ogsaa Jacobsen boede. Men senere blev

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
det bedre; Jacobsen blev her i 3 Uger, og vi vare saa glade i ham. Nu besvarer jeg i et Par Dage alle mine Breve og saa begynder jeg min nye Bog: «Skipper Worse»; men hvorledes den skal kunne være færdig til Vaaren, det forstaar jeg rigtignok ikke.

Min Kone hilser paa det venskabeligste baade til Dem og til Deres Frue! jeg ogsaa!

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Wenche Nilsen.

Kjøbenhavn, d: 12te Januar 1882.

Kjære Frøken! – De glædede mig ret med Deres Brev; skriv snart igjen, saa er De snil. Jeg havde hørt, at De var en Stund i Stavanger, og jeg kan tænke, det var en behagelig Tid. Der kan ikke – det er jeg enig med Dem i – der kan ikke tænkes noget hyggeligere end vor Familie om Sommeren – paa Reise fra Sølyst til Holmegenæs i smaa gemytlige Selskaber, Sø og Solskin og Regn og Pianoforte, – jeg har saamænd ikke ladet mig lokke bort fra alt det; jeg maatte bort og længter som en Nar og kommer aldrig igjen. Se – dette skriver jeg nu bare til Dem; ellers siger og skriver jeg, at jeg snart flytter; men det tror jeg er mest, forat trøste mig selv, – hvorom alting er: lad os tale om noget andet.

For Exempel om Musik. Jeg har hørt Essipoff og Popper-Menter. Det gaar tilbage med mig; jeg føler ikke længer Glæde ved Musik; det piner mig snarere. Nei lad os ikke tale om Musik; lad mig svare ordentligt paa Deres Brev.

Har jeg anbefalet Dem at foragte Menneskene? – det maa være længe siden; eller var jeg virkelig saa barnagtig ihøst? Hvis De levede i Kjøbenhavn, vilde De ikke foragte Menneskene, for her er ingen. De burde komme herved – hvad? Kan De ikke finde paa en eller anden mærkværdig Sygdom, som kun kan behandles i Kjøbenhavn? – eller vil De ikke gaa paa Musikkonservatoriet i Bredgade – nei det burde De dog ikke, for herved er der ingen, som kan spille. Men vi vil aldeles ikke tale om Musik.

Deres nærgaaende Spørgsmaal, som ikke er det allermindste *for* nærgaaende, skal jeg med Fornøjelse besvare saa godt jeg kan. Men det burde besvares

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
mundtlig – (Ryg mod Ryg – naturligvis); thi Deres Spørgsmaal er meget omfattende.

Det kan gjerne være, at det er en Doktors Pligt at sukre sine Piller; men det er sletikke Forfatterens. Thi en Forfatter (af min Art) er ingenlunde en Læge, men han er Sygdommen; for ham gjælder det sletikke at helbrede nogen, men at gjøre syg – faa Sygdommen til at «slaa ud», saa enhver ser sin Sygdom, saa faar hver for sig se til at blive frisk igjen som han kan.

De er ikke klar over det, De spørger om – ellers spurgte De jo ikke –; hør nu f. Ex. dette: «for at skabe et *sandt tiltalende* Billede af Livet maa Digteren o.s.v.» – hvorfor skulde et sandt Billede af Livet være tiltalende?

Her ligger Grundmisforstaaelsen, som er Tidens Onde og som endnu gaar igjen i et Hoved saa klart og fordomsfrit som Deres. Literaturen har hidtil indbildt Menneskene, at Livet er tiltalende; der har udviklet sig et tøvet System eller et systematisk Tøv, der fabler om, at alt skal sees fra to Sider. Det er en Lære – god nok for en Veirhane eller en theologisk Candidat; men jeg mener, at den, som ikke ser ensidigt, han ser overhovedet ikke; den, der føler Verdensjammeren i sit eget Bryst, han har ikke Lov til – han tør ikke krænke Gudinden ved at vende sit Øie mod disse lyse Sider ved Livet, hvormed vi berolige os og langsomt snigmyrde vor Retfærdighedssands. Hvad nu jeg selv føler, hvad det for mig er at være Forfatter, kan jeg ikke betro til noget Papir; men hvis vi stod fortroligt sammen – Ryg mod Ryg, kunde det hænde, at jeg fortalte Dem noget, som De ikke ved.

Deres hengivne ALK.

Johan Bøgh.

Kjøbenhavn, d: 13d. Januar 1882.

Kjære Ven! jeg skriver kun nogle Linier til dig; thi mere har du slet ikke fortjent – og ikke det engang, eftersom du forsvandt fra vor Horizont, før du forsvandt, idet du førte os bag Lyset, drak, bedrog os og fordunstede som en Tyv om Morgenens i August – eller var det September? Dog – hvorfor kaste Perler for Svin! Derimod:

Sub rosa – men det forstaar du ikke; thi jeg mindes fra Examensdagene at du var en ihærdig Strygebolt – altsaa: under fire Fødder – som min Fætter siger; – min Fætter Carsten – ja det er altsaa ikke ham med de fire – forstaar du –, men nok om det – ny Linie!

Fætter Carsten talte jeg alvorligt med for nogen Tid siden. Det pinte ham – som du nok kan forstaa –, at hans literære Udvikling paa en Maade er gaaet istaa efter hin første Begyndelse, som jeg ialfald finder lovende. Jeg foreslog ham da at prøve en praktisk Beskæftigelse saa nær hans Hovedinteresse som muligt, og Talen faldt da naturligt paa Direktørposten ved Bergens Theater. Vi var jo begge enige om, at han i de fleste Henseender – kanske i alle – var mere værd end I. Grieg. Men han mente, du vilde forblive i Stillingen. Det mente ikke jeg – efter hvad jeg troede at have forstaaet af dig. Saa foreslog jeg – nu kommer sub rosa –, at jeg som intim Ven skulde spørge dig, om du vilde forblive (i hvilket Tilfælde han altsaa intet vilde foretage), eller om du – som mit Indtryk var – kun halvt nødtvunget tog Posten og gjerne overlod den til en anden. Dette maa du altsaa svare mig paa ganske under Haanden.

Du har faaet altfor mange Linier! – glædeligt ikkedestomindre Nytaar for din Kone især og for dig bagefter. Beate hilser Eder begge – og jeg ogsaa

Din dybt nedbøiede A.L.K.

Amalie Munch (konsept).

Deres Brev har gjort mig bitterligt ondt. Jeg kommer fra en Familie og fra Omgivelser, hvor vi ikke ere vant til at sorteres ud fra Gentlemen, der vide og forstaa, hvad de skylder sine Medmennesker af Hensyn i enhver Henseende.

Den af Dem antydede Eventualitet, at De skulde behøve at udtræde af Committéen, finder jeg ikke at være nødvendig, især af den Grund, at der i Kredse af Kvinder og Mænd, der samarbeide, for at lindre Nød og Fattigdom, ogsaa tør formodes at findes mange andre, for hvem deres christne Tro er deres bedste Eje og som ikke for nogen Pris vilde være med til at drive Propaganda for Fritænkeriet.

Det eneste korrekte, som jeg efter dette tror der kan gøres, er derimod, at jeg træder tilbage med mit Tilbud. Dette er da ogsaa gjort.

ALK.

John Aasland.

Kjøbenhavn d. 20de Januar 1882.

Kjære Ven! – tak for dit Brev af 7de dns. Jeg vilde svaret strax, for at afholde dig fra nogen offentlig Udtalelse om mig og mit Forhold som Teglværkseier. Thi du ved, jeg liger ikke saadant; det faar saa let Udseende af en Tilstelning, der er beregnet paa at tage sig godt ud, men som ikke har stort at betyde.

Men før jeg fik svaret, saa jeg Inseratet i Stav. Amtstidende. Jeg vil takke dig for din gode Mening om mig; ligesom jeg ogsaa for mit eget Vedkommende tør staa ved det som skrives. Men ialmindelighed mener jeg, at den Slags Ting bør forblive mellem Mand og Mand; det kommer ikke Avispakket ved.

Det glæder mig, at Vinteren hidtil har været taalelig for Arbeiderne; men endnu er der jo langt frem til Vaar og nyt Arbeide; derfor maa du støtte til saalangt du kan med mine Penge, og skulde det blive for galt med en eller anden, faar du skrive til mig; du glemmer vel ikke gamle X.

Det gjør mig ondt, at Aaret ikke blev bedre for Teglværket; men du burde dog ikke tabe Modet. Hvis du nu i daarlig Tid overlader din Andel til de to andre, taber du vist Penge; og da kunde det ogsaa hænde, at du kom bort fra hele Bedriften. Men dermed er du ikke tjent. Alle dine Kundskaber gaar i Retning af Teglblug og din store Erfaring er en Kapital, som du ikke har Raad til at kaste bort eller lade ligge uden Rente.

Heller ikke skjønner jeg, at du som Bestyrer af et andet Teglværk kunde faa det saa bekvemt og hyggeligt som ved Malde.

Sikkert er det: din Aarsfortjeneste var ynkeligt liden; men jeg tror, du bør holde ud. Desuden kan jeg ikke tænke mig, at Berner og Bertelsen tør slippe dig ud af Kompaniet; thi de forstaar jo ingenting; derfor kunde du kanske opnaa fordelagtige Betingelser ved at true med at gaa ud? i ethvertfald vil jeg ønske bedre Lykke i dette Aar.

Hils alle mine Venner.

Din hengivne *Alexander L. Kielland*.

Jacob Kielland.

Kjøbenhavn d. 31te Januar 1882.

Kjære Broder! Der er en Ulempe ved saadanne lange Breve – saa jille som de ere –, og det er, at de næsten ikke kunne besvares ordentlig; men jeg vil vælge mig et Par Punkter, som synes mig de vigtigste. Der er en Indvending, som har fulgt mig fra jeg begyndte; mine Fiender forme den saa: Kielland skriver saaledes, fordi det er moderne; han skjælder og smælder; men selv sidder han som Paven i Hummerskrotten – fed og inderligt fornøiet med denne Verden, han skildrer saa sort. Mine Venner undre sig, – antyde –, beklage, at jeg skriver saa blygraat og lever saa rosenrødt; du bebrejder mig – ikke det mindste for nærgaaende – forstaar du –, at jeg staar udenfor eller ovenfor; en ung Veninde skrev en Dag og spurgte, om det virkelig var saa, at jeg selv stod kold overfor den Jammer, jeg skildrede.

Skulde jeg engang svare paa den Grundtanke, som gaar gennem alt dette, maatte jeg aabne mig meget mere end jeg nogensinde vil gjøre for noget Menneske. Men saameget maa du dog se: Den Kraft, som driver mig og lægger Varme i mit Ord, er den onde Samvittighed over, at jeg har det altfor godt, – jeg tør ikke kalde det Medlidenhed med de andre, thi det er en farlig Vei til Selvbehagelighed; – jeg kalder det ond Samvittighed, Selvbefredelse eller noget lignende. Naar jeg da skriver om Else, og du siger, at Forfatteren er ikke i Bogen, du savner den livskraftige Løsning, som Haabet giver, – Kjære – Forfatteren er i Bogen – han er nærmest at finde i Konsul With; hele det Samfundslag, hvortil Forfatteren hører, er der med alle sine Løgne, sit Hykleri og sin patenterede Haardhjertethed.

Eller vilde du virkelig heller, at jeg skulde sætte en ædel Figur ind – en liden Irgens – med rigtige, sande, sunde Begreber, forat Menneskene kunde beroliges ved «at finde sig selv igjen», og jeg høste Ros for sandt kristeligt Alvor? – Nei –

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
da er det ti Gange bedre, at være den, jeg er, og saa lade dem skraale: hvad den
Kielland dog maa være for et slet Menneske og hvor ondt og stygt han tænker!
(Aftenbladet)

Og endnu et om Paven i Hummerskrotten. Der er en underlig Overtro blandt
Menneskene, at den, der vil elske og hjælpe andre – især nedover, maa begynde
med at forlade sin Sfære og i det ydre stige ned til de andres Standpunkt. For mig
staar det klart, at det er dette uhyre Skaberi, som har ødelagt de fleste gode
Bestræbelser i vort Land; hvor ganske anderledes hel vilde ikke Chr. Bruun være,
om han ikke gik med langt Haar, Christusskjæg og Vadmelsfrak, og dog er han
den eneste, som ikke helt er gaaet under i Skaberi.

Kun den, der helt ud forbliver i Overensstemmelse med sig selv, formaar i
Længden at give godt og fuldlødigt Arbeide. Enhver – endog den ubetydeligste
Afbøining, forat takkes andre, forat ligne andre, er et Skaberi, der grusomt vil
hævne sig. Af den, der vil føre Sjælene til Salighed, fordres, at hans Liv og Vandel
afgiver Garantien for, at han selv er gennemtrængt af Troen; men den, som ikke
har nogen Vei at vise, men kun vil vække til Eftertanke, han bør helst være skjult,
– ikke i Anonymitet, men skjult i Forklædning. Var jeg en Alvorsmand, vilde de
sige: ja – pyt! han er en Grinebider, en Hypokonder, hvem vil høre ham. Men
naar de Letsindige, de Tankeløse, de Verdslige ser mig, saa siger de: Men
Herregud! – han er jo en af vore, og dog skriver han saa! Dette forvirrer, vækker
Nysgjerrighed, forarger og slutter med at gavne.

At der, forat fuldstændiggjøre Else behøvedes en Skildring af hvorledes hun
fra Fald til Fald hvergang har en Modstand at overvinde i sin kristelige
Bevidsthed, tror jeg aldeles ikke. Jeg har hørt Svend Olsen forberede til
Konfirmation i Nygadens Forsamlingshus; jeg har hørt Gutterne fremsige sine
Lexer uden Feil, uden at puste; – men at jeg skulde tro, at der i den hele
Forsamling var 3, som for Livet medbragte Alvor fra denne og de senere
Ceremonier, dertil maatte jeg være naiv – som en Præst. I tro selvfølgelig, at der
findes mere af Kristendom hos Folk, fordi enhver, som taler med Eder, strax
graver frem i sin Erindring, hvad han har lært og hørt; men at dette: at opvoxe i
det kristne Samfund skulde lægge en – om end liden Grundvold til kristelig
Bevidsthed er – som Regel – ikke holdbar.

Elses Stemning i Kirken er det bedste Træk i Skildringen. Netop saaledes vil

Falbes Møde; saa de fromme, fredelige Tanker, mens hun sidder varm efter den hurtige Gang gennem Byen og lytter til den dæmpede festlige Klang af Kimingen. Men i den frygtelige Allarm, som du ved opstaar, naar Klokkerne falde i med de taktfaste, larmende Slag, farer hun op, kjender sig ensom, fælen i Halvmørket, – den lille Rørelse – saa fremmed i dette Hjerte – flygter bort, hun er det forskræmte Elendighedens Barn, der jages gennem Samfundet med Politiet i Hælene – hvad vil hun her, hvor skikkelige Mennesker dyrke den strænge Gud? At du, som kjender et offentlig Fruentimmers Tilværelse i en By, kan falde paa, at hun vil falde i Tanker om Jesu Lidelse! Leiligheden er ikke greben til et Anfald mod Kirken; men det er Forholdet mellem Else og Kirken.

Du svæver i en overordentlig stor og farlig Vildfarelse, naar du lovsynger Landspræsterne. Det er ligefrem historisk Løgn, naar I prise Kristenlivet blandt Almuen som Præsteværk. Sandheden er, at Almuen i sin Tid, da Præsternes Indbildskhed steg over alle Skræv – endogsaa over de nuværende –, tiltvang sig gennem Lidelse og Kamp den gamle sande Tro, og der er ikke en eneste god Ting hverken i Eders Liv eller i Eders Forkyndelse, som ikke blev *paatvunget* Eders Fædre, efterat den rette Tro endelig seirede *trods* Præsteskabet. Der er faa af de bedste Embedsnavne, som ikke ere plettede fra Aarhundredets Begyndelse, og det glemmer Almuen aldrig. Men hele den Religiøsitet, som I nu lever af og pukker paa, *har Folket selv tilkjæmpet sig og Lærerne have trinvis og modstræbende gjort Bevægelsen med*. Det skal der staa i min næste Bog.

Din hengivne Broder ALK

Frederik Hansen.

Kjøbenhavn, d. 2d Februar 1882.

Kjære Formynder! – det er ikke uden Beklagelse, jeg erfarer, at du endnu ikke har naaet det Synspunkt, fra hvilket min Økonomi alene kan og bør anskues nemlig: det humoristiske. Du kan da vel vide, at something must turn up, for Exempel, jeg kan faa en Arv eller vinde i Lotteriet. Jeg spiller vistnok ikke; thi Chancen er saa liden, at det vilde være at kaste Penge bort – noget, jeg aldrig

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
gjør. Men netop fordi Chancen er saa forsvindende liden for de Spillende, er den næsten ligesaastor for de Ikkespillende – en Gevinst kunde saaledes let falde udenfor, og da traf den ganske vist mig. Du ser saaledes, at der ikke er Grund til alvorlig Bekymring.

Cto Couranten fandt jeg fortryllende og min Stilling over Forventning favorabel; naar vi blive disse lede Østerrigere kvit, vil den blive glimrende. Desværre sender jeg dig idag to Regninger, som du maa betale for mig; thi det kan jeg ikke. Til Kronenwerth skriver jeg, at Beløbet vil blive ham sendt fra Stavanger. Jeg nærer ingen Tvivl om, at du jo nu er fortvivlet; men det er Formynderne altid i de gode Komedier, og de have altid Uret.

Jeg forlader nu de alvorlige Materier og anlægger en spøgefuldere Tone.

Det gjør mig ondt, at du er saa bureaukratisk-rævaxtionær, at du vil skjule, at Byfuden var mod Gasen; thi han var mod Gasen og det skal staa i min nye Bog! – hvis det overhovedet bliver nogen Bog; thi endnu er 1ste Kapitel ufuldført.

Den skal udkomme til Vaaren, og Hegel har allerede foreslaaet 5 000 Exempl. Kunde jeg nu bare faa den godt samlet; men jeg er saa usvigelig vis paa, at det gaar som almindeligt: jeg slipper ud en Masse Folk i 1ste Kapitel og saa render de fra mig som Jagthunde, og naar de saa hæseblæsende kommer til Maalet, har jeg ikke faaet anbragt Halvdelen af det, jeg vilde sige – og denne Halvdel, som mangler er den bedre Halvdel! Men det er med Romanskrivning som med Økonomien, det er ingen Kunst, men en Skjæbne. Den, der er bestemt til Økonom, vilde intet udrette ved at kaste sine Penge ud af Vinduet, selv om han lukkede det, vilde Pengene uden at skade Glasset vende tilbage; ligesaa forgjæves vilde det være, om jeg prøvede at holde paa mine Penge, min Pen eller mine Personer.

Jeg tør ikke skrive paa denne Side af Frygt for, at Brevet skal blive overvægtigt, og jeg vilde gjerne, du skulde se, at jeg har lagt mig dine Formaninger paa Hjerte.

Din uforbederlige *A. L. Micawber, Esq.*

Kjøbenhavn den 19. Februar 1882.

Kjære ældre Ven! vil De ikke være saa snil at passe paa, at jeg ikke kommer op paa min usalige danske Kjæphest næste Gang vi mødes. Jeg forstaar godt, at De maa paaholde alt Deres Venskab for mig, forat kunne bære over med mine Ord, naar de boltrer sig som vildest, og vi vilde dog begge beklage, om nogen Misstemning skulde formørke vort sidste Samvær.

Det kan desværre ikke nægtes, at jeg har faaet et ondt Øie til det Danske; at jeg har Ret til at benytte mine Erfaringer til at danne mig en Mening, vil De forgjæves benægte; men jeg kan holde min Mund d. v. s. jeg kan ikke holde min Mund, naar jeg provoceres, – lad os derfor endrægtigen undgaa det Emne; vi har dog – trods Brandes's Forbauselse – andet, vi kan tale om.

Deres oprigtigt hengivne *Alexander L. Kielland.*

Johan Bøgh.

Kjøbenhavn, d: 27d Febr., 1882.

Kjære Ven! Tak for dit lange Brev – fuldt af Løgn og Bedrag.

Jeg er igrunden glad over, at du har Lyst og Mod til at blive staaende og jeg kan ikke indse, hvorfor det ikke skulde gaa godt. Du synes mig tvertimod netop at maatte være Manden. Du er godmodig, og du har Applomb; du kan spøge, og du kan bande; du er frivol og du bevarer Skinnet; – kort sagt, du er netop af de Svin, blandt hvilke Fanden vælger sine Direktører. Jeg har aldrig ret troet, at Carsten havde den fornødne Tyngde til ikke at vippe i en saa sammensat og broget Situation som en Theaterdirektørs. Det er heller ikke saa at forstaa, at han havde sat sit Haab til den Post; det var ikke andet end en løs Tanke, saa han glædede sig bare ved at høre, at du havde godt Haab for Scenen.

Du synes vel, du er en allerhelvedes Correspondent, efterat du endelig har forfattet hint Brev – fuldt af Løgn og Bedrag, og at jeg nu fremdeles skal skrive lange, stilfulde Breve uden Haab om Svar? Jeg skulde forresten gjerne gjøre det – ikke saameget, fordi jeg elsker dig, som fordi jeg elsker at skrive og er forelsket i Sproget, som bøier sig under min Pen. Men jeg slider saa haardt – synes du

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
ikke, du ser mig – omtrent som Samson paa Blochs Billede – Beate med Bind for
Øiet sidder og stikker mig med en spids Kjæp – og jeg med de muskuløse,
arbeidsvante Skuldre dreier Møllen – Papirmøllen – Bogfabriken – med den
patenterede Hegelske Rotation.

Jeg er i femte Kapitel, varm, sint og febrilsk; Børnene komme fra Skole; jeg
maa ud og lufte mig før vi spiser.

Beate er rørt – skulde jeg sige – over dine Komplimenter; – hun er nu –
mellem os – ikke meget skarpsindig – det Skind! men hun er bleven saa vigtig –
aa du skulde bare høre, – ganske som Blochs Filister! – jeg er sød, from, mager
og gudhengiven som altid. Hils din Kone fra os og bed hende fra mig at bevare
mig i venlig Erindring.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Frederik Hansen.

Kjøbenhavn, d. 27d Febr. 1882.

Kjære Formynder! jeg svarer i al Hast paa dit kjærlige af 21 d., – kortelig svarer
jeg, fordi der ikke er noget at svare til saadant Pølsesnak, som du altid fører, naar
du taler om Penge, som du ikke forstaar dig det mindste paa.

Kortelig svarer jeg ogsaa, fordi jeg er stærkt optaget med min Bog, og kun har
liden Tid til Breve; jeg er i det 5te Kapitel. Jeg kommer ikke hjem til Sommeren
og bliver her et Aar til; men saa ikke mere.

Kan du skaffe mig Svar paa følgende Spørgsmaal?

1.

Hvad Aar var det første Stavangerskib i Rio? – mon det ikke var Calypso –
Steffensen.

2.

Vægterne – havde de gul eller rød Krave? de gik jo med Stav og Lygt?

3.

Bed din Moder nævne dig nogle Plag for Damer fra Aarene 1835–50; Salop?
Talma? – men Hatte?

4.

Gamle Danse? – Molinask? – flere.

5.

Gamle Kortenspil – Styrvolt? – flere.

6.

Havde ikke Brandinspektør Feldthuus 3-kantet Hat med gule og røde Fjær?

7.

Pleiede ikke Fisket at begynde Januar–Februar i gamle Dage?

Jeg formoder, at det bliver en god Bog; jeg er ialfald selv stærkt optaget af den, og da pleier det at blive godt. Der kommer intet stødende, snarere er den vel religiøs. Men jeg har faaet saadan Interesse for Hougianerne især paa Grund af deres Frisind overfor de Styrende, og fordi Embedspakket her har en Synd, som de endnu ikke har faaet sig godskrevet. Det bliver besynderligt for alle mine Venner, at se alt det religiøse, jeg tumler med og høist forvirrende – haaber jeg – for mine Fiender.

Hils Kitty!

Farvel saalænge *Din A. L. K.*

Georg Brandes.

Kjøbenhavn den 7. Marts 1882.

Kjære Doctor! Tak for Deres Brev og for Deres Brevkort, som netop i dette Øieblik manede mig til at skrive til Dem, mens jeg tager mig en liden Fristund fra Skipper Worse og hans Sorger. Naar De er saa tilfreds med Karen, saa gad jeg vide, hvad De vil sige om: Pesten i Bergamo, som Jacobsen netop har pillet sammen. Det er for mig det uden al Sammenligning fortrinligste, jeg har læst paa Dansk. De kommer til at faa Dem en stor Glæde ved at læse den; der er intet ufriskt, eller uklart som jeg undertiden finder hos ham, – alt er uforligneligt skjønt og fuldendt. Ogsaa Støv af Bjørnson var god – ikke sandt? hvor moderat, hvor kjærligt og mandigt man mærker den gode Mening banke i hvert Ord; han tager det forvovneste Emne som en voxen Mand uden at forstyrres af Skriget,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
som venter ham, lægger det roligt og smukt ud – uden Spark til nogen Side og uden overflødig Forargelse. Det var mig en stor Opbyggelse at læse den. – Indledningen var jeg ikke saa tilfreds med, den er – Gud forlade min Mund – lidt skabagtig og ikke saa lidt endda. Men fra de begynder at lede efter Gutterne, er der ikke Skygge over min Beundring. Deres Bror mente, den var lidt lavet – saadan lagt tilrette, forat faa Tendensen frem, det mener jeg ogsaa; men det er i mine Øine det største Fortrin; for mig er der netop noget velgjørende i at læse saadant, hvor ubarmhjertig alt det er kappet væk, som ikke netop gjør Nytte i Fortællingen, og hvor kun det faar Lov til at foregaa, som præciserer Hensigten. Se det er nu min Orm; Jacobsen havde ikke endnu læst Støv, saa vi fik ikke høre hans Dom; den pleier at falde for streng – synes jeg. Min Bog er i det syvende Kapitel og jeg formoder omtrent halvveis. Det gaar med Fart; men det kan vist ikke gaa anderledes for mig. Naar jeg gaar et Par Dage uden at skrive, saa tænker jeg ialmindelighed – som Kjeld Horge – bare paa Kraftstederne – omigjen og omigjen – til jeg kan dem udenad. Men naar jeg derimod sætter mig til at skrive uden at vide andet, end at i dette Kapitel skal det og det ske, saa sker det til min egen Overraskelse for mine Øine paa Papiret og Pennen følger bare efter, forat det skal blive staaende der. Jeg har skrevet to Kapitler – en Række Scener, som der virkelig er Liv i, som jeg ikke havde Anelse om, da jeg begyndte om Morgen.

Mit kjære Byesbarn Steffens har aldrig sagt noget saa træffende om mig, som det om Kammerjunkerne; det skal staa paa min Gravsten. Kun undrer det mig, at De ikke synes at indse, at *det* netop er min Lykke og min Styrke. Alle Mennesker, der leve i fuld Forstaaelse med sine Omgivelser, som ere tilfredse, fortrolige, broderlige o. s. v. enige o. s. v. kort sagt, som ere komne paa sin rette Hylde – de ere efter min Erfaring de allerkjedsommeligste Væsner paa Kloden; kun saalænge Mennesket er utilfreds, saalænge der intet findes i Verden, som han kan gaa op i – kun saalænge duer han noget for sig selv og for mig. Saasnart jeg faar realiseret min nuværende Yndlingsidé: et muret Hus i Stavanger, skal De høre mig jamre og længte efter Skjaldenes hellige Kor og de beslægtede Aanders søde Forening. Næste Gang skal De høre om Bogen, hvis De vil.

John Aasland.

Kjøbenhavn, d: 8de Marts 1882.

Kjære Ven! – Tak for dit Brev af 6te Februar. Du har vel nu igjen prøvet Silden, og det er vel venteligt ikke gaaet synderligt glimrende. Thi eftersom jeg har kunnet forstaa af Aviserne, har det været samme Slags Fiskeaar som ifjor og de sidste Aar: store Forhaabninger og smaa Hvaler, en Masse Maager og spildt Uleilighed. Det er dog forunderligt, at Silden kommer under Kysten som før, men stopper paa Dybet. Næste Aar faar du prøve Island; men det har du vel ikke Tid til, om du bliver ved Værket.

Det gjør mig meget ondt for X. Der var jo rigtignok Sygdom, og den kan knække den bedste, men jeg har dog mangen Gang undret mig over og beklaget, at selv en saa udmærket dygtig, ædruelig og paalidelig Mand som han ikke i vore Forhold skal kunne arbeide sig bedre frem i Velstand. Der er vel mange Grunde hertil; men min Smule Erfaring har dog lært mig – synes jeg –, at det er de uduelige Koner og de mange Børn, der trykker de fleste ned. Men saa tænker jeg igjen paa Y.; for ham var det ligefrem en Lykke, at han blev gift; det var en flink Kone, og hun fik da ikke Unger som en Kanin. Hvis du har flere af mine Penge, maa du dele dem ud til sidste Skilling hos X, eller hvor du ellers synes, det behøves. Naar der ikke er mere og der er nogen særegen Trang, saa ved du, at jeg altid efter Evne er beredt til at hjælpe. Hils alle mine Venner.

Naar du igjen skriver, maa du fortælle om Værket. Vaaren nærmer sig, og du tager vel fat iaar igjen? Jeg tænker, de gamle Murstensmøller ere temmelig skrale nu, og Remmer maa der vist kjøbes.

Her har ingen Vinter været. Taage og Sorpe og Storm – helst af Vest; ingen Sne at tale om og ikke Is. Jeg liger bedre en Vinter hjemme, skjønt den kan være vaad nok; men der er dog mere Drift og Fart i Veiret. Her er den ene Dag som den anden i lange Tider, og det er kjedeligt. Vi lever alle sammen godt og alt gaar efter Ønske. Gid det samme var tilfælde hos dig. Hils din Kone.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Kjøbenhavn d. 9. Marts 1882.

Kjære Ven! – jeg er ganske haandfalden, naar jeg skal sige dig, hvor glad jeg blev over «Støv», efterat jeg rigtignok havde grædt, som jeg var pisket. Først var det nu den store Nydelse at læse dig igjen, det er virkelig altfor længe siden. Og dernæst beundrede jeg dit store Maadehold, hvormed du opnaar saamegen Kraft paa disse farlige Punkter, hvor et altfor dristigt eller hvast Ord skræmmer en Mængde bort, der fortjener at høre. Det er bare den gamle, store Mester, som kan faa det saa varmt og kjærligt sagt og dog ikke bøie end et Haarsbred ud af Veien for nogetsomhelst Hensyn. Er du ikke selv glad i Fortællingen? – jeg har hidtil bare hørt Glæde; Beate hilser og takker; men der skal vel skraales som almindeligt.

Forøvrigt kjender jeg ikke stort til Stemningen her, vi bor langt fra Byen – helt ude ved Lille-Vibenshus, hvis du ved, hvor det er, og vor Kreds er igunden ikke stor. Min nærmeste Ven er, foruden Carsten, J. P. Jacobsen, som du kan tro er værd at holde af. Syg er han, saa han kan ligge overende hvert Øieblik; men han er saa fin og ren og saa fri for Frygt og Dadel, at han er en sjelden Ridder blandt de Danske. Ære være de Danske forresten; men hvor jeg længter hjem – efter Folk, som bander og spytter. Naar de bander her, sige de i en kjælen Tone: Sætæn gæle maj! – det var rigtig noget at uleilige en ordentlig norsk Djævel for.

Tidsskriftet saa godt ud – selv jeg var tilfreds med Udstyret; og det skal blive en Fornøielse, om det slaar sig op. Folk her klager over, at de kan ikke faa abonnere paa det i Boghandelen. Det tror jeg saa gjerne. Arrangementet er vist saa oldnordisk som muligt. Men forresten bliver det vel bedre med Tiden, naar Udgiverne kan faa Overblik over, hvormange Exemplarer her kan gaa i Danmark. Nu om Dagen er her en Rift om de faa Hefter; *Hegel* har ikke faaet fat paa noget endnu! –

Hegel er en behagelig Mand; det hører til mine Fornøielser at sidde og tale med ham i hans Kontor, og jeg haaber rigtig, han synes godt om mig ogsaa. Vistnok siger jeg mangengang Ting, som bringer hans 12 Heirefjære bag Ørene til at dirre af Skræk; men han haaber dog altid, at jeg ikke mener det saa slemt. Du skulde seet Beate tilbords hos Hegel ved en stor Middag med Ambrosius Molbech! – hun var saa uforbederlig grov i sin Naivitet, at hun duperede – ja

Nu skriver jeg hver Dag et halvt Kapitel omtrent af min nye Bog. Den skal handle om Haugianerne. Jeg har nemlig opdaget, at det ogsaa er en Løgn, naar Præsterne tale om det Kristenliv, *de* have vakt blandt Folket. Sagen er, at Folket selv har tvunget dette Liv frem, og saa har Gisle Johnsons Ravneunger grebet det og levet paa det og deraf lavet sig en Lovsang. Ja – det er vel ikke nyt for dig; men jeg har grebet det med Glæde. Saa faar jeg ogsaa et Par Kapitler om din gamle Ven Djævelen, hvilke jeg haaber vil more Eder begge. Naar du nu faar Tid, maa du sende mig lidt Blæk; naar du tier, tænker jeg altid: bare han nu ikke gaar og blaaser Lapsen op, til den ganske overskygger hans gode Ven og Slagsbroder

Alexander L. Kielland.

John Paulsen.

Kjøbenhavn, d. 24de Marts 1882.

Kjære Ven! – har jeg været taus, saa tilgiv mig; det er ellers slet ikke min Vane at være en uefterrettelig Korrespondent. Men hvorledes det er blevet med Deres sidste Brev, kan jeg nu ikke længere klare, – at noget «har stødt mig» kan der aldeles ikke være Tale om; thi saa havde jeg husket det og ganske sikkert svaret. Jeg tror, vi sidst skrev om det latterlige i at Folk altid har saa travelt med – nei jeg faar slutte en Stund: mine Sønner tage Musikundervisning i Stuen ved Siden –; – at Folk altid har saa travelt med at finde Modellerne til en Forfatters Figurer. Jeg havde selv gjort noget lignende med Dem; men jeg husker, jeg blev ganske flau, da De fortalte mig, at Fru Collett havde gjenfundet sit Forhold til Welhaven i Deres Bog. Alligevel er der dog noget i det: det bør være en Pligt for os, der komme fra og skildre saa smaa og gennemsigtige Forhold at give de Modeller, vi bevidst bruge, et saa misvisende ydre Præg som muligt. – Den store Begivenhed siden vor sidste Underholdning har jo været Gjengangere. Da jeg havde overstaaet den første voldsomme Rystelse, blev jeg lidt mere skeptisk, og jeg finder nu, at Ibsens Angreb her er mere vildt end egentlig vægtigt. For Ex.: det skulde interessere mig meget at høre et vel ført Angreb paa den overdrevne Frygt og Afsky for Blodskam; men et Angreb paa en saa indgroet Fordom falder

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
aldeles til Jorden, naar det kun støttes af saa latterlige Grunde som disse: at Adam og Eva's Børn avlede Børn sammen – og at der vist i Verden lever mangt Par, som uden at vide det ere Søskende eller Halvsøskende. Paa flere Steder – f. Ex ved det famose Præmie-Kaalhoved af en Præst – finder jeg, at Forfatteren har gjort sig Arbeidet vel let. Deraf den forfærdelige Virkning med det samme man staar foran disse opstablede Rædsler; men piller man siden ved det, maa jeg næsten tænke paa Stykkets egen Vittighed om Maskinsømmen. Det skulde været en Tordentale; men det er blevet et Skrig – et Skrig, som længe vil gjenlyde i Literaturen, og som ganske anderledes vil styrke vore Børns Nerver end det forbandede Kram, vi vokste op med. – Jeg ved sletikke, hvem Forfatteren er til: Til Statsraadstabet; hellerikke ved jeg Dagen for Bjørnsons Jubilæum; men jeg skal spørge Hegel eller nogen hjemme, og skrive det til Dem, naar jeg faar vide det. Heyse har vist forgabet sig i skandinavisk Literatur, naar han endog roser Statsraadstabet; jeg har ladet mig fortælle, at den er kjedelig til at spy af, og jeg har Grund til at tro det, for jeg hørte den forleden rose af Professor Molbech. Jeg har bare seet den udenpaa, den var mig for tyk. – Det glæder mig, at De ogsaa er flittig. Jeg slider med Slutten af Skipperen min; det handler om Haugianerne i Stavanger Aar 18- og nogle og firti. Et Aar til bliver jeg her, saa reiser jeg tilbage til Stavanger, hvilket Sted er den af Guderne mest benaadede Plet paa denne Klode. Her slaar jeg aldrig Rod; de er mig altfor literære her, de har læst saa generende meget og ser hele Livet – som Følge deraf – med halv Interesse, somom det var en Bog, som man haaber skal blive morsommere i næste Kapitel. Georg Brandes spiste hos os igaar; han har holdt et og skal holde et Foredrag til, som jeg desværre ikke hører, fordi Lokalet skal være saa kvalmt og uhyggeligt, og jeg har en gammel Aversion mod Forelæsninger, fordi jeg forsømte dem i mine Studenterdage. Skriv snart igjen, naar De har Lyst, mig er det altid kjært.

Deres ALK.

Edvard Collin.

Kjøbenhavn, d: 17d April 1882.

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Tillad mig at takke Dem hjerteligt for Deres Bog med den venskabelige
Paaskrift. Hver Aften læser jeg et Stykke med den høieste Interesse og meget
Udbytte.

Jeg vilde ønske, at jeg kunde skrive en saa god og en saa tyk Bog.

Deres særdeles forbundne *Alexander L. Kielland*.

Frederik Hansen.

Kjøbenhavn, d. 27d April 1882.

Kjære Formynder! – mens jeg husker de to Spørgsmaal: Kan du mere af
Sangen:

En Sømands Brud har Bølgen kjær
Det stolte Hav hun fjernt og nær
Betragter som sin Brudeseng
Og Vuggen for sin Dreng – mer?

No. 2: Der kommer Bud til en Kjøbmand i 1842 eller saa, at hans *Nodebas*
(eller Fuldmægtig) har kjøbt 400 Tønder Sild for ham. «Ved du Prisen?» raaber
han ud af Vinduet. Opgiv mig en Pris i Ort og Skilling – bare nogenlunde paa
fersk Sild fra den Tid. Var det 3 Ort og atten eller 6 Ort og atten? – eller hvad?

Det gjør mig ondt, at du kunde le af et Brev saa alvorligt som mit sidste; men
du maa Pinedød ikke tro, at jeg saaledes lader mig afspæspæ-spise med en god
Latter i Gangen.

Mine Frimærker! – Ulykkelige! – hvad er det for noget Belzebubs Tøv – a
propos om ham, mens jeg husker det: har ikke Dons brukket sine Ben og slaaet
sit Øie ud ved at «gaa Dons» – som Jonas Kielland pleiede at vise os? – at du
ikke kan finde – forresten er jeg lidt færdig med Fru Collin, der er kommen to
nye og en til – men derom senere – mine Frimærker, de ligger jo i en stor
Convolut, som følges med en Bog – en trykt Bog, som var saa dum, at jeg klinede
Frimærker i den. En saadan Formynder har jeg dog aldrig seet i den sletteste
Vaudeville! – such!

Kapitel hver Dag, saa jeg er snart færdig; det bliver dog en udmærket Bog – tror jeg, – ialfald er der en Glød i den, som pleier at betyde godt.

Rodenberg har kjøbt den for Deutsche Rundschau, hvor «Karen» skal have gjort saa megen Lykke; der kommer den i Juli–August; paa dansk i Juni. Det er jo en Tid, hvor man ikke pleier at udgive Bøger; men jeg har sat mig i Hovedet, at det er noget Tøv med denne Ophoben til Jul. Da læser man slet ikke, man raber; men om Sommeren – ved Badesteder og paa Landet kan man døie det værste Skidt bare for at faa Ende paa de lange Regndage – he? Hegel giver mig vel ikke Ret; men han klapper mig og siger: Kære Kælland! med Dem er det ganske ligegyldigt, naar De udkommer – hi-hi-hi! – Igaar vare vi der i en udsøgt Middag med de allerfineste Folk. Justitsraaden er saa stolt over, at Jacobsen og jeg – skjønt hørende til den onde Side – kan inviteres sammen med de allerstiveste. Naar han har Drachman og Schandorph, sker det altid Ulykker, og da bedes vi ikke med. A propos! hernede ere vi enige om, at Drachmans sidste Fortælling i Ude og hjemme var skreven efter «Else» og umaadeligt slet skreven. Han er det, man her kalder et Skabedyr og jeg er træt af ham – og af mange andre. – Men det er s'gu sandt; nu husker jeg, hvad det var, jeg skulde skrive om. Tror du, jeg kunde faa den Plan realiseret: Bygge et Hus for 16,000 Kroner paa Malde paa Laan i Bankerne og Prioritet. Grund skulde jeg købe i Sommer paa et kort Ophold hjemme – paa Malde. *Du* skulde bygge med Arkitekt Ekhof, og jeg skulde komme med hele min Flok og finde alting færdigt til Mai 1883?

Ja jeg ser, jeg behøvede ikke saa megen Plads for min Plan; men svar nu du alvorligt og udførligt.

Din henrivende MyndlingA. L. K.

P. S.

1.

Naar de lossende Sild i gamle Dage, gik det ikke saa til, at de kastede den ind paa Søhusgulvet og talte? – hvorledes lød det, naar de talte? – hvad Tal var det? – hvad er et Vol?

2.

Den, som ganer, *salter* ogsaa?

3.

Var der ikke ganske begmørkt i Gaderne Anno 1840–50? – var der en enkelt Lygt? og hvor?

4.

Hvormange Tønder saltede en Mand som Magnesen – eller Ramsland i de gode Aar? saamange som 30,000? – Søren Berner?

5.

Fra hvilket Aar er Formandskabsloven?

6.

Kan ikke det godt hænde?: Et Sildefartøi fryser inde i Pillau (det blev liggende saalænge for Havari) og kommer hjem til Stavanger tidligt paa Vaaren med Rug, og gjør god Forretning, fordi det er det første i Aaret.

7.

Hvad er Bolderaa Forhavn til?

Din *Alexander*.

Frederik Hansen.

Kjøbenhavn Ø. d. 7de Mai 1882.

Kjære Ven og Formynder! jeg ved ikke, om jeg nogensinde har takket dig, fordi du er saa snil mod mig og udfører alt, hvad jeg paabyrder dig, med saamegen Iver og Troskab? men jeg formoder, du har en Fornemmelse af, at jeg er dig hjertelig taknemlig og forbunden.

Min Skrift er saa rabalsk idag, jeg formoder, at jeg er paa Randen af at faa Skrivekrampe. Jeg har nemlig igaar med utrolig Anstrængelse og Flid fuldført min Roman; to Gange skrevet i 3 Maaneder paa Dagen! – det skal jeg have Ros for; men nu er jeg ogsaa træt, og min Haand saa forvildret, at jeg skriver de uvilkaarligste Streger. Det er som altid baade ondt og godt at være færdig, – godt fordi et fuldført Værk altid er en Sejer; men ondt fordi man føler sig saa tom efterpaa. Forgjæves strækker jeg mig og siger: ah, hvor deiligt at være færdig; – det er ikke deiligt igunden; hvad der er deiligt er at have skrevet det første Kapitel og nogenlunde vide, hvad der skal staa i det næste. Denne Gang vil der

imidlertid ikke gaa nogen lang ledig Periode som efter Else, da jeg allerede har et dæmrende og meget bittert Sujet om en stor gul Hund, – omtrent saa lang som en halv Else.

Det synes mig nu, somom du f. Ex. maa blive henrykt over Skipper Worse, det er virkelig for Stavanger en morsom Bog; Sludder og Vrøvl ere vi forberedte paa. Byfogden er skaanet, træffer du ham saa sig ham fra mig, at det holdt haardt; men jeg har lovet det. Haugianerne har jeg skildret i deres Decadence efter min bedste Overbevisning; med Sympathi for de første levende Kristne fra Hauges egen Tid har jeg ladet Efterfølgerne gaa op i verdslig Handel og det blødsødne Hykleri, som nu er trængt helt op til endel af Præsterne og som danner Grundvolden for næsten alle vore Fruentimmers Religiositet. Der er to Steder, man vil kaste sig over: et i femte Kapitel – Cardinalkapitlet – hvor jeg giver Juristerne et høist uventet Rap, og et i 4de, hvor Præsterne faar sin varme Mad bagfra – historisk. Ellers er den harmløs og absolut kydisk. Derfor venter jeg et stort Salg; næste Gang skal jeg berette dig om Oplagets Størrelse, Pris og antageligt Arketal; jeg sender de første 5 Kapitler til Trykning imorgen; de ere oversatte.

Jeg har været saa heldig at sætte Prisen paa fersk Sild til 3 Ort og atten, samt til ikke at nævne Nodebas, men bare: «Ivar Ostebo har kjøbt 400 Tønder for Jer!» Om jeg havde været hjemme, var denne Bog visselig blevet bedre, og var her bare Tid, men det er her ikke, skulde du eller din Broder læse igjennem nogle af Kapitlerne. – Det glæder mig, at du dog ikke ligefrem bespotter mig for min Plan om Huset og det er ganske som du mener, at jeg selv vil have det: Eckhoff tegner – (kan han?) – jeg er umyndig; alting kalkuleret; du lægger flade Stenheller overalt; jeg gnider en Morgen paa Lampen og staar foran mit ejendes Palads mod 2/3 Prioritet. Naar jeg bare kan komme hjem en 14 Dages Tid isommer, saaat vi kan faa kjøbt Grund. Stilen skal være som Ledaal eller de gamle Paladser i Amaliegade med Vaser og Guirlander, – man faar dem her af Zink; lad Ekop prøve sig. – Farvel.

Din hensvindende A. L. K.

Kjøbenhavn d. 7de Mai 1882.

Kjære Ven! Tak for Deres venlige Brev; det har ligget en Tid, fordi jeg har skrevet saa ivrigt paa min nye Bog. Igaar sluttede jeg den, og idag skriver jeg en Mængde Breve; imorgen gaar jeg ud i Luften og rører med Guds og St. Svithuns Hjælp ingen Pen mere før til Høsten.

At De har læst den tykke Bog, rører mig, saa at jeg endog en Dag besluttede at prøve selv; men saa saa jeg hele Taburetten hos Dr. Brandes og da opgav jeg det. Lidet læser jeg – det er vist, og nu er her saa meget: Collins Bog om H. C. Andersen, Jonas Lie, Sars Historie og saa Aviser fra Stavanger; dette er mere end nok for mig. Jeg har nemlig etableret en Grundsætning, at en god Forfatter bør skrive lidet, og aldeles ikke læse. Det er utroligt, hvor tilbøielig man er til at slaa af paa Fordringerne til sig selv og sænke Niveauet for, hvad man tør tillade sig, naar man læser meget; thi læse meget er at læse slet, eftersom det meste, som skrives er under det tilladelige. Har De ikke lagt Mærke til, naar De skriver noget, som De selv føler ikke er saa godt som det burde være og som De muligens kunde gjøre bedre, naar De anstrængte Dem, – at der da kommer en Djævel, som siger – aa ja! – alt kan ikke være prima Sort; det er s'gu ikke værre end saamangt andet, der trykkes om Aar og Dag! – Denne Djævel er al den middelmaadige og slette Literatur, vi putter i os ved Vintertid og frempaa Vaaren, den fortætter sig til en Djævel i Maven paa os, som gjør vor Stil skjødesløs eller flot, Tankerne tomme og konventionelle og ender med at gjøre os til respektable Literater, – ja en liden Grad over Journalister. A propos! – jeg kan ikke sympatisere rigtig med Deres Forslag i Norsk Tidsskrift om de navngivne Kritikere. Herregud! kan ikke det være hip som hap, hvad Fanden de Fyre hedde? Dersom en Forfatter virkelig bryder sig om dem, bør han ialfald skjule det og jo før jo heller vænne sig af dermed. Men lad dem endelig ikke indbilde sig, at noget voxent Menneske lægger Mærke til, om de hedde q eller Jæger.

Dersom De virkelig kommer over Kjøbenhavn, maa De naturligvis besøge os som De ogsaa lover; og jeg haaber, vi skal faa os en god Passiar. Men det er forøvrigt med blandede Følelser, jeg imødeser Sommeren, eftersom min Kone vil føde et – i Parenthes være det bemærket – temmeligt overflødigt Barn, og i saadanne Tider er hverken Huset eller Humøret iorden, – især ikke mit, der

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
desværre afficeres af de ubetydeligste Uregelmæssigheder. Men mine
Sindslidelser formaa dog ikke at standse den fortsatte Udvikling af Hager, og jeg
tror, jeg har halvfemte nu. De skulde gjerne faa halvanden; men endnu mere
vilde jeg unde vor fælles Ven J. P. Jacobsen lidt af min Fedme og Sundhed; thi
han trænger det vist mere end De, skjønt Deres Portræt saa trist nok ud. Har jeg
fortalt Dem, at der kommer et Bind Noveller af Jacobsen om 14 Dage? læg
Mærke til: Pesten i Bergamo; det er efter mit Skjøn det bedste, som kan leveres.
– Skal Deres nye Bog ud nu? – eller til Høsten? – min kommer først i Juni her og
i Juli i Deutsche Rundschau. Lad os nu skrive regelmæssigt.

Deres hengivne *Alex. L. K.*

Olaf Skavlan.

Kjøbenhavn, d: 7d Mai 1882

Kjære Svoger! – Tak for dit Brev af 30te f.M. – Vil du sende mig mit
Manuskript til Karen, da jeg til en fremtidig Trykning ikke kan bruge Tidsskriftet
paa Grund af de smaa Forbogstaver. Det ser jo meget lovende ud med
Tidsskriftet og det er en Fornøjelse at høre, hvor man interesserer sig for det –
hernede ogsaa. Men alle klage over, at de aldrig faar sine Hefter. Det synes mig
ogsaa at være lidt mærkeligt – alle disse Remedier der er med dette Tidsskrift;
saa jeg ikke forleden Dag, at de, som ikke havde faaet Hefterne sine, skulde
fremstille sig mellem 5 og 6 i Maribogade – tror jeg. Saadanne Fordringer til
Kjøbere stilles dog ellers ikke ved andre literære Frembringelser, – naar jeg
undtager dem der staa under Overskrift: Folkeskrifters Udbredelse; thi om disse
læser jeg ogsaa de utroligste Avertissementer. Hvorledes kan det hænge
sammen? – med andre Ting synes jeg, Boghandlerne nutildags kvæler os; og
dette Tidsskrift – klager mine Venner her – er det næsten ikke muligt at faa
fravristet Boghandleren; – det undrer mig.

Jeg skulde have spurgt dig, om du ved, hvem der har skrevet «Fredløs»? og
hvem: Til Statsraadstabet? – jeg kjender selv ingen af Delene; men alle
spørge mig. Saa vilde jeg ogsaa gjerne vide, om der fra literære Venners Side skal
gjøres noget ved Bjørnsons Jubilæum? – det er jo i August?

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Igaar sluttede jeg min Bog efter tre Maaneders Arbeide; det gik fort; men saa er jeg ogsaa temmeligt træt nu.

Hils Dagmar; hvis jeg faar Kraft, skal jeg skrive til hende. Hils ogsaa Sars og de andre Venner.

Din hengivne *Alexander L. Kielland*.

Frederik Hegel.

Kjøbenhavn, d: 9 d Mai 1882.

Herved sender jeg de fem første Kapitler af Skipper Worse, hvilket udgjør c. 1/3 af hele Bogen. Naar det femte Kapitel er trykket, tænker jeg muligens at lade det komme i Ude og hjemme; derimod vil jeg ikke have nogen Udgave paa Svensk. Deutsche Rundschau optager den første Halvdel – tænker jeg – af Bogen i sit Julihefte.

Jeg imødeser Deres Forslag til Honorar og Oplagets Størrelse, idet jeg endnu engang beder Dem paalægge Bogtrykkeren den størst mulige Ødslen med Plads – saavel ved Kapitlernes Slutning og Begyndelse som ogsaa ved at sætte det mindst mulige Antal Linier paa hver side – f. Ex. 23? – Udstyr og Bind ønsker jeg som ved Garman & Worse; jeg bryder mig ikke om nogen Tegning eller Titelvignet; 1ste, 2det o.s.v. Tusinde trykkes foran. Første Korrektur besørges – efter Aftale – læst ved en af Deres Folk; andet vil jeg selv læse.

Kapitlerne komme med et Par Dages Mellemrum fra Oversætteren, saa jeg haaber, at hele Manuskriptet – der er 15 Kapitler – skal være afleveret ved Maanedens Udgang. Det bliver «en Sommerbog», men hvis De tror dette meget resikabelt, vil jeg dog foretrække et mindre Oplag fremfor at vente til Høsten. –

– Min Kone takker for Indbydelsen; vi ville overordentligt gerne komme ud til Skovgaard en smuk Dag i Ugen; og af Skræk for «Vandgrøden» vil jeg ikke undlade at underrette Dem itide. Jacobsen tager vi med os; men Paulsen bor desværre saa langt borte.

Deres meget hengivne *Alexander L. Kielland*.

10d Mai.

Jeg har ventet til idag, forat kunne sende det femte Kapitel, som er Bogens Kjerne. Veiret ser ikke ud til at ville begunstige vor Kjøretur i denne Uge. Vore venskabeligste Hilsener til alle Deres!

Deres meget hengivne ALK

Jonas Lie.

Kjøbenhavn, d: 13de Mai 1882.

Hr. Jonas Lie! – jeg har læst Deres nye Bog og har fremfor andre Grund til at glæde mig over den. Der er nemlig en Sammenhæng mellem «Gaa paa» og min Skipper Worse, (som kommer snart): De har skildret Silden, naar den fiskes, jeg har taget den, naar den kommer til Byen, skaffer Arbeide og Formuer for de heldige. Deres Skildring af Fisket har jeg al Grund til at tro er overmaade korrekt; vistnok var det forbi med de gode Sildeaar, da jeg blev saa voxen, at jeg kunde have seet det med Forstaaelse. Men naar man er fra Stavanger, kan De skjønnne, man har altid saavidt Greie paa de Ting, at man kan dømme, om et Billede af Livet der nord stemmer eller ikke. Derfor kan De tænke Dem, hvor jeg frydede mig over de kjendte Udtryk og hele det gamle Sildeliv. Og dog skal De have endnu mere Ros og Tak for den indestængte Bygd; det synes jeg, er det bedste af Bogen og noget af det bedste, jeg har læst.

Jeg ved ikke, hvad De synes om saadanne aabne Udtalelser af en yngre Forfatter; men jeg har det Indtryk af Dem, at De er Mand for at snu Dem om og bide igjen, hvis De ikke liker det. I Tillid hertil vil jeg vove en meget nærgaaende Bemærkning, – ikke forat prøve, hvor langt jeg tør gaa, endmindre forat gjøre mig vigtig; men fordi det vedrører Ting, som jeg ofte har tænkt paa, og som det altid interesserer mig at diskutere. Det er det gamle Spørgsmaal: om vi velstaaende Folks Børn fra Embedsklassen og det høiere Bourgeoisie – nogensinde kan forstaa Bønder og smaa fattige By folk saaledes, at vi formaar at skildre dem helt sandt i deres *indbyrdes* Forhold? Paa de Punkter, hvor den høiere Dannelse støder sammen med den lavere, ville vi – naar vi ellers have Evne til at se – nok kunde give et tro Billede af Forholdet; men ikke tror jeg, at nogen af os – fine Folk kan skildre et helt Liv fra de lavere (De misforstaa ikke

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Ordet, jeg bruger det bare i Farten) Sfærer i Samfundet saaledes, at det bliver et sandt og korrekt Udtryk for de Menneskers Tænke og Tale-vis i deres indbyrdes Omgang. Jeg kjender kun Zola's l'assommoir, som i den Henseende gjør et fuldstændigt paalideligt Indtryk; men han kommer jo ogsaa selv nedenifra gjennem Filler og Sult. Hvad mig selv angaar, er jeg altid ængstelig og misfornøiet med mig selv, naar jeg behandler de Mennesker. Men saa maa jeg jo ogsaa indrømme, at jeg ved hele min Person og mit Væsen er særligt uskikket til at gjøre de nødvendige Studier. Resultatet er for mig i saa Henseende blevet: vi lærer dem aldrig at kjende; og jeg har dog i ni Aar havt 30 til 40 Mænd, Kvinder og Børn under min umiddelbare Styrelse og Omsorg – baade om Sommeren, naar de arbeidede, og om Vinteren, naar de sultede. Derimod har jeg med Skræk seet talrige af «vore Folk» – især Præster, der indbilde sig og høit fortælle, hvorledes de gaar ud og ind i Bondens Stue som i hans Hjertes Inderste, hvor de kjende ham til Punkt og Prikke lige ind i de intimeste Folder. Og saa ved jeg, at Bonden ler sig kryl af disse samme Mænd bag deres Ryg; at han uden den mindste Anstrængelse trækker dem omkring efter Næsen gjennem et helt Liv, uden at de et Secund mærke, hvorledes Bonden lo dem ud, gjennemskuede dem og hadede dem. Nei – vi forstaar dem aldrig; og de misforstaar os ofte.

Efter denne Indledning maa De ikke tro, jeg vil afprute Dem et stort Kjendskab til Smaafolkene, men jeg vil ved min nærgaaende Bemærkning paapege, hvorledes selv en saa vel underrettet Mand som De kan gribe feil paa et enkelt Punkt. Den nærgaaende Bemærkning gjælder hin Sild, som Rejer stikker i Lommen Pag 76. Paa Forhaand vil jeg – hvis De kan sige, at noget lignende eller vel endog det samme er faktisk passeret med en Bondegut – til min Dødsdag paastaa, at der var noget iveien med den Gut; fine Folk havde forkvaklet ham og gjort ham affekteret og skabagtig. Men det er Rejer ikke.

At den samme Trang til at gjemme noget, der har tilhørt den Elskede eller som hun bare har berørt – for Ex en Rose, et Buxebaand, en Haarlok eller sligt, at den samme Trang findes hos en forelsket Bondegut, vil jeg ingenlunde benægte; men jeg vil paastaa, at den væsentlig vil holde sig til de samme nævnte Gjenstande eller dog inden deres nærmeste Kategorier. Ikke fordi en Sild for ham – som for os – har noget ækelt ved sig ved sin Lugt og Fugtighed (hvilket jeg senere skal have fat paa) – ikke derfor vil han undlade at tage den som et

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Elskovs-pant. Men fordi han daglig vasser i Sild, ligger i Sild, staar op i Sild, ser ikke andet, tænker ikke paa andet – derfor vil den Sild, som Stina har ganet, ikke tale til hans Hjerter i det uendelige Mylder af Millioner, han daglig færdes i. Jeg kan ikke indrømme, at en sund Bondegut uden Affektation kan falde i Elskovsdrømme over en Sild blandt Silden, som den Elskedes Fingre har behandlet. Derimod synes jeg netop – undskyld mig nu! – at det smager lidt af Præsternes Godtkjøbs-Kjendskab til Bonden, naar Forfatteren paa samme Tid som han indfører sine og sin «Klasses» Følelser og Handlemaade i Bondens Hjerter og Hoved (hvad jeg – som sagt – ikke vil forbyde) – dog samtidig hermed – fordi Talen er om en Bondegut – sænker Gjenstanden mange Octaver i Finhed – fra Rosen ned til Silden – saaat de fine Læserinder ville udbryde: Gud – tænk en Sild i Lommen! – og «Præsterne» ville træde til med Kjendermine og sige: Netop saaledes er Bonden; – et ægte Træk af det virkelige Liv! Det er denne Ros, jeg vilde finde det pinligt at modtage. Thi der er – det er jeg saa sikker paa – i denne Skildring, uden at De ved det selv, noget af det gamle Standshovmod, der vel ikke frakjender Bonden de «fine Følelser»; men som dog ikke kan lade være at lægge det hele ned i en grotesk Stemning, som skal være meget *meget* humoristisk og harmløs for ikke at lade den indgroede Bondeforagt skinne igjennem. Og i samme Retning peger Ordene: «saa vaad og sleip og skjællert som den var». Thi vi ere vel enige om, at for ham, der vælter i Sild, har det ingenting at betyde; Bemærkningen kan derfor ikke have noget psykologisk Værd som yderligere Bevis paa hans Elskovs Styrke: at han tog og gjemte den ækle Sild, – Silden er ham i og for sig saa kjær – uden Stinas Ganing – at han gjerne kunde æde den raa; det kan derfor kun være et lidet Fingerpeg fra Forfatteren, der yderligere skal understrege, hvor snurrige de ere – disse Bønder: de elske, som vi; formere sig vel ogsaa paa samme Maade; men naar vi indaande den Elskedes Væsen i Rosens Duft, mindes de sin Pige ved at trykke en sur Sild til sit Bryst. Ser De! – her er noget af Ringeagt i dette, som opirrer mig til det yderste! –

Ja – nu ved jeg virkelig ikke, hvad De synes om mig! – hvis De er sint, vil De sige: komme og beskylde *mig* for Bondeforagt, Ringeagt o. s. v.!.; men hvis De er en meget taalmodig og elskværdig Mand, vil De sige; han er rask paa Kjæften – den unge Herre!

Thi min Mening er jo kun den at vise et Exempel paa, hvorledes *vi alle* – selv

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
de bedste blandt os – bære dybt i vort Blod Levninger af Fordomme og
Standstøt; – det er jo ikke at undres over, sligt slibes langsomt af
Generationerne. Og Meningen med min aabne Udtalelse har ogsaa kun været at
vise os begge den Tjeneste at prøve en Klaring af vigtige og interessante Ting –
enten De nu kan indrømme noget af, hvad jeg har sagt, – eller De vil være saa
snil at vise mig tilrette.

Iethvertfald haaber jeg at høre fra Dem, naar Skipper Worse kommer, og er
der saa sandt et Sted i Bogen, hvor De faar Lyst til at slaa et Domme dagsslag,
saa kan jeg forsikre Dem, at jeg vil føle mig glad og æret derved.

Modtag mine venskabeligste Hilsener.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Otto Borchsenius.

Kjøbenhavn, d: 18d Mai 1882.

Kjære Ven! – nuvel! – hvis du altsaa uden at forhale Trykningen af Bogen kan
faa det femte Kapitel sat for dit Blad, saa sælger jeg det herved til Optagelse i
Ude og hj. pr. kontant.

Overskriften skal være:

Det 5te Kapitel af «Skipper Worse» – Alexander L. Kielland's nye Roman,
der om kort Tid vil udkomme paa Gyld. Forl.

Korrektur bryder jeg mig ikke om at læse, naar du vil garantere mig, at Ingen
faar stikke en Finger paa min Ortografi. Skulde denne være altfor stridende mod
Bladets sædvanlige, faar du heller sætte en Note om Forfatterens Stridighed i
Smaating. Hele Kapitlet maa ind paa en Gang.

Din hengivne *Alex. LK.*

[...]

Jonas Lie.

Kjøbenhavn, d: 22de Mai 1882.

Kjære Hr. Lie! – da jeg fik Deres Brev saa uhyre fort og saa uhyre sort af Blæk, tænkte jeg strax: han er sint! Men efterhaanden som det lykkedes mig at pille Ordene ud af det Blæk, hvori de saa rigeligen vare indhyllede, blev jeg mere og mere rørt, og nu maa jeg takke Dem med Glæde og forøget Agtelse, fordi De saa taalmodigen og venskabeligen optog min nærgaaende Tale. – Af Deres Bog faar De vist megen Glæde, – selv Dr. E. Brandes – en af Kongens trofasteste Nytorvere – min Betegnelse for de uforbederlige, naturblinde Kjøbenhavnere – selv han var henrykt over Deres Skildring af Fisket.

Naar min Bog kommer over Pintse, haaber jeg, De vil give mig en Rivaf til Gjengjæld.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Vilhelm Bergsøe.

Kjøbenhavn, d: 26de Mai 1882.

Til Redaktionen af [Juleroser]

Jeg skal af Høflighed svare paa Deres ærede af 25 dns., skjønt jeg her – som ved saa mange lignende Forespørgsler ikke egentlig kan indse, hvad der er at svare paa. Thi Deres Brev indeholder intet Tilbud, som jeg kunde modtage eller afslaa; jeg finder det udenfor al Rimelighed at forudsætte, at jeg skulde «være villig til at støtte» Hr. Kunsthandler Bojesens «Juleroser», – et Foretagende som – saa vidt jeg forstod – var meget indbringende ifjor.

Vel kan jeg tænke mig, at det var Meningen at sende mig Honorar efterpaa – uden Tvivl et anstændigt Honorar, – det er slet ikke det, jeg er bange for; – men hvad jeg ikke kan lige – ja hvad der rent ud sagt støder mig – er denne Maade at forespørge hos Forfatterne, om de ville støtte dette eller hint mod en Udsigt til en pour boire altefter Forlæggernes Skjøn.

Kun med en bestemt Offerte paa Haanden kan jeg give Dem bestemt Svar, om jeg vil være med eller ikke; thi det hele er slet og ret en Forretningssag og

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
intet literært Foretagende, som fortjener eller trænger at «støttes», og – det vil
De vist indrømme mig – jeg kan dog ikke have nogen anden Interesse end den
pekuniære af at komme mellem Hr. Kunsthandler Bojesens Juleroser.

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Kjøbenhavn, d: 28de Mai 1882.

Kjære Hr. Justitsraad! vil De høre en ny liden Plan?

Hvergang jeg fordeler mine Friexemplarer af en ny Bog, tænker jeg, hvor dumt det dog er at give netop mine Nærmeste, som ere de sikreste Bogkjøbere. Desuden øger Forpligtelsernes Antal, saa jeg nu er ved det Punkt, at jeg ved Fordelingen ligefrem maa frygte for at støde nogen ved Udeladelse.

Men dette er mig en utaalelig Ting, hvorfor jeg igaaraftes Klokken elleve tog den faste og urokkelige Beslutning: ikke mere at fordele et eneste Friexemplar; vil jeg give en Bog til en Ven eller Veninde, vil jeg selv købe den hos Boghandleren.

Af mine Friexemplarer vil jeg derimod danne et Fond til Hjælp for mine gamle Arbejdere paa Malde Teglværk og i den Omegn; jeg har endnu der en Ven, som deler ud for mig, hvad jeg sender; og da der jo ikke er saa mange, kommer selv smaa Beløb til at gjøre Gavn, – fattige er de ogsaa i en sørgelig Grad.

Nu er Spørgsmaalet, om De – som Forlægger kan være tjent med at betale mig Penge istedetfor disse Friexemplarer? – vil De svare derpaa som Forretningsmand.

Beate har endelig resigneret, skjønt Veiret er saa fristende. Hun har det ellers godt; men det er en yderst uhyggelig Tid; jeg føler mig selv, som om jeg gaar med Tvillinger. Venskabelig Hilsen.

Deres *Alexander Kielland.*

John Paulsen.

Kjøbenhavn, d. 1ste Juni 1882.

Kjære Ven! – da De nu ikke tager mig det ilde op, at jeg ikke kommer helt ud til Dem, sender jeg Dem herved min Tak for Deres Bog – en Tak, som kan være tarvelig nok, da jeg nu – som De hørte – selv ikke længer gjengjælder mine Kollegaers Gaver af Bøger. Og lad mig saa med det samme sætte Deres Taalmodighed paa Prøve ved nogle nærgaaende Bemærkninger.

De sagde eller skrev engang om Dr. Schandorph, at han var saa lærd og fuld af Citater. Det samme vil jeg i høi Grad sige om Dem. Saasnart De er i Italien, forskaaner De os ikke for en eneste kunst- eller literaturhistorisk Trivialitet. Dersom De anede, hvor knusende kjedsommeligt det er for os, som ikke have været i Italien, at læse dette Land beskrevet af Fremmede – halvt Dithyrambe halvt Baedeker –, de samme Ruiner, de samme Cypresser, Lopper og Lazaroner. Og saa denne uforklarlige Lyst til at se Literaturhistorie, hvor der dog maa være Liv og Blod at finde; denne snurrige Lyst til at snuse om i Stuer og Senge, hvor Byron og Musset have drukket og horet! Dernæst kan jeg ikke tilgive Dem Titelen, der minder om Heines Florentinische Nächte. Altsaa sætter jeg: En venetiansk Fantasi, Flor. Erindr. meget lavt, ligesaa Portraitets Fyrste. Salon i Paris, Livet i München meget høiere, ligesaa Rosendal. Ole Bull og Ibsen gode og interessante; en Henrettelse i Bergen endnu bedre og Stakkels Trine uden Sammenligning allerbedst.

Til Stakkels Trine har jeg kun en Indvending: Indledningen; hvad skal vi dog med denne famose Orkan? Ellers er det en Fortælling af stor Paalidelighed i en nøgtern Stil, som ikke noksom maa beundres efter de italienske Udbrud. Det er mig saa klart, at dette er Deres feldt; De har Medlidenhed og Kjendskab til smaa Folk og ogsaa Farver; hvad der er glødende, glimrende og stort skildrer De ikke koldt og overlegent nok, og derved faar De det ikke til at staa klart frem.

Dersom De absolut vil have Handelsbetjenten med, burde vi have seet ham før – f. Ex. gjørende Kur til Trine; nu kommer han lidt utilsløret som et Middel til at frembringe Kontrast. Men det er en liden Ting! Fortællingen er ikke blot den bedste i Bogen, men i og for sig et Arbeide som maa opvække Beundring hos alle, som forstaar sig paa Literatur. Reis hjem og skriv saadanne Ting og lad il diavolo tage la bella Italia.

Tilværelse. Imidlertid haaber jeg dog, vi sees snart igjen.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Kjøbenhavn, d: 7d Juni 1882.

Kjære Hr. Justitsraad! – jeg blander mig ikke gjerne op i andres Affairer, men jeg maa dog endnu engang komme tilbage til vor Samtale om Fætter Carsten. Jeg vil slet ikke, at De skal tro, at jeg – ved at paakalde Deres saa ofte og rigeligen beviste Velvilje mod mig – skulde ville prøve at paanøde Dem en Mand, De ikke behøver eller ønsker at have. Men jeg tror, at Carstens Fordringer ere saa langt beskednere end De tror og derfor lettere at tilfredsstille. Han taler ikke om sin Stilling; men af mange Smaating kan jeg forstaa, at det bliver ham mer og mer pinligt at gaa uden fast Beskæftigelse; og jeg er overbevist om, at han med Iver og Taknemlighed vilde modtage en ganske underordnet Post for den beskedneste Løn, – Hovedsagen for ham vil være, at han befries for det moralske Tryk, der ligger i at leve paa literære Forhaabninger, der ialfald foreløbig synes svage, – og af sin Kones Penge. Saa tænkte jeg mig, om der muligens nu ved Sommerferien kunde være en ledig Plads – om det saa blot var et Vicariat.

Carsten har nu lært Handelsregning og Skrivning, og er – det kan jeg ialfald borge for – paalidelig, retskaffen og behagelig i Omgang.

– Jeg er halvt flau over denne varme Anbefaling af min Fætter, – den han forresten ikke ved noget om og ikke maa vide noget om –; men jeg haaber, De ikke bliver utaalmodig, ligesom jeg – enten det nu bliver saa eller saa – uforandret forbliver

Deres forbundne og meget hengivne *Alexander L. Kielland.*

[...]

Kjøbenhavn, d: 8de Juni 1882.

Kjære Ven! – nu er jeg færdig med min Bog og skynder mig at svare paa dit Brev. Bogen, som heder «Skipper Worse», vil udkomme den 23de Juni, og jeg skal skrive til Floor at han sender dig et Exemplar som Gave fra mig. Det er min Plan at komme hjem en tre Ugers Tid fra Midten af næste Maaned, og den Tid vil jeg benytte til at udsøge mig et Sted i Omegnen af Stavanger, hvor jeg saa kunde lade opføre et Hus. Vil du ikke være saa snil at prøve, hvad Pris man skulde give for N. Oftedals Stykke helt fra Molleberget og op til Grændsen med Nygaard? – eller er der noget tilsalgs af Ligaardene? Den Kant vil jeg bo paa, men sig det ikke til nogen.

Nu kan du vel fortælle mig om Svendsens Murstensmaskine; jeg er meget spændt paa at høre, hvorledes det gaar; nogen stor Tiltro har jeg ikke – det maa jeg sige; den Erfaring en saa ung Mand kan have, som aldrig – saavidt jeg ved – har studeret Teglværket i Udlandet, kan ikke være meget stor; mulig er det jo, at han er et Geni, men det ser han mig dog ikke ud til. Fortæl mig iethvertfald endelig, hvorledes det gaar med Maskinen.

Nu om Dagen gaar det vel ellers livagtigt paa Værket med Lasting og Smøging – eller brænder I allerede? Det var dog godt at se, at der var nogle temmeligt store Leverancer at begynde med, skjønt noget egentligt Liv er der vel ikke endnu kommen i Murstenshandelen. Det varer længe; men det maa komme; naar du bare ikke bliver nødt til at gaa dybere i din Vexelgjæld, thi da er det bedre at springe fra det altsammen strax.

Her er fuld Sommer, og Rugen er høiere end jeg; Veiret er godt og frugtbart med Sol og Regn, saa Danmark venter sig et Kronaar. Det er jo godt hjemme ogsaa – hører jeg, og du kan tro, jeg glæder mig til at komme hjem nogle Dage i Sommer; til næste Vaar er det Meningen at komme med Familien og saa forblive hjemme i Ro og Fred. Det skulde være morsomt om vi kom til at bo nær hinanden; se nu til, at du kan skaffe mig godt Kjøb paa et Stykke af Li-Kanten.

Mange venskabelige Hilsener til dig og dine.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Albert Bonnier.

Kjøbenhavn, d: 12te Juni 1882.

Hr. Albert Bonnier! – da jeg i sin Tid undlod at svare paa Deres Skrivelse angaaende min Julefortælling: «Else», mente jeg, De deraf maatte for staa, at vor Brevvexling var afbrudt. Det er derfor med en vis Overraskelse, jeg idag modtager Deres Brev fra Paris, hvori De synes at forudsætte, at jeg fremdeles skulde kunne ønske at lade mine Bøger forlægge paa svensk i Deres Forretning.

Tillad mig at minde Dem om vor Correspondence vedrørende «Else»!

Dengang Göteborgs H. & Sjöf.tidn. vilde tage Fortællingen som Feuilleton, spurgte jeg Dem, om De ikkedestomindre ønskede Bogen paa Deres Forlag. De svarede: at isaafald maatte De nedsætte Honoraret fra 20 til 15 Kr.

Dette Afslag udgjør for «Elses» Vedkommende en Sum af 37 1/2 Krone.

Som Forretningsmand har jeg havt rigelig Anledning til at møde den utroligste Ugenerthed i Retning af Prutning fra Kjøbernes Side; men jeg har altid ment, at – selv naar man handler med Mursten, er der et Velanstændighedens Lavmaal, under hvilket den Lysthavende ikke kan byde uden at fornærme Sælgeren.

Efter Deres seneste Skrivelse fra Paris maa jeg tro, at De ikke er Dem bevidst, at De har tilføiet mig en saadan Fornærmelse, og – ret beseet undrer det mig ikke. Thi den udsøgte Haan, hvormed Forlæggere siden umindelige Tider have nedladt sig til at leve af Forfatterne, har selvfølgelig efterladt Spor ogsaa i Nutidens Opfatning; – og naar jeg ikke deler denne Opfatning, maa jeg desværre indrømme, at jeg endnu er en Undtagelse. Imidlertid er det mit faste Haab, at naar jeg om – lad os sige – 10 Aar offentliggjør vor Correspondence, vil samme allerede for den daværende Slægt frembyde et ligesaa interessant som i høieste Grad overraskende Exempel paa den Behandling, en Forlægger kunde falde paa at byde en Forfatter i Aarene 1881–2.

Skulde De vredes ved dette Brev, vil jeg foreslaa, at De glemmer saavel Brevet som Deres Vrede i – lad os sige – 10 Aar. Kanske er ogsaa De ved den Tid kommen til en Anskuelse af, hva der sømmer sig i Forholdet mellem Forlægger og Forfatter, som atter kunde muliggjøre et Samarbejde mellem os.

Frederik Hansen.

Kjøbenhavn Ø. d. 13de Juni 1882.

Kjære Formynder! jeg begyndte at blive ganske sint, fordi der aldrig kom Brev fra dig; saa kom der da endelig et lidet Skitbrev af 10de Juni, som jeg strax besvarer. – Jeg vidste at det var noget oppe i Gjællerne, som ved Ganingen blev udrevet; men jeg gad slet ikke forklare det i en hel Sætning Ligesom der er to Slags facta – nemlig: facta sandt og facta Løgn – som Skrædder Clausen sagde til Jonas Kielland – saaledes er der ogsaa to Slags Virkelighedsskildring. Kan du huske et Kapitel i en af Drachmanns Bøger, hvori han opregner alt det Værktøi, som findes i en Smedie, – det er den Godtkjøbs-Realisme – efter Clausen: facta Løgn, som er saa grueligt bange for at glemme noget af sin Visdom, som ikke giver tabt, før Læseren har faaet det ind med Skeer every bit – Zola er ogsaa plagesom i saa Maade. Efter min Ide skal en Forfatter netop holde sig paa det Punkt, at han skifter Sol og Vind ligeligt mellem den Kyndige og den Ukyndige; ikke til Fordel for den ene trætter den anden enten med Fagord eller med utidige Forklaringer. Ved næste Oplag kunde jeg være fristet til at tage hele Forklaringen bort eller sætte: det vil sige rive Gjællerne ud. Men naar du tænker dig et større Publikum, saa vil du indrømme, at altfor smaa Hensyn til den lille Flok af Kyndige ikke ere berettigede. Imidlertid er det uheldigt, at der staar Indvold; thi det kunde lede Tanken hen paa, at salt Sild var helt opflækket og tomt – som en Røgesild, – og det vil overraske mange!

Et Exempel paa min Ide om god Virkelighedsskildring er de første fire Sild, som kastes ind. Der vil den Ukyndige neppe studse, men den Kyndige vil sige: han ved Besked. Og netop der havde jeg saadan brændende Lyst til at give hele Scenen med Tællingen: Raabene, Talsilden, Kridtstregerne og det hele. Men mit Princip tro gav jeg det op, da det vilde opholde Skildringens Fart og være plagesomt for de Ukyndige.

Du har vel seet, at jeg til Ære for dig har taget tre Linier ordret fra dit store Brev; det er om Lyset i Sildehougen: «som var stukket midt ned i Sildehougen, og

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
som altid voldte stor Bekymring formedelst Snyden med vaade Fingre, Falden
omkuld og andre Gjenvordigheder.» Jeg har rent glemt at fortælle det før; men
du saa det vel? – jeg læser aldrig Stedet uden at le; thi jeg ser disse tre Linier saa
tydeligt som en egen liden Enhed inde i min egen Stil.

Siden du saaledes er med paa Forfatterskabet, vil jeg haabe, at *vi* faar Ære og
Glæde af Bogen. Hegel har jeg perset godt – kan du tro. Istedetfor 28 à 29 Linier
paa Siden har jeg denne Gang 25, hvilket gjør mig en netto af over 2 Ark,
endvidere har han lagt 20 Kr. pr. Ark til den almindelige Betaling. Vor Kontrakt
er saadan: 5 000 Exempl. à 270 Kr. pr. Ark, hvilket for 20 Ark gjør 5 400 Kr. Jeg
haaber, du er stolt af mig! Hegel regner selv paa 2det Oplag strax; endvidere skal
«Else» snart ud igjen, og sandsynligvis G. & W. Derimod har jeg ligefrem brudt
med Svenskerne og vil ikke oversættes af det forbandede Broderpak. Ligeledes er
der paa Grund af min Oversætters Ubehændighed kommen noget iveien med
Deutsche Rundschau, hvorom jeg skal fortælle næste Gang. Da skal du ogsaa faa
vide, hvorfor jeg iaar ikke uddeler et eneste Friexemplar ikke til dig engang. Skriv
nu strax – er du snil.

Din *Alexander*

Georg Brandes.

Kjøbenhavn, d: 16d Juni 1882.

Kjære Ven! – Nu er det tilslut blevet mig klart, at jeg skylder Brev; thi din
Afhandling om S. S. var jo at anse som en Skrivelse. Jeg vederkvægede og
bestyrkede mine Meninger, ligesom meget, jeg ikke selv havde tænkt fuldt ud,
blev mig klart ved den Del af Afhandlingen, som omhandler gammel Digtning
mod ny; – det var som i gamle Dage, da jeg hverken vidste op eller ned, og
orienterede mig langsomt ved Dr. Brandes's Værker. Men selve den omskrevne
Digter kan jo jeg ikke læse, der endnu staar foran Adam Homo; tilslut bliver jeg –
som den Fyr hos Daudet, der aldrig nævnes som andet end l'homme, qui a lu
Proudhon – den Forfatter, som ikke har læst Adam Homo. Saameget mere maa
jeg forresten takke for Afhandlingen som jeg ved min nye Bog ikke kommer til at
sende dig noget Friexemplar. Jeg har nemlig bestemt mig til at ophøre med den

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Ting, som fra først af var en Glæde, men tilslut udvidede sig til en byrdefuld Pligt, med mange Hensyn til alle Kanter, hvilket er noget, jeg prøver at holde mig fri for. Derfor og forat styrke mig selv i mit Princip, undlader jeg at sende endog til mine fortroligste og bedste Venner, hvem jeg helst vilde vise Opmærksomhed og hvis Dom er mig værdifuldest, for hvilket Brud paa Sædvane og god Tone jeg fremsender mit Portrait som en mæglende Person. Bogen kommer Fredag den 23d Juni og er 20 Ark stor. Selv er jeg mere end ellers tilfreds med dens gode Sider. Jacobsens Noveller var en god Bog; jeg begriber ikke – eller rettere, jeg ærgrer mig over, at jeg begriber, hvorfor Publikum ikke fuldt ud paaskjønner ham; og hvergang jeg saa maa sige mig selv: han er for god for Massen, farer det som et Stik gennem mig: mine og Ewalds store Oplag! Imidlertid skulde jeg gjerne resignere som en populær Romanskriver – trøstet ved den gode Indtægt –, naar jeg bare kunde faa mere Interesse overført paa J. P. Men det er utroligt, hvormeget det staar ham imod selv hos ellers brave Læsere, at hans Sprog – hvad jeg jo ogsaa synes – er mangesteds ganske forvokset eller forkrøblet under Dressuren. Selv Kierkegaard, som havde den samme Dyretæmmermaner, – han red dog selv Dyret; Jacobsen staar midt i Circus og lader stundom Sproget gjøre ret banale Circuskunster. En anden god Bog er sandelig Gjellerups Darwin. Jeg var saa gal paa ham for Rødtjørn, hvor jeg synes, der var saamegen gutteagtig Godtkjøbs-Vantro og deslige, at jeg nu med den største Glæde maa erkjende, at der er noget genialt ved hans Talent, som – f. Ex. Ewald og jeg – kunde bide os i Fingrene efter. Aldrig havde jeg troet, at jeg uden Ærgrelse skulde kunne taale et *nyt* Digt om Geister og Genier; men Sandheden er, at jeg ved Læsningen af enkelte Partier var fuld af Beundring – ja Henrykkelse. «Gaa paa» af Jonas Lie svæver ikke saa høit; den kan sammenlignes med min Skipper Worse, i hvilken Sammenligning jeg for min Part vil foreslaa, at den taber.

Beate venter hver Dag at nedkomme med en Datter – jeg med en Søn – det vil sige, du forstaar, hun mener, jeg faar en Datter – nei jeg mener, hun faar en Søn – ja du forstaar!

Din *Alexander*.

Kjøbenhavn, d: 19de Juni 1882.

Kjære Hr. Justitsraad! – jeg fik idag Brev fra min Broder i Kristiania (15 Juni), hvori det heder: «Hvorledes gaar det til, at jeg forleden Dag traf en Mand, som allerede havde læst «Skipper Worse»? Han havde faaet laant et Exemplar hos en, som atter havde laant det hos en anden o.s.v.; men Exemplaret ejedes af din fordums Ven cand. jur. Fr. Salicath.»

Jeg har strax skrevet til min Broder, at han paa det nøiagtigste maa efterspore Sammenhængen, ligesom jeg iler med at underrette Dem, forat Sagen kan blive undersøgt i Trykkeriet eller Bogbinderiet. Thi det er jo indlysende, at det vil være til stor Skade for os alle, om mine Fiender i Kristiania, – og jeg siges at have adskillige saadanne, – om de kunne sidde færdige med en hel lang, knusende Kritik den første Dag, Bogen udbydes paa Markedet.

Jeg antager, at De vil være ligesaa interesseret i at opdage og for Fremtiden forebygge saadanne Misbrug, hvorfra de nu end stamme, ligesom jeg ogsaa strax skal give Dem Underretning om, hvad jeg yderligere hører fra min Broder.

Mange Tak for Visiten igaar; her er alt uforandret.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Albert Bonnier.

Kjøbenhavn d. 20de Juni 1882.

Deres elskværdige Svar dateret Villerville d. 17d Juni paa mit mindre elskværdige Brev af 12te s. M. har forsaavidt slaaet mig, som jeg maa er kjende, at De ikke paa Forhaand kunde vide, hvor stor «Else» var. Jeg udtalte mig i mit Brev – som jeg altid gjør det – meget skarpt, hvor jeg finder eller mener at finde Spor af den gamle Opfatning af Forfatterskab, som endnu den Dag idag gjør os retløsere end alle andre Borgere.

Men naar De ikke destomindre foreslaar, at den hele Affaire skal være glemt mellem os, saa vil jeg ikke være stivere paa min Side.

Jeg modtager derfor Deres Tilbud i Brev dateret Paris d. 9de Juni: Et Oplag

kontant.

«Skipper Worse» udkommer Fredag d. 23d Juni og er 20 Ark stor.

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland*.

Frederik Hegel.

Kjøbenhavn d: 20 Juni 1882.

Kjære Hr. Justitsraad! – uagtet jeg skrev et saa stærkt Brev til Hr. Albert Bonnier, er han dog saa svensk, at han foreslaar, at vi skulle glemme den affaire. Jeg, som har faaet sagt ham min Mening, har intet at glemme, og jeg haaber, han for Fremtiden vil blive behageligere.

Derfor har jeg modtaget hans Tilbud om en svensk Oversættelse – det vil sige: jeg afsender ikke mit Brev, førend jeg har hørt fra Dem, om De har noget derimod. Ifølge Bonniers Brev vil den svenske Udgave først komme ud til Høsten. Her er alt uforandret. Vi hilse venskabeligst.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Edvard Brandes.

Kjøbenhavn, d: 30 Juni 1882.

Kjære Ven! – som en Mand af Principer vil jeg herved bryde et og takke for din underhaands Kritik af igaar.

Det er altsammen efter min Mening ret, hvad du dadlende siger; kun undrer det mig, at du roser Fennefos's og Gamle Konsulens Kapitel. Det Kapitel skulde nemlig have været et monumentalt Kapitel af mine symbolske; men det mislykkedes, saa at jeg selv ikke taaler at læse det.

Du burde dog reise ned – eller op! til Jacobsen, jeg staar fremdeles paa et Ben ved Reden – nynnende: Hytten er lukket, Natten er stille –

En Ting ere vi sinte for, at du efter Komlerne, som dog serveredes med al

Din hengivne *ALK.*

Frederik Hegel.

Gyldendalske Boghandel Kl. 3 1/2 [Juli 1882].

Kjære Hr. Justitsraad! – sved, sint og udmattet er jeg vendt tilbage, forat klage min Nød.

Jeg fandt efter lange Omsvøb Klokkeren til Vor Frue, og han forklarede mig følgende:

Først maatte jeg gaa til Provsten Warburg og bede ham løse mit Sognebaand! (og binde mit Tungebaand), derpaa maatte jeg gaa til St. Krag, derfra til Provst Rothe og saa til Klokker Erlandsen. Hvis da ingen af disse havde noget at indvende mod min Kones eller mine Besteforældre, var det muligt, at Barnet kunde opnaa en christelig Daab!

Mit Raseri kan De ikke forestille Dem; men førend jeg begynder denne nedværdigende Gang fra Præst til Præst, vil jeg paa Mandag komme ind til Dem – haabende at De ogsaa i dennne Sag kan hjælpe mig med Raad og Daad.

Deres *Alexander Kielland.*

Jonas Lie.

Kjøbenhavn, d: 12 Juli 1882.

Kjære Hr. Lie! – jeg skynder mig at skrive til Dem, baade fordi jeg strax vil takke for Deres Brev, og fordi jeg tænker mig, at naar De reiser i Norge, bliver De vel ikke saa længe paa hvert Sted. Men naar De nu først er hjemme, agter De vel at forherlige B.B.'s Jubilæum baade i Sang og ved at være tilstede i Gausdal? Har han nogen Tid fortjent det, saa er det nu. Hans Tale paa Stiklestad har forfrisket min Rygmarv helt ned til den yderste Halehvirvel. Selv kommer jeg ikke til Gausdal. Vistnok er det mit Haab at naa hjem en Tur isommer, hvis min Kone,

som forleden fik en Datter, bliver saa frisk, at jeg kan forlade hende. Men jeg maa absolut til Stavanger, forat ordne mine Affærer saaledes, at jeg til næste – det vil sige første Vaar kan flytte hjem for Alvor. Jeg kan nemlig ikke udholde at leve tilleie blandt fremmede.

Efter Bestemmelsen skulde jeg kunne reise herfra i de første Dage af August; hvor er De da? – det skulde dog være morsomt at træffes. Dengang jeg var en lang Laban – rigtig en Laban af en Student, viste man mig Jonas Lie paa Gaden; men jeg anede dengang lidet, at jeg skulde blive hans Collega i dobbelt Forstand: baade Sagfører og Forfatter. – Nuvel! Jus ville vi ikke tale, om vi mødes, men jeg haaber, vi skulde more os. Hilsen fra mine til Deres

venskabeligst *Alexander L. Kielland.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Kjøbenhavn, d: 13d Juli 1882.

Kjære Herre og gode Ven! Tak for din Tale paa Stiklestad. I døde og flaue Tider kan det nok hænde, at du ikke passer saa godt; men alle maa vi dog være enige om at takke Guderne, fordi vi har dig, naar det kniber. Nu synes jeg, det gaar godt i Norge; hvad der skal siges, det bliver sagt, og alt, hvad vore Fiender burde tie med, det bliver ogsaa sagt. Der er bare en Ting som ærgrer mig lidt i vore Venners Tale, det er, naar det gjentages og gjentages, at Sverige er det langt mægtigere og større Land. Norge bliver tilslut som etslags Polen overfor Rusland. Men hvad Fanden er dette Sverige, hvis Mægtighed de kommer halende med? Eller findes her en norsk Mand, som for Alvor tror, at denne vor sammenbragte Broder er at være ræd for? Derfor skulde man slutte med saadan Tale, som bare kan gjøre de Unge bange og forvirrede. Naar vi haaber, at de Svenske ikke kommer for at slaas, saa er det for deres egen og for deres Kvinders Skyld; men lykkes det gale Folk at faa dem med paa slig Galskab, saa lad dem bare komme! – Guds Død! det er da ikke noget at være ræd for!

A propos! Beate fik den 5. den 4. som lykkeligvis var en Datter, hvilket vi begge ønskede os. Hun er meget frisk – jeg mener Moderen, Datteren ved jeg lidet om, da hun ligger nedgravet paa Bunden af en Vugge. Da hun kom til

Verden, [...] vog hun 8 1/2 !; men Livets Sorger og Bekymringer har allerede berøvet hende det halve. Anderledes gaar det med hendes formodede Fader. Han trives – ja, er det ikke ubegribeligt? – han trives tilsyneladende trods Hjemve og Pessimisme! han indhylles mere og mere i Spæk og udsveder en fin og kostelig Spermacetolie. For her er varmt – kan du tro! en fed dansk Varme fuld af Støv og en simpel Frugtbarhed. Jeg er saagu saa kjed af at se det gro med Kaal og Korn, at jeg længes efter at sidde paa en ordentlig Sten midt i Lyngen. Det kan forresten hænde, at jeg faar den Nydelse iaar; thi hvis Beate bliver saa hurtig frisk som hun pleier, reiser jeg hjem en Snartur i August. Det er min Agt at kjøbe Grund nær Stavanger og bygge mig et Slot, hvor jeg vil bo fra Vaaren 1883 indtil min salige Ende. [...]

Jeg har spekuleret paa, hvormed jeg skulde forherlige dit Jubilæum; hvis jeg bare kunde faa Tid, vilde jeg komme til dig og spille Fløite for dig; men jeg maa til Stavanger først og fremst. Jeg sendte dig ikke Skipper Worse, fordi jeg har svoret ikke mere at sende Forfatterexempl. – det blev altfor plagesomt med alle de nye Bekjendte, som fordrede det. Derfor sløifede jeg alle. Du sender mig vel alligevel et Par Ord om den? –

Hilsen fra mine til dine, fra mig til dig.

Din *Alexander*.

Beate Kielland.

Stavanger [aug.] 1882.

Kjære Beate! det er Søndag-morgen – en af de ægte: fin Nordenvind og Solskin. Fra Ullenhougene kan jeg hilse dig fra alle de blaa Fjelde; det er noget andet end det forhadte Sverige, som du ser. Her er endnu deiligere end jeg vidste, og alle Folk ere ligesaa velvillige som intelligente og interessante. Om dig er der kun en Mening, hvilken er en for mig yderst trættende Lovtale over, hvor flink du er i alle Maader! – de skulde bare vide! – men jeg tier! – derfor maa jeg først og fremst sende dig de kjærligste Hilsener fra alle her; de holde meget af dig allesammen; – det er ubegribeligt, men det er sandt.

Paa Reisen fik jeg endelig Storm nok. Desuden gik Maskinen paa «Stavanger»

istykker, da det var paa det værste om Natten, Kahytterne fyldtes med Røg og Folk styrtede paa Dækket – troende at Skibet vilde synke strax. Kun en beholdt sin Sindsro, fordi han sov til den lyse Morgen som en brølende Engel, – kan du gjætte, hvem det var? Da vi med «Orion» – vor gamle Ven – kom til Egersund, var Veiret saa galt, at alle Passagererne gik iland og tog Extratog; kun én forblev ombord, spiste frygteligt, tændte alle mulige Lamper og vandrede stolt omkring i de tomme Kahytter, – mon du kjender ham? Om Morgenens vaagnede jeg og saa ud af mit Vindu. Der stod en Mand og pillede sig i Næsen med Tømmelfingeren; og da følte jeg, at jeg var hjemme.

«Orion» gik ikke til Flekkefjord, og der var altfor morsomt ombord til, at jeg skulde gaaet iland i Egersund, derved kom jeg altsaa ikke til Jacob; men jeg faar fyge ned til ham en Dag.

Din hengivne A.L.K.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Kjøbenhavn: d: 20d Septemb. 1882.

Kjære Jubilant! Tak for dit uanstændige Brev af 20d August, som jeg fik i Stavanger midt i mine Synder og i en Hvirvel af Skram og Elskov og hvide Veste – rigtig en haugiansk Forsamling [...] Du kan ellers tro, der var herligt hjemme. Jeg vidste nok, der var vakkert, – jeg kjendte jo Folk og Fjeld, men alligevel blev jeg saa overrasket, – jeg havde aldeles glemt, at alt var saa over al Maade deiligt. Der har jeg ogsaa nu sat igang et stort dyrt Hus for mig ved Hafs fjorden – uden Penge vistnok, men med store Haab til ingenting og i en Letsindighed, som er min Stolthed.

Frederikssund den 28. September.

Jeg kan ikke længer huske, hvorved jeg blev afbrudt i mit Brev; men lad mig fuldføre det nu, om det end ikke bliver noget Brev, som du kan være tjent med. Det kan vel ikke nytte mig at ville fortælle dig noget om, at den bekjendte Laps er humørsyg og mange Gange har Rækker af meget onde Dage. Du vilde ikke kunne tro andet end, at det var en ny Form for hans lystige Skabagtighed – en Tro, jeg

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
beder dig beholde i al din øvrige Vantro. Imidlertid er jeg reist herud, forat tie og være alene; det øsregner, og Hønsene nede i Kroens Gaard ser ud som skuffede Novembermænd. Men jeg skulde gjerne ville vide noget om dig: hvad det er, du arbejder med og helst og især, om der er noget i det, man fortæller, at du vil til Udlandet for længere Tid? Du maa sende mig nogle Blækkletter om det; iethvertfald kan du vel ikke komme til Udlandet uden at berøre Kjøbenhavn, og da skal det glæde mig over al Maade at faa en ordentlig norsk Snak med dig. Du tror ikke, hvor pinagtigt det danske er mig – helst nu, da jeg saa nylig var hjemme; Vestlandet er dog Frihedens Vugge og Stavanger er en Perle; men jeg indrømmer, at det ser ud som en Østers.

Hvis du kommer hertil, har jeg bare en Frygt, og det er, at du bliver saa optaget med Repræsentation, Fester og saadanne (jeg gad vide, hvad der staar) – og saadanne Ting kan jeg ikke være med paa. Men det skulde dog være underligt, om vi ikke skulde finde hinanden i fornuftige norske Samtaler, og det glæder jeg mig til, og det trænger jeg ogsaa til. Her er – ja jeg vil saa nødig sige noget ondt om Danskerne; men – mellem os – jeg kan ikke holde dem ud længer. [...]

Hils din kjære Medjubilantinde fra os begge. Det lader til, at din vanartige Søn har passeret Kjøbenhavn uden at opsøge os; skjæld ham ud for det, – og kom snart selv.

Din hengivne A. L. K.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Kjøbenhavn, d: 12te Oct. 1882.

Kjære Ven! – i det Par Dage, som er gaaet, siden jeg fik dit Brev, har jeg gjort, hvad jeg kunde uden altfor stor Indiscretion for at skaffe disse Penge. Men jeg kjender jo ikke mange her – og hjemme slet ingen, der i et Tilfælde som dette vilde yde B.B. en Haandsrækning. Selv har jeg ingen Penge og bygger desuden Hus for dem, jeg ikke har. Jeg kan derfor ikke være dig til nogen Nytte, da jeg tilogmed just nu fik uformodet Afslag fra en Forlægger, der oprindeligt syntes villig til at tage Værkerne pr. Commission – noget, jeg troede, du vilde været

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
ligesaa godt tjent med. Dette synes mig ligesaa forunderligt som feigt; thi en Boghandler maa dog forstaa, at en Bog af Bjørnson nok vil skaffe Pengene igjen, hvad Fanden der saa staar i den. Derimod vil jeg ikke kalde private Venner feige, om de ives med saaledes at række Haand iblinde. Misforstaa mig ikke: selvfølgelig er Arbeidet godt gjort, og forresten er du jo selv ansvarlig og Mand for Ansaret. Men den, som her vilde «støtte Sagen», han fik dog overfor sig selv en liden Brøkdel af Ansaret for, hvad i Bøgerne staar. Og – for nu at tale om mig selv – saa ved du, jeg baade i Spøg og i Alvor har sagt, jeg ikke ligte den Maade at angribe Religionen paa: at rode i de gamle Myther og Sagn. Dertil svarede du: vort Folk er et juridisk Folk; kan du faa det overbevist om, at der er Ugreie i Dokumenterne, saa er Sagen halvt vundet.

Dengang havde jeg intet Svar; det slog mig, hvad du sagde. Nu kan jeg svare saa: Det er muligt, at du ved at vise Ugreien i Dokumenterne kan rive Bind fra mange Øine og pludselig vise dem Afgrunde af Løgn og Nonsens; det er endogsaa muligt, at en saadan Kraft vil være i dit Ord, at du kan vinde ligesaa mange Ikke-kristne som Peder og de andre vandt Kristne hin berømte Pintsedag, da de døbte med Sprøite; men saa vil ogsaa dine Ikke-kristne være ligesaastort Skrab som Peder sine; det vil sige Dusinmennesker, der af ydre Smaagrunde (Ugreie i Dokumenterne), af halvklar Trang til et nyt Klædebonds Forfriskelse aflægger det gamle og triver det nye – omtrent som naar Folk gaar over fra Islam til Brahma – fra Religion til Religion – fra den ene Elendighed i den anden.

Thi naar Ikke-kristendom drives frem som en Kamp – som en lærd theologisk Kamp mod Kristendommen, saa bliver jo selve Ikke-kristendom men en Religion – med Præster, Martyrer, Sandhedsvidner og hele Kleresiet, som meget snart skulde holde skarpt Øie med sine «kjære Med-ikke-kristne», at de intet Tilbagefald gjorde mod den gamle forbandede Kristendom. Men det er jo ikke det vi ville: at Menneskene endnu engang skulle skifte Religion; men vi stræbe efter at befri dem for religiøs Forestilling overhovedet. At angribe en Religion paa Læresætninger og Dogmer er efter min Mening kun et spirende Religionsstifteri; thi Læresætninger og Dogmer dø ikke, men de remplaceres af sine Modsætninger og saa er vi oppi det samme Svineri som før. Befries fra Religion kan ingen ved Lærens Modbevis af anden Lære, og man bør altid have Mistillid til dem, der have travelt med at knuse sine gamle Guder. Tivlere og Spottere kan man faa

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
paa den Maade, og disse kunne en Tid være nyttige mod Præstepakket; men det
Slags omvendte gaa tilslut altid den samme Vei: naar de gaa mod Døden, saa
slikke de Præstens Fod, der han bringer dem Ablater og Sherry. Selve Livet maa
befries for religiøs Forestilling ved en stedse dybere Indsigt i Tilværelsens
Sammenhæng og ubønhørlige Brutalitet. Det er gjennem denne – om du saa vil –
øvre Vei jeg mener, Mennesket føres til den Religionsløshed, der styrker og
klarer.

Og skulde du ville svare, at dette med den øvre Vei er noget aristokratisk
Storsnuder, – der maa vel ogsaa findes en nedre Vei, zum Gebrauch für
Jedermann, saa vil jeg dertil svare dig: nei. Til Rom fører utallige Veie; men fra
Rom, fra Nazareth, fra Mekka fra alle Religioners blodige Arnesteder fører kun
en Vei: gjennem Naturkundskab at erkjende den absolutte Umulighed af «et
høiere Væsens» Existens. Naar vi nu snart træffes, skal vi slaaes videre om den
Ting; vi ere nemlig her tæt ved det Spørgsmaal, som du naturligvis slider med
hver Dag: er det Ret saaledes at kaste Tvivlen i Folk? Jeg har altid svaret ja; og
dog skulde jeg nok trænge til en Bestyrkelse ved at tale med dig. Du siger ikke,
naar du kommer, heller ikke naar du forlader Gausdal; men det rygtes vel, naar
du begynder Færden. Vi glæde os til at gjense Eder og ønske Eder hjærteligt
velkommen. Dit Brev forresten skal vi mundtlig debattere og mange andre Ting.

Din hengivne Ven *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Kjøbenhavn, d: 22d Oct. 1882.

Jeg sender idag Manuskriptet til Karen, som efter min Plan skal staa som No. 2
– efter «Trofast» i den lille Julebog. Vil De lade Karen sætte efter det franske
Mønster, saa vi kan se, hvad det gjør af sig?

«Trofast» skal De faa inden 14 Dage, den skulde først oversættes.

Jeg skriver til Nyt Tidsskrift efter Samtykke til at gentage Karen.

Med venlige Hilsener

Deres ærbødigt forbundne *Alexander L. Kielland.*

Viggo Drewsen.

Kjøbenhavn, d: 23d O. Aften 1882.

Kjære Ven! jeg kan ikke komme til Middagen for Svendsen imorgen; men min Kone kommer. Derfor vilde jeg anmodet dig om at tage dig af hende, – noget jeg forresten fremdeles beder dig om, skjønt hun iaften hos Hr. Henriques har truffet Aftale om at følges med ham og hans Familie.

Vil du altsaa være min Kone – hvis det fornødiges – en trofast Ridder; dernæst tilgive min Udebliven; endvidere frembringe fra mig en ærbødighenrykkelsesfuld Hilsen til din Kone, – med samt en dunkel Antydning af, at hun snart vil erholde et Budskab fra mig; og slutteligen acceptere min Tak for dit Brev uden Datum og modtage Forsikringen om min Hengivenhed uten Grændser – venskabeligst

Alexander L. Kielland.

Frederik Hegel.

Kjøbenhavn, d: 2den Novbr. 1882.

Kjære Hr. Justitsraad Hegel! – der er hjemme i Stavanger en Læseforening for Kvinder, som møisommeligt kjæmper sig frem mod Fordom og Ligeegyldighed. Min Søster og især jeg selv har hjulpet med Husleie og Bøger, og da jeg slet ikke kan faa mine Venner hjemme med mig, er min Iver for at hjælpe disse Damer steget. Det faldt mig da ind, om De ikke skulde have endel nyttigt Skrab blandt gamle Forlagsartikler; de – Damerne – ere sandelig saa nøisomme, at de ville være henrykte ved selv det tarveligste Grundlag til en Bogsamling. De er altid saa imødekommende mod mig, at De ikke maa betænke Dem paa at sige det, om De finder mig paatrængende.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Kjøbenhavn, d: 18de Novbr. 1882.

Kjære Ven! – jeg lovede saa halvt om halvt din Kone at komme indom en af de første Dage, siden jeg ikke traf dig forleden. Men nu vil jeg skrive et Par Ord, da jeg reiser bort hele næste Uge. Din Bog var ikke blot glødende Kul paa mit Hoved; men den var i og for sig en stor Fornøielse. Jeg beundrer mest Victor Hugo, som jeg aldrig havde læst før; dernæst kan jeg ikke noksom forundre mig over, hvorledes du kan opfinde en saadan Masse Vrøvl og Passiar og faa det til at hænge sammen og virkelig give al den Aftensnak en vis Fart – en vis Verlauf, der fører til et Maal, – noget, man aldrig skulde tro, mens man læser.

Dillettantkomedien skulde efter min Mening været større eller mindre; som den er, ligner den lidt unge Personer i Alderen: hverken Fugl eller Fisk.

Men alt i alt er det dog en god Bog, som der for os yngre er meget at lære af, og hvis du sætter Pris paa det, skal du have min Ros for den og Tak, fordi du saa uforskyldt sendte den til mig.

Min Kone sender Eder venlig Hilsen.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Malmø d. 24de Novbr. 1882.

I følge Deres Opfordring af 23de Novbr. skal jeg gjentage, hvad jeg troede at have sagt tydeligt nok i mit sidste Brev: at der fra min Side intet er tilhinder for, at De iler, saameget De selv vil, med at lade min Bog udkomme.

Med Tyskerne klarer det sig formodentlig saa, at de klogelig venter, indtil Bogen er lige ved at udkomme i Kjøbenhavn, for da at afspise mig med ingenting.

Jeg er – som De ganske rigtigen har bemærket – ikke i nogen tilfreds Stemning; heller ikke har det opmuntret mig at erfare, at jeg har tabt 2000 Exempl. ved ikke at være kommen tidligere med Trofast. Det er næsten en Trøst, at Bogen er saa sørgeligt liden.

Mit Haab staar nu til, at Norge skal opnaa den Konvention med Tyskland,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
som Danmark i sin Tid vragede; kanske kan jeg da faa lidt Revanche for alle de
Skuffelser og Ærgrelser, disse Fandens Tyskere har beredt mig.

Maatte mit Humør snart forbedre sig! – jeg er ellers flittig her; Planen til en
ny Bog er lagt og første Kapitel næsten færdigt, – gid jeg nu bare ogsaa maatte
være saa heldig at frembyde den paa Markedet i en gunstig Maaned!

Deres meget hengivne *Alexander L. Kielland.*

Andreas Sømme.

Malmö – Hotel Kramer den 24de November 1882.

Kjære Andreas! jeg har været her nogle Dage, for i Ensomhed at lægge Grunden
til min nye Bog om Skolen. Den skal, – men det maa du ikke fortælle nogen, da
Titelen skal være en Overraskelse – hedde «Gift», og den omhandler de store
Skolers demoraliserende Indflydelse. Baade den saakaldte klassiske Dannelse og
den forløine Kristendom i Husene skal være den Gift, hvormed Ungdommen
tidligt korrumpes, og min «Helt» skal som Følge deraf miste sine gode,
hæderlige Egenskaber, blive en almindelig Embedskjæltring og gjøre carrière.

Ved Titelen «Gift» opnaar jeg direkte at vende mig mod Lochmann, som
sagde, at Arbeidsfolk skulde paaklæbes et Giftmærke; og jeg synes godt om at
gjøre – eller rettere: at jeg faar Anledning til at vise, at jeg netop anser *det* for
Samfundets Gift, som han og den største Del af «Intelligensen» med ham anser
som Samfundets sidste Grundpille. Jeg har skrevet det meste af første Kapitel,
som er ganske harmløst og – saa synes jeg – meget morsomt. Det bliver
forresten vanskeligt at skaane mine gamle Lærere ganske; jeg kan ikke med
saadanne glimrende Typer for mig forsage dem helt og finde op af nyt. Bahr
sidder desværre allerede paa Kathederet med sit: «flere Byer!» men han «sager»
ikke, han skjærer derimod en utrolig Mængde Fjærpenne, hvilket han jo aldrig
har gjort? Saaledes faar jeg prøve at gjøre dem saa ukjendelige som muligt, men
ganske forsage dem, – det kan jeg ikke. – Min lille Julebog – det bliver vist den
mindste Bog til Julen – 96 Sider og et latterligt lidet Format – men saa liden den
er, har den dog gjort mig Ærgrelser nok. Det bliver imidlertid for langt at
udvikle, og kanske gaar det hele noksaa godt; men jeg har herfra sendt Hegel et

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Par bitre Breve. Selv han, som dog efter alles Mening er den fineste Forlægger, har endnu ikke den Opfatning af Forholdet, som jeg forlanger. Kan saa være, jeg er for strid og fordringsfuld; men han skal sandelig ogsaa betænke, hvad han tjener ved mig.

Fortæl mig endelig strax om C. B. Svendsen og om alt, hva dermed staar i Forbindelse. Intet kan interessere mig mere; især om du vilde gjøre dig den Umage at give mig et almindeligt Billede af Stemningen i Byen. Svar nu strax.

Din *Alexander*.

Georg Brandes.

Kjøbenhavn, d: 6te Jan. 1883.

Kjære Ven! Jeg blev helt flau ved at faa Brev fra dig, før jeg selv skrev; thi jeg havde noget paa Hjerte, som jeg flere Gange vilde opgjort; men saa kom der noget iveien. Det er den latterlige Misforstaaelse med vort Dusskab. Da jeg hin Dag hos Drewsen blev saa ganske overrasket ved din Paastand om, at jeg havde foreslaaet det, var jeg saa overbevist om, at du tog feil; thi jeg var mig bevidst, at jeg aldeles ikke havde foreslaaet Dusen. Men da jeg saa æskede Jacobsens Vidnesbyrd, svarede han, at det var mig, som efter Bordet ved et Glas Curaçao havde foreslaaet Dusskabet. Jeg gik da min hullede Erindring igjennem og finder, at det er fremkommet saaledes: Kort før vi reiste os fra Bordet (der var bare Beate og Jacobsen) troede jeg, at du i nogle Ord, som jeg ikke kan huske og som jeg altsaa ganske maa have misforstaaet eller mishørt, hentydede til, at du syntes, vi to kunde drikke Dus. Jeg svarede – som jeg strax efter syntes – altfor undvigende ved en Mumlen – eller noget saadant, eftersom jo dette med «du» er mig ligesaa lidet tiltrækkende som det er for dig. Og da vi derfor kom fra Bordet, vilde jeg netop vise, at det slet ikke var af Mangel paa Venskab, jeg saa kjølig havde besvaret din Hentydning, ved just saa stærkt at trænge paa, at nu *skulde* vi være dus. Dette Øieblik staar klart for mig: jeg stod ved Kaminen, og jeg mindes tydeligt, at jeg fandt, det var lidt underligt af dig, at du syntes høfligt at ville unddrage dig, da du dog kort før ved Bordet selv var kommet med en Hentydning. Men nu kan jeg saa godt forstaa det, naar jeg ved de samstemmige

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Vidnesbyrd overbevises om, at jeg aldeles har misforstaaet nogle Ord i Samtalen, som altsaa kan have refereret sig til helt andre Ting. At Beate mente som jeg, kommer af, at hun havde Forklaringen fra mig; selv husker hun ikke noget om det. – Og deraf kan du forstaa min Forvirring hos Drewsens; jeg syntes, det var saa besynderligt af dig, at du vilde paastaa, at jeg var Forslagsstilleren. Da vi nu ved min Misforstaaelse ere komne i et Forhold, som – hvor ubetydeligt det end i og for sig kan være – dog ikke er i Overensstemmelse med vor Smag i de Dele, saa overlader jeg til dig eller Dem at afgjøre, om vi skulle forblive i Dusen eller vende tilbage til De. Jeg antager ikke, at vort venskabelige Forhold vil lide ved en hvilkenksomhelst Løsning af dette Forslag; men jeg vilde have det klaret, eftersom min Opførsel maa have forekommet dig ligesaa mærkelig som Jacobsen siger, den forekom ham. Saa ubetydelig Sagen er, har den dog altsaa nu slugt hele mit Brev, som derfor ikke skal regnes for et ordentligt Brev, men kun for en Nytaarshilsen med Tak for din Bog, som jeg lærer meget af. Min Kone og Jacobsen sender venskabelige Nytaarsønsker til Din Frue og til Dig selv.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jonas Lie.

Kjøbenhavn, d: 6te Jan. 1883.

Kjære Hr. Jonas Lie! – Tak for Deres venlige Linier fra Paris. Det skulde ogsaa være mig kjært at sætte Brevvexlingen igang igjen mellem os; derfor har jeg ladet Deres Brev ligge en Stund, forat finde en klar Dag. Men idag opgiver jeg det og skriver bare for at takke for Brevet og forat ønske Dem og Deres et glædeligt Nytaar.

Hvad der optager alle mine Tanker og ikke levner mig Humør til fornuftig Skrivning, er det Uveir af Falliter, som nu gaar over Stavanger. Mine bedste Venner, Byens ældste Huse og første Navne ere ruinerede eller paa Randen af det. I. A. Køhler & Co. (Stadthauptmann Wilh. Hansen) er standset; Ploug & Sundt (Fr. Hansen – min Ven) har holdt Møde med sine Kreditorer, forat søge Moratorium (saadant noget synes jeg aldrig, et Handelshus pleier at kunne overstaa), og af de faa og upaalidelige Avisefterretninger i Forbindelse med mit

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Kjendskab til Handelsverdenen hjemme gaar jeg nu og fantaserer sammen de ulyksaligste Kjæder. Idag har jeg telegraferet. Selv har jeg intet at tabe; men jeg skjælver endnu for mange af mine nærmeste og kjæreste Venner. De kjender vist ikke Byen nok til at interessere Dem for dette, men det er mig ikke muligt at tale om andet; Begivenheden er noget saa uhørt – omtrent somom Rotschild i Paris eller Ths. Joh. Heftye i Kristiania vilde give sig til at ramle overende. Ja mig vil intet af den Art længer kunne overraske.

I. A. Køhler siges at staa saaledes: à propos! – alt dette har De naturligvis læst i Morgenbladet i Caféen; undskyld! Men – om De træffer Kitty, vil det dog interessere hende og kanske Dem med, at mit nye ubyggede Hus er faldet med de gamle store; det var nemlig Fred. Hansen, som vilde bygget for mig, lagt ud Penge og ledet Arbeidet. Jeg er imidlertid saa rystet ved disse store Fald, at jeg bare er glad, jeg hverken har Gjæld eller Hus, og jeg tænker at leie Hus hjemme i Stavanger; thi en Ting staar fast, om saa alt falder: hjem vil jeg.

Vil De hilse Deres Kone, min Søster og Bjørnsons fra Beate og mig selv – et glædeligt Nytaar!

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Georg Brandes.

Kjøbenhavn d: 16de Jan. 1883.

Kjære Ven! Jeg synes ikke, dit Brev var saa aabent og loyalt som mit, men du siger dog, at du aldrig har anseet mig for paatrængende, og det var det jo, jeg var bange for at være i dine Øine, før jeg fik forklaret, hvorfor jeg hin Gang var paatrængende. Jeg har saaledes opnaaet min Hensigt og hele min Hensigt ved at faa denne Ubetydelighed forklaret, og der findes hos mig ikke nogen af de Bi-Hensigter, du antyder. Jeg er som før glad ved dit Venskab og vort fortrolige Forhold, taknemlig for mangel Lærdom, med Forstaaelse af dit Værd; men jeg synes, du er svært mistænksom.

Jacobsen forlod os igaar efter et 14 Dages Ophold, og her er ganske tomt efter ham. Der er overmaade megen Hygge ved ham i det daglige Liv; det forunderligt uklare, bizarre, som jeg saa ofte ser hos ham, naar han i en almindelig Samtale

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
mellem flere indskyder en liden Bemærkning, hvis Aandrigheid ikke altid er iøinefaldende, – alt det forsvinder, og han er jævn, godmodig og elskværdig som faa. Vi har ellers – Beate og jeg – siden Nytaar havt saamange sørgelige Efterretninger hjemmefra, at jeg ialfald næsten ikke har tænkt paa andet. Du har vel ogsaa bemærket de store Falliter i Stavanger? – det var de ældste og «fornemste» Familier, vor nærmeste Omgang gennem Generationer og omfattende flere af mine bedste Venner. Min Ven og Formynder Konsul Fred. Hansen (Ploug & Sundt), som havde paataget sig at bygge Hus for mig, har opnaaet et 2 Aars Moratorium til Afvikling, men er – som du kan vide – derved ganske ude af Stand til at gjøre Pengeudlæg eller overhovedet have noget med andres Affairer at bestille. Mit Hus bliver der saaledes ikke noget af; (men jeg flytter alligevel hjem til Vaaren); – og ingen kan vide, naar der bliver saa normale Tider igjen i Stavanger, at Penge kan erholdes med Rimelighed; thi jeg maa laane til Huset. Men det er jo en Bagatel – min lille Skuffelse, og jeg nævner den kun i Forbigaaende; hvad Ulykke disse Fald derimod er for store og smaa i Stavanger, gjør du dig neppe Ide om. Det er i det smaa, somom Rotschild og Bleichröder vilde ramle overende: de pludselige Omvexlinger fra Luxus til Blottelse, uforskyldte Tab af Tillid til de over 100 Aar gamle Huse, Sparepenge forsvundne, Børns og Kvinders Fonds inddragne i Hvirvelen, Arbeidsfolk uden Arbeide, de smaa Handlende med ubetalte Regninger, Panik og Storm paa Bankerne – alt er i det smaa som i det store, og jeg ved sandelig ikke, hvor det er værst. I de store Forhold vælter den store Bølge længer og knuser mere; men i de snevre Kredse, hvor alle Sambaand ere inderligere, der ryster Grundvolden stærkere og Haabløsheden er større. Ingen af vort Navn er truet, – lad det være sagt i en god Stund; thi hver Post bringer nye Navne, jeg ikke havde tænkt vare interesserede. Ja – dette tager mere paa mig end nogen tror, og det er uheldigt, for nu skulde jeg skrive en Bog i tre Maaneder.

Hils din Frue og skriv snart.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Johanne Luise Heiberg.

Høistærede Frue! jeg har bagefter faaet en Frygt for, at vor Samtale – for mig saa behagelig og uforglemmelig endte med en Misforstaaelse, en ganske liden og ubetydelig; men Misforstaaelser ere altid store nok til at fortjene Opklarelse.

Mon ikke Replikkerne faldt omtrent saaledes, da jeg allerede var halvt ude af Døren ved Afskeden:

Fru Heiberg: Reiser De allerede hjem igjen til Norge?

Jeg: Ja – til Vaaren.

Fruen: Virkelig! Jeg troede, De blev Vintren over –

Jeg (uden at høre rigtig efter og afbrydende, hvilket er min hæslige Vane) Vi har nu været her i to Aar.

Fruen: Saa længe?

Og dermed skiltes vi. Men da jeg kom ned paa Gaden, slog det mig, at Fru Heiberg vist havde troet, jeg sagde imorgen (imaaren), da jeg sagde: til Vaaren. Mon jeg har Ret? – eller foreligger der slet ingen Misforstaaelse og det er bare jeg, som har lavet det hele sammen?

Undskyld isaafald – ja undskyld ihvertfald, at jeg uleiliger Dem med denne Ubetydelighed; og modtag herigjennem min oprigtige Tak for den Elskværdighed, hvormed De modtog mit Besøg.

Deres ærbødige forbundne *Alexander L. Kielland.*

J. O. Lange.

Kjøbenhavn, d: 23d Januar 1883.

Kjære Onkel! – jeg haaber, du fremdeles er min trofaste Beundrer, og derfor henvender jeg mig til dig i følgende Anliggende: i Sommer foreslog jeg Olaus Eskeland (som jeg ikke kjender) gjennem hans Broder Kaspar (som jeg kjender), at han – Olaus – skulde paa Storthinget bringe min Digtergave i Forslag. Han har nu svaret undvigende. Nu er det min Mening at spørge dig om Sagen; selv vil eller kan du maaske ikke stille Forslag som min Morbroder; men da du nu jo er valgt paa liberal – ikke sandt? – Side, har du – mente jeg – Anledning til bedre

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
end jeg at vælge en Mand skikket til Forslagsstiller; vil og kan du selv, saa er det jo det stolteste. Hvis der fra religiøs Side reises Indvending, saa har jeg intet at sige. Men vel kunde det hælde, at en og anden mente, Kiellandsfolket er rigt nok. I den Anledning meddeler jeg dig – eller altsaa min Forslagsstiller: Ved Fars Død arvede jeg en Ubetydelighed, da jeg havde sat baade min mødrene og en stor Del af min fædrene Arv til paa Teglværket, som jeg havde i ni Aar, hvoraf de sidste 4 vare magre. Naar Enken dør, faar jeg kanske c. 30 000 Kr. eller noget sligt. Jeg tjener godt; men burde tjene det mangedobbelte, eftersom *alt* hvad jeg har skrevet er oversat til tysk, – meget til andre Sprog, hvorved jeg ikke i alt har fortjent 2000 Kr. Jeg behøver ikke at paapege, hvad jo maa falde alle i Øinene, at det er uretfærdigt, at en Closetmagersvend er beskyttet fra Land til Land, naar han finder op et nyt Laag – Ære være ham forresten for det! medens vi bare snydes op i Stry – o.s.v. – ja det er jo for galt.

Paa denne Basis er det altsaa jeg vil have Digtergage saa høi som muligt. Og svarer nogen: han tjener godt nok, saa skal dertil svares: han er desværre vant til at være rig og vil til sin Dødsdag opføre sig, somom han var det. Desuden har jeg havt det store Slag, at – som du har seet – vore gamle Venner I. A. Køhler & Co. og Ploug & Sundt ere fallerede. For ikke at tale om den store sociale Omvæltning i vore smaa Forholde ved disse Ulykker, saa har den direkte Følge for mig været den, at jeg har maattet indstille den allerede paabegyndte Bygning af et Hus paa Malde, hvortil jeg i Sommer købte Grund. Fredrik Hansen – Indehaver af Ploug & Sundt – er nemlig min gode Ven og Formynder, og han vilde bygget for mig, udlagt Penge og stillet det hele; men nu er han selv fattigere end jeg.

Dette var nu altsaa dette; vil du have noget dermed at gjøre?

Vi flytter alligevel hjem til Vaaren, skjønt ikke – som vi en Stund haabede – til eget Hus. Vel er der mangt og meget tungt og sørgeligt nu hjemme i Stavanger; men jeg holder ikke ud længer her og længes altformeget efter Jæderen og Søn og Sandet og Regn, Søle, Taage. Vi lever alle godt; den lille Else, som du kanske ved kom til Verden engang – var det ikke isommer? – trives godt; de store Børn ligeledes – Beate i Spidsen; men alle se vi nu længselsfuldt mod Norden. Hils Tante og Elisabeth fra Beate og mig og Jens, som bestandig husker Eder. Enten du nu synes, der er Rimelighed eller ikke i mit propos, saa lad mig ialfald høre nogle Ord fra dig; det er saa længe siden. –

Camilla Collett.

Kjøbenhavn, Ø. d. 26de Januar 1883.

Altid kommer jeg bagefter Festen, fordi jeg aldrig kan passe Datoer og Mindedage; men da jeg af Aviserne – for sent – fik se, at der var en Mærkedag i Deres Liv, saa bestemte jeg mig strax til nu engang at faa sagt, hvad jeg længe har skyldt Dem at sige.

Jeg ved gennem Søster Kitty, at De mindes vort Møde i Deres Hôtel Retiro i 1878, og at De flere Gange har talt om mig. Men De ved slet ikke, hvor ofte jeg har tænkt paa Dem, og hvorledes jeg mangengang ligesom stiller mig Ansigt til Ansigt med Dem; – ja jeg tror aldrig, jeg har fremstillet noget Kvindeforhold, uden at jeg har spurgt mig selv: hvad vil Fru Collett sige om det?

Thi naar vi Yngre, der ere komne til i en saa heldig Tid, finde let og taknemligt Arbeide og villige Øren, da maa vi uvilkaarligt tænke paa dem, der gik foran, som tog Stødene, og i Ly af hvis Kampe, Skuffelser og Miskjendelser vi uforstyrret kunne røre os og udfolde vore Evner.

Og hvergang nogen nuomstunder rører ved en Pen, rører han ved Kvinden, og hvergang nogen herhjemme rører ved Kvinden, rører han ved Camilla Collett; – derfor retter man sig uvilkaarligt under Arbeidet som Soldaten, der føler, at Generalen ser paa ham; og paa den Maade er det, De virker paa mig: De holder mig ret i Ryggen. Jeg ser – og jeg ser det med Glæde, at det, som giver et begrændset Talent Rygrad, er at stille sig Ansigt til Ansigt med Geniet, der er fyldt af Ideen.

Men saa er der noget paa dette Punkt, som generer mig: Dagens Udbytte af Ros og Daddel. Ogsaa der har jeg været altfor heldig. Jeg har faaet gode Ord fra dem, paa hvis Ros jeg maatte sætte Pris; og jeg har faaet onde Ord fra dem, hvis Daddel maatte opmuntre og vederkvæge mig.

Og jeg ved – Frue – at Deres store Arbeide ikke altid har mødt det samme Held; deraf kommer der igjen for mig en Følelse af uretmæssig Indhøstning, hvor andre saaede.

Lad mig derfor gjøre, hvad jeg kan: med Glæde og Taknemlighed erkjende, at jeg gror i Skyggen af Deres store Livsarbeide, og samtidig love Dem, at om det bliver saa, at jeg skal leve længer end De, vil jeg aldrig glemme i mit Arbeide hvergang at stille mig Ansigt til Ansigt med det Spørgsmaal: Hvad vilde Camilla Collett sagt til det?

Og denne min Tak er ikke saa fattig; thi først er den fuldt oprigtig; dernæst synes det mig at være en skøn Løn at have sin Tak tilgode af en Efterslægt, der er sig bevidst at have modtaget sin Indvielse og sine bedste Vaaben af Deres Haand.

Denne Tak bringer jeg Dem – høitærede Frue! tilligemed mine bedste Ønsker for Deres Alderdom.

Deres ærbødige og hengivne *Alexander L. Kielland.*

J. O. Lange.

Kjøbenhavn, d: 14d Februar 1883.

Kjære Onkel! Tak fordi du har ordnet min Sag saa godt. Det var en Stund, somom jeg skammede mig lidt ved at bede om Statsbidrag, fordi jeg syntes, jeg havde det godt, og fordi vort Navn nu engang har saadan en rig Klang. Men efterat ligesaagode Navne hjemme i Stavanger ere sørgeligen blegnede, saa tager jeg ikke i Betænkning, saavidt muligt at sikre mig mod disse bitre Omvexlinger i Skjæbnen. Hvor stor Gage kan der blive Tale om? Jeg haaber, at Forslagsstilleren lægger Hovedvægten paa det Tab, jeg lider ved Oversættelser, der nu enten ikke betaales eller ialfald slet.

Kanske det nu er min Høflighedspligt at henvende mig til Berner? Kan ikke du bare hilse ham og sige Tak? han er saa slem til at offentliggjøre Breve, og jeg vilde sætte desto mere Pris paa min Gage, jo mindre jeg behøver at krølle mig, forat faa den. Theologerne kan ikke sige saa meget mod mig efter Skipper Worse, som jo er en Opbyggelsesbog; og «Else» kunde for den Sags Skyld godt være en Præken i Sanckey's og Moody's Stil.

Det bliver vist værre med den Bog, jeg nu skriver; men den kommer vist ikke ud før St. Hanstider. Jeg kan ikke sige andet, end at jeg gruer lidt forat være

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
under Debat paa den Maade, – ikke for min literære Sides Skyld; men den Del af mig, som er Forretningsmanden – det gamle Handelsblod – det oprører sig imod at veies og maales, roses og nedrakkes, forat opnaa en Pengeunderstøttelse; det huer mig ikke; men lad nu skure det!

Din sørgelige Skildring af Kristiania er vist sand nok; ialfald er det mit Indtryk. At Kongen bor længe der, er ogsaa til Skade, der følger Fordærvelse med ham; [...] han er netop en farlig Mand nu. Saa har vi ogsaa nogle enfants terribles at slide med paa vort Parti, hvis Klodsethed og Feil springer lige i Øinene paa Folk. Men lader os dog gaa til Kapitolium og tak ke Guderne, fordi vi har et Folk som vort og en saapas Grundlov. De klager ynkeligt her nede – Berg, Hørup og de andre Venstreførere. Folket sover og synes, de har det noksaa godt; Radikalismen i Hovedstaden gaar bare op i Socialisme, som Venstre ikke tør eller kan bruge, og Ministrene ere endnu grovere og storsnudedere end vore.

Du skal faa Portrait af Børnene; her skal tages nogle nye i disse Dage, og da skal jeg sørge for, at I faar. Hils Tante og Elisabeth fra os alle, vi har det godt.

Din hengivne Nevø *Alexander L. Kielland*.

Edvard Brandes.

Kjøbenhavn, d: 18de Februar 1883.

Kjære Ven! – jeg paaskjønner i høi Grad din Delikatesse; men det er mig alligevel pinligt at svare. Jeg synes, det ser saa ukjærligt ud, naar jeg nu maa tilstaa, at jeg ikke netop blev saa glad ved at høre, du var kommen. Hvis du havde været i Byen i disse Dage, vilde jeg bedet dig heller komme en anden Dag, og det er fordi jeg aldrig befinder mig rigtig tryk og veltilmode, naar du og Viggo Drewsen ere sammen; begge har noget i Tonen, som for Værten er uhyggeligt.

Var det bare ikke min Fødselsdag, vilde jeg ingen Betænkelighed have ved at sige dig dette; thi du har vist ikke heller saa stor Trang til at komme sammen med D.; men jeg synes – som sagt –, dette er en Uvenlighed, som jeg maa bede dig pent, om at tilgive mig.

Din hengivne Ven *ALK.*

Viggo Drewsen.

Kjøbenhavn, d: 21. Febr. 1883.

Danmarks deiligst Vang og Vænge!

lad vor Strid være endt.

Lukt af Bølgen blaa,

umulig at fortsætte paa noget Feldt,

Hvor de muntre danske Dreng

med deres berømte Urbanitet

Kan i Leding gaa.

Thi

Fjernt fra Danmark

maa selv jeg indse, at

Der er et yndigt Land

og, at Fanden brøle mig

Kong Kristian stod ved høien Mast.

Da svinder vort Nag og vor Kummer

Da enes, hvad forhen var delt,

og jeg indrømmer at ligesom

Gud kan ikke undvære Danmark

saaledes kan jeg det hellerikke.

Deres trofaste Trofast *Alexander L. Kielland.*

J. O. Lange.

Kjøbenhavn, d: 3die Marts 1883.

Kjære Onkel! lad det ikke bedrøve dig for min Skyld, at der ikke blev noget af

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Digtergagen. Det er mig ligefrem en Lettelse at tænke paa, at mit gode Navn ikke nu behøver at slæbes gennem en ondskabsfuld og hykkelsk Debat. I Morgenbladet har jeg ikke seet Digtet, skjønt jeg indbilder mig, at jeg læser det igjennem; men jeg kan vel tænke mig, at det vilde kunne bruges som et godt Vaaben. Som kristelig Forfatter var det jo ikke heller, jeg vilde have Understøttelse; men jeg vilde, at Staten skulde erstatte mit Tab, som opstaar derved, at vore Love ikke sikrer Forfatter-borgernes Arbeider i Udlandet. Men nok om det; jeg har uden Suk slaaet den Tand ud. Om jeg stod med Strikken om Halsen, vilde jeg ikke bede det norske Kirkedepartement om Hjælp, endsige da om Penge, jeg nok kan undvære.

Det undrer mig, at du er i saa slet Humør og saa mistvivlende. Jeg kan dog aldrig tænke mig andet, end at du om nogle Aar, naar det er over, vil være glad ved Erindringen om at have deltaget i vigtige Arbeider. Og selve Arbeidet maa dog – selv om det er uhyggeligt – for saa vidt være Umagen værdt, som jo Retten og forhaabentlig snart ogsaa Magten er paa den venstre Side.

Jeg venter mig imidlertid ikke saameget direkte Udbytte af Stortinget iaar, medmindre Bismarck skulde dø eller hans Politik lide et stort Nederlag. Jeg har nemlig den politiske Trossætning, at naar der i de store Lande trives en stærk Strømning af Liberalisme, eller som nu af Reaction, saa vil selv det ivrigste og dygtigste Arbeide i de smaa Stater, som gaar mod denne Tidsstrømning, vantrives, men det Arbeide, der følger Strømmen, det vil trives, ialfald holde Liv i sig, om det saa bæres oppe af lutter Parykker og Dødbidere.

I denne Theori søger jeg Trøst og Forklaring, naar de Liberale trods Majoritet og Ret paa alle Kanter baade hjemme og her i Danmark staar raadløse eller omtrent saa overfor Ministerier, der synes ligesaa blottede for Skamfølelse som for ethvert Slags Forstaaelse overhovedet. Det er den Understrøm af Reaktion, som kommer fra det forbandede Hof i Berlin; det er dette dumme brave tyske Folk, som atter har ladet sig fange i et Støvleskaft, et Folk med sjælden Tænkeevne puttet i Uniform og straalende af Glæde derover; en Regjering brutal som de gamle Romeres, indskrænket og raa som Hestehandlere. Derfra trækker vor lille Bernadotte sin lidet klædelige Storsnudethed, og saalænge Preussen staar med sin gamle Jernmand, vil alt liberalt Arbeide i Skandinavien gaa smaat og uden forholdsmæssigt Udbytte.

Det er nu min Tro; men jeg ser, Klokken er mange. Jeg har svært travelt og sidder i det 7de Kapitel af min nye Bog; den skal synge op for de Herrer Latinlærde en Sang, som jeg forudser, de lidet ville ynde. Vi har det alle godt. Beate og Jens hilser dig og dine. Det er sandt: du forstaar, at jeg er dig meget taknemlig, fordi du har taget dig af min Sag, og skulde andre Tider gjøre, at vi uden Ydmygelse kunde prøve igjen, vil jeg kun forhandle gjennem dig.

Din hengivne Søstersøn *Alexander L. Kielland.*

John Aasland.

Kjøbenhavn, d: 18de Marts 1883.

Kjære Ven! Tak for dit Brev af 28de f. M., hvori du melder mig, at Oddehagen er skyldsatt. Jeg har siden den Tid skrevet frem og tilbage med mine Venner i Stavanger, for at finde et Hus i Byen eller i Omegnen; og nu er vi tilslut stanset ved Kaptein Møllers Hus paa Stokka. Jeg har telegraferet hjem, at det skulde leies for mig; men jeg har endnu ikke faaet Underretning om, at det er iorden. Selve Huset kjender jeg ikke, og Egnen derhenne er mig ikke paa langt nær saa kjær som Malde; men saalænge jeg ikke har Hus selv er der jo ikke værendes paa Malde om Sommeren. Jeg tænker ogsaa nok, at vi kommer til at lige os godt paa Stokka; det er passeligt langt fra Byen, saa at jeg faar god Tid til at skrive, og naar vi har Hest og en lukket Vogn, saa kan Børnene kjøre ind til Skolen hver Dag. Der er vist ogsaa smuk Udsigt over Vandet; men saa vakkert som udover Hafsfiord kan det ikke være. – Med Hensyn til denne velsignede Ager paa min Eiendom, hvorom ogsaa X. har tilskrevet mig, saa faar I handle efter bedste Skjøn, men sørg for, at X. faar Arbeidet; Penge faar han hos Y.

Naar jeg selv kommer hjem, tænker jeg paa at opføre et forsvarligt smalefrit Gjærde rundt hele Eiendommen, for at de Smaatrær, vi vil plante, kan faa gro op, saa der kunde være etslags Begyndelse til Have, naar vi en gang tager os for at bygge. Det kunde kanske blive Akkord for Z. og de andre Armingerne i de daarlige Tider.

Det var sørgeligt at høre om Teglværket, som nu igjen skal staa et Aar; det bliver galere og galere med Stavanger, og den maa være glad, som eier Jord saa

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
vidt, han kan brødføde sig selv og sine; men ingen maa vente sig stor Indtægt af
nogetsag, for alt ligger nu nede. Nu vilde du vel helst være af med din
Trediepart, og efter mit Skjøn, saa er der ikke stort at haabe for de nærmeste
Aar. Men saa er der jo ogsaa det, som altid maa betænkes ved
Murstensfabrikker, at en ordentlig Ildebrand i en af Vestbyerne jo kan forandre
Stillingen og sætte Prisen op i det tredobbelte paa en eneste Nat. Heller ikke
haaber jeg, du har større Gjæld end din Trediepart, og jeg formoder, du er yderst
sparsom med dit Navn og varsom, hvor du sætter det; thi Vexler er Fandens
Spillekort.

Venskabelige Hilsener til dig og din Familie og alle gode Venner.

Din hengivne *Alexander L. Kielland*.

Frederik Hegel.

Kjøbenhavn, d: 26de April 1883.

Jeg har herved den Fornøielse at overrække Dem de syv første Kapitler af min
nye Roman, hvilket vil udgjøre omtrent Halvdelen af Bogen.

Titelblad og Dedikation kommer altsaa efter Aftale senere.

De kjender min Maxime: faa Linier; mange Exemplarer!

Deres hengivne og forbundne *Alexander L. Kielland*.

Frederik Hegel.

Klareboderne No 3, den 29d Mai 1883.

Vedlagt har jeg den Fornøielse at overrække 1ste Akt af «Garman & Worse»,
Skuespil i 4 Akter af Edvard Brandes og ALK.

Det vil være os en Fornøielse at modtage Deres Forslag til Honorar og
Exemplartal.

De to næste Akter ere paa Størrelse som den 1ste; 4de noget kortere.

Deres ærbødigst forbundne *Alexander L. Kielland*.

Vi vil gjerne, at Trykningen begynder jo før jo heller.

J. O. Lange.

Stavanger den 18de Juni 1883.

Kjære Onkel! – jeg ønsker dig til Lykke med dit store Hverv og tillader mig at afbryde dine politiske Tanker ved følgende Spørgsmaal: kan du skaffe mig en Hest?

Jeg mente, du kanske havde et Bekjendtskab, du som Rigsretspræsident kunde sætte i Virksomhed eller anbefale mig?

Hvorledes Hesten skulde være? Stor, bomstærk, stille og fredelig. Farven? – mit Sværmeri er sort med hvide Sokker; men det kan vel ikke opnaaes. Prisen kan strække sig forsigtigt opimod 600 Kr.

Vi ere nu hjemme og høist lyksalige; men vort leiede Hus er endnu kun halvveis iorden; derfor mere en anden Gang. Hilsen til dig og dine.

– din hengivne *Alexander.*

Jacob Hegel.

Stavanger den 28d Juni 83.

Kjære Ven – Tak for sist! – for vort siste Møde og for mange behagelige Minder fra vore to danske Aar. Men De er ikke endnu ganske kvit mig; vil De kjøbe en Vogn for mig?

Indlagt sender jeg en Beskrivelse af den Vogn, jeg ønsker, og hvis De vil være saa venlig at opsøge Fabrikanten, kan han vist huske, hvorledes Wilhelm Hansens er. Jo før jeg faar den, desto bedre.

Saa ønskede jeg ogsaa et Sæletøi – ikke overmaade elegant, men meget stærkt, til en middelsstor Hest; jeg faar en stor norsk Hest fra Hedemarken. Sæletøiet kunde lægges i Vognen og altsammen komme direkte med Adolphsens Enkes Skibe.

belæsset som den er.

Vi ere nu komne iorden og ere vel tilfredse baade med Stedet og med Huset – et norsk Hus med lyse Stuer og overbygget Glasveranda, med Udsigt over et stort Vand, nøgne brune Lyngsletter og grønne Marker – ja, naar jeg siger grønne, saa er det et grønt, som De aldrig har seet Mage til i Danmark! De hører, jeg er den samme. Men Beate taler undertiden om, hvor varmt der var i Kjøbenhavn. Idag har vi lagt lidt i Ovn, susende Storm og et Regn, som perser sig ind gjennem Ruderne i Verandaen, saa der er en Sø med rigtige Bølger paa Gulvet. Urimeligt deiligt er det altsammen, skjønt jeg har havt Tandpine og Gigt i tre Dage.

Vil De hilse Portneren – var det ikke Per Andersen han hed? – jeg glemte saa rent at sige Farvel til ham og han havde dog gjort mig saa mange Tjenester; jeg ved hellerikke, om vore Piger passede paa at gjøre Regnskab med ham for Sodavand og andet; vil De ikke være saa god at spørge efter og drage Omsorg for, at Manden faar sit mulige Tilgodehavende – fremdeles af den omtalte haardt belæssede Conto; hils ham ogsaa fra mig.

Men hils mest Deres Frue, Deres Fader og Frøken Oluffa; Beate sender ogsaa sine beste Hilsener; de Smaa staa her og raaber Hilsener i Munden paa hinanden – tag dem allesammen og vort taknemlige Haandtryk for to Aars trofaste Venskab.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Det var s'gu godt, at Bogladen huskede et Exempl. til Fru Drewsen; jeg havde naturligvis glemt det. Tak.

J. O. Lange.

Stavanger den 28de Juni 1883.

Kjære Onkel! – Tak for dit Brev – Jeg har skrevet til Hr. Glestad og haaber nu, at Sagen gaar iorden; det var meget venligt af Manden; thi det bliver ikke saa lidet Bryderi for ham.

Har jeg fortalt dig, at vi bor paa Stokka? Kan du huske, at gamle Svendsen

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
paa Stranden havde en Gaard ude ved Stokkavandet? Nei – du har vel glemte alt det; men du kan kanske dunkelt forestille dig, paa hvilken Kant det ligger. Her har en Skibskaptein bygget et nydeligt Hus med overbygget Glasveranda og Altan ovenpaa foran Soveværelset; det har vi leiet, da vor store Plan med eget Hus maatte foreløbigen opgives paa Grund af alle de store Falliter.

Vi ere nu iorden og har det meget smukt og hyggeligt. Kunde du aldrig komme herhen og kjøle din skaldede Pande med en rigtig Havgol – saadan en, som suste om din Vugge, da endnu ingen tænkte paa, at du skulde blive Præsident i Rigsretten og kjøbe Hest for en Søstersøn, som skrev Bøger! Har du læst den siste? – jeg er selv saa glad i den; men det er jeg rigtignok altid, naar jeg er færdig.

Alligevel tror jeg nok at du og Tante vil være enig med mig i meget af det, som skrevet staar.

Jeg ærgrer mig undertiden over min forlorne Forfattergage, og jeg tænker da stundom paa at begjære Beskyttelse som Næringsdrivende. Tyskerne trykker mine Bøger saa fort, at et Tidsskrift som Deutsche Rundschau aldrig kan betale mig noget ordentlig, fordi Konkurrensudgaver strax kommer i Wien eller Berlin. Det er høist irriterende at være Udøver af en Næringsdrift – saa lidet agtet, at Lovgivningen ikke engang gider beskytte den.

Men jeg har endnu en Hob Breve at skrive – altsaa Farvel! – hils din Kone og Datter fra os alle.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Kitty L. Kielland.

Stokka den 8de Juli 83.

Kjære Søster! – imorgen reiser Andreas og jeg paa vor store Tur – fra Aarre til Nærland, til Obrestad, til Haar, til Ogne – kanske helt til Tengs i Egersundselven, – saa du kan begribe, jeg er glad og forførdeligt optaget. Vi bor her saa udmærket, og du er velkommen paa Gjæsteværelset, som kun har den Ulempe, at begge Gutterne ligger paa Skraakammeret udenfor og gaar igjennem om Morgenen. Men det kan vel ikke gjøre noget? – Saadan et Sted lige ved Søen er let

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
at finde, det er bare vanskeligt at vælge. Jeg er ikke kjendt ved Hodne eller
overhovedet nordenfor Aarre; men saa har du søndenfor: Vig – med flade
Græsmarker ned til Havet, Obrestad – med den bratte Skrænt og den uhyre vide
Horizont, Haar lige ved Søen med lavere Skrænt, og tilslut det bedste af alt
Kvalbei – eller som Amtmanden siger: Hvalben, – lige ved Havet tyndt Græs
med Kjæmpehøge, lige i den nordre Kant af Brusanden, som strækker sig helt
ned mod Ognestjældene, Obrestadfyren i Nord og Egerøen's Fyr i Syd, ypperligt
Logis, fine gamle Folk – excellent! Station Vigrestad – tænker jeg, eller for
Onsdag og Lørdag Holdepladsen paa Brusanden. Der skal du hen; der har vist
heller ikke været nogen før. Om Bogen skal vi snakke; jeg er glad i den, men den
er gjort i en altfor brændende Fart. Altsaa velkommen! – hvis du tager lige til os,
maa du bare telegrafere itide for Vognens Skyld. Beate og Børnene ere i Bad –
din hengivne

Allik.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stokke pr. Stavanger 16de Juli 83.

Kjære Ven! mange Tak for dit venlige Brev. Du er altid saa fornøiet med mig, at
jeg er næsten flau, naar jeg læser det. At ogsaa du finder, at Fru Wenche hist og
her trængte til lidt mere Lys, er næsten paa Vei til at overbevise mig om at mine
Venner har Ret.

Det hænder mig i min lykkelige Storsnudethed meget sjældent; og jeg *er* heller
ikke overbevist; jeg mener fremdeles, at der er givet hende nok, men meget knapt
– netop saa knapt som Publikum skal have det; jeg er ikke Opvarter; Folk, som
vil læse gode Bøger, faar minsæl ogsaa tage fat og anstrænge sig; der er nok af
Barnemad med Ske til.

Naar jeg selv har en Person rigtig livagtigt klart for mig, pleier jeg aldrig at
tvivle paa, at Personen i Bogen ogsaa kommer klart frem; men disse gjentagne
Misfornøielser med min elskede Fru Wenche maa dog vist have sin Grund i, at
det gik saa fort; Bogen var saa gloende varm, at den løb sammen i sin Støbning,
uden at jeg ganske var Herre over den. Det glæder mig, at du ogsaa finder, at den

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
har en god Façon; om et Aar vil jeg skrive 2den Del, som jeg tror skal hede
«Fortuna», og hvor den døde Fru Wenche skal faa en Hovedrolle. Imidlertid er
jeg tilfreds – som altid! med mig selv! og jeg læser med Triumf, hvor
Morgenbladet og de andre give Hals.

At du og Lie kan være saa sinte paa lille Hansen! det er dog virkelig en liden
Alvorsmand, som alle vi Galninger kan lære meget af. Især er det rørende, naar
han siger til Jonas Lie, at hvis han vil være norsk Forfatter, saa er det hans Pligt
at holde nøie Regning med, hvad det til enhver Tid er for en liden Hansen, som
staar *til Ansvar!* O Moses! – staar til Ansvar for det Sprøit, de kalder Kritik i
Kristiania med Forstæder! Naar jeg bliver voxen, vil jeg drikke Dus med lille
Hansen; men jeg vil ikke i min nuværende Alder skrive mod ham. Han har da
ogsaa redet Jer begge ordentlig tilvands, og det gjør mig ondt for Jer – især for
Lie, som ikke havde holdt nøie Regning, – nu har han det saa godt!

Vil du hilse Jonas Lie venskabeligst fra mig, og din Kone og Børnene. Beate
siger det samme. Vi kommer nok ikke til Paris paa nogle Aar, ialfald er jeg altfor
glad ved at være kommen hjem. Vi har faaet et smukt Hus tilleie ved et stort
Vand nær Havet; alting er deiligt, og naar jeg bare faar mit Skrivebord færdigt,
er der intet mere jeg behøver. Men som min gamle Fløitemester sagde: naar man
sidder po en Stuhl po ingen Plads, saa kan man intet udrette.

Hvad er der iveien med din Hanske? hvorfor nøler du til Høsten? – jeg er med
et sat udenfor al literær Berørelse og fryder mig med Sild og Salt, Fallit, Disconto
og de vidunderligste Snyderier. Skriv igjen, er du god –

Din hengivne *Alexander.*

Jacob Hegel.

Stokke pr. Stavanger 16d Juli 83.

Kjære Ven! – Tak for Deres Brev og for den Beredvillighed, hvormed De styrter
Dem i mine Forretninger. Naar Seletøiet kommer, faar det vente til Hesten
kommer, og saa faar vi se, om de passer sammen. Til Vognfabrikanten skriver
jeg idag.

Jeg fik imorges en Avis – jeg tror, det hed Søndagsblad – fra Deres Hr.

Fader, hvori den ellers saa korrekte Justitsraad ganske mod Lov og Anordning havde skrevet flere Linier. Vil De hilse ham og sige, at den vrede Mand i Stavanger Amtstidende er en Pastor Bugge, som alt tidligt har taget mig i Beskyttelse. Men han var bedre før, – da kaldte han mig: en Pestbyld paa det menneskelige Samfund!

Idetheletaget er jeg meget fornøiet med Gift; her er vist et almindeligt Raseri. Men jeg vilde gjerne høre fra Boghandelen, hvorledes Salget gaar? Floor her i Byen – de andre Boghandlere tør ikke sælge saa ugudelige Bøger som mine –, men Floor – den gamle Klodrian! han ordinerede kun 50 Exemplarer, som naturligvis gik i 5 Timer, og siden den Dag – det er nu vel snart 3 Uger – har der ikke været et Exemplar at opdrive i Byen. Jeg er baade sint og ærgerlig; kunde det ikke gaa an at sende ham 50 Exempl.? – jeg er ialfald ved næste Bog bestemt paa at købe 100 Exemp. og lade Floor faa dem, naar hans lille Klat er færdig; det er altfor galt: Digterens Fødeby – 23,000 Mennesker og saa – 50 Exemplarer!

Men ellers er alt vel herhjemme, jeg har gjenfundet min Plads blandt Slægtninge og Venner og hører ikke et Ord Literatur. De onde Tunger i gode Venners Munde kunne gaa tilro: jeg kommer ikke snart tilbage.

Men vi tænker og taler ofte om vore gode Venner, og deri blander sig jo en Længsel efter at sees igjen, og forsaavidt kan de onde Tunger have Ret.

Vore hjerteligste Hilsener til Dem og alle Deres

venskabeligst *Alexander L. Kielland.*

J. O. Lange.

Stokke pr. Stavanger 16. Juli 1883.

Kjære Onkel! Tak for dit Brev – specielt for din gode Ide at sende Glestad min Bog. Ideen har jeg ikke endnu kunnet udføre, da Floor – den eneste Boghandler her, som tør sælge mine Bøger – ikke havde vovet at ordinere mere end 50 Exemplarer, og de gik strax; – senere – 3 Uger – har denne dygtige Forretningsmand ikke kunnet skaffe et eneste Exemplar fra Kjøbenhavn!

Du kan sove roligt for din Søstersøn: han skal saamænd ikke svare

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Bladlusene. Det har moret mig, ja det har virkelig næsten moret mig saa galt som
det er, at lille Hansen siger til Jonas Lie, at hvis han vil være norsk Forfatter, saa
bør han – det er hans Pligt at vide, hvilken liden Hansen det til enhver Tid er,
som *bærer Ansvar*et – tænk hvad Sproget maa lide ved saadanne
Kombinationer! – bærer Ansvar for det, der staar i Dagbladet om Literatur.
Jeg famler efter et Ord og gaar ud, forat se paa et Tordenveir, som Jens siger
staar over Lifjeldene.

Der var ikke noget Tordenveir, og jeg fandt hellerikke noget Ord til lille
Hansen; han faar gro i Fred.

[...]

Jeg har en Masse Breve at skrive. Farvel saalænge; lad os dog prøve at holde
Liv i vor Korrespondence. Hilsen fra alle til alle –

din *Alexander*.

Erik Skram.

Stokke pr. Stavanger d. 16 Juli [1883].

Tak, kjære Ven! for dit varme Brev ovenpaa Giften og for Hilsenen, som jeg
herved bringer dig tilbage fra alle. Vi er her omtrent alle, men vi have ikke de
gamle Ansigter, ikke den gamle Latter. Ak! her vilde for dine Øine være meget
forandret og dog! – kom du eller et andet Paaskud, saa tror jeg, det lette
Kiellandsblod glemte alt og Glansen fra fordum vilde være der igjen – for en Tid.
Det værste er, hvad du jo tildels ved, at Onkel Axels Pengeforhold er i den vildeste
Uorden; det ligger over os alle og forstemmer vore Sammenkomster. At Axel
Sømme gaar om og sukker med sine Acceptor, beholder jo altid en vis Komik ved
sig; men sandelig, det maa ikke være godt at være Handelsmand i en By, hvor
alting med et falder sammen, og hvor de faa, der ere solide, og i hvis Hænder
Bankerne ere – naar disse ikke ville bruge Maadehold, men snarere synes
tilbøielige til at lade Ruinen gribe om sig, forat staa ganske alene. Det er en
Jammer at se Værdierne falde; Børsen ser ud som Betlere, der mødes til
Begravelse; naar jeg undtager vore nærmeste, er der ikke en velklædt Person i
Byen, og uagtet jeg ingenting eier, er jeg en af de faa Rigmænd, som ingenting

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
skylder. Men værst af alt er det næsten at se den Demoralisation, som Nutidens Konkursforhold føre med sig; de elendigste, skamløseste Trakasserier – Auktioner, hvor Opbyderen selv køber af sig selv uden andre Penge end Gjæld, Sagførere, som hjælper og dækker over – og Fallenterne selv! – uden Skam, uden Anger – kun betænkte paa at rive til sig Smaastumper af de Millioner, de have sølet bort for sig og andre! – Det er det værste og det har grebet mig dybt og pinligt.

Men ved siden af alt dette, og naar man ikke just tænker paa den Fare, som endnu hænger i Luften, saa er her deiligt som altid; Andreas og jeg gjorde en Tur paa 6 Dage over hele Jæderen – ja det har du ikke oplevet; men tro mig: hvad du saa af vort Liv, er blegt og fattigt mod saadan en Fisketur. Vel er du en Damernes O.A.E.: men du er ogsaa saa meget Mandfolk, at du vilde sætte Pris paa Kyllinger og Champagne efter en hel Dag i fri Luft langs Havet eller i Elven med blanke Lax, Fugleskrig og Solskin udover Landet!

Godnat – kjære Ven! – jeg sender dig Hilsen fra Klippen og de smaa Rullestene – og fra

Din hengivne Ven *Alexander L. K.*

Viggo Drewsen.

Stokke pr. Stavanger den 29. Juli 1883.

Kjære Konsistorialraad! Deres over al Maade vigtige Brev har bragt mig paa den Tanke, at der er gaaet en Erik Bøgh tabt i Dem – De ved, jeg pleier at ærte Deres dedicerede Kone med denne Danmarks mest fremragende Mand. Jeg vil ikke trætte Dem med Komplimenter for Deres Skildring af Collinerne i Stranden, og jeg vil fremfor alt jo før jo heller forlade denne spøgefulde Tone, som er skjæbnesvanger for den, der ikke utvunget formaar at tumle med Humoren. Saamegetmere som jeg er trist og ængstelig, efter at have læst i en dansk Avis, at det er saa daarligt med J. P. Jacobsen.

Kjære – skriv, hvis De ved eller faar vide noget. Ikkedestomindre og trods alt fornemmelig paa Grund af Fruen – det vil sige: Deres – velkommen! – sig til den dedicerede, at hun ikke behøver at skrive et Ord, naar hun bare vil komme – ja

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
De følger jo med, det kan vel ikke være anderledes? Jeg forsikrer Dem paa, at her er vel værdt at færdes nu i godt Veir og Sommerdag. Det er en Natur saa eiendommelig, men saa stor og ren, at man formeligt skilles fra hver Dag, naar Solen gaar ned, som fra en Ven, man kan huske længe efter. Desuden har jeg sat mig i Hovedet, at jeg ikke kan skrive nogetsomhelst, før efterat I have været her. Hvis De altsaa ikke vil lade mine uskyldige fire Smaa omkomme af Hunger, maa De komme jo før jo heller. Men tag Paraplyer med, for vi har havt saa meget Sol til nu, at jeg aldrig tror, der kan være meget tilovers for vor resterende Sommerconto; men Regn er ogsaa en skøn Ting – det vil sige norsk Regn! – altsaa velkommen! – sig snart, at De er parat, for Sommeren er kort og saa sner vi inde.

Det var sørgeligt med Victor M. Tingelingelingel! men jeg tror næsten, det var gaaet en saadan Mand ligedan herhjemme.

I den Henseende har jeg gjenfundet mine Arbeidsfolk uforandrede – ja værre. Men alligevel er her usigeligt bedre end hos Jer, for her er Misfornøielse – overalt, og det bliver der noget af! – – her skulde de Danske havt en Overhaling; men jeg mindes Tractaten og bryder ikke Freden.

Hils nu endelig de gamle Collins og de unge samt Deres Dediceria og modtag selv et overlegent Nik fra

Deres vel bevaagne *Alexander*.

Edvard Brandes.

Stokke pr. Stavanger den 6te August 1883.

Kjære Ven! – jeg har modtaget dit Brev med indlagt Kvittering og griber Anledningen til at bede om Undskyldning, hvis Mægleren sendte dig norske Pengesedler? – jeg var nemlig i en gruelig Fart for en Fisketur.

Det glædede mig meget at se baade af dit Brev og af selve Social-Demokraten, at Efterretningen om J. P. Jacobsens Sygdom var uefterrettelig. Naar han nu bare fik et bedre Værelse i Byen. Jeg skrev forleden til ham og skriver vel snart igjen; men ser du ham, saa hils ham endelig hjerteligt fra mig.

Elskværdighed, hvormed du tog imod og optog mine mange Forandringer i Smaatingene; det var noget, netop jeg maatte beundre, for du ved, hvilken stridig Prip jeg er, naar det gjælder Rettelser eller Ændringer i min Stil. Jeg hører nu, at du ogsaa i de andre Akter har fulgt mig paa Foden og det rører mig. Men det var yderst skidt, om jeg skulde have forkortet for stærkt. Det faldt mig aldrig ind; jeg syntes, der maatte være Overflod at skjære af, med 4 Akter og tilogmed Tæppet ned en Gang i 4de. Jeg vil aldrig tilgive mig selv, om jeg skulde være Aarsag til, at vi gik glip af Helaftensberegningen; det vilde ærgre mig helt ned i Pungen.

Vi lever alle godt og landligt – ganske efter din Smag. Jeg har bestemt mig til at hvile og ikke skrive nogen Julebog; dette er ligesaameget grundet paa, at jeg er lidt træt af den Kiellandske Stil og Metode som paa min kjærlige Omsorg for Kritiken og Publikum, – begge blive nemlig altfor vigtige, naar de faar formeget at rutte med; naar jeg havde rigtig god Raad, vilde det være mig en stor Svir at blive «savnet»!

Men det var ubetinget en Fornøjelse at læse din Broder om «Gift», andet har jeg ikke seet fra Danmark – heller ikke savnet.

Beate har faaet Zolas Roman og sender sin forbindtligste Tak og Hilsen. Har du tænkt paa de tyske Scener? – paa Capitaine v. Sarauw? eller paa ingenting? –

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Stokke pr. Stavanger den 7de August 1883.

Tak for mange venlige Hilsener (ulovligen) anbragte paa Aviser; jeg havde ventet paa et Brev; men jeg tænker, De har havt travelt, og at der om Bogen ikke har været stort at sige; jeg haaber, Salget gaar omtrent som sædvanligt? Synes De ikke, at Brandes's og mit Skuespil tager sig noksaa godt ud? han skrev forleden, at det snart var færdigt fra Trykken. Naar De skriver til mig, maa De endelig være saa snil at fortælle mig lidt om, hvad der var iveien med Bjørnsons Hanske. Min Søster Kitty, som er herhjemme paa Studiereise, har forklaret mig, at selve Stykkets Ide er uddramatisk; men er det muligt, at en saa gammel

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Kunstner kan tage Feil. Det gjør mig oprigtigt ondt for ham; Bjørnson trenger mere end nogen anden til en god Bog – i enhver Henseende – ogsaa i økonomisk, efter hvad jeg hører. À propos om Økonomi! jeg har taget den Bestemmelse ikke at skrive nogen Bog til Julen. Baade min Stil og jeg selv trenger til Hvile; jeg vil læse et halvt Aars Tid og færdes omkring i den frie Luft, saa skal jeg have en frisk, ny Bog til Sommeren 84. Og desuden maa jeg oprigtig og uden al Beskedenhed tilstaa, at mine Bøger er for gode til at fremkomme i saa tæt Følge, at Publikum bliver uopmærksom og Kritiken vigtig. Men derved mister jeg en Indtægtspost, jeg havde gjort Regning paa til Jul, og jeg ved ikke, hvad mit Samarbejde med Brandes vil kaste af sig. Min Conto hos Dem har i de siste Aar gaaet op i 10 –11000 Kroner, og med en Julebog var jeg ogsaa iaar naaet saa vidt, men nu har jeg jo oversteget mit Tilgodehavende hos Dem ikke saa ubetydeligt; Vogn og Sæletøi vilde jeg ogsaa bede Dem betale, saa der maa vel hengaa en Tid med nye Oplag, inden jeg kommer paafode. Hvad jeg har herhjemme, er ikke stort; men jeg har hidtil klaret de ikke saa smaa Udgifter ved Flytning og ny Arrangering af min Husstand. Imidlertid ere Tiderne her saa elendige, at man kvier sig ved at bede Folk om at faa sine egne Penge udbetalt – om Laan er der ikke Tale, og derfor forudser jeg, at det ikke vil vare længe, inden jeg trenger en fast Indtægt som Grundfond. Nu har jeg tænkt mig Sagen saaledes: I Kjøbenhavn hævede jeg hos Dem mindst 1000 Kr. om Maaneden, hvorved jo ogsaa min Indtægt tilslut blev overskredet. Men en 8 à 10,000 Kroner om Aaret vil jeg dog endnu forhaabentlig i mange Aar kunne regne paa hos Gyldendal, selv om jeg kun skriver en stor Bog om Aaret. Altsaa foreslaar jeg – eller rettere sagt: jeg beder Dem om at gaa ind paa dette Forslag: De sender mig den 1ste i hver Maaned 500 Kr., hvilket udgjør 6,000 Kr. om Aaret, og saa haaber jeg, at det ikke vil vare saa længe, inden min nuværende Debet hos Dem er dækket. Vil De være saa snil at overveie mit Forslag og lade mig høre Deres Mening.

Vi lever alle godt og tænker ofte paa Danmark; men vi høre lidet fra vore Venner, det er jo ogsaa Sommertid; vort Hus er nydeligt, og vi har havt noksaa godt Veir; men Beate paastaar rigtignok, at der var varmere i Danmark. Vi sende alle vore kjærligste Hilsener til Dem og Deres.

Deres hengivne *Alex. L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Stokke pr. Stavanger den 18de August 1883.

Kjære Hr. Justitsraad! – Deres Brev af 17de Juni er virkelig kommet bort. Jeg har ikke hørt et Ord af alt det, som De fortæller stod i hin Skrivelse – enten det nu er dansk eller norsk Postforsømmelse. Det er meget ærgerligt og tillige ængsteligt; ingen kan jo vide, hvad Forviklinger der kan opstaa i Verden, naar ikke Breve kommer frem. Jeg skrev strax til en anden god Ven i Danmark, hvis Taushed længe har foruroliget mig; kanske er en hel Postdag bleven borte for mig; hvad kan der ikke have været af ondt og godt? Men modtag min Tak for Deres venlige Skrivelse af 12te August, som det har været mig en stor Fornøjelse at modtage. Jeg takker Dem ogsaa, fordi De saa beredvilligt gik ind paa mit Forslag angaaende Pengene, og jeg beder Dem være overbevist om, at ethvert Arrangement, De vil træffe med Hensyn til Forrentningen af Forskuddet, vil vinde mit Bifald.

Jeg glemte i forrige Brev at tale om de 50 Exemplarer, jeg engang fik af «Gift». I et Brev til Deres Søn forklarede jeg vist Grunden; og jeg havde den Satisfaktion at faa min Bogpakke en Uge før Floor. Denne Forret ningsmand lod altsaa 5 Uger hengaa, inden han kunde sælge Bogen efter de første Salg. Jeg overlod mine 50 til Floor; men end ikke denne ædle Handling syntes at gjøre Indtryk paa ham; han sagde bare, at det var altfor mange!

Vi lever fremdeles alle godt og Beate og Børnene sende sine beste Hilsener. Vi havde igaar den Glæde at se de første af vore danske Venner i vort Hus – rigtignok kun 10 Minutter. Det var Jonas Collin med Frue, der i Telegram havde underrettet os om, at de passerede Stavanger paa Reise til Bergen. Vi havde kun en Time at disponere over, saaat vi netop fik kjøre herud til Stokke, se Værelserne, drikke et Glas og saa til Byen igjen, hvor Dampskibet ventede. Saa kort som det var, glædede vi os dog alle, og de Smaa gjenfandt sin danske Tunge; de har ikke talt et Ord dansk, siden vi kom hjem; men saasaare Jens hilste Jonas Collin, sagde han strax Goddæ! Gid ret mange af vore Venner fra Danmark vilde besøge os; vi føler mer og mer, at vi har efterladt os en stor Kreds kjære Mennesker, som vi savner. Dette maa ikke opfattes, som Begyndelsen til en

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
Følelse af Længsel efter Kjøbenhavn – jeg maa udtrykkelig gjøre opmærksom
herpaa, eftersom Jacob skrev, at mange af vore Venner spaaede os en snarlig
Tilbagevenden til Danmark. Nu – vi kommer ikke tilbage for Alvor; men vi
glæder os hvergang vi se en dansk Ven, og Fjernheden begynder allerede at gjøre
dem alle mere dyrebare.

Hilsener til alle Deres og til Dem

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Stokke pr. Stavanger den 21de August 1883.

Jeg har at takke og kvittere for modtagne 1,000 Kr.

Beate og jeg reiser en liden Tur til Hardanger og Bergen. Man fortæller her, at Skram er i Bergen, og hans Navn nævnes sammen med den overordentlig skønne Fru Müller, hvis Bekjendtskab jeg ved, han gjorde ifjor hos B. B. – Løse Fugle er der mange af udi Kunst og Literatur og det forekommer mig, at de, som flyve til venstre Side, ere de vidløftigste. Maatte en blid Skjæbne holde sin Haand over min Moral!

Modtag vore beste Hilsener

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Kitty L. Kielland.

Stokke pr. Stavanger den 21de August 1883.

Kjære Søster! Jeg formoder, du faar arbeidet godt; thi jeg ialfald synes, her er et herligt Veir; men jeg hører, her er nogle Malkontenter, som siger, her kunde være bedre. Naar Solen gaar ned, beklager jeg dig, at du skal være kommen bagom den fordømte Løen til han Tarald, men ellers misunder jeg dig mangel Gang. Det skulde være en fortrinlig Baggrund af symbolsk Virkning i en Bog – den Gaard, hvor Sandet gror over; det bliver vist engang brugt; thi Indtrykket fra hin Morgen er saa stærkt i mig, og da pleier det gjerne at komme frem. Ellers har jeg

bestemt ikke at skrive nogen Julebog. Jeg er – oprigtig talt – lidt træt af mig selv, og dertil synes jeg denne Gang – ved Gift – at spore en Træthed – en Overmættelse i Publikum. Bogen er langt finere end de fleste har seet – mener jeg, og det var et Uheld, at den i den almindelige Bevidsthed kom til at staa ved Siden af et Stykke Landevei – saa fladt og bentfrem som Livsslaven. Forresten ser jeg «Gift» anderledes end de andre, da jeg altid betragter den som 1ste Del af en stor Roman, som jeg kun skimter.

Otto Sinding har underrettet mig om, at han har sendt til Stavanger Kunstforening det Maleri, han har malet efter mit Forslag – den surøiede Mand i Arbeidsfolk. Naar det kommer, skal jeg underrette dig, hvis det er seværdigt; forresten kommer det vel til at hænge en god Stund. Havde jeg nu bare ikke købt det store Billede af Hans Nicolai, saa kunde jeg kanske kjøbt dette. Men baade er Prisen sandsynligvis høj, og dernæst ere Sujetterne, Grupperingen af Personer tilvenstre i Forgrunden og Hede tilhøre – ganske den samme i begge Billeder. I en saa ubetydelig Samling, som min Malerisamling altid vil blive, vilde to store Billeder saa lige hinanden være trættende; men lad mig nu først se det! Iovermorgen har vi en liden Herremiddag for Bøgh – vil du komme og spise dig mæt og drikke dig en liden Taar over Tørsten? Hils Kvalbeifolket! – Gutterne og Baby er i Skolen. Beate hilser.

Din Allik.

Otto Borchsenius.

Stokke pr. Stavanger den 25. September 1883.

Kjære Ven! Tak for dit venskabelige Brev af 29d f.M. og for dine Hilsener; det er desværre ikke alle vore gode danske Venner, som vi har hørt fra – endnu; men det kommer vel, naar Sommeren er over. Jeg skriver selv en Mængde Breve – synes jeg –; men det er som at saa med daarligt Frø – der spirer ikke af dem alle.

Ellers har jeg – desværre baade for dig og mig, for Henrichsen og for hans nye Kompagnon – ingen Verdens Ting at bestille; jeg vil ikke skrive før til Vaaren – en stor Bog; og der kommer ingen Presenter til mig som før, da der faldt mig en Novелlette i Skjødet, uden at jeg vidste af det. Jeg er som en Blomsterelsker,

Vi fryder os alle ved en jævn og stille Sundhed; ligefra Else og opover trives vi alle godt, vort Hus er nydeligt – vi bor tilleie –, her er fredeligt og smukt; de tre store Børn kjøres til Skole med vor nye Hest, – en rigtig firkantet stiv norsk Hest – og her er stille og øde til Klokken to; saa gaar Eftermiddagen med alskens landlig Syssel og saa soves der efter en stavangersk Maalestok. Kun Baby er oprigtig nok til helt ud at bekjende, at hun længter til Danmark; hendes Moder er vist nærmest enig med hende; men de to Gutter og jeg holde os som tapre Nordmænd. Alligevel kan jeg nok tilstaa, at jeg savner mange danske Venner; de vilde Samtaler om Lørdagene var mange Gange noksaa nyttige; her er jeg – trods alt Slægtsvenskab – saa ganske alene; og naar jeg vil tale om literære Sager, har jeg en Følelse af, at man antager det for etslags Blæreri. Men her er Ro og en herlig Natur, som jeg aldrig blir kjed af. Bare at jeg kunde finde paa en liden Ting for Eders Julenummer; der maa dog for Fanden! falde mig noget ind før Jul! – Jeg skal gjøre, hvad jeg kan; men min Forfatterhalvdel er ganske uafhængig af min Konsulhalvdel og begge ere vi meget uafhængige.

Beate og Børnene sende dig venlige Hilsener; men husk paa, at de Smaa's Hukommelse er saa kort; lad os derfor ofte høre fra dig, det vil bestandig være os kjært.

Modtag ogsaa min venskabelige Hilsen

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Georg Brandes.

Stokke pr. Stavanger den 1ste October 1883.

Kjære Ven! saa lang Tid er der gaaet, inden jeg kom saa vidt, at jeg atter knytter vor Korrespondences Traad – qvod felix! Jeg har vistnok havt mange ledige Stunder, efterdi jeg ikke bestiller det minste Gran; men mit Hoved har havt saa meget at gjøre med at inordne sig i alt det hjemlige, som var blevet halvveis nyt. Naar man desuden er vant til at have lidet at bestille, er det ganske besynderligt, hvor Smaating ere besværlige, – især før man tager fat paa dem; og jeg har været ganske opskjørtet med mine Børns Skolegang, med at kjøbe Hest og Vogn og

Forøvrigt havde jeg heller ikke tænkt at skrive noget før Jul, det vil sige: saaledes talte jeg underfundigen til mig selv; idet jeg dog bestandig haabede, at en eller anden Ide skulde komme over mig og sætte mig i Fart. Men det ser ud til, at der kommer ikke nogen, og derfor indskrænker jeg mig til stødvis at tænke paa den Bog jeg *vil* skrive, Fortsættelsen af Gift. Netop i disse Dage begynder jeg meget at savne Selskabet i Kjøbenhavn – ved de nye Bøger. En Hanske maatte jeg rigtig le af: han har truffet nogle brandkydske Damer i Paris – deriblandt min Søster, og gennem store og skønne Ord har han saa – midt i Paris! faaet denne Ide om det kolde Kalvekjød – om unge Mandfolk, der ved Isomslag bevare denne dyrebare Skat, for ingenting at se eller vide om det morsomste i Verden, førend en Præst har lagt dem ved Siden af et ligesaa «rent» Stykke koldt Kalvekjød til Slægtens Forplantelse. Der er Mening – udmærket god Mening i din Brors Besøg: at Mandfolkene faar opgive dette Bizarreri med Mødommen og tage tiltakke med en oprigtig Kjærlighed, hvis de kan vinde den. Men disse store Ord – hele dette Helvedes Rabalder – og saa? – saa er det hele saa vanvittigt anlagt, at selv en gammel Mester maa ende med saadant noget forbandet Forsoningsskidt som de *to* fremrakte Hænder. *Det* kommer nu forresten ogsaa af den usalige Dramatiseren; man tør ikke – kan vist ikke Ansigt til Ansigt med et fornuftigt Publikum prædike det kolde Kalvekjød helt tilende. – Galleriet ialfald – vilde falde ned af Latter – i en Bog lader større Fordringer sig stille; der kan man, om man vil, lade alverdens Elendighed flyde af de Misbrug, som ganske vist findes i disse Egne; men naar man *maa* ende med de fremstrakte Hænder, saa skal man lade fare de store Ord og ikke – som I sige paa dansk – slaa op større Brød end man kan bage. Det er nu en Del af min Mening, og – som sagt – jeg savner nu meget min Kreds i Kjøbenhavn. Lad mig høre nogle Ord fra dig, er du snil. Nu kommer ogsaa Schandorphs Bog om dig – ser jeg; det kommer vel med for mig, der – som du ved – er en saa ivrig Læser. Forat du ikke skal glemme mig i den Retning, saa vid, at jeg ikke har læst Romulus og nu først for første Gang læser Macaulays Englands Historie i en rædsom dansk Oversættelse, og skriv snart nogle Ord til din hengivne

Alexander L. K.

Beate sender sine venligste Hilsener til din Frue og til dig. Formeld ogsaa min venskabeligstærbødigste Hilsen for Fru Brandes.

Frederik Hegel.

Stokke pr. Stavanger den 16de October 1883.

[...] Det er rigtig meget venligt af Dem, at De giver lidt Underretning om vore udenlandske Venner; thi der er saa faa, som opfylder Skrivepligten. Det er ogsaa morsomt for mig at se, hvad mine Kollegaer hist og her bestiller; skjønt jeg maa tilstaa, at det klør mig lidt i Fingrene, naar jeg ser Bogskyen trække sig sammen mod Jul og jeg slet ikke er med. Maatte jeg blive inderligen savnet!

Af de nye Bøger har jeg kun faat Tag i Schandorphs – Floor er et Asen –, og jeg begynder at føle, hvilken Ørk jeg bor i, naar det gjælder Literatur. Thi da jeg var i Danmark, talte hele min Omgang saa meget om Bøger, at jeg slet ikke følte Trangen til at læse; her derimod, hvor ingen taler, trænger jeg til at læse. Enhver Bogpakke vil derfor hilses med Glæde. À propos om Glæde! De kan tro, Beate var glad over Viften; det er virkelig ogsaa et Pragtstykke. Vognen er ogsaa kommen og fuldstændigt tilfredsstillende i alle Dele. Idag har den faaet sin Daab i en forfærdelig Storm med Styrtregn; det var en Fornøjelse at se de 3 store Smaa stige ud saa tørre og varme som af en Stue. De maa hilse Jacob og takke for hans Uleilighed. Da nu endelig Heste- og Vognspørgsmaalet er løst og hele Huset i god og fredelig Gang, var der intet iveien for at arbeide. Men jo længer man har været doven, desto større Tiltag er det at begynde. Imidlertid trøster jeg mig med, at en længere Pause vil gjøre baade Forfatter og Læsere godt.

Af Garman & W. paa Scenen lover jeg mig neppe for meget; det er ikke godt nok til at kunne overvinde Kjøbenhavnerens Afsky for Dr. Brandes, og udenfor Kjøbenhavn – ingen Penge; – og Pengene var jo i *det* Tilfælde det væsentlige for mig.

Det hele Hus med stort og smaat sender Hilsen til Dem og Deres.

Deres ærbødigst hengivne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Stokke pr. Stavanger den 29de October 1883.

Kjære Ven! Jeg er overtydet om, at du i dette Øieblik sidder og skriver til mig; men det faar være det samme, det er bedre, at Brevene krydse hinanden end om de skulde uddø. Og nu har vi ikke hørt fra hinanden paa lang Tid. Af Aviserne ser jeg, at G. & W. rykker frem paa det kngl. Theater; men jeg er endnu halvveis bange for Skuespillernes Intriger. I Bergen var en stor Del Borgere «forfærdede» over det. Det er ubegribeligt, men sandt, og jeg er vis paa, at Fru Emil Poulsen vil forfærdes, og Fru Emil Poulsen raader for den danske Skuespilkunst. À propos! det var en munter Fyr, som vilde have dig og P. Hansen sammen til Censores!

Det eneste, jeg er rigtig spændt paa med Hensyn til Stykket, er Sophus Petersen; er han der, saa er alt tabt. Forresten syntes jeg ved gjentagen Læsning, at Stykket er vel gjort og har baade Interesse og Fart. Ellers er der ikke meget at læse nutildags. Det er dog forfærdeligt, alt det Snavs, som trykkes; det er forskellige Begivenheder, som fortælles mer eller mindre ubehjelpeligt; men ikke en Tanke, ikke et Ord af nyt eller af følt og seet. Og det mest kreperende ved dette er næsten, at man skal være Kollega mellem saadanne Forfattere – kritiseres, sammenlignes, bedømmes efter samme Maal som disse rutinerede Smørere, der ikke ejer en Gnist af Talent. Schandorphs Bog er jo naturligvis ikke *saa* slet; men den er dog et sørgeligt Tilbageskridt, fordi det viser, at han ikke har mere end disse tre fire Pølsepinde at koge Suppe paa. (En Hanske har jeg glemt.) Og saa har jeg – naar jeg tænker mig om – alligevel fundet en rigtig god Bog: Garborgs Bondestudentar. Jeg ved ikke, hvorledes det gaar Eder Danske; men paa mig har den gjort et overordentligt stærkt Indtryk af noget tilforladeligt og oplevet. Jeg kjender disse forkomne Fyre, «Fram» var fra 1867 ligesom jeg; han hed Fjørtoft og redigerede et vildt Blad, som hed Fram; men var desuden et ganske usædvanligt mathematisk Talent. Hele Skildringen fra Barndommen og til han – jeg mener nu Helten – gaar og sulter finder jeg næsten feilfri; men da vi efter hans kjedsommelige og halvklare Ophold paa Landet skal se alle de forkomne endnu engang og høre deres Vrøvl omigjen, saa er det forbi. Fruentimmer forstaar han sig nu aldrig et Gran paa.

Jeg finder den saa god som Röda rummet – som jeg forresten slet ikke husker

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
klart; idetheletaget har Garborgs Bog glædet mig ved sin Kraft; der er noget af
det moderne russiske ved den; havde han bare sat nogle Fruentimmer ind –
Værtinder, Ludere – hvadsomhelst.

Det bedrøvede os, at Jacobsen var draget ind i sin gamle Hule; men der er vel
ikke noget at gjøre ved det; han faar jo raade sig selv, og Værtsfolkene ere jo snille
og vante til ham. Hils ham; jeg skal snart skrive til ham. Andet end Breve skriver
jeg ikke; jeg gruer for den nye Bog og kan ikke faa Tag i nogen mindre Ide, som
kunde sysselsætte mig, indtil jeg *skal* igang med den store. Her er trist og tungt
høstligt – saaledes som jeg liger det; men alligevel er det altid min værste Tid.

Alle ere friske og hilse dig og dine.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Arne Garborg.

Stokke pr. Stavanger den 29de October 1883.

Jeg sender Dem herved min ærbødige Hilsen og Tak for Deres Bondestudenter.
Indtil han sultede og især Sulten var efter mit Skjøn en feilfri Fremstilling, ren og
sikker Kunst og overordentligt nøie Kjendskab til Materien. Senere svækkedes jeg
lidt af de mange Vrag, der lignede hinanden. – Fjørtøft var fra mit Aar 1867, og
vi kjendtes en Stund; men De kan vel vide, det kunde aldrig blive til noget; jeg var
rig, fin og forsigtig, og han var som De har skildret. Omtrent saaledes tænkte jeg
mig vel ogsaa disse Menneskers Liv; men aldrig har jeg havt nogen Anelse om, at
der i de Kredse virkelig ledes saa ondt og sultedes saa jævnt.

Deres Bog er en ægte Russebog – jeg mener saadan som de bedste nu skriver
i Rusland; og ligesom jeg beklager, at jeg kun gennem ufuldkomne
Oversættelser kan trænge ind i den russiske Literatur, saaledes beklager jeg
ogsaa, at Deres Sprog for mange er saa russisk. Det er underligt, og De er vel saa
erkekjed af at høre det; men underligt er det, at De af Patriotisme stænger Dem
inde, mens jeg – ogsaa af Patriotisme – af al Magt vilde ønske, at vort Fædreland
fuldt ud fik Nyttens og Ærens af en Mand som De. Men Dem om det! – jeg vil ikke
kjægle om den Ting, som De naturligvis er saa færdig med; jeg vilde byde Dem
min Tak og et venskabeligt Haandslag.

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland*.

Edvard Brandes.

Stokke pr. Stavanger den 23de Nov. 1883.

Jeg sender herved bare den taknemlige Erkjendelse af modtagne 999 Kroner samt af min tidligere Debet 50 Kr.

Jeg har seet Sophus Petersen i Aanden!

Jeg er sort af Dovenskab.

Jeg er tom.

Alt er forbi.

Din forhenværende *A. L. K.*

Frederik Hegel.

Stokke pr. Stavanger den 3die December 1883.

Kjære Hr. Justitsraad! – det er en hel Serie af Taksigelser, jeg skylder Dem – for Telegrammet, for talrige Aviser og for Æblerne. Jeg pakkede dem selv op – det var sgu et helt Arbeide; Jens og Bodde var med og bar i kurvevis op paa Æblekammeret, som man nu kalder mit Klædekammer! under stigende Forbauselse, fordi det aldrig tog nogen Ende. Jeg kunde ikke rigtig tro, at al den Masse Gravenstener var fra Skovgaard; men det stod dog i Fru Julies Brev til Beate, og saa maa jeg vel tro det. Mange Tak fra store og smaa; saa fortræffelig Frugt faar man ikke ellers lettelig herhjemme, og vi lever høit med Dessert hver Dag, og Børnene faar et Æble med i Skolen.

Det kan de ogsaa trænge til – de arme Stakler, som skal ud Klokken 7 à halv otte, mens jeg ligger og sover, i Halvmørke og fygende Storm med Regn og Hagel. Der kan ingen uden en Vestlænding forestille sig, hvilket Vejr vi har og har havt. Saa meget Regn har selv jeg ikke seet, Markerne er Søer og Veiene Kanaler. Min nye Vogn er ubetalelig, skjønt jeg fra Fabrikanten hører, at De allerede har

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev1.html
betalt den – Tak for det ogsaa! – den lider vistnok en slem Medfart i denne Søle
og Væde, men den holder sig dog tæt, og jeg tror igrunden ikke, at den er saa
tung. Derimod er jeg selv lidt tung, det vil sige tungsindig, fordi jeg ikke endnu er
kommen igang med noget nyt literært Arbeide. Jeg gruer for at tage fat igjen og
har en Afsmag for min egen Stil og Metode.

Over Evne gjorde et stort Indtryk paa mig; medens jeg finder En Hanske saa
temmeligt mislykket. Begge falder saa underligt udenfor Rammen af Nutidens
Literatur; det er som ny Vin paa gamle Læderflasker. Han er med sine Ideer helt
fremme i de allerførste Rækker; men hans Kunst og hans hele Personlighed
tilhører en Tid, som alt begynder at lugte gammelt; noget lignende falder mig
ofte ind ved Ibsen. Over Evne er dog altid en stolt Bog; – ikke sandt? saaledes kan
ikke de danske skrive?

Jeg antager, at De nu ler Deres godmodige Latter af mig, og med den vil jeg
slutte for idag med de venligste Hilsener til Dem og Deres fra mig og alle mine.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Stokke pr. Stavanger den 10de Decemb. 1883.

Kjære Ven! Du er en snurrig Fyr. Kan du ikke forstaa det: naar jeg – nedtrykt og
mismodig over min hjælpeløse Dovenskab kun i korte Suk kan lette mit Hjerte,
saa maa du strax sætte dig ned, trive Pennen og skrive rigtig lange og
opmuntrende Trøstebreve. Det synes mig, du maatte forstaa, som er saa
overhændig klog; men se! hvorledes du bærer dig ad? – aldeles som jeg bærer du
dig ad: kortere og kortere Suk, tilsist det korteste af alt kort – et Kort!

Medfødt Vittighed er dog en skøn Gave!

Hvad synes du egentlig om G. & W. – dets Skjæbne – mener jeg? – jeg gider
ikke tale derom og du vist ikke heller; men jeg forstaar aldeles ikke, hvorfor det
faldt i Kristiania.

Med Kjøbenhavn maa vi være tilfreds; gaar det endnu? og hvorledes?
Svenskerne er det gamle servile Pak, vi alle kjende saa vel. Det norske
Morgenblad, som vist udgjør den svenske Konges hovedsagelige Læsning, er

Skyld i det; Kongen har sendt Bud, at her var Anledningen til at være dydig og uartig, – saaledes opfatter nu jeg det. Jeg har aldrig havt og venter mig aldrig andet end Ærgrelse fra Sverige; men kan du forstaa dig paa Kristiania? – ja det er jo halvveis svensk, det er vel det, som gjør det.

Hvad mig selv angaar, saa er jeg fremdeles i min tidligere Elendighed – uden en eneste Gnist af Lyst til at gjøre nogetsomhelst. Jeg kan ikke engang perte saameget ud af mig, at Ude og hj. kan faa nogle Linier til Julenummeret. Hva synes du? mon du ikke vil fælde en Taare ved denne knuste Harpe?

Indtil Baby saa har hun et bebreidende Blik, naar jeg maa tilstaa, at jeg ikke endnu er begyndt. Ak! det er altsammen de slette danske Bøgers Skyld! man kan jo ikke længer skrive midt i hele denne lurvede Bande af Klodrianer, som hverken kan eller vil noget. Der maatte ialfald findes paa noget nyt – frygteligt! – jeg ved ikke hvad; men jeg ved, at min Stil er mig væmmelig som en Luder.

Dette lange Suk kan du ikke besvare med mindre end fulde fire Sider, som jeg imødeser pr. omgaaende.

Hils Jacobi og sig, jeg skriver vist til ham før Jul. Kone og Børn hilse dig og dine paa det venskabeligste.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Holger Drachmann [konsept].

Stokke pr. Stavanger den 22 December 1883.

Du har sendt mig din nye Bog – Drachmann! – det vilde du ikke have gjort, om du havde kjendt mig bedre. Men det er paa en Maade min egen Skyld, idet jeg aldrig helt har vist mig i min sande Skikkelse for dig, hvilket igjen har havt sin Grund i, at jeg aldrig har troet fuldt ud paa dig. Og uagtet jeg i Grunden bestandigt har forudsagt det, saa har dit Fald dog rystet mig mere end jeg kan sige. Der er i en saadan fuldstændig Omsmeltning af en Person noget saa nedslaaende og haabløst for enhver, der har en Overbevisning, han elsker og kjæmper for; og der er tilslut ikke noget at stille op mod det bekjendte brede Grin man møder overalt: Rolig – unge Mand! løb først Hornene af Dem! – lad os tales

Dine Bevæggrunde have været gjennemsigtige nok; du er hurtigt kommen til den Alder, hvori man sætter Pris paa en Stilling for sig og sin Kone og for gode Udsigter med Hensyn til Børnene. Men naar du nu faar alt det gode, du venter – og det faar du vist, skal du huske, at samtidig voxer der en Slægt op, som vil foragte dig. Du kunde længer end nogen anden forblevet Ungdommens Sanger – selv om du med Aarene var bleven mildere i Tonen, ja selv om du tilslut var endt som en gammel A. Munch; men den, som gjør Munk af sig i din Alder, hans Sange vil ikke Fremtiden synge.

Og du narrer mig ikke med alle dine Skjældsord og Insinuationer mod den Livsanskuelse, du nu siger dig løs fra – ei heller med alt det ørkesløse Bulder om Liderligheden i Ostende –; thi du ved selv meget godt, at de alvorligste og retsindigste Kvinder og Mænd ere paa den Side, ad hvilken du nu spytter, at Udvæxterne paa Samfundet skyldes de gamle Sygdomme, ikke de unge Læger; og der maa absolut – det kan jeg aldrig tvivle om – der maa paa Bunden af din Bevidsthed findes noget, som siger dig, at du har handlet saaledes, at det er en Ynkelihood og en Skam for en gentleman.

Maatte denne Bevidsthed følge dig, naar du nu skal til at nedsvælge Viraken fra Skarer, hvis Værd du dog maa kjende, og maatte mine Ord gjøre et saa stærkt Indtryk paa dig som jeg haaber Thi du har ofte sagt, at du indrømmede, jeg var en uafhængig Mand, saa du kan ikke mistro mig som en af de sammenklumpede. Og om du end i de første Dage med Lethed svinger dig over «Larmen og Skraalet fra det Pak», du nu ikke har Skjældsord nok for, saa haaber jeg dog, det vil svie i dig med Tiden, naar det ærlige Arbeide seirer; thi du ved, at det maa seire, ligesaavist som du ved, at Hykleriet og Skjønhedsdyrkelsen har gjort Millionerne saa elendige, og de upper thousand saa selvglade i deres Stormandsgalskab. –

Selv Beate, som ligte dig saa godt, er forskrækket, og vi ved ikke ret, hvad vi skal gjøre med din venskabelige Julehilsen; jeg maatte jo sige min Mening, saa faar du tage den som du vil og kan, og saa faar du og din Kone tage vor Tak for godt Bekjendtskab og Resten overlader vi til Tiden.

Din oprigtige *Alexander L. Kielland.*

Viggo Drewsen.

Stokke pr. Stavanger den 23. December 1883.

Kjære Onkel Viggo! Kjender De et Digt af Welhaven – myntet paa Wergeland?

Liden Goliat lod til at blive en Rise,
Filisterne gave ham Drikke og Spise.
Filisterne tænkte blandt meget andet:
«Nu har vi da faaet en Rise i Landet.»
Og hvor han gik frem med Bulder og Bram
Filisterne saa sig store paa ham.

Frem tren Goliat gram og bister,
Han var den største blandt alle Filister,
Da fik han et Ram, hvor Panden var bar,
Og faldt overende saa lang han var.

Filisterne tænkte: hvor kan det dog hende,
At saadan en Karl falder flad overende?
Men tretten Fod – det bandte de paa,
Var Risens Længde fra Top og til Taa.

Ja nu lader han sig maale der han ligger; thi nu ligger han dog – he? – og jeg sender Dem det Maal, jeg har taget af ham.

Jeg har skrevet dette Brev til Drachmann i min oprigtige Vrede, og jeg sender det til Dem, forat Deres Frue kan glæde seg, og De selv skamme Dem over de mange Gange, De har slæbt mig efter hans Triumfvogn. Ak! at jeg allerede skal være saa gammel, at jeg mister Beundringen for det geniale! – og dog! det er dog saa sundt og velgjørende – i Længden – at faa Maalene sat – de Maal, man skal lægge paa Slægten og dens Mænd, for ikke at miste al Lyst til Virksomhed i Skuffelsens ørkesløse Bitterhed.

Jeg har nu hvilet eller rettere ørsket saa længe; nu tager jeg vel fat snart; det bliver ikke noget Dommedagsslag – det har den Lange givet mig endmere

Mistillid til; men jeg, som ikke behøver at være uærlig for at være lykkelig, jeg maa i Livets Længde dog kunne mure noget op, som staar og som jeg ikke tilslut faar Lyst til at spytte paa. Jeg er vemodig – ja sandelig er jeg saa! – jeg er vemodig ved at være – eller have været – Forfatter. – Beate indøver Børnene i Sange til Julen for Krybbebarnet og Englene; thi siden I ikke vil komme, fandt vi det ikke fornødent at indøve den om Leddet, som er af Lave, og Kong Christian.

Jeg antager ikke, at De læser ret meget af Julelitteraturen, og det gjør De Ret i; kun en Ting vil jeg bede Dem læse: Bondestudenter af Arne Garborg; det er virkelig en god Bog.

Men endmere vil jeg bede Dem skrive til mig; Tiden er saa bevæget, det trækker jo op til et frygtelig literært Uveir, og ingen giver mig Besked. Jeg har ikke engang læst første Bid mod Brandes i Dagbladet. Det Nummer af Bladet vil jeg bede Hegel skaffe mig, men hvis der kommer mere, eller hvis der overhovedet passerer noget, saa maa De sandelig huske os, som sidder saa langt borte. Jeg ved ikke, om jeg skal være glad eller bedrøvet over at være borte under Striden; jeg tænker, jeg vil være glad: ingen af Parterne huer mig helt, og herfra har jeg en passende Fjernhed, hvorfra jeg upartisk og bekvemt kan dømme og dadle som en Pave – og det klæder mig saa godt! Den egentlige Mening med dette Brev er – som De vel neppe forstaar – at bringe Deres – desværre! Hustru min allerømmeste Hilsen og Bøn om et Husvalelsens Brev; vil ogsaa De skrive, saa skal det hellerikke være Dem forment, men kort!

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Stokke pr. Stavanger den 23. Decemb. 1883.

Jeg skynder mig at faa skrive nogle Linier, mens Børnene ere i Byen, forat kjøbe Julepresenter; thi sidenefter bliver her vist ikke megen Ro at faa paa en otte Dages Tid.

Mange Tak for de 1000 Kr.; jeg modtog dem samtidig med Efterretningen om det store Falskmynteri og blev beroliget da alle mine Sedler vare norske. Det var dog en mærkelig Historie! – idetheletaget synes jeg, Kjøbenhavn har ventet

med at blive rigtig interessant, til jeg var vel afveien. Se nu den store literære Strid, som skal til at brænde løs, – mellem os Hr. Justitsraad! jeg er glad, jeg er der, jeg er. Saadan Kjævl ynder jeg ikke paa nært Hold blandt mine Nærmeste.

Jeg tænker ogsaa paa Dem med Deltagelse, De, som allerede før havde nok at gjøre med at sondre Bukke fra Faar, forat holde Freden og Stemningen ved Deres Bord, nu er det endnu vanskeligere, og jeg tilstaar, at selv jeg som dog kunde klare mig nogenlunde, jeg vilde nu yderst nødtigt være sammen med Drachmann. Jeg ved ikke, om De er enig med mig – Hr. Justitsraad! men jeg kan ikke sige andet, end at af en Mand, som har ført saa store Ord som Drachmann er det feigt og karakterløst at vende Ryggen til en hel Livsanskuelse med Skjældsord til alle og de laveste Insinuationer. Det har jeg ogsaa skrevet bent ud til ham; jeg er kjed af Borchsenius's Forsoningssnak, og jeg følte Trang til engang at sige min Mening fuldtud. Nu skal der vel strides paa ægte dansk med Skjældsord, Afsløringer, gammelt Nag og falske Venneord, – det bliver ikke til Glæde for nogen. Jeg er mismodig; mine Herrer Kollegaer ere just ikke de fineste af mine Samtidige. – À propos! – jeg skulde nok gjerne seet det Nummer af Dagbladet, hvor Drachmann først gik løs paa Brandes; men lad det endelig ikke volde Bryderi, jeg ved, der er andet at varetage i Bogladen under Jul; men hvis De eller Jacob – hvis Tid jeg tillader mig at anse mindre optaget end Deres – vilde sende mig nu og da en Avis om Striden, saa var jeg meget taknemmelig. (Dagsavisen og Morgenbl. holder jeg.)

Vi lever alle godt; men vi har havt den Sorg, at Huseieren paa Grund af mange sammenstødende Omstændigheder er nødt til at begjære sit Hus for sig selv ved Leieaarets Udgang. Altsaa skal vi igjen bryde op den 1ste Juni – det er sikkert; men meget usikkert er det, hvor vi skal hen; her er saa nydeligt og alt er kommet saa smukt iorden, – og saa afsted igjen! Det er meget trist; men jeg siger til Beate: vi har havt saa faa Sorger; lidt maa der til!

Vore hjerteligste Ønsker for Dem og Deres i det nye Aar, og vor alles Tak for det gamle.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Stokke pr. Stavanger den 29. Decemb. 1883.

Kjære Ven! Tak for dit Brev, saa velkomment i denne tause Tid, hvor ingen synes at have en Stund tilovers for mig, medens jeg dog saa halvt om halvt ved, at der foregaar triste Ting i Kjøbenhavn. Vi har saa ofte sagt – jeg har selv sagt det mange Gange: vi gaar en slem Reaktionsperiode imøde; men jeg har aldrig forestillet mig det rigtig nær ind paa Livet, hellerikke saa galt som det nu synes at ville blive. Drachmanns Fald var hæsligt – det hæsligste, jeg har seet, skjønt jeg jo var saa forberedt paa det. Men Bergs «Forræderi» – som de kalder det – oprører mig slet ikke paa den Maade. Vi vidste jo alle, at Forbindelsen: Grundtvigianer med radikal Fritænker var en foreløbig Nødhjælp – Kompromiser, Fortielser, Hyklery og alskens Elendighed, der følger falske uensartede Forbindelser. Det var til fælles bedste, fordi ingen var stærke nok til at føre sin Sag alene, og de havde nogle Sager fælles. Men saasnart en af Parterne blev – eller troede sig stærk nok, vilde den skille sig ved de uensartede Bestanddele. Eller tror du ikke, at om Kortene var blandede anderledes, vilde «radikal Fritænker» med største Sindsro have sparket den modbydelige Grundtvigianer ud og – jeg tænker – uden synderlig Hensynsfuldhed. Berg mener vel nu, han skal klare sig uden de andre, som visseligen ere ham yderst modbydelige; han bryder ikke med Venner – de tre Herrers Forhold ligner ikke Venskab; han svigter ingen Livsanskuelse, intet Princip; han arbejder som Politiker videre for sin Politik. Dette kan ikke kaldes Forræderi, – selv om det saa skulde vise sig, at Berg er i Ledtog med Erkeforræderen Drachmann.

Det gjør mig ligesaa ondt at høre, hvor du træller, som at fortælle, at jeg ingenting gjør; men mit Tilfælde er uden Sammenligning det tristeste. Jeg har været ganske uddød og ligegyldig uden Lyst eller Trang til at sige noget. Jeg tror virkelig, det vil gavne mig og opfriske min Indignation – alt det, som nu laves sammen nede hos Eder. Men jeg misunder ikke dig og de andre, som nu igjen skal skjældes og hudstryges – det er dog en forfærdelig lurvet By fra Top til Taa! Og saa Universitetet! – vil du ikke gjøre et Nummer af den Doktordisputats eller ialfald anvende den et eller andetsteds? – Jeg tror forresten, de gamle ere ligesaa gale hjemme; men vi har dog nogle unge Professorer, som ikke ere saa umulige – endnu; men hvem ved, hvad Tiden vil gjøre af dem.

Naar du vilde være saa snil at sende mig et og andet af den fiendtlige Journalistik nu om Dagen; jeg interesserer mig jo mere for Kjøbenhavn nu, da jeg kjender de agerende og selv er saa langt borte. Men allerhelst maa du skrive og formaa din Broder til det samme.

Dine moderne Mænd sætter jeg over det meste af, hvad du har skrevet; kanske mest, fordi jeg kjender Personerne. Edvard er brilliant; det var en stor Fornøielse at læse især om Drachmann; jeg har saa længe ærgret mig over denne danske Kjæmpe, hvis Ben vi dog alle vidste var det blødeste Ler. – Garborgs Bog er ogsaa udmærket. Jonas Lie's er god, men usigeligt ubetydelig; havde han bare havt Mod til at vise sine ædende, forstumpede Embedsmænd som de nuværendes Fædre, saa var det blevet en Bog, nu er det en nydelig Roman om ingenting.

Glædeligt Nytaar for dig og dine fra os alle.

Alexander L. Kiellands *Brev 1869–1906* er lastet ned gratis fra bokselskap.no